

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10814

HEBREYIZMEN IN DER
YIDISHER SHPRAKH

Israel Steinberg

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

העבר עיזמען אין דער יידישער שפראך

פון **ישראל שטיינבערג**

ביי דער מיטבאטייליקונג פון פראפ. א. דויכוערגער.

פאָרלאַג . . נידערשלעזיע
וֹרְאָצְלֶאוּ 1949

Prawa autorskie zastrzeżone.
אלע רעכט געהערן דעם מחבר
Copyright by the author
Israel Szejnberg, Wrocław, 1949

Składano i odbito w P.W.Z.G.
Wrocław, ulica Antoniego 15
zam. 631 nakł. 3.200 F-30789

צום הייליקן אָנדענק פון מיין פּאָטער ר' אַברהם פּנחס ז"ל, פון מיינע קינדער זלמן און רבקה, פון מיינע תלמידים פון רוטקע (ביי לאַמוזשע), פון זאָ-ראַמב (ביי אַסטראָו-מאָזאָויעצק), פון אַסטראָו-מאָ-זאָויעצק און פון וואַסילקאָוו (ביי ביאָליסטאָק), וועלכע זענען אומגעקומען דורך די היטלעריסטישע באַרבאַרן.

י. ש.

פון מחבר

דאָס ווערטער-ביכל איז באַשטימט פאַר די שילער פון די העכערע קלאַסן פון דער יידישער פּאָלקסשול און ווי אַ הילפּבוך פאַר די לערער פון יידיש ביים דערקלערן די העברעישע און אַראַמישע ווערטער אין דער יידי-שער שפּראַך. די פּאָנעטישע טראַנסקריפּציע פון די העברעישע ווערטער שטיצט זיך אויף דעם ליטווישן דיאַלעקט. די פּאַרטייטשונגען גיבן איבער די וויכטיקסטע באַדייטונגען און ניואַנסן פונעם וואָרט אָדער פּראָזע אין דער איינצאָל-פּאַרם. די צייטאָטן, שפּריכווערטער און פּראָזן האָבן דעם צוועק בולט צו מאַכן דעם אופן פון באַנוצן די העברעישע און צו באַרייכערן די שפּראַך-ידיעות פון די תלמידים. ווערטער, וועלכע באַצייכענען געשעענישן אָדער פּערזענלעכקייטן, זענען באַלויכטן מיט קורצע היסטאָרישע דערקלערונגען און דאַטעס. דער מין און די מערצאָל-פּאַרם פון די סובסטאַנטיוון ווערן אָנגעוויזן לויט זייער באַנוץ אין יידיש.

באַמערקונג: צוליבן פעלן פון נקודות איז נישט מעגלעך געווען אויסצוועצן דעם היריק אונטערן אות יוד און דעם פתח אונטער די צוויי יודן.

ישראל שטיינבערג

וואַרשע, דעם 15טן סעפטעמבער 1948.

ראשי-תיבות, וועלכע ווערן באַנוצט אינעם ווערטער-ביכל:

מ"ס = מענדעלע מוכר ספרים.	נ"ק = נאָך קריסטוס.
ש"ע = שלום עליכם.	ז"ד = זע דאָרט.
מ"צ = מערצאָל.	אדג"ל = און דאָס גלייכן.
פ"ק = פאַר קריסטוס.	אצ"ו = און אַזוי ווייטער.

● = באַצייכנט דעם אָנהייב פון אַ ציי-

טאָט, שפּריכוואָרט אָדער פּראָזע.

* = אויסשפּראַך לויט דער ספרדישער

הברה ביי געוויסע נייע ווערטער.

□ = ביי ווערטער אין צוגאַב, וועלכע זע-

נען שוין איינמאָל באַהאַנדלט גע-

וואָרן אין הויפטטעקסט.

מיינע אבות-אבותינו זענען קיין שריי-
בער נישט געווען (פריץ).

דער אבי-אבות הטומאה (אוי-
אוואס-האטומע) - גרויסע שמוציקייט.
באצייכענונג פון א זייער שלעכטן
און געמיינעם מענטש.

אביגדור (אויגדער) - נאָמען פון
א מאַנצביל.

די אבידה - אבידות (אויידע -
אויידעס) - פארלוסט; פארלוירענע
זאך.

● פרצס טויט איז געווען א גרויסע
אבידה פאר דער יידישער ליטערא-
טור.

די אבידה האט זיך אָפגעפונען.

דער אביון - אביונים (עווייען-
עוויינים) - אָרעמאָן.

דאָס אביונות (עוויינעס) - אָרעמ-
קייט.

אביוניש (עווייניש) - אָרעם.

דער אביל-אבילים (אול-אויילים) -
טרויערנדיקער, דער וואָס געפינט זיך
אין טרויער נאָך אַ געשטאַרבענעם.
● זיי זענען געזעסן מיט אַראָפגעלאָזטע
קעפ ווי אַבליים (מ. בורשטין).

אבילות פוי ראש (אול וואכא-
פוי ראש) - ווערטלעך: פארטרויערט
און מיט אַ פארדעקטן קאָפ, שטאַרק
פארשעמט.

דער א"ב (אַלעף-ביים) - אַלף-בית,
אַלפאַבעט.

דער אָב (אָו) - נאָמען פון עלפטן
חודש (יולי-אויגוסט), לויטן יידישן
לוח.

דער אב-בית-דין-אב-בית-דינס
(אוו-בעז(ד)ן - אוו-בעז(ד)נס) - ווערט-
לעך: „אייבערשטער פון געריכט“.
טיטל פונעם פאָרויער אין דער
רבנישער קאָלעגיע אין אַקהלה.

אָבא (אַבע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

דער אָב"ד (אוו-בעז(ד)ן) - ערשטע
אותיות פון אב-בית-דין (ז"ד).

די אבדה - אבדות (אויידע-אויי-
דעס) - זע: אבידה.

אבות (אָוועס) - מ"צ - עלטערן,
אורעלטערן; ביבלישע פאטריאַרכן;
אַברהם, יצחק און יעקב.

● ער איז געווען פון אבות אַ שטאַטי-
שער אַרבעטער (א. קאָטיק).

פון אבות אבותיו (אָוועס-אָווי-
סאָו) - מ"צ - פון זיינע עלטערן און
אור-עלטערן, פון זיינע עלטער-זיידעס.
● פון אבות-אבותיו אַ פישער, פאר-
ברענגט מען טעג און יאָרן אויפן
ים (פריץ).

אבות-אבותינו (אָוועס-אָוויסיינו) -
מ"צ - אונזערע אורעלטערן, אונ-
זערע עלטער-זיידעס.

● איך בין נישט קיין שרייבער און

דאָס אבר מן החי (אייזער מין האכאי) - גליד אדער שטיק פלייש, אפגעשניטן פון א לעבעדיק באשעפעניש, פלייש פון א נישט-געשחטע-נער (געשאכטענער) בהמה (אדער עוף).

אברהם (אוראָם) - נאָמען פון אַ מאַנצביל. פאַרקלענער-פאַרם: אַברהמל (אורעמל).

אברהם אבינו (אוראָהאַם אָווי-נו) - אונזער פאָטער אַברהם, דער ערשטער ביבלישער פאָטריאָרן.

אבשלום (אושאַלעם) - ביבל-פער-סאָנאָזש, נאָמען פון אַ מאַנצביל.

אגב (אַגעוו) - ביי דער געלעגנהייט, נעבנביי; איבעריקנס.

און אגב אין נאָך אין יענער צייט די באַן געווען אַ ניס (ש"צ). גיט מיר, אַגב, צו וויסן אייער מיינונג (ש"צ).

אגב-אורחא (אַגעוו-אורכע) - אין איינוועגס, ביי דער געלעגנהייט, נעבנביי.

אין וויל נאָר אַגב-אורחא פאַרריכטן עטלעכע זאַכן, וואָס ער האָט גע-שריבן נישט אמת (מ"ס). נאָר דאָס אַלץ האָב אין אייך דערציילט אַגב-אורחא (פרץ).

אגב-אורחא דיק (אַגעוו-אורכע-דיק) - געלעגנהייטלעך, פאַרבייגי-ענדיק, זייטיק.

אין קאָן אַרויסקוועטשן פון אים אַלץ, וואָס איר דאַרפט און דוקא צו-פעליק, זייטיק, אַגב-אורחאדיק (ש"צ).

די אגדה - אַגדות (אַגאַדע - אַגאַדעס) - לעגענדע; דערציילנדיקער טייל פון תלמוד. קעגנזאָץ: הלכה (ו"ד).

גייט שטענדיק אַוועק אַבל וחפוי ראש, ווי אַ „קוימענקערער“ (פרץ).

אַבל די ק (אַוולדיק) - פאַרטרויערט.

דאָס אַבילות (אַוויילעס) - דאָס טרויערן (נאָך געשטאַרבענע).

אין אַ שטוב ווו מען פראָוועט אַבלות איז גוט צו שווייגן (שפריכוואָרט).

דער אבן-טוב-אבנים טובות (עוון-טאָוו - אַוואָנים טויוועס) - טייערער שטיין, איידל-שטיין. (קאָ-רעקטע העברעישע פאַרם: אבן-טובה - אַכנים טובות).

אַט זעט איר אַן אבן טוב, לייכט פון זיך אַליין אין דער פינצטער (נאָמ-בערג). וויסן איז דער טייערסטער אבן-טוב (שפריכוואָרט).

דער אבן-נגף-אבני-נגף (עוון-נעגעף - אַוויני-נעגעף) - שטרויכל-שטיין, שטערונג; אַנשטויס.

I אבן-עזרא (איבן-עזרע, פאַר-גרייזט: עוון-עזרע) - דער זון פון עזרא - נאָמען פון יידישן געלערנטן, דענקער און דיכטער אַברהם אבן-עזרא (1092-1167 ז"ק).

II אבן-עזרא (איבן-עזרע, פאַר-גרייזט: עוון-עזרע) - נאָמען פון גרויסן יידישן דיכטער פון דער שפּאַ-נישער תקופה משה אבן-עזרא, וואָס האָט געשריבן אין העברעיש און אַראַביש (1060 - 1139 ז"ק).

דאָס אבר - אברים (אייזער - אייוורים) - קערפערטייל.

דער קאָפּ שפילט ביי אונדז יידן די גרעסטע ראָל מער ווי אַלע צוויי הונדערט אַכט-און-פערציק אברים (ש"צ).

חודש (פערבואר-מערץ), לויטן יידישן לוח.

דער אָד ר א' (אָדער אַלעף) - ערשטער חודש אָד ר אין אַ עיבור-יאָר.

דער אָד ר ב' (אָדער בייס) - צווייטער חודש אָד ר אין אַן עיבור-יאָר.

אָד ר ב א, אָד ר ב א (אָדער אַבע) - אין קעגנטייל, פאַרקערט; גערן.

● נאָר מיינט נישט, אָו איך באַקלאַג מיך, אָד ר ב א, איך בין זייער צופרידן (ש"ע)

אָד ר ב ו אָד ר ב א, אָד ר ב א ו אָד ר ב א (אָדער אַבע וועאָדער אַ- בע) - גאָר אין קעגנטייל; גאָר גוט.

● מיר זענען מיט זיי אָד ר ב ו אָד ר ב א, און זיי זענען מיט אונדז קידער- ווידער (ש"ע).

דאָס אָהבת הבריות (אהאָוואַס האַבריויס, אַוועס האַבריעס) - לייב- שאַפט צו מענטשן.

דאָס אָהבת המקום (אהאָוואַס האַ- מאַקוים, אַוועס האַמאָקעם) - לייב- שאַפט צו גאָט.

● נאָר לייבשאַפטן זענען פאַראַנען אַ סך; עס איז פאַראַנען אָהבת המקום, אהבת הבריות, אַ לייבשאַפט צו כּל- ישראל (פרץ).

דאָס אָהבת נפש (אהאָוועס-נע- פעש) - האַרציק, מיט לייבשאַפט פון גאַנצן האַרצן.

● קינדער האָט זי לייב געהאַט אָהבת- נפש (פרץ).

דער אהל ל - אהל ס, אהל יים (אוי- העל - אויהעלס, אויהעל'ים) - זע: אוהל.

א ה ר ן (אַרן) - נאָמען פון אַ מאַנציפּלי;

די אַגדת א - אַגדות (אַגאָדעטע - אַגאָדעטעס) - זע: אַגדה.

די אַגודה" (אַגודע) - "פאַרבאַנד", זע: אַגודת ישראל.

דער אַגודהניק - אַגודה ניק - קעס (אַגודעניק - אַגודעניקעס) - אַגודיסט, אָנהענגער פון דער אַרגאַ- ניואַציע פון אַרטאָדאָקסישע יידן.

די אַגודת ישראל" (אַגודאַט ייס- ראַעל" - פאַרבאַנד פון די אַרטאָ- דאָקסישע יידן.

אדום (עדעם) - נאָמען פון אַ פּאָלק און לאַנד אין דרום-מזרח פון טויטן ים. באַצייכענונג פון יידנפיינטלעכן רוים און שפּעטער פון דייטשלאַנד.

דער אָדון - אָדונים (אָדן - אָדוי- נים) - האַר, הער.

● בין איך אַריינגעקומען צום אָדון אין קאַבינעט אַריין און געטראָפן אים ביי דער רעכטער אַרבעט (ש"ע).

דער אָדון הגדול - אָדונים הגדולים (אָדן-האַגאָדל - אָדוי- נים האַגדויל'ים) - גרויסער האַר, גרויסער פּריץ.

● דער אָדון הגדול האָט דערזען די שפּאַקעס (פרץ).

דער אָדיר - אָדירים (אָדיר - אָדירים) - זייער רייכער מענטש.

דער אָדום (אָדאָם, אָדעם) - מענטש; ביבּל-פּערסאָנאַזש. אָדום-נאַקעט - אין גאַנצן נאַקעט.

● דו גייסט דאָך אדם-נאַקעט, וועסט דערפּרוינן ווערן (ש"ע).

דער אָדום הראשון (אָדעם האַ רישן) - דער ערשטער מענטש (לויט דער ביבּל).

די אָדמה (אָדאַמע) - ערד.

דער אָד ר (אָדער) - נאָמען פון זעקסטן

● ביי זיי איז כאפֿ-לאַפּ, אומר ועושה גענומען און געפאָרן (מ. בורשטין)

דער אופן - אופן - אופן (אויפן - אויפאָנים) - אַרט, שטייגער; דער אַזוי-אַרום.

● און יאָסעלע האָט נישט אויפגעהערט צו זינגען, מאַכן קונצן מיטן האַלדז, צעגיסנדיק זיך אויף טויזנטערליי אופן ווי דאָס שפיל-פייגעלע (ש"ע).

דער אוצר - אוצרות (אויצער - אויצרעס) - שאַץ, (פאַרבאַרגענער) רייכטום.

● ערגעץ טיף, ערגעץ טיף אין דער ערד איינצקנאָטענע, וואַרטן אוצרות אויף אונדז, וואַרטן אוצרות פאַרשאַ-טענע (לייוויק).

דער אורח - אורחים (אירעך - אַרכים) - גאַסט. אַן אורח אויף שבת - אַן אַרעמאַן, וועלכן מען פאַרבעט אויף שבת צום עסן.

● פרעמדער, פרעמדער, קום אַריין, וועסט מיין גוטער אורח זיין (מאַני לייב).

דער אורח הגון - אורחים הגונים (אירעך הגון - אַרכים הגונים) - אַנגעזעענער, חשובער גאַסט.

● אַלע שבת האָבן געמוזט זיין צען אורחים הגונים, די שענסטע מענטשן (י. קאָטיק).

די אורח טע - אורח טעס (אירעכ-טע - אירעכטעס) - ווייבלעכע פאָרם פון אורח.

אוריאל (אוריעל) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

ביבל-פערסאָנאַזש. פאַרקלענער-פאָרם: אַהרעלע.

אודאי (אָואַדע) - זע: אָודאי.

דער אוהב ישראל (אויהעווייס-ראַעל) - יידן-פריינד, פילאַסעמיט.

דער אוהב נאמן - אוהבים נאמנים (אויהעוון געמאָן - אוי-האָוים געמאָנים) - טרייער פריינד.

● און עפעס תיכף זענען מיר געוואָרן אוהבים נאמנים (אַנכי).

דער אוהל - אוהלס, אוהלים (אויהעל - אויהעלס, אויהעלים) - געצעלט; שטיבל אויפן קבר פון אַ גרויסן מענטש.

● פון דעם הייליקן אוהל אויפן אַלטן בית-עלמין האָט דער דייטש קיין זכר נישט איבערגעלאָזט (ש. אַש).

אָודאי (אָואַדע) - זיכער, געוויס.

● אָודאי זענען אין שטאַט געווען אַלערליי רעדעכצן (ש"ע).

די אומה - אומות (אומע - או-מעס) - נאַציע, פאַלק.

אומות העולם (אומעס האָאוי-לעם) - מ"צ - די פעלקער פון דער וועלט, די נישט-יידישע פעלקער.

● ביי די אומות-העולם וואָלט דאָך די געבוירן-שטאַט פון אַזאַ גרויסן נאַציאָ-נאַלן קינסטלער ווי פּרץ פּול געווען מיט אים (נ. מייזל).

דער אומהן (אומכיין) - אַנטיפאַטיע; פיינטשאַפט.

דאָס אומנות (אומנעס) - פאַך, פּראָפּעסיע.

אומר ועושה (אוימער וועאויסע) - געזאָגט און געטון.

● אַייד, וואָס גלייבט אין אַחדות הבורא (אַפּאָטאָשו).

אַחוץ (אַכוץ) - אויסער.

● אַלע אַחוץ מיין שוועסטער זענען געגאַנגען אין טעאַטער.

אַחינו בני ישראל (אַכיינו בני ייסראָל) - מ"צ - אונדזערע יידישע ברידער.

● קיינער איז נישט געווען אַזוי נער-וועז-אויפגערעגט, ווי אונדזערע אַחינו בני ישראל (ש"צ).

אַחר "אַכער" - זער אַנדערער, אַפּטריניקער. מיט דעם נאָמען ווערט אַנגערופן אין תלמוד דער געלערנ-טער איינע בן אַביה (עלישע בען אַוויז) (אין אַנהויב פון 2טן יאָר-הונדערט נ"ק); פּסעוודאָנים פונעם יידישן דענקער און שרייבער נתן בירנבוים (1864-1937).

● עס וועט זיך געפינען אַן "אַחר" און עפעס צולייגן (פּרץ).

אַחר המעשה (אַכער האַמייסע) - נאָכן אַפּגעטוענעם, נאָכדעם ווי ס'איז געשען.

אַחרון אַחרון חביב (אַכרוין אַכרוין כאַויוו) - דער לעצטער (איז) דער ליגסטער, דאָס שפּעטערדיקע איז דאָס ליבסטע.

אַחרון של פּסח (אַכרוין שעל פּיי-סעך) - דער לעצטער טאָג פּסח.

אַחרי פּכלות הפּל (אַכריי קיכ-לייס האַקל) - נאָך אַלעמען, נאָך-דעם ווי אַלץ האָט זיך סאַרענדיקט.

● דו מיינסט דאָך, טביה, אַז עס איז שוין אַחרי פּכלות הפּל - עק וועלט.

דאָס אות - אותיות (אָס - אוי-סיעס) - בוכשטאַב.

● וויפל אין די אותיות ליגן טרערן און וויפל געוויין (וואַרשאַווסקי).

אות באות (אָס בעאָס) - בוכשטאַב נאָך בוכשטאַב, פינקטלעך, גענוי (ווי עס איז אַנגעשריבן).

די אות-רגע (אויסער-רגע) - די זעלביקע מינוט.

● גראַד אין דער אות-רגע געמוזט אויף אַ וויילע אַראָפּגיין (אל. צייטליך).

אותות ומופתים (אויסעס אוי-מאָפּסיעם) - מ"צ - ווערטלעך: צייכנס און ווונדער; קלאַרע באַווייזן. באַ-ווייזן מיט אותות ומופתים - באַווייזן מיט איבערצייגנדיקע אַרגומענטן.

● האָט זיי אויפגעקלערט און באַווייזן מיט אותות ומופתים, אַז ס'איז נישט גוט, וואָס מענטשן קריגן זיך (ש"צ).

אותיות מחכימות (אויסיעס מאַכ-קימעס-מ"צ-קלוגע אותיות, געמיינט: ביכער מאַכן קלוג).

די אזרה (אַנהאַרע) - וואַרענונג. זע אויך: הזהרה.

די אזכרה (אַזקאַרע) - זע: הזכרה.

אַחאָב (אַכאַוו) - נאָמען פון קעניג פון מלכות ישראל, וואָס האָט גע-מאַכט שומרון פאַר דער הויפטשטאָט (אַרום 865 פ"ק).

דאָס אַחדות (אַכדעס) - אייניקייט, איינהייט.

● אַחדות בויט, און צעשפּליטערטקייט צעשטערט (שפּריכוואַרט).

אַחדות הבורא (אַכדעס האַבוירע) - איינהייט, איינציגקייט פון גאָט, מאַ-נאַטעיום.

די אימה (איימע) - שרעק, ציטער.
 ● אַ שרעק, אַן אימה פאַלט אויף אונדז
 אָן (א. קאָטיק).

אימהדיק (איימדיק) - שרעקלעך,
 מוראדיק (ז"ד).

● מיט אימהדיקע געוואָלדן, מיט פאַ-
 נאַנדערגעלאָזענע האָר לויפן זיי פון
 פייער (ש. אַש).

די אימתא דציבורא (איימעסע
 דעציבורע) - לאַמפן-פייבער, שרעק
 פאַרן פובליקום, שרעק פאַרן עפנט-
 לעכן אַרויסטרעטן,

● האַלטן פלעגט ער זיך אויף דער
 טריבונע שטאָלץ, מיט ווירדע, נישט
 פאַרלירנדיק זיך קיינמאָל אין רעד-
 נערישער אימתא דציבורא (אל.
 צייטלין).

דאָס אימת-מות (איימעס-מאָועס) -
 טויט-שרעק.

● אַלע ביי אונדז אין הויז, פון דעם
 גרעסטן ביזן קלענסטן ציטערן פאַרן
 פעטער הערץ אימת-מות (ש"ע).

אין בית (אין באַיס) - נישטאָ קיין
 שטוב.

● אין אונדזער קיעווער געגנט איז אין
 בית אָן אַ פידעלע (פרץ).

אין ברירה (אין ברירע) - נישטאָ
 קיין אויסוועג, קיין אויסוואָל.

● אין ברירה, בנימין האָט געמוזט צו-
 ליב טון סענדערלעך און איינהאַלטן
 אַביסל דעם גאַנג (ממ"ס).

אין לשער (אין לעשאַער) - זיך
 גאַרנישט פאַרצושטעלן, וואָס שטייגט
 אַיבער יעדע פאַרשטעלונג.

● זיין פנים שטראַלט מיט אַ הימלישער

דער הימל איז אויף דיר געפאַלן?
 (ש"ע).

דאָס אַחריות (אַכראַיעס) - פאַר-
 אַנטוואָרטלעכקייט.

● אין טראַג דאָס אַחריות פאַר אייך
 און פאַר מיר (ש. אַש).

אַה שורוש (אַכאַשוויירעש) - נאַמען
 פון אַ פערסישן קעניג (פון דער פו-
 רים-דערציילונג).

אַחשתרנים (אַכאַשטעראַנים) - מ"צ-
 שטאַפעט; רייטער (פון פערסישן קע-
 ניג), לייב-גוואַרדיע (פון דער פורים-
 דערציילונג).

אַחת ואַחת (אַכאַס וועאַכאַס) -
 איינס און איינס; באַר געלט.

● האָט מען זיין ווייב אויסגעצאָלט ביי
 אונדז נישט לאַנג פינף טויזנט קאַרבן
 (רובל): אַחת ואַחת (ש"ע).

דאָס איבר-איברים (אייווער-
 אייורים) - זע: אבר.

אי"ה (אים יירצע האַשעם) - זע:
 אם ירצה השם.

איוב (איעוו) - ביבל-פערסאָנאַזש,
 נאַמען פון אַ ביבל-בוך. באַצייכענונג
 פון אַ מענטש, וואָס צו אים האָבן
 זיך גענומען אַלע אומגליקן.

דער אייר (איר) - נאַמען פון אַכטן
 חודש (אַפּריל-מאַי), לויטן יידישן
 לוח.

די איה (אייכע) - קלאַגליד, קלאַג.
 זע: מגילת איכה.

דאָס איכות (אייכעס) - קוואַליטעט,
 ווערט. קעגנזאץ: כמות (ז"ד).

● דאָס ביכל איז קליין אין כמות, אָבער
 דערפאַר איז עס פול מיט אינהאַלט,
 שטאַרק אין איכות.

שני (1טער יאָרהונדערט פ"ק -
1טער יאָרהונדערט נ"ק).

א י ס ר (איסער) - נאָמען פון אַ
מאַנצביל.

א י ר (איר) -- זע: איר.

א י ש מ פ י א י ש (איש מעפי איש) -
איינער פון אַנדערן (געהערט).

● ד י ש טאַט איז געוואָר געוואָרן דעם
אינהאַלט פונעם ביכל איש מפי איש
(ש"ע).

א י ת מ ר (איסאָמער, סאָמער) - נאָמען
פון אַ מאַנצביל.

ד ע ר אַ כ ז ר - אַ כ ז ר י מ (אַכזער -
אַכזאָרים) - גרויזאָמער.

● ע ר ג ל י ב ט, אַז אַ מענטש איז נאָר
דעמאָלט אַן אַכזר, ווען עס איז אים
גאָר ביטער אויפן האַרצן (פרץ).

ד אָס אַ כ ז ר י ת - אַ כ ז ר י ת ו
(אַכזאַריעס - אַכזאַריעסן) - גרוי-
זאַמקייט.

● מ י ר ווערן אויפגעצייטערט, ווען מיר
לייענען וועגן די אַכזריותן פון די
דייטשן קנאָני די יידן.

אַ כ ז ר י ת ד י ק (אַכזאַריעסדיק) -
גרויזאָם.

● פ אַ ר אירע אויגן האָט זיך אַוועקגע-
שטעלט דו גאַנצע אַכזריותדיקע גע-
פאַר פון איר לאַגע (ש. אַש).

ד י אַ כ י ל ה (אַכילע) - דאָס עסן; דער
פּרעס.

● ס'איז אַ ייד מיט אַן אַפעטיט, וואָס
האַלט פון דער אַכילה (ש"ע).

אַ כ י ל ה ו ש ת י ה (אַכילע אושטיע) -
דאָס עסן און טרינקען.

פּריריקייט, וואָס איז אין לשער (ש.
אַש).

ד ע ר א י נ ס ו פ (אין סאָף - אַן אַן
עק, אַן אַן ענדע, אומענדלעך; אומ-
ענדלעכקייט. אויך באַצייכענונג פון
גאָט אין דער יידישער רעליגיעז-
מיסטישער ליטעראַטור.

● עס גיסט זיך אויס פון איין עק צום
אַנדערן, עס פילט אַן דעם אין-סוף,
(ש. אַש). און אַ וואָלד געזען, אַן
אין-סוף אַ וואָלד (פרץ).

א י נ ק ו ל ו א י נ ע ו נ ה (אין קאָל
וועאין אוינע) - אַן אַן ענטפער;
„נישטאָ קיין שטים און קיין ענט-
פער"; מען הערט נישט און מען
זעט נישט; אומזיסט און אומנישט.
● און וואָס איך האָב נישט גערעדט
צו אים און געוויינט איז געווען אין
קול ואין עונה (א. קאָטיק).

ד ע ר א י נ ו י ש ר א ל (איינע ייס-
ראַעל) - נישט-ייד.

● פאַראַן נאָך אַ הויז, און דער שכן
דער אינו ישראל האָט אַן אויג דע-
רויף (פרץ).

ד ע ר א י ס ו ר (איסער) - (רעליגיעזער)
פאַרבאַט.

● ווען עס זאָל נישט זיין קיין איטור
צו ציילן אונדזערע יידן, וואָלט איך
איבערגעציילט אַלע קאַפּאַאַנסקער
(ממ"ס).

ד ע ר א י ס י - א י ס י י מ (איסי -
איסיים) - עסייער. אָנהענגער פון
אַ רעליגיעז-קאָמוניסטישער סעקטע
ביי יידן אין דער צייט פון בית

א ל ת פ ת פ ה ל ש ט ן (אָל)
 טיפּטאָך פּע לעסאָטן) - זאָלסט נישט
 עפּענען דאָס מויל פּאַרן טייול,
 זאָלסט נישט אַרויסברענגען פּון מויל
 קיין שלעכטס.
 ● וואָס די יידן רעדן, וואָס פּון מויל
 זיי ברענגען... אַל תּפּתּח פּה לּשׁטן
 (פּרין).

א ל א (עלע, עלאַ) - נאָר.

א ל א - מ ה (עלע [עלאַ-מאַ]) -
 נאָר וואָס.

● אלה-מה טראַכט איך מיר, איך וועל
 רעדן מיט דיר, ביסט געלאַסענער
 (אַפּאַטאַשו).

דער א ל ו ל (עלול) - דער צוועלפּ-
 טער חודש (אויגוסט-סעפטעמבער).
 לויטן יידישן לוח.

א ל ח ן (עלכאַנאַן) - נאָמען פּון אַ
 מאַנצביל.

א ל י ה (עליע) - נאָמען פּון אַ
 מאַנצביל.

א ל י ה ו (עליאַהו) - נאָמען פּון אַ
 מאַנצביל. זע: אליהו הנביא.

א ל י ה ו נ ב י א (עליאַהו האַנאווי) -
 אליהו דער זעער, דער פּראָפּעט,
 וואָס האָט געלעבט אין דער צייט
 פּון יידישן קעניג אחאַב; לעגענדאַ-
 רע געשטאַלט, וואָס העלפט דעם
 יידן, וועלכער געפינט זיך אין אַ
 גויט.

● אליהו הנביא שוועבט אום אויף דער
 וועלט און בענטשט גוטע קינדער
 מיט וואָס זיי געפעלט (קאַפעלעוויטש).

א ל י מ ל ך (עלימילעך) - נאָמען פּון
 אַ מאַנצביל. פּאַרקירצט: מלך (מילעך).

● ער איז געווען אַריינגעטון אין
 אַכילה ושתיה, שטאַרק פּאַרגרעבט
 געווען.

א פ ל ל (אַקלאַל) - אָט, נו. זע אויך:
 הכלל.

● אַפּלע עס קאָכט זיך, דאָס שטעמל
 איז אויף (ממ"ס).

דער אַ כ ל ן - אַ כ ל נ י ם (אַכלען -
 אַכלאַנים) - גרויסער עסער; פּרעסער.

● סאַראַ אַכלן, ער קאָן גאָרנישט זאָט
 ווערן.

אַ כ ל ע ן (אַכלען) - עסן; פּרעסן.

● דער ערל אַכט גאַנץ געשמאַק
 (ש"ע). איבער אַ פּולער קאַריטע אַ
 חזיר שטייט אַ דיקער און ער אַכט
 (א. שטיינבאַרג).

די אַ כ ס נ י א , אַ כ ס נ י ה - אַ כ -
 ס נ י ו ת (אַכסאַניע - אַכסאַניעס) -
 גאַסט-הויז, איינפאַרהויז; קוואַרטיר.

● אין דעם דערפּל, אויף מאַשעס
 אַכסניה, וווּ זי האָט שוין פאַר אונדז
 צוגעגרייט אַ צימער, האָבן מיר די
 ערשטע פאַר וואָכן פּאַרבראַכט
 (זשיטלאַווסקי).

דער א ל מ ל א ר ה מ י ם (איל
 מאַלע ראַכמים) - „גאָט פּול מיט
 דערבאַרעמקייט“ אַ תּפּילה נאָך גע-
 שטאַרבענע, נאָך אומגעקומענע, וואָס
 רעליגיעזע יידן זאָגן אויפן קבר אָדער
 צום יאָרצייט.

● אין שול האָט מען געמאַכט אַן אל
 מלך רחמים אויף די הרוגי-קשינעו,ו,
 אַלטע יידן האָבן געוויינט, ווייבער
 זענען געפאַלן אין חלשות (ש"ע).

● **הערט מן אויס מיט קאפ, וועל איך אייך דערציילן פון אלף ביז תיו (ש"ע).**
 אַלף אַלפֿים (עלעף אלפֿים) - טויזנט טויזנטער, מיליאָן.
 דער אַלף-בית - אַלף-ביתן (אַלעף-בייט - אַלעף-בייסן) - אַל-פאַבעט.
 אין אַלף השישי (עלעף האַשי-שי) - אין זעקסטן טויזנט (פון די זעקס טויזנט יאָר, וואָס די וועלט דאַרף צו שטיין (לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פֿאַרשטעלונג); זייער ווייט.
 ● **בין איך פֿאַרקראַכן אין אַלף השישי אַריין (ש"ע).**
 אַלפֿי-אַלפֿים (אַלפֿיי-אַלפֿים) - מ"צ - טויזנטער-טויזנטער.
 אַל קנה (עלעקאַנע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 אַם ירצה השם (אים ירצע האַ-שעם, מירצעשעם) - אויב גאָט וועט וועלן; מיט גאָטס הילף.
 ● **ס'איז דאָ אַ האַפּענונג, אַז עס וועט, אַם ירצה השם, זיין גוט (ממ"ס).**
 אַם כן, (אים קיין) - אויב אַזוי.
 ● **אַם כן, אויב די זאַך שטייט יאָ אַזוי, טאָ צו וואָס האָט געטויגט די גאַנצע אַרבעט.**
 אַם לאַ יועיל, לאַ יזיק (אים לוי יויאל, לוי יאָזיק) - אויב עס וועט נישט נוצן, וועט עס דאָך נישט שאַדטן.
 ● **ס'איז געקומען זיין צייט, גייט אַרי-בער: אַם לאַ יועיל, לאַ יזיק (מ. בורשטיין).**
 אַם לאַ עכשי, אַימת (אים לוי אַכשאָו, איימאַסאַי) - אויב נישט איצט, ווען דען.

אָלעזר (עלעזער) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 אַליקום (עליקום) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 אַלישע (עלישע) - ביבל-פּערסאָנאַזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 אַלפסנדר (אַלעקסאַנדער) - נאָמען פון אַ מאַנצביל. פֿאַרקירצט: סענדער.
 אַלפסנדר מוקדן (אַלעקסאַנדער מויקדן) - אַלפסנדר דער קעניג פון מאַקעדאָניע.
 אַלמאי, הַלמאי (אַלעמאי) - פֿאַרוואָס.
 ● **דאָ האָט ער אַ יינגל אָנגעדרייט אָן אויער, אַלמאי ער זיצט נישט און לערנט (י. יונער).**
 דער אַלמן - אַלמנס, (אַלמען - אַלמענס) - אַ מאַן, וואָס זיין פֿרוי איז געשטאַרבן.
 אַלמנה - אַלמנות - (אַלמאַנע - אַלמאַנעס) - אַ פֿרוי, וואָס איר מאַן איז געשטאַרבן.
 אַלעזר (אַזער) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 דער אַלף - אַלפֿים (עלעף - אַלף-פֿים) - טויזנט.
 ● **איינער - אָנגעשטאַפט, איך שאַץ אים אין די הויכניקע אַלפֿים (אַ. שטיינבאַרג). לאַז איך פֿאַרמאָגן די אַלפֿים, זאָג איך, וויפֿל קלעבער איך האָב אַהינצו אַריינגעפֿירט (ש"ע).**
 די אַלף - אַלפֿן (אַלעף - אַלעפֿן) - דאָס ערשטע אות (א) פון ייִדישן אַלף-בית.
 פון אַלף ביז תיו (פון אַלעף ביז טאָו) - פון אָנהייב ביזן סוף.

● ס'איז פאַר מיר געווען אַן אמתע איבעראַשונג (בריינין).
 דער אמת - אמתן (עמעס) -
 עמעסן) - וואָרהייט, די וואָר.
 ● דער אמת שווימט אַרויף ווי בוימל אויפן וואַסער (שפריכוואָרט).
 אמתדיק (עמעסדיק) - וואָר, וואָר-האַפטיק, ווירקלעך.
 אין אמתן (עמעסן) - אין דער ווירק-לעכקייט.
 ● אין אמתן איז קאַפּאַצאַנסק אַ קליין שטעטל, ווי אַ גענעץ די גרויס (ממ"ס).
 דער אַנדערווייניג - אַנדערווייניג-נוסן (אַנדערווייניגס - אַנדערווייניג-נעסן) - צוויטער, הערמאַפּראַדיט, מענטש פון אומבאַשטימטן געשלעכט.
 דער אַנוס - אַנוסים (אַנוס - אַנוסים) - מאַראַן. ווערטלעך: גע-צווינגענער. ייד, וואָס איז געוואָרן געצווינגען צו פאַרלייקענען זיין גלויבן (באזונדערס אין 15טן-16 י"ה אין שפּאַניע און אין פאַרטוגאַל).
 אַנטיוכוס (אַנטיאָכעס) - נאָמען פון סיריש-גריכישן הערשער, ספּעציעל אַנטיוכוס IV עפּיפּאַנעס, וואָס האָט אונטערדריקט יידן. סעגן אַנטיו-כוסן זענען אויפגעשטאַנען די מכ-בער אין יאָר 167 פ"ק.
 דער אַנימאַמין (אַנימאַמען) - ווערטלעך: איך גלויב; גלויבן-באַקענ-טעניש, קרעדאַ, דער גרונטיקער קערן פון גלויבן, פון איבערצייגונג. אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן אין דער פרי (אין דער וואָכן) ביים דאַווענען:
 ● צי האָט ער אַ וועלכן ס'איז „אַנימאַמין“ ווייסט סאַניע נישט (א. קאַטיק).

● אם לא עכשיו אימתו! יידן, ס'איז געקומען די צייט (מ. בורשטיין).
 אמהות (אימאַעס) - מ"צ - מוטערס. באַצייכענונג פון די ביבלישע אור-מוטערס: שרה, רבקה, רחל און לאה.
 ● די הייליקע אמהות וועלן דיר אַנט-קעגן גיין (ש. אַש).
 די אמונה - אמונות (עמונע - עמונעס) - גלויבן, רעליגיע.
 ● היינט איז עס דאָך די אמונה פון מיליאָנען מענטשן (ש. אַש). אונדזער אמונה הייסט אונדז שוינען דעם גלויבן פון אַ מענטשן (ש. אַש).
 אמונה-יסודות (עמונע-יעסוי-דעס) - מ"צ - גרונטזאַצן, פרינציפן פון דער רעליגיע.
 די אמונה-שלימה (עמונע-שליי-מע) - פולער, גאַנצער גלויבן.
 ● ער זאָל גלייבן מיט אמונה-שלימה (ש. אַש).
 דער אַמורא - אַמוראים, אַמורי-רע - אַמוריאַים) - באַצייכענונג פאַר די יידישע געלערנטע (אין 3טן - 5טן יאָרהונדערט נ"ק), וואָס האָבן אינטערפרעטירט די משנה און פאַרפאַסט די גמרא (ו"ד).
 אמן (אַמען) - אזוי זאָל זיין.
 ● אמן! - ענטפערט יענטל - אַ קאַץ וואָשט זיך, אַ גוטער פריינד בענטשט (ש"ע).
 אמןון (אַמען) - ביבלי-פערסאָנאַזש, נאָמען פון אַ מאנצביל.
 אמת (עמעס) - וואָר, ווירקלעך.

• אָוועקגעפּאַלן אויף אַסכּרה (פּרץ).
 אַסנע (אַסנע) - נאָמען פון אַ פּרוי.
 די אַספּה - אַספּה (אַסיפּע - אַסיפּעס) - זע: אַסיפּה.
 דער אַסרו-חג (איסרע-כאַג) - דער טאָג נאָך די יום-טובּים: פּסח, שבועות, סוכות.
 אַסרון (אַסערן) - דערקלערן פאר רי-טועל פאַרבאַטן.
 אַסטר (עסטער) - נאָמען פון אַ פּרוי.
 אַסטר הַמלכה (עסטער האַמאַל-הע) - די קעניגין אַסטר (פון דער פּורים-דערציילונג).
 אַסתר תּענית (עסטער טאַנעט) - דער טאָג פאַר פּורים, אַ פּאַסט-טאָג, פון אַסתר תּענית ביז פּורים - זייער אַ קורצע צייט, איין טאָג.
 • ווערן אַ בורמיסטש פון אַסתר תּענית ביז פּורים (ש"ע).
 אַפּוטרופּוס - אַפּוטרופּוסים (אַפּאַטראַפּעס - אַפּאַטראַפּיסים) - זע: אַפּיטרופּוס.
 אַפּוטרופּוסות (אַפּאַטראַפּעסעס) - זע: אַפּיטרופּוסות.
 די אַפּוטיקאָ ואַפּוטיקאָ - אַפּוטיקאָות (פּויטיקע - פּויטיקעס) - גרויסע סומע געלט.
 • געלט האָט זיך צונויפגעקליבן אַ היפשע אַפּוטיקאָ (ש"ע).
 דער אַפּיטרופּוס - אַפּיטרופּוסים (אַפּיטראַפּעס - אַפּיטראַפּ-סיים) - פאַרזאָרגער, באַשיצער; פּראָ-טעקטאָר; קוראַטאָר (פון געריכט באַשטימער).
 • איז דאָס טאַקע גוט, וואָס גרויסע מענטשן זענען זיין זונס אַפּיטרופּוסים (מ. בורשטין).

„אַני שלמה“ (אַני שלוימע) - ווערטלעך: „איך בין שלמה“. דער אויסדרוק שטאַמט פון אַ לעגענדע וועגן ביבלישן קעניג שלמה, וועל-כער איז פאַרוואָרפן געוואָרן דורכן אַשמדאי אין אַ פּרעמד לאַנד און אויף זיין דערקלערונג, אַז ער איז דער קעניג שלמה, האָט קיינער קיין אַכט נישט געלייגט און אים נישט גע-גליבט.
 • גיי שריי: אַני שלמה: (פּאַקסווערטל).
 אַנשי-שלומו (אַנשי-שלומינו) - מ"צ - אייגענע מענטשן, אונדזעריקע.
 • אַנב וויל איך מיך פאַרענטפערן פאַר אַנשי-שלומינו (פּרץ).
 דער אַסור (איסער) זע: איסור.
 אַסור (אַסער) - פאַרבאַטן, חליצה (ז"ד). פאַרמולע פון זיך שווערן.
 • נעם עפעס פריער אין מויל אַריין, אַז נישט וועל איך אַסור עסן (אַפּאַ-טאַשו). אַסור, אויב איך ווייס פון וואָס צו זאָגן. מיינסט איך שפּאַס, אַסור (אַפּאַטאַשו).
 אַסור לדבר (אַסער לעדאַבער) - ס'איז פאַרבאַטן צו רעדן. מען טאָר נישט רעדן.
 • רעדן טאָר מען דאָך נישט, ווי זאָגט איר, אַסור לדבר (ש"ע).
 אַסיים (איסיים) - זע: איסיים.
 די אַסיפּה - אַסיפּה (אַסיפּע - אַסיפּעס) - פאַרזאַמלונג.
 • מען האָט געמאַכט אַסיפּה און גע-טראַכט (ממ"ס).
 אַסיפּהן (אַסיפּען, אַסיפּען) - מאַכן פאַרזאַמלונגען.
 די אַספּרה (אַספּערע, אַספּאַרע) - דיפּטעריט (האַלדז-קראַנקהייט).

דער אפכא-מסתבראניק-
אפכא-מסתבראניקעס
(איבערמיסטאברעניק - איפכעמיס-
טאברעניקעס) - דער וואָס טוט קי-
דער-וידער, דער צולהכעיסניק.
● ער איז אַן אפכא-מסתברעניק, ווען
אַלע זאָגן „יא“, מוז ער זאָגן „ניין“.

אַפנים (אַפאָנעם) - ווייזט אויס.

● אַז מען באַצאָלט רבי-געלט, ווערט
מען אַפנים קלוגער (ש"ע).

אַפריים (עפראָים, פרויעם) - נאָמען
פון אַ מאַנצביל.

אַפשיטא (אַפשיטע) - געוויס, אַוודאי,
און גאָר.

● און ווען די שטוב טויג פאַר אַ טע-
אַטער, אַפשיטא שוין טויג זי פאַר אַ
קאַזאַרמע (ממ"ס). אַפערד גייט אין
שפאַן, צעבריקעט עס זיך אויך אַמאָל,
אַפשיטא שוין אַ מענטש (אַפאָטאַשו).

אַפשר (עפשר) - מעגלעך; טאָמער.
● אפשר ווייסטו, ווו די שלעכטע ווינטן
ווייען (פעפער).

די אַצטלא דרבנן (איצטעלע דע-
ראַבאָנאָן) - רבניש קלייד, רבנישער
מאַנטל. באַצייכענונג פון רבנישן
אַמט, פון רבנות (ז"ד).

● היינט, אַז ער האָט אָנגעטון אַן
אַצטלא דרבנן, האָט ער אָפגעריסן
מיט די אַלטע חברים (אַטאַטאַשו).

דאָס אַצילאָת (אַצילעס) - איידל-
קייט, סובטילקייט.

● אַן אַצילאָת איז געווען אויסגעגאַסן
אויף זיין געלבלעך-לאַנג געזיכט
(אַל. צייטליין).

דאָס אַפּיטרופּסות (אַפּיטראָפּ-
סעס) - פאַרזאַרגונג, שוץ; אויפזיכט;
פאַטראָנאַט; פּראָטעקטאָראַט; קוראַ-
טאַרשאַפט.

● אין יאָר 63 פ"ק איז ארץ-ישראל
אַרונטערגעפאַלן אונטערן אַפּיטרופּסות
פון רויים.

אַפּילו (אַפּילע) - זאָגאַר, אויך ווען;
אין פאַל ווען; כאַטש.

● ווער ווייסט צי ער געדענקט מיך
נאָך אַפּילו (ו. וויינפער).

דער אַפּיקומן - אַפּיקומנס
(אַפּיקומען - אַפּיקומענס) - ווערט-
לעך; נאָכשפּייז. אַזוי רופּט מען דאָס
שטיקל מצה, וואָס מען באַהאַלט,
ביים אַפּריכטן דעם סדר, אונטערן
קישן צו עסן נאָך דער מאָלצייט.

דער אַפּיקורס - אַפּיקורסים
(אַפּיקורעס - אַפּיקאָרסיס) - פּריי-
דענקער, נישט-גלויביקער.

● ער איז געווען דאָס, וואָס מען רופּט
ביי אונדז אַפּיקורס, אַ נישט קיין
גלויביקער ייד (א. קאָטיק).

דאָס אַפּיקורסות (אַפּיקאָרסעס) -
פּריידענקעריי, נישט-גלויביקייט.

● יידן האָבן עס געהאַלטן פון מיר
פאַר אַ שטיקל אַפּיקורסות: סטייטש,
ווי גלייבט מען עס נישט אין שדים
(ממ"ס)

אַפּיקורסיש (אַפּיקאָרסיש) - פּריי-
דענקעריש, נישט-גלויביק.

● ס'איז אין מיר אַריין אַן אַפּיקורסי-
שער געדאַנק (ממ"ס). ער לייענט
אַפּיקורסישע ביכלעך (ה. ד. נאָמ-
בערג).

אַפּכא-מסתברא (איפכע-מיסטאַב-
רע) - פּונקט פאַרקערט.

פון אַרבע פּנות העולם (אַרבע פּינעס האַאָוילעם) - מ"צ - פּון אַלע פּיר עקן פּון דער וועלט, פּון אומע-טום.

● עס זענען זיך צונויפגעפּאַרן דעלע-גאַטן פּון אַרבע פּנות העולם.

דער אַרונ (אַרן) - הייליקער אַל-מער; קאַסטן (פּאַר געשטאַרבענע).

דער אַרונ-קודש (אַרנקוידעש) - דער הייליקער אַלמער, אין וועלכן עס שטייען די ספר-תורהס.

● וועלכע שטאַט פּאַרמאַגט אַזאַ שיי-געם געשניצטן אַרונ-קודש מיט צוויי לייבן (ש"ע).

די אַרורה - אַרורות (אַרורע-אַרורעס) - פּאַרשאַלטענע, ביזע פּרוי.

● ער איז גערן, ווען זיין אַרורה לאַזט אים צו רן און ער קאַן זיך זיצן אין אַ ווינקל און אַרבעטן (פּריינין).

אַריה (אַריע) - נאַמען פּון אַ מאַנצביל. אין יידיש: לייב.

דאָס אַריכות ימים (אַריכעס יאָ-מים) - לאַנגע יאָרן, לאַנג לעבן.

● צו געזונט! צו אַריכות ימים! צו לאַנגע יאָרן (ש"ע). קאַפּיטאַל שאַ-געוועט נישט דאָס געזונט און דאָס אַריכות ימים פּון דעם אַרבעטער (זשיטלאָווסקי).

אַרם (אַראָם) - דאָס לאַנד פּון די אַראַמעער אין מעסאָפּאָטאַמיע און סיריע.

אַרם נהרים (אַראָם נאָהאַראָים) - מעסאָפּאָטאַמיע.

אַרמים (אַראַמים) - אַראַמעער, סע-מיטישע פּאַלקס-גרופּע אין מעסאָפּאָ-טאַמיע און סיריע.

אַקדמות (אַקדאַמעס) - „איידער איך הייב אָן“, „צום אָנהויב“. אַרע-ליגיזע געדיכט אָנגעשריבן אין אַראַ-מיש לויטן סדר פּונעם אַלף-בית, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן שבועות ביים לייצען; פּאַרפאַסט פּון ר' מאיר בן יצחק, חזן אין מיינץ (אַרום 1060 נ"ק).

אַקיצור (אַקיצער) - קורץ גערעדט.

דער אַרי שבח בורה (אַרי שע-באַכאוורע) - דער לייב פּון דער געזעלשאַפט, די באַרייטנדיקע פּער-זעלעכקייט פּון דער געזעלשאַפט.

● דער אַרי שבח בורה, דער לייב פּון דער חברה, יצחק לייבוש פּרץ (צ. קאַצענעלסאָן).

אַרבע פּוסות (אַרבע קויסעס) - מ"צ - פּיר גלעזלעך, באַצייכענונג פּון די פּיר פּוסות וויין, וואָס רע-ליגיעזע יידן טרינקען פּסח ביים סדר.

אַרבע-פּוסות-אַרבע-פּוסות (אַרבע-קאַנפעס - אַרבע-קאַנפעסן) - ווערטלעך: „פּיר ברעגן“, לייבצידעקל. אַ פּירעקיק מלבוש מיט וואַלענע פּע-דעם אין אַלע פּיר ברעגן, וואָס עס טראָגן רעליגיעזע יידן (מאַנצבילן) אויף דער ברוסט און דעם רוקן. זע אויך: טלית קטן.

אַרבע מיתות בית-דין (אַרבע מיסעס בעזורן) - מ"צ - פּירערליי טויט-שטראַפּן, וואָס פּלעגן אַמאָל ביי יידן אָנגעווענדט ווערן פּאַר שווערע רעליגיעזע און קרימינעלע פּאַר-ברעכנס (אין דער צייט פּון בית-שני).

● ס'איז גאַרנישט געווען די שטראַפּ, וואָס דער קליינער פּאַרברעכער זאָל דאָס נישט האָבן פּאַרדינט - אַרבע מיתות בית-דין (ש"ע).

א ש ו ר (אשור) - אַסיריע. נאָמען פון אַ לאַנד אין אַלטערטום, וואָס האָט זיך געפונען אין צפון-מזרח פון ארץ ישראל (היינט אין איראַק).

א ש פ נ ז (אַשקענעז) - באַצייכענונג פון דייטשלאַנד.

● גאַנץ אשכנז איז איין שטאַט (פאָלקס-ווערטל-לויט א. בערנשטיין).

ד ע ר א ש פ נ ז י - א ש פ נ ז י מ (אַש-קענאַזי - אַשקענאַזים) - יידן פון פון מיטל-און מזרח-איראָפּע, וואָס שטאַמען אָפּ פון דייטשלאַנד (און פראַנק-רייך). קעגנזאָץ: ספרדי - ספרדים (ו"ד)

א ש פ נ ז י ש (אַשקענאַזיש) - אויפן שטייגער פון די אשכנזים (ו"ד); די אויסשפראַך פון העברעיש, לויט ווי זי איז אָנגענומען ביי די אשכנזישע יידן. קעגנזאָץ: ספרדיש (ו"ד).

ד ע ר א ש מ ד א י, א ש מ ד י (אַשמע'דיי) - דער עלטסטער פון די טיי וולאָנים, לויט דער יידישער רעליג'יעז-מיסטישער פאַרשטעלונג. באַציי-כענונג פון אַ ביזן, שלעכטן מענטש. ● און דער אַלטער אשמדאי לאָזט פאַ-נאָדער זיינע פליגלען, זיינע שוואַר-צע גרויסע פליגלען (ש. אַנטקי).

„א ש מ נ ו“ (אַשאַמנו) - מיר האָבן גע-זינדיקט. דאָס ערשטע וואָרט פון דער תּפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן ביים דאַווענען אין די טעג פון ימים-נוראים און פאַרן שטאַרבן (ודוי, ו"ד).

● מיר פלעגן זיך נאָכדעם ביים דא-ווענען שלאָגן אשמנו אויף אונדזערע גרויסע זינד (ש"ע).

די א ש פ ה (אַשפע) - מיסט.

א ר מ י ש (אַראַמיש) - אַראַמיש. שפראַך פון די אַראַמעער און זינט דעם 7-טן י"ה פ"ק-די אינטערנאַ-ציאָנאַלע פאַרקער-שפראַך אין פאָדער-אַזיע. צום סוף פון דער צייט פון בית-שני איז אַראַמיש געוואָרן די הערשנדיקע שפראַך אויך ביי יידן.

א ר ן י ש ר א ל (ערעץ ייִסראַעל) - דאָס ייִדישע לאַנד, פּאַלעסטינע.

א ר ר ט (אַראַראַט) - נאָמען פון אַ באַרג (5156 מ' די הויך) אין אַר-מעניע, אויף וועלכן, לויט דער ביב-לישער דערציילונג, איז געבליבן שטיין נחם תּבה.

● אויפן באַרג אררט - לויט עס איז באַשריבן איז מיט דער תּיבה נח שטיין געבליבן (פּרץ).

א ש - ל ה ב ה (אייש לעהאַווע) - פיי-ער און פלאַם, פלאַמיק פליער, פלאַם-פליער; אין גרויסן כּעס (ו"ד).

● און אַ מיל אש-להבה, שוועבל און פעך (ש"ע).

זיי זענען אויף אים געווען אש-להבה (אל. צייטליך).

די א ש ה - נ ש י מ (אישע-נאָשים) - פרוי, יידענע.

● שלינגט די אשה די געזאַלצענע טרערן און שווייגט (פּרץ).

א ש ה צ נ ו ע ה - נ ש י מ צ נ ו ע ה (אישע צנוע - נאָשים צנועס) - בא-שיידענע, פרומע, ערלעכע, אָרנטלע-כע פרוי.

די א ש ה צ נ ו ע ה ו ח ש ו ב ה (אישע צנוע וועכאַשווע) - ערלעכע און אָנגעזעענע פרוי.

● אַ ווייב האָט ער געהאַט דווקא אַן אשה צנועה וחשובה (פּרץ).

”א ת ה ב ח ר ת נ ו” (אַטאָ בעכאַרטאַגן, אַטאָ וועכאַרטאַגן) – ווערטלעך: „דו האָסט אונדז אויסדערווילט“, ערשטע ווערטער פון אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן יום טוב ביים דאווענען. לויט דער יידישער רעליגיעזער אַנשוי-ונג ווערט דאָס יידישע פּאַלק באַצייכנט אַלס „אתה בחרתנו“, פּאַלק, אַלס דאָס אויסדערווילטע פון אַלע פעלקער.

● הערשער פון הימל, פון זון און לבנה, מיר ווילן נישט זיין קיין „אתה בחרתנו“ (וויגאָדזקי, איבערגעזעצט אין יידיש פון א. וואַגלער).

”א ת ה ה ר א י ת” (אַטאָ האַרײַסאָ) – „דיר איז באַווין געוואָרן“, דו האָסט געלעבט“. ערשטע ווערטער פון אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן שמחת תורה פאַר די הקפות (ז"ד).

● ווי קומט „אתה הראית“ צו דער אַרענדע? (ווי קומט איינס צום אַנ-דערן? – פּאַלקס-ווערטל לויט א. בע-בערנשטיין).

די א ת ה ל ת א ד ג א ו ל ה (אַסכאַלטאָ דעגעולע) – אָנהויב פון דער אויס-לייזונג, פון דער באַפריינג; פון משיח ציטן.

● זיי קומען אומישנע פאַרדערן דעם עלוי און טאַנצן פאַר שמחה: את-חלתא דגאולה (פרק).

דער א ת ר ו ג – א ת ר ו ג י מ – (עס-רעג – עסרוגים) – אַ ציטרוס-פרוכט, וואָס רעליגיעזע יידן באַנוצן סופות צוזאַמען מיטן לויב צום בענטשן.

● וואָס טוט קוהל אָן (אָן אַתרוג? – מען בענטשט נישט. (שפריכוואָרט לויט א: בערנשטיין).

א ש פ ה (אַשפע) מאַכן – צונישט מאַכן, פאַרניכטן, צו שטויב מאַכן. א ש ר (אַשער) – ביבל-פערסאָנאַזש, נאָ-מען פון אַ מאַנצביל.

”א ש ר י צ ר” (אַשער יאַצער) – „דער וואָס האָט באַשאַפן“ אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן נאָכן וואַשן זיך די הענט (נאָך אַן אַרויסגאַנג).

● זיך געוואַשן די הענט, הויך געזאָגט א ש ר י צ ר (ש"ע).

א ש ר י צ ר – פ א פ י ר (אַשער-יאַ-צער פאַפיר) – זע: א ש ר י צ ר.

ד אָס א ש ר י צ ר – א ש ר י צ ר – ל ע ך (אַשער-יאַצערל – אַשער-יאַ-צערלעך) – טאַלעט-פאַפיר. ווילגאַ-רע באַצייכענונג פון אַ דאָקומענט, וואָס האָט קיין ווערט נישט.

● זיינע וועקסלען זענען גוט אויף א ש ר י צ ר (פּאַלקס-ווערטל לויט א. בע-רנשטיין).

”א ש ר י” (אַשריי) – „וויל איז“ אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן דריי מאל אין טאָג ביים דאווענען (צוויי מאל אין דער פרי און איין מאל פאַרנאַכט).

● ער קען עס אויסנווייניק ווי אַ יד „אַשריי“ (פּאַלקסווערטל לויט א. בע-רנשטיין).

א ש ר י ה מ א מ ין (אַשריי האַמאַמין) – וויל איז דעם, וואָס גלויבט.

● א ש ר י ה מ א מ ין – האָב איך געזאָגט מיט אַ קרעכץ (מ"ס).

די א ש ת א י ש (איישעס-איש) – אַ פרוי, וואָס האָט אַ מאַן.

די א ש ת ח י ל (איישעס-כאיל) – גע-ראַטענע, ענערגישע פרוי.

● זיין ווייב איז געווען אַן א ש ת ח י ל, אַ געראַטענע און קלוגע פרוי (י. קאָטיק).

גען געווען זיך לאָזן קיין וואָר-
שע צו זוכן עפעס אַ באַשעפטיקונג
(נ. מיזיל).

ב א י ס ו ר (בעאיסער) - פאַרבאַטענער-
הייט. קעגנזאָץ: בהיתר (ז"ד).

ב א כ י ל ה (באַאַכילע) - אין עסן; אין
פרעסן.

● זיי זענען געזעסן אַרומ טיש, עוסק
געווען באכילע (אַפאַטאַשו).

ב א ם (בעאים) - אויב.

● באם ער וועט זאָס אַ פּרעג טון,
קאָן איך רואיק ענטפערן (זשיטלאָוסקי).

ב א מ ו נ ה (בעעמונע) - „מיט גלויבן“,
מיט געטריישאַפט.

ער האָט געטון זיין אַרבעט באמונה.

ב א מ ו נ ה ש ל י מ ה (בעעמונע שליי-
מע) - מיט פּוֹלן גלויבן, מיט דער

גאַנצער געטריישאַפט, איבערגעגעבן-
קייט.

● עס קומען אָן די שיינע טעג, איך
גלייב באמונה שלימה (יהואש).

ב א מ ו נ ת י (בעעמונאַסי) - אויף מיין
גלויבן, ביי מיין גלויבן. פאַרמולע

פון זיך שווערן.

● איך שווער דיר באמונת, אַז דאָס
איז גאַרנישט (ש. אַנסקי).

ב א מ ת (בעעמעט) - טאַקע, ווירקלעך,
אויף דער וואָר.

● מיר האָבן אַלע געגלויבט באמת, אַז
דאָרט ווייט, ווייט אין דער גרויסער

וועלט איז אַלץ שיינ און גוט (ר. בריינין).

ב א ה ב ה (בעאַהאָווע) - מיט ליבשאַפט,
● און דאָס איינע רואיק נעמט יסורים
אָן באהבה (א. שטיינבאַרג).

ב א ו מ י ם ע ד נ פ ש (באָו מאַים
אַד נעפעש) - דאָס וואָסער האָט
דערגרייכט ביזן האַלדז, ס'איז שוין
מער נישט געווען מעגלעך איבער-
צוטראַגן.

● עס איז באו מיים עד נפש - איך
האָב אַנדערש נישט געקענט (ש. אַש).

ד ע ר ב א ו ר - ב א ו ר י ם (בייור-ביי-
ריים, בעיר - ביאורים) - קאַמענ-
טאַר, דערקלערונג. באַצייכענונג פו-
נעם ביפּל-קאַמענטאַר פון משה מענ-
דלסאָן און זיינע מיטהעלפער (אין
סוף פונעם 18-טן יאָרהונדערט).

ב א ו ת ו ה ר ג ע (בעאויסוי האַרעגאַ,
בעאויסע האַרעגע) - אין דער זעל-
ביקער מינוט.

● באותו הרגע שפּרינגט אָבער אָן אַ
ווייס פערד (פּרץ).

ב א י ן א ו פ ן (בעאיין אויפן) - אויף
קיין פאַל נישט.

● זיי זענען ערגעץ-וווּ פאַרפאַלן גע-
וואָרן און מען האָט זיי באין אופן
נישט געקאָנט געפינען (ש. אַש).

ב א י ן ב ר י ר ה (בעאיין בריירע) -
נישט האַבנדיק קיין אַנדערן אויס-
וואָל, קיין אַנדערן אויסוועג, קיין
אַנדערע מעגלעכקייט.

● באין ברירה איז פּרץ געצווונ-

אין דער ראָל פון... אין דער מדרגה פון (ז"ד).

ב ב ל (באָול) — אַמאָליקע שטאַט און לאַנד אין מעסאָפאָטאַמיע, באַבילאָ-ניע (היינט איראַק).

די ב ב ל ס ח ו ר ה — ב ב ל ס ח ו ר ה (באָול-סכורע — באָול-סכורעס) — שלעכטע פאַרלייגערטע זאַך, ווערט-לאַזע זאַך.

אויף ב ב ל ס ח ו ר ה קומט אַ ב ב ל קונה (שפּריכוואָרט לויט א. בערנשטיין).

אייגנטלעך איז דאָס וואָרט „ב ב ל“ דאָ נישט גענומען פון העברעישן „ב ב ל“, נאָר וואָרשיינלעך פונעם דייטשן דיאַלעקט-וואָרט „באָול“.

אָדער „באַפּל“ (אויך: „באָול“, „באַ-פּל“), וואָס באַדייט: אָפּפאַל אָדער פאַרעלטערטע, שלעכטע סחורה. (אין איטאַליעניש: „באָוועלאַ-אָפּפאַל“);

ווי אָנדערע מיינען שטאַמט עס פון „באָול“ אין קעגנזאַץ צו „וואָל“, אָדער גאָר פונעם אַלט-דייטשן וואָרט „באָוועל“ מיט דעם באַדייט פון „פּעבּל“.

דער ב ב ל קונה — ב ב ל קונים (באָול-קוינע — באָול-קוינים) — שלעכטער קויפער, שלעכטער קונה. זע: ב ב ל סחורה.

דער ב ג ד — ב ג דים (בעגעד-בעגאָדים) — קלייד (פאַר אַ מאַנצביל אָדער פאַר אַ פּרוי).

די נייע בגדים אויף אים קנאַקן (ש"ע).

ב ג ד י יום טוב (ביגדי-יאַמטעוו, ביגדע-יאַנטעוו) — מ"צ, יום-טובדיקע קליידער, גאַנץ-קליידער.

ב ג ד י מ ל כות (ביגדי-מאַלכוס, ביג-

דאָס איז באמת אַן איינפאַל (ז). וויינפער).

ב א ר י כות (באַריכעס) — (אָדווער-ביאַל) — אויספירלעך, אויספירלעכער-הייט.

ער זאָל אים אַרויסשרייבן אַלצדינג באריכות (ש"ע).

ב א ר י כות ד י ק (באַריכעסדיק) — (מערסטנס אַדיעקטיוויש) — אויספירלעך. וועגן „רייזע-בילדער“ איז אונדז אויס-געקומען רעדן באריכותדיקער (ג).

מייזל).

ב א ש ר (באַאַשער) — אַזוי ווי, ווייל.

ב א ש ר ב כן (באַאַשער בעכין, באַ-אַשער בעכען) — אַזוי ווי, ווייל דאָך. און ער דערציילט איר אַזוי און אַזוי, באשר בכך, דאָס דייטשע זאָגט, אַז עס זענען אים באַשערט זיבן גוטע יאָר (פּרץ).

די ב ב א - מ ע ש ה — ב ב א - מ ע ש יות (באָווע-מייסע, באָווע-מייסעס, באַבע-מייסע, באַבע-מייסעס) — אויסגע-טראַכטע זאַך; פאַנטאַטישע, אומ-גלויבליכע געשיכטע. („בבא“ איז דאָ נישט קיין העברעיש וואָרט, וואָס האָט אָבער באַקומען אַ העברעישן אויסלייג; שטאַמט פון דער איטאַל-יענישער ראָמאַן-פיגור „באָווע“, וואָס איז באַהאַנדלט געוואָרן אויך אין אַן אַלט יידישער באַאַרבעטונג, אין אַזוי-גערופענעם „בבא-בוך“, פאַרפאַסט פון אליהו בחור אין יאָר 1507; צום ערשטן מאָל געדרוקט אין יאָר 1660. וואָס דערציילט איר בבא-מעשיות פון טויזנט-איינ-נאַכט (ש"ע).

ב ב ה י נ ת (ביוויכעס) — אין זין פון...

(מערסטנס אַדיעקטיוויש) - שיכורלעך, לוסטיק.

● דערנאָך זענען מיר אַריינגעגאַנגען בגילפונדיק צו זי בעלי-הבתים און געכאַפט מיט זיי אַ טענצל (י. קאַטיק).

ב ג י מ ט ר י א, ב ג י מ ט ר י ה (בעגלי-מאַטריע) - לויטן צאָל-באַטרעף פון די אותיות אינעם וואָרט. (העב-רעישע אותיות באַצייכענען איינ-צייטיק אויך צאָלן).

ב ג ל ו י - ר א ש (בעגלי-ראש) - זע: בגלי-ראש.

ב ג נ ב ה (ביגניווע) - (אָדווערביאַל) - אומבאַמערקטערהייט, שטילניקערהייט (אַ קיינער זאָל נישט זען).

● ער האָט זיך בגנבה די אויגן גע-ווישט (פּרץ).

ב ג נ ב ה ד י ק (ביגניוועדיק) - (מער-סטנס אַדיעקטיוויש) - שטיף, אומ-באַמערקט.

● אַרומגעקוקט זיך בגנבהדיק (ד. פינסקי).

ב ג פ ו י ב ו א, ב ג פ ו י צ א (בעגאַפוי יאָווי, בעגאַפוי ייצי) - ווערט-לעך: (אויב) אַליין וועט ער קומען, אַליין וועט ער אַוועקגיין; אַליין איז ער געקומען, אַליין וועט ער אַוועק-גיין; מיט גאַרנישט געקומען, מיט גאַרנישט אַוועקגעגאַנגען.

● אַמאָל מאַכט זיך, מען קומט אין אַ שטעטל און מען פאַרט אַוועק, ווי זאָגט איר: בגפו יבוא, בגפו יצא (ש"ע).

ב ד ו ח ק (בעדויכעק) - אין נויט, אין אַרעמקייט.

● ער האָט געלעבט בדוחק, אין גרויס אַרעמקייט.

דע-מאַלכעס) - מ"צ - קעניגלעכע קליי-דער, פּרעכטיקע קליידער.

● מען האָט אונדז ביידע אויסגעקליידט אויף יום-טוב אין בגדי-מלכות, אַלץ וואָס אויף אונדז איז געווען האָט געגלאַנצט, געשיינט און געקנאַקט (ש"ע).

ב ג ד י - מ ש י (ביגדע-מעשי) - מ"צ - זיידענע קליידער.

● ער האָט געטראָפּן דעם נגיד זיצן אין בגדי-משי (ש. אַש).

ב ג ד י - ש פ ת (ביגדע-שאַבעס) - מ"צ - שבתדיקע קליידער, שיינע קליידער.

● די מאַמע און דער טאַטע, ביידע אין בגדי-שבת, זענען געוועסן לעבן אים (ש. אַש).

ב ג ז ל ה (ביגזילע) - מיט רויבעריי, מיט געוואָלד.

● אַזוי-אַרום האָט שיקאַרע פשוט בגזלה פאַרכאַפט פאַר זיך די וועלט און יענע וועלט (מ. בורשטין).

די ב ג י ד ה - ב ג י ד ו ת (ביגדע - בגידעס - פאַרראַט.

ער איז באַגאַנגען אַ שווערע בגידה קעגן זיין פאַלק און האָט פאַרראַטן זיינע ברידער.

ב ג י ל ו י - ר א ש (בעגילוי-ראַש, בעגילע-ראַש) - מיטן בלויזן קאַפּ. אין הויזן קאַפּ (אַן אַ היטל).

● דערצו פלעגט מען נאָך אויסטון דאָס היטל און שטיין בגילוי-ראש (ר. בריי-נין).

ב ג י ל ו פ י נ (בעגילופן) - (אָדווערביאַל) - אָנגעטרונקען, שיכור, שיכורערהייט, לוסטיק, פּריילעך.

● ב ג י ל ו פ י נ ד י ק (בעגילופנדיק) -

בדלות (בעדאלעס) שטעלען - אָרעם מאַכן, פאַראַרעמען.

● עסט פייגעלעך, די קערנדלעך צו דער זעט, איר וועט אונדז נישט בדלות שטעלן.

בדמיך חיי! (בעדאָמאָיך כאַיי) - ווערטלעך: מיט דיין בלוט לעב! אין בלוט וועסטו לעבן. פון דיין בלוט וועט אַרויסשפראַצן אַניי לעבן. ● צו דעם יידישן פאָלק טראַגט זיך דער אויסגעשריי: בדמיך חיי! (זשיט-לאָווסקי).

בדעה (בעדייע) האָבן - אין זינען האָבן, האָבן אין געדאַנק.

● ער האָט אַפילו געהאַט בדעה צו פאָרן אַהין (נ. מייזל).

בדקענען, בדקען (פאָדקענען, באַדקען), - אונטערזוכן (די לונג און לעבער פון דער בהמה נאָכן שחטן.

● אַז מען וויל גוט בדקענען איז אַלץ טריף (פאָלקסווערטל). האָוו, האָוו, האָוו! אַ גנב, שרייט ער, בדקען וויל ער, בדקען (א. שטיינבאַרג).

בדרך אגב (בעדערעך אַגעוו) - געלעגנהייטלעך, נעבנביי.

● לאָזט זי מיר וויסן אין איינעם פון אירע בריוו, בדרך אגב, אַז זי קלייבט זיך צו פאַרלאָזן ווילנע (זשיטלאָווסקי).

בדרך גוזמא (בעדערעך גוזמע) - אויף אַן איבערגעטרילבענעם אופן, אי-בערגעטריבן.

בדרך כלל (בעדערעך קלאַל) - אין אַלגעמיין, אין אַלגעמיין גענומען, גערעדט.

● בדרך כלל איז קאָמעניץ געווען די איידעלסטע שטאַט אין גאַנץ גראַד-נער גובערניע (י. קאָטיק).

בדחילו ורחימו (בידחילו אור-כימו) - מיט ציטער און ליבע, מיט ערפורכט און ליבשאַפט.

● זיין נאָמען איז דאָן אַרויסגערעדט געוואָרן מיט ערפורכט און ליבשאַפט, בדחילו ורחימו (ווינטשעווסקי).

דער בדהן - בדהנים (באָדכן - באַדכאָנים) - מאַרשעליק, שפאַסן-מאַכער, וויצלער, גראַמען-זאָגער אויף אַ חתונה.

● [ער] איז אויך געווען אַ גוטער בדהן, אַ שיינער גראַם-זאָגער. (ש"ע).

דאָס בדהנות (באָדכאָנעס) - גראַמען-זאָגעריי.

● דאָס איז נישט קיין פאַעזיע, דאָס איז בלויז בדהנות.

בדחניש (באָדכאָניש) - אויפן שטיי-גער פון אַ מאַרשעליק, ווי אַ בדהן. ● לויט זייער סטיל זענען זיי געווען נאָענט צו דער בדהנישער פאַעזיע (ז. רייזען).

בדיל-הדל, בדילי-דל (בעדיל-האָדאַל, בעדילעדאַל) ווערן - אין גאַנצן פאַראַרעמט ווערן, זיך אין גאַנצן אויסבלויזן, פאַלן.

● אַמאָל, דאַכט זיך, אַז מען דערלייגט די הויט, מען ווערט בדיל-הדל (ש"ע).

בדיעבד (בעדיעוועד) - נאָך דעם, ווי עס איז געשען.

● בדיעבד, אַז עס האָט זיך שוין אַזוי געמאַכט, זאָגט ער, בין איך גאַנץ צופרידן (ש"ע).

בדלות (בעדאלעס) זיין - אָרעם זיין, אומגליקלעך זיין.

אין בין נישט בדלות - מיך אַרט עס נישט, מיך גייט עס נישט אָן.

סטנס אַדיעקטיוויש) - אונטערטעניק, אונטערגעוואָרפן, געבויגן.

ב ה כ ר ח (בעהעכרעך) - מיט מוז, גע-געצווונגענערהייט.

● איך האָב דאָס געטון בהכרח, איך האָב נישט געהאַט קיין אַנדערן אויסוועג.

ד י ב ה ל ה (בעהאַלע) - פּאַניק, צעטומ-לונג, גרויס שרעק.

● אין דער שטאַט איז געוואָרן אַ בהלה, די מענער האָבן געכאַפט, וואָס עס האָט זיך געלאָזט, די ווייבער - די קינדער. אויף די הענט און מען האָט זיך געלאָזט לויפן (ש. אַש).

ד י ב ה מ ה - בהמות (בעהיימע-בע-היימעס) - רינד (קו, אַקס אדג"ש). באַ-צייכענונג פון אַ נאַרישן מענטשן.

● אַז מען גיט נישט דער בהמה קיין קלייען, קייט זי שטרוי (ש"ע). זיי נישט קיין בהמה - זיי נישט קיין נאַר.

ד י ב ה מ ה ג ס ה - בהמות גסות (בעהיימע גאַסע-בעהיימעס גאַסעס) - גרויסע בהמה (קו, אַקס אדג"ש).

ד י ב ה מ ה ד ק ה - בהמות דקות (בעהיימע דאַקע - בעהיימעס דאָ-קעס) - קליינע בהמה (שאַף, ציג אדג"ש).

ב הן ש ל י (בעהען שעלי) - אויף מיין וואָרט.

● איך שווער אייך בהן שלי, אַז איך האָב געוויינט גלייך מיט אייך אַלע, בעת אייער זיידע האָט אייך אַלעמען געבענטשט (ש"ע).

ב ה ס פ ם (בעהעסקעם) - איינשטימיק, אין איינשטימיקייט.

ב ד ר ך מ ל י צ ה (בעדערעך מעליצע) - בילדלעך, בילדעריש (גערעדט, גע-שריבן).

● עס ווערט גערעדט נאָר בדרך מליצה (אַפּאַטשאַו).

● ב ד ר ך מ ש ך (בעדערעך מאַשל) - אין פּאַרם פון אַ פּאַרגלייך, אויפן אַלעגאָרישן אופן, אַלעגאָריש.

● פּרץ האָט אונדז אין די פּאַלקסטימ-לעכע געשיכטן אַ סך זאַכן דער-קלערט בדרך משל.

ב ד ר ך נ ס (בעדערעך נעס) - דורך אַ ווונדער, אויף אַ ווונדערלעכן אופן. ● ער איז ניצול געוואָרן בדרך נס (ש"ע).

ב ם ה (באַרעך האַשעם) - זע: ברוך השם.

ב ה ד ר ג ה (בעהאַדראַגע) - אַדווער-ביאַל) - שטופנווייז, ביסלעכווייז.

ב ה ד ר ג ה ד י ק (בעהאַדראַגעדיק) - (מערסטנס אַדיעקטיוויש) - שטופנ-ווייז, ביסלעכווייז, פּאַמעלעך.

ב ה י ת ר (בעהעטער) - מיט דערלוי-בעניש, דערלויבטערהייט, דערלויבט. קעגנזאָץ: באיסור (ז"ד).

● עס זאָל זיין אַ הויז מיט מענטשן, מיט אַ שטאַט, מיט אַ ביסל עולם הזה, נאָר בהיתר, נישט באיסור (פּרץ).

ב ה כ נ ע ה (בעהאַכנאַע) - אַדווערביאַל) - אונטערטעניק, מיט אונטערטעניקייט, מיט אונטערגעוואָרפןקייט, מיט גע-בויגנקייט.

● אונדזערע טוניעאַדעווקער פּאַרשוינען זענען געגאַנגען מיט אַ פּאַרקלעמט האַרץ און בהכנעה אַפּגעטרעטן פּאַר אַיטלעכן דעם וועג (ממ"ס).

ב ה כ נ ע ה ד י ק (בעהאַכנאַעדיק) - (מער-

גראָבער יונג, פאַרגרעכטער מענטש.
 דער בור דאורייתא (בור דעאוי-
 רייסאָ) - גאַר אַ גראָבער יונג, גאַר
 אַ פאַרגרעכטער מענטש.
 ● איך האָב אים אויפגעוויזן, אַז ער איז
 אַ בור דאורייתא (ש. אַנסקי).
 דער בורא (בוירע) - באַשעפער (גאַט).
 בורא מאורי האש (בוירע מע-
 אוירע האַאייש) - באַשעפער פון לייכט
 און פייערדיקע לייכטער.
 אַ ברכה, וואָס רעליגיעזע יידן מאַכן
 שבתצונאכטס איבער די הבדלה לייכט.
 מאַכן אַ „בורא מאורי האש“ -
 אונטערצינדן.
 דער בורא עולם (בוירע אוילעם) -
 באַשעפער פון דער וועלט (גאַט).
 ● צו וואָס זאָל איך מיך רימען? ... דער
 בורא עולם ווייט - איז גענוג (פרץ).
 „בורא פרי אדמה“ (בוירע פרי
 אַדאַמאָ) „דער באַשעפער פון די ערד-
 פרוכטן“.
 אַ ברכה (גענטשונג), וואָס רעליגיע-
 זע יידן מאַכן איבער ערד-פרוכטן, ווי
 קארטאָפֿל, רעטעך און אַנדערע.
 ● און ער מאַכט גאַר בורא פרי אדמה
 (א. שטיינבאַרג).
 בורא פרי הגפן (בוירע פרי הא-
 גאַפען) - באַשעפער פון דער פרוכט
 פונעם וויינשטאַק (וויינברויבן) -
 אַ ברכה, וואָס רעליגיעזע יידן מאַכן
 איבער וויין.
 דער בורר - בוררים (בוירער -
 באַרנער) - אַרביטער, שיד-ריכטער,
 פאַרגלייכער.
 ● די בוררים האָבן פאַרגלייכט די ברי-

● אַלץ וואָס מיר האָבן געטון איז גע-
 ווען בהסכּם מיט דער פאַרוואַלטונג.
 בהרחבה (בעהאַרכאַווע) - ברייט,
 באַקוועם.
 ● מיר זענען געזעסן אין וואַגאַן דריטע
 קלאַס, מען קאָן זאָגן, בהרחבה (ש"ע).
 בהתמדה (בעהאַסמאַדע) - מיט פלייס,
 פלייסיק, מיט אייפער.
 ● ביי מיר איז פאַרבליבן, איך זאָל זיך
 עושט נעמען צום לערנען בהתמדה
 (י. קאַטיק).
 בהתר (בעהעטער) - זע: בהיתר.
 דער בוגד - בוגדים (בוירע-באַג-
 דים) - פאַררעטער.
 דער בוגר - בוגרים (באַגער -
 באַגרים) - דערוואַקסענער.
 די בוגרת - בוגרתן (באַגרעס -
 באַגרעסן) - דערוואַקסן מיידל.
 בודאי (בעוואַדע) - זע: בוודאי.
 בודק (בוידעק) זיין - אונטערזוכן,
 באַטראַכטן, אַנאַליזירן.
 בודק חמץ (בוידעק כאַמעץ) זיין -
 אויסזוכן און אויסראַמען דעם חמץ
 פאַר פסח לויט דעם יידישן רעלי-
 גיעזן ריטואַל.
 בוודאי (בעוואַדע) - געוויס, זיכער.
 בולט (בוילעט) - קלאַר, דייטלעך,
 פלאַטיש.
 ● פון הינטערן יידנס פאַלע שטאַרצט
 עפעס בולט אַרויס (פרץ).
 ער האָט אַנגעהויבן אַלץ צו זען
 קלאַר און בולט (אַפּאַטאַשו).
 דער בור - בורים (בור-בורים) -

זיל-האזאל, בעזלעזאל) - גאר וואלול, זייער ביליק.

● אלצדינג איז דארט בזיל-הזול, הע-כער האלב אומזיסט (ש"ע).

בזכות (ביזכוס) - אין פארדינסט פון... פון וועגן... צוליב.

● לייט ווייסן ביי זיך זייער גוט, ווער ער איז, נאר מאכן זיך בזכות זיין געלט נישט-וויסנדיק (ממ"ס).

„בזעת אפיד“ „בעזיאס אפעכא“ - ווערטלעך: אין שווייס פון דיין פנים, מיט שווייס און מי.

● „בזעת אפיד“ - מיט שווייס און מיט נויט, זאלט איר אייך פארדינען דאס ארעמע ברויט (פלישמאן).

בחדרי-חדרים (בעכאדריי-כאדא-רים) - אין די אינעווייניקסטע צי-מען, אין די אינעווייניקסטע רוימען.

● ער האט זיך באהאלטן אין די חדרי-חדרים, אז קיינער זאל נישט וויסן (ש"ע).

בחומר-ובלבנים (בעכוימער-או-וויילוינים) - מיט ליים און מיט ציגל.

● בויען מיט די הענט, בחומר ובלבנים, מיט ליים און ציגל (מ. בורשטין).

דער בחור-בחורים (באכער-בא-כערים, באכורים) - יינגל, יונגער-מאן, נישט-באווייבטער.

די בחורטע-בחורטעס (באכער-טע-באכערטעס) - (ענערגיש) מיידל, (ענערגישע) פרוי.

● א גוטע בחורטע, זי באשטייט אקעגן דריי מאנצבילן (ש"ע).

בחוש (בעכוש) - קלאר, דייטלעך ווירקלעך, אויסדריקלעך, ממשותדיק.

דער, וואס האבן זיך געקריגט איבער א ירושה.

א בורר דארף קענען א סך הערן און שווייגן (ממ"ס).

דאס פוררות (באררעס, באררעס) - שיד-געריכט, דריי-פערזאניק גע-ריכט; אמת פון א בורר.

די בושא (בושע) - שאנד.

● כווער פאר בושא רויט און בלאס (גיסער). איך וועל אראפוארפן פון מיר די בושא (ש. אש).

דער בושא-פנים - (בוישעס-פא-נעם) - שעמעוודיקער.

● בעסער א בושא-פנים איידער אן עזות-פנים (שפריכווארט לויט א. בערנ-שטיין).

בוזה הלשון (בעזע האלאשן) - מיט פאלגנדיקע ווערטער, מיט אט די ווערטער, מיט די ווייטערדיקע ווערטער.

● און דער זידע הייבט אן צו דער-ציילן בוזה הלשון (ש"ע).

זול-הזול (בעזאל-האזאל) - זע: בזיל-הזול.

בזי-בזיון - בזי-בזיונות (בי-זעפיזאיען - ביזעפיזיונעס) - גרויסע שאנד.

● ס'איז אים געווען בזי-בזיון פאר זיך אליין (ש"ע).

דער בזיון - בזיונות (ביזא-יען-ביזיונעס) - שאנד, באליידיקונג.

● אויסגעשטאנען אינטערווענס גענוג בזיונות (ש"ע). א בזיון פאר לייטן (א. שטיינבארג).

בזיל-הזול, בזילי-זול (בע-

- **ב ח צ י ה נ מ** (בעכאצי כינעם) — האַלב אומזיסט, זייער ביליק.
- **האַלץ** — זאָגט דער פאַרשטעלטער וואַסיל — האָב איך צו פאַרקויפֿן זיי — ער ביליק, בחצי הנם האַלץ (פּרץ).
- **ב ח ר מ** (בעכירעם) — אויסדריקלעך; מיט דער שטרענגקייט פון אַ חרם, מיט אַלע באַוואַרענישן, באַשווע-רנדיק.
- **פּרעגט אים בחרם**, וווּ ער איז אין דער וועלט? (ש"ע). פּרעגט עמעצן בחרם, ווער באַנציע איז געווען (פּרץ).
- **ב ח ר פ ת ו** (בעכאַרפּאַסוי) — מיט (זיין) שאַנד. צו זיין שאַנד.
- **דער אַטעסאַר האָט** בחרפתו געמוזט קומען צו אים (י. קאָטיק).
- **ב ט ב ע** (בעטעווע) — פון דער נאַטור, לויטן כאַראַקטער.
- **דער דאָזיקער ייד** איז געווען בטבע נישט קיין שלעכטער (ממ"ס).
- **דער ב ט ו ח** — **ב ט ו ח י מ** (בעטועך — בעטוכים) — באַגלויבטער; קרעדיט-פעיקער מענטש.
- **אַז אַ דייטש זאָגט**, אַז ער וועט שיסן, איז ער אַ בטוח (ש"ע). ער האָט גע-ראָטן איינצולייגן די טויזנט רובל אין בריסק ביי אַ בטוח (י. קאָטיק).
- **ב ט ו ח** (בטועך) זיין — זיכער זיין.
- **איך געטרוי דיר דאָס ביסל האַלץ**, איך בין בטוח, אַז דו וועסט באַצאָלן (פּרץ).
- **דאָס ב ט ו ח ו ת** (בעטוכעס) — זיכער-קייט, פאַרזיכערונג.
- **זיי זענען גרייט אַרויסצושיקן געלט**, אויב עס איז דאָ אַ וויכטיקע בטוחות (י. קאָטיק).

- **אַלעמאַל** איז ער בלאַסער און בלאַ-סער געוואָרן און מען האָט געזען בחוש, אַז ער קאָן דאָ אויסגיין (י. קאָטיק).
- **ד י ב ח י נ ה** — **ב ח י נ ו ת** (בכינע-בני-נעם) — באַנעם; שטופע, שטאַפל, מדרגה (ז"ד).
- **עס איז פאַראַן אַ העכערע בחינה**: אַ ניגון וואָס זינגט זיך אַליין, גאָר אַן ווערטער (פּרץ).
- **ב ח י נ מ** (בעכינעם) — אומזיסט.
- **אונדזער אַרבעט** איז נישט געווען בחינם.
- **איך האָב באַשטימט צו עפעס זיך צו נעמען, נישט צו עסן בחינם קיין ברויט (ש. אַש).**
- **דער ב ח י ר** — **ב ח י ר י מ** (בכיר-בכי-רים) — דער בעסטער, אויסדערווייל-טער.
- **ער לערנט זיך גוט**, ער איז דער בחיר אין אונדזער קלאַס.
- **ד י ב ח י ר ה** (בכירע) — אויסוואַל, מעג-לעכקייט פון אויסוואַל (צו טון גוטס אָדער שלעכטס); פרייער ווילן.
- **זיי האָבן איינגערעדט דער וועלט**, אַז דער מענטש, האָט אַ בחירה (אַפּאַטאַשו).
- **ב ח נ מ** (בעכינעם) — זע: בחינם.
- **ב ח פ ו ז ו נ** (בעכיפּאָזן) — (אָדווערביאַל) — איילענדיקערהייט, אין איילעניש.
- **ער האָט געטון זיין אַרבעט בחפּוזן**, אין גרויס איילעניש.
- **ב ח פ ו ז נ ד י ק** (בעכיפּאָזנדיק) — (מער-סטנס אַדיעקטיוויש) — איילענדיק, גיך.
- **איך שרייב דאָס זייער בחפּוזנדיק** (ש"ע).

דער בטול (ביטל) - זע: ביטול.
 דער בטחון (ביטאכן) - דאָס פאַר-
 טרויען, זיכערע האָפענונג, זיכערקייט,
 גלויבן.
 ● יידן, האָט בטחון! (געבירטיג).
 בטס (באָטל) גיין - ליידיק אַרומגיין.
 ● זיין זון גייט אַרום בטל, אָן אַ שום
 אַרבעט (ש"ע).
 בטל (באָטל) ווערן-פאַרשוונדן ווערן,
 אויפהערן צו זיין.
 ● איך ווער אין דעם שרעקלעכן טומל
 פאַרלוירן, מיין איך ווערט דאָרט בטל,
 איך ווער אַ מאַשין (ראַזענפעלד). דער
 „גוט-וואָך“ איז עפעס געוואָרן גאָר
 אַ באַזונדערער - ער איז נישט בטל
 געוואָרן צווישן די אַנדערע „גוט-
 וואַכס“ (ש. אַש).
 בטל בששים (באָטל בעשישים)
 ווערן - ווערטלעך: פאַרלוירן גיין
 צווישן זעכציק (אַנדערע טיילן), פאַר-
 לוירן גיין אין אַ גרויסער צאָל, אינ-
 גאַנצן פאַרשוונדן ווערן, צונישט
 ווערן.
 ● אַלע אונדזערע שילער זענען דיסצי-
 פלינירט און אויב איינער וויל זיך
 אַרויסברעכן פון דער שול-דיסציפלין,
 ווערט ער בטל בששים און האָט
 נישט קיין ווירקונג.
 דער בטולן - בטלנים (באָטלען-
 באַטלאַנים) - ליידיקייטער, אומפראַק-
 טישער מענטש; טיפּ פון אַמאָליקן
 יידישן לערנער, וואָס איז נישט גע-
 ווען צוגעפאַסט צום לעבן.
 ● ער איז שוין גאַרנישט קיין בטלן,
 ער איז אָן ענערגיש יינגל.
 אַרצדינג טאַקע נאָר ווי ביי די בטלנים

אין בית-המדרש הינטערן אויוון (ממ"ס).
 דאָס בטלנות (באָטלאַנעס) - ליי-
 דיקייטער; נישט-צוגעפאַסטקייט צום
 לעבן, אָפגעשטאַנענקייט.
 ● קריטיקוס האָט דאָן גערייניקט מיט
 אַ האַרטן בעזעם די בטלנות אין
 אונדזער ליטעראַטור (ש. דובנאָו).
 בטלניש (באָטלאַניש) - אָפגעשטאַ-
 נען, אויפן שטייגער פון אַ בטלן, ווי
 אַ בטלן.
 ● וואַרף אַוועק די בטלנישע שטיק.
 בטלען (באָטלען) - פאַרברענגען די
 צייט מיט נאַרישקייטן.
 גענוג געבטלעט, שוין צייט צו נעמען
 זיך צו ערנסטער אַרבעט. אויסבטלען
 צו עמעצן - עמעצן אויסוידלען,
 עמעצן אַריינזאָגן.
 ● בטלעט צו אים גימפל אויס אַלע זיינע
 חלומות, מאַכט אים גלייך מיט דער
 פּראָטע (ממ"ס).
 ביד חזקה (בעיאָד כאַזאָקאָ) - מיט
 אַ שטאַרקער האַנט.
 ● ער האָט געוועלטיקט ביד חזקה (ש"ע).
 ער האָט געפירט דעם הויף ביד
 חזקה (אָפאַטאַשוו).
 ביד רחבה (בעיאָד רעכאַוואָ) - מיט
 אַ ברייטער האַנט.
 ● די בריינינס האָבן געגעבן געלט ביד
 רחבה אויף אַלע צדקה-זאַכן. (בריינין).
 ביד רמה (בעיאָד ראַמאַ) - מיט אָן
 אויפגעהויבענער האַנט, מיט אַ שטאַר-
 קער האַנט.
 ● דער נייער פּריסטאָו האָט גראָד ביד
 רמה דענסטמאָל געפירט דאָס שטע-
 טל (ממ"ס).

דער בילבול - בילבוליים - בילבוליים
(בילבול - בילבוליים) - זע: בילבול.

בילבול - ה מוחות (בילבול-האמוי-
כעס) - זע בילבול-המוחות.

די בימה - בימות (בימע - בימעס) -
באלעמער (אין שול, אין קלויז);
טריבונע, בינע, סצענע.

בימי (בימיי) - אין די טעג, אין די
צייטן.

בימי המלך שלמה (בימיי האמע-
לעך שלוימע) - אין די צייטן פון
קעניג שלמה.

בימי המלך שלמה - אין די צייטן
פון מלך שלמה האט געלעבט אן
אלמנה, אן ארעמע מיטן נאמען שו-
גמית (פרץ).

בימים ההם (באימים האהיים) -
אין יענע טעג, אין יענער צייט.

בימים ההם - אין יענער צייט בין
איך געזעסן אין אַדעס אויף אַ דאָטשע
(ש"ע).

בין הזמנים (ביין-האומאנים) - די
צייט צווישן איין האַלב-יאָר און דעם
צווייטן, די צייט פון פסח און סוכות,
וואָס טיילט אָפּ דעם זומער פון ווינ-
טער; פּערען-צייט אין די יידישע
רעליגיעזע אָנשטאַלטן.

בין-הזמנים - ווער וועט דאָס פאַר-
שטיין? וואַקאַציע, וואַקאַציע, קאַני-
קולע - דאָס זענען אַלץ ווערטער
פון זעלבן באַגריף. זיי זענען אָבער
נישט דאָס, וואָס דאָס וואָרט בין-
הזמנים זאָגט דעם יידישן יינגל (ש"ע).

בין-המצרים (ביין-האַמצאַרים) -
קלעם, ענגשאַפט. באַצייכענונג פון

בידים (בעיאָדאים) - מיט אייגענע
הענט.

● מיר זאָלן אַליין בידיים נעמען און
אַוועקגעבן דאָס איינציקע און דאָס
הייליקסטע, וואָס מיר פאַרמאַגן (ש"ע).

ביודעים (בעיוידים) - וויסנדיקער-
הייט.

דער ביוש (ביעש) - שעמעוודיקייט;
שאַנד.

● איך האָב אָנגעהויבן צו רעדן אָן
ביוש (ש. אַנסקי).

ביחוד (בעיכוד, בעיכעד) - באַזונ-
דער, אַליין, איינזאַם; ביידע פאַר
זיך אַליין.

● שאַקלען זיי זיך און דאַווענען ביחוד
אין פעלד (ש. אַש).

ביחידות (בעיעכידעס) - אָפּגעוונ-
דערט, פאַר זיך אַליין.

● איך שפּאַציר מיר אַזוי איינמאַל אין
„ווינגאַרטן“ ביחידות אויף וועגלעך,
ווי נישט אַלע גייען (ממ"ס). געדאַ-
וונט האָט ער ביחידות, איינער אַליין
(ש"ע).

דער ביטול (ביטול) - גרינגשעצונג,
צונישטמאַכונג, פאַרניינונג.

● ער באַציט זיך מיט ביטול צו אָט די
אַלע נייקייטן (נ. מייזל).

ביטול תורה (ביטול טוירע) - דאָס
איבערריסן פון לערנען תורה, דאָס
נישט-לערנען.

● סטייטש, ביטול תורה (פרץ).

ביכולת (בעיעכוילעס) זיין - אי-
שטאַנד זיין.

● ער אַליין קאָן גאַרנישט טון - ער
איז גאַרנישט ביכולת (י. קאַטיק).

מיר זענען דאָס נישט ביכולת צו
מאַכן (א. קאַטיק).

ארויס, איז איין ביקור-חולים, אלע זענען צעבראכן (ממ"ס). אנדער-שטעלן אַ ביקור-חולים, אָבער טאָקע וואָס אַ ביקור חולים הייסט, מיט בעטלעך, מיט אַ דאָקטאָר (ש"ע).

בירושה (בעיערושע) - אין ערב-שאפט, צוגעפאלן נאָכן טויט פון זיי-דעם, עלטערן און אנדערע פריינט. ● איך האָב אַ שטוב מיט אַ גאַרטן, דאָס האָב איך בירושה טאָקע פון מיין אַלטן (ש"ע).

דער בישן - **בישנים** (ביישן - ביישאַנים) - שעמעוודיקער.

● ער איז געווען אַ בישן, און ווען מען פלעגט אים עפעס אַ פרעג טון, פלעגט זיך זיין שאַרף-שפיציק געזיכט באַ-גיסן מיט אַ רויטקייט. (א"ל. צייטליך).

דאָס בישנות (ביישאַנעס) - שעמעוו-דיקייט.

די בישטע - **בישנטעס** (ביי-שענטע - ביישענטעס) - שעמעוודיקע.

די בית - **ביתן** (בייס - בייסן) - דאָס צווייטע אות (ב) פונעם אַלף-בית.

דער בית-דין - **בית-דינס** [בעז(ד)ן - בעז(ד)נס] - יידיש רע-ליגיעז געריכט, רבניש געריכט, רב (ו"ד).

דער בית-דין צדק [בעז(ד)ן צע-דעקן] - ווערטלעך: געריכט פון גע-רעכטיקייט, יידיש רעליגיעז געריכט, רבניש געריכט.

● שטעלט ער זיך פאַרן בית-דין צדק אין ווילנע (פרץ).

די בית-דין-שטוב [בעז(ד)ן-

אַ זייער שווערער לאַגע, פון אַ שלעכ-טער צייט.

● ער האָט געפונען אַן אויסוועג פון דעם ביך-מצרים (מ. בורשטין).

דער ביהשמות - **השמות** (ביין-האַשמאַשעס - בייין-האַשמאַשעסן) - פאַרנאַכט, צווישן טאָג און נאַכט.

● ס'איז בין-השמות, דורך די שויבן פאַלט נאָך אַ בלאַס-רויטלעכער שייך פון דער פאַרגייענדיקער זון (א"ל. צייטליך).

בין-השמותדיק (ביין-האַשמאַ-שעסדיק) - פאַרנאַכטיק, טונקל.

● עס איז שוין געווען בין-השמותדיק, עס איז געוואָרן טונקלעכער און טוב-קעלער (ד. פינסקי).

בין כך ובין כך (ביין קאָך אווויין קאָך) - אַזוי אַדער אַזוי, סיי-ווי-סיי; דער-ווייל, אין דער צווישן-צייט.

● אָבער בין כך ובין כך איז פון דעם גאַרנישט געוואָרן.

בינו לבינו (ביינע לעבבינע) - דערווייל, אין מיטן דרינען, אין-צווישן, אין דער צווישן-צייט.

● אָבער בינו לבינו גאַר אומגעריכט איז אָנגעקומען די הילף פון דרויסן (מ. בורשטין).

דער בעורחמץ (ביער-כאַמעץ) - דאָס פאַרברענען דעם חמץ ערב-פסח.

דער ביקור-חולים (ביקער כוילים) - קראַנקן-באַזוך, דאָס באַזוכן קראַנקע; פילאַנטראָפישע אינסטיטוציע ביי יידן צו העלפן אַרעמע קראַנקע; באַציי-כענונג פון אַ שפיטאַל ביי יידן.

● גאַנץ קאַבצאַנסק, ווי עס ווייזט זיך

דער בית-הקברות-בית-הקברותן
(בייטהאקווארעס-בייטהאקווארעסן) -
גוט-אַרט, הייליק-אַרט, אַרט וווּ מען
באַגראַבט געשטאַרבענע.

דער בית-ועד (בייס-וואַעד) - פאַר-
זאַמלונגס-הויז, פאַרזאַמלונגס-פּונקט.
● זיין וויונג איז געווען אַ בית-ועד
לשרייבער (ש. ניגער).

דער בית-חיים - בית-חיים
(בייסכאַים - בייסכאַים) - זע: בית
החיים.

דער בית-יתומים - בית-יתומים,
בית-יתומים (בייסעסוימים,
באַטעסוימים, בייס-יעסוימים) - קינ-
דער-הויז, אַנשטאַלט פאַר קינדער אָן
עלטערן, יתומים-הויז.

בית-לחם (בייס-לעכעם, בעסלע-
כעם) - נאַמען פון אַ שטאָט אין
אַרץ-ישראל אין יהודה, היימשטאָט
פון דוד המלך.

● אויפן וועג קיין בית-לחם שטייט אָן
איינזאַמע מצבה (מצבה פון דער
ביבלישער מוטער רחל - מ. בורשטין).

דער בית-מדרש-בית-מדרשים
(בעסמערעש - באַטעמידראַשים) -
קלויז, אָן אַרט וווּ מען דאוונט און
לערנט.

● פול ס'בית-מדרש מיט קאַרפּענע קעפּ,
מען לערנט נאָך אין פּאַליש, מען
זיצט אויף די טרעפּ (פּרץ).

בית-מדרש-דיק (בעסמערעשדיק)
- אויפן שטייגער פון קלויז.

● דער בית-מדרשדיקער קנייטש איז
אים אָבער פאַרבליבן (אַל. צייטלין).

דער בית-עולם-בית-עולם (בעסולעם -
בעסולעמס) - גוט-אַרט, הייליק אַרט,

(שטוב) - שטוב, וווּ עס אַמטירט דער
רב (ז"ד).

דער בית-דין של מעלה (בעז(ד)-
שעל-מיילען) - אייבערשט געריכט;
הימליש, געטלעך געריכט, לויט דער
רעליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג.

● האָט מען געבראַכט אים צו בית-דין
של מעלה זען, צי מען קאָן אים
שוין אַריינלאָזן אין גן-עדן אַריין (י.
קאַטיק).

דער בית-דין-שמש - בית-דין-
שמשים (בעז(ד)-שאַמעס - בעז(ד)-
שאַמאַסים) - באַדינער פון דעם בית-
דין, באַדינער פונעם רב (ז"ד).

דער בית-החיים - בית-החיים
(בייסהאַכאַים - בייסהאַכאַים) - גוט-
אַרט, הייליק-אַרט, אַרט וווּ מען באַ-
גראַבט געשטאַרבענע.

● זיין זידע איז שוין לאַנג אויפן בית-
החיים.

בית-הכנסת-בתי-כנסת, בתי-
כנסות (בייסהאַקנעסעס - באַטע
קנעסעס, באַטעקנעסיעס) - רעליגיעז
פאַרזאַמלונגס-הויז, קלויז, שול (צום
דאוונען).

דער בית-הכסא - בית-הכסא
(בייסהאַקיסע - בייסהאַקיסעס) - קלאָ-
זעט, אָפּטריט.

דער בית-המדרש-בתי-מדרשים
(בייס-האַמערעש, בעסמערעש - באַ-
טעמידראַשים) - קלויז, זע אויך: בית-
מדרש.

דער בית-המקדש (בייסהאַמיק-
דעש) - דער הייליקער טעמפל (אין
ירושלים).

באַצייכענונג פון דעם צענטראַלן אַלט-
יידישן הייליקטום אין ירושלים.

● אַזאַ מומע דאַרף מען האַלטן בפּכּוּד (ש"ע).

ב פּ כּוּד גּוּל (בעקאוועד גאַדל) - מיט גרויסער ערע, מיט גרויסער אַכ-טונג, מיט גרויס פאַרגעניגן.

● זיי ווערן אויסגעהאַלטן בפּכּוּד גּוּל (י. קאַטיק). מיט אַ נאַדל, אָן אַ נאַדל, ניי איך מיר בפּכּוּד גּוּל (פּאַלקסליד).

ב כּוּד ה וּב ע צ מ ה (ביכווידאָ אוועאַצמאַ) - זי אַליין, אין איר אייגענער פּערזאָן, פּערזענלעך.

● זי האָט זיך טאַקע בפּכּוּד ה וּב ע צ מ ה מטריה געווען אַהער (ממ"ס).

ב כּוּד וּב ע צ מ ו (ביכווידוי אוועאַצמוי) - ער אַליין, אין זיין אייגענער פּערזאָן, פּערזענלעך.

● אומגעריכט גיט זיך אָן עפּן די טיר, דער בעל שם בפּכּוּד ה וּב ע צ מ ה באַ-ווייזט זיך (פּרץ).

ב פּ כּוּד י ק (בעקאוועדיק) - אָנגעזען. פּרץ האָט פאַרנומען אַ גאַנץ בפּכּוּד י ק אָרט אין דער גמינע (נ. מייזל).

ב כּוּד י (ביכדיי) - מיטן צוועק, מיטן ציל, אויף צו...

● איך בויג זיך אָן אַ ביסל אויף אַ זייט, בכדי איך זאָל אים קאַנען דורכלאָזן (ש"ע).

ב כּוּד ר א ש (בעקויוועד-ראַש) - ערנסט, באַטראַכט.

● מיר האָבן בפּכּוּד-ראש באַהאַנדלט די פּראַגע.

ב כּוּ ון (בעקיוון) - זע בפּיוון.

ב כּוּ וּנ ה (בעקאוואַנע) - אומישנע, אומיסטן, באַווסטזיניק, מיטן מיינן; אין זינען; מיט אויפּמערקזאַמקייט, מיט באַטראַכטונג.

אָן אָרט, וווּ מען באַגראַבט געשטאַר-בענע).

● דער גרויסער יידישער היסטאָריקער גרעץ רוט אויפן וואַצלאַווער בית-עולם.

דער בית-עלמין - בית-על-מינס (בעסאַלמען-בעסאַלמענט) - גוט-אָרט, הייליק אָרט, אָרט וווּ מען באַגראַבט געשטאַרבענע.

● פון בית-עלמין טראַגט מען נישט צו-ריק (שפּריכוואָרט לויט א. בערנשטיין).

דער בית-ראשון (באָיס-רישן) - ערשטער בית-המקדש, וועלכן ס'האָט געבויט שלמה אין 10טן יאָרהונדערט פ"ק, צעשטערט דורך נבוכדנאצר אין יאָר 586 פ"ק.

דער בית-שני (באָיס-שייני) - צוויי-טער בית-המקדש, וועלכן ס'האָבן גע-בויט די צוריקגעקומענע יידן פון בבל אונטער זרובבאַלען אין 6טן יאָר-הונדערט פ"ק; פאַרגרעסערט און פאַר-שענערט דורך הורדוסן אין ערשטן יאָרהונדערט פ"ק; צעשטערט דורך טיטוסן אין יאָר 70 נ"ק.

ביתר (בעטער, בעטאר) - נאָמען פון אַ היסטאָרישער פעסטונג אין ארץ-ישראל אין מערב-זייט פון ירושלים, דאָס לעצטע פאַרטיידיקונגס-אָרט פון בר-כוכבא (135 יאָר נ.ק.).

● איבער אַ הון און אַ האָגן איז חרוב געוואָרן די שטאָט ביתר (ש"ע). צוליב אַ דישל פון אַ וואַגן איז חרוב געוואָרן ביתר (מ. בורשטין).

ב כּוּד ר א ש (בעקויוועד-ראַש) - זע: בפּכּוּד ראש.

ב כּוּד (בעקאוועד) - מיט ערע, מיט אַכטונג, מיט רעספעקט.

● און דארפן זיך באווייזן נייע שפראך-צונגען, איז זאמאשטש מיטן פולן רעכט אויף בפורים (פּרץ).

ב כ ח (בעקויעך) - זע: בפות.

ב כ י - ט ו ב (בעכטאָו) - ווען ס'איז גוט, ווען ס'איז ליכטיק; אויפן גוטן אופן. מיט גוטן.

● ער ווייסט, מען דארף אַרויסגיין און צוריקקומען בכי-טוב (פּרץ). געענדיקט האָט זיך די געשיכטע בכי-טוב.

ד י ב כ י ה - ב כ י ו ת (בכיע - בכי-עס) - געוויין, קלאָג.

● אַלטע בכיות, אַלטע תפילות, די אַלטע ברענן זיך די הענט (פּרץ).

ד י ב כ י ה - ל ד ו ר ו ת (בכיע-לעדוירעס) - קלאָג, אומגליק אויף לאַנגע צייטן.

● דאָס קאָן ווערן אַ בכיה-לדורות.

ב כ י ו ן (בעקויון) - אומישנע, אומיסטן, באַוווּסטיגניק, מיט אַ ספּעציעלן מיין.

● ס'איז שווער פעסטצושטעלן, צי פּרץ האָט עס גכיוון געטון, אָדער ס'איז געווען נישט-ווילנדיק (ג. מייזל).

ב כ ל - א ו פ ן (בעכאַל - אויפן) - אין יעדן פאַל, אַלנפאַלס.

● ער באַהערשמ נאָך נישט פּולקאָם די העברעישע שפּראַך, אָבער בכל-אופן איז ער באַהאַונט אין די העברעישע ווערטער, וואָס טרעפן זיך אין יידיש.

ב כ ל - מ כ ל - פ ל (באַקל-מיקל-קאַל) - אַלצדינג, פון אַלצדינג, מיט אַלצדינג.

● האַנדלט, קויפט בזיל-הוזל בכל-מפל-כל (א. שטיינבאַרג).

ב כ ל ת פּו צו ת י ש ר א ל (בעכאַל טפּרעס ייסראַעל) - אין אַלע ער-טער, וווּ יידן זענען צעשפּרייט, אין אַלע יידישע קוואַרטלעך.

● ער איז בכּוונה נישט געקומען צו דער פּאַרשטעלונג.

דאָס האָב איך בכּוונה נישט געהאַט. (פּרץ). דער ווידע דאַונט בכּוונה.

ב כ ו ח (בעקויעך) - מיט געוואַלד, מיט מאַכט; אין קראַפט.

● ער האָט בכּווח געוואַלט אַרויפצווינגן גען אויף אייך זיין מיינונג.

ער איז געאַנגען גיך, זיך מיט אַמאַל געפילט בכּווח אַ וועלט איינצולייגן (אַפּאַטאַשו).

ב כ ו ח (בעקויעך) זיין - זיין אין שטאַנד, האָבן די מעגלעכקייט.

● וועגן דעם קאָן איך נישט און בין נישט בכּווח צו זאָגן אייך שריפטלעך. (מ"ס).

דער ב כ ו ר - ב כ ו ר י מ (בכאַר-בכוי-רים) - ערשטגעבוירענער, ערשטלינג.

● ער גייט אַרום ווי אַ בכּור אויפן גוטן אַרט (פּאַלקסווערטל לויט א. בע-רנשטיין).

ד י ב כ ו ר ה - ב כ ו ר ו ת (בכּוירע - בכּוירעס) - דאָס רעכט פון אַן ערשט-געבוירענעם; דאָס ערשטע אַרט, פּאַר-רעכט.

● ער האָט פּאַרקויפט די בכּוורה פּאַר אַ טאַפּ לינדזן (פּאַלקסווערטל). אויב אַזוי - קומט אייך די בכּוורה (ש"ע).

ד י ב כ ו ר ט ע - ב כ ו ר ט ע ס (בכאַר-טע - בכאַרטעס) - ערשטגעבוירענע טאָכטער.

ב כ ו ר י מ (ביקורים) - מ"צ - די ערשטע רייף געוואַרענע פּרוכטן, וואָס יידן פלעגן ברענגען שבועות אין בית-המקדש. באַצייכענונג פון אַ רייפער שאַפּונג.

● פרענק האָט אָן אויפגערגטער אויס-
געשריען, ווי מען וואָלט אויף אים
אויסגעטראַכט אַ בלבלול (אַפּאַטאַשו).
וואָס פאַר אַ בלבלולים האָט מען דאָ
געמאַכט אויף מיר (נאָמבערג).

ב ל ב ו ל - ד מ (בילבל-דאָם) - בלוט-
באַשוואַדיקונג. זע: עלילת דם.

ד ע ר ב ל ב ו ל ה מ ו ה ו ת (בילבלול-
האַמויכעס) - צעטומלונג, כאַאַס. צע-
מישונג פון געדאַנקען.

ב ל ח ש (בעלאַכאַש) - שטילערהייט.
● צוגעפירט צו דער טיר און אַ פרעג
געטון בלחש (מ. בורשטין).

ב ל י ג ו ז מ א (בעלי גוזמא) - אָן
איבערטרייבונג.

● אַ פּאַלאַץ, אַ „דוואַרעץ“: חדרים און
חדרימלעך, בלי גוזמא, כמעט ביז
צוואַנציק (ש"צ).

ב ל י י פ ו נ ה (בעלי יפונה) - אָן אַ
שום אָפהאַלט; אָן אָן אָפקער.

● איך זאָל בלי יפונה נאָך היינט זיך
מעלדן אַהין (זשיטלאַווסקי).

ב ל י כ ו ו נ ה (בעלי קאוואַנע) - אָן אַ
פוונה, אָן אַ באַשטימטן מיין.

ב ל י מ ס ק נ א (בעלי מאַסקאַנע) -
זע: בלי נדר.

ב ל י נ ד ר (בעלי נידער) - אָן אַ שום
פאַרפליכטונג.

● איך וועל, בלי נדר, די אַרבעט מאַכן.
איצט מוז ער, בלי נדר, נעמען זיך
צו דער זאַך (מ. בורשטין).

ב ל י ס פ ק (בעלי סאָפעק) - אָן צווייפל

ב ל י ש ו מ ט ע נ ה (בעלי שום טיינע)
- אָן יעדן אויסרייד.

● אַזוי איז שוין אָנגענומען בכל תפוז-
צות ישראל (ממ"ס). איז דער נאָמען
פון שטעטל באַקאַנט געווען און דער-
מאָנט געוואָרן בכל תפוצות ישראל
(ש. אַש).

ב כ ל ר (ביכלראַר) - אין אַלגעמיין; אין
גאַנצן; איבערהויפט.

● בכלל איז דאָס געווען אַ זעלטענער
טיפ, אָן אַריגינאַל (ש"צ). דאָס מיין
געלט האָט אין יענער שטוב בכלל
נישט עקזיסטירט (ש"צ). וועגן וואָס
בכלל עס טראַכט אָן אינדיק - וועגן
גאַרנישט (א. שטיינבאַרג).

ב כ נ (בעכנין, בעכען) - נו, אַלזאָ, הייסט
עס, דעריבער.

● בכך איז געבליבן, איך גלייב דיר
נישט, דו גלייבסט מיר נישט, לאַמיר
בעסער גיין אַלע זאַלבענאַנד (ש"צ).
בכך קומט אויס, אַז דורך דער
שריפטלעכער שפראַך פאַרבעסערט
זיך מיט דער צייט דאָס רעדן מיטן
מיל (ממ"ס).

ב ל א ג ו ז מ א (בעלי גוזמא) - אָן
איבערטרייבונג. זע אויך: בלי גוזמא.

ב ל א י ו ד ע י מ (בעלי יודעים) - אָן
וויסן; נישט-וויסנדיקערהייט.

ב ל ב ו נ פ ש (בעלעוו ווענעפעש) -
מיטן האַרץ און מיט דער נשמה,
מיט לייב און לעבן.

● ער האָט לייב געהאַט דאָס יידישע
טעאַטער בלב ונפש (מ. טורקאָוו).
איינער איבערגעגעבענער בלב ונפש
(ש"צ).

ד ע ר ב ל ב ו ל - ב ל ב ו ל י מ (בילבל-
בילבלולים) - אויסטראַכטעניש, פאַל-
שע באַשוואַדיקונג.

נאָהער) - אין אַ פאַרשטעלטער אויסדרוק - פאַרם, וואָס זאָגט דעם קעגנטייל פון דעם, וואָס מען מיינט. רופט מען אים היים-חנא, „דער קלו-
 גער“ בלשון-סגי-נהור, דערפאַר וואָס ער איז אַ גרויסער שוטה (ש"ע). די רויטע יידלעך האָבן ליב צו רעדן פאַרשטעלט, בלשון-סגי-נהור, אָנרופן איטלעכע זאָך קאַפּיר (ש"ע).

ב ר ת י - מ ס ו פ ק (בימטי-מעסופעק) - אָן יעדן צווייפל, אין וואָס מען צווייפלט נישט.

ב מ ד ב ר (באַמידבאַר) - „אין דער וויסטעניש“. נאָמען פון פערטן הומש-בוך.

ב מ ה ד ב ר י מ א מ ו ר י מ (באַממע דוואַרים אַמורים) - ווען איז דאָס גערעדט געוואָרן, אַקעגן וואָס איז דאָס גערעדט.

נאָר במה דברים אמורים - ווען איז דאָס גערעדט געוואָרן, אַז מען זאָל דאָס נעמען אין האַנט אַריין (ש. אַש).

ב מ ז מ נ י מ (בימזעמאָנים) - מיט גרייט געליט. מיט באַר געליט.

ער קויפט קיינמאָל נישט אויף קרע-דיט, נאָר זאָלט שטענדיק במזומנים.

ב מ ז י ד (בעמייזיד) - בייוויליק, קעגנזאָן: בשגגה.

ער האָט דאָס געטון במזיד, מיט אַ שלעכטן מיינן.

ב מ ח י ל ה (בימחילע) - ווערטלעך: מיט אַנטשולדיקונג; האָב (האָט) נישט קיין פאַראַיבל.

ביסט, במחילה, אַ גרויסער בטלן (מ. בורשטין).

ב מ י ל א (בעמילע) - סיי-ווי-סיי.

ב ל י ש ו מ ס פ ק (בוע)לי שום סאָפעק) - אָן יעדן צווייפל.

ער וועט בלי שום ספק זיין וואָרט האַלטן.

ב ל י ר ה (באַלייראַ, באַליירע) ביי נאַכט. ער איז אַ חכם בליירע (פאַלקס-ווערטל)

ב ל י ת ב ר י ר ה (בעלעס ברירע) - נישט האָבנדיק קיין אַנדערע מעג-לעכקייט, קיין אַנדערן אויסוועג.

אַבער בליית ברירה מוזן מיר זיך מיט דעם באַגניגן (מדפיס).

ב ל ע מ (בילעם) - נאָמען פון אַ ביבל-פערסאָנאַזש. באַצייכענונג פון אַ שלעכטן מענטש.

בלעמס מיל - אַ גרויס מיל (זידל-אויסדרוק).

ב ל ק (באַלעק) - ביבל-פערסאָנאַזש סדרה (קאַפיטל) פון הומש. לערנען מיט עמעצן בלק - עמעצן אַנלערנען, עמעצן אַנטאָן צרות (דער אויסדרוק נעמט זיך וואַרשיינלעך דערפון, וואָס די סדרה בלק איז שווער צו לערנען).

דערויף איז יענטל אויך געווען אַ קאָזאָק און האָט מיט אים געלערנט בלק (ש"ע).

ב ל ש ו ן א ת ה (בעלשאַשן אַטאַ) אויף „דו“, דוצנדיק.

דער ייד האָט געזאָגט: - זאָרג נישט (בלשון אתה) - אַ היימישער ייד (פרץ).

ב ל ש ו ן - ה י ב ה (בעלשאַשן כיבע) - צערטלעך, אין צערטלעכקייטס-פאַרם, מיט ליבשאַפט.

דער אַלטער האָט אים דערפאַר גע-רופן בלשון-חיבה: „פראָפּוסל“ (אל. צייטלין).

ב ל ש ו ן - ס ג י - נ ה ו ר (בעלשאַשן-סאָגי-

● קיין בן-אדם האָט נאָך נישט געהאַט די זכיה זיי צו זען (ש"ע).

דער בן-בית - בני-בית (בען-באָיס - בני-באָיס) שטוב-מענטש, היימישער, איינער פון היוגעזינד, פון דער משפּחה.

● אזוי ווערט ער דאָרט אַ היימישער, אַ בן-בית, אָן אייגענער (ש"ע). אַזאַ מיינונג האָבן אַלע מיינע בני-בית (ש"ע).

בן בקועה (בען-בעקוע) - קעלבל, וואָס געפינט זיך אין דער בהמה נאָכן שחטן. באַצייכענונג פון אַן אומ-געלומפּערטן, גייסטיק נישט-דערוואַק-סענעם מענטשן.

● מיר האָבן געגעסן פלייש פון אַ בן-בקועה.

דער בן-גיל - בני-גיל (בען-גיל - בני-גיל) מענטש פונעם זעלבן על-טער, פון די זעלביקע יאָרן.

● סיי אַלס זיין ליטעראַרישער בן-גיל, סיי אַלס היסטאָריקער, גיב איך דאָ אָפּ דעם לעצטן חוב דעם אַנדענק פונעם פּאָעט (ש. דובנאָוו).

דער בן-דעת - בני-דעת (בען-דאָט - בני-דאָט) קלוגער, פאַרשטענדי-קער מענטש. זע: בר-דעת.

● אַ מענטש אַ בן-דעת וועט זיך נישט קלאָגן אויף דעם שטיין, איבער וועלכן ער איז אומגעפּאַלן (ה. צייטליך).

דער בן-זיווג (בען-זיוועג) - איינס פון אַ פּאַר-פּאַלק. זע: זיווג.

דער בן-זכר - בני-זכרים (בען-זאָכער - בני-זכרים) - יינגל.

● ער האָט קיין בן-זכר נישט געהאַט, וואָס זאָל קדיש זאָגן (פרץ). בעט ער ביי אים בני-זכרים (פרץ).

● איך פאַר במילא פאַרביי (ש"ע)

במנוחה (בימוכע) - אין רואיקייט, רואיק.

● איך וויל בעסער האָבן ווייניק און במנוחה, איידער אַסך מיט קאַפּ-פאַרדרייעניש (מ"ס). ער האָט אויס-געלעבט זיינע יאָרן במנוחה (י. קאָטיק).

במסורה (בימסורע) - מיט (לויט) דער טראַדיציע, איבערגענומען.

● דאָס איז איבערגעאָנגען צו אונדז במסורה פון משה רבינוס צייטן (מ"ס).

במציעות (בימציעט) - אין דער ווירקלעכקייט.

● אַזאַ זאָך איז גאָר נישטאַ במציאות (זשיטלאַווסקי).

במקום (בימקום, בימקעם) - אויפן אָרט פון... אַנשטאָט.

● וועט דער איידעם קדיש זאָגן במקום אַ זון (פרץ).

במקה (בעמיקעך) - אין פרייז, לויטן ווערט, אין ווערט.

● מען זאָל קאָנען געפינען אַ קונה אויף אַלעמען מיטאַנאנד און פאַר-קויפן במקח (מ. בורשטיין).

במשך (בעמעשעך) - אין פאַרלויף.

● די לייט זענען במשך פון אַ קורצער צייט אויך יורדים געוואָרן (פרץ).

דער בן - בני-בן (בען - באָנים) - זון (איראַניש).

● זי האָט דאָס אויסגעפּאַשעט דעם בן אירן, קיין ביי-זאָל אים נישט שאַטן (ש"ע).

דער בן-אדם - בני-אדם (בען-אַדעם) - בני-אַדעם) מענטשן-קינד, מענטש.

בן-ציון (בענציען) - נאמען פון א מאנצביל.

דער בן-קימא-בני-קימא (בען-קאיאמע - בני-קאיאמע) - לעבנס-פעיקער, דער (דאס) וואס האט א באשטאנד.

● אונדזער שול איז שוין א בן-קימא און האט גוטע אויסזיכטן זיך צו אנטוויקלען.

דער בן-שבעים (בען-שיוויים) - זיבע-ציקיאריקער (מענטש).

● ער איז שוין א בן-שבעים, א ייד א זקן, פאר וועמען אלע האבן דרך-ארץ (נאמבערג).

דער בן-תורה - בני-תורה (בען-טוירע - בני-טוירע) - קענער פון דער תורה, לערנער.

בנאמנות (בענעמאנעס) - אויף דער וואך, אויפן ווארט.

● גלייב מיר בנאמנות, אז אייער זון וועט ביי מיר זיין ווי אן אייגענער (ש"ע).

בנוגע (בענוגייע) - וואס עס בא-טרעפט, וואס באלאנגט.

● בנוגע צו זיין עלטערן זון האט ער זיך שוין פארנארט אין זיינע האפע-נונגען (א. קאטיק).

בנוהג שבעולם (בענויהעג שעפא-אילעם) - ווי עס פירט זיך אין דער וועלט, ווי עס איז דער שטייגער פון דער וועלט.

● דער בנוהג שבעולם איז, אז עס שטארבט א גרויסער מענטש, באקומט מען אים לייב און מען הייבט אן נאכזאגן שבחים נאך זיין בעט (ש"ע).

בנות-יעקב (בנוים-יאנקעוו) - מ"צ

דער בן-זקונים (בן-זעקונים) א קינד, געבוירן אויף דער עלטער; מיזניק.

דער בן-יחיד - בני-יחידים (בען-יאכיד - בני-יעכידים) איינציקער זון, איין-און-איינציקער.

● נישט גוט צו זיין א בן-יחיד, א צי-טעריקער ביי טאטע-מאמע פון זיבן איינער געבליבן (ש"ע). איין איין-ציקן זון האט דער עלטער געהאט, א בן-יחיד (מ. בורשטיין).

בן-לידה (בין לידע) - אין איין נאכט, אין פארלויף פון איין נאכט. ● ער איז בן-לידה גרוי געווארן.

דער בן-מלך - בני-מלכים (בען-מעלעך - בני-מעלאכים) - זון פון א קעניג, פרינץ.

● דער פארשאלטענער בן-מלך גלייבט, אז אין דער צוקונפט וועט ער אויס-געלייזט ווערן (ממ"ס).

דער בן-סורר ומורה (בען-סוירער אומוירע) - ווידערשפעניקער זון, שלעכטער זון.

● קיינער קאן אים נישט ליידן! ווי איז מיר! א בן-סורר ומורה וועט פון אים אויסוואקסן (נאמבערג).

בן-סירא (בען סירע) - יידישער חכם און שפרוך-דיכטער (אין דריטן יארהונ-דערט פ"ק).

דער בן-עיר - בני-עיר (בען-איר - בני-איר) לאנדסמאן, מענטש פון דער זעלבער שטאט.

● ער איז מיינער א בן-עיר, מיר זענען ביידע אין דער זעלבער שטאט גע-בוירן און האבן לאנגע יארן דארט אין איינעם געלעבט.

בן-פקועה (בען-פעקוע) - זע: בן-פקועה.

בנימ (באָנים) - מ"צ - זין (איראָניש).
זע: בן.

בנימין (בינאָמען) - ביביל-פערסאָנאַזש;
נאָמען פון אַ מאַנצביל.

דער בנין - בנינים (ביניען-בינאָ-
נים) - געביידע.

● אונדזער שול-לאָקאַל געפינט זיך אין
אַ פּרעכטיקן בנין.

בנמצא (בענימצע) - פאַראַן, אין דער
ווירקלעכקייט.

● איז דאָך זאַז זאָך ווי „גליק“ גאָר-
נישט בנמצא (זשיטלאָווסקי).

בנעיות (בענימעס) - (אָדווערביאַל)
- שטילערהייט, געלאָסענערהייט, באַ-
שיידן, אָנגענעם.

● ער טוט זיין זאָך בנעיות, אָן גערו-
דער און טומל.

בנעיותדיק (בענימעסדיק) -
(מערסטנס אַדיעקטיוויש) - געלאָסן,
שטיל, אָנגענעם.

● איך האָב דורשטיק געשלאָנגען יעדעס
וואָרט, וואָס מיין עלטערער חבר
האָט אַזוי בנעיותדיק אַרויסגערעדט
(ר. בריינין).

בנערינו ובזקנינו (בינאָריינו
אוויזקינינו) - מ"צ - מיט אונדזערע
יונגע און אַלטע, מיט קינד און קייט.

● איז געבליבן, מיר זאָלן זיך מטריח
זיין צו אים אַלע, בנערינו ובזקנינו
(ש"ע).

בנקיטת חפץ (בינקיטאַט כּייפעץ)
- האַלטנדיק אַ הייליקע זאָך (ביים
שווערן).

● ער קאָן שווערן בנקיטת חפץ, אַז די
שטעקשיך זענען זיינע (ש"ע).

- טעכטער פון יעקב, יידישע טעכ-
טער; נאָמען פון אַ יידישן אַרטאָ-
דאָקסישן לערן-אַנשטאַלט פאַר מייד-
לעך.

בנות-ציון (בנויס-ציון, בנויס-ציען)
- מ"צ - טעכטער פון ציון; יידישע
טעכטער.

● אויף אַלע בנות-ציון געזאַגט (פרץ).

בני-אדם (בני-אָדאַם, בני-אָדעם)
- מ"צ - „מענטשן-קינדער“. ערשטע
ווערטער פון אַ תּפִּילָה, וואָס רעלי-
גיעזע יידן זאָגן ערב יום-כיפור ביי
פּפרות-שלאָגן.

● ער קוקט אַריין ווי אַ האָן אין בני-
אדם (ער פאַרשטייט גאָרנישט - פּאַלֶקס-
ווערטל). אין „זוהר“ האָבן זיי אַריי-
געקוקט ווי אַ האָן אין בני-אדם (ממ"ס).

בני-נביאים (בני-נעוויאים) - מ"צ
- קינדער פון פּראָפּעטן, פון זעער.
● זענען זיי דאָן בני-נביאים (אַפּאַטאַשו).

בני-עניים (בני-אַניאים) - מ"צ
- קינדער פון אַרעמע לייט; אַרעמע
לייט.

● ווייסט מען דאָך, אַז פון די בני-עניים
קומען אַרויס גרויסע מענטשן (מ.
בורשטיין).

בני-רחמים (בני-ראַכמאַנים) - מ"צ
- דעבאַרעמדיקע, גוטהאַרציקע מענטשן.
● מען איז דאָך נישט קיין ווילדע
„דושיקאַנער“, מיר זענען דאָך עפעס
בני-רחמים (אַפּאַטאַשו).

בניחותא (בעניכוסע) - פאַמעלעך,
געלאָסן.

● געשמילן האָט ער בניחותא, פאַמע-
לעך, גאָר לאָנג (פרץ).

● מיסעס ריטש האָט אים בסתר צוריק-געגעבן די פּאָר טענט (אָפּצטאָשו).

● בע"ה (בעעזראַס האַשעם) - זע: בעזרת השם.

● בע"ה"י (בעעזראַס האַשעם ייטבאַרעך) - זע: בעזרת השם יתברך.

● בעוונותינו הרבים (באוויוני-טיינו האַראַבים) - אוליב אונדזערע גרויסע זינד.

● אַזוי ווי היינטיקע צייטן זענען בעוונותינו הרבים קיין סך ערלעכע יידן נישטאָ, קומט אים, דעם אליהו הנביא נישט אויס אַזוי פיל אַרומצופליען (א. רייזען).

● בעורחמין (ביער כאַמעץ) זע: פינורחמין.

● בעזרת השם (בעעזראַס האַשעם) - מיט גאָטס הילף.

● מיר וועלן בעזרת השם אַלצדינג איבערקומען (ממ"ס).

● בעזרת השם יתברך (בעעזראַס האַשעם ייטבאַרעך) - מיט גאָטס הילף.

● קומען וועט מען צו אַ ציל בעזרת השם יתברך (א. שטיינבאַרג).

● בעיני ראיתי (בעאייני ראַאיסי) - מיט מיינע אויגן האָב איך געזען איך האָב אַליין געזען.

● ער האָט דערציילט: בעיני ראיתי, ער האָט אַליין געזען, אַ וואָגן איז געפאָרן אָן פּערד (פרץ).

● עיקר (בעאיקער) - אין דער הויפט-זאך, הויפטזעכלעך.

● אין זאַמאַשט איז די אומגאַנגשפּראַך פון דער אַרטיקער באַפעלקערונג גע-ווען בעיקר פּויליש (נ. מייזל)

● בנשימה אחת (בינשימע-אַכאַס) - אין איין אָטעם.

● האָב איך זיך אַגידערגעזעצט און אָנגעשריבן בנשימה אחת אַ לענגערן ענטפּער אויף דער קריטיק (זשיטלאָווסקי)

● בנשיקה (בינשיקע) - מיט (דורך) אַ קוש. שטאַרבן בנשיקה - שטאַרבן דורך אַ קוש פון גאָט, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג.

● נאָך אַ פּאָר תעניתים - קרעכצט ער, וואָלט ער שוין געשטאַרבן בנשיקה (פרץ).

● בסבר פנים יפות (בעסיווער פאַנים יאָפּוסי) - מיט אַ פּריינדלעך גע-זיכט, פּריינדלעך, האַרציק.

● אַז מען קומט צו אים אין שטוב אַריין, נעמט ער צו אים לעבן בסבר פנים יפות, מיטן שענסטן פּבּוד (ש"ע).

● בס"ה (בעס(ע)כאַקל) - זע: בסך-הכל.

● בסוד (בעסאָד) - פאַרטרוילעך, געהיים.

● גייען חברטעס דריי קליינע און מען שמועסט בסוד (קוויטקאַ).

● אין האָב איך געוואָלט בעטן, ס'זאָל דערוויל זיין בסוד (ש"ע).

● בסוד-סודות בעסאָד-סידעס) - גאַנץ פאַרטרוילעך, גאַנץ געהיים.

● אָבער קיינער טאָר פון דעם נישט וויסן, דאָס מוז זיין בסוד-סודות (ר. בריינין).

● בסך-הכל (בעסאַך-האַקל, בעס(ע)כאַקל) - אין גאַנצן, אין איינעם.

● מיר פאַרמאָגן בסך-הכל צוויי הונדערט יידישע לערן-ביכלעך.

● בסתר (בעסטיטער) - פאַרבאַרגענערהייט, געהיים.

א מענטש וואָס האָט לייב אַ סך צי וויינען.

⊙ דער זיידע איז געווען אַ גרויסער בעל-בכי, דער זיידע פלעגט זיך אַזוי צעוויינען צו סליחות, אַז עס פלעגן אים ציטערן די פיס (י. קאָטיק).

דער בעל-בריית - בעלי-ברייתן
באַלבריס - באַלבעריסן) - דער פאָטער פון אַניי-געבוירענעם יינגל. דער פאָ-טער, וועמענס יינגל מען יידישט לויטן רעליגיעזן ריטואַל.

דער בעל-בשר - בעל (י) - בשרס (באַלבעטער - באַלבע) באַסערס) - פליישי-קער, באַלייבטער מענטש.
⊙ אַ ייד אַ בעל-בשר, אַ שווערער ייד (ש"ע)

בעל-בתיש (באַלבעטיש) - (אין קליין-בירגערלעכן זין) פון אַ בעסערער פאָ-מיליט, אַרדענטלעך. זע: בעל-הבתיש.
⊙ דאָס מעבל ביי זלאַטען אין שטוב איז געווען עפעס נישט אַזוי בעל-בתיש, זייער אַלטפרענקיש און שטאַרק צעפאָרן (ש"ע)

בעל-בתישקייט (באַלבעטישקייט) - ווירטשאַפט, שטובזאָכן; ווירטשאַפט-לעכקייט, אַרדענטלעכקייט זע: בעל-הבתישקייט.

בעל-בתעווען (באַלבעטעווען) - הערשן; זיך באַשעפטיקן, פירן ווירט-שאַפט. זע: בעל-הבתעווען.

בעל-גאווה - בעל-גאווות (באַל-גייווע - באַלגייוועס) - זע: בעל-גאווה.

בעל-גאווה - בעל-גאווות (באַל-גייווע - באַלגייוועס) - איבערגעטריבן-שטאַלצער, גרויס-האַלטע, פאַרריסע-נער.

בעירום ובחוסר כל (בעאירעט אוווכיסער קאָל) - אין נאַקעטקייט און אין בלוזקייט, אין גרויס אַרעמ-קייט.

⊙ ער פלעגט פאַנאָדערטיילן זיין האָב און גוטס און אַרויסגיין בעירום ובחוסר כל (זשיטלאַווסקי).

דער בעל (באַל) - אַפּגאַט; באַזיצער (פון...)

⊙ די קעפּ געבויען פאַר דעם נייעם בעל (ש. אַש)

דער בעל אכסניא - בעל-אכסני-יות (באַל-אַכסאַניע - באַלע-אַכ-סאַניעס) - באַזיצער פון אַן איינפאַרהויז, אַכסניא-באַזיצער.

דער בעל בטוח - בעל-בטוחים (באַלבעטעך - באַלבעטעטוכים) - קרע-דיטפעיקער, אַ מענטש אויף וועלכן מען קאָן זיך פאַרלאָזן.

⊙ צו מיין טאַטן האָבן אַלע צוטרוי, ער איז דער גרעסטער בעל-בטוח אין שטאַט.

דער בעל-בטחון - בעל-בטחון (באַלבעטאָכן - באַלבעטאָכן) - מענטש מיט מוט, מיט גלויבן, מיט האַפענונג (צו גאָט), אַפטימיסט.

⊙ היינט דערביי בין איך דאָך עפעס אַ ייד, אַ שטיקל בעל-בטחון (מ"ס)

דער בעל-בית - בעל (י) - בתיים (באַלבעט - באַלבעטים) - זע: בעל-הבית.

די בעל-בית טע - בעל-בית טעס (באַלבעטע - באַלבעטעס) - זע: בעל-הבית טע.

דער בעל-בכי - בעל-בכי (באַל-בעכי-באַלע-בעכי) - קלאַגמוטער, וויינער,

יעדער בעל-גאווה איז א נאַר.

בעל-גאווה הניק-בעל-גאווה הניקעס
(באָלגיוועניק - באָלגיוועניקעס) -
זע: בעל-גאווה.

בעל-גאווה ניצע-בעל-גאווה הניצעס
(באָלגיוועניצע - באָלגיוועניצעס) - אי-
בערגעטריבן - שטאַלצע, פאַרריסענע,
גרויסהאַלטערין.

דער בעל-גוזמא - בעל-גוזמא (ות)
(באלגוזמע-באלעגוזמעס) - איבערטריי-
בער, מענטש וואָס האָט ליב איבער-
צוטרייבן.

די רויע יידלעך זענען בטבע שטאַר-
קע בעל-גוזמא (ש"ע)

בעל-גוף - בעל-גופים (באָלגוף-
באלעגופים) - דייכער דאַרפס-מענטש,
קולצאק, אַ רייכער גראַבער יונג.
וואָס האָט זיך דער בעל-גוף אָנגע-
זעצט אויף מיר (ש. אש).

בעל-דבר - בעל-דברס (באָלדאָ-
ווער - באלדאָווערס) - דער, וועגן וועמען
מען רעדט, וועגן וועמען ס'האַנדלט
זיך; בעל-דין (פאַרקלאַגער אָדער פאַר-
קלאַגטער), פאַראַינטערעסירטער;
טייול, שטן (ו"ד)

אַלע איבעריקע באַטייליקטע אין דער
שפיל פלעגן דאַרפן ארויסזאָגן זייערע
מיינונגען איבער דעם בעל-דבר
(א. צייטלין).

איך גיב דיר צייט צו האָפן מיט דיין
בעל-דבר אַ דין-תורה (י. קאָטיק).
דער בעל-דבר איז נישט ווערט די
מי (פאַרקסווערטל לויט בערנשטיין).

דער בעל-דברן - בעל-דברנים
(באָלדאַברען - באַלע) דאַבראַנים) - רע-
דער, רעדנער, דער וואָס קאָן אַ סך און
שיין רעדן, געשליפן צינגל.

איר דאַרפט וויסן, אַז קיין גרויסער
בעל-דברן אויף רוסיש בין איך נישט
(ש"ע).

דער בעל-דין - בעל-דינים
(באָלדין - באלעדינים) - דער וואָס
שטייט אין פראָצעס (פאַרקלאַגער אָדער
פאַרקלאַגטער), דער וואָס מאַנט ביי
יענעם דורכן געריכט.

אַז ביידע בעל-דינים זענען גערעכט
- איז שולעכט (פאַרקסווערטל לויט
א. בערנשטיין).

דער בעל-דיקדוק (באָלדיקדעק) -
זע: בעל-דיקדוק.

דער בעל-דמיון - בעל-דמיונות
(באָלדימען - באלעדימיונעס) - פאַנ-
טאַסט.

דער בעל-דעה - בעל-דעות
(באָלדייע - באלעדייעס) - דעצידירונדי-
קער, דער וואָס זיין וואָרט ווערט
געהערט, דער וועמענס מיינונג דע-
צידירט.

קיין פרעמדע בעל-דעות דאַרפן מיר
נישט (ש. אש).

דער בעל-דיקדוק - בעל-דיקדוק
(באָל-דיקדעק - באַלע-דיקדעק) - גראַמאַ-
טיקער, גראַמאַטיק-קענער (פון דער
העברעיִשער שפראַך).

דער בעל-דרך - ארץ - בעל-י-
דרך-ארץ (באָל-דערעך-ערעך -
באָלע-דערעך-ערעך) - רעספּעקטפול-
לער, העפּלעכער.

זיי זענען גרויסע בעל-דרך-ארץ
(ש"ע).

דער בעל-דרשן, בעל-דרשער
- בעל-דרשערס (באָלדאַרשן,
באָלדאַרשען - באַלדאַרשעס) - רעלי-

דער בעל-הלוואה — בעלי-הלואות (באלהאלוואע — באלעהאלוואע — עס) — געלט-אויסבאָרגער, געלט-אויסלייער, מלווה (ו"ד).

טרעפט זיך זייער זעלטן, אָ אַ בעל-הלוואה זאָל זיך זען צוריק מיט זיין געלט (ש"ע).

דער בעל-המצאה — בעלי-המצאות (באלעהמצאע — באלעה-המצאעס) — דערפינדער.

די בעלי-המצאות וועלן נאָך כאַפּן אַמאָל די ווינטן און וועלן זיי איינשפּאַנען צום וואַרשטאַט (פּרץ).

דער בעל-העזה-בעל (י) — העזה (באלעהעזע — באלעהעזעס) — פרעכער. עזות-פנים; (ו"ד); דרייטער, מו-טיקער.

דערצו אַ בעל-העזה מיט אַ באַרימער צוזאַמען ווי אַלע אויפגעקומענע עשירים (פּרץ). ער וועט דאָרט גאַרנישט אויפּטאָן, ער איז צו ווייניק בעל-העזה.

בעל-העזהניק — בעל-העזהני-קעס (באלעהעזעניק — באלעהעזעניקעס) — פרעכער, עזות-פנים (ו"ד).

בעל-זכרון — בעלי-זכרון (באל-זיקאָרן — באלעזיקאָרן) — דער וואָס געדענקט גוט, מענטש מיט אַ גוטן זכרון.

ער איז געווען אַ גוואַלדיקער בעל-זכרון מיט גרויסע פעיקייטן פאַר מאַ-טעמאַטיק (בריינין).

בעל-חוב — בעל (י) — חובות (באל-כויוו — באלכויוועס) — דער, וואָס איז שולדיק געלט.

גלייכער צו עסן פרויט מיט וואַסער

גיזער) רעדנער, וואַנדער-פרעדיקער. כ'בין אַ רעדנער, אַ בעל-דרשן אין דעם יידישן קוואַרטאַל (טונקעלער).

דער בעל-הבית — בעלי-בית (באלעבאָס — באלעבאָטיים) — הויז-אייגנ-טימער, ווירט, אייגנטימער, הויזער; האָר; בירגער.

עס איז גוט צו זיין אַ בעל-הבית, אָז עס איז דאָ מיט וואָס (פּאָלקס-ווערטל לויט א. בערנשטיין).

די בעל-הבית-ע-בעל-הבית-טעס (באלעבאָסטע — באלעבאָסטעס) אייגנטימערין, ווירטין, הויז-פּרוי; פּרוי. אַ שטוב אָן אַ בעל-הבית-טע איז ווי אַ וואָגן אָן רעדער (שפּריכוואַרט לויט א. בערנשטיין).

בעל-הבית-יש (באלעבאָטיש) — זע: בעל-בתיש.

די בעל-הבתישקייט (באלעבאָ-טישקייט) — זע: בעל-בתישקייט.

בעל-הבת-עווען (באלעבאָטע-ווען) — זע: בעל-בת-עווען.

דער בעל-הוצאה-בעלי-הוצאות (באלעהויצאע — באלעהויצאעס) — אויסגעבער. דער וואָס טראָגט די אויסגאַבן; דער וואָס גיט אויס אַ סך געלט.

ער דאַרף זיין אַ ווילדער בעל-הוצאה (ש"ע).

דער בעל-הכנסת אורחים — בעלי-הכנסת אורחים (באל-האַכנאָסעס אָרכים) — באלע-האַכנאָסעס אָרכים) — גאַסט-פּריינדשאַפטלעכער, דער וואָס נעמט אויף געסט, דורכ-גייער, אורחים. זע אויך: מכניס אורח.

באַלעטווינע - באַלעטווינעס) - וויל-טעטיקער.

פאַרלאַז זיך נישט אויף פרעמדע בעלי-טובות.

די בעל-טובה ניצע - בעל-טובה ניצעס (באַלעטווינעניצע-באַל-טווינעניצעס) - ווילטעטיקערין.

דער בעל-טענה - בעלי-טענות (באַלטינע - באַלעטינעס) - פאַר-קלאַגער, איינקלאַגער, מאַנער. דער וואָס מאַנט דורכן געריכט.

דער בעל-יאוש - בעלי-יאוש (באַל-יעוש-באַלע-יעוש) - פאַרצווייפּל-טער, רעזיגנירנדיקער.

דער בעל-יובל - בעלי-יובלס (באַל-יוול-באַלע-יווילס) - יוביליאַר. מיר האָבן באַגריסט דעם גרויסן בעל-יובל אברהם רייזין צו זיין זיבעציקסטן געבוירן-טאָג.

די בעל-יובל טע - בעל-יובל-טעס (באַל-יוולטע-באַל-יווילטעס) - יובילאַרין.

דער בעל-יועץ - בעלי-יועצים (באַל-יועץ - באַלע-יועצים) - עצה-געבער, ראַטגעבער.

דער גרעסטער בעל-יועץ איז ביי אים געווען זיין ווייב ביילע ראַשע, אין די אַוונטן פלעגט ער מיט איר אי-בערשמעסן אויג אויף אויג (י. קאָטיק).

די בעל-יועצטע - בעל-יועצטעס (באַל-יועצטע-באַל-יועצטעס) - ראַט-געבערין, עצה-געבערין.

דער בעל-יחוס - בעלי-יחוס, בעלי-יחוסים (באַל-ייכעס-באַל-ע-ייכעס, באַלע-ייכוסים) - דער וואָס

און נישט זיין קיין בעל-חוב (פאַלקס-ווערטל).

בעל-חי - בעלי-חיים (באַלכיי-באַלעכאָים) - לעבעדיק באַשעפעניש.

אין דער זאָלאָגישע לערנען מיר וועגן בעלי-חיים.

בעל-חלמות - בעלי-חלמות (באַלכאַלוימעס - באַלעכאַלוימעס) - טרוימער, פאַנטאַסט.

דער בעל-חלמות קוקט אין די הימ-לען און זעט נישט, וואָס עס געפינט זיך פאַר דער נאָז (פאַלקסווערטל).

בעל-חסד - בעלי-חסדים (באַל-כעסעד-באַלעכאַסאַדיים) - ווילטעטי-קער, דער וואָס טוט גוטס.

האַט נאָך אַזאַ בעל-חסד ווי איך צווישן די לעבעדיקע באַשעפענישן? - האָט אַ בין געפרעגט דעם מענטשן (א. לעסינג-איבערגעזעצט אין יידיש י. לעווין).

דער בעל-חשבון - בעלי-חש-בונות (באַלכעשבון - באַלעכעשבוי-נעס) - רעכענער, רעכן-מייסטער, מאַטעמאַטיקער.

ער איז אַ גוטער בעל-חשבון, ער לייזט די שווערסטע אויפגאַבן.

די בעל-חשבונטע - בעל-חש-בונטעס (באַלכעשבונטע - באַל-כעשבונטעס) - רעכענערין, מאַטעמאַ-טיקערין.

דער בעל-טאַקטע-בעל-טאַקסעס (באַלטאַקסע-באַלעטאַקסעס) - פלייש-פאַכטער, אַ ייד וואָס האָט אין צאָרשן רוסלאַנד געפאַכטעט ביי דער רעגירונג דאָס פשרע פלייש.

דער בעל-טובה-בעלי-טובות

דער בעל-מגזם — בעל-מגזם (באלמעגאזעם—באלמעגאזעמס) — איבערטרייבנדיקער.

● ער איז אַ שטיקל בעל-מגזם, אָדער ווי מען רופט דאָס אין אַנדערע קאָנטן, ער איז... אַ ליגנער (ש"ע).

די בעל-מגזמטע — בעל-מגזמ-טעס (באלמעגאזעמטע — באלמעגאזעמטעס) — איבערטרייבנדיקע.

דער בעל-מגיה בעל (י) - מגיהס (באלמאגיע-באלע) (מעגיעס) — קאָרעקטאַר, דורכקוקער (פון אַ ווערק).

דער בעל-מדקדק — בעל-מדקדקים (באלמעדאָדעק — באלמעמדעקדעקים) — גראַמאַטיקער (פון דער העברעישער שפראַך).

● באַוויון די אומבאַגרענעצטע ליבע, וואָס דער בעל-מדקדק האָט געפילט צו דער ליבע-שפראַך (בריינין).

דער בעל-מום — בעל-מומים (באל-מום — באלע-מומים) — קאָליקע. מענטש מיט אַ קערפערלעכן פעלער. ● דער גרעסטער בעל-מום איז אַ נאַר (שפריכוואָרט).

דער בעל-מוסר — בעל-מוסרים (באל-מוסער — באלע-מוסער) — מאָראַל-ליזאַטאָר, שטראַף-פרעדיקער.

דער בעל-מידה — בעל-מידות (באלמידע — באלעמידעס) — מענטש מיט גוטע אייגנשאַפטן, מיט אַ גוטן כאַראַקטער.

● ער איז געווען אַ גרויסער בעל-מידה, אַ זעלטענער ייד (י. קאָטיק).

דער בעל-מופת — בעל-מופתים (באלמויפעס — באלעמאָפטיס) — ווונדער-טוער, דער וואָס באַווויזט ווונדער.

איז שטאַץ אויף זיין אָפּשטאַם, דער וואָס האָלט זיך פאַר אַן איידלמאַן. ● ער ווכט נישט קיין בעל-יהוס (ש. אַש).

די בעל-יהוסטע — בעל-יהוסטעס (באל-ייכעסטע — באלע-ייכעסטעס) — ווייבלעכע פאָרם פון בעל-יהוס.

דער בעל-יסורים — בעל-יסורים (באל-יעסורים — באלע-יעסורים) — ליידיג-דיקער, דער וואָס ליידיט ווייטיקן.

דער בעל-כוח — בעל-כוח, בעל-כוחות (באלקויען, באלעקויען) — שטאַרקער.

דער בעל-כיס — בעל-כיסים (באל-קיט — באלע-קיסים) — רייכער מענטש, מענטש מיט אַ סך געלט, מיט אַ פולן בייטל געלט.

דער בעל-כעסן — בעל-כעסנטס (באלקייסן — באלעקייסנטס) — היציקער, צאָרנדיקער, בייזער מענטש.

● איך בין אַ מענטש אַ היציקער און דערצו אַ כּהן דערצו, און אַ כּהן זאָגט מען איז אַ בעל-כעסן (ש"ע).

די בעל-כעסנטע — בעל-כעסנטעס (באלקייסנטע — באלעקייסנטעס) — היציקע, צאָרנדיקע, בייזע (פרוי).

בעל-כרחך — (באלקאָרעכאָ, באלע-קאָרעכאָ) — קעגן אייגענעם ווילן, איבער געוואָלד, איבער דאַנק.

● בעל-כרחך — אַזוי מוז עס זיין (ש. אַש).

בעל-כרחך אתה חי (באלקאָר-כעכאָ אַטאָ כיי) — קעגן דיין ווילן לעבסטו.

דער בעל-לשון — בעל-לשונות (באללשאָן — באלעלעשוניעס) — רעד-נער; שפראַכן-קענער.

דער בעל-מלחמה-בעלי-מלח - מות (באלמילדכאמע-באלעמילדכאמעס) - קריגער, קריגסמאן; זעלנער, סאל-דאט.

דער בעל-מליצה - בעלי-מליצה - צות (באלמעליצע-באלעמעליצעס) - פראזעאָלאָג; פסטעוודאָ - ביבלישער סטיליסט.

אין דער העברעישער ליטעראטור האָבן נאָך געוועלטיקט די בעלי-מליצה צות מיט זייער מבול ווערטער און געדאַנקען (ש. דובנאָו).

דער בעל-מנגן-בעלי-מנגנים (באלמענאָגן-באלעמענאָגנים) - זינגער, חזן (ו"ד).

דער בעל-מפרנס - בעלי-מפרנסים (באלמעפּראַנעס-באלעמעפּראַנעס) - שפייזער, ברויט-געבער, פאַרזאָרגער, פּרנסה-געבער.

אַט דאָס איז אונדזער ברויט-געבער זאָל געזונט זיין, דער איינציקער בעל-מפרנס אין דער גאַנצער משפּחה (ממ"ס).

דער בעל-מרה-שחורה-בעלי-מרה-שחורה (באלמאַרעשכוירע - באלעמאַרעשכוירע) - מעלאַנכאָליקער, שטאַרק-פאַרזאָרגטער און פאַרטראַגע-נער מענטש.

אַט אזוי ווי איר זעט, זענען זיי אַלע די קליינע מענטשעלעך נישט קיין בעלי-מרה-שחורה, קיין פאַרזאָרגטע בעל-ביתלעך (ש"ע).

דער בעל-משפּחה-בעלי-משפּחה - פּאַרמישפּאַכע-באלעמישפּאַכעס) - פּאַמיליע-מענטש.

אַזאָ בעל-משפּחה וואָלט שוין געוויס געמעגט זיין פאַרסטראַכירט (ש"ע).

דו ביסט געוואָרן אַ בעל-מופת, טרייבסט גאַר דיבוקים אַרויס (אַפּא-טאַשו).

דער בעל-מזג טוב - בעלי-מזג טוב (באלמעזעג-טאַוו - באלעמעזעג-טאַוו) - מענטש מיט אַ גוטן כאַראַקטער, מיט אַ רואיקן טעמפעראַ-מענט, מיט אַ גוטער נאַטור.

אפשר קומט עס דערפון וואָס איציקל איז בטבע אַ בעל-מזג טוב (פרץ).

דער בעל-מחבר-בעלי-מחברים (באלמעכאַבער-באלעמעכאַברים) - אויטאָר, פאַרפאַסער.

דער בעל-מוח - בעלי-מוחות (באלמויען-באלע(ע)מויכעס) - זייער קלוגער, מענטש מיט אַ שאַרפּן קאַפּ.

דער בעל-מחלוקת - בעלי-מחלוקת (באלעמאַכלויקעס, באלעמאַכלויקעס, באלעמאַכלויקעסן) - אַנזעס-קריגער, דער וואָס האָט ליב זיך צו קריגן.

דער בעל-מטופּל - בעלי-מטופּלים (באלמעטופּלעס) - טופּל-באלעמעטופּאָלים, באלעמעטופּלעס) - דער וואָס האָט אַ סך קינדער, אַ גרויסע פּאַמיליע.

דער בעל-מחוש-בעלי-מחושים (באלעמייכעש-באלעמייכעש) - כעש-באלעמייכעש, באלע(ע)מייכעשן) - ליינדדיקער, שלאַפּער, קראַנקער.

אין דער בעל-מחוש, דער שלאַפּער (אנכי).

דער בעל-מלאכה-בעלי-מלאכה-כות (באלעמלויכע-באלע(ע)מעלויכעס) האַנדווערקער, פּאַכמאַן.

אַ בעל-מלאכה שטאַרבט נישט פאַר הונגער (שפּריכוואָרט לויט בערנשטיין).

דער בעל-נס-בעלי-נסים (באָל-נעס - באַלעניסים) - ווונדער-טוער.
 ● דער קבר פון ר' מאיר בעל-נס גע-פינט זיך אין ארץ-ישראל.
 דער בעל-סוד - בעלי-סודות (באָל-סאָד - באַלע-סודעס) - פאָרטרוי-טער, דער וועמען מען קאָן זיך פאָרטרויען.
 דער בעל-נסיון-בעלי-נסיונות (באָלעניסאָיען - באַלעניסיונעס) - דער וואָס איז געפרוּווט געוואָרן, וואָס איז בייגעשטאַנען אַ נסיון.
 ● נישטאָ אַזאָ חכם ווי דער בעל-נסיון (פאָלקס-ווערטל).
 דער בעל-נצחון-בעלי-נצחונות (באָלעניצאָכן - באַלעניצכוינעס) - זיגער; איינגעשפאָרטער, וואָס וויל נישט אַנדערש ווי באַזיגן.
 ● אין דעם פאָך איז ער אַ גרויסער בעל-נצחון, טרעט נישט אָפּ (פּרין).
 בעל-עברה-ניק - בעלי-עברה-ניקעס (באָלעוויירעניק-באַלעאָווי-רעניקעס) - זינדיקער.
 ● ערשטנס האָבן זיי געטראָפּן, אַז איך בין אַ ליטוואַק, צווייטנס אַז איך בין אַן אַרעמער בעל-נברהניק (ד. פינסק).
 דער בעל-עגלה - בעלי-עגלות (באָלעגאַלע - באַלעגאַלעס, באַלאַגאַ-לע - באַלאַגאַלעס) - באַזיצער פון אַ פערד און וועגעלע, פּורמאַן, שמיי-סער.
 ● ווי דער בעל-עגלה וויל, אַזוי דרייט ער מיטן דישל (פאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 דער בעל-עצה - בעלי-עצות

(באָל-אייצע-באַלע-אייצעס) - ראָטגע-בער, עצה-געבער.
 ● קיין שוטה ווערט נישט קיין בעל-עצה (ממ"ס).
 בעל-פה (בעאַלפּע, באַלפּע) - אויסנ-ווייניק, מינדלעך.
 ● (ער) האָט געגעבן אַ לייג אַוועק אַ שמועס און דוקא בעל-פה (ש"צ).
 דער בעל-פחדן-בעלי-פחדנים בעל-פחדנס (באַלפּאַכדן, באַלע-פאַכדאָנים, באַלפּאַכדנס) - שרעקעו-דיקער.
 ● בטבע איז אונדזער בנימין געווען אַ ווילדער בעל-פחדן, ביי נאַכט פלעגט ער מורא האָבן צו גיין אויף דער גאַס (ממ"ס).
 דער בעל-פקדון - בעלי-פקדונות (באַלפּיקאָדן - באַלעפּיקדוינעס) - דעפּאָזיטאַר. דער, ביי וועמען מען לייגט איין געלט אָדער זאַכן, דער וועמען מען פאָרטרויט געלט אָדער זאַכן צום היטן.
 ● אויב זיין ליבער נאָמען האָט פון היינט אָן אַ בעסערן בעל-פקדון פאַר זיין גאַלד (פּרין).
 דער בעל-פרנסה - בעלי-פרנסות (באַלפּאַרנאַסע - באַלעפּאַרנאַסעס) גוטער, שיינער פאַרדינער, דער וואָס פאַרדינט גוט אויף אויסהאַלטונג.
 דער בעל-פשרן - בעלי-פשרנים (באַלפּאַשרן - באַלעפּאַשראַניג) - קאַמ-פּראָמיס-מאַכער; פאַרגלייכער.
 ● ער איז געווען שטענדיק דער בעל-פשרן צווישן צוויי יידן, וואָס זענען געווען אין קריג (י. קאַטיק).
 דער בעל-צדקה - בעלי-צד-

דער בעל-נס-בעלי-נסים (באָל-נעס - באַלעניסים) - ווונדער-טוער.
 ● דער קבר פון ר' מאיר בעל-נס גע-פינט זיך אין ארץ-ישראל.
 דער בעל-סוד - בעלי-סודות (באָל-סאָד - באַלע-סודעס) - פאָרטרוי-טער, דער וועמען מען קאָן זיך פאָרטרויען.
 דער בעל-נסיון-בעלי-נסיונות (באָלעניסאָיען - באַלעניסיונעס) - דער וואָס איז געפרוּווט געוואָרן, וואָס איז בייגעשטאַנען אַ נסיון.
 ● נישטאָ אַזאָ חכם ווי דער בעל-נסיון (פאָלקס-ווערטל).
 דער בעל-נצחון-בעלי-נצחונות (באָלעניצאָכן - באַלעניצכוינעס) - זיגער; איינגעשפאָרטער, וואָס וויל נישט אַנדערש ווי באַזיגן.
 ● אין דעם פאָך איז ער אַ גרויסער בעל-נצחון, טרעט נישט אָפּ (פּרין).
 בעל-עברה-ניק - בעלי-עברה-ניקעס (באָלעוויירעניק-באַלעאָווי-רעניקעס) - זינדיקער.
 ● ערשטנס האָבן זיי געטראָפּן, אַז איך בין אַ ליטוואַק, צווייטנס אַז איך בין אַן אַרעמער בעל-נברהניק (ד. פינסק).
 דער בעל-עגלה - בעלי-עגלות (באָלעגאַלע - באַלעגאַלעס, באַלאַגאַ-לע - באַלאַגאַלעס) - באַזיצער פון אַ פערד און וועגעלע, פּורמאַן, שמיי-סער.
 ● ווי דער בעל-עגלה וויל, אַזוי דרייט ער מיטן דישל (פאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 דער בעל-עצה - בעלי-עצות

טייכל, באַלעוסייכלעס) — קלוגער, מענטש מיט פאַרשטאַנד.

די בעלשכ"טע — בעלשכ"טעס (באַלטייכלעטע — באַלטייכלעטעס) — קלוגע, זיי וואָס האָט פאַרשטאַנד.

דער בעלש"ם — בעלש"ם מות — בעל[י]ן-ש"מ (באַלשעם, באַלעוועשימעס, באַלעוועשעם) — ווערטלעך: באַזיצער פון גאַטס נאָמען, דער וואָס טוט ווונדער מיט גאַטס נאָמען, גוטער ייד, צדיק. פאַרקירצטע באַצייכענונג פונעם בעלש"ם-טוב (ז"ד).

בעלש"ם טוב (באַלשעם-טאָו) — באַזיצער פונעם גוטן נאָמען (פון גאַט), דער גוטער בעלש"ם. אזוי האָט מען גערופן דעם באַגרינדער פון חסידים ישראל פון מעזבוש אָדער מעדזשי-באָזש (1699-1760).

דער בעלש"מחה — בעלש"מחה (באַלטימכע — באַלעסימכעס) — פייערנדי-קער, דער וואָס פייערט אַ פריידיק געשעעניש אין זיין לעבן, דער וואָס פייערט אַ שמחה (ז"ד).

דער רבי איז געוואָרן אַ בעל-שמחה, ער מאַכט אַ ברית (ש. אַש)
די בעלש"מחה ניצע — בעלש"מחה ניצעס (באַלטימכעניצע — באַלטימכעניצעס) — ווייבלעכע פאָרם פון בעל-שמחה (ז"ד).

דער בעלש"ת אוה — בעלש"ת אוות, בעלש"ת אוה — בעלש"ת אוות (באַלטייווע — באַלעטייוועס) — אויסגע-לאַטענער, זינלעך גיריקער, גיריקער.
הערט איר, דאָכט זיך מיר, אויף קלעפּ (איז) דאָס אייזל אַ בעל-תאָוה. (א. שטיינבאָרג.)

קות (באַלדאָקע — באַלדאָקעס) ווילטעטיקער, דער וואָס העלפט אַרעמע לייט, פילאַנטראָפּ.

און דער געראַטעוועטער איז געווען אַ ייד אַ בעל-צדקה און האָט באַג-טשען די טובה נישט פאַרגעסן (פּרץ).

די בעלש"צדקהטע — בעלש"צדקה-טעס (באַלדאָקעטע — באַלדאָקעטעס) — ווילטעטיקערין, די וואָס העלפט אַרעמע לייט.

דער בעלש"צורה — בעלש"צורות (באַלצורע — באַלע-צורעס) — שיינער מענטש, מענטש מיט אַ שיינער גע-שטאַלט.

דער בעלש"קורא — בעלש"קורא (באַלקירע — באַלקירעס) — ליינער, פאַרליינער, דער וואָס ליינעט פאַר די תורה אין בית-מדרש אָדער אין שול ביים דאווענען.

דער בעלש"רחמים — בעלש"רחמים (באַלראַכמים — באַלעראַכמים) — באַרעמהאַרציקער, גוטהאַרציקער, דערבאַרעמדיקער.

אַ, גרויסער בעל-רחמים! באַרעמהאַר-ציקער גאַט, דו האָסט אונדז געגעבן אַ הייליקן געבאָט (פליישמאַן). מענטשן, מענטשן, בעלש"רחמים! (ש. אָנסקי).

דער בעלש"רחמנות — בעלש"רחמנות (באַלראַכמאָנעס — באַלעראַכמאָ-נעס) — באַרעמהאַרציקער, גוטהאַרצי-קער, ווייכהאַרציקער.

די וועלט זאָל וויסן, אַז ס'איז נאָך דאָ בעלש"רחמנות צווישן יידן (מ"ס).

דער בעלש"שכ"ל — בעלש"שכ"ל, בעלש"שכ"ל (באַלטייכלע — באַלע-טייכלע)

● איז ער אָבער ביי זיך אַ בעל-תּקוּף און הערט קיינעם נישט.

דער בּעל-תּשובּה - בעל-י-

תּשובּה - בעל-י - תּשובּות (באַלטשווע-באַלעטשווע, באַלעטשווע-וועט) - אָפּקומענדיקער פּאַר זינד, דער וואָס האָט חרטה אויף זיינע זינד, דער וואָס בעסערט אויס זיין לעבנס-וועג, לויט דעם רעליגיעזן באַגריף.

● מיר וועלן בעל-י-תּשובּות גלייך ווערן און גאָט וועט אונדז זיכער דערהערן (א. רייזען). אַ בעל-תּשובּה אויף דער עלטער (פרץ).

די בעל-תּשובּה טע - בעל-תּשובּה טעס (באַלטשוועטע - באַלטשוועטע) - ווייבלעכע פּאַרם פון בעל-תּשובּה (זי).

דער בעל-י - בעל-י - באַלענים (באַלען - באַלענים) - פּאַראינטערעסירטער, ליבהאָבער; אָפּנעמער.

● ווי מיינט איר, איך בין נישט קיין בעל-י געווען דורכלייענען דעם בוך. (ש"ע). איר זייט בעל-י אויף די דאָזיקע באַרן? (ש"ע).

דאָס בעל-י - באַלעניעס - פּאַראינטערעסירטקייט, אינטערעס, גרייט-קייט (צו עפעס).

די בעל-י - בעל-י - באַלעניעס (באַלעניעס - באַלעניעס) - פּאַראינטערעסירטע, ליבה-האַבערין; אָפּנעמערין.

בעל-י (בעל-י) - אייגנטליך, אין גרונט, אין דער הויפטזאַך.

● ער איז בעל-י גערעכט (ה. צייטליך).

בעל-י (בעל-י) - זע בעיקר, בעל-י (בעל-י) - אַרום, אומגעפער, ביי.

דער בעל-י און ניק-בעל-י און ניקעס (באַלטייוועניק-באַלטייוועניק-קעס) - זע: בעל-תּאווה.

די בעל-י און ניקע-בעל-י און ניקעס (באַלטייוועניק-באַלטייוועניק-ניקעס) - אויסגעלאָסענע, (זינדען) גריקע.

דער בעל-י - תּוקע - בעל-י - תּוקעס (באַלטייוועניק - באַלטייוועניק, באַלטייוועניקע - באַלטייוועניקע) - שופּר-בלאָזער. זע: בעל-תּקיעה.

דער בעל-י - תּכליט - בעל-י - תּכליטים (באַל-טאַכלעס - באַלע-טאַכלייטע) - דער וואָס זוכט צו ציען פון יעדער זאך אַ פּראַקטישן נוצן, זייער אַ פּראַקטישער מענטש. דער וואָס זאָרגט פּאַר זיין צוקונפט.

די בעל-י - תּכליט - ניצע - בעל-י - תּכליט - ניצעס (באַלעטאַלעסניצע - באַלעטאַלעסניצעס) - ווייבלעכע פּאַרם פון בעל-תּכליט (זי).

דער בעל-י - תּפילה - בעל-י - תּפילות (באַלעטפילע - באַלעטפילעס) - הזן, דער וואָס דאָוונט פּאַרן עמוד אין קליוז.

● אין מאַזעפּעווקע איז דאָ אַ בעל-תּפילה, האָט ער אַ האַלדז, וואָס איז אַ חידוש (ש"ע).

דער בעל-י - תּקיעה - בעל-י - תּקיעות (באַלטיקיע - באַלעטקיעס) - שופּר-בלאָזער, (ראש-השנה ביי רע-ליגיעזע יידן).

דער בעל-י - תּקיעה - בעל-י - תּקיעות (באַלטיקיע - באַלעטקיעס) - טאַקיעס) - שטאַרקער, מעכטיקער, גיר-קער נאָך הערשאַפט, מאַכט-גיריקער.

ווען (ש"ע). אין מיין פאסטפארט שטיי-
ען אפילו בפירוש מיינע יאָרן (ממ"ס).
ב פ נ י ע מ ו ע ד ה (ביפניי אָם ווע-
איידע) פאַר אַלע אין די אויגן,
עפנטלעך.
ב פ נ י ק ה ל ו ע ד ה (ביפניי קאַהאַל
וועאיידע) - פאַר דער גאַנצער גע-
מיינשאפט, פאַר אַלע מענטשן אין
די אויגן, עפנטלעך.
ב פ נ י ק ה ל ו ע ד ה האָט ער געשלאָנגען
ברענענדיקע קיילן ווי פאַרטיץ (פּרין).
ב פ ר ה ס י א (בעפרעסיע) - עפנטלעך,
פאַר אַלע אין די אויגן, פראַנק און
פריי.
ז י וועלן דאָך אים בפרהסיא מבזה
זיין (מ. בורשטין).
ב פ ר ט (ביפראַט) - ספעציעל, באַזונ-
דערס.
מ י ר נויטיקן זיך אין לערן-ביכער
בכלל און אין יידישע בפרט.
ב פ ר ו ט ר ו ט (ביפראַטרעט) - מיט
אַלע איינצלהייטן, אויספירלעך.
ב פ ר ט י ו ת (ביפראַטיעס) - אויספיר-
לעך, מיט אַלע איינצלהייטן.
ז י האָט אַלצדינג דערציילט בפרטיות,
מיט אַלע איינצלהייטן.
ב צ ב ו ר (בעציבער) - זע: **בציבור**.
ב צ ו ר ת (בעצוראָס, בעצורעס) - אין
געשטאַלט, אין פאַרם (פון).
ע ס א י ז אַ בעסטיע בצורת מענטש
(זשיטלאַווסקי).
ב צ ו ר ת - א ד מ (בעצוראָס-אַדעם) -
אין געשטאַלט פון אַ מענטש.
ב צ י ב ו ר (בעציבער) - אין געמיינ-
שאַפט; מיט אַ מנין (ז"ד)

יידן לעבן אין פוילן בערך טויזנט
יאָר.
ב ע ש"ט (בעשט) - ערשטע אותיות
פון בעל-שט טוב (ז"ד).
ב ע ת (בעאייס, בייס) - אין דער צייט
(פון).
ב ע ת ד ע ר ד י י ט ש ע ר אַקופאַציע האָט
די יידישע יוגנט העלדיש געקעמפט
קעגן די היטלעריסטן.
ב ע ת - מ ע ש ה (בעאייס-מייסע, בייס-
מייסע) - אין דער צייט ווען דאָס
ווערט געטון, אין געגעבענעם מאַ-
מענט, גלייך דערביי.
א יך האָב בעת מעשה אין גאַנצן
געהאַט פאַרגעסן וועגן דעם, נאָר
שפעטער האָב איך זיך געכאַפט. בעת
מעשה בין איך נישט געווען אין
שטאַט.
ב ע ת ו (בעאייטוי) - אין זיין צייט;
אין דער ריכטיקער צייט.
א ון אויף די פּעלדער איז זיך שטענ-
דיק דאָ בעתו רעגן, טוי און שיין
וועטער (ש. אַנסקי).
ב פ ו ע ל (בעפויעל, בעפויעל) - פאַק-
טיש, קאָנקרעט.
ווען דו וואַלטט מיר געוויזן בפועל
דיין גרויסקייט (ממ"ס).
ב פ ו ע ל מ מ ש (בעפויעל | בעפויעל |
מאַמעש) - פאַקטיש, רעאַל, קאָנ-
קרעט, אין דער ווירקלעכקייט.
ע ר האָט אונז בפועל ממש געהאַלפן
בייזאָקומען די שלעכטע צייטן.
ב פ י ר ו ש (בעפיררעש) - אויסדריקלעך,
קלאַר, דייטלעך.
מען קאָן זאָגן בפירוש, אַז אסתר
איז קיינמאָל קיין קינד נישט גע-

● וואָס זאָל איך דיר זאָגן? דאַנקען גאָט, בקו החיים והשלום (א. שטיינ-באַרג).

● ב ק ו ל ר מ (בעקוילובעקאַל-ראָם) - הויך, הייליך, אויף אַ הויך קול, מיט אַ הויכער שטים.

● רעזט אַרויס בקול-רם אזוי, אז אַלע זאָלן הערן (מ. בורשטיין).

● ב ק ו ל י - קולות (בעקוילע-קוילעס) - מיט הויכע געשרייען, מיט הויכע אויסגעשרייען.

● דאָרטן האָט מען דעם באַליבטן הוי-מאַריסט באַגעגנט בקול-קולות, מיט אַוואַציעס, (ש. דובנאָוו).

● דער ב ק ו ר - חו ל י מ (ביקער כוילים) - זע: ביקור-חולים.

● דער ב ק י א - ב ק י א י מ (באָקע - בעקיאים) - קענער, ווילקענעוודי-קער, געניטער, דערפאַרענער.

● ער איז אַ ב ק י א (אין דעם דאָזיקן ענין (מ"ס)).

● ב ק י א (א) ב ש ב ע ח כ מ ו ת (באָקע בעשעווע כאַכמעס) - געניט אין אַלע זיבן וויסנשאַפטן (לויט דער אַמאָלי-קער איינטיילונג). זע: שבע חכמות.

● און דער אייגענער גאון איז אַ ב ק י א (א) בשבע חכמות (פרץ).

● ד י ב ק י א ה - ב ק י א ו ת (בעקיע - בעקיעס) - קענערין, ווילקענעוודיקע, געניטע, דערפאַרענע.

● דאָס ב ק י א ו ת (בעקיעס) - קענער-שאַפט, ווילקענעוודיקייט, געניטקייט, דערפאַרונג.

● וואָס פאַר אַ געזעלשאַפטלעכע פראַגע מען האָט נישט באַרירט, האָט פרץ אַרויסגעוויזן גרויס בקיאות (ג. מייזל).

● די פיזישע אַרבעט, אַ דורכגעפירטע בציבור אין אַגעמיינשאַפט מיט אַנ-דערע אַרבעטער, וואָס העלפן איינער דעם אַנדערן (זשיטל'אָוסקי). ער דאוונט בציבור.

● ב צ י מ צ ו מ (בעצימצעם) - זע: בצמצום. ב צ ל א ל (בעצאלעל) - ביבל-פערטאָ-נאָזש (דער בויער פון הייליקן צעלט אין דער מדבר), מיט וועמענס נאָ-מען עס איז אָנגערופן געוואָרן די קונסט-שול אין ירושלים; נאָמען פון אַ מאַנציביל.

● ב צ מ צ ו מ (בעצימצעם) - (אָדווער-ביאַל) - קוים-קוים, קנאַפ, באַשרענקט, אויסגערעכנט, באַשיידן.

● ב צ מ צ מ ד י ק (בעצימצעמדיק) - (מערסטנס אַדיעקטיוויש) - גאָר קנאַפ, גאָר קאַרג, באַשרענקט.

● איז דאָס שרייבן דיינס געווען אזוי בצמצומדיק (י. אַקרוטני).

● ב ק ב ל ה (בעקאַבלע) - לויט דער טראַדיציע; איבערגענומען פון על-טערן, פון זיידעס.

● די געשיכטע איז אין קיין שום ספר נישט געדרוקט, אין קיין קהלישן פּונקט נישט פאַרשריבן, איך האָב זי בקבלה און זי שטאַמט פון אַ גרויסן אַרט (פרץ).

● ב ק ו ה ב ר י א ו ת (בעקאו-האַבריעס) - אין אַ גוטן געזונט-צושטאַנד, געזונט.

● ער איז אָבער נישט געווען בקו-הבריאות, עפעס האָט אים אַ קעלט געצאָגט אַדורך די ביינער (פרץ).

● ב ק ו ה ח י י מ ו ה ש ל ו מ (בעקאו-האַכאָים וועהאַשאַלעם) - לעבעדיק און געזונט, מען לעבט און מען איז געזונט.

דער בר-דעת - בר-דעתן (באר-
דאָס-באַרדאָסן) - פאַרשטענדיקער,
מענטש מיט פאַרשטאַנד.

• ווי קאָן מען זיין אַ בר-דעת, ווי קאָן
מען האָבן פאַרשטאַנד, ווען מען
ווייסט נישט, וואָס עס טוט זיך אויף
דער וועלט (ר. בריינין). ער רעדט
ווי אַ בר-דעת (א. שטיינבאַרג).

בר-פּוּכּבּא (באַרקאָבע) - ווערט-
לעך: שטערן וון. אַזוי איז געוואָרן
אַנגערופן, שמעון בר פּוּכּבּא (שימען
באַרקאָבע) פון דער שטאָט פּוּכּבּא
אין יהודה, אָנפירער פונעם לעצטן
גרויסן אויפשטאַנד פון די יידן אין
ארץ-ישראל קעגן די רוימער אין די
יאָרן 132-135 נ"ק.

דער בר-מזל - בר-מזלס (באר-
מאָל-באַרמאָלס) - מזדיקער מענטש,
אַ מענטש וואָס דאָס גליק שפּילט
איינצו.

דער בר-מינון - בר-מינונס (באר-
מינאן) - באַרמינאָנס באַרמענען - באַר-
מענענס) - געשטאַרבענער (וואָס איז
נאָך נישט באַגראָבן געוואָרן).
• דער בר-מינון איז געוואָרן איבערגע-
פירט פון שפּיטאַל אויפן בית-עולם.

דער בר-מצוה - בר-מצוות, בר-
מצווה - בר-מצוות (באר-
מצווע-באַרמצוועס) - יידיש יינגל,
וואָס איז אַלט געוואָרן דרייצן יאָר,
און טראַגט, לויטן רעליגיעזן געזעץ,
אַלע רעליגיעזע פּליכטן.

די בר-מצוה - בר-מצוות,
בר-מצוה - בר-מצוות (באר-
מצווע - באַרמצוועס) - רעליגיעזע
פּיערונג ביי יידן און דרייצנטן גע-

בקי צור (בעקיצער) - קורץ, אין
קורצן, קורץ גערעדט.

• לאַמיר דערציילן בקיצור וועגן מיין
איינציקער באַגעגעניש מיט פרצן (ג.
מיזיל). נו בקיצור, לאַז זיין אַזוי ווי
איר ווילט (ש"ע).

בקי רוב (בעקערעו) - אַרום, נאָענט
ביי, ביי (די).

• ער מוז האָבן בקירוב זיבעציק יאָר.

בק צור (בעקיצער) זע: בקיצור.

בק"ק (בעקאק) - ערשטע אותיות פון
די ווערטער: בקהילה קדושה (בע-
קעהילע קעדושה) - אין דער היי-
ליקער געמיינשאַפט, אין דער שטאָט.
• דער מחבר פון דעם „ווינטשפינגערל“
האָט געהאַט די זכיה געבוירן צו
ווערן בק"ק קאַנצאַנסק (מ"ס).

בקרוב (בעקארעו) - אין גימן, אין
דער נאָענטער צייט.

• צי וועט איר אָבער זיין אין קיעוו
טאַקע בקרוב (ש"ע).

די בקשה - בקשות (באַקאַשע -
באַקאַשעס) אַ ביטע.

• איך האָב צו דיר אַ בקשה, נאָר זע,
זאָג מיר נישט אָפּ (אַפּאַטאַשו).

בקרר (בעקערער) - אין פאַרבינדונג,
אין צוזאַמענהאַנג.

• בקשר דערמיט איז פאַרגעקומען
אַ פאַרזאַמלונג.

בר-אורין (באר-אורין) - לערנער.

• ער איז אַ בר-אורין און זייער אָן-
גענומענער אין שטעטל (אנכי).

בר-בי-רב (באַרבערעו) - שולקינד.

• דאָס ווייסט דאָך יעדער בר-בי-רב.

● ער איז דאך געווען בראשו ורובו אריינגעטון אין לערנען.

בראשית (בעריישיס) - אין אנהייב, אנהייב; נאָמען פון ערשטן חמש-בוך.
● נאָכן קריג מוזן מיר אָנהייבן צו בויען פון בראשית.

ברב-עם (בעראָו-אַם) - זע: ברוב-עם.

ברואים (ברואים) - מ"צ - באַשע-פענישן (אין באַציונג צו מענטשן ווערט עס אָפט באַנוצט אין פאַראַכט-לעכן זין). זע: בריאה.
● זייט נישט קיין ווילדע ברואים.

ברוב-עם (בעראָו-אַם) - מיט (דורך) אַ סך מענטשן (אין איינעם).

● דער טאַלנער ניגון מוז געזונגען ווערן ברוב-עם (פרץ).

דער ברוגז-ברוגזן (ברויגעזן - ברויגעזן) - צאַרן, צעקריגטקייט, דאָס זיך בייזערן.

● אייגנטלעך האָט ער שוין אַזאַ טבע געהאַט צו פירן ברוגזן: דאָ האָט ער געפירט אַ ברוגז מיטן ברודער, און דאָ - מיט דער שוועסטער (י. קאַ-טיק). ברוגעז לייט גייען אויף אַ זייט (אַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

ברוגז (ברויגעזן) זיין - ביז זיין, צאָ-רנדיק זיין, צעקריגט זיין.

● הייסט עס טאַקע, אַז דו ביסט ברוגז און וואַרטסט, אַז איך זאָל דיך אי-בערבעטן (אַפּאַטאַשו).

דאָס ברוגז-פנים (ברויגעזן-פאַנעם) - ביז געזיכט.

● וואָס קוקסטו אויף מיר מיט אַזאַ ברוגז-פנים?

זיך ברוגזן (ברויגעזן) - זיך בייזערן.

בוירן יאָר פון אַ יינגל. לויט דעם רע-ליגיעזן געזעץ טראָגט דאָס יינגל פון דעם טאַג אָן אַלע רעליגיעזע פליכטן. אַנטשפּרעכנדיק ביי קריסטן: קאַנפּיר-מאַציע.

● צו בר-מצווה האָט ער קיין קלינגענ-זיקע דרשה נישט געזאָגט (פרץ).

בר-מצוה, בר-מצווה (באַר-מיצווע) ווערן - אַלט ווערן דרייצן יאָר (פון אַ יידיש יינגל גערעדט).

● דאָס איז געווען, ווען איך בין גע-גאַנגען בר-מצווה ווערן צו מיין דרייצנטן יאָר (ש. אַש).

דער בר-נש - בר-נשן (באַר-נאַש-באַרנאַשן) - מענטש, מענטשן-

קינד, בן-אדם (ו"ד). דאָס וואָרט ווערט באַנוצט אָפט אין פאַראַכטלעכן זין.

● איר קענט נישט דעם דאָזיקן בר-נש, מיט אים באַדאַרף מען זיין פאַר-זיכטיק.

דער בר-סמכא - בר-סמכאס (באַרסאַמכע - באַרסאַמכעס) - אויטאָ-ריטעט, אַ מענטש אויף וועלכן מען קאָן זיך פאַרלאָזן (אין רעליגיעזן און וויסנשאַפטלעכן זין).

דער בר-פלוגתא - בר-פלוגתאס (באַרפּלוגטע - באַרפּלוגטעס) - שטרייטנדיקער, מיינונגס-קעגנער.

● ער איז מיין שטענדיקער בר-פלוגתא, ער באַקעמפט שטענדיק מיינע מיי-נונגען.

בראש (בעראָש) - אין שפיץ.

● ער האָט זיך געפונען בראש פון די יידישע קולטור-טוער (מ. טורקאָוו).

בראשו ורובו (בערוישוי ווערובוי) - מיט לייב און לעבן.

● די מאמע זאָגט, אַז גאָט, ברוך-הוא, האָט אויסגעהערט איר געבעט (פרץ).

ברוך הנמצא (באָרוך האַנימצא) - ווערטלעך: געבענטשט זאָל זיין דער, וואָס איז פאַראַן (אין שטוב), זייט) באַגריסט, אָנוועזנדיקע(ר), אַן אַלע פאַרמולע פון אַן ענטפער אויף דער באַגריסונג: ברוך הבא (ז"ד).

ברוך השם (באָרוך האַשעם) - גע- לויבט איז גאָט, געלויבט צו גאָט, גאָט צו זאָנקען.

● אַבי מען איז, ברוך השם, געוונט (וואַרשאַוסקי), אַלעדניג איז ביי מיר, ברוך השם, אייגנס (ש"ע).

ברוך השם יום יום (באָרוך האַשעם יוים יוים) - געבענטשט זאָל זיין גאָט פאַר יעדן טאָג, גאָט פאַר יעדן טאָג.

● דערוויל נעם וואָס מען גיט דיר און זאָג: ברוך השם יום יום (פרץ).

ברוך שפטרני (באָרוך שעפּאַטראַ- ני) - געבענטשט זאָל זיין גאָט, וואָס האָט מיך באַפרייט.

● מאיר האָט אויפגעהויבן ביידע הענט צו גאָט און האָט געזאָגט: ברוך שפטרני, פאַרוואַנדיק שוין אויף קינדס- קינדער מער קיין פאַרטעפיאָן אין שטוב נישט צו האַלטן (ש"ע).

ברוכים היושבים (ברוכים האַ- יושווים) - געבענטשט זאָל זיין די זיצנדיקע (אַרום טיש), זייט באַגריסט, איר (אַרום טיש) זיצנדיקע; מיט אַ גוטן אַפעמיט,

● - ברוכים היושבים - קומט עסן - עסט געזונט! (ש"ע).

ברומו של עולם (בערומוי שעל

● אַז זי וויל זיך בהוגון - זאָל זי זיך בהוגון (ש. אַש).

ברוח הקודש (בערוואך האַקוידעש) - מיטן הייליקן גייסט, מיט געטלעכן גייסט פון נבואה (ז"ד).

● זעט אָבער דער ראשישיבה ברוח הקודש, אַז דעם ייד איז נישט באַ- שערט קיין נחת פון קינדער (פרץ).

ברוך (באַרעך) - נאָמען פון אַ מאַנצ- ביל.

„ברוך אתה“ (באַרוך אַטאָ) - „גע- לויבט ביסטו“ - אָנהייב פון אַ ברכה (ז"ד).

● „ברוך אתה“ זינגט דער טאַטע און ער צינדט די ליכט (א. רייען).

ברוך דיין אמת (באַרוך דאָיען עמעס) - געבענטשט זאָל זיין דער גערעכטער ריכטער. אַ צושפּרוך, וואָס באַנוצן רעליגיעזע יידן, ווען זיי הערן, אַז אַ מענטש איז נאָר וואָס געשטאַרבן.

ברוך-הבא - ברוכים-הבאים (באַרוך האַבאָ - פּוערוכים האַבאָ- אים) - זייט) באַגריסט.

● ברוך הבא, ברוך הבא! לאַנג, מיינ פריינד, דיך נישט געזען (אַנסקי). אונדזער ליבן גאַסט אַ האַרציקן ברוך הבא!

דער ברוך-הבא (באַרכאַבע, בער- כאַבע) - אין איראַנישן זין: אַ שלעכ- טע באַגריסונג, אַ זידל,

● אויף אַזא ברוך-הבא האָב איך זיך גאַרנישט געריכט.

ברוך-הוא (באַרעך-הו, באָרוך-הו) - געלויבט איז ער (גאָט), געלויבט איז גאָט. אַ צושפּרוך, וואָס עס באַנוצן רעליגיעזע יידן ביים דערמאַנען גאָטס נאָמען.

נפלאות (בעריע ניפלאע-בעריעס
ניפלאעס) - ווונדערלעכע בריה זיי-
ער געראָטענע(ר).

● געווען איז ער דער גאָלדשמיד
אָ בריה נפלאה אין דער מלאכה,
אָ געבענטשטע האַנט געהאַט (פּרץ).

זיך בריהן (בעריען), פלינק, געראַטן
טון.

● אַלע קלינגן זיך, בריהן זיך מיטן מע-
סער און מיטן גאַפל (ש"צ).

בריות (בריעס) - מ"צ - מענטשן
● געליטן פון בעל-טאַקסע און פינע
בריות (מ. נאָדיר).

די ברירה - ברירות (ברירע -
ברירעס) אויסוואַל (אַנדערע) מעג-
לעכקייט, אַלטערנאַטיווע.

● אַ ברירה האָב איך? אין מוז עס טאָן.
איך גיב אייך צוויי ברירות: אַדער
איר זאָלט זען אויספירן דעם שידוך,
אַדער איר זאָלט זיך זוכן אַן אַנדער
שטאַט (י. קאָטיק). מיר לוינט בעסער,
אַז איר זאָלט מיר שטעלן אַ פרייז
און די ברירה זאָל זיין ביי מיר (ש"צ).

ברישי-גלי (בערייש-גאַליי) - געמיינט:
עפנטלעך.

● רייכערן ברישי-גלי אום שבת (פּרץ).

דער ברית - בריתן (בריס-בריסן)
- ווערטלעך: (הייליקער) בונד -
אָ רעליגיעזע פייערונג ביי יידן צום
אַכטן טאָג נאָכן געבוירן פון אַ יינגל,
ווען מען יידישט אים לויט דער רע-
ליגיעזער פּראָצעדור און מען גיט
אים אַ נאָמען.

● אויף באַנטשעס ברית האָט מען קיין
וויין נישט געטרונקען (פּרץ).

די ברית-חדשה (בריס-כאָדאַשע) -

אויפֿאַם) - ווערטלעך: אין דער הויכ-
קייט פון דער וועלט, אויפן ערשטן
אַרט (לויט דער וויכטיקייט).

● די זיסקוטיעס האָבן זיך געדרייט
אַרום פּראָג, וואָס זענען דאָן גע-
שטאַנען ביי יידן ברומו של עולם
(אל. צייטלין).

ברור (באָרור) - קלאָר.

ברור פשמש (באָרור קאַשעמעש)
- קלאָר ווי די זון, קלאָר ווי דער
טאָג.

● אין טאַלנע איז ברור פשמש, אַז
א ניגון לעבט (פּרץ).

ברוריה (ברוריע) - נאָמען פון רבי
מאירט (רעב מייערס) ווייב, וואָס
איז געווען באַרימט מיט איר קלוג-
שאַפט, געלערנטקייט און העלדיש-
קייט (אין צווייטן יאָרהונדערט נ"ק).

ברי-פי (באָרי-פי) - איך בין זיכער,
פאַר מיר איז עס זיכער.

● ברי-פי - איז געלט (פאָלקסווערטל
לויט א. בערנשטיין).

די בריאה (בריע) - באַשעפעניש,
לעבעדיק וועזן. זע: ברואים.

● פלי מיין פינגלע, טייער בריאהלע
איבער ימען ווייט און ברייט (געפיר-
טיג). מיך האָט פאַראינטערעסירט,
וואָס איז דאָס פאַר אַ בריאה דער דאָ-
זיקער ישראל לעווי (ש. דובנאָו).

דער די בריה-בריות (בעריע-
בעריעס) - געראַטענע(ר), פעיקע(ר);
גוטע בעל-הביתטע.

● ווי אסתר איז געווען אַ בריה אין
קלייט, אַזוי האָט זי נאָך מער גע-
טויגט אין שטוב (ש"צ).

די בריה נפלאה - בריות

בסורעס, פטורע - פסורעס) - אָנזאָג, דאָס נייס.

• זיי זאָגן מיר אָן די פריילעכע בשר-רה פון דעם נייגעבוירענעם קעלבל (ה. פייערבערג).

די בשורה טובה - בשורות טובות - (פטורע ופסורע) טויווע - בסורעס ופסורעסן טויוועס) - גוטער אָנזאָג, גוט נייס.

• אַלע זענען גרייט אויפצונעמען די בשורות טובות (מ. בורשטיין).

די בשורה רעה - בשורות רעות (פטורע ופסורע) ראָע-בסורעס ופסורעסן ראָעס) - שלעכטער אָנזאָג, שלעכט נייס.

בשות פות (בעשוטפעס) - (אָווערביאַל) - געמיינזאַם, אין איינעם, אויף גע-מיינזאַמע קאָסטן (אָדער) פאַרדינסטן). דעם דאָך זאָל מען דעקן בשותפות, וועט קאָסטן אַ סך וועלדער (ש"ע). די יידן האָבן געלעבט, געהאַנדלט בשותפות (פּוץ).

בשות פות דיק (בעשוטפעסדיק) - (מערטנס אָדיעקטיוויש) - געמיינזאַם, אין איינעם. דער בוידעם מעג אויך זיין אַ בשות-פותדיקער.

בשכות (בישכיינעס) - אין דער נאָענט, טיר ביי טיר, הויז ביי הויז. באַצייכענונג פון דער נאָענטקייט, אין וועלכער זאָכן געפינען זיך, אָדער מענטשן וויינען.

• בשכות וווינען ברידער צוויי (י. שטיינבערג).

בשלות (בעשאַלעם) - אין פרידן; גאַנצערהייט; רואיק, גליקלעך.

נייער בונד (מיט גאָט), נייער טעס-טאַמענט, רעליגיעזע גרונט-ביכער פון דער קריסטלעכער קירכע.

ברית-מילה (בריס-מילע) - זע: ברית.

די ברכה - ברכות (בראָכע-בראָכעס) - רעליגיעזע בענטשונג; בענטשונג, ווונטש.

• איידער איטשע-מאיר האָט גענומען דעם ביסן אין זיין מויל, האָט ער געמאַכט אַ ברכה (ש. אַש). די זון שיקט אַלע איר ברכה, איר שייך (י. פיכמאַן). איך ווינטש איר און איר מאַן און אייך, טייערע עלטערן, די בעסטע ברכות (ממ"ס).

ברכה (בראָכע) - נאָמען פון אַ פרוי.

די ברכה לבטלה (בראָכע לעוואַ-טאַלע) - אַן אומזיסטע ברכה; אַרויס-געוואָרפן די אַרבעט, איבעריקע מי. • מיין לעצט שטיקל אַרבעט איז גע-ווען אומזיסט, אַ ברכה לבטלה.

ברכיה (בראָכיע) - נאָמען פון אַ מאַנציפל.

ברמו (בערעמעז) מיט אַן אַנדייט, אין פאַרם פון אַן אַנדייט, אויפן ווינק. • אַרויסגעזאָגט ווערט די דאָזיקע מיי-נונג נישט קלאָר, נאָר ברמו (ה. צייטלין).

בשגה (בישגאַגע) - דורך אַ פאַרזען, אַן אַ ביזן מיין. קעגנזאָץ: במזיד.

בשוג (בעשויעגע) - זע: בשגה.

בשום אופן נישט (בעשום אויפן נישט) - אויף קיין שום פאַל נישט.

• מיר בלאַנדזשען און בלאַנדזשען און קאַנען נישט בשום אופן זיך אַרויפ-שלאָגן אויפן רעכטן וועג (ש"ע).

די בשורה - בשורות (בסורע-

- מיר וועלן דאָס אויך איבערקומען בשלום (ש"ע).
- בשלום ושלום (בעשאלעם ווע-שאלווע) - אין פרידן און אין רו, אין פרידן און פריינטשאפט.
- אַ סך הונדערטער יאָרן האָבן די פעלקער געלעבט מיט די רויטע ייד-לעך בשלום ושלום (ש"ע).
- ב ש ל י מ ו ת (בישליימעס) - פולקאָם, פולשטענדיק, אין גאַנצן.
- אַיטשע מאיר האָט געטון זיין אַרבעט בשלמות.
- ב ש מ י ם (בסאָמים, פסאָמים) - שמע-קנדיקע געווירצן.
- עס שמעקן די בלומען אין גאַרטן ווי די פיינסטע בשמים.
- ב ש מ י ם - ב י ק ס ם, ב ש מ י ם - פ ו ש ק ע . אַ ב י ק ס ם (אַ פושקע) אויף שמעקן-דיקע געווירצן צו הבללה (ז"ד).
- אויפן טיש פאַר דעם נגיד איז גע-שטאַנען אַ טיייערע בשמים-ביקס, וואָס איז געווען אויסגעהאַמערט פון איין שטיק זילבער (ש. אַש).
- ב ש ן ו ע י ן (בעשען וועאיען) - ווערט-לעך: מיט איין צאַן און איין אויג געמיינט: מיט אַ (קלענערן) שאָדן.
- ער איז אָפגעקומען בשן ועין (פאַלקס-ווערטל).
- ב ש ע ת (בעשעס) - אין דער צייט. זע: בעת.
- ב ש ע ת ה ד ח ק (בעשעס האַדכאַק) - אין אַ מאַמענט פון נויט, אין אַן ענגער, שלעכטער צייט.
- ב ש ע ת ה ד ח ק ש א נ י (בעשעס האַ-דכאַק שאַנני) - אין אַ מאַמענט פון
- נויט איז (עפעס) אַנדערש, אין אַ שלעכטער צייט מעג מען,
- פאַרטראַכט זיך דער פראַגער צדיק און זאָגט: מילא, בשעת הדחק שאני! (פרץ).
- ב ש ע ת מ ע ש ה (בעשעס מייסע) - אין דער צייט, ווען דאָס איז גע-שען, אין דער זעלביקער צייט.
- און בשעת מעשה דערמאָן איך מיך, אַז אין בוזעם ליגט ביי מיר דאָס געלט (ש"ע). זיך געכאַפט בשעת מעשה, אַז זיין געדאַנק איז צו ווייט פאַרלאָפן (אַפאַטאַשו).
- ב ש ע ת ן (בשעטווי) - אין זיין צייט.
- דאָס האָט בשעתו אויפגערודערט דאָס גאַנצע יידישע ליינער-פובלי-קום (אל. צייטליך).
- ב ש ע ת ם (בעשעטאָם) - אין זייער צייט.
- ער איז אויך געווען אַ קינד פון אַמאָל נגידישע עלטערן, וואָס האָבן בשעתם געהאַט אַן אייגענעם גרויסן מויער (זשיטלאָווסקי).
- ב ש פ ע (בעשעפע) - רייך, איבער-גענוג, אין איבערפלוס.
- דער ברודער האָט שטענדיק געהאַט פרנסה בשפע (י. קאַטיק). עס איז דאָס לאַנד פון ברויט, פון פעטיקייט, פון פרוכט בשפע (י. אַקרוטני).
- ב ש ר (באַסער, באַסאַר) - פלייש
- ב ש ר ו ד ג י ם (באַסאַר באַסערן) ווע-דאָגים) - פלייש און פיש.
- בשר ודגים איז אַן עונג שבת, - אין דער וואַכן איז עס אויך נישט שלעכט (שפריכוואָרט לויט א. בערנ-שטיין).
- דער ב ש ר - ו ד ם - ב ש ר - ו ד ם

- מיר וועלן דאָס אויך איבערקומען בשלום (ש"ע).
- בשלום ושלום (בעשאלעם ווע-שאלווע) - אין פרידן און אין רו, אין פרידן און פריינטשאפט.
- אַ סך הונדערטער יאָרן האָבן די פעלקער געלעבט מיט די רויטע ייד-לעך בשלום ושלום (ש"ע).
- ב ש ל י מ ו ת (בישליימעס) - פולקאָם, פולשטענדיק, אין גאַנצן.
- אַיטשע מאיר האָט געטון זיין אַרבעט בשלמות.
- ב ש מ י ם (בסאָמים, פסאָמים) - שמע-קנדיקע געווירצן.
- עס שמעקן די בלומען אין גאַרטן ווי די פיינסטע בשמים.
- ב ש מ י ם - ב י ק ס ם, ב ש מ י ם - פ ו ש ק ע . אַ ב י ק ס ם (אַ פושקע) אויף שמעקן-דיקע געווירצן צו הבללה (ז"ד).
- אויפן טיש פאַר דעם נגיד איז גע-שטאַנען אַ טיייערע בשמים-ביקס, וואָס איז געווען אויסגעהאַמערט פון איין שטיק זילבער (ש. אַש).
- ב ש ן ו ע י ן (בעשען וועאיען) - ווערט-לעך: מיט איין צאַן און איין אויג געמיינט: מיט אַ (קלענערן) שאָדן.
- ער איז אָפגעקומען בשן ועין (פאַלקס-ווערטל).
- ב ש ע ת (בעשעס) - אין דער צייט. זע: בעת.
- ב ש ע ת ה ד ח ק (בעשעס האַדכאַק) - אין אַ מאַמענט פון נויט, אין אַן ענגער, שלעכטער צייט.
- ב ש ע ת ה ד ח ק ש א נ י (בעשעס האַ-דכאַק שאַנני) - אין אַ מאַמענט פון

- די מאַמע ציטערט איבער איר ווי איבער אַ בת-יחידה (ש"ע).
- די בת-יחידקע - בת-יחידקעס (באָס-יעכידקע - באָס-יעכידקעס) - איינציקע טאָכטער, איין-און-איינציקע.
- אַ מיידל אַ בת-יחידקע, אַן אויג אין קאָפּ (ש"ע).
- די בת-מלכה - בת-מלכהס (באָס-מאַלקע - באָס-מאַלקעס) - פּרינ-צעסינ, טאָכטער פון אַ קעניגין.
- דאָס בת-קול (באָסקאַל) - שטימ פון הימל, געטלעכע שטים.
- איך האָב געהערט אַ בת-קול, וואָס ברומט ווי אַ טויב (ביאַליק-ראַוונציקי).
- "קאָן דאָס לעבן?" - פּרעגט אַ בת-קול (פּרץ).
- בת-שבע (באָסשעווע) - ביבלי-פּער-טאָנאַזש; נאָמען פון אַ פּרוי.
- די בתולה - בתולות (בסולע - בסולעס, פּטולע - פּטולעס) - מיידל.
- מיין עלטערע בתולה איז שוין אין די יאָרן (ממ"ס).
- "בתופים ובמחולות" (בעטופים אוווימכולעס) - ווערטלעך: "מיט פויקן און מיט טענץ, מיט גרויסן טומל".
- די לעקציע פלעגט שוין דעמאָלט דורכגיין „בתופים ובמחולות" מיט געטומל און האַרמידער (אל. צייטלין).
- בתיה (באַסיע) - ביבלי-פּערטאָנאַזש; נאָמען פון אַ פּרוי.
- בתים (באַסיעס) - מ"צ - שיידלעך צו תּפּילין(ו"ד).
- געלעבט האָבן דעמאָלט נאָך די אַלטע בעלי-בתים מיט מעשענע פּרילן, מיט זילבערנע בתים (פּרץ).

- (באַסער-וועדאָם - באָסער-וועדאָמס) - „פּלייש און בלוט", מענטש, שטערב-לעכער.
- פאָרט נישט קיין געוויינלעכער בשר-ודם, פאָרט אַ דיכטער (ש"ע). מיר פשוטע בשר-ודמס זענען דאָס נישט ביכולת צו מאַכן (א. קאָטיק).
- בשתיקה (בישטיקע) - שווייגנדיק שטילערהייט, געהיים.
- שטיל אויף די שפיץ פינגער האָב איך בשתיקה מיך צוגעכאַפט צום קעלבל (ממ"ס). די כאַפּער זענען געקומען אין אַ שטאַט בשתיקה, קיי-נער זאָל נישט וויסן (קאָטיק).
- די בת - בנות (באַס - באָנעס) - טאָכטער.
- די בת-גיל - בנות-גיל (באַס-גיל - בנויס-גיל) - מיידל (אַדער פרוי) פון זעלבן עלטער.
- די בת-השמים (באַס-האַשאַמאַים) - הימלישע טאָכטער; נשמה; מוזע.
- די בת-השמים, זי גייט צוריק צו איר פאָטער אין הימל (ש. אַש).
- די בת-זקונים - בנות-זקונים (באַס-זעקונים - בנויס-זעקונים) - יינגסטע טאָכטער, מיונקע.
- די „בת-טובים" (באַס-טויוים) - טאָכטער פון גוטע עלטערן. באַציי-כענונג פון שרה בת מרדכי פון סאַ-טאַנאָוו, פאַרפאַסערין פון וויבערישע תּחינות. (אַנהייב פון 19-טן י"ה).
- זיסע תּחינות פון בת-טובים (אַנסקי).
- די בת-יחידה - בנות-יחידות (באַס-יעכידע - בנויס-יעכידעס) - איינציקע טאָכטער, איין-און-איינציקע.

- בת כ'ית - ש נ א א (בעטאכלעס-סינע) -
 מיט פארפיסענער פיינטשאפט.
- האָט לעווי בתכלית-שנאה פיינט גע-
 האָט דעם „זשאַרגאָן“ (ש. דובנאָו).
- בת מימות (ביטמימעס) - (אדווער-
 ביאָל) - מיט נאָיווקייט, נאָיווער-
 הייט, נאָיוו.
- דו מוזט אודאי הונגעריק זיין -
 האָט סענדערל געענטפערט בתמימות
 (ממ"ס).
- בת מימות דיקן (ביטמימעסדיק) -
 (מערסטנס אַדיעקטיוויש) - נאָיוו.
- זיי גלייבן בתמימותדיק, אָז אַלץ,
 וואָס עס איז געשריבן, איז אמת.
- בת נאי (ביטנאָי) - מיטן באַדינג.
 ● דערציילן וועל איך אייך, נאָר בתנאי,
 אָז צווישן אונדז, זאָל דאָס בלייבן
 (ש"ע).
- בת שואות - חן (ביטשועס-כיינ) -
 פול מיט דאָנקבאַרקייט, מיט אַ האַר-
 ציקן דאָנק; מיט ליבהאַרציקייט.
- דערלאַנגט אים די אלמנה שונמית
 בתשואות-חן דאָס צווייטע פרויטל
 (פרץ).

די גאוה, גאוה (גיווע) - פוסטער שטאָלץ, פאַרריסנקייט.
 ● פאַרמאָגט האָט אונדזער יאָט די גאוה פון נאַראַנים (ש. ל. שמועל-סאָן).
 גאוה דיק (גיוועדיק) - שטאָלץ, פאַרריסן.
 די גאולה (געווע) - אויסלייונג, באַפרייונג.
 דער גאון - גאונים (גאָען - גע-אוינים) - געניאלער מענטש, גרויסער געלערנטער; טיטל פון אמאָליקע יידישע געלערנטע (באַזונדערס אין דער צייט נאָכן תלמוד פון 6 טן ביזן 13-טן יאָרהונדערט נ"ק).
 ר' אליהו דער ווילנער גאון (1720-1797) איז געווען דער גרעסטער קעגנער פון חסידים.
 דאָס גאונות (געאוינעס) - געניאל-קייט, געניאַליטעט, גרויסע געלערנט-קייט.
 גאוני-הדור (געאויני-האָדאָר) - מ"צ - זי געניאלע מענטשן פון דער צייט, די גאונים פון דער גענעראַציע.
 גאוניש (געאויניש) - געניאל.
 ● ער האָט אַ גאונישן קאָפּ.
 דאָס גאות (גייעס) - זע: גאוה.
 דאָס גבאות (גאַבאַעס) - אַמט, פונקציע פון אַ גבאי (ד"ד).
 דער גבאי - גבאים (גאַבאַים) (געאבצע - גאַבאַים) - פאַרשטייער (סעקרעטאַר און קאָמיר) פון אַ רעליגיעזער אינסטיטוציע; סעקרעטאַר פון אַ חסי-דישן רבין.
 ● מיט אים זענען געקומען אלע גבאים פאַרזעצן די קינדער. (ממ"ס).
 די גבאיטע - גבאיטעס (גאַ-בעטע - גאַבעטעס) - פרוי פון אַ גבאי; פאַרשטייערין פון אַ רעליגיעז-זער פילאַנטראָפישער אינסטיטוציע.
 ● אָט גייט זי די גבאיטע מיט דער פאַטשיילע (ש"ע). פושקע-גבאיטע - יידענע, וואָס זאַמלט געלט פאַר אַרעמע פּייט; רעשערין, טומלערין.
 דער גבול - גבולים (געוולול - געוולולים) - גרענעץ (אין איבער-געטראָגענעם זין).
 ● זיין עשירות האָט גאַרנישט קיין גבול און קיין גרענעץ (ממ"ס).
 דער גבור - גבורים (גיבער - גי-בוירים) - זע: גיבור.
 די גבורה - גבורות (געוורע - געוורעס) - העלדישקייט; קראַפט, שטאַרקייט.
 ● און וווּ געפאַרן איז אַ שפּראַך פון אונדזער בלוט, שפּראַך וועט דאָרט אונדזער גבורה, אונדזער מוט (ה. גליק).

די גאוה, גאוה (גיווע) - פוסטער שטאָלץ, פאַרריסנקייט.
 ● פאַרמאָגט האָט אונדזער יאָט די גאוה פון נאַראַנים (ש. ל. שמועל-סאָן).
 גאוה דיק (גיוועדיק) - שטאָלץ, פאַרריסן.
 די גאולה (געווע) - אויסלייונג, באַפרייונג.
 דער גאון - גאונים (גאָען - גע-אוינים) - געניאלער מענטש, גרויסער געלערנטער; טיטל פון אמאָליקע יידישע געלערנטע (באַזונדערס אין דער צייט נאָכן תלמוד פון 6 טן ביזן 13-טן יאָרהונדערט נ"ק).
 ר' אליהו דער ווילנער גאון (1720-1797) איז געווען דער גרעסטער קעגנער פון חסידים.
 דאָס גאונות (געאוינעס) - געניאל-קייט, געניאַליטעט, גרויסע געלערנט-קייט.
 גאוני-הדור (געאויני-האָדאָר) - מ"צ - זי געניאלע מענטשן פון דער צייט, די גאונים פון דער גענעראַציע.
 גאוניש (געאויניש) - געניאל.
 ● ער האָט אַ גאונישן קאָפּ.
 דאָס גאות (גייעס) - זע: גאוה.
 דאָס גבאות (גאַבאַעס) - אַמט, פונקציע פון אַ גבאי (ד"ד).

דער גדול - גדולים (גאָדל - גדולים) - גרויסער מענטש (אין גייסטיקן זין), באַרימטע פּערזענלעכ-קייט.

דער גדול-הדור - גדולי-הדור (גאָדל-האָדאַר - גדולי-האָדאַר) - באַרימטע פּערזענלעכקייט פון דער צייט, פון דער עפאָכע.

● געמיינט האָפּן מיר, אַז די דאָזיקע לייט זענען ווער ווייסט ווער - חשובע מענטשן, גדולי-הדור (מ"ס).

גדולדיק (גאָדלדיק) - גרויס; שטאַרק, פאַריסן.

● אַזוי גדולדיק איז מען ביי זיך (ש"ע).

די גדולה - גדולות (געדולע - געדולעס) - גרויסע פרייד.

● אַרעמע, נאָר פריילעכע, ס'איז שווער צו זאָגן, וואָס איז אייגנטלעך מיט זיי די גדולה (ש"ע). דריקט די מאַמע אים צום האַרצן: בערעלע, מיין גדולה (ו. וויינפער).

דאָס גדלות (גאָדלעס) - גרויסקייט, שטאַלצקייט, פאַרריסנקייט, גרויס-האַלטונג.

● מיט שטאַלץ און מיט גדלות בין איך געגאַנגען איבער דער גאַס (א. קאַ-טיק). גדלות לייגט אויפן מיסט (פאָלקסווערטל לויט א. פּערנשטיין).

גדלותדיק (גאָדלעסדיק) - שטאַרק, פאַריסן.

● גייט גדלותדיק, דעם קאַפּ פאַריסן ווי אַן אַפּערע-זינגער (אַפּאַטאַשו).

גדליהו, גדליה (געדאָליאהו, גע-דאָליע) - ביבל-פּערסאָנאַזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.

דער גביר - גבירים (געוויר - געווירים) - רייכער, זייער פאַרמעג-לעכער מענטש.

דער גביר-אדיר - גבירים - אַדירים (געוויר-אָדיר - געווירים-אָדירים) - זייער רייכער מענטש, גרויסער גביר.

די גבירה - גבירות (געווירע - געווירעס) - זע: גבירטע.

די גבירטע - גבירטעס (גע-ווירטע - געווירטעס) - רייכע פרוי. ● ביז מאַרגן מוז פאַרטיק שוין זיין דער גבירטעס טעכטערלעס שיך (א. רייזען).

די גבירנטע - גבירנטעס (גע-ווירנטע - געווירנטעס) - זע: גבירטע.

די גבית - עדות - גביות - עדותן (געווירעס-איידעס - געווירעס-איידעסן) - צייגנשאַפט, דאָס אָפּגעבן צייגנשאַפט; דאָס אויסהערן דעם, וואָס האָט גע-זען אָדער געהערט.

● די היסטאָרישע קאָמיסיע האָט אָפּגע-נומען ביי מיר אַ גבית-עדות וועגן דעם, וואָס איך האָב איבערגעלעבט און געזען אין דייטשן לאַגער.

דער גבר (געווער, געוואַר) - שטאַר-קער.

● אויפן קוק דאָכט זיך, עפעס נישט אַזאַ גבר, ווייט פון אַ שמשון הגבור. (ש"ע).

דער גבר-אליים (געווער-אַליים, געוואַר-אַליים) - גאָר אַ שטאַרקער; מעכטיקער, תקיף. (ז"ד).

גבריאַל (גאָוירועל) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

גוזמאָעס) - איבערטרייבונג, פאָנ-
טאָסטישע זאך; גרויסע צאָל.
 ● דאָס איז נישט קיין איבערטרייבונג,
קיין גוזמא-זאך (ש"ע). האָט בערע
דער שוסטער לייב צו דערציילן גו-
מאות, אויסטראַכטן זאָכן, וואָס נישט
געשטיגן, נישט געפלוּגן (ש"ע).
 ס'איז נאָך ביי מיר היינט אויך פא-
ראַן אַ גוזמא ביכער, אַ גאַנצע ביב-
ליאָטעק (ש"ע).
 גוּזמאָדִיק (גוזמעדיק) - איבערגע-
טריבן.
 ● ערטערווייז אַ ביסל צו פיל גוזמאדיק,
איבערגעכאַפט די מאָס.
 גוּזר (גויזער) זיין - באַפעלן; פאַר-
אורטיילן.
 ● און אַז גאַט - דערציילט דער רבי -
קלויבט אויס אַ נשמה און איז גוזר
אויף איר, אַז זי זאָל אַראָפּגיין אויף
דער זינדיקער ערד, ציטערט זי און
וויינט (פרץ).
 גוּזר תענית (גויזער טאַנעס) זיין -
אויסרופן אַ תענית (פאַסט-טאַג), באַ-
פעלן צו פאַסטן (ביי רעליגיעזע יידן).
 דער גוּי - גוּיים (גוי - גויאים) -
ווערטלעך: פאַלק. שאָוויניסטישע
באַצייכענונג פון אַ נישט-ייד.
 דער גוּלם - גוּלמות (גוילעם -
גוילעמעס) - מענטש אָן אַן אייגע-
נעם ווילן, אידיאָט, אומגעלומפערטער
מענטש; מענטש געמאַכט פון ליים.
 לויט דער לעגענדע האָט דער מהר"ל
(ר' לייב פון פראַג) אין 17-טן יאָר-
הונדערט באַשאַפן פון ליים אַ גוּלם.
 ● אַז מען רעדט צו דיר שטייטטו ווי
אַ ליימענער גוּלם און ענטפערסט

דער גוּלן - גוּלנים - (גאָדלען -
גאָדלענים) פאַרריסענער, שטאַלצער
מענטש.
 ● די רויטע יידלעך זענען טאַקע גרויסע
גדלנים, האַנאַריסטע לייט (ש"ע).
 גוּלנות (גאָדלענעס) - גרויסהאַלטעריי.
 ● אין זיין שרייבן האָט מען געזען
גדלות (א. ביק).
 די גוּלנטע - גוּלנטעס (גאָד-
לענטע - גאָדלענטעס) - פאַרריסענע,
שטאַלצע.
 דער גוּאל - גוּאליים (גויעל -
גוילעליים) - אויסלייזער, באַפרייער;
פריינט, קרוב (ו"ד).
 ● איך בין נישט דיין טאַטע, נישט דיין
גואל. (ש. אַש).
 דער גוּדר - גוּדרים (געדער - גע-
דאָרים) - צוים; פלוּט, פאַרקן (באַ-
זונדערס פון אַ בית-עולם).
 ● עס ווילט זיך אַ מאָל פון גוּדר אַרויס-
שפרינגען (א. רייזען). ביי אַ פאַר-
וואָרפענעם גוּדר, וווּ צוויי ברעטער
זענען געווען אָפּגעריסן (אָפּאַטאַשו).
 גוּבר (גויזער) זיין - איבערוועלטיקן,
באַזיגן, באַהערשן.
 ● ער קאָן נישט גובר זיין דעם שלאָף,
ער קאָן נישט געוועלטיקן אויף זיך.
(ש"ע).
 גוּג-וּמגוּג (גויג-אומאַגויג, גאַג-מע-
גאַג). דער פירשט גוג און זיין פאַלק
פון ריזן מיטן נאַמען מגוג, וואָס ווערן
דערמאָנט אין דער ביבל.
 ● נאָך דער מלחמה פון גוג-ומגוג וועט
משיח קומען (ש. אַש). גרויס ווי גוג-
ומגוג (פאַלקסווערטל לויט א. בערנ-
שטיין).
 די גוּזמא - גוּזמות (גוזמע -

גורל (גורל) ציען, ווארפן - אויס-פלעטן, לאסעווען; ציען צעטלעך, ווארפן שטינדלעך, בינדלעך אדגל, בכדי צו דערגיין א פארבארגענע זאך אדער די צוקונפט, לויטן אבערגלוי-בישן מיין.

● און געזאגט און געטון: מען ציט גורל ארויס (מייטין). מיר וועלן גורל ווארפן, אויף וועמען די שטיינער וועלן ווייזן, יענעמס גליק (ש. אש).

גורם (גורעם) זיין - פאראורזאכן.
● די פארפלייצונג האָט גורם געווען גרויסע שאַדנס.

גורם (גורעם) זיין - באַנעמען, לער-נען, באַגרייפן.

● קיין קורצע לידלעך מיט קורצע שורהלעך האָט ער נישט גורם געווען.

גושן (גוישן) - אַ טייל פון מצרים (עגיפטן), וווּ די יידן האָבן געווינט, לויט דער ביבלישער באַשרייבונג.

● פינצטער איז אין אונדזער גושן (פרץ). ער קוקט קיין גושן (ער שילט מיט אַן אויג, ער קוקט קרוק מיט אַן אויג - פאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

די גזירה - גזירות (גזירע - גזירעס) זע: גזלה.

די גזירה - גזירות (גזירע - גזירעס) - (שווערע) פאַראַרדענונג; יידן-פיינטלעכע פאַראַרדענונג, יידן-פיינטלעך געזעץ, פאַרפאַלגונגס-געזעץ.

● ס'איז דעמלט אַרויס אַ גזירה: נישט צולאָזן יידישע קינדער צו עקזאָמענס (א. קאָטיק).

די גזירת ת"ח (גזיראַס טאָך) - די פאַרפאַלגונגען קעגן יידן אין אוי-

נישט קיין וואָרט (ממ"ס). איך שרעק זיך פאַר די קלאַפּנדיקע גולמות (פרץ).

גומל (גומל) בענטשן - אַ לויב צו גאָט, וואָס אַ רעליגיעזער ייד זאָגט, ווען ער ווערט געראַטעוועט פון אַ געפאַר.

● מיר האָבן געבענטשט גומל, וואָס מיר זענען אָפּגעקומען מיט דער ציג און מיטן פערד (ממ"ס).

דער גוסס (גויסעס) - אָפּשטאַרבנדי-קער, אַ מענטש וואָס געפינט זיך אין אַגאַניע.

● און רויטאַרמיער - גוטע זין פון מיין מדינה-אין שניי מיך אַ גוסס געפונען (פיניבערג).

גוסן, גוססן (גויסן - גויסעסן) - אויסגיין, אָפּשטאַרבן, זיך געפינען אין אַגאַניע.

● ער האָט געשוויגן ביים גוססן, ער האָט געשוויגן ביים שטאַרבן (פרץ).

דער גוף - גופים (גוף - גופים) - קערפער, לייב.

● אַז דער מאַגן איז זאָט, איז דער גאַנצער גוף לוסטיק (שפּריכוואָרט לויט א. בערענשטיין).

גופא (גופע) - אַליין.
● ערגער פון אַליץ איז דאָס געווען פאַר די קינדער גופא (ש"ע).

דער גורל - גורלות (גורל - גורלעס, גורלעס) - דאָס באַשערטע; שיקאַל; לאַטעריע-צעטל, לאַס.

● [ער] איז שטענדיק געווען טריי און איבערגעגעבן דער מיסיע, וואָס דער גורל האָט אויף אים אַרויפגעלייגט (מ. טורקאוו). דער גורל איז געפאַלן אויף מיר.

הימלישער באַפעל, הימלישע שטראַף.
 ● און אז עס איז אַ גור מן השמים,
 דאַרף מען דאָס אזוי ברענען און
 פּלאַצערן? (ש. אַנסקי).

די גזרה - גזרות (גזירע - גזירי-
 רעס) - זע: גזירה.

די גזרת ת"ח (גזיראַס טאַך) - זע:
 גזירת ת"ח.

דער גט - גטיין (געט - געטן) -
 צעשיידונג; יידישער רעליגיעזער
 צעשיידונג-דאָקומענט, וואָס אַ מאַן
 גיט זיין פרוי, ווען זיי צעגלייען זיך.
 באַצייכנט אָפטמאָל אַן אָפּזאָג פון
 מיטאַרבעט, דאָס זיך אָנברוגזן.

● אַ בייזע שוויגער טרייבט צום גט
 (פּאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 אַז מען זאָגט אים אַ שלעכט וואָרט,
 ווערט ער באַלד אָנגעצונדן, וואָרפט
 דעם גט פאַר די פיס און וויל נישט
 מער מיטאַרבעטן.

גטן (געטן) - צעשיידן (אַ פרוי פון אַ
 מאַן).

זיך גטן (געטן) - זיך צעשיידן, זיך
 צעגליין (גערעדט וועגן מאַן און פרוי).

דער גיבור - גיבורים (גיבער -
 גיבורים) - העלד.

● וואָס זאָגט מען אויף דעם גיבור?
 ווי עס ציטערט אויף אים די הויט
 (א. שטיינבאַרג).

דער גידול-בנים (גידל-באָנים) -
 קינדער-דערציונג.

● שווער איז דער צער פון גידול-
 בנים - ערגער איז נאָך אָן אים (א.
 שטיינבאַרג).

דער, דאָס גיהנום, גיהנום (גע-

קראַינע אין יאָר 5408) לויט דער
 אַלטער יידישער צייטרעכענונג (אין
 יאָר 1648 נ"ק).

די גזירת ת"ח ות"ט (גזיראַס
 טאַך וועטאַט) - די פאַרפאַנגונגען
 קעגן יידן אין אוקראַינע אין די יאָרן
 5408 (5) - 5409 (5) לויט דער אַלטער
 יידישער צייטרעכענונג (1648-1649
 נ"ק).

דער גזלן - גזלנים (גאָלען -
 גאָלעניגים) - רויבער, באַנדיט.

● גזלנים זענען אַ גביר באַפאַלן, גזלנים
 מיט מאַסקעס אויף די פנימער (פרץ).
 מען באַדאַרף האָבן אַ האַרץ פון אַ
 גזלן (ממ"ס).

דאָס גזלנות (גאָלענעס) רויבעריי,
 באַנדיטיזם.

גזלניש (גאָלעניש) - רויבעריש,
 באַנדיטיש.

● ער האָט אַראָפּגעלאָזט די פייערדיקע
 גזלנישע אויגן זיינע (ש"ע).

גזלנען (גאָלענען) - רויבן.
 ● ער האָט מיך אין גאַנצן באַגזלט.

דעם גזר (גזאַר) - אורטייל; אומגליק.
 ● אַ נאָר איז אַ גזר (פּאָלקסווערטל לויט
 א. בערנשטיין).

דער גזר-דין (גזאַר-דין) - האַרבער
 אורטייל, שווערע גזירה; גרויס אומ-
 גליק.

● דער גזר-דין איז שוין אונטערגע-
 שריבן (ש. אַש). אוי אַ גזר-דין, אַ
 גרויס אומגליק האָט אונדז געטראָפן
 (ממ"ס).

דער גזר מן השמים (גזאַר מין
 האַשאַמאַים) - אורטייל פון הימל,

גלגל חוזר בעולם (גאלגל כוי-
זער באַאויילעם) - דאָס ראָד דרייט
זיך אויף דער וועלט, דאָס רעדל
דרייט זיך.

● איז דאָך אָבער גלגל חוזר בעולם
און אַז מען קען העכער נישט
שטייגן, הייבט מען אָן פאַלן (פּרץ).

דער גלוח - גלוחים (געלועך -
געלוחים) - געגאַלטער, ראַזירטער,
ייד אָן אַ באַרד.

דאָס גלות (גאַלעס) - דיאַספּאַרע;
צעשטרייבונג, צעשפּרייטונג אין דער
פרעמד; עקזיל; דאָס פּאַרטרייבן אין
אַ פרעמד לאַנד, אין אַ פרעמד אָרט;
דאָס וואַנדער-לעבן.

● גייט יידן אין גלות, איר וועט נישט
פאַלן (גאַלדפּאַדן). לאַנג ווי דאָס
יידישע גלות (פּאַלקסווערטל לויט א.
בערנשטיין).

גלות (גאַלעס) אָפּריכטן - וואַנדערן,
וואַגלען איבער דער וועלט, פירן אַ
וואַנדער-לעבן.

● זיי האָבן זיך געוואַלגערט ביי פרעם-
דע טישן, אָפּגעריכט גלות (אַפּאַ-
טאַש).

דאָס גלות-בבל (גאַלעס-באַוויל) -
דאָס פּאַרטרייבן די יידן פון ארץ-
ישראל קיין בבל אין יאָר 586 פ"ק;
דאָס געפינען זיך אין דער באַביליאַ-
נישער געפּאַנגנשאַפט אין די יאָרן
586-536 פ"ק.

דאָס גלות השכינה (גאַלעס האַ-
שכינע) - דאָס גלות פון דער גאַט-
הייט. לויט די יידישע מיסטיקער איז
די שכינה (די גאַטהייט) מיטגעגאַנג-
גען מיט די יידן אין גלות.

נעם) - פייניקונגס-אָרט, שרעקלעך
אָרט, אָרט וווּ מען פייניקט זינדיקע
נאָכן טויט, לויט דער רעליגיעזער
פאַרשטעלונג.

● בעסער מיט אַ קלוגן אין גיהנום,
איידער מיט אַ נאַר אין גן-עדן.
שפּריכוואָרט לויט א. בערנשטיין).

דער גילגול - גילגולים (גילגל -
גילגולים) - זע: גלגל.

די גימל (גימל) - דאָס דריטע אות
(ג) פונעם אלף-בית.

דער גירוש - גירושים (גיירעש -
גיירושים) - פּאַרטרייבונג פון אַ
שטאַט, פון אַ לאַנד.

● דער גירוש-שפּאַניע איז פאַרגעקומען
אין יאָר 1492.

די גירסא דינקותא (גירסע דע-
יאַנקוסע) - זע: גרסא דינקותא.

דער גלשע צמות (גאַלשעל
אַצאַמעס) - בערגל ביינער.

● איז פון אים, פון זיידן אַנשעל, שיר
נישט געוואָרן אַ גלשע צמות (ש"ע).

דער גלגל - גלגלים (גילגל -
גילגולים) - וואַנדלונג, וואַגלונג פון
נשמה; פאַרוואַגלטע נשמה, וואָס
גייט אַריין נאָכן טויט פון איר בעל-
הבית אין אַן אַנדערן קערפּער פון אַ
מענטש אָדער אין אַן אַנדער לעבע-
דיק באַשעפּעניש, לויט דער רעלי-
גיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג.

דער גלגל - גלגלים (גאלגל -
גאַלגאליים) - ראָד; הימלישער קער-
פער.

● דערצייילט פונעם הימל מיט דער זון,
מיט דער לבנה, מיט די שטערן און
מיט די אַלע איבעריקע גלגלים (ש"ע).

● כאַסאַדִים) — דאָס אויסלייען געלט אָן פּראָצענט, נישט-פּראָצענטטיקע הלוואה.

● אויב דער לערער איז רייך אין אַ פּאַר גראַשן, בעט ער ביי אים אַ גמילות חסדל (ש"ע). אַ שמעק-טאַ-באַק איז אויך אַ גמילות-חסד (פּאַלקס-ווערטל לויט א. בערנשטיין).

די גמילות-חסד-קאָסע (גמי-לעט-כעסע-קאָסע) — קאָסע פאַר לייען געלט אָן פּראָצענט.

דער גמר (גמאַר) — אָפּשלוס; אָפּ-מאַך.

● מיט די הונדערט עקועמפּלאַרן בין איך נאָך דעם גמר מיט דעם קאָמי-סיאַנער אַוועקגעפאַרן קיין ווי-טעבסק (ושיטלאָווסקי).

דער גמר חתימה טובה (גמאַר כסימע טיווע) — גוטער אָפּשלוס און פאַרזיגלונג (צום נייעם יאָר). ווונטש-פאַרמולע, וואָס רעליגיעזע יידן באַ-נוצן אין די טעג פון יום-כּפור בין הושענא-רבה.

דער גמר-טוב (גמאַר-טאָוו) — גו-טער אָפּשלוס (צום נייעם יאָר) — ווונטש-פאַרמולע, וואָס רעליגיעזע יידן באַנוצן אין די טעג פון ראש-השנה בין יום-כּפור.

די גמרא-גמרות (געמאָרע — גע-מאָרעס) — דער אַראַמיש געשריבע-נער טייל פון תּלמוד, וואָס דער-קלערט די משנה, פאַרענדיקט אין יאָר 500 נ"ק.

● מיש איך אויף די גמרא — ווער איז צו מיר גלייך? (פּרץ).

● איינער וויינט אויפן פאַרלוירענעם גן-עדן, אַ צווייטער — אויף גלות השכי-נה (פּרץ).

דער גלח-גלחים (גאַלעך-גאַלאַ-כים) — קריסטלעכער (פּאַונדערס קא-טוילישער) גייסטלעכער.

● ביסטו אַ חזן — זינג-זשע, ביסטו אַ גלח — קלינג-זשע (פּאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

דער גליון-גליונות (גיליאָען-גיליונעס) — בויגן פּאַפּיר; בוך-ראַנד, מאַרגינעס.

● אַמסטערדאַמער גליונות און בערשא-דער טליתים (פּאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

גלית (גאַליאַס) — נאָמען פון אַ פּלשטישן ריז, וואָס דער יינגער דוד האָט אים געהרגט מיט אַ שטיין-שליידערער (לויט דער ביבל).

גם-אתם (גאַם-אַטעם) — אויך איר, אויף אייך געזאָגט. אַן אַטע פאַרמו-לע פון אַן ענטפער אויף אַ ווונטש.

גם-זו לטובה (גאַם-זו לעטויווע) — אויך דאָס צום גוטן, דאָס אויך צום גוטן.

● וואָס עס וועט אים נישט פאַרקומען, וועט ער אַלץ זאָגן: גם-זו לטובה, דאָס אויך צום גוטן (ה. צייטלין).

די גמטריא, גימטריה (גימאַטריע) — צאָל-באַטרעף פון די אותיות אינעם וואָרט; מיסטישער צאָל-באַגריף (הע-ברעישע אותיות באַצייכענען איינצי-טיק אויך צאָלן).

דער גמילות-חסד — גמילות-חסדים (געמילעס-חסד) — געמילעס-

לעכער (ש"ע). א שעה אין גן-עדן
איז אויך גוט (פאָלקסווערטל לויט א.
בערנשטיין).

דער גן-עדן התחיה (גאן-איידן
האַטאַטן) - דער אונטערשטער גן-
עדן, וואָס געפינט זיך, לויט דער
לעגענדע, ערגעץ אויף דער ערד.
* זיבן טעג געפלוין, אויפן אַכטן אָנ-
געקומען צום גן-עדן התחיה (א.
שטיינבאָרג).

די גסיסה (געסיסע) - דאָס אויסגיין,
דאָס אָפּשטאַרבן, אַגאַניע.
* דורך די פענצטער... קוק איך אויף
דעם אַלטן ווינטערס גסיסה (יהואש).
דאָס געסרחה (געסראַכע) - שלעכ-
טער גערוך.

דער גר - גרים (גער - גיירים -
נישט-ייד, וואָס נעמט אָן די יידישע
רעליגיע, פראָזעליט; פרעמדער.
* איך בין אין דער וועלט שטענדיק
אַ גר, איך בין ווי אַ שיפּל, וואָס
שווימט הין און הער (גאַרדאָן). איך
בין נאָך דאָ אַ גר, אין גאַנצן אַ
גרינער.

דער גר-צדק גער-צעדעק) - פרוי-
מער פראָזעליט, פרומער גר. פאָר-
קירצטע באַצייכענונג פונעם גר-צדק
גראָף וואַלענטין פאָטאַצקי (אין 18-טן
יאָרהונדערט. נ"ק).

די גררת (גאַרגרעט) - גאַרגל,
האַלדו.
* די רייז זענען אים געבליבן שטיין
אין גררת (אָפּאַטאַשו).

די גרטע - גרטעס (גערטע -
גערטעס) - נישט-יידישע פרוי, וואָס

צו גנאי (גניי)-צו שפאָט, צו שאַנד.
* ווער, זאָל זיי צו קיין גנאי נישט
זיין, זענען זיי אַליין? (ממ"ס).

דער גנב - גנבים (גאַנעוו - גאַ-
נאָוים) - דער וואָס נעמט צו אַ
פרעמדע זאָך; שווינדלער; דורכגע-
טריבענער יונג.
* אויפן גנב פרענט דאָס היטל (ש"ע).

די גנבה - גנבות (גענייווע - גע-
נייוועס) - דאָס צונעמען פרעמדע
זאַכן; די צוגענומענע פרעמדע זאַכן;
שווינדל.
* אַז גנבים שלאָגן זיך, קומט אַרויס
די גנבה (שפריכוואָרט לויט א. בערנ-
שטיין).

גנביש, גנבהש (גענייוויש) - פון
אַ גנבה, פון אַ גנב, ווי אַ גנב; אומבאַ-
מערקט; דורכגעטריבן, שווינדלעריש.
* פאַר גנבישע זאַכן צאָלט מען נישט.
(אָפּאַטאַשו). איך האָב פיינט זיינע
גנבישע שטיקלעך.

די גנבטע - גנבטעס (גאַנעוועס -
גאַנעוועטעס) - ווייבלעכע פאָרם פון
גנב (ז"ד).

גנבענען (גאַנעווענען) - צונעמען
פרעמדע זאַכן אָדער געלט; אויס-
פירן אַ גנבה; שווינדלען.
* מען גנבעט נישט, נישטאָ ביי וועמען
צו גנבענען (ש"ע).

דער, דאָס גן-עדן (גאַניידן, געניי-
דעם) - גליקלעך אָרט; אַן אָרט וווּ
עס געפינען זיך די פרומע אויף יע-
נער וועלט, לויט דער רעליגיעזער
פאַרשטעלונג.

* לאָז ער האָבן אַ לייכטיקן גן-עדן
דאָרט, אַ ווילער ייד געווען, אַן ער-

דער גשם (געשעם) - רעגן.
 ● עס איז געווען אן אָוונט פון גשם-צייט, דורכן טאָג האָט שווער גע-רעגנט (ז. וויינפער).
 דאָס גשמיות (גאַשמיעס) - דאָס קערפערלעכע, דאָס מאַטעריעלע, קערפערלעכקייט.
 ● מיט גשמיות, מיט קליידער און עטן האָט ער די קינדער שוין לאַנג באַ-זאָרט (ד. פינסקי).
 גשמיותדיק (גאַשמיעסדיק) - קער-פערלעך; גראַב-מאַטעריאַליסטיש.
 ● ער איז אין גאַנצן אַרויסגעטון פון גשמיותדיקער וועלט, ער שוועבט אין די הימלען. ער איז אַ גראַב נפש געווען, אַריינגעטון געווען נאָר אין גשמיותדיקע זאַכן: אין עסן, אין טרינקען און לעבן אַ גוטן טאָג.

נצמט אָן די יידישע רעליגיע, פראַ-זעליטין; פרעמדע.
 די גרסא דינקותא (גירסע דע-יאַנקוסע) - דאָס וואָס מען האָט גע-לערנט אין די קינדער-יאָרן.
 ● גרסא דינקותא ווערט נישט פאַרגעסן (פאַלקסווערטל).
 גרונם (גרוינעם) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 דער גרוש - גרושים (גירעש - גירושים) - זע: גירוש.
 דער גרוש - גרושים (גאַרעש - גערושים) - צעשיידטער, געגטער מאַן.
 די גרושה - גרושות (גרושע - גרושעס) - צעשיידטע. געגטע פרוי.
 גרשון, גרשום (גערשן) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

סיסראן (סיסרען) דעם אָנפירער פון די פנענים אַרום 1150 יאָר פ"ק. דאָס ליד פון דבורה ווערט גערעכנט פאַרן עלטסטן טייל פון דער ביבלי.

דאָס דביקות, דבקות (דוויי-קעס) - אין דער מיסטיש-חסידישער פאַרשטעלונג: גייסטיקע באַהעפטונג מיט גאָט; רעליגיעזער עקסטאַז; געט-לעכע באַגייסטערונג. ● צו אמתער דבקות האָט אונדז גע-בראַכט אַ חסידישער ניגון אָן ווער-טער (ש. דובנאָוו).

דביקות דיק (דווייקעסדיק) - (רע-ליגיעז) באַגייסטערט. ● עס ברומט זיך אין אים דער זעל-בער פערז מיט דעם זעלבן דביקות-דיקן קנייטש (ש. אַש).

דער דבר-אחר-דברים-אחרים, דבר-אחרים (דאָווער-אַכער - דוואַרים-אַכיררים, דאָווער-אַכערס) - ווערטלעך: אַנדערע זאַך, באַצייכע-נונג פון אַ חזיר (אויך אין איבערגע-טראַגענעם זין).

אַ גאַנצן טאָג הערט זיך אַ קוויטשעריי פון דבר-אחרס, אַ הירושען פון פערד (ש. אַש). אַז אַ פריסטאַוו רופט, קאָן מען קיין דבר-אחר נישט זיין און מען מוז גיין (ש"ע).

דער דבר גדול - דברים גדו-

ד' אמות (דאָלעד אַמעס) - זע: דלת אמות, דלד אמות.

ד' על ד' (דאָלעד אַל דאָלעד) - זע: דלת על דלת, דלד על דלד.

די דאגה - דאגות (דייגע - דיי-געס) - זאָרג. ● ער דערעסט נישט, דערשלאָפט נישט, האָט אַ פולן קאַפּ מיט דאגות (ממ"ס). נאָר וועמענס באַבעס דאגה איז עס (אַפּאַטאַשו). ס'איז נישט דיין דאגה.

דאגהן (דייגען) - זאָרגן. ● די מאַמע האָט קיינמאָל נישט גע-דאגהט פאַר פרנסה ווי אַנדערע וויי-בער (י. קאָטיק).

די דאגת-פרנסה (דייגעס-פאַר-נאָסע) - זאָרג וועגן פאַרדינסט, זאָרג פאַר קענען זיך אויסהאַלטן. ● דאגת-פרנסה איז אַ רבי (פרץ).

דב (דאָוו) - זע: דוב. דער דבוק - דבוקים (דיבעק - דיבוקים) - זע: דיבוק.

דער דבור - דבורים (דיבער - דיבורים) - זע: דיבור.

דבורה (דוויירע) נאָמען פון אַ פרוי. דבורה הנביאה (דוויירע האַנע-וויע) -- דבורה די זעערין, די פראַ-פעטין; די ריכטערין דבורה, וואָס האָט צוזאַמען מיט ברקן באַזיגט

דברים פהויתם (דעוואַררים קא-
 האוואַיאַסאַם) — זאָכן ווי זיי זענען, גענוי
 ווי די זאָכן זעען אויס.
 ● דערציילן אים קורץ און שאַרף
 דברים פהויתם, די זאָכן ווי זיי זע-
 נען (ושיטלאַווסקי).
 דברן (דאַבערן) — רעדן, שמועסן ;
 פּלאַפּלען.
 דער דברן — דברנים (דאַבערן —
 דאַבראַנים) — רעדנער, שמועסער,
 פּלאַפּלער.
 דער דגל — דגלים (דעגל — דע-
 גאַלים) — פאַן.
 דהינו, דהיינו (דעהיינע) — אַשטיי-
 גער, זאָס הייסט, ווי צום ביישפּיל.
 ● דהיינו, וואָס איז דיין טועכץ (ש"ע).
 ווערטער, וועלכע באַדייטן אַ טוונג,
 הייסן ווערבן, דהיינו: פאַרן, לערנען,
 טראַכטן אדג"ש.
 דוב (דאָו) — נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 אין יידיש: בער.
 דוד (דאָויד) — נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 דוד המלך (דאָויד האַמעלעך) —
 דער קעניג דוד. צווייטער יידישער
 קעניג, וואָס האָט געקעניגט אין די יאָרן
 1010-970 פ"ק. לויט דער טראַדיציע:
 דיכטער פון תהילים (פּסאַלמען).
 ● אָט זעט ער: דוד המלך מיט דער
 פייערדיקער האַרפע אין דער האַנט
 (ש. אַש).
 דוקא, דוקא (דאָוקע, דאַפּקע) —
 גראַד, דורכויס, פונקט.
 ● ווייל די שטאָט בעט, וויל דאָס
 פייער דוקא נישט קומען (ש"ע).
 פאַרוואָס דוקא היינט? (ו. וויינפער)

לים (דאָווער גאָדל — דוואַררים גדי-
 לים) — גרויסע זאָך.
 ● דער פּוּלְקאַוויק זאָגט, אַז עס איז אַ
 דבר גדול (פּרץ).
 דער דבר-מלכות (דוואַר-מאַלכות)
 — קעניגלעכער באַפּעל, קעניגלעכע
 פאַראַרדענונג.
 ● מען ווערט געוואַר, מען שיקט אַ
 דבר-מלכות (פּרץ).
 דער, די דבר-צדקה (דוואַר-צדאַקע) —
 ווילטאָט, גוטע טאָט, צדקה זאָך.
 ● צוליב אַ דבר-צדקה איז ער גרייט צו
 טון אַלצדינג.
 דברי-תורה (דיוורי-טירע) — מ"צ —
 ווערטער אָדער רייד פון דער תורה,
 פון לערנען.
 ● מען הייבט אָן רעדן אַלע אין איי-
 נעם — נישט קיין דברים בטלים, נאָר
 דברי-תורה פון ספרים, ביכער (ש"ע).
 עס שיט זיך אים פערל פון מויל,
 דברי-תורה (ש. אַש).
 דברים (דעוואַררים) — מ"צ — רייד.
 טיטל פונעם פינפטן חומש-בוך.
 דברים בטלים (דעוואַררים בעטיי-
 לים) — מ"צ — פוסטע רייד, פּלאַפּ-
 לעריי.
 ● ער איז אַריינגעקומען נישט גלאַט
 פּלאַפּלען, רעדן דברים בטלים (ש"ע).
 דברים העומדים ברומו של
 עולם (דעוואַררים האַאוימדים בע-
 רומוי שעל אוילאָם) — ווערטלעך:
 זאָכן וואָס שטייען אין דער הויך
 פון דער וועלט, זייער וואַגיקע
 פראַבלעמען, ערנסטע פראַגן.
 ● ער האָט ליב צו רעדן מיטן טאָטן
 וועגן ערנסטע זאָכן, דברים העומדים
 ברומו של עולם (אַל צייטלין).

שטאַרבן, לויט דער ביבלישער באַ-
שרייבונג.
● ווי אַמאָל דער דור-המדבר, וואָס
האַט געטאַנצט אַרום אַ גאַלדענעם
קאָלב (ש. אַש).

דער דור-הפּלגה (דאָר-האַפּלאַגע)-
גענעראַציע פון צעשפּליטערונג, צע-
שפּליטערטער דור (לויט דער ביבלי-
האַט גאַט צעמישט די שפּראַכן פון
די מענטשן, וועלכע האָבן געוואָלט
בויען אַ טורעם ביזן הימל).

דורס (דוירעס) זיין - צערייסן, אומ-
ברענגען.
● פאַלט אָן אויף מיר מיט קולאַקעס
ווייל מיך דורס זיין (ש"ע).

דאָס דחקות (דאַכקעס) - נויט.
● אין שטוב האָט זיך אָנגעהויבן פילן
דחקות, און די נויט האָט זיך וואָס
מער געשטאַרקט (ראַוויציקי). איך
האַב געליטן אין דער שטאַט דחקות,
נויט, הונגער (א. קאָטיק).

די-והותר (דיי-וועהויסער) - אי-
בערגענוג, גענוג און גענוג.
● און זאָל ער יאָרן לאַנג נישט לאָזן
וואַקסן אין פעלד, בלייבט אים נאָך
אַלץ די-והותר: מוזמנים אין קאַסע,
וועקסלען אין טייסטער (פּרץ).

דער דיבוק - דיבוקים (דיבעק-
דיבוקים) - פאַרוואַגלטער גייסט (פון
אַ טויטן), וואָס איז אַריין אין קער-
פער פון אַ לעבעדיקן מענטשן, לויט
דער רעליגיעז-מיסטישער פאַרשטע-
לונג.

● אַ ייד מיט אַ דיבוק, וואָס עס קרייט
פון אים אַ האָן אַרויס (ש. אַש).
עס האָט זיך געדאַכט, אַז נישט זי

דוחה (דויכע) זיין - אַפּלייגן, אַפּ-
שטופן.

● ער האָט אַלץ דוחה געווען און מען
האַט גאַרנישט געקאָנט מאַכן מיט
אים (ש. אַש).

דער דוחק (דויכעק) - מאַנגל.
● דער דוחק אין געלט האָט אים גע-
שטערט צו ענדיקן דאָס, וואָס ער
פּלעגט אָנהייבן (א. קאָטיק).

דער דופס (דוקוס, דוקעס) - פירשט,
גראַף. באַצייכענונג פונעם גראַף וואָ-
לענטין פאַטאַצקי, דעם גר-צדק אין
18-טן יאָרהונדערט נ"ק.

דער דופק (דויפעק) - פולס. זע
אויך: דפק.

דוקא (דאָוקע) - זע: דווקא.

דער דור - דורות (דאָר - דוי-
רעס) - גענעראַציע.

● מיט דורות צוריק... האָט געלעבט
דער פרינץ קראָקוס (אַפּאַטאַשו).

אויף, פון דור-דורות (דאָר-דוי-
רעס) - אויף, פון אייביקע צייטן.
פון אייביק אָן, אויף אייביק.

● דער קאַמף אין וואַרשעווער געטאָ
וועט מיט זיין טראַגישער הערלעכ-
קייט דינען פאַר דור-דורות ווי אַ
מוסטער פון דער מענטשלעכער פע-
יקייט צו קעמפן פאַר דער מענטשן-
ווירדע (ש. אַש). מאַרטשין אַליין, אַ
פניער פון דור-דורות, אַ לייב-קנעכט
(אַפּאַטאַשו).

דער דור-המדבר (דאָר-האַמיד-
בער) - די גענעראַציע, וואָס האָט
געוואַנדערט אין דער וויסטעניש פער-
ציק יאָר און איז דאָרט אויסגע-

דינה (דינע) - ביבל-פערסאנאזש; נאָ-
מען פון אַ פרוי.

דיני-מונות (דיני-מאמענעס) -
מ"צ - ציווילע געזעצן - ציווילע
געזעצן, געזעצן וועגן געלט-זאכן; צי-
ווילע פראצעסן, פראצעסן וועגן
געלט-ענינים.

דיני-נפשות (דיני-נעפאשעס) -
מ"צ - קרימינעלע געזעצן; קרימינע-
לע פראצעסן.

דער דיקדוק - דיקדוקים (דיק-
דעק-דיקדוקים) - זע: דקדוק.

דיקדוקי-עניות (דיקדוקיי - אַני-
עס) - זע: דקדוקי-עניות.

די דירה - דירות (זירע-דירעס) -
ווינונג.

אָ נייע זירה - נישט לאַנג איבער-
געקליבן זיך (ש"ע).

דאָט דירה-געלט (דירע-געלט) -
אַפצאל פאַר אַ ווינונג.

די דלד (דאלעד) - זע: דלת.

די דלד אמות (דאלעד אַמעס) -
זע: דלת אמות.

דלד על דלד (דאלעד אַל דא-
לעד) - זע: דלת על דלת.

דער דלות (דאלעס) - אַרעמקייט.

בעסער צען שלעסער איידער איין
דלות (פאלקסווערטל צויט א, בערנ-
שטיין).

דריה (דרייע) - ביבל-פערסאנאזש.
נאָמען פון דער פרוי פון שמשון
הגבור, וועלכע האָט אים פאַרראָטן
און איבערגעגעבן אין די הענט
פון די פלישתים. באַצייכענונג פון
אַ פאַררעטערישער פרוי.

רעדט, נאָר אַ דיבוק קוויטשעט אַרויס
פון איר (אַפאָטאָשו). דער רב האָט
אַנגעזאָגט ר' לייבן, אַז ער זאָל הייסן
דעם דיבוק אַרויסגיין דורכן מינדסטן
פינגער (י. קאָטיק).

דער דיבור - דיבורים (דיבער-
דיבורים) - רייד.

זאָגט אים קלאָרע דיבורים - ניין,
ער מאַכט זיך נישט וויסנדיק (ממ"ס).

דער דיין, דינים (דאָיען - דאָיאָ-
נים) - יידישער רעליגיעזער ריכ-
טער, בייזיצער פון אַ רבניש געריכט,
רב (ז"ד).

דער דיין - דינים (דין - דינים) -
(רעליגיעזע) פאַרשריפט, געזעץ;
אויספיר.

ווי איז דער דיין, אַז מען טוט די
אַרבעט פראַנק און פריי, אין מיטן
העלן טאָג (ממ"ס).

דער דיין-וחשבון - דיין-וחש-
בונס (דיין-וועכעשפון - דיין-ווע-
כעשבנס) - באַריכט; אַפּרעכענונג,
רעכענונג.

בעל-הבית אין שול איז דאָך ער -
היינט וועמען דאָרף ער דאָס אָפ-
געבן דיין-וחשבון (ש"ע). איך גיב זיך
נאָך נישט אָפ קיין גענויעם דיין-
וחשבון וועגן דעם, וואָס עס קומט
פאַר אַרום מיר (א. קאָטיק).

די דיין-תורה - דיין-תורות,
(דיין-טוריע - דיין-טוריעס) - לאָדע-
ניש, פראַצעס (פאַר אַ רבנישן גע-
ריכט).

זענען דאָ פאַרגעקומען פסדר דיין-
תורות, מיט בוררות און מיט אויס-
גלייכענישן (מ. בורשטיין).

שטייט, זיך אָפּט צעדמט, באַלד זיך איבערגעבעטן (אָפּאַטאַשו).

דער דמיון - דמיונות (דימיען-דימיונעס) - פאַנטאַזיע, פאַרשטע-לונג; פאַרגלייך.

● עס איז נישט געווען קיין חלום, ס'איז נישט געווען קיין דמיון (ש"ע). וואָס פאַרגלייכסטו מיך מיט אים, ס'איז גאָר קיין דמיון נישט.

דן (דאָן) - ביבל-פערסאָנאַזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.

דניאל (דעניוועל) - נאָמען פון אַ יידישן נביא אין דער צייט פון גלות בבל; נאָמען פון אַ ביבל-בוך; נאָמען פון אַ מאַנצביל.

די דעה - דעות (דייע - דייעס) - מיינונג, געדאַנק; דעצידירנדיק וואָרט. וואָס איז אייער דעה?

● ער האָט זיך געראַנגלט מיט דער דעה: גיין אָדער נישט גיין (נאָם-בערג). פאַראַן דאָך ערגעץ יידן, וואָס האָבן אַ דעה, וואָס קענען, וואָס מוזן העלפן (פּרין). איר זענט דאָך נאָר דער רעדאַקטאָר, איבער אייך האָט דאָך די דעה דער אַרויסגעבער (פּרין).

דער דף-דפים (דאָף-דאָפּים, דאָפּן) - בלאַט פון אַ בוך, גמרא-בלאַט.

● לערנט און ענדיקט ש"ס (שאָס) יע-דע זיבן יאָר; אַ דף אַ טאָג, אַ דף אַ טאָג (ש. אַש).

דער דפק (דייפּעק) - פּולס. זע אויך: דופּק.

● מען טאַפט אים דעם דפק (גאַלין).

דער דקדוק - דקדוקים (דיק-דעק-דיקדוקים) - גראַמאַטיק (באַזונ-)

דלמטה (דילמאַטע) - פון אונטן; אונטערשטער.

דלמעטה (דילמייטע) - פון אויבן; אייבערשטער.

● דורך דעם שטעטל „דלמטה“ זעט ער דאָס שטעטל „דלמעטה“... אין דעם ייד פון איצט זעט ער דעם ייד פון אַמאָל (נ. מייזיל).

דער דלפון - דלפונים (דאַלפן-דאַלפּאָנים) - גרויסער אָרעמאַן.

די דלת, דלד (דאַלעד) - דאָס פערטע אות (ד) פונעם אַלף-בית.

דלת אמות, דלד אמות (דאַ-לעד אַמעס) - מ"צ - פיר איילן, ענגער קרייז.

● איך האָב זיך דערווייטערט פון וואָ-כעדיקן און גרויען לעבן, פון די ענגע דלת אמות, וואָס איך האָב פּיו דאָן אין זיי געלעבט (ר. בריינין).

דלת על דלת, דלד על דלד (דאַלעד אַל דאַלעד) - פיר אויף פיר (איילן).

● דאָס צימערל איז גרויס דלת על דלת.

דאָס דם - דמים (דאָם-דאָמים) - בלוט.

● אין זיי גליווערן די דמים (ש. אַנסקי). דער דם-שונא - דם-שונאים (דאָם-שוניע - דאָם-סאָנים) - בלוטי-קער פיינט, שונא אויף טויט און (אויף) לעבן.

● כּבין געווען אַ דם-שונא די אַלע, וואָס פלעגן זיך אַרומקריגן מיט אים (אל. צייטלין).

צעדמען (צעדאַמען) - צעבלוטיקן. זיך געקריגט אויף וואָס די וועלט

דער דרום (דאָרעם) - די זייט פון דער וועלט, וווּ די זון שטייט ביי טאָג צום העכסטן. קעגנזאץ: צפון.

● די פייגעלעך זענען אין האַרצסט אָפגעפלוין; ווייט, ווייט אויף דרום.

דער דרוש - דרושים (דרוש-זרו-שים) - פרעדיקונג, (רעליגיעזער) פאָר-טראַג.

● לאָז מיך אָפּ מיט דינע דרושים, פאָר-דוף מיר נישט דעם קאָפּ.

דאָס דריסט הרגל (דריסאָס האַ-רעגעל) - צוטורט.

● אין צאָרישן רוסלאַנד האָבן יידן נישט געהאַט קיין דריסט הרגל צו ערד-אַרבעט. שווער-אינדוסטריע און רעגירונגס-אַמטן.

דער דרך - דרכים (דערעך-דראַכים) - וועג; אַרט, מעטאָד, אופן.

● ר' כאַסקל, פאַרשטייט איר, גייט אַרץ אין הויכע דרכים (מ"מ"ס). ער האָט זיך אַרויפגעשלאָגן אויף אַ שטיקל דרך (ש"ע). איטלעכער איז זיך גע-גאַנגען מיט זיין דרך (מ"מ"ס).

דרך-אגב (דערעך-אַגעבו) - נעבנבײַ, ביי דער געלעגנהייט, פאַרבייגייענדיק.

● דאָס זאָג איך דרך-אגב (ש"ע).

דרך-אָרץ (דערעך-ערעץ) - אַכטונג, רעספּעקט, אַכפּערונג, אָפּשיי; גוטע דערציונג, גוטע האַלטונג.

● אָט שטיי איך מיט דרך-אָרץ פאַר אײנעם פון אונזערע גדולים (מ"מ"ס).

● עס איז נישט קיין דרך-אָרץ איבער-שלאָגן אין מיטן ודי ריידן (ש"ע).

דער דרך-הטבע (דערעך-האַטעווע) - דאָס פירן זיך פון דער נאַטור, נאַטיר-לעכער וועג, נאַטור-געזעץ.

דער דרך-הישר (דערעך-האַראַשער)

דערס העברעישע; פינקטלעכקייט; איינצלהייט.

● ער לייענט און שרייבט העברעיש, אָבער אין דקדוק איז ער שוואַך.

האַבן אָנגענומען טשערנישעווסקיס תורה מיט אַלע אירע פרטים און דקדוקים (ושיטל־אָווסקי).

דקדוקי-עניות (דיקדוקי-אַניעס) - מ"צ - קליינלעכקייטן, קלייניקייטן, נישטיקייטן.

● ער שטעלט זיך אָפּ אויף אַזעלכע דקדוקי-עניות, וואָס עס לוינט נישט וועגן זיי צו רעדן.

די דקה - דקות (דאָקע-דאָקעס) - קליינע בהמה; שעפּס, ציג אדג"פ.

זע: בהמה דקה.

● ער פלעגט צו אונדז אַריינקומען שחטן אַדקה (פרץ).

דקה מן הדקה (דאָקע מין האַדאָ-קע) - דאָס קלענסטע פון די קלענ-סטע, קליינטשיק טיילכל, דאָס סוב-טילע.

● איך האַלט אייך פאַרן אײנציקן דאָ אין געטאָ, וואָס האָט אַן אויער פאַר דקה מן הדקה (ש. שאַיעוויטש).

דק"ק (דעקאָק) - ערשטע אותיות פון די ווערטער: דקהי"ה קדושה (דעקע-הילע קדושה) - פון דער הייליקער געמיינדע, פון דער שטאָט.

● דער רב דק"ק וואַרשע - דער רב פון דער וואַרשעווער קהילה.

דער דרדקי-מלמד - דרדקי-מלמ-דים (דאָרדעקע-מעלאַמעד - דאָרדע-קע-מעלאַמדים) - רעליגיעזער לערער פון קליינע קינדער, לערער פון אַרע-ליגיעזער עלעמענטאַר-שול.

דער דרש (דראש) - סכאלאסטיש-געקין-
סטלטע אויסטייטשונג. קעגנזאץ: פשט.
(ז"ד).

די דרשה-דרשות (דראשע - דרא-
שעס) - (רעליגיעזער) פארטראג, פרע-
דיקונג; רעדע.
ער האט געהאלטן דרשות פאר יונגע
לייט און עלטערע (נ. מייזל).

דער דרשן-דרשנים (דארשן-דאר-
שאנים) - פרעדיקער, (רעליגיעזער)
רעדנער.

דרשענען (דארשענען) - האלטן א
רעדע, פרעדיקן.
דרשענען, דרשנט ער גאר שיין, נאר
טאן טוט ער ווייניק.

דער דת (דאס) - רעליגיעז געזעץ;
רעליגיע.
ביי מיין זידן אין שטוב האט זיך
אלצדינג געפירט שטרענג לויטן יידישן
דת.

-גלייכער וועג (אין גייסטיקן און
מאראלישן זין).
ער וועט דיך פון דרך-הישר נישט
אראפפירן (ראווינצקי).

דער דרך-המלך (דערעך-האמעלעך)
- קעניגלעכער וועג, ברייטער שליאך,
שאסיי.

שלום עליכם איז זיך געגאנגען מיט
זיין אייגענעם שליאך, מיטן דרך-המלך,
און זייטיקע שטעגן זענען אים געווען
פרעמד (נ. מייזל).

דער דרך-השכל (דערעך-האסייכל)
- קלארער פארשטאנד, לאגישקייט.
נאר דער לערער ווייזט דאס אויף מיטן
דרך-השכל (ד. פינסקי).

דער דרך-עולם (דערעך-אוילעם)
- שטייגער פון דער וועלט.
ביסלעכווייז האט זיך זיין שם אויסגע-
לאשן, ווי דער דרך-עולם איז, מען
פארגעסט באד דאס, וואס איז געווען
(ש. אש).

● איר האָט מיך דערפרייט מיט איי-
ערע קורצע ווערטעו און מיט אייער
הבטחה צו שרייבן (ממ"ס).

ה ב פ - ה ב ל י מ (העוול-האָוואָליים) -
נישטיקייטן, אַ גרויסער גאַרנישט.

ה ב פ - ה ב ל י מ ד י ק (העוול-האָוואָליים-
דיק) - נישטיק.

ה ג מ (האָגאַם) - כאָטש, אויב אָפילו.

● און הגם, אַז מען וויל שמועסן צו-
ריק, קומט דאָך דעם יידן אויס צו
הערן מוזיק עפעס נישט אַזוי אָפט
(ש"ע).

די הגנה (האָגאַנאַ) - ווערטלעך:
פאַרטייזיקונג, שויך; נאָמען פון באַ-
וואָפנטן יידישן זעלבסטשויך אין ארץ-
ישראל (געשאַפן אין יאָר 1937);
פאַרקירצטע באַצייכענונג פון דער
יידישער אַרמיי אין דער מלוכה
ישראל.

דער הדס - ה ד ס י מ (האָדעס -
האָדאַסיים) - מירטן-צווייגל, וואָס
מען פינדט צו צום לילוב (ז"ד).

ה ד ס ה (האָדאַסע) - נאָמען פון אַ
פּרוי; פריערדיקער נאָמען פון אסתר
המלכה; נאָמען פון דער פּרויען-
אַרגאַניזאַציע פאַר מעדיצינישער הילף
אין ארץ-ישראל.

די הא (היי) - דאָס פינפטע אות (ה)
פונעם אלף-בית.

די ה ב ד ל ה (האָוודאַלע) - ווערט-
לעך: אונטערשיידונג (פון הייליקייט
און וואָכעדיקייט) - אַרעליגיעזע
צערעמאָניע (פאַרבונדן מיט ברכות
איבער וויין און בשמים), וואָס רע-
ליגיעזע יידן פּראָווען שבתצונאַכט
(און מוצאי יום-טוב) אַלס צייכן, אַז
עס האָט זיך געענדיקט דער שבת
(אַדער דער יום-טוב) און עס הייבט
זיך אָן דער אינדערוואַכן.

● מיין זיידע האָט געמאַכט הבלדה אי-
בער וויין, אַ גוטע וואָך דער וועלט
דער גאַנצער - אַ גוטע וואָך (בראַ-
דערוואַן).

די ה ב ד ל ה - ה ב ד ל ו ת (האָוודאַ-
לע - האָוודאַלעס) - הבלדה-ליכט,
געפלאַכטן ליכט וואָס ווערט באַנוצט
צו הבלדה ביי רעליגיעזע יידן.

● חסידים זינגען און די הבלדות לייכטן
מיט (ש. אַש).

דער הבחור הזעצער (האָבאַכער
האָזעצער) - דער יונגער מאַן דער
דרוק-זעצער (אין איראַנישן זין).

● אַ דרוק-פעלער, אַ מאָדנע קונץ פון
הבחור הזעצער (פּרץ).

די ה ב ט ח ה - ה ב ט ח ו ת (האָוטאַכע-
האָוטאַכעס) - צוואַג.

הוֹלְכֵן (הוֹלְעֵכֵן) - גיין (אין איראָ-
נישן זין).

● מען הייסט אים הוֹלְכֵן, מיטן עטאָם
הייסט עס (ש"ע).

דער הוֹן-רב (האָן-ראָוו, הוֹין-ראָוו)
- גרויס פאַרמעגן, אַ סך געלט.

● פופציק רובל פאַר אַ לעקציע איז
דעמלט געווען אַ הוֹן-רב.

די הוספה - הוספות (הויסאָפּע -
הויסאָפּעס) - צוגאַב, צולייג, צולאַג.

● די אָנגעשטעלטע האָבן באַקומען אַ
הוספה צו זייער חודש-געהאַלט.

די הוצאה - הוצאות (הויצאַע -
הויצאַעס) - אויסגאַבן, קאָסטן; רייזע-
שפּעזן.

● איר ווילט זיך אויסשלאָגן די הוצאות
(אַפּאַטאַשו).

הוצאות-הדרך (הויצאַעס-האַדע-
רעך) - רייזע-קאָסטן, שפּעזן.

● עס וואָס פּערדל פאַרברויכט מער
הוצאות-הדרך ווי ער אַליין, האָבערל
ווילט זיך אים (ז. שניאור).

די הוראה (הויראַע) - רבנישע לערע.
● הונדערט איין מאָל האָט ער די
הוראה געחזרט (ש. אַש).

דער הורג - הרוגים (הוירעג -
האַרוגים) - געטויטער, דערמאָרדע-
טער (די קאַרעקטע העברעיִשע פּאַרם
איז: הרוג - הרוגים).

● זאָל עס וואָס פּערדל לויפן און
שלעפּן זי ווי אַ הורג איבער די גאַסן
(פּרץ). אים צעבלוטיקט ווי אַ הורג
(ש. אַש).

הורדוס (הורדעס) - נאַמען פון יידישן
קעניג (37-4 יאָר פ"ק), אוזרפאַטאַר

דער הדר (האַדער) - פּראַכט, שיינ-
קייט.

● קריגסטו, זאָג איך דיר, אַ הדר, מיט
גאַלד אָפּצוועגן (פּרץ).

הדרגה (האַדראַגע) - שטייגערונג, טיס-
טעמאַטישע שטייגערונג.

דאָס הדרת-פנים (האַדרעס-פּאַנים) -
פּרעכטיק געזיכט, גרויסאַרטיק אויס-
זען.

● ער האָט געהאַט אַ הדרת-פנים, הויך
געוואַקסן און אַ לענגע באַרד (ר.
ברינין).

הוד-מלכות (האַד-מאַלכוס, הויד-
מאַלכוס) - קעניגלעכע מאַיעסטעט.

● און לאָזטו אים פּריי, ביסטו-חלילה -
הוד-מלכות, פאַרביי! (פּרץ).

הוד-מלכותו (האַד-מאַלכוסו, הויד-
מאַלכוסו) - זיין קעניגלעכע מאַיעסטעט.

די הודעה - הודעות (הוידאַע -
הוידאַעס) - מעלדונג, באַקאַנטמאַ-
כונג, זע: מודעה.

דער הוה, הוה (הויווע) - קעגנוואַרט,
איצטיקע צייט.

דער הולך (הוילעך) - גאַנג, אַרט
פון קליידן זיך; דאָס פירן זיך. זע:
הילוך.

● און וואָס זאָגט איר אויף זיין הולך?
אויף די הילצערנע מלבושים (א.
שטיינבאַרג). די מאַמע האָט אים
דערמאַנט, אין וואָס פאַר אַ הולך ער
געפינט זיך (ש. אַש).

דער הולך רכיל (הוילעך ראַכיוול) -
באַרעדער, רכילות-טרייבער.

● איך וויל נישט זיין קיין הולך רכיל
(מ. בורשטיין).

דער הולך רכיל (הוילעך ראַכיוול) -
באַרעדער, רכילות-טרייבער.

● איך וויל נישט זיין קיין הולך רכיל
(מ. בורשטיין).

די הולט ה - ה ה ל ט ו ת (האכלאטע - האכלאטעס) - באשלוט.

● מיר האלטן זיך ביי די אָנגענומענע אויף דער פאַרזאַמלונג החלטות.

ה י ו צ א מ ז ה (האויציי מיזע) - פון דאַנען איז געדרינגען, דער אויס-פיר איז.

● ה י ו צ א מ ז ה: איר זאָרט זיך נישט פאַרלאָזן אויף שיינע לייט (קאָטיק).

ה י ו ת (העיוט) - אָזוי ווי.

● ה י ו ת דו ביסט געקומען, לאָמיר זיך נעמען צו דער אַרבעט.

דער ה י ז ק - ה י ז ק ו ת (העזק - העזיקעס) - שאָדן, פאַרלוט.

● וויל ער זיך אַרױטשלאָגן דעם ה י ז ק אויף דער וואָל (מ. בורשטיין).

ה י י נ ו - ה' (היינו-האך) - דאָס איי-גענע, דאָס זעלביקע, איינס און דאָס זעלביקע.

● ס'איז שוין היינו-הך, ס'האָט זיך ביי אים צונויפגעגאָסן אין איין זאך (מ. בורשטיין).

דער ה י כ ל - ה י כ ל י מ, ה י כ ל ו ת (הייכל - הייכלים, הייכלעס) - טעמפל; פאַלאַץ.

● פון דעם היכל, פון דעם פאַלאַץ, ווו ס'הערשט אחדות און ליבע (ה. צייטליך).

דער ה י כ ל ה ק ו ד ש (הייכל האָקו-דעש) - דער הייליקער טעמפל (אַמאָל אין ירושלים).

דער ה י ל ו ך (הילעך), - גאַנג; אַרט קליידונג.

● ער האָט זיך איינגעהערט אין דעם הילוך פון די אייגענע פיס (אַפּא-טאָש). אינעם חסידישן הילוך, אין

און טיראָן, האָט איבערגעבויט און פאַרשענערט דעם בית-שני (ז"ד).

די הושענא - הושענות (הוי-שאַנע - הוישאַנעס, שיינע - שיי-נעס) - ווערבע-צווייגלעך, וואָס רע-ליגיעזע יידן נוצן הושענא-רבה ביים דאווענען.

ה ו ש ע נ א - ר ב ה (הוישאַנע-ראַבע, שיינע-ראַבע) - אָזוי הייסט דער זי-בעמער טאָג סוכות, ווען רעליגיעזע יידן זאָגן ביים דאווענען די תפילות, וואָס הייבן זיך אָן מיטן וואָרט „הו-שענא“ - „העלף דאָך“.

ה ו ש ע נ ו ת (הוישאַנעס, שיינעס) שלאָגן - די רעליגיעזע צערעמאָניע פון אָפּקלאַפּן די בלעטלעך פון די ווערבע-צווייגלעך (הושענות) הושענא-רבה ביים דאווענען. אָפּגעשלאָגענע הושענא - צעבראָ-כענער מענטש.

די ה ז ר ה - ה ז ר ו ת (האָזאַרע - האָזאַרעס) - וואָרשונג. זע אויך: אזהרה.

די ה ז פ ר ה - ה ז פ ו ת (האָזקאַרע - האָזקאַרעס) - טרויער-פייערונג (צום אָנדענק פון געשטאַרבענע).

די ה ז פ ר ת - נ ש מ ו ת (האָזקאַרעס-נעשאַמעס) - ווערטלעך: דאָס דער-מאָנען די פאַרשטאַרבענע. אַ תפילה נאָך פאַרשטאַרבענע, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן אין געוויסע ימים-טובים (יום-כפור, דעם אַכטן טאָג סוכות, דעם לעצטן טאָג פסח און צווייטן טאָג שבועות).

דער ה ז ק - ה ז ק ו ת (העזק - הע-זיקעס) - זע: ה י ז ק.

הכל-בכל אויסגעשטעלט, אי דאָס —
 אי יענץ (א. שטיינבאַרג).
 הכל מוכן (האָקל מוכן) — אַלץ איז
 גרייט.
 הכל מוכן, אַלץ שוין פאַרטיק צו
 דער סעודה (א. שטיינבאַרג).
 הכל (האָקל) — אָט, נו, זע אויך:
 הכל, דאָס קליין מענטשעלע איז
 מיר נישט אַרויס פון זינען (ממ"ס).
 די הכנה — הכנות (האַכאַנע —
 האַכאַנעס) — צוגרייטונג.
 אָן שום הכנות, ווי ער שטייט און
 גייט, האָט ער זיך אַוועקגעלאָזט אין
 „עק-וועלט“ (ראַווינציק).
 די הכנסה — הכנסות (האַכנאַסע —
 האַכנאַסעס) — איינטראַג, איינקונפט.
 אָן הוצאה איז נישטאָ קיין הכנסה
 (פאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 דאָס הכנסת-אורחים (האַכנאַסעס-
 אַרכים) — „גאַסט-פריינדשאַפט“, גאַסט-
 הויז פאַר דורכגייער, פאַר אַרעמע-
 לייט; יידישע פילאַנטראָפישע אינ-
 סטיטוציע צו העלפֿן אַרעמעלייט.
 אַפּעס אַ מיין הכנסת-אורחים האָט
 גאָט באַשאַפֿן דאָס הייל אין מיטן
 וועג, אַ ייד זאָל האָפֿן ווי אַריינצוגיין
 (ש. אַש).
 דאָס הכנסת-כלה (האַכנאַסעס-
 קאַלע) — יידישע רעליגיעז-פילאַנט-
 טראָפישע אינסטיטוציע אויף אויסצו-
 קליידן און חתונה מאַכן אַרעמע מייד-
 לעך.
 די הכנעה (האַכנאַע) — אונטערטעני-
 קייט, אונטערצוואַרפֿנקייט, געבויגנ-
 קייט.

דער לאַנגער פעט-שוואַרצער קאַפּאַטע
 און אינעם קליינעם חסידישן היטע-
 לע (א. צייטליץ).
 דער היפוך — היפוכים (היפּעך-
 היפוכים) — דאָס פאַרקערטע, קעגנטייל,
 קעגנזאָץ.
 דינעזאָן מיט זיין שטילער געלאָסנ-
 קייט איז געווען אין פיל פרטים דער
 היפוך פון דעם שטורמיש-פלאַמענדיקן,
 שטאַרקן פרץ (ש. אַנ-סקי).
 היפוכדיק (היפּעכדיק) — פאַרקערט.
 דער רעזשינ האָט געמאַכט אויף
 אונדז די היפוכדיקע ווירקונג (א.
 קאַטיק).
 דער היפך — היפוכים (היפּעך —
 היפּעכים) — דאָס פאַרקערטע, קע-
 גנטייל, קעגנזאָץ. זע אויך היפוך.
 רייזעלע און כאַסקל! אַזאַ היפך ווי
 טאָג און נאַכט (ממ"ס).
 היתכן (האַיעטאַכן) — סטייטש, ווי
 שיקט עס זיך.
 היתכן, ווי אַזוי פאַלן זיי אויס דאָס
 צו טאָן? (מ. בורשטיין).
 דער היתר — היתרים (העטער, הע-
 טיררים) — (רעליגיעזע) דערלויבע-
 ניש, זע אויך: התר.
 די הפכה-הפכות (האַקכאַשע-
 האַקכאַשעס) — אַפּוואַרפונג; אַפליי-
 קענונג, דעמענטי.
 די פאַלשע אינפֿארמאַציע איז גע-
 וואָרן אַפּגעוואַרפֿן דורך אַ הפכה-
 אין דער צייטונג.
 הכל-בכל (האַקל-באַקל) — אַלצדינג,
 אַלץ אין איינעם.
 פאַרקויפט די בהמהלעך מיט פערד
 און וועגעלע, מיט הכל-בכל (ש"ע).

ל'אנע לעמוישע מעסיניי) - ווערט-
 לען: געזעץ, וואָס משה האָט באַ-
 קומען אויפן באַרג סיני; אויטאָרי-
 טאַטיוו הייליק געזעץ. באַצייכענונג
 פון אַן אויטאָריטאַטיוו וואָרט, וואָס
 קאָן נישט ווערן אָפגעפרעגט.
 איר מוזט גלייבן אַקוראַט ווי דאָס
 איז הלכה למשה מסיני (ממ"ס).

ה'לכות (הילכותים, הילכעס) - פאָר-
 שריפטן; גרונטזאַצן, פרינציפן.
 הלכות פאָליטיקע, דרך-אריך פאָרשטיי
 איך בעסער (ממ"ס). לערנען מיט
 זיי הלכות דרך-אריך (ז. שניאור).

ה'לכותא למשיחא (הילכעסע לימ-
 שיכע) - זאָך פאָר דער ווייטער
 צוקומפט, אוטאָפישער געדאַנק (וואָס
 לעזט זיך ערשט פאָרווירקלעכן אין
 משיחט צייטן).

מיר ווילן נישט וויסן פון קיין סו-
 דות, פון הלכתא למשיחא, וואָס עס
 וועט שפּעטער זיין (ממ"ס). דער
 פרינציפ פון אונטערריכט אויף דער
 מוטער-שפּראַך איז נאָך דאָן געווען
 אַ הלכתא למשיחא, אַ ווייטער טרוים
 (ש. דובנאָו).

דער הל'ר (האַלעל) - לויב-געזאַנג, אַ
 תפילה (צונויפגעשטעלט פון קאפיט-
 לען תהילים), וואָס רעליגיעזע יידן
 זאָגן ראש-חודש און אין געוויסע ימים-
 טובים.

דאָס האָבן זיך דער הימל און די
 ערד פאָראייניקט צו אַ גרויסן הל'ר
 (ראָנפּעלד).

הל'ר (הילעל) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 הל'ר ה'וקן (הילעל האַזאַקן) - דער אַל-
 טער הל'ר. - איינער פון די גרויסע

נישט מער קיין הכנעה, נישט מער
 געבויגענע קעפּ אונטער בייטשן (ז.
 וויינפער).

ה'כנעהדיק (האַכנאָעדיק) - אונ-
 טערטעניק, אונטערגעוואָרפן, געבוּגן.

זיצט זיך הכנעהדיק און שטיל (א.
 שטיינבאָרג).

דער הכשר - הכשרים (העכשער -
 העכשיירים) - רעליגיעזע דערלויבע-
 ניש; אויטאָריטאַציע.

די הכשרה - הכשרות (האַכ-
 שאַרע-האַכשאַרעס) - צוגרייטונג (פי-
 זישע און גייסטקע).

אָן יעדער דערפאַרונג, אָן יעדער
 הכשרה האָבן זיי זיך געלעזט אין
 וועג (ר. בריינין).

די הל'בשה (האַלבאַשע) - קליידונג;
 באַקליידונג.

וואָס איז דאָס פאָר אַ מין הל'בשה
 אויף דיר (ש"צ).

די הל'ואה - הל'ואות, הל'וואה -
 הל'וואות (האַלוואַע - האַלוואַעס) -
 אויסלייזונג, אויסבאַרגונג, דאָס לייען
 געלט; דאָס אויסגעפאַרטע געלט.

הל'ואי, הל'וואי (האַלוויי) - זאָל
 נאָר אזוי זיין! לעז זיין! (וונטש-
 אויסדרוק).

איך בין געזונט און שטאַרק, הל'וואי
 ווייטער נישט ערגער (ש"ע).

די הל'יכה (האַליכע) - זע: הל'יך.

די הל'כה - הל'כות (האַלאַכע -
 האַלאַכעס) - געזעץ; געזעצגעבע-
 רישע באַשטימונג; געזעצגעבערישער
 טייל פון תלמוד. קעגנזאָץ: אגדה (ו"ד).

די הל'כה למשה מסיני (וואַ-

ברכה איבער ברויט פארן עסן ביי רעליגיעזע יידן)
 • וערו האָט זיך געוואָשן, המוציא גע-
 מאַכט (ש. אַש)

ה מ ן (האַמען, האַמאָן) - געשטאַלט פון דער פורים-דערציילונג, וואָס האָט געוואָלט אומברענגען די יידן אין פערסיע; באַצייכנונג פון אַן אויסגע-שפּראַכענעם יידן-פּינד.

• מיר האָבן איבערגעלעבט ערגערע צייטן און גרעסערע המנס (ש"ע) ער הערט זיי אַלעמען ווי המן דעם גרעגער (ש"ע).

ה מ ן ה ר ש ע (האַמען והאַמאָן) האַראָ-שע) - דער שלעכטער, בייזער המן. די המצאה - המצאות (האַמצאָע - האַמצאָעס) - דערפּינדונג; איינפּאַל. • צי שטעקט נישט דרינען עפעס אַ המצאהלע פון די רויטע יידלעך (ש"ע) איך פאַר אויף אַ המצאה (ש. אַנ-סקי).

דער המשך - המשכים (העמשעך - העמשייכים) - פּאַרזעצונג.

• איך האָב נישט באַוווּן אַנצושרייבן דעם המשך פון מיין דערציילונג (א. קאָטיק)

ה ן ... ה ן ... (הען ... הען ...) - סיי... סיי...

• זענען מיר פּאַרט מבינים, שאַרפע מבינים הן אויף זינגען, הן אויף שפּי-לן, הן אויף אַלע אַנדערע זאַכן (ש"ע).

דער ה ן - צ ד ק (הען-צדק) - ערן וואָרט. • ער דאַרף שווערן אויף זיין הן-צדק, אַז ער וועט פּאַרן אַלע יאָר קיין סלאָנים (י. קאָטיק).

די ה נ א ה (האַנאַע) - גענוס, פּאַרגעניגן, באַפּרידיקונג.

יידישע רעליגיעזע געלערנטע, וואָס איז געווען נשיא (פּאַטריאַרך) אין ירושלים אין די יאָרן 30 פ"ק - 10 נ"ק.

ה ל מ א י (האַלוצומיי) - פּאַרוואָס, וואָרום, דען, וואָס דען.

• הלמאי האָט עטל ליב צו נאַשן און פיינט דאָס פּנימל צו וואָשן?

די ה ל צ ה - ה ל צ ו ת (האַלצאָע - האַ-לאָצעס) - געלעכטער, שפּאַס, וויין.

• וערו האָט ליב אַ ה ל צ ה און לאַכט אפילו פון אייגענעם רבין (אַפּאַטאַשו).

ה מ ב ד י ל (האַמאָוודיל) - „דער וואָס שיידט אָפּ“ (הייליקייט פון וואָכעדי-קייט). אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן (אַדער זינגען) שבת-צו-נאַכטס נאָך הברלה (ז"ד)

• האָט פּרץ אָנגעצונדן אַ ליכט און אָנגעשריבן האַסטיק מיטן ניגון פון המבדיל (נ. מייזיל).

דער המון (האַמוין) - מאַסע; פּאַלקס-מענטשן.

ער איז געווען באַליבט ביי די פּראָ-סטע יידן, ביים המון (י. קאָטיק)

דער המון-עם (האַמוין-אַם) - פּאַלקס-מאַסע, פּאַלקס-מענטשן.

• די יעניקע, וועלכע שרייבן פאַר דעם המון-עם (ג. מייזיל).

די „ה מ ו צ י א“ (האַמויצי, מויצע) - באַצייכנונג פון אַ שטיקל ברויט. זע: המוציא מאַכן.

• וער איזן אַריינגעקומען, אָפּגעשניטן „המוציא“ און געגאַנגען זיין וועג (ש. אַש).

„ה מ ו צ י א“ (האַמויצי) מאַכן-מאַכן אַ

דער הספד (העסקעם) - צושטימונג; פארשטענדליכונג; אייגנטימיקע מיינונג.

● עס איז געבליבן ביי אונדז דער הספד, אז מיר גייען אין גארטן אריין נאך בארן (ש"ע).

די הספדה (האסקאמע) - צושטימונג; אפראפאציע.

● איך האב באקומען דערויף די הספדה פון מינע עלטערן.

דער הספד - הספדים (העספעד - העספיידיים) - טרויער-רעדע (נאך א געשטארבענעם), נעקראלאג.

● מיר וועלן זיך צעגיטן דערנאך אין הספדים און נעקראלאגן (ש"ע). וער האט געהאלטן א קורצן הספד (א. ביק).

די הספדות (היסטאדירות) - פאראיין, ארגאניזאציע. פארקירצטע באצייכע-נונג פון דער הסתדרות הפלילית של העובדים העברים בארץ ישראל (הא-היסטאדירות האקלאטי ששל האאוודים האאוודים בעערעץ יסראעל) - די אלגעמיינע ארגאניזאציע פון די יידישע ארבעטער אין ארץ ישראל (א. גאניזירט אין יאָר 1920).

די העויה - העויות, העויה - העויות (האווייע - האווייעס) - גרימאס; זשעסט.

● ווייז מיר כאָטש איינע צווישן די חיות, אין זאָל נישט נאָכמאָכן אירע העויות (עטינגער).

די העזה (האָזע) - דרייסטקייט; פרעכ-קייט.

● העזה דאָס האָט, צו קלאָפן אין פרעמדע טירן (אָפּאַטאָשו).

העזה דיק (האָזעדיק) - דרייסט; פרעך.

● איך שרייב צוליב זיך, צוליב מיין הנאה וועגן (נ. מייזל).

אונדז, קינדער, האָט שטאַרק הנאה געטאָן, וואָס מיר האָבן אַ לאַשיקל (סטאָוסקי).

די הנחה (האָנהאָגע) - אויפפירונג, האַלטונג.

● די גאַנצע הנחה זיינע איז געווען מער אַ פּאַלקטימלעכע (י. קאָטיק).

I די הנחה - הנחות (האָנאָכע-האָנאָכעס) - רעדוקציע (פון פרייז), פאָר-קלענערונג, פאַרלייכטערונג.

● מיר האָבן באַקומען הנחה-בילעטן אין טעאָטער.

צוגעזאָגט הנחות פאר יידישע קאָלאָניסטן; יאָרן-לאַנג פריי-פון אָפּאַלאַ (פּרץ).

II די הנחה - הנחות (האָנאָכע-האָנאָכעס) - פאַרויסזעצונג, גרונט-זאָץ, גרונט-געדאַנק.

● מיר גייען אַרויס פון דער הנחה, אז יעדער געזונטער מענטש דאַרף אַרבעטן.

דאָס הסבועט (העסע-בעט) - אָנלעך-בעט; פרייטע שטוף, אויסגעלייגט מיט קישנס (פאַרן בעל-הבית פסח ביים סדר ביי רעליגיעזע יידן)

● דער טאַטע זיצט אָנגעלענט אויף דעם הסבועט מיט גדלות, ווי עט פאַסט זיך פאַר אַ מלך (ש. אַנ-סקי).

די הסברה (האָספאַרע) - דערקלערונג, אויסטייטשונג, דאָס געבען צו פאַרשטיין.

● זייער אינטערעסאַנט איז געווען זיין אַרט הסברה, ער האָט די שווערסטע פראָגע אַזוי דערקלערט, אז אַ קינד האָט געקאָנט פאַרשטיין (י. קאָטיק).

אָוועקגעוואָרפענע זאָך (אָן אַן אייגנ-טימער); כאַאַס.

די וועלט איז קיין קרעטשמע, קיין בערזע, קיין הפקר (פרץ). ס'איז הפקר - ס'איז שוואַלץ, פאַרלאָזן.

דער שטויב איז הפקר, דער שטויב איז נישט מיין (פרץ).

הפּקר-יונג - גאַסן-יונג, אונטער-וועלט-מענטש.

הפּקר-וועלט - כאַאַס, אַנאַרכיע, אַ וועלט אָן אַ מאָראַלישער און עטי-שער אָרדענונג.

דאָס הפּקרות (העפּקירעס) - צע-לאָזטיקייט, געזעצלאָזיקייט, אַנאַרכיע. און אָט רעדט ער, דער דיכטער, ווייטער וועגן דער הפּקות און צע-לאָזטיקייט פון די גבירים (נ. מייל).

דאָס הצטרכות - הצטרכעס (היצטאַרכעסן) - בא-דערפעניש.

זיי האָבן שוין געדאַרפט אויך אין איינעם אַרבעטן, כדי צו באַפרידיקן אַלע מאַטעריעלע הצטרכותן (זשי-טלאָוסקי).

די הצלחה (האַצלאַכע) - גליק; דערפאַלג.

אַז די הצלחה שפּילט צו, גילט ערשט די חכמה (פאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

די הקדמה - הקדמות (האַקדאָמע - האַקדאָמעס) - אַריינפיר, אַריינפיר-וואָרט, פאַרוואָרט, פאַררעדע.

די הקדמה איז גרעסער פונעם ספר (ש"צ). איך האָב אָנגעהויבן רעדן אָן הקדמות (ש. אַנ-סקי).

ער קוקט פון אַזייט, ביין און העזה-דיק (מ. בורשטיין).

העיקר שכחתי (האַיקער שאַ-כאַכטי) - ווערטלעך: דאָס וויכ-טיקסטע האָב איך פאַרגעסן. אַלטע פאַרמולע פון אַ צושריפט צום סוף פון אַ בריוו; פאַסטסקריפטוט. זע אויך: עיקר שכחתי.

די הערה - הערות (העאַרע - העאַרעס) - באַמערקונג. אַיך האָב עס געלייענט אויסנווייניק מיט די הערות (ש. אַש).

די הפטורה - הפטורות (האַפ-טוירע - האַפטוירעס) - שלום-קאַפיטל; קאַפיטל פון נביאים, מיט וועלכן מען פאַרענדיקט דאָס לייע-נען פון דער תורה שבת און יום-טוב אין בית-המדרש; שלום-וואָרט. חדר-יינגלעך זאָגן אָפּ די הפטורה (ש. אַש). ער האָט גענומען זאָגן מיט אַ ניגון פון דער הפטורה (א. ביק).

דער הפך - הפכים (הייפעך - הייפאָכים) - זע: היפך.

הפלא-ופלא (האַפּלע-וועפּלע) - ווונדער איבער ווונדער, ווונדערבאַר, אויסטערליש.

ס'איז הפלא-ופלא, גאָרנישט קיין מענטשלעכער פּוח (ש"צ).

די הפסקה - הפסקות (האַפּסאַ-קע - האַפּסאַקעס) - איבעררייס, פּוּזע.

בשעת יעדער הפסקה כאַפט ער אָפּ דעם אָטעם (מ. בורשטיין).

דער הפקר (העפּקער) - שוואַלאָזיקייט, פאַרלאָזטיקייט (אָן אַ בעל-הבית).

קומען צוריק מיט דריי טעפ מילך (פריע).

ה ר ג ע נ ע ן (האַרגענען) - מערדערש שלאָגן; שלאָגן אויף טויט, טויטן.

⊙ האָבן די פּויערים געסטראַשעט צו דערהרגענען דעם שררה (אַפּאַטשאַו).

דער הוהור - הרהורים (היר-הער - הירורים) - געדאַנק, נאָכ-טראַכטעניש.

⊙ פאַרברען די שלעכטע הרהורים און מחשבות (א. ביק).

דער הרהור-תשובה (היר-הער-טשוווע) - געדאַנק וועגן אומקער צום גוטן, געדאַנק פון תשובה-טאָן.

פון אויסבעסערן דעם לעבנס-וועג, (לויט דעם רעליגיעזן באַגריף); די שטים פון געוויסן.

⊙ גיט עס אַ קלאַפּ אין האַרצן און עס דערוועקט זיך אַ הרהור-תשובה (ש. אַש).

דער הרוג - הרוגים (האַרוג - האַרוגים) - געטויטער, דערהרגע-טער, טויטער. זע: הורג.

⊙ ווהיין וועסטו גיין? ווער וועט דיך צונעמען אַזאָ הרוג ווי דו ביסט (ש. אַש).

די הרהבה (האַרכאָווע) - פרייט-קייט; ווייכקייט.

הרהבה הריק (האַרכאָוועדיק) - פרייט-לעך; גאָר רייך.

⊙ דער מיש הרהבהדיק געגרייט (א. שטיינבאַרג).

הרי-זושך (האַרי-כוישעך) - פיג-צטערע בערג, שוואַרצע בערג; עק-וועלט.

דער הקדש - הקדשים (העקדעש - העקדיישים) - אויפהאַלט-אַרט (אַזיל) פאַר אַרעמע קראַנקע יידן (אַמאָל). באַצייכענונג פון אַן אומאַרדענטלעך, שמוציק אַרט.

⊙ ביי טאָג האָט ער געוואַנדערט... און ביי נאַכט גענעכטיקט אין די הקדשים (ש. אַש).

הקיצור (האַקיצער) - קורץ, קורץ גערעדט, מיט איין וואָרט. זע אויך: אַקיצור.

⊙ הקיצור, געפועלט - מען וועט אונדז שוין געבן אַ באַוואַרעניש (ש"ע).

הקיצור המעשה (האַקיצער האַ-מייסע) - קורץ דערציילט, דער קי-צור פון דער דערציילונג. זע: קיצור המעשה.

⊙ הקיצור המעשה, ער פאַרט אַ טאָג, ער פאַרט צוויי, ער פאַרט דריי - גאַרנישט מיט גאַרנישט (ש"ע).

די הקפה - הקפות (האַקאָפּע - האַקאָפּעס) - דאָס אַרומגיין (מיט די ספר-תורהס אַרום באַלעמען אין שול סמחת תורה ביים דאָווענען); דאָס אַרומקרייזן; דער אַרומפלי; דער טור. ⊙ דער עולם איז געגאַנגען הקפות, פאַרויס דער חזן, און פון הינטן דאָס גאַנצע קליינבאָרג (ממ"ס). מאַכנדיק אייניקע הקפות איבערן מאַרק, האָבן זיך די טויבן אויף די זעכער צע-שטעלט (ש. אַש).

דער הרהבת (האַר-האַבאָיס) - בית-המקדש-באַרג, דער באַרג אויף וועלכן עט איז געשטאַנען דער היי-ליקער טעמפל אין ירושלים.

⊙ זי ווי ציגן פלעגט אַלע פאַרטאָג לויפן זיך פאַשען ביים הרהבת און

די השגה - השגות (האסאָגע - האַסאַגעס) - באַגריף; באַגער.

האַט איר דען אַ השגה, ווי דאָס קינד האַט אויסגעזען (ד. פינסקי). נאָך פון קינדווייז אָן איז זיין השגה גע- ווען צו זיין אַ חזן (ש"ע).

די השגה (האַשגאַכע) - אויפזיכט; געטלעכע פאַרויסזעונג, לויט דער רעליגיעזער פאַרשטעלונג.

ער גייט איבער אויף דעם טאַנסס הענט, לערנען אונטער זיין השגחה (ממ"ס). ער האַט אין יענער צייט אָנגעהויבן טיף צו גלייבן, אַז די השגחה האַט אים געפירט אויף אַט דעם וועג (ז. וויינפער).

די השגחה עליונה (האַשגאַכע עליונה) - אייבערשטע (הימלישע) השגחה, געטלעכע פאַרויסזעונג, לויט דער רעליגיעזער פאַרשטעלונג.

די השגחה פרטית (האַשגאַכע פּראַטיט) - באַזונדערע געטלעכע פאַ- רויסזעונג (לויט דער רעליגיעזער פאַרשטעלונג).

ער האַט גלייך דערזען אין דעם אַ צייכן פון אויבן, אַ השגחה פרטית (י. זינגער).

דער השומר הצעיר (האַשאַמער האַצאָיר) - ווערטלעך: יינגער וועכ- טער, נאָמען פון אַ ציוניסטישער יוגנט-אָרגאַניזאַציע און אַרבעטער- פאַרטיי.

די השפלה (האַסקאַלע) - אויפקלע- רונג; אויפקלערונג-פאַוועגונג ביי יידן אין סוף פון 18-טן און אָנהייב פון 19-טן יאָרהונדערט, אָנהייבנדיק פון משה מענדלסאָן (1729-1786).

ערנעץ הינטער די הרי-חושך, אויף יענער זייט סמבטיין, געפינט זיך אַ פאַלק, וואָס מען רופט עס די רויטע יידעלעך (ש"ע).

די הריגה - הריגות (האַריגע - האַריגעס) - טויטונג, מאָרד.

די הריגות פון אונדזערע אבות האָבן געדויערט טעג, וואָכן (ש. אַש).

הרים וגבעות (האַרים אַגוואָעס) - מ"צ-בערג און בערגלעך; גאַנצע בערג זייער אַ סך.

ער האַט שוין געעפנט דאָס מויל און אָנגערעדט אויף אים הרים וגבעות (י. קאָטיק).

הרים וגבעות (האַרים אַגוואָעס) צוואַגן - צוואַגן גאָלדענע בערג.

וערו האַט מיר צוגעזאָגט הרים וג- בעות, גאָלדענע בערג (ר. בריינין).

דער הרף-עין (הערעף-איינען) - אויגנבליק.

דאָס איז געשען אומגעריכט אין איין הויף-עין.

"הרת-עולם" (האַראַס-אוילאָם) - געמיינט: געבורטס-וויינען פון אַ וועלט, אויפטרייסלונג, באַנניונג פון דער וועלט.

קריגט זיך נישט מיט אַנאַנדער, היינט איז "הרת-עולם", היינט גייען מיר אַלע צוזאַמען (ש. אַש).

די השבעה - השבעות (האַשבאַע - האַשבאַעס) - באַשווערונג (פון גייסטער, לויט דער רעליגיעז-מיס- טישער פאַרשטעלונג).

העלפן העלפט ער נישט מיט קיין קוויטלעך, נישט מיט השבעות, נאָר מיט זיינע אייגענע האַרעפאַשנע הענט. (ז. שניאור).

לונג געדרוקט געוואָרן (ש. דונאַוו).
 דאָס השתפכות הנפש (הישטאָפּ-
 כעס האַנעפעש) - האַרציקייט; עק-
 טאַז; העכטע באַגייסטערונג.
 ● „דיין דערפאַלג איז אונדזער אַלעמענס
 שטאַלץ“ - האָט ער צו מיר געזאָגט
 אין אַ מינוט פון השתפכות הנפש
 (ש"ע).
 דאָס התבודדות (היסבּוידעדנס) -
 אָפּגעזונדערטקייט, אָפּגעשלאָסנקייט,
 דאָס זיין אַליין מיט זיך.
 ● דאָ פּלעגט ער זיצן ביי דער נאַכט
 אין התבודדות אַליין (פרץ).
 דאָס התגלות - התגלותן (הי-
 סגאַלעס - היסגאַלעסן) - אַנטפלע-
 קונג.
 ● עס אינטערעסירן אונדז אַלעמען
 זיינע פּלאַנדזשענישן און התגלותן
 (נ. מייזל).
 דאָס התחזקות (היסכאַזקעס) - שטאַר-
 קונג, דערמוטיקונג.
 ● האָט ער דאָך אַ שטיקל התחזקות אין
 דעם, וואָס אַ ייד איז אזוי געוויפן
 (בערדיטשעווסקי).
 דאָס התהיבות - התהיבותן
 (היסכיייוועס - היסכיייוועסן) - פאַר-
 פּליכטונג.
 די התהלה - התהלות (האַסכאַ-
 לע - האַסכאַלעס) - אָנהייב.
 ● אים איז שווער געווען צוצונוכּן אַן
 אָנהייב, צו מאַכן אַן התחלה (אָפּא-
 טאַשו).
 דאָס התלהבות (היסלאַהאַוועס, היס-
 ליייוועס) - באַגייסטערונג; ברען.
 ● זעט נאָר זייער באַגייסטערונג, זייער

● איך בין ערשט נישט לאַנג אַנגעקו-
 מען פון לייטע מיט אַ קאָפּ פּויל הש-
 כלה און אייראָפּיאישע געדאַנקען
 (נאַמבערג).
 די השלמה - השלמות (האַשלאַמע-
 האַשלאַמעס) - פאַרפּולקאָמונג.
 ● זעלטן ווען עס גיט זיך אויף אַט
 דעם וועג איין צו דערגרייכן אַ
 השלמה (זשיטלאָווסקי).
 השם ירחם (האַשעם יעראַכעם) -
 גאָט זאָל זיין דערבאַרעמען.
 השם ישמרגו (האַשעם ישמעריינו) -
 גאָט זאָל אונדז אָפּהיטן.
 ● וועט עס זיין אַ וואָך, השם ישמונו
 (פרץ).
 השם יתברך (האַשעם ייסבאַרעך) -
 גאָט. (ווערטלעך: גאָטס נאָמען זאָל
 זיין געבענטשט).
 ● דאַנקען השם יתברך, וואָס מען קאָן
 שוין כאָטש געבן אַ לאַך (ש"ע).
 די השערה - השערות (האַשאַרע-
 האַשאַרעס) - אָננעמונג, פאַרשטע-
 לונג, היפּאָטעזע, נישט זיכער באַ-
 גרינדעטע מיינונג.
 ● לויט דער השערה פונעם מחבר, גע-
 פינט זיך סמאָלין אין סאַמע האַרץ
 פון מאַזאַויע (מ. בורשטין).
 די השפעה - השפעות (האַש-
 פּאַע - האַשפּאַעס) - איינפּלוס,
 ווירקונג.
 ● די השפעות פון דער וועלט-ליטעראַ-
 טור זענען ביי אים [ביי פרצן] גע-
 ווען זייער שטאַרק (נ. מייזל).
 דאָס השתדלות (הישטאַדלעס) -
 באַמיונג.
 ● דורך מיין השתדלות איז די דערציי-

דאָס התפעלות (היספּיילעס) — אַנט-ציקונג, באַגייסטערונג, צעפלאַמטקייט. לילי האָט זיך פון גרויס התפעלות אַזש צעוונגען (אַפּאַטאַשו).

די „התקוה“ (האַטיקוואַ) — „האַפענונג“. נאַציאָנאַלער הימן פון דער יידישער מלוכה ישראל, געשאפן אין יאָר 1878 פון נפתלי הערץ אימבער (1856—1909).

דאָס התקרבות (היסקאָרוועס) — דערנענטערונג. צווישן אונדו האָט זיך געשאפן אַ באַשטימטע התקרבות (א. קאַטיק).

דער התר — התרים (העטער — העטיירים) — דערלויבעניש, באַפריי-ונג פון אַ (רעליגיעזן) געבאָט. זע: היתר.

אויף יעדער זאַך וועט ער אייך אויסגעפינען אַ היתר.

ער זאָל אַרויסגעבן אַ היתר (א. ביק).

די התרה — הוראה (העטער-הויראַע) — רבנישער דיפלאָם, אויטאָריזאַציע אויף צו זיין אַ רב, רבנות-דערלוי-בעניש.

די התר-שחיטה (העטער-שכיטע) — דיפלאָם, אויטאָריזאַציע אויף אַ שוחט. ער נעמט אַרויס אַ היתר-שחיטה און ווערט שוחט אויפן דאָרף (פרץ).

התלהבות (ממ"ס). מיר האָבן גערעדט מיט היץ, מיט התלהבות (י. קאַטיק).

די התמדה (האַסמאָדע) — פלייטי-קייט; אויסדויער.

געלערנט מיט גרויס התמדה (ש. אש). ער האָט מיט התמדה געלייענט (א. ביק).

דאָס התמנות (היסמאַנעס) — אַמט פון אַן עלטסטן; דאָס אויפנעמען פאַר אַן עלטסטן.

קיין התמנות נעמט ער בשום-אופן נישט אָן; ער איז קיין „דאָזאַרצע“, קיין גבאי נישט (פרץ).

דאָס התנגדות (היסנאַדעס) — קעגנערשאַפט.

די פאַרערונג פאַר פרצן, די פיעטעט פאַר זיין גייסט האָט נישט איין מאָל אַרויסגערופן שטאַרקע התנגדות און פאַרביטערונג (נ. מייזל).

דאָס התנהגות (היסנאַגעס) — אויפ-פירונג; האַלטונג.

זיין התנהגות, זיין אויפפירונג האָט אַלעמען איבערראַשט.

דאָס התנצלות (היסנאַציעס) — פאַר-ענטפערונג.

נאָך אַזאַ מין התנצלות וועט דער גוטער לייענער געוויס קיין טענה נישט האָבן (ש"ע).

והילד אינו (וועהאיעלעד איינע-
 גו) — און דאָס קינד איז נישטאָ, דאָס
 „קינד“ איז פאַרשוונדן געוואָרן.
 * פּלוצים פּלעגט ער זיך אויסהויבן,
 אַוועקגיין און ווילד אינו, נישטאָ
 פעפערל (ש"ע).

ו (וואָו) — (דאָס זעקסטע אות (ו) פּו-
 נעם אַלף-גית).

ווידי, וידוי (ווידע) — באַקענטע-
 גיש צו זינד, באַקענטעניש צו אָפּ-
 געטוענע מעלערן; אַ תּפִּילָה, וואָס
 רעליגיעזע יידן זאָגן פאַרן שטאַרבן.
 * אַז מען לעבט אָן חשבון, שטאַרבט
 מען אָן וידוי (שפּריכוואָרט לויט א.
 בערנשטיין). ער דערציילט פון זיינע
 איבערלעבענישן ווי אַ פּאַרזעצונג פון
 זיין ווידוי (ד. פינטקי)

וויזתא וויי(ואָסאָ) — זע: ויזתא

וויפות — וויפותים (וויקועך —
 וויקועים) — דיסקוסיע, פּאָלימיק, דעבאַ-
 טע; דיספּוט, וואָרטשטרייט.

* מיט זיי האָבן וויפות, דאָרף מען זיך
 גוט אונטערגאַרטלעך, זיי איבערשפּאַרן
 איז אוממעגלעך (ש"ע).

דער ווייתוו — ווייתורים (וויטער-
 וויטורים) — פאַרזיכטונג, דאָס אָפּזאָגן
 זיך פון אַ רעכט, פון אַ פּרינציפּ; קאָמ-
 פּראָמיס.

ואהבת לרעך כמוך (וועהאָוו-
 טאָ לערייאַכאָ קאָמויכאָ) — זאָלסט לייב
 האָבען דיין מיטמענטש ווי זיך אַליין.
 אַ ביבליש געזעץ, וואָס הלל האָט גע-
 האַלטן פאַרן עיקר פון דער יידישער
 רעליגיע,

ואינו (וועאיינענו) — און ער איז
 נישטאָ, און ער איז פאַרשוונדן גע-
 וואָרן

* און איידער וואָס - ווען ואינו - דער
 בחור איז פאַרשוונדן (ש"ע).

ודוי (ווידע) — זע: ווידוי.

ודילבון (וועדי לענגאוויין) — און עס
 איז גענוג פאַר דעם, וואָס פאַרשטייט.
 אַ צושריפט-פאַרמולע, וואָס ווערט באַ-
 נוצט, ווען מען וויל, אַז יענער זאָל
 זיך אַליין אָנשטויסן, וואָס מען מיינט.
 * אויף אזוי ווייט קאָן איך מיך פאַר
 דיר אַרויסרעדן — ודי לבון (י. קאָטיק).

והאראיה (וועה ראיע) — און אָט אַ
 באַווייזן.

* איך האָב געוויסט, אַז איר וועט קו-
 מען, און וואַראַיה, איך האָב אייך
 מיטגעברענגט קענען. (פּרץ)

והיום (וועהאָיוים) — און היינט, און
 איצט.

* והיום, און אַצינד קום איך פאַרצו-
 זעצן דעם ספור (ש. אַנ-סקי).

פיר - פארמולע פון א מעשהלע)
 • ויהי היום איז אין א שיינעם זומער-
 טאג געקומען אין דעם שטעטל א
 גריין-גרויער ייד (מ"מ"ס).

ויהי רצון (וואַזעהי ראָצן) - זאָל גאָט
 וועלן, זאָל זיין דער ווילן (פון גאָט)
 • ויהי רצון, און זאָל זיין דער גוטער
 ווילן פון זיין ליבן נאָמען, אַז מיין
 סטעמפעניו זאָל געפינען לייטזעלי-
 קייט אין אַיערע אויגן (ש"צ).

ויהי א (ווייזאָסאָ) - נאָמען פון המנס
 יינגסטן זון; באַצייכענונג פון אַ גרויסן
 נאָר.

ויכוח - ויכוחים (וויקועך - וויקו-
 כים) - זע: וויכוח.

וילך (וואַיעלעך) - און ער איז אוועק-
 געגאַנגען.

• גאַנץ פרי איז ער אויפגעשטאַנען,
 עפעס גענומען אין מויל אַרין און
 וילך (בערדיטשעווסקי).

ויצעקו (וואַיצאַקו) - ווערטלעך: זיי
 האָבן געשריגן; גרויס געשריי.

• איז דאָך געוואָרן... אַ ויצעקו: סטייטש
 אַ ייד דרייט און דרייט (ש"צ).

ויקרא (וואַיקראָ) „און ער האָט גע-
 רופן“, נאָמען פונעם דריטן חומש-בוך.

ויתור - ויתורים (וויטער - וויטו-
 רים) - זע: ויתור.

ויתרוצו (וואַיסרוצעו) - „און זיי
 האָבן זיך געשטויסן, גע(ה)אַמפערט;
 אינערליכער ווידערשפרוך, אינעוויי-
 ניקסטער קאַמף.

• ויתרוצו... האָבן זיך די צוויי מענ-
 דעלעך געבוזעקעט אינעווייניק, גע-
 ריסן זיך און געפליקט (מ"מ"ס). איך

• מיר זענען נישט גרייט צו קיין ווי-
 תורים, צו קאַמפראָמיסן.

דער וועד - וועדים (וואַאד - וואַא-
 דים) - זע: ועד.

דער וושט (וויישעט) - גאַרגל.

וושתי (וואַשטע) זע: ושתי.

דער וותיק - וותיקים (וואַטיק -
 וואַטיקים) - זע: ותיק.

דער וותרן - וותרנים (וואַטרען-
 וואַטראָנים) - זע: ותרן

דאָס וותרנות (וואַטראָנעס) זע:
 ותרנות.

ויבוא המן (וואַיאַווי האָמען) - און
 המן איז אַריינגעקומען. אַן אויסדרוק,
 וואָס ווערט באַנוצט, ווען עס קומט
 פלוצים אַריין אַ בייזער מענטש, אַ
 פיינט.

• איך הייב אויף די אויגן - ויבוא המן!
 פאַר מיר שפייט דער מלאַך המות
 (ש. אַנ-סקי).

„ויברח“ (וואַיווראַך) מאַכן - מאַכן
 פיס, אַנטלויפן.

• נעמט די פיס אויף די פלייצעס און
 מאַכט ויברח (ש"צ).

וידוי (ווידע) - זע: ווידוי.

ויהי (וואַזעהי) - און עס איז געווען.
 ווו „ויהי“ איז אַצרה (פאַלקסווערטל
 לויט א. בערנשטיין). דאָס ווערטל
 נעמט זיך דערפון, ווייל אַלע קאפיט-
 לעך פון דער בייבל, וועלכע הייבן
 זיך אָן מיטן וואָרט „ויהי“, דערציילן
 וועגן טרויעריקע געשעענישן.

ויהי היום (וואַזעהי האַזיום) - און
 עס איז געקומען דער טאָג; אין אַ
 שיינעם טאָג; אַמאָל איז געווען (אַריינ-)

אין קאָן נישט פארטראָגן דאָס רויטע פּניב זיינס מיט די פעטע באַקן מיט דער מעשענער באַרד און ועל פּולם דאָס היסטעלע זיינס (ש"צ).

דער וצדקתך (וועצידקאָסכאָ) — און דיין פרומקייט. באַצייכענונג פון אַ היפער-פרומען, פון פאַלשער פרומקייט.

דער פרומער, דער וצדקתך דאַנקט דעם אייבערשטן, וואָס אים האָט דאָס נישט פּאַרטשעפּעט (ממ"ס). נישט חללי-לה קיין וצדקתך ווי אַנדערע וויי-בער (ש"צ).

דער ושים (וויישעט) — גאַרגל.

ושתי (וואַשטע) באַמען פון אדשורושעט ווייג (אין דער פּורים-דערציילונג).

דער ותור-ותורים (וויטור וויטורים) — זע: ויתור.

דער ותיק-ותיקים (וואַטיק — וואַ-טיקים) — פלייסיקער, איבערגעגעבע-נער, טרייער, לאַנגיאַריקער; דער וואַס-שטייט אויף זייער פּרי צום לערנען. דו ביסט פון די ותיקים-לייט, קומסט אין דער ביבליאָטעק גאַנץ פּרי (ושיט-לאַווסק).

דער ותרן-ותרנים (וואַטרען — וואַטראַנים) — פרייטהאַרציקער; קאָמ-פּראָמיס-גרייטער; דער וואָס איז גרייט צו פאַרצייכטן, זיך פון עפיס אָפּצו-זאָגן.

אונזערע גבירים זענען ותרנים אויף אַ ווילער עצה, אויף אַ גוט וואָרט (ממ"ס).

דאָס ותרנות (וואַטראַנעס) — גרייטהאַר-צייטי; נויגונג צו פאַרצייכטן, זיך פון עפעס אָפּצוזאָגן, צו מאַכן קאָמפּראַ-מיסן.

האָב טאַקע דורכגעלעבט אַ היפשן ויתרוצו אין מיין נשמה (זשיטלאָוו-סקי).

וכדומה (אוכדוימע) — און דאָס גלייבן. וואָס טראַגט אַ גייער? בענדער און בענדלעך, קעמעלעך, באַדלעך און האַר-באַדלעך, און שפּילצייג פאַר קינדער... וכדומה אַועלכע קליינדיקייטן (פּרץ).

וכוח — ופּוהים (ויקועך — ויקוכים) זע: ויכוח.

וכשמו פּן הוא (וועכישמו קיין הוא) — אַזוי ווי זיין באַמען, אַזוי איז ער.

וכשמו פּן הוא... אַזוי האָט מען אים גערופן! אַן אייזערנער ייד! אַ ייד ווי אַ בוימ (פּרץ).

ומעשה שהיה פך היה (אומייסע שעוהאַיאַ קאָך האַיאַ) די געשיכטע, די (זאָך) איז אַזוי פאַרגעקומען; אַן אַלטע אַריינפיר-פאַרמולע אין אַ דערציילונג. ונתנה תוקף (אונסאַנע טויקעף) — אַ תפילה (וועגען הימלעשן געריכט אי-בער דער וועלט און מענטשן), וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן ראש השנה און יום כפור ביים דאַווענען.

גייט לאַדט אים צום ונתנה תוקף (פּרוג).

דער ועד (וואַעד) — קאָמיטעט.

דער ועד ארבע ארצות (וואַעד אַרבע אַראַצעט) — סינאָד - פאַרשטייער-שאַפט פון די יידישע קהילות פון די פיר אַלט-פּוילישע פּראָווינצן: גרויס-פּוילן, קליינפּוילן, פּאָדאָליע-גאַליציע און וואַלין (אין אַנהייב אויך ליטע) אין 16-18 טן יאָרהונדערט נ"ק. ועל פולם (וועאל קולאַם) מער פון אַלץ, איבער אַלץ.

זאב (זעו) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
אין ייִדיש: וואָלף.

זבולון (זוולן) - ביבל-פּערסאָנאַזש;
נאָמען פון אַ מאַנצביל.

זה בכה וזה בכה (זע בעכוי, וועזע בעכוי, זע בעקוי, וועזע בעקוי) - דער (זאָגט) אַזוי און דער (זאָגט) אַזוי; דער אַהער און דער אַהין.

קומען זיי... ווערט זה בכה וזה בכה! איינער זאָגט אַ דריטל, איינער - אַ האַלב, איינער גאָר אַ גאַנצן מי-ליאַן (פּרץ).

זה הרגע (זע האַרעגע) - די מינוט, אין דער מינוט.

זה הרגע ווייז אַ וועג מיר (ש. אַנ-סקי).

זה נופל וזה קם (זע נופל וועזע קאָם) - דער פּאַלט און דער שטייט אויף, דער ווערט דערנידעריקט און דער ווערט דערהויבן.

זה נופל וזה קם... מאַכט דער נייער קינסטלער דעם זעלבן וועג, וואָס דער אַלטער האָט געמאַכט (פּרץ).

זהב טהור (זאָהאַוון וואָהעוון) טאָ-הער) - ריין גאָלד, גינגאָלד.

זיי שאַרן אַרויס פון אַ גריבל נישט קיין זאַמד, נאָר ריין גאָלד, טאַקע זהב טהור (פּרץ).

זהר (זויהאר, זויהער) - זע: זוהר.

זו תורה וזו שכרה (זו ווי)

טויראָ וועזו (וועזוין סכאָראָ) - דאָס איז דאָס לערנען און דאָס איז זיין באַליבונג.

צלץ טרייבט צום לערנען! אָבער זו תורה וזו שכרה (פּרץ).

זוגתו (זוגאָטוי) - זיין ווייב.
ער שרייבט מיר, איך זאָל אַריינגיין צו זיין זוגתו (ש. אַש).

זוגתי (זוגאָטי) - מיין ווייב.
זיי וויסן, זוגתי טריינע מירל (פּרץ).

זוגתך (זוגאָסכאָ) - דיין ווייב.
דאָרט זיצט זוגתך טריינע מירל און זי האָט ליב צו הערן דורך אַ שפּאַרע. (פּרץ).

„זוהר“ (זויהאר, זויהער) - ווערטלעך: ליכט-שיין. נאָמען פונעם גרונט-ווערק (אין דער אַראַמישער שפּראַך) פון דער ייִדישער רעליגיעז מיסטישער לערע (קבלה, ז"ד), צוגעשריבן דעם תנא ר' שמעון בן יוחאי. וואַרשיינלעכער מחבר אָדער רעדאַקטאָר: משה די-ליאָן אין שפּאַניע (סוף פון 13טן יאָר-הונדערט ג"ק).

דער זויג-זויגים (זיוועג-זיוועגים) - זע: זיווג.

זוכה (זויכע) זיין - ווערט זיין, האָבן דאָס גליק; זיך פּאַרדינען.

זישט זוכה געווען פּערזענלעך ויך צו באַקענען מיטן גרעסטן פון אונ-דזערע פּאָעטן (ש"ע).

לעק) -- געדענק, וואָס עס האָט דיר געטון דער עמלק. אַ זאָץ פֿון דער ביבל, וואָס ווערט אָפֿט פֿאַראַפֿאַ- זירט אין פֿאַציונג צו די הימלע- ריסטן.

דאָס זכות - זכיות (זכות-זאָכיעס) פֿאַרדינסט (אין מאַראַלישן און גייס- טיקן זין); פֿאַרעכטיקונג; רעכט. אין זכות-צולייב, וועגן.

גיב אין זכות פֿון קינדער קליינע וואָסער לויטערע און ריינע (י. פֿיכ- מאַן). דאָס איז אים בייגעשטאַנען דאָס זכות פֿון זיין רביץ מאַניש (ש"ע).

זכותו יגן (זכוסו יאָגין) - זיין זכות זאָל אונדז באַשיצן, זיין זכות זאָל אונדז ביישטיין.

און דעם ים געשפּאַלטן ווער? מיין זיידע זכותו יגן (א. שטיינבאַרג).

דאָס זכות אבות (זכות אַוועס) - פֿאַרדינסט (אין גייסטיקן זין) פֿון די עלטערן; פֿאַרדינסט פֿון די פֿאַ- טריאַרכן (פֿון די אבות, ז"ד); פֿאַ- טעקציע.

בין וואָנען אָבער זכות אבות וועט ביישטיין (ממ"ס). איך בין אַוועק זוכן זכות אבות, פֿראַטעקציע (ש"ע).

דאָס זכות הקיום (זכוס האַקיום) - עקזיסטענץ - פֿאַרעכטיקונג, דאָס רעכט אויף לעבן.

מיר דאַרען פֿאַר אונדזער פֿאַלק קיין זכות הקיום נישט זוכן (זשיטל־אָוסקי).

די זכיה (זכיע) - גנאָד; ערע; גליק; פֿריווילעגיע.

ביי אונדז איז געווען אַ זכיה, אַז ער האָט גערעדט מיט אונדז (י. קאָטיק). אַ זכיה איז געווען אומעטום ביי יידן,

דער זול (זאָל) - וואָלוילקייט, בי- ליקייט.

היינטיקן זומער איז אַ גרויסער זול אויף אויבס.

דער זול (זוילעל) - פרעסער. דו זול, דו באַנדיט, ווי פרעסט מען דאָס אַזוי פֿאַרשייט? (אַליצקי).

דער זול-סובא (זוילעל וועסוי- ווע) - זע: זול-סובאניק.

דער זול-סובאניק (זוילעל- וועסויוועניק) - פרעסער און זיפער.

אַ גראַב נפש... און אַ גרויסער זול- סובאניק (ש"ע).

דער זיו-השכינה (זיו-האַשכינע) - געטלעכער שיין.

אויף פֿיל פֿנימער איז פֿשוט געווען אויסגעגאָסן דער זיו-השכינה (ש. אַש).

דער זיווג-זיווגים (זיוועג - זיווגים) - איינס פֿון אַ פֿאַר פֿאַלק (מאַן אָדער פֿרוי); דער צונויפֿשטעל פֿון אַ פֿאַר פֿאַלק.

זאָל דער אייבערשטער נאָר צושיקן דעם רעכטן זיווג (ש"ע).

דער זיווג מן השמים (זיוועג מין האַשאַמאָים) - זיווג פֿון הימל, געראַטענער זיווג.

שיינטשע און לוי, איר מאַן זענען געווען אַ גלייך פֿאַר פֿאַלק, טאַקע אַ זיווג מן השמים (ממ"ס).

דער זיפרון (זיקאַרן) - זע: זכרון.

די זין (זאָיען) - דאָס זיבעטע אות (ז) פֿונעם אַלף-בית.

די זיקנה (זיקנע) - זע: זקנה (זיקנע).

זכור את אשר עשה לך עמלק (זכאַר עס אַשער אָסאָ לעכבאָ אַמאָ-)

אָז מען האָט געהאַרמט ניטע בעלזער זינגען (ש"ע).
 דער זכר (זייכער) - אַנדענק; שפור; איבערבלייבעניש.
 פון זומער פון גרינעם קיין זכר גע- בליפן (א. וויקטאָר). דאָס איז אַ זכר פון אַמאָליקער פעסטונג (י. קאָטיק).
 דער זכר - זכרים (זאָכער - זכאַרים) - יינגל, מאַנצביל.
 דער זכרון (זיקאָרן) - פעיקייט פון געדענקען, פון זיך דערמאָנען, פון דערניערונג.
 קינדער-יאָרן, זיסע קינדער-יאָרן, איי- ביק בלייבט איר וואָך אין זכרון גע- בירטיג).
 זכרונה לברכה (זיכרוינאָ ליווראָ- כע) - איר אַנדענק זאָל זיין געבענטשט. זכרוננו לברכה (זיכרונווי ליי- ווראָכע) - זיין אַנדענק זאָל זיין געבענטשט (וועגן אַ געשטאַרבענעם גערעדט).
 זכרונות (זיכרוינעט) - מ"צ - דע- רינערונגען; מעמוואָרן.
 צע זענען מיר איצט לייב די זכרונות פון מיין יוגנט (ר. בריינין).
 זכריה (זעכאַריע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל; ביבל-פערסאָנאַזש.
 דער זלוזל-זלוזלים (זילזל-זיל- זוללים) - זידלעריי, באַליידיקונג.
 קיין שום זלוזלים און אַנפאַלן האָבן נישט געהאַט קיין ווירקונג (ש. דוב- נאָו).
 זלמן (זאַלמען) - נאָמען פון אַ מאַנצ- ביל.
 זלפה (זילפּע) - ביבל-פערסאָנאַזש, נאָמען פון אַ פרוי.
 זמירות (זמירעט) - מ"צ - שבת-לידער, שבת-געזאַנגען.

דער זמן-זמנים (זמאַן-זמאַנים) - צייט; סעמעסטער. דאָס האַלבע לערנ- יאָר אין רעליגיעזע שולן.
 אזוי גייען פאַרביי זמנים און יאָרן (פּרין).
 דער זמר (זעמער) - געזאַנג; מע- לאָדיע; ליד.
 דער זקן - זקנים (זאַקן - זקיינים) - אַלטער.
 די זקנה - זקנות (זקיינע - זקיי- נעס) - אַלטע.
 די זקנה (זקנע) - אַלטקייט, די עלטער. זקנהדיק (זיקנעדיק) - אַלט.
 פאַרטראַכט מיט אַ זקנהדיקער מיושב- דיקייט איז געלעגן דער ברעג פון טייך (א. ביק).
 זקני-הדור (זיקניי-האַדאַר) - די עלטסטע פון דור, די עלטסטע פון דער גענעראַציע.
 זקנים-הויז (זקיינים-הויז) - הויז (אַנשטאַלט) פאַר אַלטע לייט.
 זרובבל (זרובאַוועל) - נאָמען פו- נעם אייניקל פונעם יידישן קעניג יהויכין, וואָס האָט די יידן צוריקגע- פירט פון בבל קיין ארץ-ישראל (אין יאָר 536 פ"ק).
 זרה (זאַרעך) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 די זריעה - זריעות (זריע - זרי- עט) - דער פאַרוויי, דאָס פאַרווייען אַ פעלד.
 אזוי ווי די זריעה, אזוי איז די תבואה (פאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 זרש (זערעש) - נאָמען פון המגס ווייב (פון דער פורים-דערצייילונג).

דער חברה-לדעה (כאווער-לעדייע) - איינשטימיקער אין דער מיינונג, אין געזאנק.

די חברה - חברות (כאוויירע - כאוויירעס) - זע: חברטאָרין, חברטע.

די חברה - חברות (כעוורע - כעוורעס) - געזעלשאַפט, גרופע, קאָמפּאָניע, פאַרײַן.

אין אַרויס מיט אַ קריטיק איינער זון דער חברה (ממ"ס).

דער חברה-מאָן - חברה-לייט (כעוורע-מאָן - כעוורע-לייט) - שטיפער, קלוגער, בריה, ווילער יונג.

ווייסע חברה-ניקעס - שטיפער; קליי-נע שטיפער.

איר קאָנט אים גאַרנישט און ווייסט גיישט, וואָס פאַר אַ חברה-מאָן דאָס איז (ש"ע).

די חברה-קדישא (כעוורע קאָדי-שע) - "הייליקער פאַראיין" - יידישע רעליגיעזע געזעלשאַפט, וואָס פאַר-נעמט זיך מיט באַערדיקן געשטאָר-בענע.

די חברותא - חברותות (כאַ-וורסע - כאַוורסעס) - גרופע, גע-זעלשאַפט (מעריסטנס איראַניש).

זיי וואָלטן זי אַרײַנגענומען אין זייער ווייבערשער חברותא (ש, אש).

די חברטאָרין - חברטאָרינס (כאווערטאָרין - כאווערטאָרינס) - פריינדין.

חב"ד (כאַבאָד) - די ערשטע אותיות פון די ווערטער: חכמה (כאַכמע), בינה (בינע), דעת (דאַעס) - קלוג-שאַפט, פאַרשטאַנד, וויסן, וועלכע זענען, לויט דער קאַבאַליסטישער פאַרשטעלונג, די שעפּערישע פּוּתוּת (טפירות) פון גאָט; באַצייכענונג פון אַ חסידישער ריכטונג, וואָס האָט גע-שמרעבט צוריק צו קבלה, געגרינדעט דורך שניאור זלמן פון ליאַדע. ווי דער מנהג פון די חבדער חסי-לים (ז. שניאור).

דער חבוט הקבר (ניגעט האַקיי-ווער) - זע: חיבוט הקבר.

דער חבור - חבורים (כיגער - כיבורים) - זע: חיבור.

חבלי-יצירה (כעווליי-יעצירע) - מ"צ - שאַפונגס-שמערצן, שאַפונגס-ווייען.

עס זענען געווען די ערשטע חבלי-יצירה פון אַ שפּראַך, וואָס האָט גע-דאַרפט נאָכאַמאָל געבוירן ווערן (ברייגין).

חבלי-לידה (כעווליי-ליידע) - מ"צ - געבורט-שמערצן, געבורט-ווייען.

דאָס זענען געווען די חבלי-לידה, די געבורט-ווייען פון אַ פרייען מאָרגן פאַר אַלע מענטשן.

דער חנור - חברים (כאווער - כאַ-וויירים) - פריינד, קאַלעגע, מיט-שילער, שול-פריינד, פאַרטיי-מיטגליד.

גענעראציע, דער ערשטער פון זיין צייט.

● וערו וויל זיין אַ חד בדרא, וויל או- מעטום שטיין בראש (א. ביק).

דער חד-גדיא (כאד-גאדיא) - אַ ציגעלע"דאָט לעצטע ליד פון דער הגדה (ו.ד.) מיט דעם וואָרט פלעגט מען באַצייכענען אויך אַן אַרעסט, אַ טורמע.

● דער חד-גדיא מיטן נייעם ניגון איז גאָר שטאַרק געפּעלן געוואָרן (פרץ). מען האָט אים, וואָס אַרט איין, איינ- געזעצט אין חד-גדיא אַריין (ש"ע).

דער חדוש-חדושים (כידעש-כידו- שים) - זע: חידוש.

דאָס הדר-חדרים (כיידער-כאדאָ- רים) - צימער; רעליגיעזע שול פאַר קינדער; גייסטיקע ריכטונג (שול).

● אין קויף אַוועק די דאָזיקע שטוב אין גאַנצן מיט אַלע דריי חדרים (ש"ע). פון חדר זאָגט מען נישט אויס. (פאָלקסווערטל).

דאָס חדר-מיוחד - חדרים-מיו- חדים (כיידער- מעיוכעד - כאדאָרים- מעיוכאדים) - אָפּגעזונדערט צימער.

● פאַרגעקומען איז דער עקזאמען טאַקע ביי אים אין זיין חדר מיוחד, ווהיין קיין פּן-אדם האָט נישט געטאַרט אַריינקומען (ש"ע).

דער, דאָס חדר-מתוקן - חדרים- מתוקנים (כיידער- מעסוקן - כאד- דאָרים - מעסוקאנים) - אויסגעפּעסערט חדר, פאַרבעסערטע רעליגיעזע שול פאַר קינדער.

● אין יענע יאָרן זענען אויפגעקומען די אַזויגערופּענע חדרים-מתוקנים,

● איך מיט זיין מאַמעשי זענען מיר געוואָקסן צוזאַמען, געווען חברטאָ- רינס פון קינדווייז אָן (אַפּאַטאַשו).

די חברטע-חברטעס (כאווערטע- כאווערטעס) - פריינדן, שול-פריינדן; פאַרטיי-מיטגליד.

די חבריא, חבריה (כעוורייע) - קאָמפּאַניע; כאַליאַסטערע; געזעלשאַפט.

● פּלוצלונג אָבער גיט באַשע-גיטל אַ קוק, דערועט זי, אַז די נשים פון דער חבריה... טראָגן אירע פעסטע טאַמעטענע און זיידענע קליידער (פרץ).

יך חברן (כאווערן) - קאַלעגירן, צוזאַמענלעבן, זיין באַפריינדעט.

● אַ גאַנץ יאָר געוואָקסן אין וואַלד, בין איך קנאַפּ געוואוינט געווען צו זוברן זיך מיט קינדער (א. קאָטיק).

די חברשאַפט (כאווערשאַפט) - פריינדשאַפט.

● דינסט איז נישט קיין חברשאַפט (ו. שניאור).

די חגא - חגאות (כאַגע - כאַגאַ- עס, כאַגעס) - קריסטלעכער רעליג- יעזער יום-טוב (שאַוויניסטישע באַציי- כענונג).

● אַז מען קלינגט, איז חגא (שפּריכ- וואָרט).

די חגיגה - חגיגות (כאַגיגע - כאַגיגעס) - פיייערונג.

● די פרייד איז געקומען צום אויסדרוק אין די חגיגהלעך, וואָס מען האָט דורכגעפירט פון צייט צו צייט (ו. וויינפער).

דער חד-בדרא (כאד בעדאָרע) - איינציקער אין דור, איינער אין זיין

חוקן (כויזען) - שפעטן, אָפּשפּעטן, אויסלאַכן.

זיי האָבן מיך מער אָדער ווייניקער אויסגעחוקט (זשיטראָוסקי).

חוזר (כויזער) זיין - זיך צוריקציען פון אַן אָפּגערעדטער זאַך; באַדויערן.

ער האָט חוזר געווען און פּאָדערט אַ העכערן פּרייז.

חוזר בתשובה (כויזער, ביטשוווע) זיין - זיך אומקערן אויפן גוטן וועג.

דער חוט-המשולש (כוט - האַמשוו-לעש) - דרייעקע שטאַק; דריי-לינג.

אין דער אמתן אָבער איז אָט דער חוט-המשולש (מענדעלע, פּרץ און שלום עליכם) ווייט-ווייט נישט פון איין שטאַק געשאַפן (נ. מייזל).

דער חוט-השדרה - חוט-השדרה (כוט-האַשעדערע - כוט-האַשעדערע) - רוקנביין.

עס טוט מיר וויי יעדעס ביינרל אינעם חוט-השדרה (מ"ס).

דער חוט-החוטאים (כויטע-כויטיים, כאַטיים) - זינדיקער.

חוטא-בעגל (כויטע-בעאייגל, כויטע-בייגל) זיין - ווערטלעך; זינדיקן מיטן גאָלדענעם קאַלפּ, זינדיקן (איראַניש).

וואָס האָבן איך חוטא-בעגל געווען (ש"ש).

חוכא-וטלולא, חוכא-טלולא (כוכע-אוטלולע, כוכע-טלולע) גע-לעכטער און שפּאַט, גרויס געלעכטער.

איז געווען אין שטאַט חוכא-וטלולא. מען האָט זיך געהאַלטן ביי די זייטן (ש"ש).

חוכא-וטלולא (כוכע - אַוטלולע)

אויסגעבעסערטע, מאָדערנע חזרים, הייסט עס (א"ל. צייטליך).

דער חוב-חובות (כויז-כויזעס) - דאָס געבאָרגטע געלעט; פּליכט.

פאַר אַן אַלטן שלעכטן חוב געמט מען אפילו פלעווע אויך (שפּריכוואָרט) לויט א. בערנשטיין. ער האָט זיין חוב דערפילט.

דער חובב-ציון - חובבי-ציון (כויזעווי-ציען - כאָוועווי-ציען) - ציון-פריינד, ליבהאַבער פון ארץ-ישראל, אָנהענגער פון דער אַמאָליקער באַווע-גונג חיבת-ציון (ו"ד).

חובבי שפת עבר (כאָוועווי ספּאַט אייווער) - מ"צ - ליבהאַבער פון דער העברעישער שפּראַך, העברעיסטן.

דער חודש-חדשים (כויזעש-כאַ-דאָשים) - מאָנאַט, צוועלפטער טייל פון יאָר.

חיה (כאָווע) - נאָמען פון אַ פּרוי.

דער חוזה (כויזע) - זעער, נביא (ו"ד).

דער חזק - שפּאַט, געלעכטער. (שטאַמט אייגנטלעך נישט פון הע-ברעישן וואָרט, "חזק", נאָר פונעם נאָמען פון אַ יידישן פּראָפּעסיאָנעלן וויזלער, וואָס האָט וואַרשיינלעך גע-לעבט אין 18-טן יאָרהונדערט אין פּוילן.

ביי איך איז אַלץ ווילד; חזק אין גאַנצן (מ"ס). אַ חזק-שמייכל ייגט זיך אים איבערן מויל (פּרץ).

חזק (כויזעק) מאַכן (פון עמעצן) - אָפּשפּעטן פון עמעצן, עמעצן אויס-לאַכן.

פריער האָט מען געלאַכט, געמאַכט חזק, געזאָגט ווערטלעך (ש"ש).

חזק (כויזעק) מאַכן (פון עמעצן) - אָפּשפּעטן פון עמעצן, עמעצן אויס-לאַכן.

פריער האָט מען געלאַכט, געמאַכט חזק, געזאָגט ווערטלעך (ש"ש).

חזק (כויזעק) מאַכן (פון עמעצן) - אָפּשפּעטן פון עמעצן, עמעצן אויס-לאַכן.

פריער האָט מען געלאַכט, געמאַכט חזק, געזאָגט ווערטלעך (ש"ש).

חזק (כויזעק) מאַכן (פון עמעצן) - אָפּשפּעטן פון עמעצן, עמעצן אויס-לאַכן.

פריער האָט מען געלאַכט, געמאַכט חזק, געזאָגט ווערטלעך (ש"ש).

חזק (כויזעק) מאַכן (פון עמעצן) - אָפּשפּעטן פון עמעצן, עמעצן אויס-לאַכן.

פריער האָט מען געלאַכט, געמאַכט חזק, געזאָגט ווערטלעך (ש"ש).

חזק (כויזעק) מאַכן (פון עמעצן) - אָפּשפּעטן פון עמעצן, עמעצן אויס-לאַכן.

פריער האָט מען געלאַכט, געמאַכט חזק, געזאָגט ווערטלעך (ש"ש).

חזק (כויזעק) מאַכן (פון עמעצן) - אָפּשפּעטן פון עמעצן, עמעצן אויס-לאַכן.

וואָס באַצייכנט אין העברעיש דעם וואַקאַל אָ=ֹ (לויט דער ספרדישער אויסשפראַך) אָדער דעם זיפטאָנג וי=ֹj (לויט דער אַשכנזישער אויס-שפראַך).

די הוֹלֵנִית (כוילאַניס) - קראַנקע, שלאָ-פע פרוי.
 ● זי איז אַ יידענע אַ הוֹלֵנִית, זי האַלט זיך קוים אויף די פיס.

די הוֹלֵשֶׁה - הוֹלֵשׁוֹת (כולשע-כולשעס) - שלאָפקייט, שוואַכקייט.
 ● אָט זי חולשה איז אונדז גוט באַקאַנט (זשיטלִאָווסקי).

דער חוֹמֵר (כוימער) - קערפער, דאָס קערפערלעכע; שטאַף, דאָס מאַטעריעלע.
 ● ער האָט דעם חומר אונטערטע-ניק געמאַכט צו דער נשמה (ש. אַש).

די חוֹמֵרָא (כומרע) - אַ מאַטיוו אויף צו פאַרשוועריקן, האַרבער צו מאַכן דעם דין (דעם רעליגיעזן געזעץ) קעגנזאָץ: קולא (ז"ד).

● אַ ביסל „אַנגערירט“ ביין איך שוין, קלער איך, וואָס זוכט ער: אַ „קולא“, צו אַ „חומרא“ (פרץ).

דער חוֹמֵשׁ-חוֹמֵשִׁים (כומעש-כומאַש-שים) - די פינף ביכער פון דער תורה; איינט פון די פינף ביכער פון דער תורה.

דער חוֹנֵף - חנפּים, חונפּים (כוינעף-כאַניפּים, כאַנפּים) - צושמייכ-לער, אונטערלעקער, פאַלשער מענטש, דער וואָס לויבט יענעם אין אַן אי-בערגערביבער מאָס.

● טויל יעדער חונף מיט געלויב דעם שטאַרקנס האַרץ דערגיין (אַליצקי).
 די חוֹפֵה - חופות (כופע - כופעס)

מאַכן - אויסלאַכן, געלעכטער מאַכן, אַפּשפּעטן.
 ● זי וועט אים פשוט אויסלאַכן, חוכא וטלולא מאַכן (פרץ).

דער הוֹלֵה מוֹעֵד (כאַלעמויעד, כאַלעמויעד) - וואַכעדיקער יום-טוב, האַל-בער יום-טוב. אזוי הייסן די פיר מיטן-טעג פון פסח און די פינף מיטן-טעג פון סוכות.

די הוֹלָאֹת - הוֹלָאֹתֵן (כאַלאַאס-כאַלעאַסן) - זע: הלאות.

דער הוֹלֵה - הוֹלֵים, הוֹלֵאִים (כוי-לע-כוילים, כאַלאַים) - קראַנקער, שלאָ-פער.

● פרעג נישט דעם רופא (דאָקטער), נאָר דעם הוֹלֵה (שפריכוואַרט).

חוֹלֵה (כוילע) זיין-קראַנק זיין, שלאָף זיין.

● דער הונט איז מיר עפעס חוֹלֵה, צע-קלאַפט אַ לאַפע (אַפּאַטאַשו).

דער הוֹלֵה-מסוכן - הוֹלֵים מסוכנים (כוילע-מעסוכן) - כוילים-מעסוכנים (קאַנים) - געפערלעך - קראַנקער.
 ● ווי אַ פראַפעסאָר אַ חוֹלֵה מסוכן געטאַפט זיינע זייטן, אויסגעהערט זיינע ברוסטן (ש. אַש).

דער הוֹלֵה נופל - הוֹלֵים נופלים (כוילע-נופּל - כוילים-נופּלים) - עפּיל-לעפּטיקער, עפּילעפּסיע - קראַנקער.

די הוֹלֵה-נופֵל - קראַנקהייט (כוילע-נופּל-קראַנקהייט) - עפּילעפּסיע, פאַלן-דיקע קרענק.

חוֹלֵה וואַטע (כוילעוואַטע) - קראַנק-לער, שוואַך.

דער הוֹלֵם (כוילעם) - שריפט-צייכן (ו),

יאָאוויר) געזעץ נישט צום איבער-
טרעטן, שטרענג געזעץ,
* ס'איז אַ וווק ולא יעבור ביי די רוי-
טע יידלעך נאָך פון פאַרצייטן (ש"ע).

דער חוקר-חוקרים (כויקער-כויק-
רים) - פאַרשער; גריבלער, פילאָסאָף.
* וואָלטן נישט געווען קיין חוקרים,
וואָלט ער דאָך נישט געהאַט וועגען
וואָס זיך אז חקרנען (בערדיטשעווסקי).

חוקר ודורש (כויקער וועדוירעש)
זיין - אויספאַרשן, אונטערזוכן.
* באַדאַרפן מיר די זאך חוקר ודורש
זיין - דערגרונטעווען ביזן שורש
(ש"ע).

די חורבה - חורבות (כרווע -
כרוועס) - ריינע; איינגעפאלן הויז.
* דאָס איז אַ וויסטע גרוב, אַ לאַך, אַן
אומריינע חורבה אויף הינערשע פיס-
לעך (ממ"ט). די דייטשן האָבן דאַרט
נישט אַנצערגעלאָזט קיין שטיין אויף
אַ שטיין, דאָס שטעמל איז געווען
איין גרויסע חורבה (ש. אַש).

חורבה דיק (כרוועדיק) - ריינירט,
צעשטערט.
* גאַלדע די פישערין האָט געווינט
אין דעם קליינעם חורבהדיקן הייז
(ש. אַש).

דער חורבן-חורבנות, חורבנס
(כורבן - כורבונעס, כורבנס) - צע-
שטערונג, פאַרוויטמונג. צאַצייכענונג
פון דער צעשטערונג פון בית-המקדש
און ירושלים.

חורבן בית ראשון (כורבן באַיס
רישן) - צעשטערונג פון ערשטן
ידישן טעמפל (בית המקדש) דורך
נבוכדנאצר אין יאָר 586 פ"ק.

-באַלדאַכין, געבויט פון פיר דרענג-
לעך (שטאַנגען) מיט אַ דעק פון אויבן.
שטעלן אַ חופה - חתונה מאַכן, חתו-
נה האָבן.

חופה - קלייד - חתונה-קלייד.
* איך ניי ביי טאָג, כ'ניי ביי נאַכט, קיין
חופה-קלייד זיך נישט געמאַכט (פרץ).
חוק (כוכן) - אויסער.

* מיט קיינעם, דוכט זיך, חוק מיטן
טאַטן, האָט ער קיין הויך וואָרט נישט
געקאַנט אויסרעדן

חוק לגדר (כוכן לאַגעדער) - אויסערן
צוים, פון צוים אַרויס, פון יענער זייט
צוים

* אז מען גייט אַרויס חוק לגדר (בער-
דיטשעווסקי).

חוק לדרך הטבע (כוכן - לעדערעך-
האַטעווע) קעגן די נאַטורגעזעצן, אי-
בערנאַטירלעך, אויסערגעוויינלעך.

חוק לזה (כוכן לאָזע) אויסער דעם.
* חוק לזה האָט ער פאַרוכט דאָ די
אייגענע צרות, וואָס אין מאַזעפעוו-
קע (ש"ע).

די חוצפא, חוצפה - (כוצפע) פרעכ-
הייט, אומפאַרשעמקייט, עזותדיקייט
(ו. ד.); דרייטטיקייט.

* ער האָט נישט געהאַט די חוצפה זיך
קעגנצושטעלן דעם טאַטן זיינעם יי-
קאַטיק).

חוצפה דיק (כוצפעדיק) - פרעך, אומ-
פאַרשעמט, עזותדיק; דרייטט.

דער חוק-חוקים (כאָק-כוקים) - גע-
זעץ, (באַזונדערס) רעליגיעז געזעץ.
* אין דער נאַטור הערשן פעסטע גע-
זעצן, אייערנע חוקים.

דער חוק ולא יעבור (כאָק וועלוי

דער חוש השמיעה (כוש-האשמיע) - פעיקייט פון הערן, געהער.

● ווי עס האָט זיך דערנאָך אַרויסגע-וויזן, איז מיין „געהער“ מיין חוש השמיעה געווען זייער שוואַך (ברייניג).

חושד (כוישעד) זיין - האָבן אַ פאַר-דאַכט, פאַרדאַכטן, נישט טרויען.
● אויף אַזוי פיל האָב איך גאָר נישט חושד געווען (ממ"ס).

חושד בפשרים (כוישעד פיקשי-רים) זיין - האָבן אַ פאַרדאַכט אויף אומשולדיקע, אויף ערלעכע מענטשן.
● שטאַמלט ער: „וואַשע“ אַזוי און אַזוי... חושד בפשרים... (פרץ).

דער חושך (כוישעך) - פינצטערקייט, פינצטערניש; וויסט-איבערקערעניש.
● דורך לייכט און חושך, פרייד און פיין, מיר וועלן זיין, מיר וועלן זיין (מארינאָו).

חושך (כוישעך) ווערן - פינצטער ווערן.

● חושך איז מיר געוואָרן אין די אויגן (ו. שניאור). עס טוט זיך חושך - עס טוט זיך וויסט, עס קערט זיך די וועלט. ● דערווייל האָט זיך געטאָן חושך (ש"ע).

חושך-ואפלה (כוישעך-וועאָפיליאַ-גרויס פינצטערניש, וויסט-איבערקע-רעניש.

● ס'איז געוואָרן אין שטאָט חושך-ואפלה (ש"ע).

חושך-מצרים (כוישעך-מיצראַים) - עגיפטישע פינצטערניש, פינצטערקייט פון עגיפטן, גרויס פינצטערניש.

● באַלד איז אין גרויסן זאָל געוואָרן חושך מצרים; אין דער פינצטער

חורבן בית שני (כורבן באַיס שיי-ני) - צעשטערונג פון צווייטן יידישן טעמפל (בית המקדש) דורך טיטוסן אין יאָר 70 נ"ק.

דאָס חורש-געלט, חרש-געלט (כוירעש-געלט, כוירעש-געלט) - שווייג-געלט, איבערקויף-געלט, כאַ-באַר.

אַפּהרשן, אַפּהרשן (אַפּכוי-רעשן, אַפּכוי-רעשן) - געבן שווייג-געלט, כאַבאַר, איבערקויפן.

דער חוש-חושים (כוש - כושים) - פעיקייט פון אויסנעמען דורך איינעם פון די קערפער-אָרגאַנען; געפיל.

● איך האָב מיט אַלע חושים געשפירט, אַז איך בין אַליין אַרויס אין וועג (זשיטלאָווסקי). עס קומט צום אויסדרוק אַלעבעדיקער חוש פאַר דער נאַטור (דובנאָו).

צעחושן - צעטומלען. ער גייט אַרום צעחושט - ער גייט אַרום צעטומלעט. דער חוש-הטעם (כוש-האַטאַם) - פעיקייט פון באַנעמען דורכן געשמאַק, געשמאַק געפיל.

דער חוש-המוש (כוש-האַמיש) - פעיקייט פון באַנעמען דורך אַנטאַפן, אַנטאַפ-געפיל.

דער חוש-הראיה (כוש-האַריע) - פעיקייט פון זען, זע-קראַפט.

דער חוש-הריח (כוש-האַרייעך) - פעיקייט פון אויסנעמען דעם גערוך, גערוך-געפיל.

באַצייכענונג פון דער פעיקייט פון אַרויספילן אַ געשעעניש.

● מיט זיין שאַרפן חוש הריח האָט דער טויבער דערשפירט, וואָס עס קומט פאַר (מ. בורשטיין).

די חזנטע - חזנטעס (כאזנטע - כאזנטעס) - פרוי פון א חזן.

די חזקה - חזקות (כאזאקע - כאזאקעס) - אלט באזיך-רעכט, פרי-ווילעגיע.

די חזקה אויף דער ארענדע גייט איבער אין זיין משפחה פון טאטעס צו קינדער (ממ"ס).

די חזרה - חזרות (כאזארע - כאזארעס) - צוריקשיקונג, דאָס צו-ריקגעשיקטע, רעמיטענדע.

פון די דריי הונדערט אַרויסגעשיקטע ביכלעך האָט די רעדאַקציע צוריק-באַקומען חזרה צוואַנציק עקזעמ-פלאַרן.

חזרן (כאזערן) - ווידערהאַלן, זאָגן אָדער טון דאָסעלבע נאָך אַמאָל.

עס חזרט זיך איבער אויף דאָס ניי (ממ"ס), אויף מאָרגן וועלן די שילער איבערחזרן די פריערדיקע לעקציעס.

דער חטא - חטאים (כעט - כאַ-טאים) - זינד, פאַרברעכן.

ער איז געווען אַן ערלעכער, פינקט-לעכער באַאמטער, וואָס האָט אויף זיך קיין חטאים נישט געהאַט ג.ל.עוויין).

די חטאת נעורים (כאַטאַס-נעו-רים) - יוגנט-זינד.

די זאַזיקע חטאת נעורים וועל איך קיינמאָל נישט פאַרגעסן (ש. דובנאָו).

דער חי (כיי) - לעבעדיק ווען, בעל-חי (ז"י); געלעבט.

דאָן האָט ער דערהערט די שטימע פון יעזין חי (ש. אַש). מען האָט גע-טאַנצט און געזונגען - חי גע-לעבט (ש"ע).

האַבן בענק און טישן זיך גערוקט און געפאַלן (ש. אַש).

חושבן (כוישעכן) - פינצטערן.

ער האָט אָפגעחושכט זיינע יאָרן. איך גיי אַרום אַ פאַרדרייטער, אַ פאַר-חושכטער (ש. אַש).

דער חותם (כויסעם) - (אין איבער-געטראַגענעם זין) שטעמפל, צייכן.

די איבערלעבענישן אין די קינדער-יאָרן האָבן געלייגט זייער חותם אויף אַלע זיינע שאַפונגען.

חותם-המלכות (כויסעם-האַמאַלכוס) - קעניגלעכער שטעמפל.

ווערט דאָס פינגערל אַ חותם-המלכות, דער מלך חתמעט דערמיט אַלע פאַ-פירן (פּרין).

דער חזיר - חזירים (כאזער - כאַזירים) - שוויין. באַצייכענונג פון זייער אַ קאַרגן מענטש.

פון אַ חזיר אַ האָר איז אויך גוט (ממ"ס).

חזיריש (כאזעריש) - שווייניש; מיאוס; קאַרג.

פון אַ חזיריש עקל קאָן מען קיין שטריימל נישט מאַכן (ממ"ס).

חז"ל (כאזאל) - די ערשטע אותיות פון די ווערטער: חכמינו זכרונם לברכה (כאַכאַמינו זיכרוינאַם ליי-ווראַכע) - אונדזערע געלערנטע, גע-בענטשט זאָל זיין זייער אַנדענק.

דער חזן - חזנים (כאזן - כאַזאַ-נים) - קאַנטאָר, זינגער אין בית-מדרש און שול.

עס ציט אים ווי אַ חזן צום עמוד (פאַלקסווערטל).

דאָס חזנות (כאזאָנעס) - לייטורגיע-געזאַנג; אַמט פון אַ חזן.

● עס איז דאך עפעס גאר א חידוש, א טשיקאווע זאך (מ"ס). א סך חידושים האט ער אנדערציילט פון דעם, וואָס ער האָט זיך אָנגעזען אין זיין רייזע אין וואַלין (ראַוויניצקי).

● חידושי-תורה (כידושי טוירע) — מ"צ — נייע געדאַנקען (נייס) אין דער תורה, אויפטוען אין לערנען. ● שרייבט חידושי-תורה (פרץ).

● חידושים ונפלאות (כידושים ווע-ניפלאעס) — ווונדער איבער ווונדער.

● זיך חידושן (כידעשן) — זיך ווונדערן, שטוינען.

● אַלע האָבן זיך נישט געקאָנט אָפ-חידושן (ראַוויניצקי).

● די חיה-חיות (כייע-כייעס) — פיר-פיסיק באַשעפעניש, באַזונדערס ווילד-באַשעפעניש ווי: אַ וואַלף, אַ בער אדנ"ף.

● ער האָט נישט געקאָנט קוקן ווי די פישער-יינגלעך מאַטערן די שטוביקע חיות (אַפאַטאַשו).

● חיה (כייע) — נאָמען פון אַ פרוי.

● די חיה רעה — חיות רעות (כייע ראַע-כייעס ראַעס) — ווילדע, בייזע חיה.

● דו שטייסט איינער אַליין אין אַ פינצטערן וואַלד, צווישן חיות רעות (ש. אַש).

● חיהש (כייאיש) — טיריש, ווילד, גראַב, ברוטאַל.

● אַ ברייטפייניקער יונג מיט עפעס חיהשעס אין זיינע אַלע גלידער (ש. אַש).

● דער חיוב-חיובים (כיעו-כיווים) — פליכט; פאַרמליכטונג.

● חי (כיי) — אַכצן (לויט דעם באַטרעף פון די אותיות: ח-8, י-10) „גליק-צאָל“ ביי רעליגיעזע יידן (לויט דעם באַטייט פונעם וואָרט: חי-לעבעדיק).

● חי-וקים (כיי-וועקאַיאָם) — דער וואָס לעבט און איז באַשטענדיק; באַצייכע-נונג פון גאָט; לעבעדיק וועזן, מענטש.

● שריי-חי-וקים, אַז טיר און לאָדן זענען פאַרמאַכט (פרץ). וואָס ער קאָן צוקלערן, קאָן טאַקע אַ פראַסטן חי-וקים נישט איינפאַלן (ז. שניאור).

● דער חיב-חיבים (כאיעו-כאיע-וויים) — זע: חייה.

● דער חיבוט הקבר (כיבעט האקיי-ווער) — דאָס פייניקן זיך נאָכן טויט אין קבר, לויט דער רעליגיעז-מיסטי-שער פאַרשטעלונג.

● אויב עס איז מיר באַשערט אָפן-מען חיבוט הקבר, האָב איך אים געהאַט אין בויבעריק (ש"ע). ער קומט שוין באַצייטנס אָפּ חיבוט הקבר (אַפאַטאַשו).

● דער חיבור-חיבורים (כיבער-כי-בורים) — ווערק (בוך); דאָס צוגעבן ביים רעכענען.

● ער האָט אָנגעשריבן אַ נייעם חיבור (א. ביק).

● די חבת-ציון (כיבאס-ציוין) — „ליבע צו ציון“, ליבע צו ארץ-ישראל. נאָמען פון אַ נאַציאָנאַל יידישער באַ-וועגונג אין לעצטן פערטל פון 19-טן יאָרהונדערט (ביון יאָר 1897).

● דער חידוש-חידושים (כידעש-כידושים) — ווונדער, ווונדערלעכע זאך, פאַרווונדערונג; נייס.

● ס'איז איר אויסגעקומען ווי א חילול זיך צו לאָזן באַדינען (בערדיטשעווסקי).

● חילול-המת (כילעל-האַמעס) — פאַר-שוועכונג, שענדונג פון אַ טויטן.

● דער חילול-השם (כילעל-האַשעם) — ווערטלעך: פאַרשוועכונג, שענדונג פון גאָטס נאָמען, פאַרשוועכונג פון אַ הייליקער זאַך, צו שאַנד מאַכן דעם יידישן נאָמען.

● געפינט אַז געפאקטן וואַגאָן יידן און קיינער האָט קיין בילעט נישט, קאָן זיין אַ גרעסערער חילול השם? (אַפּאַטאַשו).

● דער חילול-התורה (כילעל-האַטוי-רע) — פאַרשוועכונג, שענדונג פון דער תורה (פון דער ביבלי).

● חילול-קודש (חילעל-קודעש) — פאַרשוועכונג פון אַ הייליקער זאַך. ● דאָס האָט מען מיר פאַררעכנט פאַר אַן אַפיקורסות, פאַר חילול-קודש (בריינין).

● דער חילול-שבת (כילעל-שאַבעס) — פאַרשוועכונג פון שבת (לויט דעם באַגריף פון רעליגיעזע יידן).

● חילול-חילופים (כילעל-חילופים) דער בייט, טויש, בייטעניש.

● דער חילוק (כילעק) — אונטערשיד; דאָס טיילן צווישן רעכענען.

● זעט, וואָס פאַר אַ חילוק עס איז צווישן אַ גלופסקערין און אַ יידענע פון אַן אַנדער שטאָט (ממ"ס).

● חילוקי-דעות (כילוקיי-דייעס) — מ"צ — מיינונג-פאַרשידנהייט, מיי-נונג-שטרייטן.

● וועגן דעם זענען דאָ חילוקי-דעות ביי

● קומט אַראָפּ אַ חזק, לויפן מיר אויף בילעטן אים הערן און פלי-זמר אויף אַ חתונה — איז דאָך אונדאי ביי אונדז אַ חיוב (ש"ע).

● די חיונה (כאַיונע) — אויסהאַלטונג, דערנערונג, פרנסה (ו"ד).

● מוז זי געבען, אַלץ אַליין האָרעווען אויף דעם שטיקל חיונה (מ. בורשטיין).

● דער, דאָס חיות (כאַיעט, כייעט) — לעבן, דערקוויקונג.

● מיר האָט זיך געזעקט דאָס חיות, גע-פאַרן שטיקער פלייש (ש"ע). ס'איז אַ חיות צו שפּאַצירן אין וואַלד.

● דער חיווק (כיועק) — אָנהאַלט. ● דאָס יינגל האָט אַ חיווק (ש. אַש).

● חיי-שעה (כיי-שאַ) — פאַרגעניגן אויף דערווייל; איין שעה אַ גוטע. ● איך האָב נאָך פּמעט קיין חיי-שעה נישט געהאַט (ש"ע).

● חייב-חייבים (כייעוו-כאַיאַוויים) — שול-דיק, שולדיקער.

● אַטעגן מיין פערדל האָב איך מיך געפילט עפעס חייב (ש"ע).

● חייב-מיתה (כייעוו מיסע) — פאַר-דינט טויט-שטראַף.

● קומט אַמאָל אויף אַ בוים די צייט, חייב מיתה ווערט אַ בוים... פון דער ערד אַרויסגעצויגן ווערט ער (פּוּק).

● חיי-חיילות (כאַיל - כאַיאַלעס) — מיליטער, אַרמיי.

● די רוימישע לעגיאָנען האָבן אָנגע-הויבן ציטעוון פאַר די יידישע חילות (א. ביק).

● דער חילול (כילול, כילעל) — פאַר-שוועכונג, שענדונג.

די יידישע ליטעראטור - פארשער
(נ. מייזל).

דער חינוך (כינעך) - דערציונג.

דער היסור (כיסער) - דאָס אַראָפּ-
געמען ביים רעכענען.

דער היסרון-חסרונות (כיסארן) -
כעסרוינעס) - זע: חסרון.

דאָס היצוניות (כיצויניעס) - וועלט-
לעכקייט.

דער היריק (כיריק) - שריפטציכען
(י.) אין העברעיש, וואָס באַצייכנט
דעם וואָקואַל אי- y, i.

די חית (כעס) דאָס אַכטע אות (ח)
פונעם אלף-בית.

דער חיתוך הדיבור (כיסעך האַדיבער)
- אויסשפראַך; דיקציע.

ער האָט זיך געהאַט אויסגעצייכנט
מיט זיין קלאַרן און אָנגענעמען חיתוך-
הדיבור (ר. בריינין).

דער חכם-חכמים (כאָכעם-כאָכאָ-
מים) - קלוגער, געלערנטער.

א חכם עטט, כדי ער זאָל לעבן; א
נאָר לעבט, כדי ער זאָל עסן (שפּריכ-
וואָרט לויט א. בצרונשטיין)

דער חכם בלילה (כאָכעם באַליילע) -
„קלוגער ביי נאַכט“, א נאָר.

דער חכם מופלג-חכמים מופ-
לגים (כאָכעם מופלעג - כאָכאָמים
מופלגאים) - זייער קלוגער.

האַלט פון זיך! א חכם מופלג
(א. שטיינבאָרג).

דער חכם עתיק-חכמים עתי-
קים) - אַלטער חכם, זייער קלוגער.

און א חכם עתיק דאָרט פאָראַן
(א. שטיינבאָרג).

די חכמה-חכמות (כאָכאָמע-כאָכאָ-
מעס) - גאָר אַ קלוגע; געלערנטע.

ווערטער טאַקע ווי פון א חכמה, א
יידישע טאַכטער (ממ"ס)

די חכמה-חכמות (כאָכאָמע-כאָכ-
מעס) - וויטנשאַפט, קלוגשאַפט, גע-
לערנטקייט; וויץ, גלייכווערטל.

קלוג זענען די פּוקסן, אַבער וואָס
טויג מיר זייער חכמה, אַז עס איז נאָר
צום שלעכטן (פרץ). ער האָט מיט
זייער חכמות געמאַכט אַלע לאַכנדיק.

די חכמה היצונית (כאָכאָמע כי-
צויניס) - געמיינט: וועלטלעכע וויסנ-
שאַפט, וועלטלעך וויסן.

ער האָט זיך דאָרט באַקאַנט מיט דער
חכמה היצונית און האָט זיך דער-
וואָרבן אַ סך וועלטלעך וויסן (א. ביק).

חכמי-התלמוד (כאָכמיי האַטאַל-
מוד) - די געלערנטע וואָס האָבן צוגע-
געשטעלט דעם תּלמוד.

חכמי-ישראל (כאָכמיי-ישראלעל) -
ער האָט געפּאָרשט די יידישע גע-
שיכטע און זי פּאָרשידענע ספרים

פון חכמי-ישראל.

זיך חכמען, חכמענען (כאָכאָמען,
כאָכאָמענען) - זיך קלוגלעך, זיך וויצלען.

ג, גענוג זיך צו חכמענען (ש. אָש).

די חכמת (כאָכעמעס) - זייער קלוגע
פּרוי.

די חכמת-החשבון (כאָכאָמאַס-
האַכעשפּן) - מאַטעמאַטיק, רעכען-קונסט,
רעכנוויסנשאַפט.

די חכמת-החשבון והמדידה

דער און שאף וואָס רעליגיעזע יידן
עסן נישט).

● געשמירט מיט חלב פון אַ גראַשנדיק
ליכטל (פּרץ).

די חלה - חלות (כאַלע - כאַלעס) -
קוילעטש, ווייס געבעקס פון ווייזן-
מעל.

חלה (כאַלע) געמען - דאָס אָפּגעמען
אַ קליין שטיקל טייג (פאַרן באַקן) צו
פאַרברענען עס אין פּייער (ביי רע-
ליגיעזע יידן).

דער חלוּל - השם (כילעל-האַשעם) -
זע: חילול-השם.

דער חלום - חלומות (כאַלעם -
כאַלומעס) - טרוים; אילוזיע; איינ-
רעדעניש; דאָס זען אין שלאָף.

● און איז נאָר אַ חלום דאָס לעבן, דאָן
ווייל איך חלומות פון פרייהייט און
גליק (ראָזנפעלד).

חלומען (כאַלעמען) - טרוימען; זען
אין שלאָף.

● געחלומט האָט זיך אים, אַז ער האָט
געפונען אַ סך געלט (נאַמבערג),

דער חלוף - חלופים (כילעף -
כילופים) - זע: חילוף.

דער חלוץ - חלוצים (כאַלעץ -
כאַלוצים) - פּיאָנער, פאַרקעמפער,
פאַרגייער, אַרבעט-פּיאָנער. באַצייכע-
נונג פון די אַרבעטער-פּיאָנערן אין
ארץ-ישראל.

● זיי זענען חלוצים פון אַ גרויסער באַ-
פרייונג-אידעע.

דער חלוק (כילעק) - זע: חילוק.

חלוקי-דעות (כילוקי-דייעס) -
זע: חילוקי-דעות.

(כאַכמאַס האַכעשפּן וועהאַמדידע) -
רעכן-קונסט און געאַמעטריע, מאַטע-
מאַטיק.

● איינמאַל איז ער אַפילו אַרויסגע-
טראָטן מיט זיין חכמת החשבון והמדי-
דה פאַר דער וועלט (פּרץ).

די חכמת-היוד (כאַכמאַס-האיאד) -
שוואַרצקונסטלעריי, טרעפּעריי.

● שוואַרצקונסטלער, וואָס קען חכמת
היוד (אַפּאַטאַשו).

די חכמת-היהדות (כאַכמאַס-האיא-
האדוט) - יידישע וויסנשאַפט, יודאַיטיק.

די חכמת-הפרצוף (כאַכמאַס-הא-
פאַרצוף) - פיזיאָלאָגיע-קענטעניש.

● ער איז געווען אַ גרויסער בקי אין
חכמת-הפרצוף (פּרץ).

חץ (כאַל) זיין-זיך באַציען אויף ווע-
מען, אויף וואָס; אויספאַן אויף אַ
טאָג (אויף אַ דאַטע).

● אויף אַזעלכע עלטערע סטודענטן
זענען נישט חץ געווען אַלע נייע
גיורות (זשיטלאָווסקי). דאָס יאָר איז
דער ערשטער טאָג פסח חץ אויף
אַ מיטוואָך.

חלאים (כאַלאַים) - מ"צ - קראַנקע;
קראַנקהייטן.

● זענען זיי געזעסן ווי חלאים ביי אַ
דאַקטאָר אין פּאָדער-הויז (אַפּאַטאַשו).
פאַרשידענע יידן מיט פאַרשידענע
חלאים (ש. אַש).

די חלאת - חלאתן (כאַלאַס-כאַ-
לאַסן) - קרענק, קראַנקהייט, שלאַפּקייט.
זע: אויך: חלאת.

● ער זעט אין דעם אַ קרענק, אַ חלאת,
וואָס מען באַדאַרף באַקעמפּן (נ.מיזיל).

דאָס חלב (כילעו) - פעטס פון ריב-

נער וועלט, לויט דער רעליגיעזער פארשטעלונג.

● זיין חלק לעולם-הבא וואָלט מען נישט געקויפט פאַר אַ דרייער (פּרץ).

דאָס חלשות (כאַלאַשעס) - אַנמאַכט, אָפּגעשוואַכטקייט, דאָס נישט-גוט ווערן.

● מענטשן זענען פון שרעק אַליין גע-פאַרן חלשות (ש"ע).

חלשן (כאַלעשן) - פאַרן אין אַנ-מאַכט, אָפּגעשוואַכט ווערן; לעכצן, אויסגיין נאָך עפעס.

● ס'איז מיר געוואָרן, נישט פאַר איין געדאַכט, נישט-גוט אויף צו חלשן (ש"ע). מען לעכצט, מען חלשט נאָך אַ טראָפּן וואַסער (א. שטיינבאַרג).

דער חמור-חמורים (כאַמור, כאַ-מער-כאַמורים) - אייזל.

די חמימה - חמיות (כמימע - כמימעס) - גרויסע היץ.

● אַ שעפּ וואַסער איר ברענגען, עס איז אַ חמימה (ש. אַש).

חמיות דיק (כמימעסדיק) - הייס.

● אין הויף האָט געגרינט אַ קאַשטאַן, וואָס פלעגט אין אַ חמיותדיקן טאָג אונדז שיצן אַקעגן דער ברענענדי-קער זון.

דער חמץ (כאַמעץ) - זויערטייג, זוּי-ערברויט און אַלעדינג וואָס רעלי-גיעזע יידן עסן נישט אין די אַכט טעג פון פּסח.

חמץ דיק (כאַמעצדיק) - פון חמץ (ו'ד).

חמשה-עשר בשבט (כאַמישאַסער בישוואַט) - דער פּופּצנטער טאָג פון

דער חלוש-חלושים (כאַלעש-כאַ-לושים) - שלאַפּער, קרענקלעכער.

● אַ חלוש, קוים וואָס ער האָט זיך גע-האַלטן אויף די פיט (ש. אַש).

חלילה (כאַלילע) - באַהיט זאָל מען ווערן; אָפּגעהיטן זאָל מען זיין.

● דאָס וועט זיי, חלילה, נישט שאַדטן (ממ"ס). צי דו ביסט, חלילה, קראַנק (א. שטיינבאַרג).

דער חליל (כאַלעל) - ליידיקער, פּריי-ער רויים; וועלטן-רוים.

● אַ זילבערנער קלאַנג קלינגט אָפּ אין דער וועלט פון איין חליל אין צווייטן (ש. אַש).

דער חלף - חלפים (כאַלעף - כאַ-לאַפים) - שאַרפּער מעסער (מיט

וועלכן רעליגיעזע יידן קוילן בהמות און עופות).

● דער חלף ליגט אים אויפן האַלדז (ממ"ס).

דער חלפן - חלפנים (כאַלפן - כאַלפּאָנים) - וועקסלער, געלט-טוי-שער.

● בין איך, הייסט עס, געווען אַ ייד אַ חלפן, געשטאַנען מיט אַ טישל אין מאַרק און צעביטן קליין-געלט (ש"ע).

דער חלק - חלקים (כיליעק - כאַלאַקים) - טייל; אַנטייל; צושטיי-ער, בייטראַג.

● ער צעשפאַלט אַ שייט האַלץ אויף פיר גלייכע חלקים (מ. בורשטיין). מיר האָבן אויך אַ חלק אין גלופּסק (ממ"ס).

דער חלק לעולם-הבא (כיליעק לעאוועלעם-האַבע) - אַ חלק אין „יע-

חנניזם (כאנאניזם) - ביבל-פערסאנאזש;
נאמען פון א מאנאביל.

דער חנפן - חנפנים (כאנפן -
כאנפאנים) - זע: הונף.

חנפענען (כאנפענען) - זיך צו-
לעקן, עמעצן פאלש לויפן.

⊗ געוהנפעט האט ער זי, און עס האט
געשלאגן צו דער גאל (ש"ע). מען
חנפעט נישט דעם נגיד, נאר זיין
געלט (פאלקסווערטל לויט א. בערנ-
שטיין).

חס-רוחליה (כאס-וועכאליע) -
אפגעזויגן זאל מען ווערן, זאל גאט
אפהויבן, נישט געשען זאל עס.

⊗ ער זאל חס-והיליה נישט דארפן
אנקומען צו מענטשן (י. קאטיק).

חס-רושום (כאס-וועשאלעם) - זע:
חס-והיליה.

⊗ ער זאל נישט אנווערן די שטעלע,
חס-ושלום (ש"ע).

דער חסד - חסדים (כעסעד - כא-
סאדים) - גענאד, ווילטאט.

⊗ דאס גיי איך טאן מיט דיר א חסד
(ממ"ס).

דער חסד של אמת (כעסעד שעל
עמעט) - אמתער גענאד, ווילטאט.

באצייכנט דאס באגלייטן א געשטאר-
בענעם צו זיין אייביקער רוי; נאמען
פון א רעליגיעז-פילאנטראפישער איג-
סטימוציע, וועלכע פארנעמט זיך מיט
באצווייגן ארעמע געשטארבענע.

חסור (כיסער) - זע: היסור.

דער חסיד - חסידים (כאסיד -
כסידים) - פרומער; אנהענגער פון
חסידות (ד"ר).

חודש שבט, דער ראש-השנה (ניי-יאָר)
פון די ביימער, יום-טוב פון ביימער-
בלי אין ארץ ישראל.

חן (כיין) - רייץ; צויבער; שיינקייט;
לייטזעליקייט.

⊗ באקומען חן ביי אים אין די אויגן
(ש"ע) דאָס האָט דעם זיבעטן חן
(פאלקסווערטל).

חנא (כאנע) - נאמען פון א מאנאביל.

חנה (כאנע) - נאמען פון א פרוי.

חנוך (כאנויך) - נאמען פון א מאנאביל.
דער חנוך (כינצן) זע: חינוך.

חנופה (כאנופע) „באניינג“. יום-טוב,
וועלכן מיר פייערן אכט טעג (אָ-
וויבנדיק פון דעם 25-טן 1970) צום
אנדענק פון דעם מכבוער-אויפשטאנד
קעגן די סרייער און צום אַנדענק
פון גרויסן ניצחון, וואָס האָט אָפגע-
האלטן יהודה המכבי אין יאר 165 פ"ק.

דאָס חנופת הבית (כאנוקאס-האבא-
יס) - פייערונג פון באנייער אָ הויז.

חנופה - חנופות (כאנופע -
כאנופעט) זע: חניפה.

חניפה - חניפות (כאנופע-כאנו-
ניפעט) - זיסע פאלשע ייד, פאלש
לויב-געזאנג, דאָס זיך צולעקן.

⊗ מיט א ווינטישער חניפה זיך געלעקט
צו אים (אָפאטאָשו).

חניפהדיק (כואנוניעדיק) - זיך
צולעקנדיק, רעדנדיק זיס-פאלש.

⊗ אַך פאַרטראָג נישט זיינע חניפהדיקע
רייד.

חנן (כאנען) - נאמען פון א מאנאביל.

חצות (כצאָט) - האַלבע נאַכט; באַ-
 צייכענונג פון די תפילות וואָס רעלי-
 גיעזע יידן זאָגן אין האַלבער נאַכט.
 ● מען קלאַפט אונטן צו הצות (פרץ).
 הצות אַפריכטן - ביי רעליגיעזע יידן:
 דאָס בעטן גאָט אין האַלבער נאַכט,
 דאָס זאָגן אין האַלבער נאַכט ספּע-
 ציעלע תפילות און קינות אויפן חורבן
 פון בית המקדש.
 ● זיי שטייען אויף ביי נאַכט פון די
 געלעגערס, ריכטן אָפּ הצות (ממ"ס).
 דער חצר המלכות (כאַצאר האַ-
 מאַכוט) - קעניגלעכער הויף.
 ● דאָס פינגערל איז געקומען אין חצר-
 המלכות אַריין (פרץ).
 די חקירה - חקירות (כקירע -
 כקירע) - אויספאַרשונג; דאָס פאַרשן,
 דאָס טיפע אַריינטראַכטן, דאָס זיך
 גריבלען; פילאָסאָפיע.
 ● דו קריכסט מיר צו ווייט אין חקירות
 (בערדיטשעווסקי).
 די חקירה ודרשה (כקירע או-
 דרישע) - אויספאַרשונג, אויספרעגונג.
 ● דער אויספאַרשונגס-ריכטער האָט
 דורכגעפירט אַ גרינטלעכע חקירה
 ודרישה.
 חקרן - חקרנים (כאַקרען - כאַ-
 קראַנים) - פאַרשער, גריבלער, דענטער.
 ● געטראַכט האָט דער חקרן זיבן וואָכן
 מיט אַ נאַכט (א. שטיינבאַרג).
 (זיך) חקרנען (כאַקרענען) - (זיך)
 גריבלען, (זיך) טיף אַריינטראַכטן.
 ● צו פיל חקרנען איז שעדלעך (א.
 שטיינבאַרג).
 חרונה (כאַרוווינע) - פערסאָנאַזש
 פון דער פורים-דערציילונג.
 חרוב (כאַרעוו) - צעשטערט, וויסט;
 פאַרביי, זייער קראַנק.

דאָס חסידיש (כסידעס) - חסידיזם,
 פאָלקסטימלעכע רעליגיעז-מיטטישע
 באַוועגונג ביי יידן, אַנטשטאַנען אין
 18טן יאָרהונדערט. דער באַגרינדער
 פון חסידיזם איז געווען דער בעל-
 שם טוב (ז"ד).
 חסידיש (כסידיש) - לויטן שטייגער
 פון חסידים.
 חסידור (כאַסאל סידער) - גע-
 מיינט: פאַרענדיקט דאָס קאַפיטל,
 פאַרענדיקט מיטן קאַפיטל.
 חסר (כאַסער) גיין - פאַרלוירן גיין,
 קאַליע ווערן, ווייניקער ווערן.
 חסר דעה (כאַסער וכסאַר) - דייע-
 פאַרשטאַנד, פאַרלוירן דעם פאַר-
 שטאַנד; נאַריש, משוגע. (ז"ד).
 דער חסרון - חסרונות (כיסאַרן -
 כעסרוינעס) - דער בלוין, פעלער,
 מינוס.
 ● חסרונות זעט מען נאָר ביי יענעם
 (פאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 חפני (כאַפני) - ביבל-פערסאָנאַזש;
 נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 דער חפץ - חפצים (כייפעץ - כאַ-
 פאַצים, כאַפּיצים) - זאָך; שטוב-זאָך;
 געגנשטאַנד.
 ● צווישן דעם ביסל חפצים, וואָס זע-
 נען אין שטיבל געווען, איז דער אַל-
 טער קלאַוויר געווען דער טייערסטער
 חפץ (ז. וויינפער).
 דער חצוף - חצופים (כאַצעף -
 כאַצופים) - פרעכער, אומפאַרשעמ-
 טער; פאַרשייטער, אויסגעלאַסענער.
 די חצופה - חצופות (כצופע -
 כצופעס) - פרעכע, אומפאַרשעמטע,
 פאַרשייטע, אויסגעלאַסענע.

טונג; אָנאַטעמע, פאַרשעלטונג, רעלי-
 גיעזע פּראָצעדור פון אויסשליסן דעם
 „זינדיקן“ פון דער געזעלשאַפט.

ח ר מות (כאַראַמעס) — מ"ז — שעל-
 טונגען, שעלטערייען, שווערע וויסטע
 קללות.

● און שלעג און הרמות (פּרץ).

די ח ר פה — ח ר פות (כאַרפע —
 כאַרפעס) — שאַנד.

● אַזאַ נאַרעש יינגל איז ער — אַ חרפה
 צו דערציילן (ז. וויינפער).

דער ח ש בון — ח ש בונות (כעשבן-
 כעשבניעט) — די רעכענונג, דאָס
 רעכענען.

● איר מאַכט דעם חשבון אָן דעם בעל-
 הבית (פּאָלקסווערטל).

דער ח ש בון הנפש (כעשבן האַנע-
 פעש) — נשמה חשבון, רעכענונג (מיט
 זיך) וועגן גייסטיקן צושטאַנד.

● ער האָט זיך געמאַכט אַ שטיקעלע
 חשבון-הנפש (ז. שניאור).

ח ש בון צדק (כעשבן-צעדעק) — גע-
 רעכטער חשבון, ערלעכע רעכענונג.

● זאָלן זיי מאַכן אַ חשבון-צדק פון דער
 נחלה (פּרץ).

ח ש בון ען (כעשבנען) — רעכענען.
 זיך חשבונען, זיך אָפּחשבונען — זיך
 רעכענען, זיך אָפּרעכענען.

● זענען זיי זיך צונויפגעפאַרן צום
 עלטסטן אין דער משפּחה און האָבן
 זיך געחשבוט (אַפּאַטאַשו)

דער ח ש ד — ח ש דים (כשאַד — כשאַ-
 דים) — פאַרדאַכט.

● מען האָט גערעדט שטיל... געוואָרפן
 בליקן מיט חשד אויף מיר (נאָמבערג).

ח ש ו ב (כאַשעוו) — אָנגעזען; וויכטיק.

● מיר באַגרייטן די חשובע געסט, די

● די מאַמע איז געוואָרן זייער חרוב
 (ש. אַש). דאָרט געפינט זיך מיין
 חרוב שטיבעלע.

ח רוב (כאַרעוו) מאַכן — צעשטערן,
 פאַרניכטן.

● די דייטשן האָבן חרוב געמאַכט אַ
 סך לענדער.

ח רוב ונחרב (כאַרעוו ווענעכרעוו) —
 צעשטערט און פאַרוויסט, צעשטערט
 און רואינירט.

● און חרוב ונחרב איז דאָס וואַטיל-
 קאָוו, נעבעך, געוואָרן (פּרץ).

דאָס חרוסת (כרויסעס) — אַ געמיש
 פון צעריבענע עפל, ניס און צימע-
 רינג, צעמישט מיט וויין, וואָס רע-
 ליגיעזע יידן נוצן פסח ביים טדר.

דער חרוץ — חרוצים (כאַרעץ-כאַ-
 רוצים) — פלייטיקער; פעיקער; שאַרפ-
 זיניקר; קלוגער.

די חרטה (כאַראַטע) — דאָס באַדויערן;
 דאָס זיך צוריקציען פון אַ צוואַג.

ח רטה (כאַראַטע) האָבן — באַדויערן;
 זיך צוריקציען פון אַ צוואַג.

● באַטראַכט פריער איידער דו רעדסט,
 אַז דו זאָלסט שפעטער נישט דאַרפן
 חרטה האָבן.

ח ר טו מים (כאַרטומים) — מ"צ — פישוף-
 מאַכער, צויבערער (אין מצרים).

● די חרטומים אין מצרים האָבן מן
 הסתם גרעסערע קונצן באַוווּזן (פּרץ).

דער חריף — חריפים (כאַריף —
 כאַריפּים) — שאַרפזיניקער.

דאָס חריפות (כאַריפעס) — שאַרפזי-
 ניקייט; שאַרפזיניקער געדאַנק.

דער חרם — חרמים, חרמות (כיי-
 רעם — כאַראַמים, כאַראַמעס) — אויסראַ-

- אַרבעט איז זייער אַ חשובע און נוצ־
לעכע.
- דער חשוב - חשובים (כאַשעוו -
כשוויים) - אַנגעזענער, וויכטיקער
מענטש.
- ער האָט זיך אַמאָל גערעכנט צו די
חשובים אין דעם פּאָטערס משפּחה.
דער חשוב - חשובים (כאַשעד -
כאַשודים) - פּאַרדעכטיקער.
- דער חשוב, חשוב (כעשוון) - דער
צווייטער חודש לויטן יידישן לוח
(אַקטאָבער-נאוועמבער).
- דער חשוב - בנינים (כאַסוך-באַנים) -
דער וואָס האָט נישט קיין קינדער.
קינדערלאָזער.
- געווען איז ער אַן אלמן און אַ חשוב־
בנים, נישט געהאַטן קיין איינציק
קינד (פּרץ).
- דאָס השיבות (כשוועס) - אַנגעזע-
ענקייט; וויכטיקייט.
- ערשט איצט האָט ער דערפילט זיין
גאַנצע השיבות (א. ביק). די זיכער-
קייט פון זיינע באַוועגונגען האָבן
אים צוגעגעבן השיבות (א. ביק).
- חשמונאים (כאַשמוניאַים) - מ"צ -
מכבים, מכבעער, מתתיהו און זיינע
זין; העלדישע יידישע משפּחה,
וועלכע האָט באַפרייט דאָס יידישע
פּאָלק פון סירישן יאָך און האָט באַ-
גרינדעט די ערשטע יידישע דינאַסטיע
פון פּירשטן און קעניגן אין דער
עפאָכע פון בית שני I-II יאָרהונ-
דערט פ"ק).
- דער חשק (כיישעק) - באַגער, גלוס-
טעניש; פלייס.
- דאָן האָט מיך אַנגעכאַפט אַ חשק צו
לערנען (ש. אַש).
- דער חשש (כשאש) - קלער, נישט-
זיכערקייט, מורא.
- ווי באַלד נאָר עפעס אַ חשש, איז
שוין אויס (מ"ס).
- דער חתוך - הדבור (כיטעך-האַדי-
בער) - זע: חיתוך-הדיבור.
- די חתונה - חתונות (כאַסענע -
כאַסענעס) - דאָס געזעצלעכע פאַר-
בונדן פון מאַן און פרוי; דאָס שטעלן
אַ חופּה (ו"ד).
- ווען זאָרגט זיך אַן אַרעמאָן? - אָזער
האָט צוויי חתונות אין איין טאָג (ש"ע).
די חתימה - חתימות (כסימע -
כסימעס) - אונטערשריפט; שטעמפל.
- דאָס איז די חתימה פון פרעזידענט
אַייין (ש"ע).
- די חתימת זקן (כסימאס-זאָקן) -
צייכן פון אַ באַרד, באַרד-שפּראַצונג.
- אַזאָ יינגל, וואָס האָט קוים אַ חתימת-
זקן, וואָס ווייסט ער פון וועלט-זאָכן
(געראַדטשעווסקי).
- חמתען (כאַסמענען) - אונטער-
שרייבן; שטעלן אַ שטעמפל, זיגלען.
- ביז מען וועט נישט לייגן קיין באַ-
וואַרעניש, וועל איך נישט חמתענען
(ש"ע).
- דער חתן - חתנים (כאַסן - כאַ-
סאַנים) - פּאַרקנסטער; יונגעראַמן,
וואָס האָט אַ פּליה.
- דער חתן - בחור - חתן - בחורים -
(כאַסן-באַכער - כאַסן-באַכערים) -
דערוואַסן יינגל.
- דער חתן - היובל (כאַסאָן-האַיוויל) -
יובילאַר, בעל-היובל (ו"ד).

גיצוע יידן) א געשטאָרבענעם. טהרה-
שטיבל - שטיבל אויפן בית-עולם,
ווי מען וואָשט אַרום דעם געשטאָר-
בענעם.

די טובה - טובות (טיווע - טוי-
וועט) - ווילטאָט; געפעליקייט; גוטס.
אויך פאַרלאַנג נישט קיין שום טובות
(ש"ע).

טוביה (טיווע) - נאָמען פון אַ
מאַנצביל. זע אויך: טוביה.

טובל (טיווע) זיין - (זיך) איין-
טונקען אין וואָסער, לויטן יידישן דין.
וויפֿל איר זאָלט נישט אַ שרץ טובל
זיין, בלייבט ער אַלץ אומריין
(שפויכוואָרט).

טובלען (טיוועלען) - (זיך)
איינטונקען אין וואָסער.

ער איז אַריין אין וואָסער, האָט זיך
גיך אָפגעטובלט, אָפגעוואָשן דאָס
לייב (וויסנבערג).

די טומאה (טומע) - גייסטיקע שמו-
ציקייט, אומריינקייט; אומריינע
קראַפט; קראַפט, וואָס שטאַמט פונעם
טיוועל, לויט דער רעליגיעז-מיטישער
פאָרשטעלונג. קעגנזאָץ: קדושה (ו"ד).
דאָרטן זיצט די שוואַרצע טומאה (ש.
אנ-סקי).

דער טומאום (טומטעם) - מענטש
פון אומבאַשטימטן געשלאַכט.

(זיך) טועה (טוע) זיין - מאַכן אַ

טביה (טעויע) - נאָמען פון אַ מאַנצ-
ביל. זע אויך; טוביה.

די טביה - טביות (טוילע -
טוילעס) - דאָס אונטערטונקען זיך
אין וואָסער; רעליגיעזער מנהג צו
רייניקן דעם גוף; דאָס אָפשמדן (צע-
רעמאַניע ביים איבערגיין צום קריסט-
לעכן גלויבן).

ווי אַ סימבאָל פון מאָראַלישער רייני-
קייט האָבן זיי (די איסיים) איינגע-
פירט דעם מנהג פון טבילה אַלע
אינדערפרי (זשיטלאָווסקי).

דאָס טביע (ו-ת-עין) (טויעס-אין) -
שאַרף אויג, פעיקייט פון דערקענען
(מענטשן), פון באַבאַכטן.

דעם וואָלד קען ער גוט... נאָר
פאַרלאָזן זיך אויף טביעת-עין וועגן
מורח וויל ער נישט (פרץ).

די טבע (טעווע) - נאַטור; געווינהייט.
האָט טריינע מירל איר מאַנס טבע:
שמיכלט און שווייגט (פרץ).

דער טבת (טיוועט) - נאָמען פונעם
פערטן חודש (דעצעמבער-יאַנואַר),
לויט דעם יידישן לוח.

די טהרה (טאהאַרע, טיירע) - רעלי-
גיעזע רייניקונג, דאָס אַרומוואָשן אַ
געשטאָרבענעם פאַרן באַערדיקן, לויט
דער רעליגיעזער פראַצעדור ביי יידן.
טהרה-ברעט - ברעט (טיש), אויף
וועלכן מען וואָשט אַרום (ביי רעלי-
גיעזע רייניקונג).

● גרייז; האָבן אַ פּאַלשע פּאַרשטעלונג וועגן עפעס, האַנדלען לויט אַ פּאַל-שער פּאַרשטעלונג, האָבן אַ טעות. ● איך האָב אַלע ווילע זיך טועה גע-ווען אין די ציפערן (נאַמבערג). ט ו ע ם (טויעם) זיין - פּאַרווכן (פּון עסן), צובייסן. ● זי וועט גאַרנישט פּאַרווכן, גאַרנישט טועם זיין (פּרין). דער טינוף (טינעף) - שמוץ; עקס-קרעמענטן, געמיינע זאך. דאָס טינופת - טינופתן (טינוי-פעס - טינופעסן) - טינוף, אָפּפאַל. דער טיפש - טיפשים (טיפעש - טיפשים) - נאַר. ● זיי פּאַרשטייען נישט די טיפשים (ש-אַנסקי). די טיפשה - טיפשות (טיפעש - טיפעסעס) - נאַרישע פרוי. ● וויין נישט, דו טיפשה איינע (ממ"ס). דאָס טיפשות (טיפעסעס) - נאַרישקייט. די טירחה (טירכע) טערכע-זע: טרחה. די טית (טעס) - דאָס ניינטע אות (ט) פונעם אַלף-בית. ט כ ס י ס י - מ ל ח מ ה (טאַכסיסי-מיל-כאַמע) - מ"צ: זע: תכסיסי-מלחמה. "ט" (טאַל) - "טוי". אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן (בענטשן "טל") דעם ערשטן טאָג פסח. ● אַז מען בענטשט "טל", לאַזט מען אַרויס די פערד פונעם שטאַל (פּאַקס-ווערטל לויט א. בערענשטיין). ט ל ו מ ט ר (טאַל-אומאַטער) - "טוי און רעגן". באַצייכענונג פון אַ גאַר קליינער זאך. דער אויסדרוק שטאַמט פון דעם, וואָס די ווערטער "טל-ומטר" פלעגן אין סידור זיין געדרוקט מיט גאַר קליינע אותיות.

● אין אַ קליין שטעטל וואָראַנקע ווי אַ טל-ומטר די גרויס (ש"ע). דער טלול - הדרך (טילטול-האדע-רעך) - רייזע-וואַגלעניש. ● טאַקע פאַר זיין טובה-וועגן האָט עס דער פּאַטער געהאַט דעם טלול-הדרך קיין פינסק (אל. צייטלין). דער טלית - טליתים (טאַלעס - טאַלייסיים) - אַ פירעקיק וואָלן אַדער זיידן טוך מיט וואַלענע פּעדעם (ציצות) אין די פיר עקן, וואָס רע-ליגיעזע באַווייבטע יידן טראָגן אויף זיך ביים דאווענען. דער טלית-קטן - טלית-קטנס (טאַלעס-קאַטן - טאַלעס-קאַטנס) - זע: ארבע-כנסות. דער טמא - טמאים (טאַמע - טמיי-אים) - אומריינער, שמוציקער; נידער-טרעכטיקער, פּאַרדאָרבענער מענטש. דער טמאניק - טמאניקעס (טאַ-מעניק - טאַמעניקעס) - זע: טמא. ● ער איז אַ טמאניק, אַ טריף ביין (א. שטיינבאַרג). דער טעות - טעותן (טאַעס - טאַעסן) - פּאַלשע פּאַרשטעלונג; נישט-ריכטיקער מיין; גרייז; פעלער. ● אויב איך האָב קיין טעות נישט, איז דער פעטער פיניע אויך געקומען. (ש"ע). די גרויסע טעותן, וואָס איך האָב געמאַכט אין לעבן (בערדי-טשעווסקי). דער טעות-הדפוס (טאַעס-האָדפוס) - דרוק-פעלער. I דער טעם - טעמים, טעמען (טאַעם - טיימים, טיימען) - גע-שמאַק; זין.

דער טפש - טפשים (טיפשע - טיפשים) - זע: טיפש.

די טפשה - טפשות (טיפשע - טיפשע) - זע: טיפשה.

דאָס טפשות (טיפשע) - זע: טיפשות.

דער טרוד - טרודים (טאָרעד - טערודים) - פאַרנומענער.

• און כאָטש מען איז שטענדיק אַ טרוד, פלייבט נאָך אַ ביסל צייט פאַר אַ יידיש וואָרט (בערדיטשעוו-סקי).

טרוֹד (טאַרעד) זיין - זיין פאַרנו-מען באַשעפטיקט.

• גאַנצע טעג בין איך געווען טרוד מיט דעם רעמאַנט (ממ"ס).

די טרהה (טייכע, טערכע) - מי, באַמיונג, אַ דאָנק אייך פאַר דער טרהה (ש"ע).

טריף, טריפה (טרייף, טרייפע) - אומריין, ריטועל נישט דערלויבט (צו געניסן). קעגנזאץ: פשר (ו"ד).

דער טרייף-פסול - טרייף-פסולען (טרייין-פאָסל - טרייף-פאָסלען) - פאַרבאָטן ביכל, אפיקורסיש ביכל.

• דאָס האָסטו אַליין געבראַכט דעם טרייף-פסול פון סלאָנימסקין, דעם אפיקורס (ר. בריינין).

דאָס טרפות (טאַרפעס) - ריטועל נישט-דערלויבטע שפיין.

די פיש זענען גוט, זיי האָבן טויזנט נימען (אָפּאַטאַשו). אַז מען זאָגט אַ זאך, זאָל דאָס זיין מיט אַ טעם (ש"ע).

II דער טעם - טעמים (טאַגם - טיימים) - אורזאך; מאָטיוו; באַדייט. • נאָר קיינער ווייסט נישט דעם טעם דערפון, פאַרוואָס דער ייד איז גע-בליבן אין שטאָט (ש. אש).

די טענה - טענות (טיינע - טיי-נעס) - פּרעטענסיע; פּאָדערונג; באַ-הויפטונג; רייד.

די טענה-ומענה (טיינע-אומיינע) - אויסרייד; דאָס דערווידערן; דאָס אַרויסרוקן קעגן מאָטיוו.

• מען וועט אים גלייך באַפרייען אָן שום טענה-ומענה (י. קאָטיק).

טענות ותביעות (טיינעס או-טוינעס) - מ"צ - פּרעטענסיעס, פּאָדערונגען און מאָנונגען.

• צו פאַרשרייבן זייערע טענות ותביעות (י. קאָטיק).

דער טפח - טפחים (טעפעך - טפאָכים) - די ברייט פון דער האַנט-פלאַך (אַמאָליקע מאָס).

• געהאַלטן זיך צען טפחים אונטערן הימל (פּרין).

דער טפס (טאַפל) - צוגאַב-זאך, ביי-זאך, צווייטראַנגיקע זאך. קעגנזאץ: עיקר.

דער יאוש (יישע, ייאוש) - פאר-
 צווייפלונג, אפהענטיקייט.
 א מענטש דארף זיין גרייט אלץ
 אויפצונעמען און נישט אריינפאלן אין
 יאוש (מ. בורשטיין).
 יבוא יומא (יאוווי יומוי) - עס וועט
 נאך) קומען זיין טאג.
 יבנה (יאונע) - א היסטאריש שטעטל
 אין ארץ-ישראל, ווו יוחנן בן זכאי
 האָט געגרינדעט א בית-המדרש, וועל-
 כער איז געווען דער ערשטער גייס-
 טיקער צענטער פון יידישן פאלק נאָכן
 חורבן פון בית-שני.
 דער "יברכך" (יעוואָרעכעכאָ) - ער
 זאָל דיך בענטשן. מאַכן יענעם אַ
 "יברכך" - געבן יענעם אַ זידל.
 אױ האָט ער אים געמאַכט אַ "יברכך",
 וועט ער האָבן צו געדענקען (י.
 קאַטיק).
 די יבשה - יבשות (יאבאָשע -
 יאבאָשעס) - טרוקעניש; קאָנטינענט.
 אױף דער יבשה זענען פאַראַן וועגן,
 פאַראַן רעלטן, פאַראַן איינבאַנען
 (ש"ע).
 יגון ואנחה (יאָגוין וואַנאַכע) -
 קלאַג און זיפּ; קלאַג און וויי.
 ער האָט געהאַט דערפון בלויז יגון
 ואנחה (י. קאַטיק).
 די יגיע (ת) - כפיה (יעגיאַס) - קאַפּעאַ -
 די אַרבעט פון אירע הענט, איר
 אייגענע מי.

די יגיע (ת) - כפיה (יעגיאַס) - קאַפּעאַ -
 די אַרבעט פון זיינע הענט, זיין איי-
 גענע מי.
 יעדער איינער לעבט פון יגיעת-כפיו,
 פון דער אַרבעט מיט די אייגענע
 הענט (זשיטלאָווסקי).
 די יד - ידיים (יאַד - יאַדאָים) -
 האַנט (פאַרגרעסערונגס-אויסדרוק).
 שלעפט מיט די געזונטע גראַפּע
 ידיים אָן עמער נאָך אָן עמער (ש"ע).
 די יד-אחת (יאַד-אַכאַס) - איין-האַנט,
 בונד, שותפות (ז"ד).
 זיי וועלן מאַכן מיט אים יד-אחת
 (פערדיטשעווסקי).
 ידוע (יאָדוּאַ) - באַקאַנט, באַוואַסט.
 ווי עס איז ידוע קאָן אַפילו אַ מלאַך
 נישט טון פאַר אַמאָל קיין צוויי
 שליחות (ש. אַנ-סקי).
 ידוע לכל (יאָדוּאַ לַאַקוּיַל, יאַדוּע
 לַאַקל) - אַלעמען באַקאַנט, אַלעמען
 באַוואַסט.
 ס'איז ידוע לכל, אַז ר' זישעלע איז
 געווען איינער פון די גדולי הדור
 (פרץ).
 דער ידיד - ידידים (יעדיד -
 יעדידים) - גוטער פריינד, גוטער
 ברודער.
 מיר זענען געוואָרן באַלד אמתע
 ידידים, גוטע ברידער הייסט עס
 (מ"ס).

די יודי (יעידיע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 די ידיעה - ידיעות (יעדיע - יעדיעס) - מיטטיילונג, מעלדונג; קענטעניש, דאָס וויסן.
 אַיך וואָרט אויף אַ ידיעה וועגן איי-ער נייער אויסגאַבע (ש"ע). אין אלע-מען האָט ער געהאַט אַ ידיעה (בער-דיטשעווסקי).
 די ידיעה ובהירה (יעדיע או-ווכירע) - דאָס וויסן און אויסוואָל; דאָס פאַרויסזען (פון גאָט) און דער פרייער ווילן (פון מענטש).
 ידיעה ובחירה... פון וואָנען נעמען זיך (פרץ).
 דער ידען - ידענים (יאָדן - יא-דאָנים) - ווייסער, קענער.
 ער האָט ליב געהאַט דעם עצם ענין פון וויסן, צו זיין אַ ידען (בערדי-טשעווסקי).
 דאָס יהדות (יאהאָדוס) - יידישקייט. זע: חכמת היהדות.
 ווי האָט מען דאָס נישט קיין ברעקל-יהדות (זשיטלאָווסקי).
 יהודה (יעהודע, יודע) - ביבל-פער-סאָנאַזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 יהודה הלוי (יעהודע האַלייוו) - גרויסער העברעיִשער דיכטער און רעליגיעזער פילאָזאָף אין מיטלאַלטער (אַרום 1080-1145).
 יהודה המכבי (יעהודע האַמאַ-קאַבי) - באַרימטער יידישער העלד, וואָס האָט געקעמפט קעגן די גריכן-סיריער (II יאָרהונדערט פ"ק).
 יהודה הנשיא (יעהודע האַנאַסי) - יהודה דער פאַטריאַרך. גרויסער יידי-שער רעליגיעזער געלערנטער, וואָס האָט צונויפגעשטעלט די משנה (ז"ד).
 דער לעצטער פון די תנאים (אַרום 135-200 נ"ק).
 יהודית (יודעס, יודיס) - נאָמען פון אַ פרוי; נאָמען פון דער העלדי-שער יידישער פרוי, וואָס האָט גע-טויט דעם פיינטלעכן גענעראַל הע-לאָפערנעס, לויט דעם אַפאָקריפישן בוך „יהודית“.
 יהושע, יהושוע (יעהוישוע, יע-שוע, שיע) - ביבלישער פערסאָ-נאַזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 יואל (יויעל) - נאָמען פון אַ ביבלישן פראָפּעט; נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 דער יונג - יובלס (יוויל - יוי-וולס) - יוביליי, געדענק-פייערונג (באַזונדערס נאָך 25, 50, 75, 100 יאָר).
 דאָס יובל-יאָר (יוויל-יאָר) - דאָס פופציקסטע יאָר, וואָס לויט דער ביבל, האָט די פאַרקויפטע ערד גע-דאַרפט זיך אומקערן צו דעם ערשטן באַזיצער.
 די יוד (יוד) - דאָס צענטע אות (י) פונעם אַלף-בית.
 דער יודע-חן - יודעי-חן (יוידיאַ-כיין, יודע-כיין-יאָדיי-כיין) - באַליבטער; פראָטעזשירטער, באַגאַדטער * נאָר ווייניקע יודעי-חן האָבן געוויסט, וואָס עס טוט זיך. אין רבינס הויף. (י. קאָטיק).
 דער יודע-נגן - יודעי-נגן - יידיאַ, יודע-נאַגין - יאָדיי-נאַגין - זינגער, מוזיקער, שפילער, מוזיק-קענער * ער איז געווען אַ שאַרפער מבין אויף חזנים און בכלל אַ יודע-נגן (ש"ע).
 דער יודע-ספר-יודעי-ספר (יוידיאַ, יודע-סייפער - יאָדיי-סיי-

די יודי (יעידיע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 די ידיעה - ידיעות (יעדיע - יעדיעס) - מיטטיילונג, מעלדונג; קענטעניש, דאָס וויסן.
 אַיך וואָרט אויף אַ ידיעה וועגן איי-ער נייער אויסגאַבע (ש"ע). אין אלע-מען האָט ער געהאַט אַ ידיעה (בער-דיטשעווסקי).
 די ידיעה ובהירה (יעדיע או-ווכירע) - דאָס וויסן און אויסוואָל; דאָס פאַרויסזען (פון גאָט) און דער פרייער ווילן (פון מענטש).
 ידיעה ובחירה... פון וואָנען נעמען זיך (פרץ).
 דער ידען - ידענים (יאָדן - יא-דאָנים) - ווייסער, קענער.
 ער האָט ליב געהאַט דעם עצם ענין פון וויסן, צו זיין אַ ידען (בערדי-טשעווסקי).
 דאָס יהדות (יאהאָדוס) - יידישקייט. זע: חכמת היהדות.
 ווי האָט מען דאָס נישט קיין ברעקל-יהדות (זשיטלאָווסקי).
 יהודה (יעהודע, יודע) - ביבל-פער-סאָנאַזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 יהודה הלוי (יעהודע האַלייוו) - גרויסער העברעיִשער דיכטער און רעליגיעזער פילאָזאָף אין מיטלאַלטער (אַרום 1080-1145).
 יהודה המכבי (יעהודע האַמאַ-קאַבי) - באַרימטער יידישער העלד, וואָס האָט געקעמפט קעגן די גריכן-סיריער (II יאָרהונדערט פ"ק).
 יהודה הנשיא (יעהודע האַנאַסי) - יהודה דער פאַטריאַרך. גרויסער יידי-שער רעליגיעזער געלערנטער, וואָס האָט צונויפגעשטעלט די משנה (ז"ד).

טובים (יאנטעווען - יאנטוויזים, יא-
 מים טוויזים) - פייערטאָג.
 • ווי ווייניק מיר האָבן יום-טובים,
 די וואַכעדיקע טעג אַזוי פיל (א.
 רייזען).
 יום-טובדיק (יאנטעוודיק) - פיי-
 ערלעך, אויפן שטייגער פון יום-טוב.
 • עס האָט אויסגעוויזן יעדע זאך יום-
 טובדיק (ש"ע).
 יום-טובן (יאנטעווען) - פייערן; רוען.
 • איר יום-טובט נאָך אַלץ? (ד. פינסקי).
 יום-פּוּר, יום-פּוּר (יאָם-
 קיפּער) - טאָג פון פּאַרגעבונג; גרע-
 סטער יידישער רעליגיעזער יום-טוב,
 פּאַסט-טאָג, וואָס פּאַלט אויס דעם
 10-טן תשרי.
 יומא-דפּגרא (יוימע-דעפּאַגראַ) -
 געלעגנהייטס-יום-טוב.
 • ס'האָט הברה אַ סעודה אַ גרויסע גע-
 פּראָוועט, אַ יומא-דפּגרא געמאַכט
 (מאַרינאָו).
 יומם-וּלילָה (יוימאָם-וועליליע) -
 טאָג און נאַכט. זע: יום-וּלילָה.
 • זאָל ער זיצן יומם-וּלילָה און לער-
 נען (מ. בורשטין).
 יונה (יוינע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 יון - יונים (יאָון - יעוואַנים) -
 זע: יון.
 יונתן (יוינאָסן, יויעסן) - ביבל-
 פּערסאָנאַזש, נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 פּאַרקירצט: נתן.
 יוסף (יאָסעף) - ביבל-פּערסאָנאַזש,
 נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 יוסף הצדיק (יאָסעף האַצאָדיק) -
 יוסף דער גערעכטער, דער פּרוימער.
 פון יוצא (יויצע) וועגן-פּאַר מענטשנס

פּער) - לערנער, דער וואָס קען לער-
 נען.
 • קיין יודע-ספר בין איך נישט, לער-
 נען לערן איך נישט (פּרץ).
 דער יוון - יונים (יאָון - יעוואַ-
 נים) - גריין. שאַוויניסטישע באַציי-
 כענונג פון אַ גריכיש-אַרטאָדאָקסישן
 (פּראָוואַסלאָוועם) ווי: אַן אוקראַינער,
 רוס.
 • פּאַלט אַריין, ווי אַ יוון אין דער
 סוכה (פּאַלקסווערטל).
 יוחנן (יויכענען) - נאָמען פון אַ
 מאַנצביל. פּאַרקירצט: יוחן.
 יוחנן-בן-זכאי (יויכענען בען זא-
 קיי) - באַרימטער יידישער רעליגיע-
 זער געלערנטער (I יאָרהונדערט נ"ק)
 וואָס האָט נאָכן צווייטן חורבן גע-
 גרינדעט אין יבנה אַ לערן-אַנשטאַלט,
 וואָס איז געוואָרן דער יידישער רע-
 ליגיעזער גייסטיקער צענטער.
 יוכבד (יויכעוועד) - ביבל-פּערסאָ-
 נאַזש; נאָמען פון אַ פּרוי.
 די יולדת - יולדתן (יוילעדעס-
 יאָלדעסן) - קימפעטאַרין, געווינערין.
 • דער קוואַטער גיט שוין איבער דאָס
 קינד אַריינצוטראַגן צו דער יולדת
 (פּרץ).
 יום-הדין (יאָם-האַדין) - דער טאָג
 פון משפט, דער טאָג פון באַצאָלונג.
 • האָט זי געוואָסן, אַז איר יום-הדין
 רוקט זיך אָן (ש. אַש).
 יום-וּלילָה (יאָם-וועליליע) - טאָג
 און נאַכט.
 • זיי זענען געוועסן יום-וּלילָה און גע-
 לערנט (י. קאָטיק).
 דער יום-טוב - יום-טובים, ימים

יורש - יורשים (יורשעש - יאָר-
שים) - ירושה-נעמער; נאָכפאלגער;
זון.

זיי זענען די איינציקע יורשים אויפן
גאנצן פארמעגן (ש"ע). ער האָט איי-
גנטלעך קיין יורש נישט געהאַט (ש.
אַש).

די יורשטע - יורשטעס (יוי-
רעשטע - יורעשטעס) - ירושה-
נעמערין; נאָכפאלגערין; טאָכטער.

דער יושב אוהל - יושבי אוהל
(יוישעו-אויהעל - יאָשווי-אויהעל) -
שטוב-זיצער.

זיין זענען געווען מער יושבי אוהל,
שטוב-זיצער און פאָמיליע-מענטשן (נ.
מיזיל).

דער יושב-ראש (יוישעו-ראָש) -
פאָרזיצער.

שאַ, שאַ, דער יושב-ראש רעדט (מ.
בורשטיין).

דער יושר (יוישער) - גערעכטיקייט.
זוך נישט ביי רייכע קיין יושר
(פאָלקסווערטל). אַ יושר - עס וואָלט
געווען גלייך, ריכטיק.

אַ יושי"כ'עפן, מען זאָל טאָקע עפעס
אַנהייבן אונדז אויך אין זינען האָבן
(ש"ע).

"זכור" (זינקער) - (ער) זאָל דערמאָ-
נען; "ער) זאָל געדענקען. אַזוי
הייבט זיך אָן די תפילה נאָך פאר-
שטאָרבענע און געפאלענע. זע:
הזכרת גשמות.

דאָס זכור-בוך (זינקער-בוך) -
אַנדענק-בוך (נאָך פאָרשטאָרבענע,
אומגעקומענע).

יחידיו (יאָכדאָוו) - צוזאַמען, אין איי-
נעם; בשותפותדיק.

וועגן, בלויז פארמעל, בלויז אָפצו-
קומען.

אַמאָל אריינגעשטעלט אַ וואָרט, נאָר
צוליב יוצא וועגן (ממ"ס).

יוצא (יויצע) זיין-דערפילן די פליכט;
אויסקומען פאר מענטשן; אָפקומען.
ווער עס וויל יוצא זיין פאר אַלע-
מען, דער איז נישט יוצא פאר קיי-
נעם (ש"ע).

יוצא ונכנס - יוצאים ונכ-
נסים (יויצע וועניכנעס - יוצאים
וועניכנאָסים) - איינגייער, היימישער,
אָפטער גאַסט.

ווערן איז אַ יוצא ונכנס אין היין.
(פרין).

דער יוצא מן הכלל (יויצע מין
האַקלאָל) - אויסנאָם.

ס'איז אין יעדן פלל פאָראַן אַ יוצא
מן הכלל; אין אַ שלעכטן נאָרישן
דור וועט איר אַמאָל געפינען גוטע
אויפגעקלערטע יחידים (ממ"ס).

יוצרות (יויצרעס) מ"צ-צווי הייסן גע-
וויסע תפילות, וואָס ווערן געזאָגט
יום-טוב ביים דאווענען.

די מומע פאָרגעסט, וווּ זי האַלט אין
די יוצרות, מיט צונויף קאַשע מיט
פאָרשטש מיט נעכטיקע טעג (ש"ע).
די יוצרות פאָרבייטן - פאָרבייטן
פאָרשידענע זאַכן, מאַכן אַ פלאַנטער.

דער יורד - יורדים (יירעד -
יאָרדים) - געפאלענער, פאָראָרעמי-
טער; דעגראַדירטער.

ער איז אַן עלטער, ער איז אַ יורד.
(ש"ע).

יורה דעה (יירע-דייע) - ווערט-
לעך; "ס'ערנט וויסן", נאָמען פון
צווייטן טייל פון שולחן ערוך (ז"ד).

• ווער פון אונדז עס זאל פריער נישט
 אויפגעריכט ווערן, באדארף עס זיין
 יחודי, מען זאל זיך טיילן גלייך אויף
 גלייך (ש"ע).

דער יחוד (ייכעד) - אָפּגעוונדערטקייט;
 איינזאַמקייט.

• ער איז תמיד געווען אַליין, ווי ער
 וואָלט אויסגעמיטן מענטשן, געזוכט
 יחוד (אַפּאַטאַשו).

דער יחוס (ייכעס) - אָפּשטאַמונג;
 „איידעלע“ אָפּשטאַמונג, אַריסטאָקראַ-
 טישקייט.

• קומען מיר דען נישט אַרויס אַלע
 פון איין יחוס, פון אדם הראשון
 (ש"ע). איינקויפן זיך אין יחוס
 (מ. בורשטין).

דער יחוס-בריוו (ייכעס-בריוו) -
 אָפּשטאַם-צעטל, אָפּשטאַמונגס-דאָקו-
 מענט.

• ער איז געקומען צו פאָרן מיט אַ
 יחוס-בריוו, אַז ער איז דער באַבעס
 אָן אייניקל (ש"ע).

זיך יחוסן (ייכעסן) - זיך גרויסן,
 שטאַלצירן מיט דער אָפּשטאַמונג.

• [דו] לאַכסט פון רייכן און זיין רייכ-
 קייט, פון יחוס און די, וואָס יחוסן
 זיך (ממ"ס).

יחוק אַר (יעכעקל) - נאָמען פון
 איינעם פון די ביבלישע ביכער;
 נאָמען פון אַ מאַנצביל. פאַריידישט:
 כאַצקל, כאַצקל.

יחוק אַר הנביא (יעכעקל האַנאָווי) -
 יחוקאַר דער זעער, דער פּראָפעט
 (VI יאָרהונדערט פ"ק).

יחיאַר (יעכיעל, כ"ל) - נאָמען פון אַ
 מאַנצביל.

דער יחיד - יחידים (יאַכיד -
 יעכידים) - איינצלנער, אינוויודום.

יחידים (יעכידים) - יעכידים (יאַכיד) -
 אויסדערוויילטע.

• נאָר יחידים-סגולה האָבן דערצו גע-
 קאָנט זוכה זיין (מ. טורקאוו).

דער יחסן - יחסנים (יאַכטן -
 יאַכטאָנים) - מענטש פון „צעטערער“
 אָפּשטאַמונג, „אַריסטאָקראַט“; דער
 וואָס האַלט זיך פאַר אַ יחוס-קינד.

• דאָ איז ער אַ יחסן, און טו אים
 עפעס (אַפּאַטאַשו).

דאָס יחסנות (יאַכטאַנעס) - „אויס-
 דערוויילטקייט“, „אַריסטאָקראַטיש-
 קייט“, דאָס האַלטן זיך פאַר אַ יחסן.

זיך יחסנען (יאַכטענען) - זיך
 גרויסן מיט דער אָפּשטאַמונג; זיך
 אָנערקענען צו דער אָפּשטאַמונג.

• עס האָבן זיך אָנגעהויבן צו יחסנען
 צום „אַמעריקאַנער“ גלאַט פּרעמדע
 יידן (ש"ע).

דער יין-משומר (יאַיין-האַמשומער) -
 אַלטער וויין; אָפּגעהימענער וויין;
 לעגענדאַרישער וויין, פון וועלכן עט
 וועלן, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער
 פאַרשטעלונג, געניסן די פרומע יידן
 אין גן-עדן.

דער יין-שרף (יאַיין-סאַראָף) - בראָנפן.
 • צוויי פעסער ביר געעפנט, אַ פאַס
 מעד, אַ חוץ פלעשער מיט יין-שרף
 (פרץ).

דער יישוב (יישעוו) - זע: ישוב.

דער יישוב-הדעת (יישעוו-האַדאַאַס) -
 זע: ישוב הדעת.

אַ יישר כוח (יאַשער קויעך) - אַ
 דאַנק; אויסדרוק פון אָנערקענונג,
 פון דאַנקבאַרקייט.

• אַ יישר כוח פאַר אייער מי.
 יכולן (יאַכלען) - קענען (איראַניש).

• ווער פון אונדז עס זאל פריער נישט
 אויפגעריכט ווערן, באדארף עס זיין
 יחודי, מען זאל זיך טיילן גלייך אויף
 גלייך (ש"ע).

דער יחוד (ייכעד) - אָפּגעוונדערטקייט;
 איינזאַמקייט.

• ער איז תמיד געווען אַליין, ווי ער
 וואָלט אויסגעמיטן מענטשן, געזוכט
 יחוד (אַפּאַטאַשו).

דער יחוס (ייכעס) - אָפּשטאַמונג;
 „איידעלע“ אָפּשטאַמונג, אַריסטאָקראַ-
 טישקייט.

• קומען מיר דען נישט אַרויס אַלע
 פון איין יחוס, פון אדם הראשון
 (ש"ע). איינקויפן זיך אין יחוס
 (מ. בורשטין).

דער יחוס-בריוו (ייכעס-בריוו) -
 אָפּשטאַם-צעטל, אָפּשטאַמונגס-דאָקו-
 מענט.

• ער איז געקומען צו פאָרן מיט אַ
 יחוס-בריוו, אַז ער איז דער באַבעס
 אָן אייניקל (ש"ע).

זיך יחוסן (ייכעסן) - זיך גרויסן,
 שטאַלצירן מיט דער אָפּשטאַמונג.

• [דו] לאַכסט פון רייכן און זיין רייכ-
 קייט, פון יחוס און די, וואָס יחוסן
 זיך (ממ"ס).

יחוק אַר (יעכעקל) - נאָמען פון
 איינעם פון די ביבלישע ביכער;
 נאָמען פון אַ מאַנצביל. פאַריידישט:
 כאַצקל, כאַצקל.

יחוק אַר הנביא (יעכעקל האַנאָווי) -
 יחוקאַר דער זעער, דער פּראָפעט
 (VI יאָרהונדערט פ"ק).

יחיאַר (יעכיעל, כ"ל) - נאָמען פון אַ
 מאַנצביל.

דער יחיד - יחידים (יאַכיד -
 יעכידים) - איינצלנער, אינוויודום.

דער ים-סוף (יאם-סוף) רויטער ים.
 ימה שמה (יימאך שעמא) - אָפגע-
 מעקט זאָל ווערן איר נאָמען.
 די גראַפֿינע, ימה שמה, איז געווען
 זייער אַ גרויסע מרשעת און פיינט
 געהאַט אַ יידן (ש"ע).
 ימה שמו (יימאך שעמוי) - אָפגע-
 מעקט זאָל ווערן זיין נאָמען.
 דער ימה שמו, ווי ער האָט עס דער-
 הערט, איז אים די שמחה געוואָרן
 געשטערט (פרץ).
 ימה שמו וזכרו (יימאך שעמוי ווע-
 זיכרוי) - אָפגעמעקט זאָל ווערן זיין
 נאָמען און זיין אַנדענק.
 ימה שמה וזכרם (יימאך שעמאם
 וועזיכראָם) - אָפגעמעקט זאָל ווערן
 זייער נאָמען און זייער אַנדענק.
 ימים ומדבריות (יאמים אומיד-
 באַריעס) - מ"צ - ימען און וויסטענישן.
 האָט זיך פאַרטשעפעט אין אַ וואַלקן,
 מיטן רעגן אַראָפּ... אויף ימים
 ומדבריות... (פרץ).
 ימים נוראים (יאמים נוראָים) -
 מ"צ - „פאַרכטיקע טעג“ - באַ-
 צייכענונג פון די צען טעג פון ראש
 השנה (ביז) יום-כפור.
 ימים-נוראיםדיק (יאמים-נוראים-
 דיק) - פאַרכטיק ווי אין די ימים-נוראים.
 אַ שטילער ימים - נוראימדיקער פחד
 וויגט זיך איבער די טונקלע גאַסן
 (פרץ).
 די יניקה - יניקות (יעניקע-יעני-
 קעט) - דאָס זויגן, דאָס שעפן פוהות
 זאָט ציען פרנסה.
 ער האָט געשעפט יניקה פון די
 פאַלקסקוואַלן (נ. מייזיל). די גאַנצע
 יניקה זייערע איז פון דער פרעמד,
 מייסטנס פון גלופסק (ממ"ס).

אַז ער יכולט, איז דאָך נישט שייך
 (ש"ע).
 די יכולת (יעכולעט) - מעגלעמקייט;
 דאָס זיין אין שטאַנד.
 ער האָט אונדז געגעבן אפשר מער,
 ווי ס'איז געווען אין זיין יכולת
 (ד. פרישמאָן).
 דאָס ילד - ילדים (יעלעד - יע-
 לאַדים) - קינד.
 אַוועקגעפאַלן אויף אספרה (דיפטע-
 ריט) אַ ילד (פרץ).
 דער ילוד-אשה (יעלוד-אישע) - מענטשן-
 קינד, מענטש (ווערטלעך: געבוירן
 פון אַ פרוי).
 נאָר קיין ילוד-אשה זאָל נישט וויסן
 דערפון (ש. אש).
 די ילדה - ילדות (יעלאַלע -
 יעלאַלעס) - געוויין, קלאַג, יאַמער,
 געיאַמער.
 פון אלע זייטן הערט זיך אַ קלאַג,
 אַ געוויין, אַ ילדה, (ממ"ס).
 דער ים - ימען, ימים (יאם -
 יאַמען, יאַמים) - גרויס שטייענדיק
 וואַסער, וואָס איז פאַרבונדן מיטן
 אַקעאָן.
 טראַג מיך, ים, צו מוטערס שויס
 (יהודה הלוי).
 דער ים-הגדול (יאם-האָגאָדל) -
 גרויסער ים; באַצייכענונג פון מיטל-
 לענדישן ים.
 דער ים-המלח (יאם-האַמעלאַך) -
 געזאַלצענער ים, טויטער ים.
 דער ים-הקרח (יאם-האַקעראַך) -
 אייז-ים.
 צי גליטשן זיך שדים אויפן ים-הקרח?
 (פרץ).
 דער ים-התיכון (יאם האַטיכוין) -
 מיטללענדישער ים.

א גרויסע יפת-תואר איז זי אויך גע-
 ווען, האָט זי זיך גרויס געהאַלטן, גע-
 בלאָזן פון זיך (פּרץ).
 יפתח (ייפּטאַך) - ביבלישער העלד,
 איינער פון די שופטים.
 יצחק (ייצכאַק) - נאָמען פון אַ מאַנצביל;
 ביבל-פּערסאָנאַזש.
 יצחק אבינו (ייצכאַק אָווינו) - אונ-
 דער פאָטער יצחק, ביבלישער פאָ-
 טריאַך.
 יציאת-מצרים (יעציאַס-מיצראַים) -
 דאָס אַרויסגיין (פון די יידן) פון
 עגיפּטן, דאָס פאַרלאָזן מצרים.
 יציאת-צו-דערציילן ווי ביי יציאת-
 מצרים (פאָלקסווערטל לויט אַ בערנ-
 שטיין).
 די יציאת-נשמה (יעציאַס-נעשאַמע) -
 דאָס אויסגיין, דאָס שטאַרבן.
 יציאת-נשמה איז געווען נאָך פאַר
 עטלעכע טעג (פּרץ).
 די יצירה (יעצירע) - באַשאַפונג,
 שאַפונג (געטלעכע).
 ווי ווונדערלעך איז דער סוד פון
 יצירה (רויזענבלאַט).
 דער יצירה-רע (יעצער-האַרע) -
 פאַרפירער, פאַרפירערשער גייסט;
 בייזער גייסט, וואָס רעדט אָן דעם
 מענטשן צו טון שלעכטס, לויט דער
 רעליגיעזער פאַרשטעלונג.
 מיטן יצו-הרע, אָז ער כאַפט זיך
 אַרײַן, מוז מען שטאַרק מלחמה
 האַלטן (פּרץ).
 דער יצטוב (יעצער-טאַוו) - גו-
 טער גייסט, וואָס רעדט אָפּ פון טון
 שלעכטס, לויט דער רעליגיעזער פאַר-
 שטעלונג.
 יקותיאל (יעקוטיעל, קיסיל, קסיל) -
 נאָמען פון אַ מאַנצביל.

דער יסוד-יסודות (יעסאָד-יעסוי-
 דעס) - פונדאַמענט, באַזע, גרונט,
 גרונטשטיין.
 דאָס פאָלקסליד, די פאָלקס-מעשה איז
 אַלעמאַל אַ וויכטיקער יסוד אין דעם
 שאַפן פון די גרויסע קינסטלער
 (נ. מייזל).
 יסורים (יעסורים) - מ"צ - ליידן,
 ווייטיקן, פיין.
 יסורים רעים (יעסורים ראַים) -
 מ"צ-שרעקלעכע ליידן.
 יסורים רעים (יעסורים ראַים)!
 פון דער וועלט אַרויס פּלי אין!
 פון דער וועלט מיט שקר... מיט
 יסורים רעים (פּרץ).
 יסורים של אהבה (יעסורים שעל
 אַהאַווע) - מ"צ-ליידן פון ליבשאַפט.
 בריט זיך, ברענט אין איר מיטן
 גרעסטן תענוג פון יסורים של אהבה
 (פּרץ).
 יעבץ (יאַאוועץ) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 יעלה - יעלות (יאַיי)לע - יאַיי-
 לעט) מאַכן - מאַכן אַ טומל, אַ גע-
 שריי (לויט אַ תפילה, וואָס הייבט זיך
 אָן מיטן וואָרט „יעלה“ (זאָל אַרויפ-
 גיין).
 מאַכט נישט קיין יעלות (י. קאַטיק).
 יעקב (יאַנקעוו) - נאָמען פון אַ
 מאַנצביל; ביבל-פּערסאָנאַזש.
 יעקב אבינו (יאַנקעוו אָווינו) -
 אינדזער פאָטער יעקב; ביבלישער
 פאָטריאַך.
 די יפה-פיה, יפיה (יעפייפיע) -
 גאַר אַ שיינע; שיינהייט.
 יפת-תואר (יעפאַס-טויאַר) - גרויסע
 שיינהייט.

י ק י ר (יאקיר) - נאָמען פון א מאַנצביל.

דאָס י ק ר - ה מ צ י א ו ת - י ק ר - ה מ צ י א ו ת ן (יעקאר-האַמצינס - יעקאר-האַמצינסן) - זעלטענע זאך, זעלטנהייט.

ער האָט שוין דעמלט געהאַט אַ גרויסע ביבליאָטעק מיט אַ סך י ק ר - ה מ צ י א ו ת ן (אל. צייטליך).

דאָס דער י ק ר ו ת (יאקירעס) - טייערקייט, טייערונג, שטייגונג פון פרייזן.

ער י ק ר ו ת אויף פראָדוקטן שטייגט פון טאָג צו טאָג (ממ"ס).

דער י ר א - ש מ י מ - י ר א י - ש מ י מ (יעריי-שאַמאַים - ייריי-שאַמאַים) - גאַטספּאַרכטיקער, פרומער.

חיים יונה איז אַ בן-תורה און אַ י ר א - ש מ י מ (פרץ).

די י ר א ה (יירע) - פורכט, גאַטס-פאַרכטיקייט, פרומקייט; פאַרהערלע-כונג, ערפורכט.

און לייגט, ווי זיין שטייגער איז, די שמדקייט אין דער י ר א ה אַרײַן (פרץ).
הסיזים שמועטן מיט י ר א ה וועגן זייערע רביים (אַפּאַטאַשו).

י ר א ת - ה פ כ ו ד (ייראַס-האַקאָועד) - ערפורכט, גרויס רעספעקט, פאַרהער-לעכונג.

ער האָט אויפגעוועקט ביי די יינגע יידישע שרייבער אַ י ר א ת-הפכוד צו דער גאַנצער רוסישער ליטעראַטור. (ש. עפשטיין).

י ר א ת - ה ש ם (ייראַס האַשעם) - גאַטס-פאַרכטיקייט, פרומקייט.

י ר א ת - ש מ י מ (ייראַס-שאַמאַים) - גאַטס-פאַרכטיקייט, גרויסע פרומקייט.

ער זיידע זייער איז נצול געוואָרן

פון אומגליק נאָר דורך זיין י ר א ת - ש מ י מ, דורך זיין פרומקייט (ש"ע).

דאָס י ר א ת - ש מ י מ - פ נ י מ (ייראַס-שאַמאַים-פּאַנעם) - פרום געזיכט, אומשולדיק אויסזען.

דאָס „שאַלע וואַסער“ מיטן י ר א ת - ש מ י מ פּנּוּמל, וואָס מען הערט נישט איר קול אַ גאַנצן טאָג (פרץ).

י ר ב ע ם ב ן נ ב ט (יעראָוואָם בען נבוואָט) - ביבל-פּערסאָנאַזש; באַציי-כענונג פון אַ מענטש, וואָס זינדיקט אַליין און מאַכט אַנדערע זינדיקן.

דער י ר ג ז ו ן (יירגאָזן) - צאָרן.
בייזע ווינטן מיט ירגזון, ברעכן, ברענען און צעפּלען (געפּירטיג).

דער י ר ד ן (יאַרדן) - נאָמען פונעם גרעסטן טייך אין ארץ-ישׂראל.
י ר ו ח ם (יערוכעם) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

די י ר ו ש ה - י ר ו ש ו ת (יערושע - יערושעס) - ערששאַפט, פאַרבליבענע זאַכן נאָך אַ געשטאַרבּענעם; זאַכן וואָס מען באַקומט אין אייגנטום נאָך פאַרשטאַרבּענע עלטערן, זיידעס, פריינט.

איבער וואָס קריגן זיך קינדער גאַנן טאַטנס טויט? פאַרשטייט זיך איבער אַ ירושה (ש"ע).

י ר ו ש ל י מ (יערושאַלאַים) - נאָמען פון דער אַלטער היסטאָרישער הויפט-שטאָט פון ארץ-ישׂראל.

י ר ו ש ל מ י - י ר ו ש ל מ י י מ (יערו-שאַלמי - יערושאַלמים) - אַ ייד פון ירושלים פון ארץ-ישׂראל זע: הלמוד.

י ר ה מ י א ל (יעראַכמיעל) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

- ער איז דאָרט אַ גאַנצער ישׁ : סטייטש, בערל-איזיק (ש"ע).
- ישׁ אומרים (יעש אומרים - פאַראַן אַזעלכע וואָס זאָגן, פאַראַן אַ מיינונג).
- עס איז אפילו געווען אַ ישׁ אומרים, אַז די גאַנצע זאָך איז נישט געשטויגן און נישט געפּלויגן (י. קאָטיק).
- ישׁ מאַין (יעש מעצין) - אַ וועגן געוואָרן פון גאַרנישט.
- עפעס אויפצוטון און מאַכן נייע לעבנס און פאַשאַפּן ישׁ-מאָנס (הואש).
- דער ישׁוב (יישעוו) - באַקלערונג, איבערלעגונג, באַטראַכטונג.
- און ער גיט אים אַ צייט אויף ישׁוב (פרץ).
- דער ישׁוב - ישׁובים (יישעוו - יישׁוויים) - זידלונג, באַוווינט אַרט, דאָרף; באַפעלקערונג.
- ער פליט אַרום און אַרום, איבער דערפער און שטעט, ווי נאָר אַ שטיקל ישׁוב (פרץ).
- ישׁוב (יישעוו) האָבן - באַקלערן, באַ-טראַכטן, זיך איבערלעגן.
- ער גיט זיך אַ ריר, גלייך ער האָט אַ ישׁוב (פרץ).
- ישׁוב-הדעת (יישעוו-האָדאָס) - איבערלעגונג, דאָס באַקלערן, דאָס באַטראַכטן.
- אַלצדינג זאָל מען טון מיט אַ ישׁוב-הדעת (ממ"ס).
- זיך ישׁובן (יישעוו) - זיך באַקלערן, זיך איבערלעגן, זיך באַטראַכטן.
- ער האָט זיך אַ וויללע געישובט (ש"ע).
- די ישׁובניצע - ישׁובניצעס - (יישעווניצע - יישעווניצעס) - דאָרף-יידענע, דאָרפישע יידענע.

- ירידה - ירירות (יערידע - יע-ירדעס) - דער אַראַפּפּאַל, דאָס אַראַפּפּאַלן, דאָס פּאַלן.
- פרץ האָט שוין געטראָפּן זאַמאַשט אין דער ירידה, שוין אויס פעסטונג (נ. מייזיל).
- יריחו (יעריכו, יעריכע) - נאָמען פון אַן אַלטער שטאָט (אין ארץ-ישראל), וועמענס מויערן עס זענען איינגעפּאַלן פונעם בלאָז פון שופרות (דורך די יידן) אין דער צייט פון פון יהושע, לויט דער ביבל. די מויערן פון יריחו - באַצייכענונג פון אַ קאָלאָס אויף ליימענע פּיס.
- פון דיין געשריי קענען יריחנס מויערן ציטערן און איינפּאַלן (פרץ).
- די יריעה - יריעות (יעריע - יעריעס) - פאַרמעט-בלאָט (פון דער ספר-תורה); פאַרשריבן בלאָט פּאַפּיר.
- דאָס זענען צוויי וואַלצן, אויף וועלכע עס וועלן זיך וויקלען מיינע שריפטשטעלערישע יריעות (פרץ).
- ירמיהו, ירמיה (ירמעיהו, יערמיע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
- ירמיהו הנביא (ירמעיהו הנביא) - ירמיהו דער זענער, דער פּראָפּעט VI יאַרהונדערט פ"ק, לויט דער טראַדיציע פאַרפּאַסער פון דעם נבואה-בוך, "ירמיהו" און פון דעם קלאַג-ליד (אויפן חורבן פון ירושלים) "איכה".
- ירשענען (יאַרשענען) - אַרבעט, באַ-קומען אַ ירושה, באַקומען זאַכן אין אייגנטום נאָך פאַרשטאַרבענע.
- ער האָט געמיינט, אַז ער ירשנט אים שוין (ש. אַש).
- דער ישׁ (יעש) - וועגן, עקעסטעקנדיקע זאַך; וויכטיקע פּערוואַן.

דער ישובניק - ישובניקעס
(יישעוויניק - יישעוויניקעס) - דאָרף-
ייד, דאָרפישער ייד.

די ישועה - ישועות (יעשוע -
יעשועס) - הילף, דערלייזונג.

אָז באַשערט איז די ישועה, קומט זי
סיי-ווי-סיי (א. שטיינבאָרג).

ישועות ונחמות (יעשועס ווענע-
כאָמעס) - מ"צ - הילף און טרייסט.

זיי וועלן באַן הערן פון דאָרטן גומע
בשרות מיט ישועות ונחמות (ש"ע).

די ישיבה - ישיבות (יעשיווע -
יעשיוועס) - תלמודישער, לערן-אג-
שטאַלט (פאַר בחורים).

דער ישיבה-בית-הור - ישיבה-
בית-הורים (יעשיווע-באָכער - יע-
שיווע-באָכערס) - יינגל (בחור), וואָס
לערנט אין אַ ישיבה.

ישמעאל (יישמאַעל) - ביבל-פער-
סאָנאַזש. באַצייכענונג פון אַ טערק.

ישעיהו, ישעיה (יעשאַיאָהוּ; יע-
שייע, שייע) - נאָמען פון אַ מאַנאַביל.

ישעיהו הנביא (יעשאַיאָהוּ הנ-
נאָווי) - ישעיהו דער זעער, דער
פראָפעט (VII - VIII יאָרהונדערט
פ"ק).

"ישקני" (יישאַקניני) - לאָזער
מין קושן". באַצייכענונג פון אָפּנאָרן,
פון גישט האַלטן וואָרט.

וואָס וועלן מיר טון, אָז מען וועט
אונדז נאָכדעם זאָגן: "ישקני" (ש"ע).

ישראל (ייסראַעל) - נאָמען פון דער
יידישער מלוכה אין ארץ-ישראל;

באַצייכענונג פון יידישן פאָלק; ערן-
נאָמען פון יעקב אבינו (לויט דער
ביבל); באַצייכענונג פון אַ ייד, וואָס
איז גישט קיין כהן אָדער לוי; נאָ-
מען פון אַ מאַנאַביל.

ישכר (ייסאָכער) - נאָמען פון אַ
מאַנאַביל. פאַרקירצט: שכר (סאָכער).

דער יתום - יתומים (יאָטעם -
יעסוימים) - אַ יינגל, וואָס זיין פאָ-
טער אָדער מוטער (אָדער ביידע)
זענען געשטאָרבן.

אַ יתום בין איך געווען פון טאַטע-
מאָמע אין אַ קליין שטעטל אין דער
ליטע (ש"ע).

די יתומה - יתומות (יעסוימע -
יעסוימעס) - אַ מיידל, וואָס איר
פאָטער אָדער מוטער (אָדער ביידע)
זענען געשטאָרבן.

יתומדיק (יאָטעמדיק) - פאַראייני-
זאָמט, פאַרלאָזן, אָן עלטערן.

יתומדיק און איינזאַם בלישטשען די
ליכטלעך דורך די פאַרקאָוועטע
פענעטער (מ. בורשטיין).

דער יתור (ייטער) - איבערבלייבעניש;
רעשטל. באַצייכענונג פון דעם רעשטל
שטאָף, וואָס בלייבט איבער ביים
שניידער.

ער... וויל גישט, אָז איך, זיין בערל
דער שניידער, זאָל נעמען יתור (פרץ).

יתרו (ייטרע) - ביבל-פערסאָנאַזש.
לויט דער טראַדיציע האָט יתרו גע-
האַט זיבן נעמען.

ער האָט יתרוס נעמען (פאָלקס-
ווערטל).

(ש"ע). די ערד איז אַ פּוס-בענקעלע
 ביים פּביכול (ד. פינסקי).
 כּד אַי (קעדאַי) - עס לוינט, עס איז
 ווערט.
 ● קלאָגן זיך? פאַר וועמען? נישט
 כּדאי (א. שטיינבאַרג).
 כּד בּעי (קידבאַיע) - ווי עס באַדאַרף
 צו זיין.
 ● צו דעם וועל איך מיך וואַשן כּדבעי
 (פּרץ).
 כּדומה (קעדוימע) - דאָס גלייכן;
 אַ שטייגער.
 כּדומה-למשל (קעדוימע-לעמאַשל) -
 צום ביישפּיל, אַשטייגער.
 ● כּדומה-למשל ווי געפינט איר היינט
 אַזאָ חזן? (ש"ע).
 דער כּדור-הארץ (קאַדער-האַאַרעץ) -
 ערד-קייילעך, ערד-גלאַבוס.
 כּדי (קעדיי) - אַז, צו, מיטן ציל.
 ● זי האָט הויך גערעדט, כּדי מאַטקע
 זאָל דערהערן (ש. אַש).
 כּדרך-הטבע (קעדערעך-האַטעווע) -
 ווי דער שטייגער איז, ווי נאַטירלעך.
 ● און ער האָט כּדרך-הטבע געליטן פּון
 זיין שטיפּמאַמען (בערדיטשעווסקי).
 כּדת-משה וישראל (קעדאַס
 מוישע וועייסראַעל) - לויטן יידישן
 רעליגיעזן געזעץ.
 כּהאי-לישנא (קעהאַי לישנע) -
 מיט די ווערטער. זע: בזה הלשון.

כּאור-הבוקר (קעאַר-האַבויקער) -
 ווי ט'ווערט ליכטיק, באַגינען, פּרי-
 מאַרגן.
 ● ער איז אויפגעשטאַנען כאור-הבוקר
 (בערדיטשעווסקי).
 כּאחד-האדם (קעעכאַד-האַאַדאַם) -
 ווי יעדער מענטש.
 ● איז זי אויפן גאַנצן לייב געזונט און
 פּריש געווען, כאחד-האדם געשלאַפּן,
 געגעסן (פּרץ).
 דער כּבד-לשון (קוואַד-לאַשן) -
 זע: כּבד-פה.
 דער כּבד-פה (קוואַד-פּע) - שטאַמל-
 דיקער, שווער רעדנדיקער.
 דער כּבוד (קיבעד) - זע: כּיבוד.
 דער כּבוד (קאָוועד) - ערע, רום.
 ● איך בעט איבער אייער איער כּבוד (ש"ע).
 דער כּבוד-התורה (קאָוועד-
 וקוואַדן האַטירע) - כּבוד פּון לערנען.
 ● דו האַסט געזען כּבוד-התורה? (פּרץ).
 דער כּבוד-אב (קיבעד-אָו) - זע:
 כּיבוד-אב.
 דער כּבוד-אם (קיבעד-איים) - זע:
 כּיבוד-אם.
 כּביכול (קאָוויכאל) - אַזוי צו זאָגן;
 באַצייכענונג פּון גאָט.
 ● זיי הייבן שוין אָן צו שמעקן מיט
 היינטוועלטישקייט, מיט דעם וואָס
 לייט רופן עס מאַדערניזם, כּביכול

- קאָוואַנעס) - דער מיין ; באַטראַכט-טונג ; אויפמערקזאַמקייט.
- אין אַלץ האָט ער אַריינגעלייגט עפעס אַ טיפע כוונה (נ. מיילד). אָפּ-געדאַונט געשמאַק מיט כוונה און אָפּגעכאַפט דעם אָנבייסן (ש"ע).
- דער פּוּח - פּוּחֹת (קויעך - קוי-כעס) - קראַפט ; מאַכט ; געוואַלט.
- דאָרט וווּ מען דאַרף מוּח, העלפט גישט קיין פּוּח (שפּריכוואָרט). ער האָט זיך אָנגעטון אַ פּוּח (מ. בורשטין).
- דער פּוּח - הַדָּם (קויעך-האַדאָם) - "קראַפט פּוּח בלוט", רוינע קראַפט.
- צעשפּילט זיך אין איר דער פּוּח-הַדָּם (מ. בורשטין).
- דער פּוּח - הַדְּמיוֹן (קויעך-האַדימ-יען) - פּאַרשטעלונגס-קראַפט ; פּאַנ-טאַזיע.
- ביי זיי לעבט דאָס נאָר אין פּאַנ-טאַזיע, אין פּוּח-הַדְּמיוֹן (ממ"ס).
- דער פּוּח - הַרְשָׁאָה (קויעך-האַר-שאַע) - באַפֿאַלמעכטיקונג, פּולמאַכט.
- איך וועל גישט זיין קעגן דעם און וועל אים צושיקן אַ פּוּח-הַרְשָׁאָה (ממ"ס).
- פּוּלֵוֹ-זְכָאִי (קולוי-זאַקיי) - אין גאַנצן אַ גערעכטער, אין גאַנצן אַ גוטער.
- עס וועט זיך אָנהייבן אַ גייע וועלט פּוּן פּוּלֵוֹ-זְכָאִי (ש. אַנ-סקי).
- פּוּלֵוֹ-חַיִּבֵּי (קולוי-כאַיעוו) - אין גאַנצן אַ שולדיקער, אין גאַנצן אַ שלעכטער.
- פּוּלֵס (קוילעל) זיין - אַרומנעמען.
- דאָס יידישקייט איז פּוּלֵס אונדזער גאַנץ פּאַרמעגן (ממ"ס).
- דער פּוּמֵר - פּוּמֵרִים (קויעער -

- ער האָט אָנגעהויבן צו דערציילן זיין געשיכטע פּהאי לישנא (ש"ע).
- כּהוּיָה, כּהוּיָה (קאהאוואיע, קעהאוואיע) - אַזוי ווי עס איז, גענוי.
- ער דערציילט אים אַלץ כּהוּיָה (פרץ).
- כּהוּלָכָה (קאהאַלכע, קעהאַלכע) - אַזוי ווי עס באַדאַרף צו זיין.
- דער כּהֵן - כּהֵנִים (קויהען - קוי-האַנים) - זע: פּוּחֵן.
- כּהֵנָה וּכְהֵנָה (קאָהיינאָ וועכאַ-היינאַ) - אַזויפיל און נאָך אַזויפיל ; אַזעלכע און אַזעלכע.
- איך בין זיכער, אַז מאַרגן וועלן נאָך קומען כּהֵנָה וּכְהֵנָה (ד. פינסקי).
- כּהֵרֶף-עֵינִי (קעהערעף-עין) - אין אַיִן אויגנבליק.
- גיט ער דעם צווייטן פּיף, ווערט דאָס אַלץ כּהֵרֶף-עֵינִי פּאַרשוונדן (פרץ).
- דער כּוּהֵן - כּוּהֵנִים (קויהען - קויהאַנים) - פּריסטער (אַמאָל אין בית-המקדש), דער וואָס שטאַמט פּוּן אהרנֵט זין, וואָס האָבן אָפּגעריכט די עבודה אין בית-המקדש. באַצייכענונג פּוּן אַ היציקן מענטש.
- אַ כּוּהֵן איז אַ כּעסן (שפּריכוואָרט).
- כּוּהֵנְדִיק (קויהענדיק) - היציק, אַל-רנדיק.
- וואָס ביסטו אַזוי כּוּהֵנְדִיק? (ש"ע).
- דער כּוּהֵן-גְדוּלָּה - כּוּהֵנִים-גְדוּלָּהִים (קויהען-גאָדל - קויהאַנים-געדוילים) - דער עלטסטער כּוּהֵן, דער אייבערשטער פּריסטער.
- דער כּוּוֹן (קיוון) - זע: כּיוּוֹן.
- די כּוּוֹנָה - כּוּוֹנוֹת (קאָוואַנע -

די גרויס, זייער אַ קליין שטיקל.
 ● נישט געפונען אַ ברעקל ברויט, ווי אַ פּוּז (ממ"ס).
 כ ה ו ל ה י מ (קעכאַל האַיאַם) - ווי דאָס זאַמד אויפן ברעג פון ים; אָן אַ צאַל, נישט איבערצוציילן.
 ● גאַלד מיט זילבער מיט דימענטן כהול הים (ש"ע).
 כ ח צ ו ת - ה ל י ל ה (קאַכאַצאַס-האַליי-לאַ) - אין דער האַלבער נאַכט.
 ● ער הייבט זיך אויף כחצות-הליילה (בערדיטשווסקי).
 ד ע ר כ י ב ו ד - כ י ב ו ד י מ (קיבעד - קיבודים) - באַערונג, דאָס אָפּגעבן כבוד; אויפנאַמע, טראַקטאַמענט.
 ● איך זוך ביי אים נישט קיין כיבוד (א. שטיינבאַרג). הייסט ער אָנגרייטן כיבוד (פרץ).
 ד ע ר כ י ב ו ד - א ב (קיבעד-אוו) - דאָס אָפּגעבן כבוד דעם פּאַטער, דאָס טייער האַלטן דעם פּאַטער.
 ד ע ר כ י ב ו ד - א מ (קיבעד-איים) - דאָס אָפּגעבן כבוד דער מוטער, דאָס טייער האַלטן די מוטער.
 כ י ד - ה ג ב י ר (קעיאַד-האַגווייר) - אויפן רייכן שטייגער, אויף אַ גבי-רישן אויפן.
 ● און אַ פּלעשל אַלטן מעד ביים טיש כיד-הגביר (פרץ).
 כ י ד - ה מ ל ך (קעיאַד-האַמעלעך) - קעניגלעך, רייך.
 ● מען האָט אים געגעבן עסן און טרינקען כיד-המלך (י. קאַטיק).
 כ י ד ו ע (קעיאַדוּאַ) - ווי עס איז באַ-קאַנט, ווי עס איז באַווסט.
 ● כידוע, מאַכט יעדער גובערנאַטאָר איין מאַל אין יאָר אַ באַל פאַר גרויסע לייט (פרץ).

קאַמרים) - קריסטלעכער גייסטלע-כער, זע: גלח.
 די כּוּנָה - כּוּנּוּת (קאַוואַנע - קאַוואַנעס) - זע: פּוּנּוּה.
 ד ע ר כּוּס - כּוּסוּת (קאַס - קוּ-סעס) - בעכער, גלעזל.
 ● עס באַווייזן זיך אויך רויטע כּוּסוּת מיט פּלעשער וויין.
 די כּוּס (י) ה - כּוּסוּת (קוּיס(י)ע - קוּיסעס) - בעכער, גלעזל. זע: ארבע כּוּסוּת.
 ● אַ כּוּסָה מאַכן - טון אַ טרוּנק (בראַנפן, וויין).
 ד ע ר כּוּפּר - כּוּפּר י מ (קוּיפּער - קאַפּרים) - נישט-גלויביקער, גאַט-פאַרלייקענער, אַטעיסט.
 ד ע ר כּוּפּר בּע י ק ר (קוּיפּער בע-איקער) - גאַט-פאַרלייקענער, אַטעיסט.
 כּוּר ע י מ (קוּירים) פּאַלן - פּאַלן אויף די קני, קניען; פּאַלן צו דער ערד.
 ● ס'פּאַלט ודאָס הייזל כּוּרעים... (פרץ).
 כּוּר ש (קוּירעש) - נאַמען פון קעניג פון פרס (פּערסיע), דעראַבערער פון בבֶל, וואָס האָט אין יאָר 538 פ"ק דערלויבט די יידן זיך אומצוקערן קיין ארץ ישראל.
 ד ע ר כּוּת ל - מ ע ר ב י (קוּיסל-מאַ-ראַווי) - מערב-וואַנט, וועלכע איז געבליבן פון דער מויער, וואָס האָט אַרומגערינגלט דעם בית-המקדש אין ירושלים.
 ד ע ר כּוּז ב ו ש ק ר (קאַזעוּוועשע-קער) פאַרשקייט און ליגן.
 ● כּוּז ו ש ק ר! איך בין גאַרנישט אַנט-לאַפן (ש. אַנ-סקי).
 ד ע ר כּוּז ב ו נ - כּוּז בּוּנ י מ (קאַזוּוען - קאַזוואַנים) - ליגנער.
 כּוּז י ת (קעזאַיס) - ווי אַן איילבירט

- די גאסט-הייזער האָט מען פאַרמאַכט...
עד פּפּר-לַהם זענען זיי געקומען (פּרץ).
- דער פּל-בו (קאָל-בוי) דאָס, וואָס
אַנטהאַלט (נעמט אַרום) אַלץ; ענצ-
קלאַנעדיש ווערק.
- דער פּל-בּוּנִיק - פּל-בּוּנִיקעס
(קאָל-בּוּנִיק - קאָל-בּוּנִיקעס) - דער,
וואָס איז פעיק צו אַלצדינג, אַלצקענער.
- ער האָט גערעדט גוט, דער פּל-בּוּנִיק
(ש"ע).
- די פּל-בּוּנִיצע - פּל-בּוּנִיצעס
(קאָל-בּוּנִיצע - קאָל-בּוּנִיצעס) - די
וואָס איז פעיק צו אַלצדינג, אַלצקענערין
- פּל-דּבּר-אסור (קאָל-דאָווער-
אַטער) - יעדע פאַרזאַמענע זאַך.
- ער שפּילט זיך מיט פּל-דּבּר-אסור
(ז. עניאור).
- פּל-דּכּפּין ייִתי וייִכוֹל
(קאָל דיכפּין ייִסי וועייכל -
Kot dychfyn jeisej wejeicht)
ווער עס איז הונגעריק זאָל אַרײַנ-
קומען (און זאָל) עסן.
- טיר און טויער שטייען אָפּן... יידן
זאָגן: פּל-דּכּפּין ייִתי וייִכוֹל (פּרץ).
- פּל-הוּן-דעלמא (קאָל האָן והוּן
דעאַלמאַ) - אַלדאָס גוטס פּון
דער וועלט.
- דאָס וועלן מיר נישט אַוועקגעבן
פאַר פּל-הוּן-דעלמא (ש"ע).
- פּל-הטעמים (קאָל האַטיימים -
אַלע גוטע געשמאַקן; זייער געשמאַק.
- אַלץ וואָס זי קאָכט, האָט דאָס פּל-
הטעמים (י. קאָטיק).
- פּל-המינים (קאָל האַמינים) - אַלע
סאַרטן.
- זײַן שיקן צו צייטונגען פּון גאָר

- דער פּיוון, (קיוון) - דער מיין.
- דאָס האָט דער קלוגער רעדאַקטאָר
געטון מיט אַ פּיוון (ש"ע).
- דער פּיוור (קיער) - וואָס-בעקן, האַנט-
פאַס (מיט וואַסער צו וואַשן די
הענט אין בית-המדרש).
- וערו איז צוגעגאַנגען צום פּיוור זיך
וואַשן (פּרץ).
- פּינים, פּנים (קינים) - מ"צ - פּיני.
- דער פּישוף (קישעף) - צויבער, אי-
בערנאַטירלעכע קראַפט. (אַבערגלוי-
בישע פאַרשטעלונג).
- פּישוף איז נאָר אַ פאַרבלענדעניש
פאַר די אויגן (פּרץ).
- דער פּישוף-מאַכער - פּישוף-
מאַכערס (קישעף-מאַכער - קישעף-
מאַכערס) - צויבערער; קונצנמאַכער.
- די פּית-ה-פּיתות (קישע-קישעס) -
קלאַס (אין העברעישע און רעליגיעזע
שולן); גרופּע; סעקטע.
- ער האָט אָנגעהויבן לערנען אין דער
ערשטער פּיתת (ראַוויצקי). און
פּיתות, פּיתות גייען פאַרביי (פּרץ).
- פּך-הווה (קאָך-האָווע) - אַזוי איז
געווען, אַזוי איז געשען.
- און פּך-הווה, די גאַנצע שטאַט האָט
גערעדט און גערעדט (ש"ע).
- פּך-וכך (קאָך-וועקאָך) - אַזוי און אַזוי.
● געזאָגט צו אים: „אדוני קעניג, פּך-
וכך, דאָס פאַרמאָגן מיר און דאָס
האַבן מיר (ש"ע).
- דער פּפּר-לַהם (קיקאַר-לעכעם) -
לאַבן ברויט.
- דערגאַנגען עד פּפּר-לַהם - דערגאַנ-
גען ביז טרוקן ברויט.

כ ל - זמן (קאָל-זמאַן) - אזוי לאַנג
 וווּ, ווי לאַנג.
 * און די זיבן יאָר האָבן זיך נישט
 אויסגעלאָזט, כּל-זמן טוביה און זיין
 ווייב סערל האָבן געלעבט (פּרץ).
 כ ל - חמתם (קאָל-כאַמאַסאַם) - זייער
 גאַנצן צאָרן.
 * האָבן זיי אויסגעלאָזט כּל-חמתם,
 נעבעך, אויפן שדכנס קאָפּ (ש"ע).
 כ ל - טוב (קאָל-טוּוּ) - אַלדאָס גוטס.
 * טריינע מירל דעקט אַ טיש מיט כּל-
 טוב - איבערן שטאַנד (פּרץ).
 דער כּל-יכול (קאָל-יאָכל) - אַל-
 מעכטיקער; גאַט.
 * ועסו. שרעקן די גרענעצן פון כּל-
 יכולס אַלמעכטיקייט (פּרץ).
 כ ל - ימיהם (קאָל יעמייהעם) - אַלע
 זייערע טעג (יאָרן), זייער גאַנץ לעבן.
 * זיי האָבן זיך כּל-ימיהם געמאַטערט
 (בערדיטשעווסקי).
 כ ל - ימיו (קאָל-יאָמאָוו) - אַלע זיינע
 יאָרן, זיין גאַנץ לעבן.
 * מיין אַלטער איז געווען כּל-ימיו אַ
 גערטנער (ש"ע).
 כ ל - ישראל (קאָל-יִיִסְרָאֵל) - אַלע
 יידן, דאָס גאַנצע יידישע פּאָלק.
 * אַזאָ יאָר אויף מיר און אויף כּל-
 ישראל (פּרץ). איך וויל זיין צוזאַמען
 מיט כּל-ישראל (פּרץ).
 כ ל - מיני (קאָל-מיניי) - אַלע סאַרטן,
 אַלערליי.
 * דערנאָך האָט מען אָנגעהויבן צו
 שיקן פון שטאָט כּל-מיני איינגע-
 מאַכטסן (בערדיטשעווסקי).
 כ ל - נדרי (קאָל-נידריי) - „אַלע פיי-
 ערלעכע צוואַנגן.“ אַ תּפִּילָה, מיט וועל-

דער וועלט און פון כּל המינים (ש"ע).
 כ ל הפסלנות (קאָל האַפּאַסלאַנעס) -
 אַלע געמיינהייטן, אַלע ערגסטע זאַכן,
 אַלע נידערטרעכטיקייטן.
 * מען טוט כּל הפסלנות, אַבי קיינער
 זאָל נישט זען (י. קאָטיק).
 כ ל הפסלנות שבעולם (קאָל
 האַפּאַסלאַנעס שעבאָאָוילעם) - אַלע
 געמיינהייטן (אַלע ערגסטע זאַכן) פון
 דער וועלט.
 * וער האָט געפיערט אויף דער פּאָ-
 ליציע, גערעדט כּל הפסלנות שבעולם
 (ש"ע).
 כ ל השבועות (קאָל האַשוועס) -
 אַלערליי שווערעכצן, אַלערליי
 שבועות.
 * ער האָט זיך געשווירן מיט כּל
 השבועות (ש"ע).
 * (מיט) כּל וּלך (קאָל-וועלאַך) - (מיט)
 אַלצדינג.
 * ער וויל איבערשרייבן די אימעניע
 (פּאָלוואַרק, גוטס) מיט כּל-וּלך (בער-
 דיטשעווסקי).
 דער כּל-וּלך - כּל-וּלך כּן (קאָל-
 וועלאַך - קאָל-וועלאַכן) - אויפטוער,
 מאַכער. זיין מיט עמעצן כּל-וּלך -
 זיין מיט עמעצן נאָענט, היימיש;
 האַלטן פון אים.
 * אַ גרויסער חשוב, דער גאַנצער כּל-
 וּלך אין שטאָט (י. קאָטיק). אין דאָרף
 איז מען מיט „מאָשקען“ כּל-וּלך (פּרץ).
 די כּל-וּלכטע - כּל-וּלכטעס
 (קאָל-וועלאַכטע - קאָל-וועלאַכטעס) -
 אויפטוערין, מאַכערין.
 * איצט איז זי אַ גאַנצע כּל-וּלכטע (מ.
 בורשטין).

כער עס הייבט זיך אָן די לײטורגיע אין דער נאַכט פון יום-כּפּור.

פּל עבודות-זרות שבעולם (קאַל אַווידעס-זאַרעס שעבאַווילעם) - אַלע געצן-דינסטן פון דער וועלט.

● ער האָט שוין אויסגעדינט פּל עבודות-זרות שבעולם און צו גאַרנישט גע-קומען (פּרץ).

פּל עינויים קשים (קאַל אינויים קאַשים) - אַלע שווערע פּייניקונגען.

● די היטלעריסטן האָבן אים אָנגעטון פּל עינויים קשים.

פּל צרה שלא תבוא (קאַל צאַרע שעלוי טאַווי) - וואָס פאַר אַן אומגליק עס זאָל נישט קומען.

● ער טראַכט זיך: איך בין באַוואָרנט פון פּל צרה שלא תבוא (ממ"ס).

פּל שכן (קאַלשע) קן - אוודאי ; נאָך מער.

פּל איהיה (קעלוי האַיאַ) - גלייך ווי נישט געווען, ווי קיינמאַל גאַרנישט.

● ווערט דאָס אַרץ פאַרשווינדן, פּלא היה (פּרץ).

פּל אידע (קעלוי יאַדע) - גלייך ווי ער וואָלט נישט געוואוסט.

● דער טאַטע האָט דאָס געוואוסט, נאָר געמאַכט זיך פּלא ידע (ש"ע).

פּל אחר-יד (קילאַכאַר - יאַד) - נישט-דירעקט, זייטיק; נעבנבײַ.

● האָט שמואל געזאָגט פּלאחר-יד (אַפּאַטאַשו).

פּלאים (קילאים) - געמישטע פאַר-פּלאַנצונג, וואָס איז פאַרבאַטן לויטן יידישן רעליגיעזן געזעץ.

● די גלופסקער ווייבער האָבן נישט מורא פאַר פּלאים (ממ"ס).

דער פּל ב - פּל בים (קעלעוון - קלאַ-

וויים) - הונט (אין פאַראַכטלעכן זין).
 ● זיבן פּלבים אויף איין בײן (א. שטיינפאַרג).

דער פּל ב - ש פּל בים (קעלעוון-שעביקלאַווים) - הינטישער הונט, בייזער ווונט.

● דעם דאָזיקן פּל ב-שפּלבים האָלט מען צוגעבונדן צו אַ בוים אויף אַן אייזערנער קייט (ש"ע).

די פּל ה - פּל ה (קאַלע - קאַלעס) - פאַרקגסטע, אַ מיידל וואָס האָט אַ חתן.

די פּל ה - מתנה - פּל ה-מתנות (קאַלע-מאַטאַנע - קאַלע-מאַטאַנעס) - געשאַנק פאַר אַ פּלה.

פּל מרשט (קלוימערשט) - אַווי צו זאָגן, קלאַמפּערשט, מאַכנדיק אַן אָנשטעל.

● איך קוק פּל מרשט אין אַ זייט (ממ"ס).
 די פּל י - פּל ים (קייילע - קייילים) - געשיר; ווערקציג; אינסטרומענט.

● נעמט זיי פּלים, לעשט דאָס פּיער (געבוירטיג). אין אַרקעסטר איז פּלוצ-לונג שטייל געבליבן אַ פּלי (פּרץ).
 ער איז אַרויס פון די פּלים - ער איז געווען אויסער זיך (פאַר כּעס, אויפּרעגונג און איבעראַשונג).

אַרבעטן אויף אַלע פּלים - אַרבעטן אינטענסיוו, אַרבעטן שווער.

דאָס פּלי - בית - פּלי-בית (קליי-באַיס) - שטוב-זאַכן; מעבל.

● זעט ער אַן אַרעמע שטוב, צעבראַכן, אַרעם פּלי-בית (פּרץ).

דאָס פּלי-זין - פּלי-זין (קליי-זאַיען, קליי-זאַיען) - געווער; אינ-סטרומענט.

● מיט געווער און מיט פּלי-זין גייען מיר די וועלט באַפּרייען.

כער עס הייבט זיך אָן די לײטורגיע אין דער נאַכט פון יום-כּפּור.

פּל עבודות-זרות שבעולם (קאַל אַווידעס-זאַרעס שעבאַווילעם) - אַלע געצן-דינסטן פון דער וועלט.

● ער האָט שוין אויסגעדינט פּל עבודות-זרות שבעולם און צו גאַרנישט גע-קומען (פּרץ).

פּל עינויים קשים (קאַל אינויים קאַשים) - אַלע שווערע פּייניקונגען.

● די היטלעריסטן האָבן אים אָנגעטון פּל עינויים קשים.

פּל צרה שלא תבוא (קאַל צאַרע שעלוי טאַווי) - וואָס פאַר אַן אומגליק עס זאָל נישט קומען.

● ער טראַכט זיך: איך בין באַוואָרנט פון פּל צרה שלא תבוא (ממ"ס).

פּל שכן (קאַלשע) קן - אוודאי ; נאָך מער.

פּל איהיה (קעלוי האַיאַ) - גלייך ווי נישט געווען, ווי קיינמאַל גאַרנישט.

● ווערט דאָס אַרץ פאַרשווינדן, פּלא היה (פּרץ).

פּל אידע (קעלוי יאַדע) - גלייך ווי ער וואָלט נישט געוואוסט.

● דער טאַטע האָט דאָס געוואוסט, נאָר געמאַכט זיך פּלא ידע (ש"ע).

פּל אחר-יד (קילאַכאַר - יאַד) - נישט-דירעקט, זייטיק; נעבנבײַ.

● האָט שמואל געזאָגט פּלאחר-יד (אַפּאַטאַשו).

פּלאים (קילאים) - געמישטע פאַר-פּלאַנצונג, וואָס איז פאַרבאַטן לויטן יידישן רעליגיעזן געזעץ.

● די גלופסקער ווייבער האָבן נישט מורא פאַר פּלאים (ממ"ס).

דער פּל ב - פּל בים (קעלעוון - קלאַ-

אונטערזאָרפן די אינטערעסן פון כלל.
 II דער כלל - כללים (קלאָס -
 קלאָסִים) - רעגל, געזעץ, גרונטזאץ;
 פאָרשריפט.
 • אַז מען זוכט, געפינט מען - דאָס
 איז שוין אַן אַלטער כלל (בערדי-
 טשעווסקי).
 דער כלל - טוער (קלאָס־טוער) - גע-
 זעלשאַפטלעכער טוער.
 דער כלל - ישראָל (קלאָס־ישראָל) -
 די גאַנצע יידישע געזעלשאַפט; דאָס
 גאַנצע יידישע פאָלק; אַלגעמיין יידיש.
 • איך שעם זיך נישט מיט כלל־ישראָל.
 אַרבעט (פּרץ).
 כלל־עריי (קאַלעריי) - אַלערריי.
 • ער פאָרוואַרפט אים מיט כלל־עריי
 פּראַיעקטן (נ. מייזל).
 כלל־פּי (קלאַפּיי) - קעגן (דעם), פאָר...
 כלל־פּי - חוץ (קלאַפּיי־חוץ) - פאָר
 אויסן, פאָרן אויסערלעכן געברויך.
 כלל־פּנים (קלאַפּיי־פּנים) - פאָר
 אינעווייניק, פאָרן אינעווייניקסטן
 געברויך.
 כלל־דובר (קימדובער) - ווי מען האָט
 אָפּגערעדט; ווי עס איז געזאָגט גע-
 וואָרן.
 כלל־מה (קאַמאַ) - וויפּל, פּיל, אַ סך.
 • פון כלל־מה יאָרן איז שוין געווען אַזאָ
 מנהג (ש. דובנאָוו).
 כלל־מה וכלל־מה (קאַמאַ וועכאַמאַ) - ווי-
 פּיל און וויפּיל, זייער אַ סך.
 • ביי אונדז איז זי שוין כלל־מה וכלל־
 יאָרן (ש"ע).
 כלל־מה־שונות (קאַמאַ־לעשוניעס -
 אַ סך שפּראַכן.
 • אַ מענטש איז נישט מחויב צו וויסן,
 ווי אַ שטיוויל הייסט אויף כלל־שוי-
 נות (פּרץ).

דער כלל־זמר - כלל־זמרים) -
 (קלעזמער-קלעזמאַרים) - מוזיקאַנט,
 שפּילער (אויף אַ חתונה).
 • שפּיל, כלל־זמר, שפּיל (פּרץ).
 די כלל־זמרים - כלל־זמרים
 (קלעזמערין - קלעזמעווינס) - פרוי
 שונעם כלל־זמר.
 די כלל־זמרים (קלעזמעריי) - דאָס
 שפּילן (אויף חתונות), שפּילעריי
 (מוזיק).
 • כלל־זמרים איז ביי זיי געגאַנגען
 בירושה פון אַ סך דורות (ש"ע).
 דאָס כלל־משחית - כלל־משחית-
 חית (קליי־מאַשכּים) - פאָרגיכטונגס-
 אינסטרומענט, צעשטערונגס־אינסטרומענט.
 כלל־קודש (קליי־קודעש) - מ"צ - יידישע
 רעליגיעזע באַאָמטע (רב, דיין, שוחט,
 חזן).
 • אַרום איר יצאן די כלל־קודש־ווייבער:
 די שוחטקע מיט דעם חונס ווייב
 (ש"ע).
 די כלל־שלימה (קיללע־שליימע) -
 פולקאַמענע זאָך; פולקאַמענער מענטש.
 • ער וועט זיין אַ כלל־שלימה און וועט
 אַריבערגיין דעם טאַטן זיינעם (ש"ע).
 די כלל־שני (קיללע־שייני) - צווייט-
 ראַנגיקע זאָך, בייזאָך.
 • איך קוק נישט אויפן "זשאַרגאָן" ווי
 אויף אַ כלל־שני (פּרץ).
 כלל־ס (קלאָס) - אין גאַנצן, איבערהויפט.
 • אויף דעם האָט מען זיך כלל־נישט
 געריכט.
 I דער כלל־ס (קלאָס) - דאָס אַלגעמיינע,
 געזעלשאַפט, געמיינשאַפט. קעגנזאָץ:
 יחיד.
 • די אינטערעסן פון יחיד דאַרפן זיך

● דאָס פּמאָט (קאַמוס) - קוואַנטיטעט, צאָל. קעגנזאַץ: איכות (ז"ד).
 ● פּמאָט בּגדוד (קעמעלעך בּגדוד) - ווי אַ קעניג צווישן זיינע היילות.
 ● נאָך מער ווי גוט! איך בין דאָרט פּמאָט בּגדוד (א. שטיינבאַרג).
 פּמאָט בּגדוד (קעמינאַגאָ) - ווי איר שטייגער.
 ● האַדל, פּמאָנה, האַלט די הַבדלה (פּרץ).
 פּמאָט (קימאַט) - שיר, נאָענט צו דער פּולקאַמער צאָל.
 ● מען קאָן עס קויפּן פּמאָט אומזיסט (פּרץ).
 פּמאָט (קיין יוווד) - אַזוי זאָלן זיי פּאַרטייליקט ווערן, אַזוי זאָלן זיי צו גרונט גיין.
 ● פּמאָט דו!... אויך אים דערוואָרט אַ מיאוסער סוף (א. ביק).
 פּמאָט ירבו (קיין ירבו) - זאָלן זיי זיך מערן.
 ● דער זידע האָט דערלעבט אייניקלעך אַ גאַנצן דור, פּמאָט (ש"ע).
 (זיך) פּמאָט (קענעגעד) זיין (שטעלן) - זיין קעגן, זיך קעגנשטעלן.
 ● ווי קאָן מען דאָס אַטאַטן זיין פּמאָט, שטעלן זיך קעגן אים (י. קאַטיק).
 פּמאָט (קענאַהוג) - ווי עס פּירט זיך. ● אַלץ איז פּאַרגעקומען פּמאָט (י. קאַטיק).
 די פּמאָט - פּמאָט (קנופּיע - קנופּיעס) - קליקע, באַנדע.
 די פּמאָט-ישראל (קענעסעס-ישראל) - פּאַרשטייערשאַפט פּונעם יידישן פּאַלע (באַזונדערס אין ארץ-ישראל); באַצייכענונג פּונעם יידישן פּאַלע.

● דו פּמאָט-ישראל, דו ביסט עס די ליבע, געטרייע מאַמע (ממ"ס).
 פּמאָט (קנאַטן) - ביבלישע באַצייכע-נונג פּון ארץ-ישראל און פּון זיין אַמאָליקער באַפעלקערונג.
 דער פּמאָט-הפּבוד (קייסי-האַקאָ-וועד) - ערן-טראָן, דאָס אַנגעזעצטע אָרט; גאַטט שטול.
 ● צו זעצן אים אויבאַן אויף דעם פּמאָט-הפּבוד טונעם יידישן שאַפּן (נ. מייזל). עס הענגט אין דער הויך דאָרט אַ וואָג פּאַרן פּמאָט-הפּבוד (פּרץ).
 דער פּמאָט-הרהמים (קייסי-האַראַכ-מים) - שטול פּון דערבאַרעמקייט, גאַטט-שטול; גאַט.
 ● לויפט קינדערלעך, און בעט ביים פּמאָט-הרחמים פּאַר אייער מאַמען (ש. אש).
 דאָס פּמאָט-רבנות (קייסי-ראַגאַנעס) - רבנישע שטול, שטעלע פּון אַ רב.
 ● דאָס פּלוינער פּמאָט-רבנות ווערט פּריי (מ. בורשטין).
 דער פּמאָט-שלאָה (קייסי-שעל עליאָה) די שטול פּון אליהו. באַציי-כענונג פּון דער שטול, אויף וועל-כער עס זיצט דער סנדק אויפן ברית.
 פּמאָט (קעסיידער) - נאַכאַנאַנד; שטענדיק; סיסטעמאַטיש.
 ● איך ניי און ניי פּמאָט (מ. בראַ-דערוואָן).
 פּמאָט (י) ו (קיסלעו) - דער דריטער חודש לויטן יידישן לוח (דעצעמבער-יאַנואַר).
 דאָס פּמאָט-הור (קעסעף טאַהער) - ריין זילבער.
 ● זע, וואָס איך האָב דיר געקויפט, ס'איז פּמאָט טהור (ש"ע).

דער כפוי-טובה - כפוי-טובה (כפוי-טויווע - כפוי-טויווע) - זע: כפוי-טובהניק.

דער כפוי-טובהניק - כפוי-טובהניקעס - (כפוי-טויוועניק - כפוי-טויוועניקעס) - אומדאנקבארער.

כפול-שמונהדיק (קאפל-שמוינע-דיק) - געטאָפֿלט אין אַכטן; אַכט-גראַדיק; געפֿלאַכטן אין אַכטן.

כפול-שמונהדיקע הברלות פלאַקרן אין די הענט (ש. אַש).

כפי (קעפי, קפי) - לויט.

נאָן צו ברענגען אונדזערע יידעלעך כפי מין מעגלעכקייט (ממ"ס).

כפירה (קפירע) - אַטעיזם, גאָט-פאַרלייקענונג, נישט-גלויביקייט.

ווען אַזאַ אַפיקורס גיט אַ זאָג, אַז צוויי מאָל צוויי איז פיר, ליגט דאָך אין דעם פאַרשטעקט אַ שטיק כפירה (בריינין).

כפל (קייפל) - דאָס טאָפֿלען (אין חשבון), מולטיפליקאַציע; (פאַר)טאָפֿלט.

כפלים (קייפל-קיפלאים) - עטלעכע מאָל אַזוי פיל, אַ סך מאָל.

גאָט זאָל אייך געבן כפל-כפלים, איר זאָלט פאַרמאָגן צען מאָל, הונדערט מאָל אַזוי פיל (ש"ע).

כפלען (קייפלען) - טאָפֿלען (אין חשבון), פאַרטאָפֿלען, מולטיפליצירן.

די כפרה - כפרות (קאָפּאַרע - קאָפּאַרעס) - ווערטלעך: פאַרגעבונג; אויסלייוונג. געמיינט: הינער און הענער, וואָס רעליגיעזע יידן קוילען ערב יום-כפור אַלס אויסלייוונג פאַר זייערע זינד; באַצייכענונג פון נישט-ווערטיקייט. שעלטוואָרט.

כעלות (קאָלעאַס) - פאַרטאָג, באַגינען, מיטן זון-אויפגאַנג.

כעלות, קיים עס רויטלט זיך דער מזרח (פּרץ).

כעלות הבורק (קאָלעאַס האַבוי-קער) - זע: כעלות השחר.

כעלות השחר (קאָלעאַס האַשאַ-כאַר) - ווי נאָר ס'גייט אויף דער מאָרגן-שטערן, מיטן זון-אויפגאַנג, פאַרטאָג.

כעלות השחר האָט די מאַמע אויס-געוויכט די נשמה (ו. שניאור).

דער כעס (קאַצס) - צאַרן, פאַרדראָס, אויפגעקאָכטייט.

כעס מאַכט אַ קילגן צום נאָר פּאָלקס-ווערטל.

דער כעס ומהמה (קאַצס וועכיימע) - פאַרדראָס און צאַרן.

כעס ומהמה מאַכט דעם מענטשן פאַר אַ בהמה (פּאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

דער כעסן - כעסנים (קייסן - קייסנים) - היציקער, אויפגעקאָכטער, צאַרנדיקער מענטש.

אַ כעסן איז ערגער ווי אַ שוועבעלע (פּאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

כעפרא דארעא (קעאַפּרע-דעאַרע) - ווי שטייב פון דער ערד, מיט דער ערד צוגלייך.

אין מאַך גלייך דערפון כעפרא-דארעא (אַפּאַטשאַו).

די כף (כאָף) - דאָס עלפטע אות- (כ) פונעם אלף-בית.

דער כף-הקלע (קאָף-האַקעלאַ) - שטיין-שליידערער; גיהנום.

זי ודי נשמה וועט פאַרפאַלן ווערן אויף כף-הקלע (פּרץ).

אָנדערע גרינס, וואָס מען דערלאַנגט פסח צום סדר.)
 דער כרת (קאַרעס) - פאַרשניידונג פון יאָרן, דאָס שטאַרבן פאַר דער צייט (שטראַף פאַר זינד לויט דעם רעליגיעזן באַגריף).
 א קלייניקייט, זאָגט ער, און וואָס קומט? פּוּת! (פּרץ).
 דער כּשוף (קישעף) - זע: פּישוף.
 כּשורה (קעשורע) - גלייך, גלאַטיק; אַזוי ווי עס באַדאַרף צו זיין.
 ס'איז אַבער פאַרט נישט אין גאַנצן כּשורה (מ, בורשטיק).
 כּשר (קאַשער) - ריטועל דערלויבט; ריין; ערלעך.
 א כּשרער טאָפּ מיט אַ כּשרן לעפל (ש"ע). מיר זאָל זיין, יידישע קינדער-לעך פאַר אייערע כּשרע אויגעלעך (ביאַליק). נאָך אַזוי פיל אַרבעט כּשר איך פאַרויזן מיין רן (א. שטיינבאַרג).
 דאָס כּשורות (קאַשרעס) - ריטועל-דערלויבטע שפּייז; ריינקייט אין רי-טועלן זין: באַרעכטיקן, רעהאַבליטירן.
 כּשרן (קאַשערן) - רייניקן (אין רי-טועלן זין); באַרעכטיקן, רעהאַבליטירן.
 מען כּשרט טיש און בענק (ש"ע).
 ביי אים איז אַלץ געכשרט.
 דאָס כּתב (קסאוו) - דאָס שרייבעכץ, האַנטשריפט, שריפט.
 דאָס כּתב זאָל זיין וואָס שענער (ש"ע).
 דער כּתב - כּתבים (קסאוו) - קסאווים) - שריפט; געשריפטס, דאָ-קומענט (רעליגיעזער), אַפּמאָך-דאָקו-מענט; באַשטעטיקונגס-שריפט.
 מיר האָבן כּתבים אונטערגעשריבן פון רב (ממ"ס).

● דער מענטש זינדיקט און דער האָן ווערט די כּפרה (שפּריכוואַרט לויט א. בערנשטיין). קומט דער ליבער הייליקער שבת - איז אַ כּפרה יע-הופּעף, אַ כּפרה אָדעם, אַ כּפרה אפילו פאַרזי (ממ"ס).
 דאָס כּפרה-הינדל (קאַפּאַרע-הינדל) - דער, וואָס ווערט געשלאָגן פאַר פרעמדע זינד.
 ● בין איך דאָס כּפרה-הינדל (ממ"ס).
 כּפרות-שלאָגן (קאַפּאַרעס-שלאָגן) - די צערעמאָניע פון דרייען דעם האָן (די הון) איבערן קאָפּ ביים זאָגן די תּפילה „בני אדם" ערב יום-כּפור.
 כּרובים (קרוויים) - מ"צ - הימלשע קינדער; קליינע מלאכימלעך; הימלשע באַשעפענישן (לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג).
 ● כּרובים, ווייסט איר דאָך, דאָס זע-נען אַזעלכע קליינע מלאכימלעך מיט דיניקע פּליגעלעך גוטע פּנימלעך (נאַמבערג).
 כּרים ופּסות (קאַרים אוקסאָטויס) - מ"צ - קישנס און איבערבעטן.
 ● וערו בעט אויס די בויד ווי אַ בעט; אונטן שטרוי, אויבן שטרוי - כּרים ופּסות (פּרץ).
 די כּרך (קראַך) - שטאַט, גרויסע שטאַט.
 ● דעפּונוקע איז אַ שטאַט אַ כּרך, פול געפּאַקט מיט יידן (ממ"ס).
 דער כּרך - כּרכים (קערעך - קראַ-כימ) - (פּוך)-באַנד.
 ● אַזוי האָבן מיר שוין געהאַט באַקו-מען זעקס כּרכים (י. קאַטיק).
 דער כּרפּס (קאַרפּאַס) - ערדפּרוכט (פעטרישקע, קאַרטאַפּל, ציבעלע און

קאסעוו וועכאָסעם) - געשריבן און געחתמעט; פעסט און זיכער.
 ● וערו שרייבט אונטער און שיקט צום פולקאוויק דעם פראַטאַקאָל... כתוב וחתום (פרץ).
 די כתובה - כתובות (קסובע - קסובעס) - חתונה-דאָקומענט (רעלי-גיזער).
 כתובים (קסוויים) - מ"צ - באַציי-כענונג פון אַ טייל פון די ביבל-ביכער, וועלכע צוזאַמען מיט דער תורה און נביאים בילדן זיי דעם תנך (ז"ד).
 די כתיבה (קסיווע, קסיבע) - געשריפט (אין איראַנישן זין).
 ● וויל דער פאָספאָרטיסט האָבן אַ נייע „כתיבה“ (זשיטלאָווסקי).
 כתיבה וחתומה טובה (קסיווע וואַכסימע טויווע) - דאָס אָנשרייבן און חתומען צו אַ גוט יאָר. ניי-יאָר-וונטש ביי רעליגיעזע יידן אין די טעג פון ראש-השנה.
 כתיבה (קסיוון, קסיוון) - שרייבן מיט דרוק-שריפט, קאָליגראַפירן.
 ● שיין געכתיבהט, גרייט צום דרוק (אל. צייטלין).
 דער כתר (קעסער) - קרוין (אויף דער ספר-תורה).
 כתר יאל (קאָסריעל) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

דער כתב-יד - כתב-ידן (קסאוו-יאָד - קסאוו-יאָדן) - האַנט-שריפט; מאַנוסקריפט.
 ● מען זאָל זיין כתב-יד נישט דערקע-נען (פרץ). ער האָט מיר פאַרגעליי-ענט פון כתב-יד (ש. דובנאָוו).
 דאס כתב-רבנות (קסאוו-ראַבאָ-נעס) - דאָקומענט פון אויפנעמען אַ רב, איינלאָדונג אויף דער שטעלע פון אַ רב,
 ● וועלן מיר אים אונטערשיקן אַ כתב-רבנות פון ערגעץ אַ שטעטל (פרץ).
 דער כתב-ארבה (קאָסווע-ראַבע) - „גרויסער שרייבער“, שיין-שרייבער, קאָליגראַף.
 ● דער כתב-ארבה האָט זיך שוין גוט געפלייסט (ש"ע).
 כתבים (קסאָוים) - מ"צ - שריפטן; ווערק (ביכער).
 ● דערנאָך האָט ער דאָס דיכטעריש איבערגעגעבן אין ר' מענדעלעס כתבים (ראַוויצקי).
 כתבענען (קאָסווענען) - שרייבן (שפאָטיש).
 ● דאָן אים נישט כתבענען (ש. אַיש).
 די כתיבה - כתיבת (קייטע - קייטעס) - זע: פיתה.
 כתוב וחתום (קאָסווו וועכאָסום,

אָן, נישט געשטויגן און נישט גע-
פלוין.
 ● דאָס וואָס איז באַשריבן, איז לאַ הייה
 וואַ נברא (אנ-סקי)
 לא-יח-רן-געלט (לוי-יעכרעך-געלט) -
 שווינג-געלט; דאָס געלט, וואָס מען
 גיט צו פאַרמאָכן יענעם דאָס
 מויל.
 דער לא-יצלח - לא-יצלחם
 (לוי-יצלעך - לוי-יצלעכט) - אומגע-
 שיקטער נישט-געראַטענער, נישטטויג-
 לעכער, שלימול, אומבאַהאַלפענער.
 ● ער פאַרשטייט נישט פון דאַנען אַהין,
 אין קלייט-זאַכן איז ער אַ לא-יצלח
 (בערדיטשעווסקי).
 לא-כי (לוי-קי) - נישט אַזוי, נישט
 ריכטיק.
 ● עס וועט קומען איינער און זאָגן:
 לא-כי! שקר איז די זאַך (פרץ).
 לא-כש-שנן (לוי קאַל ש(ע)קען) -
 איז דאָך געוויס, אודאי, נאָך מער.
 ● היינט לאַ כל-שכן וואָס פאַר אַ פרע-
 טענסיעס וועלן זיי שוין האָבן! (ש"ע).
 לא מעלה ולא מוריד (לוי
 מאַאַלע וועלוי מויריד) - עס ברענגט
 נישט קיין נוצן און (עס ברענגט)
 נישט קיין שאַדן; עס העלפט נישט
 און עס מאַכט נישט קאַלע.
 לא-עליכם (לוי-אַלייכעם) - נישט
 פאַר אייך געדאַכט, נישט אויף אייך
 געזאָגט.

לא (לוי) - ניין, נישט.
 ● נאָר קויפן - „לא“ מיט אַן אלף -
 נישטאַ קיין קלינגערס (ממ"ס).
 לא אלא למה לך (לוי אַלמען
 ייסראַעל) - נישט פאַראיינזאַמט זע-
 בען יידן.
 ● לא אלמן ישראל, פאַראַן נאָך תלמידי
 חכמים, וואָס נעמען זיך אַן פאַר
 אַרעמעלייט (א. ביק).
 לא אמות, כי אהיה (לוי אַמוס,
 קי עכיצ) - איך וועל נישט שטאַרבן,
 נאָר (איך וועל) לעבן (תהילים).
 ● די לאַזונג „לא אמות, כי אהיה“...
 דאַרף שטיין פאַר אונדז אַלעמען, די
 לעבנדיגע ליבענע יידן (נ. מייזל).
 לא דובים ולא יער (לוי דובים
 וועלוי יאַר, - „נישט קיין בערן און
 נישט קיין וואַלד“ עס הייבט זיך
 גאַרנישט אָן, נישט געשטויגן און
 נישט געפלוין.
 ● נעמט ער זיי אויפווייזן, אַז לאַ דו-
 בים ולא יער - עס הייבט זיך גאַר-
 נישט אָן (מ. בורשטין).
 לא-די (לוי-דיי) - נישט גענוג (וואָס...)
 ● לא-די וואָס דו גייסט אַרום שלינג-
 און-שלאַנג, ביסטו נאָך אַ לינגער
 אויך (ממ"ס).
 לא היה ולא נברא (לא האַיאַ
 וועלוי ניווראַ) - עס איז קיינמאַל
 נישט געווען, עס הייבט זיך גאַרנישט

- עס קאָן, לא-עליכם, פעלן ברויט אין מויל צרייגן... (פּרין).
 לא-עליכם דיק (לוי-עלייכעמדיק) - נישט ביים בעסטן געזונט.
 איך בין עפעס לא-עליכדיק (רייד-צאָרט).
 לא-עלינו (לא-עליינו) - נישט פאַר אונדו געדאַכט, נישט אויף אונדו געזאָגט.
 ער איז, לא-עלינו, שווער קראַנק.
 לא תגוב (לוי סיגנויוו) - לסט נישט גנבענען (איינס פון די געבאָטן).
 ער האָט אַוועקגעגנבעט דעם חומש מיטן לא תגוב (פאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 לא בוד (לעאיבעד) גיין - זע: לאיבוד גיין.
 לאה (לייע) - ביבל-פערסאָנאַנש (איינע פון די פיר ביבלישע אורמוטערס); נאָמען פון אַ פרוי.
 לאו-דוקא (לאו-דאָוקע) - עס איז נישט קיין מוז, נישט דורכאויס נייטיק.
 דאָס אַלץ איז לאו-דוקא (ממ"ס).
 לאחר-זמן (לעאַכער-זמאַן) - (שוין) נאָך דער צייט, ווען די צייט איז פאַריבער, שפעטער; אין אַ צייט אַרום.
 לאחר-זמן קומט ער צו פאַרן אַהיים (ש"ע).
 לאחר-המעשה (לעאַכאַר האַמייסע) - (שוין) נאָך דעם געשעענעם, נאָך אַלעמען.
 לאיבוד (לעאיבעד) גיין - פאַרלוירן גיין, צונישט ווערן, פאַרפאַלן ווערן.
 עס וואָלגערן זיך ביי אונדו אָפטמאַל טאַלאַנטן, וואָס גייען לאיבוד, ווערן פאַרפאַלן (ש"ע).
 לאמרן (לוימערן) - זאָגן, אַריינזאָגן.
 שרייבן איר אַ בריוו, אויסלאַמרן אַזוי
- אז זי זאָל אים האָבן צו געדענקען. (ש"ע), זע אויך: לומרן.
 דאָס לב (לעווי) - האַרץ. זע: לבבות.
 חתן, מאַך דיר אַ לב (פאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 לב יודע (לעווי יודייאַ) - דאָס האַרץ ווייסט, דאָס האַרץ פילט.
 אַ מאַמע! לב יודע - איר האַרץ האָט שוין געפילט די סכנה ופּרין).
 לבבות (לעוואָוועס) - מ"צ - הער-צער. זע: לב.
 אַלע אַרעמעלייט האָבן גוטע לבבות (שפּריכוואָרט לויט א. בערנשטיין).
 דער לבוש (לעוויש) - קלייד (אין איבערגעטראָגענעם זין); פאַרמע; דאָס אויסערלעכע.
 דער אַלטער לבוש פאַסט זיך נישט צום ניינעם אינהאַלט (פּרין).
 לבטלה (לעוואַטאַלע) - (אויף) אומ-זיסט, צו-נישט; איבעריק.
 דאָס מאַל וועט ווידער אַלץ זיין לבטלה, אומזיסט (בערדיטשעווסקי).
 לבן-הארמי (לעווי-האַראַרמי) - לבן דער אַראַמייער, ביבל-פערסאָנאַנש. באַצייכענונג פון אַ מענטש אָן אָפּנאַ-רער, אַ דרייער, אַ שווינדלער.
 די לבנה (לעוואָנע) - הימל-קערפער (סאַטעליט), וואָס דרייט זיך אַרום דער ערד און באַלייכט זי ביי נאַכט מיט דעם אָפּשיין פונעם זונליכט.
 האַלבע לבנות (לעוואָנעס) - קיילעכ-דיקע קלאַמערן ().
 דער לבג-בעומר (לאַג-בעאוימער, לאַגבויםער) - דריי און דרייסיק טאָג צום עומר (ז"ד). אַ יום-טוב פאַר דער יוגנט, געפאַלט דעם 18טן אייר. אין

אונטערשיידנדיק טוינט טוינטער מאָל.

טוביה אָפער האָט געמיינט, אָז עס איז, להבדיל אַלף אלפי הבדלות, אַ פראָטטער פישוף-מאַכער (פרץ).

להוט (לאָהוט, לאָהעט) - אָנגעברענט, גיריק.

להיסקער זענען להוט נאָך פבוד (ממ"ס).

להידור המעשה (לעהידור האַ-מייטע) זען פאַרשעצונג, צו פאַ-פוזונג, פון דער דערצייילונג.

מוז מען דאָך עפעס צוגעפן... להידור המעשה (פרץ).

להיפך (לעהיפּעך, לעהיפּעך) - פאַר-קערט, אין קעגנזאָך.

להיפך - ער איז געווען פריינדלעך צו פרייע מענטשן (בערדיטעוויסקי).

להכעיס (לעהאַכעס) - צום פאַרדראָס, צום צאָרן.

קיינמאָל נישט פאַרשווינדט דער ייד להכטיט טאַקע זיי (ה. גליק).

להשמיר ולהרוג (לעהאַשמיר ווע-לאַהאַרוג) - צו פאַרמיליקן און צו מאַרזן (פון דער פּוּרִיִם-מגילה).

להיה לווה (לויחה) - דער וואָס לייט זיי יענעם געלט, בעל-חוב. קעגנזאָך: מלוה.

לוה - לוהות (לועך - לוכעס) - קאַלענדאַר.

דער לוח טרעפט איין אַמאָל (פאַלקס-ווערטל לויט ג. וויטמאַן).

לוהות (לוכעס) - מ"צ - טאָולען. געמיינט: די לוהות מיט די ציגן פילישע געבאַטן.

גאַלדענע ווערטער, וואָס זענען אויס-געקריצט אויף די לוהות פון אויף היינטיקע טעג (ג. מייזל).

דעם טאָג האָט דער גרויסער העלד בר-פּוכבא אָפּגעאַלטן אַזיג איבער די רוימער (II יאָרהונדערט נ"ק).

לגבי (לעגאַבע) - אין באַציונג צו... צו... אַקעגן...

זיי זענען פריינדלעך לגבי זייערע חברים.

לגמרי (לעגאַמריע) - אינגאַנצן, פול-שטענדיק.

ער האָט לגמרי נישט געהאַט קיין באַקאַנטע אין וואַרשע (נאַמבערג).

לגנאי (ליגנאי) - צו שאַנד, צו הרפה. עס זאָל אים דאָס נישט זיין לגנאי.

לדור-דורות (לעדאַר-דוירעס) - אויף אייביק, אויף אייביקע צייטן.

ער האָט מיטגענומען אַזויים פון אַל-דאָס גוטס לדור-דורות (בערדי-טשעוויסקי).

לדורות (לעדוירעס) - אויף אייביקע צייטן; פאַר די קומענדיקע גענע-ראַציעס.

דאָ ווערן געשאַפן נייע ליטעראַרישע פאַרמעט לדורות (ש. דובנאָוו).

להגא (לעהאַבע) - אויף ווייטער; אין דער צוקונפט.

להבדיל (לעהאַוודל) - אונטערשיי-דנדיק, נישט-פאַרגלייכנדיק, אַ צו-שפרון, וואָס פלעגט באַנוצט ווערן, ווען מען האָט גערעדט גלייכצייטיק וועגן אַ הייליקער און אַ נישט-היילי-קער זאָך.

מיט די אייגענע ציגל קאָן מען שטעלן אַ שול און אַ קלויסטער, להב-דיל אַ פאַלאַץ און אַ תּפּיסה (פרץ).

להבדיל אַלף אלפי האַוודלעס - (לעהאַוודל עלעף אלפי האַוודלעס) -

לוי, לוי (לוי) - ביבל-פערסאָ-
נאָזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.

לוי - לויים, לוי - לויים
(לוי-לויים) דער, וואָס שטאַמט
פונעם שבט לוי. די לויים פלעגן
דינען אין בית-המקדש און העלפן די
כהנים ביים אָפּריכטן די עבודה (ז"ד).

די לוייה - לוייה; לוייה -
לוייה (לעוואַיע - לעוואַיעס) -
טרויער-צוג, דאָס פאָגלייטן אַ גע-
שטאַרבענעם צו זיין אייביקער רוי.
● די גאַנצע שטאַט איז נאָכגעגאַנגען
נאָך דער לוייה (ש"ע).

דער לוייה, לוייה (לוייאָסן) -
וואַלפיש; לעגענדאַרער פיש, וואָס
איז צוגעגרייט פאַר די פרומע אויף
"יענער וועלט", לויט דער רעליגיעז-
מיסטישער פאַרשטעלונג.

דער לולב - לולבים (לולעו -
לולאָווים) - פאָקמען-צווייגל (צונויפ-
געבונדן מיט הדסים און ערבות), וואָס
ווערט צוזאַמען מיטן אתרוג גענוצט
סוכות צום בענטשן (ביי רעליגיעזע
יידן).

● ער איז אַ צעבראַכענער לולב (פאָלקס-
ווערטל לויט א. בערנשטיין).

לומדים (לאַמדים) - מ"צ - לער-
נער, געלערנטע, קענער פון דער
יידישער רעליגיעזער ליטעראַטור.

לומרן (לוימערן) - זע: לאַמרן.

דער לועג-לרש (לויג-לעראַש) -
אָפּלאַכער, אָפּשפּעטער פון אַן אַרע-
מאַן, פון אַן אומגליקלעכן.

● עס וואָלט געווען ווי אַ לועג-לרש:
שפּעטן פון אַ שטומען, פאַרוואָס
ער רעדט נישט (ממ"ס).

לזכות (לזוכוס) - צום גוטן, צום
גונסטן; צו דער פאַרטיידיקונג. קעגן-
זאַץ: לחובה.

לזכרון (לעזיקאָרן) - צום אַנדענק,
צום געדענקען.

● לָאָז עס טאַקע בלייבן פאַרשריבן
לזכרון אויף דור-דורות (ש"ע).

לזכרון-דורות (לעזיכרען-דוי-
רעס) - צום אייביקן אַנדענק.

● זאָל עס פאַרצייכנט ווערן לזכרון-
דורות (מ. טורקאָוו).

לחובה (לעכויווע) - צו דער באַ-
שולדיקונג; צום שלעכטן. קעגנזאַץ:
לזכות.

לחץ-לאַרץ (לעכוץ-לאַאַרעץ) -
קיין אויסלאַנד; אין אַ לאַנד, אויסער
ארץ ישראל.

לחיים (לעכאים) - צום לעבן, צום
געזונט (ווינטש-אויסדרוק ביים טרינ-
קען וויין, בראַנפן).

לחיים טובים ולשלום (לעכאים
טיווים אולעשאַלעם) - צו אַ גוט לעבן
און צו פרידן (ווינטש-פאַרמולע ביים
טרינקען).

לחלוטין (לאַכלוטין) - אינגאַנצן,
איבערהויפט (געוויינלעך פאַר אַ פאַר-
ניינונג).

● פאַראַן ווידער אַזעלכע, וואָס רעדן
גאַרנישט, לחלוטין גאַרנישט (ש"ע).

דאָס לחם (לעכעם) - ברויט.

לשובת (לעטויוועס) - צום גוטן פון...
צום וויל פון... פאַר.

לשובת-הכלל (לעטויוועס-האַ-
קלאַל) - צום גוטן פון דער געמיינ-
שאַפט, פאַרן וויל פון דער געזעלשאַפט.

● מיין גאַנץ לעבן אַרבעט איך לשובת
הכלל (ממ"ס).

לוי, לוי (לוי) - ביבל-פערסאָ-
נאָזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.

לוי - לויים, לוי - לויים
(לוי-לויים) דער, וואָס שטאַמט
פונעם שבט לוי. די לויים פלעגן
דינען אין בית-המקדש און העלפן די
כהנים ביים אָפּריכטן די עבודה (ז"ד).

די לוייה - לוייה; לוייה -
לוייה (לעוואַיע - לעוואַיעס) -
טרויער-צוג, דאָס פאָגלייטן אַ גע-
שטאַרבענעם צו זיין אייביקער רוי.
● די גאַנצע שטאַט איז נאָכגעגאַנגען
נאָך דער לוייה (ש"ע).

דער לוייה, לוייה (לוייאָסן) -
וואַלפיש; לעגענדאַרער פיש, וואָס
איז צוגעגרייט פאַר די פרומע אויף
"יענער וועלט", לויט דער רעליגיעז-
מיסטישער פאַרשטעלונג.

דער לולב - לולבים (לולעו -
לולאָווים) - פאָקמען-צווייגל (צונויפ-
געבונדן מיט הדסים און ערבות), וואָס
ווערט צוזאַמען מיטן אתרוג גענוצט
סוכות צום בענטשן (ביי רעליגיעזע
יידן).

● ער איז אַ צעבראַכענער לולב (פאָלקס-
ווערטל לויט א. בערנשטיין).

לומדים (לאַמדים) - מ"צ - לער-
נער, געלערנטע, קענער פון דער
יידישער רעליגיעזער ליטעראַטור.

לומרן (לוימערן) - זע: לאַמרן.

דער לועג-לרש (לויג-לעראַש) -
אָפּלאַכער, אָפּשפּעטער פון אַן אַרע-
מאַן, פון אַן אומגליקלעכן.

● עס וואָלט געווען ווי אַ לועג-לרש:
שפּעטן פון אַ שטומען, פאַרוואָס
ער רעדט נישט (ממ"ס).

● וויפל האָט זי אָנגעבאָקן לכבוד דעם
ליבן גאָסט (ש"ע).
● לכבוד יום טוב (לעקאוועד יאָג-
טעוו) — צו באַערן דעם יום-טוב;
אויף יום-טוב.
● לכבוד שבת (לעקאוועד שאַבעס) —
צו באַערן דעם שבת; אויף שבת.
● ער וואַשט זיך אָפּ לכבוד שבת (פרץ).
● לכבוד הדעות (לעכאַל האַדייעס) —
לויט אַלע מיינונגען.
● איך בין אַן אַרעמאָן אַן אביון טאַקע
לכל הדעות (ממ"ס).
● לכבוד הפחות (לעכאַל האַפאָכעס) —
צום ווייניקסטן, אַם ווייניקסטן.
● ער וויל דיך זען אַ פראַפּעסאָר,
אַדער לכל הפחות אַ דאָקטער (ש"ע).
● לכבוד זמן (לאַקל זמאַן) — לכל עת.
● לכבוד עת (לאַקל אייס) — אויף אַלץ
איז דאָ אַ צייט
● זיי זשע ברודער נישט קיין נאָר,
ווייט: לכל עת (א. שטיינבאַרג).
● לכון (יאַכין) — דעריבער, דערפאַר.
● אַזוי ווי איר טאַכטער איז באַקאַנט
מיט זיין טאַכטער, לכון איז ער גע-
קומען אָפּנעמען אַ גרוס (ש"ע).
● לכף זכות (לעקאַף זכוס) — צום
גונסטן; צו באַרעכטיקן, צו פאַרטיי-
דיקן.
● אין האַב עס אויסגעזעכנט לכף
זכות.
● לכשירויה (ליכשעיאַרוויאַך) — אַז ער
וועט פאַרדינען, אַז עס וועט אים
פרייער ווערן אין געלט.
● לכשירויה וועט ער אָפּגעבן (פרץ).
● לכתחילה (לעכאַטכילע) — אין אָנ-
הייב, צום אָנהייב; פאַרויס.

● ליהודים (לאַיעהודים, לאַיודים) —
„פאַר יידן“, יידישליך; פרייליך.
● עס קאַכט זיך, דאָס שטעטל איז
אויף, ס'איז „ליהודים“ (ממ"ס).
● לילית (לייליס) — ווייבלעכער דע-
מאָן (טייול); קעניגין פון די שדים;
טייול אין געשטאַלט פון אַ ווונ-
דער-שיינער פרוי, וואָס פאַרפירט
פרומע.
● דער לימוד — לימודים (לימעד) —
לימודים) — לערן-קעגנשטאַנד; אונ-
טערריכט; לעקציע; (דאָס) לערנען.
● די שילער פלעגן פלייסיק באַזוכן די
לימודים (א. קאָטיק).
● דאָס ליצנות (לייצאַנעס) — וויזלע-
ריי; אַפּלאַכעריי, אַפּשפעטעריי.
● איר טרייבט ליצנות (א. שטיינבאַרג).
אַבער ליצנות אין אַ זייט (ש"ע).
● די ליקויהמה (ליקע-כאַמע) — ווין-
פאַרטונקלונג.
● די ליקויה לבנה (ליקע-לעוואַנע) —
לבנה-פאַרטונקלונג.
● לית ברירה (לעס בריירע) — נישטאָ
קיין אויסוואַל, נישטאָ קיין אויסוועג,
נישטאָ קיין אַנדערע מעגלעכקייט.
● לית דין ולית דין (לעס דין
וועלעס דייען) — ווילקיר, אַנאַרכיע;
נישטאָ קיין געזעץ און נישטאָ קיין
ריכטער.
● ס'איז נישט הפקר אַ וועלט, ס'איז
נישט לית דין ולית דין (א. ביק).
● לך-לך (לעך-לעכאַ) — „גיי דיר“.
● לך-לך קיין כערסאָן, קיין וואַלין,
ערגעץ אַנדערש (ממ"ס).
● לכבוד (לעקאוועד) — צום כבוד, צום
באַערן; פאַר.

- ל מ ך (לעמען) - ביבל-פערסאָנאַזש. באַצייכענונג פון אַ טעמפן מענטש.
- ל מ ע ן ה ש ם (לעמאַן האַשעם) - ווערטלעך: פאַר גאַטס (נאַמען) וועגן; געדענקט אין גאַט; דורכויס, נישט אַנדערש.
- ל ז י ז אַל אים, לעמען השם, שרייבן פון איר געזונט (ש"ע).
- ל מ ע ן י ד ע ן (לעמאַן יידן) [יעידן]-אַז זיי זאַלן וויסן.
- ל מ ן אַל צדינג פאַרצייכנט ווערן, לעמען ידעו (א. שטיינבאַרג).
- ל מ ע ש ה (לעמיסע) - פראַקטיש (גע-נומען); פאַקטיש.
- ל מעשה האָט מען אויף דער דאָזיקער פאַרשריפט נישט איינמאַל עובר גע-ווען (י. טרונק).
- ל מ ר א י ת - ע י ן (לעמאַריס-אַין, לע-מאַרעס-איינען) - פאַרן אויג; פאַרן אויסערלעכן עפעקט.
- ל מ ש ך (לעמאַשל) צום ביישפיל, אַשטייגער.
- ל ווען לעמשה מען וואָלט מיך געהערט, וואָלט איך זאָגן... (א. שטיינבאַרג).
- ל נ ו י (לענוי) - פאַר שיינקייט, צו באַ-פּוּצן.
- ל מ ן מען דאָך עפעס צוגעבן לְנוי (פּרץ).
- ל ס ן ך (לעסאָך) - צום שלום, צו ענדע.
- ל ט ן איך לסוף אַ פרעג מייע קאַב-צאַנסקער יידן (מ"ס).
- ל ס י ר ן ג י ן (לעסיירוגין) - איבערגע-היפערטערהייט, נישט לויט דער ריי.
- ל אַפילו די נעגל שניידט אַ ייד מיט אַ דריידל, עפעס לסירוגין, געשפרונגען און געדרייט (מ"ס).

- אין דערקלער מיך לכתהילה פאַר אַ מיטאַרבעטער אין וואָרט און טאַט (ש"ע).
- ל ע ג - ו ל ק ל ס (לעלאַג-אולקע-לעס) - צו שאַנד און צו שפּאַט.
- ל מ ר י מ ל הערט און פאַרטייטשט: לעג-ולקלס, זאָגט זי, וועט מען זיין (פּרץ).
- ל מ א י (לעמאַי) - פאַרוואָס.
- ל מ א י ז אַלן מענטשן זיין אזוי שלעכט, אַז זיי קאַנען זיין גוט (ש"ע).
- ד י ל מ ד (לעמעד) - דאָס צוועלפטע אות (ל) פונעם אַלף-בית-
- ד ע ר ל מ ד - ו ו נ י ק - ל מ ד - ו ו נ י - ק ע ס ; ל מ ד - ו ו א ו ו נ י ק - ל מ ד - ו ו א ו ו נ י ק ע ס (לעמעד=וואַונוניק - לעמעד=וואַונוניקעס) - איינער פון די 36 (5=30 + 6) צדיקים, וואָס אויף זיי שטייט די וועלט, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג.
- ל מ ד י נ ת ה י ם (לימדינאַס האַיאַם) - אין אַ לאַנד, וואָס ליגט אויף יענער זייט ים; אין אַ ווייט לאַנד.
- ל ע ר ה אָט זיך אַוועקגעלאָזט למדינת הים, אין אַ ווייטן וועג אַריין (ש"ע).
- ד ע ר ל מ ד ן - ל מ ד נ י ם (לאַמדן - לאַמדאַנים) - (תלמודישער) געלערנ-טער, קענער פון תלמוד.
- ל אַ י י ד אַ ל מ ד ן ג י ט זיך אַן עצה (פאַקסווערטל).
- ל ד אָס ל מ ד ן ן ת (לאַמדאַנעס) - גע-לערנטקייט (באַזונדערט יידיש-רעלי-גיעזע געלערנטקייט).
- ד ע ר ל מ ן ד - ל מ ן ד י ם (לימעד - לימודים) - זע: לימוד.
- ל מ ז ל (לעמאַזל) - מיט גליק, מיט מזל.
- ל ד י קימפעטאַרין האָט למזל געבוירן אַ קינד (ש"ע).

● לַעֲבֹר־הֵימָּם (לַעֲאִיוּעֶר-הַאִיָּאָם) —
 אויף יענער זייט ים.
 ● עַר הָאָט זיך צוגעגרייט אַוועקצופאַרן
 לַעֲבֹר-הֵימָּם (י. י. זינגער).
 ● לַעֲוֹלָם (לַעֲאִוִּילֶעם) — שטענדיק, אייביק;
 איבערהויפט, אייגנטלעך.
 ● עַר הָאָט לַעֲוֹלָם געהאַט זיינע קאַפּריזן
 (אַפּאַטאַשו).
 ● לַעֲוֹלָם-וְעַד (לַעֲאִוִּילֶעם-וּוּאָעֶר —
 אויף אייביק, אויף שטענדיק.
 ● ס'איז פאַרפּאַלן לַעֲוֹלָם-וְעַד, קיין זאָן
 וועט אַפּילו נישט קרייען (ש"צ).
 ● לַעֲוֹלָם תִּקַּח (לַעֲאִוִּילֶעם טיקאַך) —
 שטענדיק זאָלסטו נעמען; נעם וואָס
 מען גיט דיר.
 ● לַעֲוֹלָם — נעם, תקח -- ווייטער מאָן
 (פּאַלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).
 ● לַעֲוֹלָמוֹת (לַעֲאִוִּילֶאַמעס) — אויף
 אייביקע צייטן, אויף שטענדיק.
 ● איך האָב צוגעזאָגט קעסט לַעֲוֹלָמוֹת
 (מ. בורשטיין).
 ● לַעֲזֹאזֵל (לַעֲזֹאזֵל) גיין — גיין צום
 טייוול; זיך אָפּטראָגן.
 ● זאָגט ער, אַז איך זאל גיין
 לַעֲזֹאזֵל — נעמען דעם וועג הייסט
 עס (ש"צ).
 ● לַעֲיִלָּא-וּלְעִילָּא (לַעֲאִילֶע-אוּלֶע-
 איילע, לַעֲיִלֶע-אוּלֶעילֶע) — דערהויבן;
 גאָר הויך; העכער און העכער.
 ● עס איז גאָר לַעֲיִלָּא-וּלְעִילָּא (בערדי-
 טשעווסקי).
 ● לַעֲיִנֵי הַשָּׁמַיִם (לַעֲאִינֵי הַאָשַׁמַעִשׁ) —
 אין מיטן העלן טאָג; עפנטלעך.
 ● דאָס אַלץ קומט פאַר אָפּן, לַעֲיִנֵי
 הַשָּׁמַיִם, אָן בושה (א. איינהאַרן).
 ● לַעֲנִינוּ (לַעֲאִינֶאַנינוּ) — צו אונ-
 דער זאָך.

● לַאֲמִירוֹ זיך אומקערן לַעֲנִינוּ (זשי-
 טלאָווסקי).
 ● לַעֲרֹךְ (לַעֲרַעךְ) — אומגעפער, ביי,
 אַרום, מער-ווייניקער.
 ● דאָס איז געשען לַעֲרֹךְ מיט אַ יאָר
 צוריק (ד. בערגלאָזן).
 ● לַעֲתָה (לַעֲאִיס-אַטאַ, לַעֲסאַטע) —
 דערוויל, פאַרלויפיק.
 ● ביסט אַ קינד נאָך, שלאָף לַעֲתָה-עֲתָה
 (ש"צ).
 ● לַעֲתִיד (לַעֲאַסיד) — אין דער צו-
 קונפט; אויף ווייטער.
 ● לַעֲתִיד-לָבוֹא (לַעֲאַסיד-לַאָווי וּלְאַ-
 ווען) — אין דער ווייטער צוקונפט;
 אין משיח'ס צייטן.
 ● דורכגעזאַפט מיט דעם לִכְתּוּ, וואָס
 איז טאַקע באַהאַלטן געוואָרן פאַר
 די גדיקים לַעֲתִיד לָבוֹא (פּרץ).
 ● לַפּוֹת (לַעֲפּאַכעס) — זע: לַכַּל-הַפּוֹת.
 ● לַפִּי-זוֹ (לַעֲפִי-זע) — לויט דעם.
 ● לַפִּי-שֶׁע (לַעֲפִי-שאַ) — אויף דער-
 וויל, צייטווייליק, פּראָוויזאָריש.
 ● לַפִּי-תוֹמוֹ (לַעֲפִי-טומי) — נישט-
 געפרעגטערהייט; אָן אַ זייטיקן מיין.
 ● לַפִּי-עֵרֶךְ (לַעֲפִי-ערך) — אומגעפער,
 ביי; רעלאַטיוו; מער-ווייניקער.
 ● זיי האָבן געפירט, לַפִּי-עֵרֶךְ, אַ שטיל-
 לַעֲבֹן (י. קאַטיק).
 ● לַפְּנֵי פֶלַעַם וְעַדָּה (לַפְּנֵי קאַל
 אָם וועאידע) — פאַר דער גאַנצער
 באַפעלקערונג (און געמיינשאַפט),
 פאַר אַלעמענס אויגן; עפנטלעך.
 ● איך דערצייל אַ מעשה, וואָס האָט
 פאַסירט לַפְּנֵי פֶלַעַם וְעַדָּה (ש.
 אַנ-טקי).
 ● לַפְּנֵי־ם (לַעֲפּאַנים) — אויסערלעך; פאַר
 מענטשנס וועגן, מאַכנדיק אָן אָנשטעל.

- דאָס לשון - לשונות (לאָשן - לעשוניעס) - שפראַך.
- אַז עס קומט צום געזעגענען זיך, בלייב איך אָן לשון (ש"ע).
- דאָס לשון הרע (לאָשן האָרע) - שלעכטע. רייד, באַרעדעריי, אויס-טראַכטעניש.
- דאָס לשון יחיד (לאָשן-יאַכיד) - איינצאָל.
- דאָס לשון סגוי-נהור (לאָשן סאָגוי-נאָהער) - פאַרשטעלטע שפראַך, ריידאַרט, וואָס זאָגט דאָס פאַרקערטע פון דעם, וואָס מען מיינט.
- היינטיקע יידן זענען אַלע איבער-געשפיצטע..., רעדן נאָר אויף לשון סגוי-נהור (ממ"ס).
- דאָס לשון קודש (לאָשן קוידעש) - הייליקע שפראַך; העברעיִש.
- ער רעדט לשון קודש ווי אַ וואַסער (ש. אַש).
- דאָס לשון רבים (לאָשן ראַבנים) - מערצאָל.
- לשיטתו (לעשיטאָטו) - לויט זיין מעטאָד, לויט זיין גאַנג (ריכטונג); לויט זיין טעאָריע.
- לשיטתו דאַרף מען בכלל נישט קיין שום אינטערדיאַלעקטישן אויסלייג (א. ראַבאַק).
- לשם (לעשעם) - צוליב, וועגן.
- וערו פאָרט זיך דורך גלאַט אַזוי לשם פאַרגעניגן (ש"ע).
- לשם מצווה (לעשעם מיצווה) - צוליב טונגט, צוליב אַ ווילטאַט, צו-ליב דעם וויל פון דער זאַך.
- דאָס איז געווען געטון לשם מצווה: אַזאָ אַרבעט האָט געהערט צו אונ-דזער פראַגראַם-אויפגאַבע (א. קאָטיק).

- מוז מען אַמאָל, - כאַטש נאָר לפנים - זיך טון אַ בייזער (ממ"ס).
- לפנים משורת הדין (ליפנים מעשוראַס האַדין) - נישט ווי דער שטרענגער געזעץ פאָדערט; זייער מילד.
- זאָלסט באַהאַנדלען דייעו קינדער לפנים משורת הדין (א. ביק).
- דער לץ - לצים (לעץ - לייצים) - אַפּשעטער, אַפּלאַכער; וויצלער; אַ מין טייוול, וואָס טוט אַפּ פאַרשידענע שטיקלעך, לויט דער פאָלקס-לעגענדע.
- דאָטן פלעגן לצים וווינען, מוזיצירן, מאַכן קולות (פרץ).
- דאָס לצנות (לייצאַנעס) - זע: לצינות.
- די לקוי-המה (ליקע-כאַמע) - זע: ליקוי-המה.
- די לקוי-לבנה (ליקע-לעוואַנע) - זע: ליקוי-לבנה.
- דער לקחן - לקחנים (לאַקחן - לאַקכאַנים) - זע: גנב.
- לקחנען (לאַקכענען) - צונעמען; גנבענען.
- האָט אַפנים דאָס געלט עמעצער אַרויסגעלקהנט (ש"ע).
- לרוב (לעראָוו) - מערסטנס; אַ סך. עסן איז געווען לרוב (א. קאָטיק).
- לשווא עמלו (לאַשאַוו אַמאָלוי) - אומזיסט זיין מי, זיין מאַטערניש.
- אָבער לשווא עמלו - זיין מי איז געווען אומזיסט (בערדיטשעווסקי).
- לשום מלאכה (לעשום מעלאַכע) - צו קיין שום אַרבעט.
- ער איז געווען אַ פינצטערע קאָליקע, אַ לאַיצלה לשום מלאכה (ש"ע).

טויווע טיקאָסיוווי) - זאָל אייך אָנ-
געשריבן ווערן אַ גוט יאָר. טראַדי-
ציאָנעלער יידישער ניי-יאָר-ווונטש אין
די טעג פון ראש השנה.
ל ת ר ב ו ת ר ע ה (לעטאַרבוס ראַע) -
צו שלעכטע זיטן, צו שלעכטס, צו
זינד, אויף אַ שלעכטן וועג.
● מאַטיאַט וועט אַוועק פון דער יידי-
שער אומה לתרבות רעה (מ. בורשטיין).
ל ת ש מ י ש (לעטאַשמיש) - צום נוצן,
צום געברויך.
● צוניץ קומען זיי נישט, גאַרנישט
לתשמיש, אָבער לְנוי - אויטטערליש
(פּרץ).

ל ש ם ש מ י ם (לעשעם שאַמאַים) -
פאַר דעם אין הימלס (פאַר גאַטס)
וועגן. פאַר מצווה וועגן.
● ער נעמט זיי איין מיט גוטע ריידע-
לעך, ער מיינט טאַקע לשם מצווה,
לשם שמים (פּרץ).
ל ש מ ה (לשמאַ) - צוליב דער זאַך
אַליין.
● ער טוט זיין אַרבעט לשמה, מיט גע-
טריישאַפט (ד. בערגלסאַן).
ל ש נ ה ט ו ב ה (לעשאַנע טויווע) -
צו אַ גוט יאָר (יידישער ניי-יאָר-
ווונטש).
ל ש נ ה ט ו ב ה ת פ ת ב ו (לעשאַנע

● מאי-קא-משמע-לן דער רעגן? וואָס זשע לאָזט עס מיין הערן? (א. רייזען)
 מאימת יום-הדין (מעאיימעס יאָם-האָדין) - פון שרעק פאָרן יום-הדין, (פאָרן טאָג פון אורטייל, פון משפט).
 ● מען ווערט נישט אזוי פאָרציערט מאימת יום-הדין (פרץ).
 מאיר (מייער)-נאָמען פון אַ מאַנציפּיל.
 מאיר בעל-נס (מייער באַל-נעס) - מאיר דער ווונדער-טוער, וועמענס קבר עס געפינט זיך ביי טבריה אין ארץ ישראל.
 מאיר בעל-נס-פושקע - פושקע צו זאָמלען געלט פאָר אַרעמע רעליגיעזע לערנער אין ארץ-ישראל. זע: הלוקה.
 ● בערל האָט זיך דערשלאָגן צו רב מאיר בעל-נס-פושקע, וואָס זיין מאַמע וואַרפט אַריין אַלע פרייטיק פאָר ליכט בענטשט אַ קאָפּיקע (ש"ע).
 דאָס מאַכט - מאַכט - מאַכט (מיכיל - מייכאָלים) - שפּיין; עסנוואַרג; גע-ריכטס.

די מאה - מאות (מייע - מייעס) - הונדערט; הונדערט שטיק (ניס אדג"ל).
 ● אַז עס קומען די מאות, קומען די דעות (ש"ע).
 מאהבה (מייאָווע) - פון ליבשאַפט.
 מאהבת מרדכי (מייאָוועס מאָרד-כע) - פון ליבשאַפט צו מרדכי, פון ליבשאַפט צו דער זאך. זע: משנאת המן.
 מאוימדיק (מעויעמדיק) - שרעק-לעך; שוידערלעך.
 ● די גאַנצע לופט איז געווען איין גרויס שטיק מאוימדיקע פינצטערניש (ש. אש).
 מאוס (מיעס) - זע: מיאוס.
 מאהורי הפרגוד (מייאָויריי האַ-פאָרגעד) - פון הינטער די קוליסן.
 ● דאָס האָבן מיר געהערט מאחורי הפרגוד.
 מאי-קא-משמע-לן? (מיי-קא-מאַשמע-לאָן?) - וואָס זשע לאָזט עס מיין הערן?

פּינעס זאָאויִלעם) - פּון אַלע פּיר
 עקן פּון דער וועלט, פּון אומעטום.
 ● מאַנסקריפּטן און ביכלעך פּלעגט ער
 באַקומען מאַרבע פּינות העולם.
 דער מאַריך - מאַריכים (מייִרעך -
 מייִריכים) - דער וואָס צעצייט זיינע
 רייד, דער וואָס צעשפּרייט זיך ביים
 רעדן אָדער שרייבן, באַרעדעוודיקער.
 ● ער שטעלט זיך נישט אָפּ אויף קליי-
 ניקייטן, ער איז נישט קיין מאַריך
 (ג. מייזיל).
 מאַריך (מייִרעך) זיין - אויספירעך
 רעדן (שרייבן); אויסציען, צעשפּרייטן
 (אַ געדאַנק).
 ● איך זאָג פּינט מאַריך צו זיין און
 האָב לייב רעדן צו דער זאַך (ש"ע).
 מאַריך - ימים (מייִרעך-יאָמים) זיין -
 האָבן לאַנגע יאָרן, האָבן אַ לאַנג
 לעבן.
 מאַריך ימים וישנים (מייִרעך
 יאָמים וועשאַנים) זיין - האָבן לאַנגע
 יאָרן, אַ לאַנג לעבן.
 ● מאַריך ימים ושנים זאָלט איר מיר
 זיין (ממ"ס).
 מבוהל (מעוויִהעל) ווערן - צע-
 טומלט ווערן, דערשראָקן ווערן.
 ● איך בין גאָר מבוהל געוואָרן און אין
 האַרצן ביי מיר האָט זיך ווי עפעס
 אָפּגעריסן (אנכי).
 מבוהל ומבוזה (מעוויִהע אומעוואָזע)
 זיין - צו שאַנד און שפּאַט מאַכן,
 שטאַרק באַליידיקן.
 ● האָט ער זיי געפרוּווט זאָגן אַ וואָרט,
 האָבן זיי אים געקאָנט מבוזה ומבוזה
 זיין (בערדיטשעווסקי).
 מבויש (מעוויִעש) - פאַרשעמט.

● דער טיש אַ פּולער שטייט מיט
 מאכלים צוגעגרייט (מאַני לייב).
 דאָס מאַכל-טוב - מאַכלים -
 טובים (מייכל-טאָו) - מייכאַלים
 טוויים) - גוט, געשמאַק עסן.
 ● מאַכן אַ פּסח מיט וויין, מיט אינדי-
 קעס און מיט פאַרשידענע מאַכלים
 טובים (ממ"ס).
 דאָס מאַכל-מלכים (מייכל-מעלאַ-
 כים) - קעניגלעכע שפּייז.
 ● אַ בולקע מיט ראָסל-פּלייש, ווער עס
 האָט נאָר - דאָס איז דאָך טאַקע אַ
 מאַכל-מלכים (ממ"ס).
 דער מאַמין - מאַמינים (מיי-
 מען - מיימינים) - גלויביקער.
 ● איר זענט אַ ווינציקער מאַמין אין די
 זאַכן (ש"ע).
 דער מאַמר - מאַמרים (מיימער -
 מיימאַרים) - שפּרוך (אין תּלמוד);
 אַרטיקל (אין דער צייטונג); זאַץ.
 ● דער מאַמר האָט דעם ווערט צו
 ווערן אָפּגעדרוקט (ראַווינציק).
 דער מאַמר-המוסגר (מיימער-
 האַמוסגער) - באַמערקזאַץ.
 מאַמריטיק (מיימערטיק) - אַר-
 טיקל-שרייבעריי; פּובליציסטיק; זאַגעריי
 ● עס איז נישט די טויטע, צעצויגענע
 מאַמריסטיק (ג. מייזיל).
 מאַספּ ממון (מעאַסעף מאַמען) זיין -
 זאַמלען געלט, מאַכן קאַפּיטאַל.
 ● פּריער האָט מען פאַרדינט און פאַר-
 דינט, מאַספּ ממון געווען (ש"ע).
 מאַרבע - כּנפּות האַרץ (מעאַרבע
 קאַנפעס האַאַרעץ) - פּון אַלע פּיר
 עקן פּון לאַנד, פּון אומעטום.
 ● מען וועט קומען מאַרבע כּנפּות האַרץ
 (פרץ).
 מאַרבע פּינות העולם (מעאַרבע

דאָס מבינות (מעווינעס) - זאך-
 קענטשאפט; מיינונג פון א זאך-קענער.
 • די מומעס באַקוקן די זאכן, זאָגן
 מבינות, וויפל עס קאָסט (ש. אַש).
 מביש (מעוואַיעש) שטעלן, זיין -
 פאַרשעמען, באַליידיקן.
 • למאי, זאָל ער מביש שטעלן אַ
 מענטשן? (ש"ע).
 מבית - לבית (מביאים - לעבאים) -
 פון-הויז צו הויז.
 מברבב (מעוואַבל) זיין - צעמישן.
 • מען פלייסט זיך די מוחות מבלבל
 צו זיין.
 מבקר חולה (מעוואַקער כוילע)
 זיין - באַזוכן אַ קראַנקן.
 • אַז איך ווער אַמאָל שלאַף, קומט
 האַלב בערדיטשעווי מיך מבקר חולה
 זיין (אַפאַטאַשו).
 מבר (מעוואַסער) זיין - אַנזאָגן.
 • ער הערט זיך איין אַ וויילע און איז
 באַלד מבר (פרץ).
 מגביל (מאַגביל) זיין - באַשטימען.
 • ער קאָן אַפילו נישט מגביל זיין די
 צייט פון אַרויספאַרן (פרץ).
 מגדל (מעגאָדל) זיין - אויפהאָדעווען,
 דערציען.
 מגדל זיין לתורה, לחופה
 ולמשים טובים (מעגאָדל
 זיין לעטוירע, לעכופע אולמיסים
 טויווים) - דערציען צו תורה, צו
 חופה-שטעלן און צו גוטע זיטן (וונטש-
 פאַרמולע אויף אַ ברית ביי רעליגיעזע
 יידן).
 מגדל כלבים (מעגאָדל-קלאַוים)
 זיין - האָדעווען הינט.
 • איז ער מגדל כלבים, מען זאָל אים
 נישט באַגנבענען (פרץ).

• פאַרטומלט, מביש און איבערגע-
 שראַקן האָט זיך יאַסעלע געלאָזט
 גיין צוריק אַהיים (ש"ע).
 דער מבור (מאַבל) - גרויסע פאַר-
 פלייצונג; פאַרפלייצונג, וואָס האָט
 פאַרטרונקען די וועלט, לויט דער
 ביבל-דערציילונג.
 מבורב (מעוואַבל) ווערן - צע-
 מישט ווערן.
 • דער מוח ווערט וואָס אַמאָל מער
 מבלבל (פרץ).
 מבזה (מעוואַזע) זיין - פאַרשעמען,
 באַליידיקן.
 • זיי האָבן אים אָנגעהויבן צו פייניקן
 און מבזה צו זיין (מ. בורשטין).
 מבחין (מאַוכין) זיין - אונטערשיידן,
 דערקענען דעם אונטערשיד.
 • ער האָט נישט מבחין געווען צווישן
 „גוט“ און „שלעכט“ (בערדיטשעווסקי).
 מבטיה (מאַוטיעך) זיין - צוואַנגן,
 פאַרזיכערן.
 • ער האָט מבטיה געווען פינף יאָר
 קעסט (בערדיטשעווסקי).
 מבטל (מעוואַטל) זיין - צונישט מאַכן,
 אַנולירן; אָפּשאַפן.
 • ער איז מבטל דענסטמאָל איטלעכן,
 אַפילו דעם בעסטן פריינד (מ"ס).
 מבטן ולדה (מביעטוען וועליידע)-
 פון געבוירן אָן.
 • ער איז טאַקע אָן עוואַנגעלישער
 קריסט מבטן ולדה.
 דער מבין - מבינים (מייזיין -
 מייזיניג) - זאך-קענער.
 • קיין גרויסער מבין אויף דערד איז
 מייזינע נישט געווען (ש"ע).

די ווערטער „איכה ישבה“ (צוגעשריבן דעם נביא ירמיהו).

די מגילת אסתר (מעגילאס עס-טער) -- דאס בוך אסתר, פורים-דערציילונג.

מגיר (מעגאיער) זיין -- פאריידישן, איבערפירן צום יידישן גלויבן.

זיך מגיר (מעגאיער) זיין -- אָננע-מען דעם יידישן גלויבן, איבערגיין צום יידנטום.

מגלה (מעגאלע) זיין -- אַנטפלעקן, אויפדעקן, פאַרעפנטלעכן, אויסזאָגן. ● איך וועל דיר מגלה זיין אַ סוד (מ. בורשטיין).

דער „מגן-דוד“ (מאַגן-דאָויד) -- „וואָפֿן-שילדל פֿון דוד המלך“. אַל-טער יידישער עמבלעם, צונויפגע-שטעלט פֿון צוויי גלייכזייטיקע דרייעקן.

מגאָ-ומשא (מאַגע-אומאַטע, מאַגע-מאַסע) האָבן -- קומען אין באַזירונג, אין באַציונג מיט עמעצן, האָבן אַ קאַנטאַקט (געוויינלעך אין אַ פאַר-ניינטן אָדער באַגרענעצנדיקן זין).

● מיט דער חברה זינגערס האָט ער געהאַט ווינציק-וואָס מאַג-ומשא (ש"ע).

די מגפה -- מגפות (מאַגניפע -- מאַגניפעס) -- עפידעמיע.

● אין אַ מגפה איז אַ ציג אויך אַ בהמה (פאַלקסווערטל).

דער מדבר -- מדבריות (מידבער -- מידבאַריעס) -- וויסטעניש.

● צוקומען צו אייך דאַרף מען דורכ-גיין אַ סך מדבריות (ש"ע).

די מדה-מדות (מידע-מידעס -- זע: מידה).

מדור לדור (מידאַר לעדאַר) -- פון

מגולגל (מעגולגל) ווערן -- פאַר-וואַנדלט ווערן; פאַרוואַלט ווערן (פֿון איין אָרט אין צווייטן); זע: גלגל. ● ער וועט מגולגל ווערן אין די ווייטע מקומות אין וואַלין (ראַווינציק).

דער מגושם (מעגושעם) -- פאַר-גרעבטער; פראַסטער; באַלייבטער. ● פאַרט אַריין דער מגושם און גיט אַ פרעג (פרץ).

מגושמדיק (מעגושעמדיק) -- פאַר-גרעבט; פראַסט; באַלייבט. ● זיין פאַטער, איז געווען אַ גרויסער מגושמדיקער ייד (בערדיטשעווסקי).

מגזם (מעגאַזעם) זיין -- איבערטרייבן. ● איר מיינט אפנים איך בין אייך מגזם, דערצייל אייך בבא-מעשיות פון טויזנט און איין נאַכט (ש"ע).

דער מגיד -- מגידים (מאַגיד -- מאַגידים) -- פרעדיקער, בעל-דרשן (ו"ד). ● מאַכט מיט די הענט און קאַכט זיך ווי אַ מגיד אויף דער בימה (ש"ע). דאָס מגידות (מאַגידעס) -- דאָס פרע-דיקן; דאָס דרשענען.

די מגילה -- מגילות (מעגילע -- מעגילעס) -- הילע, באַצייכענונג פֿון בוך אסתר (פורים-דערציילונג); נאָ-מען פֿון איינעם פֿון די פינף ביב-לישע ביכער: שיר השירים, רות, איכה, קהלת, אסתר. באַצייכענונג פֿון אַ לאַנגער געשיכטע.

● הער אים אָווי, ווי אין טשערנאָוויץ די מגילה (ממ"ס). ער האָט געלייענט פֿון אַ פאַפיר עפעס אַ גאַנצע מגילה (ש"ע).

די מגילת איכה (מעגילאָס אייכע) -- דאָס קלאַג-ליד נאָכן חורבן פֿון ירו-שלים. דאָס ליד הייבט זיך אָן מיט

דער מדרין - מדרים (מא-
 דריך - מאדריים) - דערציער,
 וועגווייזער, פירער.

● דו האסט קיין מדרין נישט געהאט
 (ש. אש).

מדרין (מאדריך) זיין - דערציען,
 פירן (אין גייסטיקן זין).

● פלעגט זי לערנען מיט אירע שוועס-
 טערלעך, וועלכע זי האט מדרין גע-
 ווען (ממ"ס).

דער מדרש - מדרשים (מערדעש-
 מעדראשים) - רעליגיעזע ווערק, וואס
 דערקלערט די ביבל אויף אַ לעגענ-
 דארן אופן (אנטשטאנען אין דער
 תלמודישער און נאך-תלמודישער
 עפאכע).

מה דאך (מאדאך) - אויב-דאך, אויב
 שוין.

● מה-דאך ער זאגט גארנישט, וואס
 זאל איך שוין רעדן?

אוי מה טוב (מא-טאוו) - איז גוט.
 ● ווילט איר נעמען ביי דער שטאט

דריי הונדערט רובל אַ יאָר, איז מה-
 טוב (פּרץ).

מה טובו (מא-טויוו) - ווי גוט
 זענען... - ערשטע ווערטער פון

דער תפילה, מיט וועלכער ס'הייבט
 זיך אָן דאָס דאווענען אין דער פריי-
 באַצייכענונג פון אַן אָנהייב.

● באַדאַרף איך אייך דערצילן איטלעכץ
 באַזונדער, אָנהייבן אַלע מאָל פון
 מה-טובו (ש'ע).

מיהאמרו הבריות (מא יומרר
 האַבריעס) - וואָס וועלן מענטשן
 זאָגן, וואָס וועט די וועלט זאָגן.

„מה יפית“ (מא-יאַפעס) - ווי
 שייך - ערשטע ווערטער פון אַ רע-
 ליגיעז-שבת-ליד.

אין גענעראציע צו דער צווייטער,
 פון דור צו דור.

מדה (מאדכע) זיין - אַפלייגן, אַפ-
 שלעפן, אַפציען.

● איך האָב אים אַלץ מדה געווען
 און געצויגן, ביז עס איז נאָר מעג-
 לעך געווען (ממ"ס).

די מדינה - מדינות (מעדינע -
 מעדינעס) - לאַנד; מלוכה.

מדינה גייער - אַרעמאָן, וואָס
 גייט איבער די הייזער פון שטאָט צו
 שטאָט.

דער מדינה - חכם - מדינה -
 חכמים (מעדינע-כאָכעם - מעדינע-
 כאַכאָמים) - לאַנדס-חכם, זייער אַ

קלוגער, אַ וועלט-חכם.

● עס האָט געקלונגען מיט זיין קלוג-
 שאַפט, ער איז געווען אַ מדינה-חכם.

דער מדקדק - מדקדקים (מע-
 דאָקדעק - מעדאָקדעקים) - גראַמאַ-
 טיקער; פּעדאַגאָג; פינקטלעכער.

● ער איז אַ גרויסער מדקדק אויף
 שפּראַך-ריינקייט.

מדקדק (מעדאָקדעק) זיין - שטרענג
 אָפּהיטן; אַכט לייגן; זיך שטרענג
 באַציען צו...

מדקדק זיין פחות השערה
 (מעדאָקדעק זיין קעכוט האַסיירע) -

אָפּהיטן אויף אַ האָר, גאָר שטרענג
 זיך באַציען צו...

● מיט אַזאַ צדיק ווי אַ טריסקער איז
 מען טאַקע מדקדק פחות השערה
 (פּרץ).

די מדרגה - מדרגות (מאדריגע -
 מאַדריגעס) - סטאַדיע, שטופע,
 שטאַפל, ניוואַ.

● ער איז געשטיגן פון מדרגה צו
 מדרגה (נ. מייזל).

● מה-רעש (מא-ראש) - וואָס איז דער טומל, וואָס באַטייט דאָס גע-שריי, דאָס געפילדער.
 ● און אַז ט'איז אַביסל פרי, מה-רעש?
 מה-שלא יעשה השכל, יעשה הזמן (מאָ שעלוי יאַאסע האַסיכל, יאַאסע האַזמאַן) - וואָס דער שכל (פאַרשטאַנד) קאָן נישט באַווייזן אויפ-צוטון, טוט אויף די צייט.
 מה-שמך (מאָ-שמעכאָ) - ווי הייסטו? ווי איז דיין נאָמען?
 ● מה-שמך? ווי אַזוי רופט מען דיך? (ש"ע).
 מה-אי-טעמא (מעה-אי-טיימע) - צו-ליב דעם דאָזיקן מאַטיוו, צוליב דעם טאַקע.
 ● מה-אי-טעמא דרוקן מיר דאָס איבער וואָרט ביי וואָרט (ש"ע).
 די מהומה - מהומות (מעהומע) - מעהומעס) - גערודער, טומל.
 ● אַ מהומה ווי אין אַ דול-הויז (ממ"ס).
 דאָס מהגת (מאָהוט, מעהוט) - דאָס ווענטלעכע, דאָס וועזן (פון דער זאָך).
 ● ווי אַנדערש איז זאַמאַשטש לויט זיין מהות און כאַראַקטער (נ. מייויל).
 מהחל ועד כלה (מעהאַכיל וועאַד קאַלאָ) - פון אָנהייב ביז צום סוף.
 ● ער האָט דערציילט מהחל ועד כלה (י. קאַטיק).
 מהיום והלאה (מעהאיאָם וואָהאַ-לאָ) - פון היינט אָן און ווייטער.
 ● מהיום והלאה וועט ער זיין מער פאַרזיכטיק (מ. בורשטיין).
 מהיכי (מהיכא-תיכי) (מייכע-טיי-סע, מאַכטייטע) - זאָל זיין אַזוי, גוט, ווייל, מיט פאַרגעניגן, אדרבה.

● די ראַלע פון זינגען „מה-יפית“ פאַרן פריץ איז אַריבער (ש"ע). זע: מה-יפית-ייד.
 מה-יפית-ייד (מאָ-יאַפעס-ייד) - ייד, וואָס דערנידערקט זיך פאַר פרעמדע. דער אויסדרוק שטאַמט פון דער צייט פון דער טיפסטער דער-נידערונג פון יידן, ווען זיי האָבן געמוזט פאַר שיכורע פריצים טאַנצן און זינגען מה-יפית; צולעקער.
 ● איך האָב פיינט אַ מה-יפית-ייד ער-גער ווי אַ משומד (ש"ע).
 מה-יפית-לידל (מאָ-יאַפעס-לידל) - חניפה-לידל, פאַלש לויב-געזאַנג.
 מה-יפית-ניק - מה-יפית-ניקעס (מאָ-יאַפעסניק - מאָ-יאַפעסניקעס) - צולעקער, חונף. זע: מה-יפית-ייד.
 מה-יקר (מאָ-יאַקער) - ווי טייער.
 ● מה-יקר - וואָס וועסטו האָבן דער-פאַר (ש"ע).
 מה-לי-לשקר (מאָ לי-לעשאַקיר) - צו וואָס דאַרף איך זאָגן אַ ליגן.
 ● איך זאָג אייך דעם אמת! און, צוריק געשמועסט, מה-לי-לשקר (פרץ).
 מה-נשתנה (מאָ-נישטאַנע) - „מיט וואָס איז אַנדערש“. ערשטע ווערטער פון די פיר קשיות פון דער הגדה.
 ● אַ חכם פון דער מה-נשתנה אַרויס (ש"ע).
 מה-פשיע? (מאָ-פיש) - וואָס איז מיין שולד?
 ● שרייט דער הונט: מה-פשיע, שרעק-ען! אַלע מאָל בלבולים פרישע (א. שטיינבאַרג).
 מה-פשיע ומהחטאתי (מאָ-פיש אומאַ כאַטאַסי) - וואָס איז מיין שולד און וואָס איז מיין זינד?

סענדערלס אַ וואָרט איז אַמאָל גע-
לעגן אַ גלייכער איינפאַל (מ"מ"ס).

זיך מודה (מוידע) זיין - זיך אָנער-
קענען צו עפעס (צו אַ שולד).

איך מוז מיך מודה זיין, איך בין
איצט אין אַ פאַרלעגנהייט (ש"ע).

מודה אני (מוידע אַני) - „איך
דאַנק“, ערשטע ווערטער פון דער
תפילה, וואָס עס זאָגן רעליגיעזע
יידן (פּאַזונדערס קינדער) אין דער
פרי נאַכן אויפשטיין פון שלאָף.

ער זאָל זיך אויסלעזענען כּאָטש מודה
אני זאָגן (ש. אַש).

זיך מודה ומודה (מוידע-אומיס-
וואָדע) זיין - זיך אין גאַנצן אָנער-
קענען אַלס שולדיקער, זיך אָנערקע-
נען צו אַ שולד.

איך בין זיך מודה ומתודה, אַז איך
האַב געטראַכט פון דעם טאָג און
נאַכט (ש"ע).

מודים (מוידים) - „מיר דאַנקען“ -
אַ תפילה (פון שמונה עשרה), ביי
וועלכער רעליגיעזע יידן בוקן זיך
פאַר גאָט (ביז צו דער ערד).

מודים ביז צו דער ערד, שמד-שטיק
ביז צום הימל (פּאַלקסווערטל).

מודיע (מוידיע) זיין - צו וויסן טון;
מעלדן, באַקאַנט מאַכן.

דעם אַלטן מודיע זיין לוינט נישט,
ער ווייסט אַליין (פרץ).

מודיע ין (מוידיאין, מאָדיין)-נאָמען
פון אַ היסטאָריש דאָרף אין אַרץ-
ישׂראַל (אין צפון פון ירושלים), וווּ
מתיהו האָט אין יאָר 168 פ"ק
אַרגאַניזירט דעם אויפשטאַנד קעגן
די גריכן-סיריער.

● מהיכא-תיתי, זאָל ער צונעמען און
איבערגעבן אַן אַנדערן (פרץ).

מהיכא-תידיק (מאַכטייעדיק) -
אַזוי זיך, ווי עס איז, ווי לאָז געמאָך.

● טראָגט ער זיין אויבערמאַנטל קוים
אָנגעוואָרפן אויף די פלייצעס, קרום
און מהיכא-תיתדיק (ז. שניאור).

דער מהלך (מעוואַלעך, מאַלעך) -
דיסטאַנס; שטרעקע; וועג.

● עס איז אַזאַ מהלך, ווי פון הימל צו
דער ערד (ש"ע).

דער מהלך-רב (מאַלעך-ראַוו) -
ווייטע שטרעקע, ווייטער וועג.

● דאָס שטעטל? ווייט! אַ מהלך-רב!
אין טיף פאַליעסיע (אַנ-סקי).

מהנה (מעוואַנע) זיין - אַנטון (פאַר-
שאַפן) יענעם פאַרגעניגן; דערפרייען.
● ווילט זיך מיר מהנה זיין דעם זיידן
(ש"ע).

מהרהר (מעוואַרער) זיין - אַריינ-
טראַכטן, אַריינקלערן, זיך אַריינ-
גריבלען.

● נאָר צו פיל מהרהר זיין טאָר מען
אויך נישט (ש"ע).

מהר"ל (מאַהאַראַל) - פאַרקירצונג
פונעם נאָמען פון דעם באַרימטן רב
אין פראַג ר' לוי יהודה בן בצלאל
(1520-1609), וואָס האָט, לויט דער
לעגענדע באַשאַפן דעם גולם.

מהרש"א (מאַרשאַ) - פאַרקירצונג
פונעם נאָמען פון דעם תלמודישן גע-
לערנטן ר' שמואל איידלש (1555-
1631); נאָמען פון זיין פירוש אויפן
תלמוד.

מודה (מוידע) זיין - אָנערקענען.
● דאָך מוז מען מודה זיין, אַז אין

● זיי זענען מוספם מיטצוהעלסן ווי ווייט מעגלעך (ש"ע).

דער מוסר - מוסרים (מאסער - מאסרים) - זע: מסר - מוסרים.

דער מוסף - מוספים (מוסעף - מוסאפים) - צוגאב-תפילה (נאך שחרית), וואס רעליגיעזע יידן זאגן שבת, ראש-חודש און יום-טוב.

דער מוסר (מוטער) - שטראף-רייד; מאַראַל. זיך אַ מוסר נעמען - זיך אַפּלערנען, זיך נעמען אַ ביישפּיל.

● וואָס טויג אונדז ווערטער? מוסר? שטראַפּעריי? (ש"ע). אָט פון וועמען באַדאַרף אַ ייד זיך אַ מוסר נעמען (ממ"ס).

מוסר (מוסער) זאָגן - פרעדיקן מאַ-ראַל, האַלטן אַ שטראַפּרעדע.

● ער האָט געהאַלטן אין איין מוסר זאָגן (אַפּאַטאַשו).

דער מוסר-השכל (מוסער-האסקל) - מאַראַל; סענטענץ; לערע; אויספיר.

● וואָס איז דער מוסר-השכל פאַר אונדז דערפון זיך אַפּצולערנען (ש אַש).

מוסר מודעה (מויסער מוידאַע) זיין - עפנטלעך דערקלערן, מעלדן. איך האָב שוין איינמאַל מוסר מודעה געווען פאַר דער גאַנצער וועלט (ש"ע).

יך מוסר נפש (מויסער נעפעש) זיין - זיך איבערגעבן מיט לייב און לעבן, זיך מקריב זיין, איינשטעלן דאָס לעבן (פאַר יענעם, פאַר אַן אידעע).

● נישט אַלע זענען זיך אַזוי מוסר נפש ווי פאַנדורע (ז. שניאור).

דער מוסר-ספר - מוסר-ספּרים (מוסער-סייפּער - מוסער-ספּאָרים) - רעליגיעז בוך וועגן פרומקייט און מאַראַל; מאַראַל-שריפט.

(יענעם) מוסרן (מוסערן) - יענעם פרעדיקן מאַראַל, זאָגן שטראַף-רייד.

● ער האָט שוין מער נישט געמוסרט דעם זון (מ. בורשטין).

דער מוסרניק - מוסרניקעס (מוסערניק - מוסערניקעס) - דער וואָס פאַרנעמט זיך מיט דער לערע וועגן מאַראַל, וועגן עטיק; מאַראַ-ליסט, עטיקער.

● ער איז אַמאָל געווען אַ מוסרניק פון דער נאַוואָגראַדקער ישיבה.

דער מופלג - מופלגים (מופלעג - מופלגים) - זע: מופלג בתורה.

דער מופלג בתורה (מופלעג באַ-טורה) - וויללערנער, קענער פון דער רעליגיעזער ליטעראַטור.

● דאָס איז געווען אַ זיידענער יונגער-מאַן, אַ צאַצקע, אַ מופלג בתורה (ש"ע).

דער מופקר - מופקרים (מופ-קער - מופקארים) - הפקר-מענטש; גאַסן-יונג; אויטגעלאַסענער.

די מופקרת - מופקרותן (מופקע-רעס - מופקאַרעסן) - ווייבלעכע פאָרם פון מופקר.

● גיי דיר צו דיין טאָכטער, צו דער מופקרת (ש"ע).

דער מופת - מופתים (מויפעס - מאַפּסים) - ווונדער; קינץ.

● און מופתים זאָלסטו מיט מיין שטעקן טון (א. שטיינבאַרג).

אַ מוציא (מויצע) - אַ שטיקל ברויט (פאַרקירצט פון המוציא, ז"ד).

● אַ מוציא מיט האַניק (ריידאַרט לויט ג. ווייסמאַן).

דער מוציא-יום-טוב (מאַצע-יאַנטעו) - דער אויפדערנאַכט נאָך יום-טוב.

● זיי זענען מוספם מיטצוהעלסן ווי ווייט מעגלעך (ש"ע).

דער מוסר - מוסרים (מאסער - מאסרים) - זע: מסר - מוסרים.

דער מוסף - מוספים (מוסעף - מוסאפים) - צוגאב-תפילה (נאך שחרית), וואס רעליגיעזע יידן זאגן שבת, ראש-חודש און יום-טוב.

דער מוסר (מוטער) - שטראף-רייד; מאַראַל. זיך אַ מוסר נעמען - זיך אַפּלערנען, זיך נעמען אַ ביישפּיל.

● וואָס טויג אונדז ווערטער? מוסר? שטראַפּעריי? (ש"ע). אָט פון וועמען באַדאַרף אַ ייד זיך אַ מוסר נעמען (ממ"ס).

מוסר (מוסער) זאָגן - פרעדיקן מאַ-ראַל, האַלטן אַ שטראַפּרעדע.

● ער האָט געהאַלטן אין איין מוסר זאָגן (אַפּאַטאַשו).

דער מוסר-השכל (מוסער-האסקל) - מאַראַל; סענטענץ; לערע; אויספיר.

● וואָס איז דער מוסר-השכל פאַר אונדז דערפון זיך אַפּצולערנען (ש אַש).

מוסר מודעה (מויסער מוידאַע) זיין - עפנטלעך דערקלערן, מעלדן. איך האָב שוין איינמאַל מוסר מודעה געווען פאַר דער גאַנצער וועלט (ש"ע).

יך מוסר נפש (מויסער נעפעש) זיין - זיך איבערגעבן מיט לייב און לעבן, זיך מקריב זיין, איינשטעלן דאָס לעבן (פאַר יענעם, פאַר אַן אידעע).

● נישט אַלע זענען זיך אַזוי מוסר נפש ווי פאַנדורע (ז. שניאור).

דער מוסר-ספר - מוסר-ספּרים (מוסער-סייפּער - מוסער-ספּאָרים) - רעליגיעז בוך וועגן פרומקייט און מאַראַל; מאַראַל-שריפט.

● די דארטיקע יידן נעמען דאָס נישט, ווייל ס'איז מוקצה (ש"ע).

מוקצה מחמת מיאוס (מוקצע מאַכמעס מיעס) - אָפגעזונדערט (נישט אָנצורירן) צוליב העסלעכקייט.

● אַזאַ בייטעלע האַלטן אין די הענט איז מוקצה מחמת מיאוס (ש"ע).

די מורא (מירע) - שרעק.

● אַ געשלאַגענער האָט שטענדיק מורא (שפּריכוואָרט).

דער מורד - מורדים (מירעד) - מאַרדים - ווידערשפעניקער, אויפ-שטענדלעך, רעוואָלוציאַנער.

● נאַכגעגעבן די פּאָדערונגען פון די מורדים (אַנסקי).

מורד (מירעד) זיין - ווידערשפעניקן, רעוואָלוציאַנער, אויפשטיין (קעגן פיינט).

● איז דאָס פּאַרחושכדיקע געסל אויפ-געשטאַנען, מורד געווען (מ. בורשטין).

דער מורד - במלכות - מורדים - במלכות (מירעד-בעמאַלכעס) - מאַרדים-בעמאַלכעס) - ווידערשפעני-קער קעגן קעניג, רעוואָלוציאַנער, אויפשטענדלעך.

מורד - במלכות (מירעד-בעמאַלכעס) זיין - ווידערשפעניקן קעגן קעניג, רעוואָלוציאַנער.

● דערמאָר קומט הענטליך, שיסן, פערט-לען - אַ קליניקייט! מורד-במלכות זיין (ש"ע).

דער מורה דרך (מירעד-דערעך) - וועג-ווויזער, פירער.

● אים האָבן געפעלט די אייגנשאַפטן צו זיין אַ גייסטיקער פירער, אַ מורה-דרך (נ. מייזל).

דער מורה הוראה (מירעד הוי-ראַע) - רב, דיין; דער וואָס פּסקנט ריטועלע שאלות.

דער מוצאי-שבת (מאַצע-שאַבעס) - שבת-צו-נאַכטס.

מוציא-לעז (מויצע-לאַאַז) זיין - באַרעדן, רעדן (אויסטראַכטן) שלעכטס אויף יענעם.

● מען טאָר נישט מוציא-לעז זיין אויף יידישע טעכטער (מ. בורשטין).

דער מוצלח - מוצלחים (מוצלעך) - מוצלָאָכים) - באַגליקטער, דער וואָס דאָס גליק שפּיט אים צו; מוזלדיקער.

● וער איז אַ גרויסער מוצלח געווען אין זיינע עסקים (פרץ).

מוקדם ומאוחר (מוקדעם אומעו-כער) - פריערדיקער און שפעטער-דיקער, פריער און שפעטער, כראַ-נאָלאַגישער סדר; כראַנאָלאַגיש.

● דעריבער האָב איך נישט אָפגעהיט קיין מוקדם ומאוחר, דעם וואָס-פריער און וואָס-שפעטער (נ. מייזל).

דער מוקיר-סופרים - מוקירי-סופרים (מוקיר-סאָפּרים - מוקירי-ריי-סאָפּרים) - פּאַרערער פון שרייבער.

● ער איז געווען אַ מוקיר-סופרים, גע-האַט גרויס דרך-ארץ פאַן שרייבער.

דער מוקיר-ספרים - מוקירי-ספרים (מוקיר-ספּאָרים - מוקירי-ספּאָרים) - פּאַרערער פון ביכער.

דער מוקיר תלמידי-הכמים (מוקיר טאַלמידיי-כאַכאַמים) - פאַר-ערער פון געלערנטע.

● לערנען האָט ער נישט געקאָנט, אָבער ער איז געווען אַ מוקיר-תל-מידי-חכמים (בערדיטשעוויסקי).

מוקצה (מוקצע) - געווייכט; נישט-נוצבאַר; נישט דערלויבט (רעליגיעז), נישט דערלויבט אָנצורירן, אויסגעמיטן.

● דער פריץ איז געוואָרן אויס מושל אויף דעם פויער (א. קאָטיק).

דער מושלם - מושלמים (מוש-
לעם - מושלאַמים) - קענער, מענטש
מיט אוניווערסאַלער בילדונג.

● אַ טאַטנס אַ קינד, וואָס וויל זיין אַ
מושלם, באַדאַרף אַלצדינג קענען (ש"ע).

די מושלמת (מושלעמעס) - קענע-
רין, פרוי מיט אוניווערסאַלער בילדונג.

מוותר, מותר (מעוואַטער) זיין -
פאַרציכטן; איינגיין אויף אַ קאַמ-
פראַמיס.

● אויפן יידישן כבוד וועלן מיר נישט
מוותר זיין.

דאָס מותר - מותרים, מותרות
(מויסער - מויסאַרים, מויסרעס) -
איבערפלוס; לוקסוס.

● זיי האָבן געלעבט באַשיידן, זיך נישט
געיאָגט נאָך קיין מותרות (י. קאָטיק).

מותר (מוטער) - (רעליגיעז) דערלויבט.

דער מזבח - מזבחות (מיזבייעך -
מיזבייכעס) - אַלטאַר; פאַסטאַמענט,
אויף וועלכן מען פלעגט אין אַלטער-
טום ברענגען קרבנות.

דער מזג-טוב (מעזעג-טאָוו) - גו-
טער כאַראַקטער, גוטע נאַטור.

● דאָס איז געווען אַ יידענע אַ מזג-טוב.
אַ מענטש אָן אַ גאַל! (ש"ע).

מזהיר (מאַהיר) זיין - וואַרענען.

● איך האָב געוואַלט זאָגן צום דריטן
מאַל, מזהיר זיין (פּרץ).

די מזווה - מזוות (מעזווע -
מעזוועס) - ווערטלעך; ביישטידל,
אושאַק. באַצייכענונג פון דעם אייג-
געהילטן שטיקל פאַרמעט, אויף וועלכן
עס זענען אָנגעשריבן צוויי אָפּזאַצן

דער מורה-מורנו - מורי-
מורנוס (מורע-מוריינו - מורע-
מוריינעס) - „דער לערער פון אונד-
זערע לערער“, באַצייכענונג פון אַ
גרויסער תלמודישער אויטאָריטעט
(אָפט באַנוצט אין איראַנישן זין).

● קיין שום טיטלען מיט לויבענישן
מיט מורי-מורנוס זאָל אויף מיין מצבה
נישט זיין (ש"ע).

דער מורנו - מורנוס (מוריינע -
מוריינעס) - „אונזער לערער“, אַמאָ-
ליקער טיטל פון אַרעליגיעזן גע-
לערנטן; אָנגעזעענער, יחסן.

● איך בין דאָ פונקט אַזאַ מורנו ווי
דו (ש. אַש).

דער מושב (מוישעוו) - זידלונג, באַ-
ווינט אַרט. באַצייכענונג פון אַן אָפּ-
געלאָזענעם אַרט, פון אַן אומאַרדונג.
● עס זליסט איבער אַ מושב (פּרץ).
אַ מושב ווי אין הקדש (פאַלקסווערטל).

דער מושב-זקנים - מושב-
זקנים (מוישעוו-זקיינים) - מוישעוו-
זקיינס) - אַלטהויז, אַנשטאַלט פאַר
אַלטע לייט, זקנים הויז.

● און אַ מושב-זקנים שטעל איך אַוועק,
אַלטע יידן זאָלן זיך נישט וואַלגען
אין בית-המדרש (ש"ע).

די מושבה - מושבות (מאַשאַוואַ-
מאַשאַוואַט) - קאָלעניע אין ארץ-
ישראל.

מושוה, מושווה (מושווע) ווערן -
זיך באַדינגען, זיך אויסגלייכן, דורכ-
קומען.

● מיר וועלן מושווה ווערן, נישט גיין
צום רב (אַפּאַטאַש).

דער מושל - מושלים (מוישל -
מאַשלים) - געוועלטיקער, הערשער.

פונעם חומש, וואָס ווערט צוגעשלאָגן צום ביישטידל פון דער טיר ביי רע-ריגיעזע יידן.

דאָס מזומן - מזומנים (מצומען-מצומאָנים) - באַר-געלט, קאָסע-געלט. בענטשן מזומן - דאָס געמיינזאמע בענטשן נאָכן עסן ביי רעליגיעזע יידן מיטן אָנטייל פון ווייניקסטנס דריי דערוואַקטענע מאַנצפילן

איינער בענטשט מזומן, דער אנדערער צייטט מזומן (פאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

מזונות (מצוניעות) - מ"צ - שפיץ, דערנע-רונג, עסן.

דער מאַגן מאַנט מזונות (ש"ע).

מזיוזשכילה (מעזיוז הצשכיגע) - פון זער געטלעכער שיין.

באַשטראַלט מזיוזשכינה, זיאָן זיי מיט די קרוינען אויף די קעפּ און לערנען (פּרץ).

דער מזיק - מזיקים (מאָזיק - מאָזיקים) - שעדיקער; שאַדן-מאַכער; גרויסער שטיפער; זייער געשיקטער.

אַ קאַץ, זאָגט מען, איז אַ מזיק (ש"ע). ער איז געווען אַ מזיק אַ יונג (מ. נאָדיר).

מזיקן (מאָזיקן) - שעדיקן, צעשטערן.

וועט ער דאָס גאַנצע דאָרף מזיקן (ש. אַש).

מזכה (מעזאָקע) זיין - באַערן; באַ-שענקען.

זאָל מיך גאָט מזכה זיין מיט איי-ערע פּריוו (מ"ס).

מזכיר (מאָזיקר) זיין - דערמאָנען

וועגן יענער מעשה האָבן מיר קיינ-מאָל נישט גערעדט מער, קיינמאָל נישט מזכיר געווען אַפילו (ש"ע).

מזכיר נשמות (מאָזיקר נעשאַמעס)

זיין - דערמאָנען געשטאַרבענע, אָפּ-ריכטן אַ תּפילה נאָך געשטאַרבענע.

דאָס מזל - מזלות (מאָזל - מאַ-זאָלעס) - 1) פּלאַנעט; זאָדיאַק-צייכן; 2) געוויינלעך אָן מערצאָל (גליק, ברכה; גורל, פּאַס.

זאָל איר זייכטן אַזוי דאָס מזל, ווי זי זייכט און זייכט (מ"ס).

מזל - ברכה (מאָזל-בראַכע) - בענטשונג; (גרויס) גליק.

זאָ גיט גאָט זיין מזל-ברכה (א. שטיינבאַרג).

מזל טוב (מאָזל-טאָוו) - גוט מזל, גרויס גליק (וונגשט-פּאַרמולע).

מזל דיק (מאָזלדיק) - גליקלעך.

עס וועט היינט זיין אַ מזלדיקער טאַג (אַפּאַטאַשו).

מזלול (מעזאָלול) זיין - גרינגשעצן, אונטערשעצן.

פונדעסטוועגן דאָרף מען נישט מזלול זיין מיט דעם ענין (מ. בורשטיין).

דער "מזמור" (מיזמער) - "לויב-געזאַנג"; "געזאַנג"; (אַזוי הייבן זיך אָן געוויסע קאָפיטלעך פון תּהילים); לילד. עס גייט ווי אַ מזמור - עס גייט גלאַטיק, גיך. אָפּשפּילן אַ מזמור-מאַכן אַ סקאַנדאַל.

אַלע האָבן געזונגען איין מזמור: עסן, עסן, עסן! (מ"ס). גיין גייט עס דאָס פּערדל ווי אַ מזמור (ש"ע). ער האָט געוואָלט אָפּשפּילן דעם ווייב אַ מזמור, מאַכן איר אַ סקאַנדאַל (ש"ע).

מזרו (מעזאַרעז) זיין - צואיילן, צו-טרייבן, צויאַגן.

ס'איז דאָן פּל-נדרי-צייט, איז אים לוי יצחק מזרו (פּרץ).

פונעם חומש, וואָס ווערט צוגעשלאָגן צום ביישטידל פון דער טיר ביי רע-ריגיעזע יידן.

דאָס מזומן - מזומנים (מצומען-מצומאָנים) - באַר-געלט, קאָסע-געלט. בענטשן מזומן - דאָס געמיינזאמע בענטשן נאָכן עסן ביי רעליגיעזע יידן מיטן אָנטייל פון ווייניקסטנס דריי דערוואַקטענע מאַנצפילן

איינער בענטשט מזומן, דער אנדערער צייטט מזומן (פאָלקסווערטל לויט א. בערנשטיין).

מזונות (מצוניעות) - מ"צ - שפיץ, דערנע-רונג, עסן.

דער מאַגן מאַנט מזונות (ש"ע).

מזיוזשכילה (מעזיוז הצשכיגע) - פון זער געטלעכער שיין.

באַשטראַלט מזיוזשכינה, זיאָן זיי מיט די קרוינען אויף די קעפּ און לערנען (פּרץ).

דער מזיק - מזיקים (מאָזיק - מאָזיקים) - שעדיקער; שאַדן-מאַכער; גרויסער שטיפער; זייער געשיקטער.

אַ קאַץ, זאָגט מען, איז אַ מזיק (ש"ע). ער איז געווען אַ מזיק אַ יונג (מ. נאָדיר).

מזיקן (מאָזיקן) - שעדיקן, צעשטערן.

וועט ער דאָס גאַנצע דאָרף מזיקן (ש. אַש).

מזכה (מעזאָקע) זיין - באַערן; באַ-שענקען.

זאָל מיך גאָט מזכה זיין מיט איי-ערע פּריוו (מ"ס).

מזכיר (מאָזיקר) זיין - דערמאָנען

וועגן יענער מעשה האָבן מיר קיינ-מאָל נישט גערעדט מער, קיינמאָל נישט מזכיר געווען אַפילו (ש"ע).

מזכיר נשמות (מאָזיקר נעשאַמעס)

דערגיין, געטיילט זיין (אין דער מיי-
נונג).

● מיינע עלטערן זענען מחולק געווען
אין דער רעכענונג פון מיינע יארן
(ממ"ט).

דער מחוסר-לחם - מחוסרי-
לחם (מעכוסער-לעכעם - מעכוסריי-
לעכעם) - נויטבאדערפטיקער, אָרע-
מאן, וואָס האָט נישט קיין שטיקל
ברויט.

● קאָנסט ווערן, לאַ עליכם, אַ מחוסר
לחם... אויסשטעלן די האַנט (פרץ).

דער מחוסר-פרנסה-מחוסרי-
פרנסה (מעכוסער-פאַרנאָסע - מע-
כוסריי-פאַרנאָסע) - פרנסהלאָזער, דער
וואָס פאַרדינט נישט אויף אויסהאַל-
טונג.

● אַזא מחוסר-פרנסה ווי ער איז, האָט
איר דען געזען (בערדיטשעווסקי).

מחויץ (מעכויץ) - פון אויסר דעם
אָרט; אויסער.

● דער שם פון היסטאָריקער-קרייז האָט
זיך פאַרשפרייט אויך מחויץ פוילן
(ד"ר רפאל מאַהלער).

מחויץ לאַרץ (מעכויץ לאַאַרעץ) -
פון אויסלאַנד; פון אויסער אַרץ
ישראל.

● וער איזן טאַקע ערשט געקומען
מחויץ לאַרץ, שיינט ווי די זון (פרץ).

מחויץ לדרך הטבע (מעכויץ לע-
דערעך האַטעווע) - איבערנאַטירלעך;
אויסערגעוויינלעך.

מחויץ למחנה (מעכויץ לאַמאַכנע) -
פון אויסער דער געזעלשאַפט.

● מחויץ למחנה וועט ער אָפילו דעם
שופר של משיח נישט הערן (פרץ).

דער מזרח (מיזרעך) - זייט פון
דער וועלט, וווּ די זון גייט אויף;
בילדל, וועלכעס רעליגיעזע יידן
הענגען אויף אין שטוב אויף דער
מזרח-וואַנט.

דער מזרחי (מיזראַכי) - נאָמען פונעם
פאַרבאַנד פון רעליגיעזע ציוניסטן.

מזרע אברהם, יצחק ויעקב
(מיזעראַ אַווראַהאַם, ייצחאַק וועיאַנ-
קעוו) - פון די קינדער פון אברהם,
יצחק און יעקב; פון יידן.

דער מבבל - מבבלים (מעכאַבל -
מעכאַבאָליים) - פאַרניכטער, שע-
דיקער, צעשטערער; שד (טייוול).

● אַפצוראַטעווען איר קליין מיידעלע
פון די הענט פון די מחבליים (ש. אַש).

דער מחר - מחרים (מעכאַ-
בער מעכאַברים) - אויטאָר, פאַרפאַ-
סער, שרייבער.

דער מחדש - מחדשים (מעכאַ-
דעש - מעכאַדשים) - באַנייער,
שעפער.

● ר' חיימל איז נישט געווען קיין
מחדש פון נגונים (פרץ).

מחדש (מעכאַדעש) זיין - באַנייען;
אויפּטאָן ניס, שאַפן; מחדש זיין די
לבנה - זאָגן אַ תפילה צו דער באַ-
ניונג פון דער לבנה (ביי רעליגיעזע
יידן).

● כביץ מחדש די לבנה (א. שטיינ-
באַרג). די טענער נעמט מען פון
דער טבע, זיי איז קיינער נישט
מחדש (פרץ).

מחויב (מעכויעוו) זיין - זיין פאַר-
פליכטעט, האָבן דעם חוב, (די פליכט).

● ואיך בין מחויב צו דעראַיילן (פרץ).
מחולק (מעכולעק) זיין - זיך פונאַן-

א מ ח י ה (מעכאיע) — דערקוויקונג, פרייד, פאָרגעניגן.
 ● אַז ער זאָגט, איז אַ מחיה צו הערן (ש"ע).
 (זיך) מ ח י ה (מעכאיע) זיין—(זיך) דער-קוויקן, דערפרייען.
 ● דער אַלטער וועט זיך מחיה זיין (ש"ע).
 ד י מ ח י ה (מיכיע) — אויסהאַלטונג, פּרנסה.
 ● און גאָט האָט דאָס שטעטל מיט מחיה באַגליקט (פרץ).
 מ ח י ה מ ת י מ (מעכאיע מייסים) זיין — ל'עבעדיק מאַכן טויטע; מאַכן פון טויט ל'עבעדיק.
 ● ער האָט אַזעלכע פּראַשקעס, וואָס זענען מחיה מתים, מאַכן פון טויט ל'עבעדיק (ש"ע).
 דאָט מ ח י ה - נ פ ש ו ת (מעכאיע-נעפּאָ-שעס) — דערקוויקונג (פאַר דער נשמה).
 ● אַ גאַנצע נאַכט איז אויף דער גאַס שטיל, וואָ מחיה נפשות (ש"ע).
 מ ח י ה נ פ ש ו ת (מעכאיע נעפּאָשעס) זיין — אויפּלעבן; ל'עבעדיק מאַכן; דערקוויקן.
 ● מיטן קוק האָט ער מחיה נפשות געווען (פרץ).
 ד י מ ח י ל'ה (מעכיל'ע) — פּאָרגעבונג; אַנטשולדיקונג, דאָס נישט פּאָראַיבל האָבן.
 ● ער בעט בערטשיקן מחילה צום ל'עצטן מאָל (מ. בורשטיין).
 ד י מ ח י צ'ה — מ ח י צ'ו ת (מעכיצע — מעכיצעס) — צווישן-ווענטל, אַ וואַנט וואָס טייטט אָפּ; גרענעץ.
 ● צווישן די דאָזיקע קינדער איז פּלו-צים אויסגעוואַקסן אַ וואַנט, אַ מחיצה (ש"ע).

דער מ ח ו צ'ף — מ ח ו צ'פּים (מעכוצעף-מעכוצאָפּים) — פּרעכער, פּאַרשייטער.
 דער מ ח ו ת'ן — מ ח ו ת'ים (מע-כוטן — מעכוטאָנים, מאַכעטאָנים) — פּאָטער אָדער נאָענטער קרוב פון חתן-פּלה; באַפריינדעטער, אייגענער, נאָענטער.
 ד י מ ח ו ת'נע ש אָ פּט (מעכוטאָנע-שאַפט, מאַכעטאָנעשאַפט) — פּריינט-שאַפט, אָנקערעכץ.
 ● עפעס האָט זיך געפונען אַ מזוהנע-שאַפט צווישן זייערע נשמות (ש"ע).
 ד י מ ח ו ת'נע ט ט ע ס — מ ח ו ת'נע ט ט ע ס (מעכוטענעסטע — מעכוטענעסטעס) — מוטער אָדער נאָענטע קרובה פון חתן-פּלה; אייגענע, נאָענטע, באַ-פריינדעטע.
 דער מ ח ו ר — מ ח ו ר'ים (מאַכ-זער — מאַכזורים)—זאַמלונג פון תפילות אויף ימים טובים.
 מ ח ז'יק (מאַכזיק) זיין — אונטערשטיצן, אונטערהאַלטן.
 ● פּאַרוואָס זאָל די שטאָט נישט מחזיק זיין אַזאַ נוצלעכן מענטשן? (ממ"ס).
 מ ח ז'יר ל'מוטב (מאַכזיר ל'עמוטעוו) זיין — אומקערן צום גוטן, אַרויפפירן (אַ זינדיקן) אויפן גוטן וועג.
 ● מען דאַרף מחזיר ל'מוטב זיין, מוסר זאָגן, צום האַרצן רעדן (פרץ).
 מ ח ז'ק (מעכאָזעק) זיין — שטאַרקן.
 ● דער בטחון האָט אים מחזק געווען (בערדיטשעווסקי).
 ד י מ ח ז'ה — מ ח ז'קו ת (מאַכזאָקע — מאַכזאָקעס) — אָנהאַלט; אָנשפּאַר; באַציונג.
 ● איך האָב מיט זיי נישט געהאַט קיין אינטימערע מחזקות (זשיטל'אָוסקי).

מאַכנעס) - גרופע; מענגע; לאַגער.
 ● די געזונטע מחנות גייען (פעפער).
 מחנות ווייז (מאַכנעסווייז) - גרופנ-ווייז.
 ● מיט דעם לייכט וועלן מיר פאַריאַגן די בייזע גייסטער, וואָס ווימלען מה-נותווייז אויף דער ערד (אַפּאַטאַשו).
 מהנך (מעכאַנעך) זיין - דערציען.
 ● דעם עלטערן זון האָט זי מהנך גע-ווען אויף איר דרך (בערדיטשעווסקי).
 מהרים (מאַכרים) זיין - אַריינגיין אין חרב, פאַרשעלטן, אויטשליסן פון דער געזעלשאַפט (ביי רעליגיעזע יידן).
 די מחשבה - מחשבות (מאַכ-שאַווע - מאַכשאַוועס) - געדאַנק, מיין.
 ● אַז איר קומט אַריין צו אַ גרויסן מענטשן, פאַרפלאַנטערן זיך אייך די מחשבות (ש"ע).
 די מחשבה זרה - מחשבות זרות (מאַכשאַווע זאַרע - מאַכשאַ-וועס זאַרעס) - פרעמדער, שלעכ-טער געדאַנק.
 די מטבע - מטבעות (מאַטבייע-מאַטבייעס) - געלטשטיק.
 ● אַז מען האָט די מטבע, האָט מען די דעה (פאַלקסווערטל). לאַמיר אַג-קוקן די אַנדערע זייט פון דער מטבע (ש"ע).
 די מטה - מות (מיטע - מיטעס) - זע: מיטה.
 מטהר (מעטייער) זיין - רייניקן, אַרומ-וואַשן אַ געשטאַרבענעם.
 דער מטופל - מטופלים (מע-טופל - מעטופאַלים) - באַלאַסטעט מיט אַ גרויסער פאַמיליע. זע: בעל-מטופל.

מחיצה דיק (מעכיצעדיק) - אָפּגע-טיילט; צווישנדיק.
 ● ס'איז געווען אָפּגעטיילט מיט אַ מחיצהדיק ווענטל (ש. אַש).
 די מחלה - מחלות (מאַכלע - מאַכלעס) - קראַנקהייט, שלאַפּקייט.
 ● פוילקייט איז די שווערסטע מחלה.
 די מחלוקה - מחלוקות (מאַכ-לויקע - מאַכלויקעס) - זע: מחלוקת.
 די מחלוקת - מחלוקתן (מאַכ-לויקעס - מאַכלויקעסן) - שטרייט, קריגעריי, שפאַרעניש, רייסעניש.
 ● אַ מחלוקת איז ווי פּיער (פאַלקס-ווערטל לויט א. בערנשטיין).
 די מחלוקת לשם שמים (מאַכ-לויקעס לעשעם שאַמאים) - מחלוקה פאַר גאָטס וועגן; אידייאַישער שטרייט.
 ● די רייסענישן וועגן אַ מחלוקת לשם שמים, צוליב דעם פּבור פון יידן (ממ"ס).
 מחלף (מעכאַלעל) זיין - פאַרשוועכן; שענדן; פראַפּאָנירן.
 מחלף קודש (מעכאַלעל קוידעש) זיין - פאַרשוועכן, שענדן אַ הייליקייט.
 מחלף שבת (מעכאַלעל שאַבעס) זיין - פאַרשוועכן דעם שבת.
 דער מחמיר - מחמירים (מאַכ-מיר - מאַכמירים) - שטרענגער, האַרבער (רב), דער וואָס מאַכט אַרץ טריף, דער וואָס טייטשט אויס האַרב דאָס (רעליגיעזע) געזעץ.
 מחמת (מאַכמעס) - צוליב, וועגן, ווייל.
 ● נישט, חלילה, מחמת פאַרימעררי זאָג איך דאָס (ש"ע).
 די מחנה - מחנות (מאַכנע -

(זיך) מטר ריח (מאטריעך) זיין - (זיך) באַמיען; באַלעסטיקן.
 זייט זיך נישט מטריח, איך גיי אַליין (מ"ט).
 מי ומי ההולכים? (מי וואָמי האָהוילכים) - "ווער און ווער זענען די מיטגייער?" מיט וועמען גייט מען צום טיש?
 אָבער וווּ איז דער יונגער דור? מי ומי ההולכים? (מ. בורשטיין).
 מי יודע (מי יודיעע ויעדייע) - ווער ווייס.
 אַלע שיסן אויט מיט אַזאָ געלעכטער, גלייך ווי איך וואָלט געזאָגט מי יודע וואָס פאַר אַ נאַרישקייט (ש"ע).
 "מי יחיה" (מי ייכיע) - "ווער עס זאָל לעבן" (א זאָץ פון דער תפילה, ונתנה תוקף, ז"ד).
 "מי ימות" (מי יאָמוט) - "ווער עס זאָל שטאַרבן" (א זאָץ פון דער תפילה, ונתנה תוקף, ז"ד).
 ווער עס זיינט אויפן "מי ימות", און ווער אויפן "מי יחיה" (ווער עס וויינט, פאַרוואָס אים איז שלעכט, און ווער - פאַרוואָס יענעם איז גוט - שפּריכוואָרט).
 "מי שברך" (מי שעביירעך) - "ווער עס האָט געבענטשט" - א תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן ביים ליי-ענען די תורה און אויך אויף אַרע-ליגיעזער שמחה (ברית, התונה אדג"ש).
 אַ מי-שברך כאָפּן - כאָפּן אַ זידל.
 אַ טרוקענער מי-שברך העלפט ווי טרוקענע באַנקעס (פאַלקסווערטל).
 מיאוס (מיעס) - העסלעך; נישט שיין.
 ביי אַ מאמע איז נישטאָ קיין מיאוס קינד (פאַלקסווערטל).

ער איז געווען אַ מטופל מיט קינדער פון אַלערליי ווקס (ש"ע).
 דער מטורף - מטורפים (מעטור-רעף - מעטוראָפּים) - צעמישטער, צערודערטער, משוגענער.
 מטושטש (מעטושטעש) ווערן - פאַר-נעפּלט, פאַרווישט, צעמישט ווערן.
 דערנאָך זענען די זכרונות מטושטש געוואָרן (פרץ).
 מטיב (מייטיוו) זיין - פאַרגיטיקן, זיין גוטויליק.
 מטיב חלום (מייטיוו כאַלעם) זיין - אויסטייטשן אַ חלום צום גוטן.
 נאָכן דאווענען וועלן מיר אייך מטיב חלום זיין (אַנסקי).
 מטלעס, מטלעסין (מעטאַל-טעלעין) - מ"צ - באַוועגלעכער שטוב-אינווענטאַר; זאָכן, וועלכע מען קאָן לייכט איבערטראָגן; הפצים (ז"ד).
 מטמא (מעטאַמע) זיין - פאַראומריי-ניקן, מאַכן שמוציק (איז גייסטיקן זיך).
 זיי האָבן מטמא געמאַכט דאָס היי-ליקע אָרט (אַפּאַטאַשו).
 דער ממון (מאַטמען) - שאַץ, אוצר, אַ סך געלט.
 וועמען פאַרטרויט מען אַזאָ ממון מיט געלט? (ש"ע).
 מענים (מאַטים) זיין - באַטאָנען, אַקצענטירן.
 ער איז נאָך אַמאָל מטעם: גוט יום דיר, רבקה-ביילע! (פרץ).
 זיך מטפּל (מעטאַפּל) זיין - זיך פאַר-נעמען, זיך באַשעפּטיקן.
 זיך זענען זיך מטפּל מיט דער פּראַגע.

מגונות (מידע מעגונע - מידעס מעגונעס) מיאוסע מידה, העטלעכע אייגנשאפט.

● נאָכרומען אָן אַנדערן איז אַ מידה מגונה, אַ מיאוסע מידה (פרץ).

דאָס מידת-הדין (מידאָס-הדין) - שטרענגע גערעכטיקייט, האַרבע אויס-לייגונג פונעם געזעץ; האַרבקייט; שטרענגקייט. קעגנזאץ: מידת-הרחמים (ו"ד).

דאָס מידת-הרחמים (מידאָס-האַ-ראַכמים) - מילדע אויסלייגונג פון-נעם געזעץ; מילדקייט. קעגנזאץ: מידת-הדין (ו"ד).

● מידת-הרחמים וואַקסט פון טאָג צו טאָג (פרץ).

דאָס מידת-סדום (מידאָס-סדאָם) - שלעכטע מידה (ווי אין סדום).

דער מיוחס - מיוחסים (מעיו-כעס - מעיוכאָסים) - איידלמאַן; יחסן; דער וואָס שטאַמט פון אַן אַנגעזענער משפּחה; פּריוויליגירטער, אַנגעזענער.

● כאַסקל איז ווייניקסטנס אַ מיוחס, שטאַמט פון אַ גרויסער משפּחה (ממ"ס). ער איז מיט איין מאָל גע-וואָרן אַ מיוחס ביי אַלעמען (ש"ע).

די מיוחסע - מיוחסים (מע-יובעסטע - מעיוכעסטעס) - זע: מיוחסת.

די מיוחסת - מיוחסות (מעיו-כעסטעס - מעיוכאָסוים) - אַדעליקע פּרוי, יחסנטע, אַריסטאָקראַטין, די וואָס שטאַמט פון אַן אַנגעזענער משפּחה; פּריוויליגירטע, אַנגעזענע.

● קיין גרויסע מיוחסת איז זי ביי דער שוועסטער גישט געווען (ש"ע).

זיך מיאש (מעיאַעש) זיין - פאַר-צווייפלען; רעזיגנירן.

● מען האָט זיך שוין פונעם קראַנקן מיאש געווען (ש. אש).

מיגיע - פּו (מיגיע [מעיעגיע] - קא-פּו) - פון דער אַרבעט פון זיין האַנט, פון זיין מי. זע: מיגיע כפּיו.

מיגיע כפּיה (מעיעגיע קאפּעאַ) - פון דער מי פון אירע הענט, פון איר אייגענער אַרבעט.

● און געשפייזט האָט זיך די אלמנה מיגיע כפּיה (פרץ).

מיגיע כפּיו (מעיעגיע קאפּאָו) - פון דער מי פון זיינע הענט, פון זיין אייגענער אַרבעט.

● דער מיוחס ווערט דער אַרבעטער, וואָס לעבט מיגיע כפּיו (זשיטל־וואָסקי).

מידלד (מעיאַד לעיאַד) - פון האַנט צו האַנט.

● מידלד האָב איך אויך צעטיילט אַ פּופציק גילדן (פרץ).

די מידה - מידות (מידע - מי-דעס) - אייגנשאַפט; כאַראַקטער-אייגנשאַפט; זיטן.

● אָפהענטיקייט איז נישט קיין יידישע מידה (י. אַקרוטיני).

די מידה טובה - מידות טובות (מידע טויווע - מידעס טויוועס) - גוטע אייגנשאַפט, גוטע זיטן.

● אַזעלכע מידות טובות, וואָס רייכע עלטערן קאָנען זיי זייערע קינדער נישט געבן (ממ"ס).

די מידה פּנגד מידה (מידע קע-נעגעד מידע) - "מאָס פאַר מאָס", דאָס אָפּצאלן יענעם אַזוי ווי ער האָט געטון, לויט זיין פאַרדינסט.

די מידה מגונה - מידות

דער מיזש - מיזשבים (מעיו-
שעו - מעיושאווים) - באדאכטער,
באקלערטער; געלאסענער, געזעצטער.
מיזשביק (מעיושעוודיק) - בא-
דאכט, באקלערט, געלאסן, געזעצט.
● זיי זענען געזעצטע, מיזשביקע
מענטשן (מ. בורשטין).
זיך מיחד (מציאכעד) זיין - זיך
אָפּוּנדערן.
● ער פלעגט זיך אויך מיחד זיין אַליין,
אַליין אין די פעלדער (אנכיי').
דער מיחוש-מיחושים, מיחושן
(מייכעש - מייכושים, מייכושן) -
שוואַכקייט, ווייטיק; שלאַפּקייט.
● עס, גאַרנישט, אַ מיחוש, עס וועט
אַזוי זיך איבערגיין (ממ"ס).
די מיטה - מיטות (מיטע - מי-
טעס) - בעטל, טראַג-בעטל פאַר אַ
טויטן.
● אַ שוואַרצע מיטה האָט מען געזען
אויף אַקסלען פון מענטשן (נאַמבערג).
מייכאַס (מייכאַסל) - נאָמען פון אַ
מאַנצביל. פאַרקירצט: מיכל.
מילאַ (מיילע) - נו, זאָל זיין.
● מילאַ, האָב איך נישט געטראָפּן (ש"ע).
די מילה (מילע) - באַשניידונג, דאָס
יידישן פון אַ יינגל לויט דער יידי-
שער רעליגיעזער פּראָצעדור.
דאָס מים (מאים) - וואַסער.
דאָס מים אַחרונים (מאים אַכרוי-
נים) - „דאָס לעצטע וואַסער“, דאָס
ביסל וואַסער צו וואַשן די הענט
נאָכן עסן (פאַרן בענטשן) ביי רעלי-
גיעזע יידן.
● לָאָז מען בעטער געבן אַ ביסל מים-

אחרונים-וואַסער, וועלן מיר בענטשן
(ש"ע).
מים המאריים (מאים האַמעאַרע-
רים) - פאַרשאַלטן וואַסער (וואַס
מען פלעגט אַמאָל געבן צו טרינקען
אַ פרוי, וועלכע מען האָט באַשול-
דיקט אין נישט-געטריישאַפט).
די מימרא - מימרות (מעמרע -
מעמרעס) - סענטענץ; זאָגעכץ, נאָכ-
זאָגעכץ; ווערסיע.
● נישט תמיד איז אמת, וואַס טראַגט
זיך אַרום אין דער וועלט, ס'איז זיך
אַ מימרא (ממ"ס).
I 1) דאָס מין - מינים (מין -
מינים) - סאָרט; אַרט.
● שוואַמען זענען פאַראַן פאַרשידענע מי-
נים, יעדעס מין האָט זיין קאָליר (מ.
בורשטין).
2) דער מין - מינים (מין - מי-
נים) - געשלעכט.
● אין דער יידישער שפּראַך זענען פאַ-
ראַן דוויי מינים.
II דער מין - מינים (מין - מינים) -
הערעטיקער; אפיקורס.
● אַרבעט דער מין דערווייל, פאַר
בחורים דרשנט ער וועגן טבע (פּרץ).
דער מין גמור (מין גאַמור) - פול-
שטענדיקער אפיקורס.
● דער וואַס האָט געשריבן די קמיעה,
איז אַ מין גמור (א. ביק).
דער מין זכר (מין זאָכער) - מענ-
לעכער מין, מענלעך געשלעכט.
דער מין נקבה (מין נעקיווע) -
ווייבלעכער מין, ווייבלעך געשלעכט.
דער מין סתם (מין סטאַם) - זאָכלע-
כער מין. דריטער מין.

מאָקאַפּים) - מפּבער; העלדישע יידישע משפּחה (חשמונאים), וואָס האָט געקעמפּט קעגן די סיריער פּאַר דער פּרייהייט פּון יידישן פּאַלק (II יאַרהונדערט פ"ק).

די מ פ ה - מ כ ו ת (מאַקע - מאַקעס) - פּלאַג; בלאַטער, געשוויר אדג"פ.

אָ די מ פ ה האָט גוט אָנגעריסן, עפנט זי זיך אַליין (פּאַלקסווערטל).

ער עסט אַ מ פ ה - ער עסט גאַר-נישט. ער האָט אַ מ פ ה - ער האָט גאַרנישט.

אַ מ פ ה אַ ש ר ל א כ ת ו ב ה ב ת ו ר ה (מאַקע אַשער לוי קסוואַ באַטויראַ) - אַ פּלאַג וואָס איז נישט אָנגעשריבן אין דער תּוּרָה, אַ גרויסע פּלאַג, אַן אומגליק, אַן אָנשיקעניש.

אַ מ פ ה א ש ר ל א כ ת ו ב ה ב ת ו ר ה רופּט מען אים אין שטאַט און מען היט זיך פאַר אים ווי פאַר פּייער (ש"ע).

דער מ כ ו ב ד - מ כ ו ב ד י ם - (מע-כּוּבַעַד - מעכּוּבַאַדִּים) - אָנגעזע-ענער, זשױבער מענטש.

ער איז געווען דער עלטסטער און דער מכוּבַדסטער פּון אַלע איינווי-נער אין קוילער-געסל (ש. אַש).

(זיך) מ כ ו ו ן (מעכּוּוּן) זיין - באַ-טראַכטן; זיך פאַרטיפּן, אַריינטראַכטן (מיט כּוּוּנָה); צילן, מיינען.

ער האָט אויסגעזוכט דאָס פאַרבאַרגן-סטע אָרט און אַוועקגעשטעלט זיך מכוּוּן צו זיין (ש. אַש). איך בין נישט מכוּוּן צו שצדיקן די זאַך.

מ כ ו ח (מיקויעך) - וועגן.

איך האָב מיט אייך צו שמועסן מכוּח אַן ענין (ממ"ס).

מ כ ו ח א ל ה פּוּע ל (מיקויעך על

דאָס מינוט (מינעס) - הערעזיע; אפיקורסות.

זי (די קמיעה) איז פול מיט מינות (א. ביק).

דער מינוט - מינוטים (מינעט - מינוטים) - קליינער טייל, מינו-דערהייט.

אין צאָרשן רוסלאַנד האָט מען יידן ווי אַ נאַציאָנאַלן מינוט שטאַרק פאַר-פּאַלט.

דער מיקוילין - מיקוילין (מייקל-מייקילין) - מילדער, פאַרלייכטערנ-דיקער, דער וואָס זוכט פאַרמילדע-רונגס-מאָטיוון (ביים פּסקענען ריטו-עלע שאַלוח), דער וואָס באַמיט זיך צו מאַכן כּשׁ.

די גאַנצע געגנט האָט געוויסט, אַן ר' משה איז אַ גרויסער מיקל (אַפּאַ-טאַשו).

זיך מיט ש ב (מעיאַשעו) זיין - האָבן אַ ישוב, זיך באַטראַכטן, באַרעכענען, באַקלערן, באַראַטן.

זייט זיך טאַקע באַלד מיטש, און גיט אַן עצה (ממ"ס).

די מי ת ה - מי תות (מיסע - מי-סעס) - טויט, דאָס שטאַרבן.

די מי ת ה - מ ש ו נ ה - מי תות - מ ש ו נות (מיסע-מעשונוע - מיסעס-מעשונועס) - ביזער טויט, אומנאַ-טירלעכער טויט.

ער האָט שיער, שיער נישט איינגע-נומען אַ מיתה-משונה (ש"ע).

מ כ ב ד (מעכּאַבעד) זיין - באַערן; אויפנעמען אַ גאַסט מיט כּיבוד.

זי האָט מיך מכוּבד געווען מיט טיי און איינגעמאַכטס (ש"ע).

דער מ כ פ י - מ כ פּים (מאַקאַפּי -

- איר האָט דאָרט באַקומען מכל טוב, וואָס איינער האָרץ גלוסט.
- מ כ פ - ש פ נ (מיקאַלשקן) - אוודאי און אוודאי, געוויס.
- „מה-דאָך“, זאָגט זי, „יענע איז שייך, מכל-שפן איך“ (א. שטיינבאָרג).
- מ כ ל מ ר ש ט (מיקלוימערשט) - צווי צו זאָגן, מאַכנדיק אָן אָנשטעל.
- [וער] עסט מכלומרשט נישט קיין זיסע זאָכן און כאַפט לעקעך פון טאָץ (פרץ).
- מ כ מה וכמה טעמים (מיקאַמאָ וועקאַמאָ טיימים) - צוליב אַ סך און אַ סך מאַטיוון.
- דער אַרטיקל איז אינטערעטאַנט מכמה וכמה טעמים (נ. מיניזל).
- מ כ מה וכמה שנים (מיקאַמאָ וועקאַמאָ שאַנים) - פון אַ סך און אַ סך יאָרן.
- יוין מכמה וכמה שנים רוישן צוויי מאָל אין טאָג אַלע זיבן הימלען מיט לייבל קאָנסקיוואַלערס „שמע ישראל“ (פרץ).
- מ כ מה טעמים (מיקאַמע טיימים) - צוליב אַ סך מאַטיוון.
- דאָס לוינט מיר נישט מכמה טעמים (ממ"ס).
- מ כ מה לשונות (מיקאַמע לעשו-נעס) - פון אַ סך שפראַכן.
- טויזנטער מענטשן מכמה לשונות גייען אין די גאַסן (בערדיטשעוואַסקי).
- מ כ מה שנים (מיקאַמע שאַנים) - פון אַ סך יאָרן.
- איך גיי שוין אַרום איבער די דער-פער מכמה שנים (ד. פינסקי).
- דער מ כ נ י ס - אורח (מאַכניס-אוי-רעך) - גאַסט-פריינדלעכער מענטש,

- האַפּויעל) - פון קענען ביז טון; פון טעאָיע ביז צו דער פראַקטישער פאַרווירקלעכונג.
- דער אינושינער פלעגט מיט זיינע טעכנישע קענטענישן העלפן ואים אַרויסצוברענגען זיינע המצאות מפה אַל הפועל (ושיטלאַווסקי).
- מ כות אכזריות (מאַקעס אַכזאָ-ריעס) - מ"צ - גרויזאַמע, שרעק-לעכע קלעפּ.
- און מפות אכזריות פלעגט מען אים שלאַגן (פרץ)
- מ כות רצה (מאַקעס רעצאַך) - מ"צ - מערדערישע קלעפּ.
- האָט מען עטלעכע פון אונדז גע-בונדן און געשלאַגן מפות רצה (ש"ע).
- זיך מ-כין (מייכין) זיין - זיך צוגרייטן.
- געביטן איר קלייד און זיך מכין גע-ווען (ח. נ. ביאליק).
- „מכירת יוסף“ (מעכיראַס יאַסעף) - „דאָס פאַרקויפן יוספּן“ (דורך זיינע ברידער לויט דער ביבלישער דער-ציילונג), נאַמען פון אַ פורים-שפּיל.
- אפשר ווילט איר, מיר זאָלן אייך שפּילן „מכירת יוסף“. (ש"ע).
- מ כ ל ה מינים (מיקאַל האַמינים) - פון אַלע סאָרטן.
- מ כ ל ה מינים שהוא (מיקאַל האַמינים שעהו) - פון אַלערליי סאָרטן, וואָס זענען פאַראַן; פון אַדץ וואָס אין אים איז פאַראַן.
- דערפון איז אַריס אַ שוואַם, נישט קיין הונט-שוואַם, נאָר אַ שוואַם מכל המינים שהוא (פרץ).
- מ כ ל טוב (מיקאַל טווי) - פון אַל-דאָס גוטס, פון אַלעם גוטן.

שעף - מעכאשפים) - פישוף-מאכער.
 צויבערער, קונצן-מאכער.
 ● א מכשף... מאכט עפעס רעגן אין שטוב און שניי (פּרץ).
 די מכשפה - מכשפות (מאכ-שייפע - מאכשייפעס) - פישוף-מאכערין, צויבערין.
 ● א געמאכטע מכשפה איז ערגער פון אן אמתער (פאָלקסווערטל).
 די מפת-מדינה (מאָקעס-מעדינע) - לאַנד-פּלאַן, אַ מפה וואָס האָט אַרומ-געכאַפט דאָס גאַנצע לאַנד.
 ● די דאָזיקע ברואים זענען אַ מכת-מדינה, זיי זענען פאַרשפּרייט אומע-טום (מ"ס).
 מ' (מאָל) זיין - באַשניידן, יידישן (אויף אַ ברית) לויט דער רעליגיעזער פּראָצעדור.
 מ'א (מאָלע) - פּול, באַצייכענונג פון זיין אַנגעטורנקען, זיין שיכור.
 ● דאָס פּלעשל איז געוואָרן ליידיק און ער איז געוואָרן מלא (ש"ע).
 מ'א גדולה (מאָלע געדולע) - פּול מיט פּרייד.
 ● דערזען די בעלי-בתיים מיט די צע-פּליקטע קאַפּאָטעס, זענען די ווייבער געוואָרן מלא גדולה (ש"ע).
 מ'א גזלן (מאָלע גאַזלען) - פּול מיט בייזקייט, מיט צאָרן.
 ● ער איז מלא גזלן אויף דעם יונגן אורח, וואָס איז קלאָר אומעטום ווי אַ וואַסער (ש"ע).
 מ'א וגדוש (מאָלע וועגאַדעש) - פּול אַנגעשטאַפט מיט וויסן.
 ● ער איז געווען אַ מלא וגדוש, אַ שטיק ענציקלאָפּעדיע.
 מ'א חימה (מאָלע כיימע) - פּול מיט צאָרן, מיט פּעס.

דער וואָס נעמט אויף געסט, (אורחים).
 ● און אַ מכניס-אורח איז שמואל פון אייביק אָן (פּרץ).
 די מכניס-אורחטע (מאָכניס-אירעכטע) - גאַסטפּריינדלעכע.
 מכפר (מעכאַפּער) זיין - פאַרגעבן (זינד); מוחל זיין; פאַרגיטיקן.
 ● זי האָט אַנגענומען פאַר ליב דעם טויט און האָט געבעטן, ער זאָל אויף איר מכפר זיין (פּרץ).
 מכפר-פנים (מעכאַפּער-פּאַנעם) זיין - פאַרגיטיקן, איבערבעטן.
 ● דיקשטיין און נאַטאַנאָן ווילן אים (פּרצן) זיין שטעלע אָפּוואַגן און דער-מיט מכפר-פנים זיין די קיבאַזשעוו-סקיס (דינעוואָן).
 מכריז (מאָכריז) זיין - אויסרופן.
 מכריז ומודיע (מאָכריז ומודיע) זיין - אויסרופן און צו וויסן טון.
 ● איז ער אַוועק נאָכקאַנטראָלירן די זאָך און דערנאָך זי מכריז ומודיע זיין איבער דער שטאָט (מ. בורשטין).
 מכריע (מאָכריע) זיין - אַנטשיידן, דעצידירן (ווען צוויי בעלי-דינים קע-נען נישט דורכקומען צווישן זיך).
 דער מכשול - מכשולים - (מיכשול - מיכשולים) - שטרויכלונג, שטערונג, אָפּהאַלט.
 ● עס איז געשען אַ מכשול און ער האָט נישט געקאַנט קומען.
 דער מכשיר - מכשירים (מאכ-שיר - מאַכשירים) - ווערקצייג, אינסטרומענט.
 ● ער פאַרקאַטשעט די אַרבל און שאַרט צונויף די מכשירים (מ. בורשטין).
 דער מכשף - מכשפים (מאכאַ

● דער מלאך המות שחט (שעכט) און בלייבט גערעכט (פאלקסווערטל).

דער מלאך-השרום - מלאכי-השרום (מאלעך-האשאלעם - מא-לאכי-האשאלעם) - מלאך פון פרידן, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאר-שטעלונג.

● נישט אין אלע יידישע הייזער ני-דערן אראפ די מלאכי-השרום (ש"ע).

דער מלאך-חבלה - מלאכי-חבלה (מאלעך-כאבלע - מאלא-כיי-כאבלע) - שלעכטער מלאך, וואס פייניקט די זינדיקע נאָכן טויט, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאר-שטעלונג.

● א גיהנום ברענט, שדים טאנצן, מלאכי-חבלה פירן א פייערדיקן ראָד (פּרץ). צוויי מלאכי-חבלה נעמען אייך און וואַרפן אייך פון עק וועלט ביזן אנדערן (ש"ע).

דער מלאך-עליון - מלאכי-עליון (מאלעך-עליון - מאלאכי-עליון) - אייבערשטער מלאך, גאָטס שליח.

● מלאכי-עליון שוועפן און טראָגן זיך אין דער לופטן (ש"ע).

די מלאכה - מלאכות (מעלאַכע - מעלאַכעט) - פאך; אַרבעט, האַנט-ווערקעריי.

● אַז מען האָט אין דער האַנט אַ מלאכה, קומט אין שטוב אַריין די ברכה (שפּריכוואַרט).

די מלאכה בזויה (מעלאַכע בזויע) - העסלעכע מלאכה; מיאוס, פאַראַכ-טעט פאך.

● ס'איז אַ מלאכה בזויה, מען דאַרף האָבן צו טון מיט עמי-הארצים (פּרץ).

● פלעגט ער זיך אָנצינדן, ווערן מלא חימה (ש"ע).

מלא חן (מאלעך כּיין) - פול מיט רייך, זייער שיין, גראַציעז.

● זי איז געוון מלא חן, שיין ווי די וועלט (ש"ע).

מלא-קומתו (מעלוי-קוימאָטוי) - אין זיין פולער הויך, גלייך אויס-געצויגן.

● פלוצלונג שטעלט ער זיך אויף מלא-קומתו, גלייך אַ בוים וואָלט אַרויס-געשפרונגען פון דער ערד (פּרץ).

מלא רציחה (מאלעך רעציעכע) - פול מיט בייזקייט, מיט גרימצאָרן.

● הינט האָבן אַ טבע: ווי באַלד זיי דערזען פאַר זיך אַ לאַנגע קאָפּאַטע, צווי ווערן זיי מלא רציחה (ש"ע).

מלא שמחה (מאלעך סימכע) - פול מיט פרייד; פּריילעך.

● איז פון אלץ אַראָפּ די מרה-שחורה, אַץ איז געוואָרן מלא שמחה (פּרץ).

דער מלאך - מלאכים (מאלעך - מאלאַכים) - געטלעך וועזן, שליח פון גאָט, באַדינער פון גאָט, הימל-באַשע-פעניש מיט פּליגלען, לויט דער רע-ליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג. באַ-צייכענונג פון זייער אַ גוטן מענטש. ● מיט די ווייסע ברייטע פליגלען זע-נען די מלאַכים געפּלויגן (ש"ע).

דער מלאך הגואל (מאלעך הא-גויעל) - דער אויסלייזנדיקער מלאך.

דער מלאך הדומה (מאלעך הא-דוימע) - דער מלאך איבער די קברים, איבער די טויטע.

דער מלאך המות (מאלעך האַמאָ-וועס) - דער מלאך פון טויט.

● די מלווים מיידן די לעצטע הייזער, די צוויי צייט זיך אויס (מ. בורשטיין).
 די מלווה (מלווה) - מלכה - מלווה (מלווה) - מלכות, מלווה - מלכה - מעלאווע-מאלקע - מע-לאווע-מאלקעס) - „דאָס באַגלייטן די קעניגין“ - מאַלצייט, וואָס רע-ליגיעזע יידן עסן שבת-צו-נאַכטס צום געזעגענען דעם שבת.
 ● שבת-צו-נאַכטס האָבן זיך פאַרקלייבן מענטשן און ס'איז געווען אַ פריי-לעכע מלווה-מלכה (ממ"ס).
 די מלוכה - מלוכות (מעלכע - מעלכעס) - קעניגרייך; רעגירונג; שטאַט; מדינה.
 דער מלומד - מלומדים (מע-לומעד - מעלומאָדים) - געלערנטער, קענער, ווילקענעוודיקער.
 ● ער האָט אים געהאַלטן פאַר אַ מלומד, פאַר אַן אַרץ-ווייסער (ש"ע).
 דאָס מלומדות (מעלומדעס) - גע-לערנטקייט; לערעריי.
 די מלומדת (מעלומעדעס) - געלע-רנטע, קענערין, ווילקענעוודיקע.
 דער מלואפום (מעלופום) - זע: מלאפום.
 די מלחמה - מלחמות (מילכאַמע-מילכאַמעס) - קריג.
 די מלחמת גוג-ומגוג (מילכע-מעס גאַג-אומאַגאַג) - די מלחמה מיטן קעניג גוג און מיט זיין פאַלק מגוג. באַצייכענונג פון דער לעצטער מלחמה (פאַר משיחס קומען).
 ● האַלטן מיר שוין ביי מלחמת גוג-ומגוג (א. שטיינבאַרג).
 דער מליץ - מליצים (מייליץ - מייליצים) - פאַרטיידיקער, גוט-זאָגער, אַדוואַקאַט.

מלאכה, מלאכה נען (מעלאַכען) - מעלאַכענען) - קינצלען.
 ● זיי (די לידער) זענען פראַסט און עכט יידיש, נישט געמלאַכהט (ש"ע).
 דער מלאפום, מלאפום (מעלופום) - שריפטצייכן (ו), וואָס באַצייכנט אין העברעיִש דעם וואַקאַל און מלאפום-קינד - שוואַך, קליין באַ-שעפעניש.
 ● בין איך אָבער אויך נישט קיין מלאפום-קינד (ש"ע).
 דער מלבוש - מלבושים (מאַל-בעש - מאַלבושים) - אָנטוועכץ, קלייד, באַקליידונג.
 ● ער האָט נישט געהאַט קיין מלבוש מיט וואָס זיך צוצודעקן (פרץ).
 מלביש (מאַלביש) זיין - באַקליידן.
 ● ער האָט אים מלביש געווען פון קאַפּ ביז די פיס.
 מלביש ומניעיל (מאַלביש אומאַניל) זיין - באַקליידן און באַשוכן.
 ● מען האָט אים מלביש ומניעיל געווען פיד המלך... פון אַלעם גוטן: אַ שטריימל, שוץ און זאַקן... (פרץ).
 מלביש ערומים (מאַלביש אַרומים) זיין - באַקליידן נאַקעטע.
 ● דאָס גרעט שאַקלט זיך, הוידעט און וואַרפט זיך, גלייך עס וויל אַראָפּ-פאַלן און אַ האַלבע וועלט מלביש ערומים זיין (פרץ).
 דער מלוה - מלוות; מלווה - מלוות (מאַלווע - מאַלוועס) - הלוואה-געבער, געלט-אויסבאַרגער, פראַצענטניק.
 דער מלוה - מלוים; מלווה - מלווים (מעלאַווע - מעלאַוויים) - באַגלייטער, דער וואָס נעמט אַנטייל אין אַ צוויי.

ער האָט געהאַט גוטע מליצים פאַר זיך (ש"ע).

דער מליץ-יושר - מליצי-יושר (מיליץ-יושר - מיליציי-יושר) - פאַרטיידיקער, אַדוואָקאַט, גוט-זאָגער; גוטער מאַך.

נישט פאַרענטפערן זיך דאַרפן מיר, נישט קיין מליץ-יושר איז אונדז נויטיק (מ"ס).

די מליץ-יושרטע - מליץ-יושרטע (מיליץ-יושרטע - מיליץ-יושרטעס) - פאַרטיידיקערין, גוט-זאָגערין.

געזען אַביסל אַ מליץ-יושרטע! (ש"ע).

די מליצטע - מליצטעס (מיליצטע - מיליצטעס) - פאַרטיידיקערין, גוט-זאָגערין.

די מליצה - מליצות (מעליצע - מעליצעס) - וואָרט-באַפּונג, פּראָזע; פּסעוודאָ-ביבלישער סטיל אין דער השפּלה-ליטעראַטור.

מיט מליצה קאָן מען אַסך שרייבן און ווינציק זאָגן (ש"ע).

מליצהדיק (מעליצעדיק) - מיט וואָרט-באַפּונג; מיט פּראָזן; אין פּסעוודאָ-ביבלישן סטיל (גערעדט אָדער געשריבן).

האַט דער לערער דאָס בריוול איבערגעזעצט אין העברעיִש, מליצה-דיק (ש"ע).

דער מליך - מליכים (מעלעך - מעלעאָנים) - קעניג.

אַ נייער מליך - נייע גזירות (פּאַקס-ווערטל).

די מליכה - מליכות (מאַלקע - מאַלקעס) - קעניגין.

דאָס מליכות - מליכותן (מאַל-כעס - מאַלכעסן) קעניגרייך; רעגירונג.

איז וואָס, אַז מליכות איז קעניג אונדז? ווען איז דאָס מליכות מיט אונדז? (אַפּאַטאַשו).

II דער מליכות (מאַלכעס) - קעניג. אירע פּישמעג עסן דער מליכות (ש"ע).

דאָס מליכות הרשע (מאַלכעס האָרשע) - זע: מליכות הרשעה.

דאָס מליכות הרשעה (מאַלכעס האָרשאַף) - בייזע, שלעכטע קעניג-רייך. באַצייכענונג פון רוים (אַמאַל) און פון דייטשלאַנד (היינט).

דאָס מליכות יהודה (מאַלכעס יע-הודה) - די היסטאָרישע מלוכה יהודה אין ארץ ישראל (930-586 פ"ק).

דאָס מליכות ישראל (מאַלכעס ייסראַעל) - די היסטאָרישע מלוכה ישראל אין ארץ ישראל (930-720 פ"ק).

דאָס מליכות שמים (מאַלכעס שאַ-מאים) - דאָס הימלישע קעניגרייך, גאָטס קעניגרייך.

מליכות דיק (מאַלכעסדיק) - קעניג-לעך, גרויסאַרטיק.

ער האָט זי באַהאַנדלט מליכותדיק, אָפּגעהויכט דאָס אָרט, ווי זי איז געשטאַנען (אַפּאַטאַשו).

מליכאל (מאַלקיעל) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

מליכים (מעלעאָנים) - מ"צ - קעניג-ניגן - נאָמען פון אַ ביבל-בוך, ביבל-כראָניק.

דער מלימד - מלימים (מעלעאַמד-מעלעאַמנים) - רעליגיעזער לערער (אין חדר אָדער ישיבה).

ער האָט געהאַט גוטע מליצים פאַר זיך (ש"ע).

דער מליץ-יושר - מליצי-יושר (מיליץ-יושר - מיליציי-יושר) - פאַרטיידיקער, אַדוואָקאַט, גוט-זאָגער; גוטער מאַך.

נישט פאַרענטפערן זיך דאַרפן מיר, נישט קיין מליץ-יושר איז אונדז נויטיק (מ"ס).

די מליץ-יושרטע - מליץ-יושרטע (מיליץ-יושרטע - מיליץ-יושרטעס) - פאַרטיידיקערין, גוט-זאָגערין.

געזען אַביסל אַ מליץ-יושרטע! (ש"ע).

די מליצטע - מליצטעס (מיליצטע - מיליצטעס) - פאַרטיידיקערין, גוט-זאָגערין.

די מליצה - מליצות (מעליצע - מעליצעס) - וואָרט-באַפּונג, פּראָזע; פּסעוודאָ-ביבלישער סטיל אין דער השפּלה-ליטעראַטור.

מיט מליצה קאָן מען אַסך שרייבן און ווינציק זאָגן (ש"ע).

מליצהדיק (מעליצעדיק) - מיט וואָרט-באַפּונג; מיט פּראָזן; אין פּסעוודאָ-ביבלישן סטיל (גערעדט אָדער געשריבן).

האַט דער לערער דאָס בריוול איבערגעזעצט אין העברעיִש, מליצה-דיק (ש"ע).

דער מליך - מליכים (מעלעך - מעלעאָנים) - קעניג.

אַ נייער מליך - נייע גזירות (פּאַקס-ווערטל).

די מליכה - מליכות (מאַלקע - מאַלקעס) - קעניגין.

דאָס מליכות - מליכותן (מאַל-כעס - מאַלכעסן) קעניגרייך; רעגירונג.

- מ ל מ ד ז כ ו ת (מעלאַמעד זכוס) זיין - פאַרטיידיקן; גוט-זאָגן; פאַרגלעטן; אויסטייטשן צו גוטן.
- איך האָב אויף אים מלמד זכות גע- ווען (י. קאָטיק).
- דאָס מ ל מ ד ו ת (מעלאַמדעס) - (רע- ליגיעזע) לערעריי.
- האָב איך אפילו נישט געוואָלט אָנ- נעמען דאָס מלמדות (פרץ).
- די מ ל מ ד ק ע - מ ל מ ד ק ע ס (מע- לאַמעדקע - מעלאַמעדקעס) - פרוי פון אַ מלמד; רעליגיעזע לערערין פון מיידלעך.
- דאָס מ ל ק ו ת (מאַלקעס) - שמיץ, קערפערלעכע שטראַף (מיט ריטער).
- די מ ל ת א - ד ב ד י ח ו ת א - מ ל י - ד ב ד י ח ו ת א (מילסע-דעוודיכוסע- מיליי-דעוודיכוסע) - פריילעך וואָרט, גלייכווערטל.
- איך וועל אייך זאָגן אַ גלייכווערטל, אַ מלתא-דבדיחותא (פרץ).
- די מ מ (מעם) - דאָס דרייצנטע אות (מ) פונעם אַלף-בית.
- מ מ ה - נ פ ש ך (מימאַנעשעך, מימאַ- נעפּשעך) - אָדער-אָדער, אָדער יאָ, אָדער ניין; אויב שוין יאָ אזוי.
- ממה-נפשך, יאָ יאָ, ניין - ניין (ש"ע). ממה-נפשך, איר האָט געוואָרט אזוי פיל, וועט איר וואָרטן נאָך אַ ביסל (ש"ע).
- מ מ ו כ ן (מעמוכן) - פיגור פון דער פורים-דערציילונג.
- דער, דאָס מ מ ו ן (מאַמען) - געלט.
- דער, דאָס מ מ ו ן ק ו ר ח (מאַמען- קוירעד) - קורחס געלט; אַ סך געלט. זע: קורח.
- ער פלעגט פאַרדינען ממון-קורח (בערדיטשעווסקי).
- דער מ מ ו נ ה - מ מ ו נ י ם (מעמונע- מעמונים) - פאַרטרוינגס-מאַן, באַ- פולמעכטיקטער; עלטסטער.
- די ממונים אויף פאַנאָדערקלעפן די אַפישן וועלן עס אין קיין פאַל נישט דערלאָזן (נ. מייזיל).
- דער מ מ ז ר - מ מ ז ר י ם (מאַמזער - מאַמזיריים) - אומגעזעצלעך קינד (לויטן רעליגיעזן געזעץ). אַריבער- געטראַגן; קלוגער, געשיקטער; חברה- מאַן. ממזר-קלוג - זייער קלוג.
- דאָס איז שוין געווען דעם ממזרס מלאכה, זיינס אַ שפיצל (ממ"ס).
- די מ מ ז ר ט ע - מ מ ז ר ט ע ס (מאַמ- זערטע - מאַמזערטעס) - ווייבלעכע פאַרם פון ממזר.
- מ מ ז ר י ם (מאַמזעריש) - אויסטערליש.
- זענען געזעסן יינגע מיידלעך מיט ממזרישע לאַקעלעך (אַפאַטאַשו).
- די מ מ ז ר ת (מאַמזירעס) - זע: ממזרטע.
- מ מ י ל א (מימילע) - פון זיך אַליין (פאַרשטענדלעך), זעלבסטפאַרשטענד- לעך.
- וויבאלד אַפגעברענט, פאַרשטייט זיך דאָך ממילא, אַז איך בלייב אַן אַרע- מאַן (ממ"ס).
- מ מ י ת ן (מיימעסן) - מערדעריש שלאָגן; הרגענען, טויטן.
- פלעגט ער מיך שלאָגן, ממיתן אויף וואָט די וועלט שטייט. (ממ"ס).
- מ מ ל א (מעמאַלע) זיין - אויספירן; דערגאַנצן; פאַרטרעטן.
- דעם חסרון קאָן מען ממלא זיין (ממ"ס). דער מ מ ל א מ ק ו ם (מעמאַלע מאַ- קעם) - שטעלפאַרטרעטער.

דער מן (מאן) - שפייז, וואָס יידן האָבן געקליבן אין דער מדבר צום עסן (לויט דער ביבלי).

פרישע פעטע גריוון, וואָס צעגייען זיך אין מויל אַזוי ווי דער מן, וואָס די יידן האָבן געגעסן אין דער מדבר (ש"ע).

מן (מין) - פון.

מן המבחר והמובחר (מין האַ-מיוכער, והאַמיווכער) - פון דעם בעסטן (סאַרט), פון די בעסטע.

זאָלסטו קויפן אַ פאַר סוסיס, אָבער מן זמבחר, פון די בעסטע (ש"ע).

מן-הטתם (מין-האַטטאַם, מינעסטאַם, מיטטאַם) - וואַרשיינלעך; אויף געוויס.

איר ווייסט מן-הסתם (פרץ).

מן הצד (מין-האַצאד) - פון דער זייט, פון אַ זייט.

זייטיקע פאַרשיניגען, מענטשן מן הצד האָבן אַ סך מער געוויסט (ש"ע).

מן השמים (מין האַשאַמאַים) - פון הימל (באַשערט).

מיר איז אָבער אַנגעצייכנט געוואָרן מן השמים (ש"ע).

דער מנגן - מנגנים (מענאַגן - מענאַגנים) - זינגער, מוזיק-קענער.

ער איז אַ קליינער מנגן, ער האָט אַ קול פון אַ שלייען (ש"ע).

דער מנדב - מנדבים (מענאַדעוּ-מענאַדוּים) - שפענדער, דער וואָס שונקט געלט אויף אַ ווילטעטיקן צוועק.

מנדב (מענאַדעוּ) זין - שפענדן.

מנדר (מענאַדער) זיין - פייערלעך צוואַגן (אַ שפענדונג), שפענדן, שונקן

אַפטמאָל פלעגט דער ניי-געבאַקענער ממלא מקום שפילן זיך מיט דעם קלייננוואַרג (ד. קאַצענעלסאָן).

דער ממלא מקומו (מעמאַלע מע-קוימיו) - פאַרטרעטער אויף זיין אָרט.

ער האָט נישט איבערגעלאָזט קיין ממלא מקומו (ש. אַש).

ממעמקים קראתוך ד' (מי-מאַמקים קעראַסיכאַ אַדוינאַ) - „פון די טיפענישן רוף אין צו דיר, גאַט-אַ זאָץ פון תהילים.

אין שול פאַרן עמוד איז דאָך טיפער, ממעמקים קראתוך ד' (פרץ).

ממש (מאַמעש) - פאַקטיש, ווירקלעך; אין דער אמתן; קאַנקרעט.

עס איז ממש אַ ווונדער (ש"ע).

דאָס ממשות (מאַמאַשעס) - רעאַל-קייט, דאָס רעאַלע, ווירקלעכקייט, קאַנקרעטקייט; דאָס ווערטיקע.

זיינע רייד האָבן קיין ממשות נישט (ש"ע).

ממשות דיק (מאַמאַשעסדיק) - רעאַל, ווירקלעך; קאַנקרעט.

ממשוך (מאַמשיך) זיין - פאַרזעצן, קאַנטינאירן.

אין נעם זיך ווידער ממשוך צו זיין מיין ספור (אַנסקי).

די ממשלה (מעמשאַלע) - מאַכט, הערשאַפט, דאָס געוועלטיקן.

הייבט זיך מיר אָן וועלן אַרויסווייזן מיין ממשלה, מיין כוח (ש"ע).

ממתקים (מאַמטאַקים) - מ'צ - ווערטלעך; זיסוואַרג. באַצייכענונג פון געלט.

און די מתקים, - ווו נעמט מען די קלינגערס? (ממ"ס).

אויף א רעליגיעזן אָדער ווילטעטיקן צוועק (דורך טון אַ נדר).
 ● בין איך מנדר אַ נייעם דאָך אויפן אַלטן בית-המדרש (ש"ע).
 די מנה-יפה (מאַנע יאַפע) - שיין שטיק, שיין חלק; היפטע פּאַרציע; אַ סך; אַ גרויסע סומע.
 ● דאָרט ליגט אַ חלק פלייש, אַ מנה יפה, מיט שמאַץ בצוואַקסן (ש"ע).
 דער מנהג - מנהגים (מינעג - מינאַגים) - איינפירונג, שטייגער, לעבנס-שטייגער, געוויינטקייט (פון אַ רעליגיעזן כאַראַקטער); טראַדיציע.
 ● די געוויינהייטן פון דער באַפעלקערונג, אירע מנהגים, אירע טראַדיציעס (א. קאָטיק). אַ מנהג ברעכט אַ דין פּאָלקסווערטל.
 דער מנהג העולם (מינעג האַאוי-לעם) - שטייגער פון דער וועלט, אַזוי ווי עס פירט זיך אויף דער וועלט.
 ● מנהג העולם? די וועלט פירט זיך אַזוי? (ש"ע).
 דער מנהג ישן (מינעג יאַשן) - אַלטער מנהג, אַלטע טראַדיציע.
 ● ס'איז ביי אונדז אַ מנהג ישן, אַן אַל-טער מנהג (ש"ע).
 דער מנהיג - מנהיגים (מאַניג - מאַניגים) - פירער, אָנפירער.
 ● אַ מנהיג זאָל זיין דער, וואָס האָט אַ קלאָרן פּאַרשטאַנד און אַריינע נשמה (ממ"ס).
 דער מנהיג-הדור - מנהיגי-הדור (מאַניג האַדאָר - מאַניגי-האָדאָר) - פירער פון דור; גרעס-טער מענטש פון דער צייט.
 ● ער איז פּאַרט דער רעדל-פירער,

דאָס אייבערשטע פון שטייטל, דער מנהיג-הדור (פרץ).
 דער מנובל - מנובלים (מענווול-מענוואָלטים) - זע: מנוול.
 דער מנוול-מנוולים; מנוול-מנוולים (מענווול-מענוואָל-ליים) - עקלדיקער, מיאוסער, גע-מיינער, נידערטרעכטיקער.
 ● די דאָזיקע מנוולים ווייסן אפילו נישט, אַז זיי טוען עפעס שלעכטס. (נאַמבערג).
 די מנוולטע - מנוולטעס; מנוולטע - מנוולטעס (מענווולטע - עקל-דיקע, מיאוסע, געמיינע, נידערטרעכ-טיקע).
 די מנוולת (מענווועלעט) - זע: מנוולטע.
 די מנוחה (מענוכע) - רו; אָפרו.
 ● ער וואַנדערט פון אָרט צו אָרט און קאָן קיין מנוחה נישט געפינען (נ. מייזל).
 מנוחה (מענוכע) - נאַמען פון אַ פרוי.
 מנוחה דיק (מענוכעדיק) - רויק, שטיל.
 ● יידן שפּאַצירן זיך מנוחהדיק (ש. אַש).
 די מנורה - מנורות (מענוירע-מענוירעס) - לייכטער מיט זיבן רעזלעך (אָדער אַכט ביי אַ חנוכה-מנורה); עמבלעם פון מדינת ישראל.
 די מנה (מינכע) - פּאַרנאַכט-געבעט, דאָס דאָווענען פּאַרנאַכט ביי רעלי-גיעזע יידן.
 מנחם (מענאַכעם) - נאַמען פון אַ מאַנצביל.
 מנחם-אבל (מענאַכעם-אָוול) זיין -

יידישן געלערנטן, וואָס האָט אויס-
געפּוּלעט ביי קראָמוועלן זיי דערלוי-
בעניש אויף דעם צוריקקער פון יידן
קיינ ענגלאַנד (1604 - 1657).

דער מוֹט - מוֹסִים (מאַס - מיסים) -
שטייער-אַפּאַל.

● אין אַ צייט פון מסים, שטייערן און
פּאַדאַטקעס, מוז זי נעבעך אַליין
האַרעווען (מ. בורשטיין).

מספּיר (מאַספּיר) זיין - דערקלערן,
געבן צו פאַרשטיין.

● מען דאַרף פריער רעכט צעקייען און
ערשט נאָכדעם מספּיר זיין, געבן צו
פאַרשטיין, באַלייכטן (ש"ע).

מסדר (מעסאַדער) זיין - איינאַרדנען,
דורכפירן לויט אַן אָנגענומענעם סדר.

מסדר קדושין (מעסאַדער קע-
דושין) זיין - דורכפירן די רעליגיעזע
פּראָצעדור אויף אַ חתונה.

מסוגל (מעסוגל) זיין-פעיק זיין; צו-
געפאַסט זיין.

● איך בין נישט מסוגל אַרויטצוברענגען
מיינע געדאַנקען (פּרץ).

מסופן (מעסופן) - געפערלעך קראַנק,
פאַרביי.

● ווער איז דאָס אַזוי מסופן קראַנק (ש"ע).

מסופק (מעסופּעק) זיין - זיין אין
צווייפּל, צווייפלען.

● איך בין שטאַרק מסופק, צי פון הימל
קאָן מען האָבן געלֶט (פּרץ).

דער מסור - מוסרים (מאַסער-
מאַסרים) - זע: מסר-מוסרים.

די מסורה - מסורות (מעסוריע
מעסורעס) - טראַדיציע.

● מיט דער צייט האָבן זיי אויסגעשפּו-

טרייסטן דעם אבֶל (אין די זיבן טעג
פון שבעה-זיצן).

● ער גייט מנחם-אבל זיין אַ יידן, וואָס
ביי אים איז געשטאַרבן דאָס ווייב.
מנייה-וביה (מיניי-אוויי, מצניי-
ביי) - „פון זיך אַליין“, בליץ-שועל,
אין איין מינוט.

● ער מאַכט די גרעסטע רעכענונג
מניה-וביה, אין איין רגע (י. קאַטיק).

דער מנין - מנינים (מיניען -
מינאַנים) - די צאָל פון ווייניקסטנס
צען דערוואַקסענע יידן, וואָס איז
נויטיק צום דאווענען בצבור (ביי
רעליגיעזע יידן); באַצייכענונג פון
צען מענטשן; באַצייכענונג פון אַן
אַרט, וווּ מען דאוונט בצבור (ו"ד).

● ביי אַ געדעקטן טיש זענען געזעסן
אַ פינף מנינים יידן (אַפּאַטאַשו).

דער מנין ובנין (מיניען אוביניען) -
„צאָל און געבוי“, צונויפשטעל. זע:
רוב מנין ובנין.

די מניעה - מניעות (מעניע -
מעניעס) - שטערונג, אָפּהאַלט.

● פון מין זייט איז קיין מניעה נישט
געווען (מ"ס).

מנער ועד זקן (מינאַר וועאַד
זאַקן) - פון יונג ביז אַלט, פון קליין
ביז גרויס.

מנצה (מענאַצייעך) זיין - באַזיגן.
● זיי מנצח די שרעק (אַנסקי).

דער מנקר - מנקרים (מענאַקער -
מענאַקרים) - פלייש-טרייבערער.

● עס זענען געקומען די קצבים מיט
זייערע מנקרים (פּרץ).

מנשה (מענאַשע) - נאָמען פון אַ
מאַנצביל.

מנשה בן ישראל (מענאַשע בען
ייסראַעל) - נאָמען פונעם באַרימטן

דער מסית ומדיח (מייסיס אומא-
 דיעך) - פארפירער און איבעררע-
 דער, יצר הרע (ז"ד).
 ● קומט דעם בר-מינס קטיגור - דער
 געוועזענער מסית ומדיח (פרץ).
 מסכים (מאסקים) זיין - איינשטי-
 מען, צושטימען, זיין אין דער זעל-
 ביקער מיינונג.
 ● דו וועסט אפילו נישט מסכים זיין מיט
 מיר (ש"ע).
 די מסכתא-מסכתות (מעסעכטע-
 מעסעכטעס) - (תלמודישער) טראקטאט.
 א שווערע מסכתא-א שווערער טראק-
 טאט, א שווערער פראבלעם.
 ● עס איז א שווערע מסכתא, וואס
 דארף פיל גוטע מפרשים (ג. מייזיל).
 מסלול בשער (מעסאלסל בעסטי-
 רוי) - (דער וואס) קרייזלט, פוצט
 זיינע האר.
 ● ער גאלט נישט די בארד... ער איז
 מסלול בשער (פרץ).
 מסק (מעסאלעק) זיין - דעקן, אפ-
 צאלן א חוב; איינלייגן (געלט).
 "מסעות בנימין השלישי"
 (מאסאעס בניאמן האשלישי) - "די
 רייזע (וואנדערונגען) פון בנימין דעם
 דריטן" - טיטל פון דער בארימטער
 דערציילונג פון מענדעלע מוכר ספרים.
 מספיד (מאספיד) זיין - באקלאגן,
 באוויינען (א געשטארבענעם), האלטן
 א הספד.
 די מסקנא-מסקנות (מאסקאנע -
 מאסקאנעס) - אויספיר; קאנסעקווענץ
 ● ער איז נישט מסכים נישט מיט מיי-
 נע טעאָרעטישע מסקנות, נישט מיט
 מיינע פראקטישע אויספירן.

נען א מסורה פון קדמונים, אן אמת
 ווערטיקע טראדיציע (פרץ).
 דער מסחר - מסחרים (מיסכער-
 מיסכארים) - האנדל, געשעפט.
 ● וואס טויג מיר דער גאלדענער מסחר
 מיט די ברייאנטענע געשעפטן (מ"מ"ס).
 די מסיבה-מסיבות (מעסיבע-מע-
 סיבעס) - קרייז מענטשן (ארום טיש);
 געזעלשאפט; חבריש גלעזל טיי.
 ● זענען מיר געזעסן אין א מסיבה א
 גאנצע חברה ליטעראטן (ש"ע).
 די מסיחה לפי תומה (מייסיכא
 לפי תומא) - די, וואס דערציילט
 אריין (נישט געפרעגט פון קיינעם);
 די, וואס דערציילט אן א שום זיי-
 טיקן מין.
 דער מסיח לפי תומו (מייסיעך
 לעפי תומוי) - דער, וואס דערציילט
 אריין (נישט געפרעגט פון קיינעם);
 דער, וואס דערציילט אן א שום זיי-
 טיקן מין.
 ● דערציילט בענדיצקי ווי א מסיח לפי
 תומו (ש"ע).
 די מסיכתא - מסיכתות (מע-
 סיכטע-מעסיכטעס) - זע מסכתא.
 די מסירה - מסירות (מעסירע-
 מעסירעס) - דענוציאציע; צוטרא-
 געכץ, דאס איבערגעבן, געהיימע אן-
 קלאגע.
 ● פארן אזעלכער, וואס שרייבט אן
 אויף יענעם א מסירהלע גלאט אזוי
 (ש"ע).
 דאס מסירת-נפש (מעסירעס-נע-
 פעס) - טריישאפט, איבערגעגעבן-
 קייט; גרויסע אנטרענונג.
 ● מיט מי און מסירת-נפש האב איך
 מיך צו אייך דערשלאגן (ש"ע).

דער מסר ומסורו - מוסרים (מא-
 סער - מאטרים) - דענונציאנט, צו-
 טראַגעד, אויסגעבער, פאַרקלאַגער.
 אַ מסור האָט אין זיך אַ כוח - מען
 גלויבט אים (ש"ע).

מסרן (מאסערן) - דענונצירן, פאַר-
 קלאַגן, צוטראַגן אַ מסירה אויף יענעם.
 אַ פאַרמסרט אים פאַר דעם פאַטער
 (ש"ע).

מסתם (מיסטאָם) - וואַרשיינלעך. זע:
 מן הסתם.

און די קליינע הערט זיך איין, זי
 פאַרשטייט מסתם (גאַלין).

מסתמא (מיסטאָמא) - וואַרשיינלעך;
 געוויס.

אַז אַ מאַמע זאָגט, מסתמא ווייטט
 זי דאָך וואָס זי זאָגט (ממ"ס).

מסתפק במועט (מיסטאָפּעק בעמועט)
 זיין - זיך באַגענוגענען מיט ווייניק.
 ער צופט ווי אַ פייגעלע שבת-שירז-
 מסתפק במועט (פּרץ).

מעבדות לחירות (מייאָוודוס
 לעכירוס) - פון קנעכטשאַפט צו
 פרייהייט.

אויפֿל יידישע הענט עס האָבן זיי
 אַרויסגעצויגן און אַריינגעצויגן מעבדות
 לחירות (פּרץ).

מעביר (מייִווער, מאַאויר) זיין - אָפּ-
 זאָגן, באַזייטיקן.

מען האָט אים מעביר געווען פון
 שחיטה (פּרץ).

מעביר נחלה (מייִווער ומאַאווערן
 באַכלע) זיין - אָפּזאָגן פון ירושה-
 רעכט; אָפּזאָגן פון דער נחלה; אַנט-
 אייגענען.

ער וויל מעביר נחלה זיין אַלע בעלי-
 בתים (פּרץ).

מעביר סדרה (מייִווער ומאַאווערן
 סדרע) זיין - אָפּלייענען די סדרה,
 אָפּלייענען אַ קאַפּיטל פון חומש (מיט
 דער טראַדיציאָנעלער אינטאַנאַציע).
 אַז זיי רעדן, זינגען זיי, גלייך ווי
 זיי וואָלטן מעביר געווען די סדרה
 (ש"ע).

דער „מעביר בוק" (מייִווער ומאַאַ-
 ווערן-אַבעק) - „דורכגאַנג איבערן
 טייך יבוק". - זאַמלונג פון תפילות,
 וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן פאַרן
 שטאַרבן.

איך האָב געשריבן אַ צוואה, כ'האָב
 געקויפט אַ מעבור-יבוק (אַנ-טקי).

מעבר-לים (מייִאויוער ומייִווערן-
 לעיאָם) - פון יענער זייט ים, פון
 אַ ווייט לאַנד.

מעדני-הומלך (מאַאדאַני-האַמלע-
 לעך) - מ"צ - קעניגלעכע שפּייז, זיי-
 ער געשמאַק עסן.

באָווייזט זיך אַ טאַץ מיט עסנוואַרג,
 מעדני-המלך (ש"ע).

מעדני-מלכים (מאַאדאַני-מעלעאַכים)
 - מ"צ - זע: מעדני-מלך.

מעדנים (מאַאדאַנים) - מ"צ - גע-
 שמאַקע מאַכלים, געשמאַק עסן.

מעוברת (מעובערעס) - שוואַנגערע,
 טראַגנדיקע.

מעור אחד (מעויר עכאַד) - „פון
 איין הויט (פעל)", פון איין שטיק.

דאָס איז די ערשטע דערציילונג מעור
 אחד, פון איין גוס.

דער מעורב עם הבריות (מעו-
 רעו אים האַבריעס) - „אויסגעמישט
 מיט מענטשן"; צוגעלאָזט צו מענטשן;
 צוגעפאַסט צו מענטשן; מיט אַלעמען
 היימיש.

דער מסר ומסורו - מוסרים (מא-
 סער - מאטרים) - דענונציאנט, צו-
 טראַגעד, אויסגעבער, פאַרקלאַגער.
 אַ מסור האָט אין זיך אַ כוח - מען
 גלויבט אים (ש"ע).

מסרן (מאסערן) - דענונצירן, פאַר-
 קלאַגן, צוטראַגן אַ מסירה אויף יענעם.
 אַ פאַרמסרט אים פאַר דעם פאַטער
 (ש"ע).

מסתם (מיסטאָם) - וואַרשיינלעך. זע:
 מן הסתם.

און די קליינע הערט זיך איין, זי
 פאַרשטייט מסתם (גאַלין).

מסתמא (מיסטאָמא) - וואַרשיינלעך;
 געוויס.

אַז אַ מאַמע זאָגט, מסתמא ווייטט
 זי דאָך וואָס זי זאָגט (ממ"ס).

מסתפק במועט (מיסטאָפּעק בעמועט)
 זיין - זיך באַגענוגענען מיט ווייניק.
 ער צופט ווי אַ פייגעלע שבת-שירז-
 מסתפק במועט (פּרץ).

מעבדות לחירות (מייאָוודוס
 לעכירוס) - פון קנעכטשאַפט צו
 פרייהייט.

אויפֿל יידישע הענט עס האָבן זיי
 אַרויסגעצויגן און אַריינגעצויגן מעבדות
 לחירות (פּרץ).

מעביר (מייִווער, מאַאויר) זיין - אָפּ-
 זאָגן, באַזייטיקן.

מען האָט אים מעביר געווען פון
 שחיטה (פּרץ).

מעביר נחלה (מייִווער ומאַאווערן
 באַכלע) זיין - אָפּזאָגן פון ירושה-
 רעכט; אָפּזאָגן פון דער נחלה; אַנט-
 אייגענען.

ער וויל מעביר נחלה זיין אַלע בעלי-
 בתים (פּרץ).

● ער איז געווען מיט חסידים אַ חסיד
 און מיט אַריסטאָקראַטן אַן אַריסטאָ-
 קראַט - דאָס וואָס הייסט ביי אונדז
 אַ מעורב עם הבריות (ש"ע).
 דאָס מעות (מאַעס) - געלט.
 ● אַו מען האָט מעות, איז מען אַ בעל-
 ה בית (פאַלקס-וועיטל).
 דאָס מעות-היטין (והיטים) (מאַעס-
 כיטן וכיטים) - געלט אויף ווייץ
 (אויף מצות פאַר אַרעמעלייט אויף פסח).
 ● טראַגט ער אַריין די פאַר גראַשן אויף
 מעות חטים פאַר אַרעמעלייט (פרץ).
 ● מעיד (מייאיד) זיין - עדות זאָגן,
 פעסטשטעלן, געבן צייגשאַפט.
 ● דאָ וועט שוין די גאַנצע וועלט מעיד
 זיין, אַז ער האָט קיין טעות נישט
 געהאַט (פרץ).
 מעיז (מייאוז) זיין-זע: מעיז פנים זיין.
 מעיז פנים (מייאויז-פאַנעם) זיין
 - זיך קעגנשטעלן, נישט הערן
 יענעם.
 ● די לאַנדסלייט האָבן דעם אָנקל נישט
 געקאַנט מעיז פנים זיין (ש. אש).
 מעין (מעאַיען) זיין - אַריינקוקן.
 ● אין זיין פרייער צייט האָט ער מעין
 געווען אין ספרים.
 מעכב (מעאַקעוו) זיין - אָפּהאַלטן,
 שטערן, נישט דערלאָזן (צו עפעס).
 ● זיי זענען מעכב די קבורה (א. ביק).
 מעכב הקריאה (מעאַקעוו האַקריע)
 זיין - אָפּהאַלטן, נישט לאָזן לייע-
 נען (די תורה).
 ● שבת האָבן בעלי-בתים מעכב הקריאה
 געווען, נישט געלאָזט לייענען
 (י. קאָטיק).
 די מעלה-מעלות (מייילע-מיי-
 לעס) - גוטע אייגנשאַפט; גוטער כאַ-

ראַקטער-שטריך; פאַרצוג. זיך האַלטן
 אין דער מעלה - זיין גרויס ביי
 זיך.
 ● אין דערניען פאַשטייט דעם מענטשנס
 מעלה, וואָס ער קאָן רעדן (ממ"ס).
 מעלה-גרה (מאַלע-גירע) זיין-אי-
 בערקייען. דאָס געגעסענע. אין אי-
 בערגעטראַגענעם זין: איבערקייען דאָס
 געזאַגטע.
 מעלה-גרהן (מאַלע-גירען) - אי-
 בערקייען.
 ● דער אַקס ליגט זיך אויסגעצויגן און
 מעלה-גרהט (ממ"ס).
 מעלים (מיילים, מאַאַלים) זיין-פאַר-
 הוילן, פאַרבאָרגן, אויספאַהאַלטן; נישט
 אויסזאָגן.
 ● איינער פאַרן אַנדערן וועט, חס
 ושלום, נישט מעלים זיין (פרץ).
 דער מעמד (מיימעד) - באַשאַטאַנד;
 פאַזיציע; שטעל.
 ● ער האָט זיך געזוכט אַ מעמד (פרץ).
 מעמדות (מיימאָדעס) - מ"צ - תפי-
 לות, צונויפגעשטעלט פון אויסצוגן
 פון דער ביבל און תלמוד. (אין אַל-
 טערטום האָבן אזוי געהייסן די דע-
 ליגאַציעס, וועלכע זענען געשטאַנען
 און האָבן אָנטייל גענומען אין דער
 קרבנות-פראַצעדור אין בית-המקדש).
 דאָס מענה-לשון (מיינע ומאַנעו-
 לאַשן) - גרויס מויל, געשליפן צינגל,
 באַרעוודיקייט.
 ● זי האָט אַ מענה-לשון און רעדט אָן
 אַן אָפּשטעל (ש"ע).
 די מענה-מענות (מיינע-מיינעס)
 - ענטפער; אויסרייד; אויסרעדעכץ,
 פרעטענזיע.

מייסעס) - דערציילונג; פאנטאסטישע געשיכטע; געשעעניש.

II די מעשה - משיח (מייסע - מייסחים) - טאט. ס'איז מעשה... פונקט ווי... א האנדלונג פון... זיך אנטון א מעשה - זיך נעמען דאס לעבן.

ער פירט זיך מעשה-סוחר, נישט געאיילט (מ. בורשטין). עט קומט אונדז אויס טאקע זיך נאָר אַ מעשה אַנצוטון (מ"ס).

מעשה אבות ירשו בנים (מייסע אָוועס יאָרשו באַנים) - די טאט פון די עלטערן נעמען איבער די קינדער; די קינדער גייען אין די וועגן פון זייערע עלטערן.

זער סדר עולם איז: מעשה אבות ירשו בנים (פרץ).

די מעשה-בראשית - מעשי-בראשית (מייסע-בעריישט - מייסי-בעריישט) - פיבלישע באַ-שרייבונג פון דער באַשאַפונג פון דער וועלט; דער סאַמע אָנהייב; דאָס אוראַלטע.

מאַכט פון וויסטענישן - פרוכטבאַרן באַדן, וואָס ענדערט די מעשי-בראַשית (נ. מייזיל).

די מעשה בתוך מעשה (מייסע בעטאַן מייסע) - אַ געשיכטע אין אַ געשיכטע, אַ מעשה וועגן אַ מעשה.

די מעשה מעבר לים (מייסע מעיווער לַאיאַם ולַעיאַם) - אַ גע-שיכטע, וואָס האָט זיך געטראָפן אויף יענער זייט ים, אין גאַר אַ ווייט אָרט.

איך וויל אייך נישט דערציילן קיין מעשה מעבר לים (פרץ).

די מעשה נורא (מייסע נורע) -

רייסן זיך דורך בריוו אין רעדאַקציע, טענות, מענות (נ. מייזיל).

מעניני-דיומא (מייאניעני-דעיוי-מע) - פראַגן פון טאַג, אַקטועלע פראַגן.

מיר וועלן שמועסן מעניני דיומא, וועגן זאַכן, וואָס אינטערעסירן היינט אַלעמען.

מעפילים (מאַפילים) - מ"צ - גע-וואַטע, דרייסטע, באַצייכענונג פון די „אומלעגאַלע“ יידישע עמיגראַנטן, וואָס פלעגן קומען קיין ארץ ישראל קעגן פאַרבאַט פון דער ענגלישער מאַנדאַט-מאַכט.

אַ גרויסע שוף האָט געבראַכט קנאַפע פיר טויזנט יידישע „אומלעגאַלע“ עמיגראַנטן, מעפילים (נ. מייזיל).

דער מערב (מירעו) די זייט פון דער וועלט, וווּ די זון פאַרגייט.

די מערה-מערות (מירע-מירעט) הייל (אין דער ערד, אין בערג).

דער מעריב (מירעו) - נאַמען פון דער אָוונט-תפילה.

די מערכה-מערכות (מאַראַכע - מאַראַכעס) - מזל, גליק; גורל.

אַ מערכה, וואָס איך האָב באַצייטנט זיך אַרומגעקוקט (מ"ס).

מערת המכפלה (מעאַראַס האַמאַכ-פּיילע) - הייל ביי חבּרון אין ארץ-ישראל, וווּ עס זענען באַגראָבן די פיבלישע פאַטריאַרכן.

אַלץ האָט שוין אויסגעזען ווי גע-שטאַרבן, דאָס גאַנצע שטיבל-אַ שטי-לע מערת המכפלה (ווייסנבערג).

1 די מעשה - מעשיות (מייסע -

מ ע ש ה - ת ע ת ו ע י מ - מ ע ש י -
 ת ע ת ו ע י מ (מייסע-טאטואים -
 מייסי-טאטואים) - שאַנד-טאַט.
 ער דעקט אויף די מעשי-תעתיים
 פון דעם וואַרשעווער יודן-ראַט
 (ד"ר ר. מאַהלער).
 מ ע ש י מ (מייסיים) - מ"צ - טאַטן,
 טוונגען.
 ער אַרבעט מעשים - ער טוט אַלץ
 וואָס איז נאָר מעגלעך, ער מאַכט
 אַלע אַנשטרענגונגען.
 מ ע ש י מ א ש ר ל א י ע ש ו (מייסיים
 אַשער לוי יעאָסו) - זאָכן, וואָס
 קענען נישט געטון ווערן; אויסער-
 געוויינלעכע טאַטן.
 ער ברעכט דורך מויערן, אייזערנע
 ווענט, ער טוט מעשים אשר לאַ
 יעשו (ש"ע).
 מ ע ש י מ ב כ ל י ו מ (מייסיים בעכאַל
 יאַם) - זאָכן, וואָס טרעפן זיך יעדן
 טאָג; טאַג-טעגלעכע געשעענישן,
 געוויינלעכע זאָכן.
 דאָס איז נישט קיין ניס, דאָס זע-
 נען מעשים בכל יום.
 מ ע ש י מ ט ו ב י מ (מייסיים טויוויים) -
 מ"צ - גוטע טאַטן; גוטע, שיינע
 אויפטוען; פאַרדינסטן (אין איבער-
 געטראַגענעם זין).
 פאַר וואָסערע מעשים טובים -
 ווייסט ער אַליין נישט (ש"ע).
 מ ע ש י מ ר ע י מ (מייסיים ראַים) -
 מ"צ - שלעכטע טאַטן.
 מ ע ש י מ ת ע ת ו ע י מ (מייסיים טאַ-
 טואים) - מ"צ - זע: מעשה-
 תעתיים.
 דער מ ע ש ר (מייסער) - אַ צענט-חלק
 (וואָס יידן פלעגן פאַרצייטנס געבן
 די כוהנים און לויים פון די תבואות

ווינדערלעך געשעעניש, אָן אויסטער-
 לישע זאָך; שרעקלעכע געשיכטע.
 נאָר אַ מעשה נורא - מען זינגט
 שוין נישט, און ער הערט ווייטער
 (פּרץ).
 מ ע ש ה - נ ס י מ (מייסע = ניסים) -
 דורך אַנס, אַ ווינדער איז געשען.
 מעשה נסים, וואָס עס האָט קיינעם
 נישט געשאַדט.
 מ ע ש ה נ פ ל א (מייסע ניפלע) -
 ווינדערבאַרע געשיכטע.
 די מעשה מיט דעם געווינס איז אַ
 מעשה נפלא, אַ געקייטלעכע מעשה
 (ש"ע).
 מ ע ש ה - ס ד ו מ - מ ע ש י -
 ס ד ו מ (מייסע-סדאָם - מייסי-
 סדאָם) - סדומישע טאַט; גינדער-
 טרעכטיקע, פאַרדאַרבענע טאַט.
 אַ קלאַטישער דאָקומענט וועגן די
 מעשי-סדום אין וואַרשעווער געטאַ
 (ד"ר ר. מאַהלער).
 די מ ע ש ה ר ע - מ ע ש י מ ר ע י מ
 (מייסע ראַ וראַ) - מייסיים ראַים -
 שלעכטע טאַט.
 אַלע פּילן אַז עס איז געשען אַ
 מעשה רע (פּרץ).
 די מ ע ש ה ש ה י ה (מייסע שעהאַיאַ) -
 אַ זאָך, וואָס עס איז געשען, וואָס
 עס האָט זיך געטראַפּן.
 וועל איך אייך דערציילן אַ מעשה,
 נישט קיין פאַנטאַזיע, נאָר טאַקע אַ
 מעשה שהיה (ש"ע).
 מ ע ש ה - ש ט נ (מייסע-סאָטן) - אָן
 אויפטו פונעם טייל, די אַרבעט
 פונעם נישט-גוטן; אויף צו להכעיס.
 דאָ האָט ביי אים, מעשה-שטן, זיך
 נישט געמונען אפילו אַ ברעקל ברויט
 (מ"ס).

● וואָס טויג אייך, איך האָב מיר גע-
קויפט מפטיר (ש"ע).

מ פ י ל (מאָפּיל) זיין - אַבאָרטירן, גע-
בוירן אַ טויט קינד פאַר דער צייט.
מפּיל-קינד - „שוואַך קינד“, אומבאַ-
האַלפענער מענטש.

● איך בין נישט קיין מפּיל-קינד און
מיינע הענט ליגן נישט אין קימפעט
(ב. י. ראָזען).

מ פ י ל (מאָפּילען) - זע: מפּיל זיין.
● פון עגמט נפש האָט בריינע געמפּילט
און געבוירן אַ טויט קינד (אַפּאָטאָשו).

מ פ י ס (מעפּאָיעס) זיין - איבערבעטן;
פאַרגיטיקן.

● ער האָט זיך באַמיט אים מפּיס צו
זיין, צו איינשטילן דעם ברוג
(מ. בורשטיין).

מ פ י צ י ז ש פ ל ה (מייפיצי האַסקאַ-
לע) - מ"צ - פאַרשפּרייטער פון
בילדונג.

די מ פ ל ה - מ פ ל ו ת (מאָפּאָלע -
מאָפּאָלעט) - דורכפאַל, נידערלאַגע.

● מען זעט דאָך שוין, אַז די מפּלה
זייערע קומט (ש. אַש).

זיך מ פ ל פ ל (מעפּאָלפּל) זיין - אי-
בערגעשניצט, סכאַלאַסטיש דיסקוטירן.

● איך פּלעג זיך מפּלפּל זיין אין
שווערע תלמודישע סוגיות מיט על-
טערע חברים פון מיר (בריינין).

מ פ ״ ם (מאָפּאָם) - פאַרקירצונג פון
„מפּלגת הפּועלים המאוחדת“ - (מיפּ-
לעגעט זאָפּאָאָלים האַמעאוכעדעט) -

„פאַרייניקטע אַרבעטער-פאַרטיי“ -
נאָמען פון דער יידישער לינק-
סאָציאַליסטישער פאַרטיי אין ישראל.

מ פ נ י ד ר כ י ש ל ו ם (מיפּני דאָר-

און בהמות); באַשטייערונג אין דער
הויך פון אַ צענטן טייל.

דער מעת-לעת (מעסלעס) - טאָג
און נאַכט; פיר און צוואַנציק שעה
נאַכאַנאַנד.

מ פ א ״ י (מאָפּאָי) - פאַרקירצונג פון
„מפּלגת פּועלי ארץ-ישראל“ (מיפּ-
לעגעט פּאָאָליי ערעץ-ישראל) -
„אַרבעטער-פאַרטיי פון ארץ-ישראל“,
נאָמען פון דער יידישער סאָציאַל-
דעמאָקראַטישער פאַרטיי אין ישראל.

די מ פ ו ל ת (מאָפּוילעס) - איינגעפּאָלן
הויז, חורבה (ז"ד).

● געווען איז הינטער דער שטאָט אַן
אַלטע חורבה... פון דור-דורות אַ
מפּולת (פרץ).

דער מ פ ו נ ק - מ פ ו נ ק י ם (מעפּו-
נעק - מעפּונאָקים) - געצערטלעכער,
געפּיעסטער מענטש; פיינשמעקער,
דעליקאַטער.

● איר קאָנט נישט ליידן, אַז מען
רעדט דערפּון? איר זענט אַ מפּונק?
(ש"ע)

דער מ פ ו ר ס ם - מ פ ו ר ס מ י ם
(מעפּורסעם - מעפּורסאָמים) - באַ-
רימטער, פּאָפּולערער מענטש.

מ פ ו ר ס ם (מעפּורטעם) ווערן - באַ-
רימט, פּאָפּולער ווערן.

● אַזוי איז ריוועלעס נאָמען געוואָרן
מפּורסם אַזש אין יעהופּעץ (ש"ע).

דער מ פ ט י ר (מאָפּטיר) - די לעצטע
עליה (יחסנישע עליה), דער שלוט
פון ליינען די תורה שבת און יום-
טוב (ביי רעליגיעזע יידן). קויפּן
מפּטיר - אַריינפּאָלן אין אַ שלעכטן
עסק.

● פון דעם וועט ער קענען מפרנס זיין זיין ווייב און קינדער (ש. אש). ער האָט זיך מפרנס געווען פון אייגענער האָרעוואַניע (י. י. טרונק).

מ פ ר ס ם (מעפּאַרסעם) זיין - פּאַר-עפּנטלעכן, באַקאַנט מאַכן; פּאַפּולאַר-ריזירן.

מ פ ר ש י ם (מעפּאַרשים) - מ"צ - קאַמענטאַטאָרן; דערקלערער פון דער רעליגיעזער לייטעראַטור; ספרים וואָס דערקלערן (קאַמענטירן) דעם תּלמוד. ● לערנען אין יענער צייט האָט גע-הייסן גמרא מיט מפרשים (ראַווניצקי).

מ פ ת ה ב י ת ו (מיפּעסאַך בייסוי) - פון דער טיר פון זיין הויז; פון זיין טיר, פון זיין שטוב, איבערן שוועל. ● מיין פריינט גייט נישט אַרויס מפתח ביתו אָן אַ שירעם (ש"ע).

דער מ צ ב (מאַצעוו) - צושטאַנד, לאַגע. ● דער מצב פון זיין געזונט האָט זיך פאַרבעסערט.

ד י מ צ ב ה - מ צ ב ו ת (מאַציייווע - מאַציייוועס) - דענקמאַל-שטיין אויף אַ קבר.

● אויף דער מצבה זענען אַלע יידן שייך (פּאַלקסווערסל לויט בערנשטיין).

מ צ ד (מיצאָד) - פון, פון דער זייט. ● זי האָט אַרויסגערוּפּן צו זיך האָס מצד דער גאַנצער יידישער באַפעל-קערונג (ר. גערבער).

מ צ ד י ק (מאַצדיק) זיין - באַרעכטיקן, אָנערקענען פאַר גערעכט.

● האָט זי מצדיק געווען אויף זיך דעם דיין (פּרץ).

ד י מ צ ה - מ צ ו ת (מאַצע - מאַצעס) - פּלעצל געבאַקן פון נישט געווערען

כיי שאַלעם) - צוליב שלום וועגן, צוליב פריידן; צוליב האַרמאָנישקייט.

מ פ ס י ק (מאַסיק) זיין - איבעררייסן (די אַרבעט), איבערהאַקן (די רייד); אויסרעדן אין מיטן דאווענען.

● זי איז פאַרנומען ביי די קאַרטאַפּל, זי וועט נישט מפסיק זיין (פּרץ).

ד ע ר מ פ ס י ק מ ש נ ת ו (מאַפּסיק מיי-שנאַסוי) - (דער וואָס) רייסט איבער זיין לערנען.

● איז ער מפסיק משנתו און קוקט זיך אום (פּרץ).

מ פ צ ה (מעפּאַצע) זיין - איבערבעטן, פאַרגיטיקן, קאַמפּענסירן.

● האָט ער ואים מפה געווען פאַר דעם בזיון מיט מזומנט (ש"ע).

מ פ צ י ר (מאַפּציר) זיין - שטאַרק, דרינגלעך בעטן; צושטיין.

● מען איז צו אים צוגעשטאַנען, שטאַרק מפציר געווען (פּרץ).

מ פ ק י ר (מאַפּקיר) זיין - איבערלאָזן אויף הפקר, אַוועקוואַרפּן. מפקיר זיין דאָס לעבן - איינשטעלן דאָס לעבן, ריזיקירן מיטן לעבן.

● זיי מפקיר דיין גאָלד (פּרץ). גיין זיך שלאָגן איבער דעם (איבער געלט), מפקיר זיין דאָס לעבן, דאָס נישט (ש"ע).

ז י ך מ פ ק י ר (מאַפּקיר) זיין - איינ-שטעלן זיך, ריזיקירן מיטן לעבן, (פאַר יענעם), אָפּגעבן דאָס לעבן.

● ער איז גרייט געווען זיך מפקיר צו זיין פאַר זיין חבר (ש"ע).

(זיך) מ פ ר נ ס (מעפּאַרנעס) זיין - (זיך) שפּייזן, אויסהאַלטן (אַ פּאַמיליע), דערנערו.

- טייג לויטן יידישן רעליגיעזן ריטואל (אויף פסח).
- דאָס מ צ ה ו ו א ס ע ר (מאַצע-וואַסער) - ריין וואַסער, וואָס רעליגיעזע יידן נוצן צו באַקן מצות. באַצייכענונג פון אַ זאך, וואָס מען צעכאַפט.
- דער עולם האָט זיך אַ לאָז געטון. ווי נאָך מצה-וואַסער (ש"ע).
- די מ צ ה - ש מ ו ר ה (מאַצע-שמורע) - „אָפּגעהיטענע מצה“, מצה, געבאַקן פון אָפּגעהיטענעם טרוקענעם ווייץ. זע: שמורה.
- דאָס פנים געקנייטשט ווי אַ מצה-שמורה (ש"ע).
- די מ צ ה - מ צ ו ת ; מ צ ו ה - מ צ ו ו ת (מיצווע מיצוועס) - רע-ליגיעז געבאַט; ווילטאַט, גוטע טאַט. אַ מצווה אויף אים - גוט אויף אים אַזוי; גוט איז אים געשען.
- אוי, לאַנג לעבן זאָלט איר פאַר דער מצוה! (ש"ע). אַ מצוה! נישט געזאָלט שלאַפּן, ווען אויף דער וואַך דאַרף מען שטיין (א. שטיינבאַרג).
- דער מ צ ו ה - ט אַ נ י (מיצווע-טאַנץ) - דער טאַנץ, וואָס די געסט טאַנצן מיט דער פּלה נאָך דער חופּה (אויך: כשר-טאַנץ).
- דער מ צ ו ר ע - מ צ ו ר ע י מ (מע-צורע - מעצוראָים) - קרעציקער, צרעת-קראַנקער, לעפּראַ-קראַנקער.
- האָט מען דעם מצורע, דעם קראַנקן, אַרויסגעטריבן פון דער מחנה (פ. הירשבין).
- דאָס מ צ ו ר ע ת (מעצוראַסט) - קרעץ, צרעת-קראַנקהייט, לעפּראַ-קראַנקהייט.
- די מ צ י א ה - מ צ י א ו ת (מעציע - מעציעס) - ווערטלעך: געפונענע זאך; ביליק געקויפטע זאך.
- אַלע כאַפּן מציאות אויפן יריד (ש"ע).
- דאָס מ צ י א ו ת (מעציעס) - עקזיס-טענץ, דאָס פאַרצנען זיין, דאָס זיין, דאָס עקזיסטירנדיקע.
- (זיך) מ צ י י (מאַציל) זיין - (זיך) רע-טעווען (פון טויט, פון אַן אומגליק), אָפּראַטעווען.
- מ צ ל י ח (מאַצליעך) זיין - האַבן דערפּאָלג, באַגליקן.
- פאַרט געזונט, זייט מצליח (ש"ע).
- זיך מ צ מ צ מ (מעצאַמצעם) זיין - זיך באַגרענעצן; זיך צוימען (אין רעדן, שרייבן אדג"ש).
- מ צ ע ר (מעציער) זיין - פאַרשאַפּן ליידן, קרענקונג.
- זי האָט געשוויגן, ווייל זי האָט אים נישט געוואָלט מצער זיין (בריינין).
- זיך מ צ ע ר (מעציער) זיין - האַבן קלעמעניש, זיך ערגערן.
- מ צ ר י - מ צ ר י י מ (מצרי-מיצריאים) - עגיפטער.
- מ צ ר י מ (מיצראַים) - עגיפטן.
- מ צ ר י ש (מיצריש) - עגיפטיש.
- מ צ ר י (מעצאַרעף) זיין - באַהעפטן; צו-רעכענען, אַריינעמען אין דער גע-זעלשאַפט.
- מצרף זיין צום מנין - צורעכענען ווי איינעם פון די צען דאָזענער (ביי רעליגיעזע יידן).
- מ ק ב ל (מקבאַל) זיין - דערהאַלטן, באַקומען; אָננעמען.
- אָט דאָס איז טאַקע דער בריוו, וואָס איך האָב היינט פון אים מקבל גע-ווען (ש"ע).
- מ ק ב ל ג א ה ב ה (מקבאַל בעאַהאָוע) זיין - אָננעמען פאַר לייב.

- טייג לויטן יידישן רעליגיעזן ריטואל (אויף פסח).
- דאָס מ צ ה ו ו א ס ע ר (מאַצע-וואַסער) - ריין וואַסער, וואָס רעליגיעזע יידן נוצן צו באַקן מצות. באַצייכענונג פון אַ זאך, וואָס מען צעכאַפט.
- דער עולם האָט זיך אַ לאָז געטון. ווי נאָך מצה-וואַסער (ש"ע).
- די מ צ ה - ש מ ו ר ה (מאַצע-שמורע) - „אָפּגעהיטענע מצה“, מצה, געבאַקן פון אָפּגעהיטענעם טרוקענעם ווייץ. זע: שמורה.
- דאָס פנים געקנייטשט ווי אַ מצה-שמורה (ש"ע).
- די מ צ ה - מ צ ו ת ; מ צ ו ה - מ צ ו ו ת (מיצווע מיצוועס) - רע-ליגיעז געבאַט; ווילטאַט, גוטע טאַט. אַ מצווה אויף אים - גוט אויף אים אַזוי; גוט איז אים געשען.
- אוי, לאַנג לעבן זאָלט איר פאַר דער מצוה! (ש"ע). אַ מצוה! נישט געזאָלט שלאַפּן, ווען אויף דער וואַך דאַרף מען שטיין (א. שטיינבאַרג).
- דער מ צ ו ה - ט אַ נ י (מיצווע-טאַנץ) - דער טאַנץ, וואָס די געסט טאַנצן מיט דער פּלה נאָך דער חופּה (אויך: כשר-טאַנץ).
- דער מ צ ו ר ע - מ צ ו ר ע י מ (מע-צורע - מעצוראָים) - קרעציקער, צרעת-קראַנקער, לעפּראַ-קראַנקער.
- האָט מען דעם מצורע, דעם קראַנקן, אַרויסגעטריבן פון דער מחנה (פ. הירשבין).
- דאָס מ צ ו ר ע ת (מעצוראַסט) - קרעץ, צרעת-קראַנקהייט, לעפּראַ-קראַנקהייט.
- די מ צ י א ה - מ צ י א ו ת (מעציע - מעציעס) - ווערטלעך: געפונענע זאך; ביליק געקויפטע זאך.

• הקט ער די שטראף מקבל באהבה געווען (מ. בורשטיין).
 • מקבל נחת (מעקאבל נאכעס) זיין קלייבן פארגעניגן (נחת), האָבן אַ גענוס.
 • וער האָט געקוקט און מקבל נחת געווען (פּרץ).
 • מקבל פנים (מעקאבל פאָנעם) זיין אויפגעמען, באַגעגענען אַ גאַסט.
 • ער גייט אונדו אַקעגן מקבל פנים זיין (ש"ע).
 • מקבל קנין (מעקאבל קניען) זיין שווערן (דורך אָננעמען ביים עק טיכל, לויט דער רבנישער פּראָצעדור).
 • אזוי זאָגט ער און איז מקבל קנין (פּרץ).
 • מקבל שבת (מעקאבל שאַבעס) זיין פייערלעך אויפגעמען. דעם שבת (מיט שבתדיקן דאווענען).
 • מענדל שטייט שוין פאָרן עמוד און איז מקבל שבת (ש. אש).
 • מקבל תענוג (מעקאבל טיינעג) זיין קלייבן פאָרגעניגן, האָבן פאָרגעניגן.
 • וערן איז מקבל תענוג פון עולם-הזה (פּרץ).
 • מקבר (מעקאבער) זיין באַגראָבן, באַערדיקן, באַהאַלטן (אַ געשטאַרבענעם).
 • דאָס געזעץ האָט נישט דערלויבט זי מקבר צו זיין אויפן יידישן בית-עולם זיך מקדים זיין - זיך צואייילן, זיך פּעדערן, זיין פון די ערשטע.
 • מקדים (מאָקדים) זיין - פאָרויס זאָגן, פאָרוואָגן.
 • איך האָב דאָך אייך מקדים געווען, אַז (עס איז) סיי-ווי אַ גלייכווערטל (פּרץ).

• מקדמונים (מיקאדמוינים) פון אַמאָ-ליקע צייטן, פון פאָרצייטנס.
 • אזוי פירט זיך שוין פון קדמונים אָן (אַפּאַטאַשו).
 • מקדש (מעקאדעש) זיין - דורכפירן די רעליגיעזע צערעמאָניע פון אָנטון דער פּלה דאָס קדושין-רינגל אונטער דער חופּה; נעמען פאָר אַ ווייב.
 • מקדש השם (מעקאדעש האַשעם) זיין - הייליקן גאָסט נאָמען, אָפּגעבן דאָס לעבן פאָר יידישקייט.
 • זיי זענען מקדש השם, קאָן זיין אַ שענערער טויט? (ד. פּינסקי).
 • דער מקובל-מקובלים (מעקובל-מעקובאליים) - קאַפּאַליסט, יידישער מיסטיקער.
 • די מקוה-מקוות, מקואות (מיק-ווע-מיקוועס, מיקוואַעס) - וואַסער-באַסיין, ריטועל באַד.
 • ער איז פּלינק געגאַנגען אין מקוה אַריין, טובל געווען זיך (ש. אש).
 • מקוים (מעקויעם) ווערן - דערפילט ווערן, זיך פאָרווירקלעכן, רעאַליזירן.
 • אונדזער האַפּענונג איז נישט מקוים געוואָרן (ממ"ס).
 • דער מקום - מקומות (מאָקעם-מעקוימעס) - אָרט.
 • איך וועל פאָרן אַהיים אין אונדזערע מקומות אַריין (ממ"ס).
 • דער מקום גדול (מאָקעם גאָדל) - גרויס אָרט.
 • און שטאַמען שטאַמט זי פון א מקום גדול (פּרץ).
 • מקום לפורעניות (מאָקעם לע-פּוראַניעס) - אָרט פון ליידן, פּיי-ניקונגס-אָרט.
 • דער פּאָוואַק (וואַרשעווער תּפּיסה)

רעוו - מעקוראווים) - גאָענטער, פריינד, אייגענער.
 ● זיינע מקורבים, וואָס האָבן מיט אים פאַרבראַכט אַ ביסל צייט (ממ"ס).
 דער מקח - מקחיים (מייקעך - מעקאָכים) - פרייז.
 ● נאָר גלייבט נאָר און מקח בלייבט מקח (פאָלקסווערטל).
 דער מקח וממכר (מייקעך אומעמ-קער) - האַנדל, הענדלעריי, איינ-קויף און פאַרקויף.
 ● מענטשן זאָלן פטור ווערן פון דער האַנדלעריי, פון דעם מקח וממכרום (ושיטלאַויסקי).
 דער מקח טעות (מייקעך טאָעס) - אָפגענאָרטער פרייז; אָפגענאָרטע זאָך.
 ● ער האָט זיך אַרומגעזען, אַז עס איז געווען אַ מקח טעות.
 דער מקטרג - מקטרגים - (מע-קאָטריג - מעקאָטרייגים) - באַשול-דיקער, פאַרקלאַגער; אָנקלאַגער; בייזער מלאך.
 ● טאַמער בילט נאָך זיך מקטרג, וועט ער מוזן שטומען (י. קאָטיק).
 מקטרג (מעקאָטרעג) זיין - פאַר-קלאַגן. אָנקלאַגן, באַשולדיקן.
 ● ווער איך גאַרנישט אין פעס, בין איך אויף זיי גאַרנישט מקטרג (פרץ).
 מק"י (מאָקי) - פאַרקירצוג פון „מפלה קומוניסטית ישראלית“ (מיפלאַג קאָמוניסטיט ייסרע-עליט) - ישראלדיקע קאָמוניסטישע פאַרטיי.
 מקים (מעקאָיעם) זיין - זיערפילן, אויספילן; אויספירן, פאַרווירקלעכן.
 ● דאָס איז דאָך די איינציקע מצוה, וואָס זיי קאָנען מקים זיין אין דאָרף (פרץ).

איז געוואָרן אַ מקום לפורעניות (ד"ר ע. רינגעלבלום).
 דער מקום מנוחה (מאָקעם מע-נוכע) - וו-אַרט; אָפרו-אַרט.
 ● בלאַנקען זיך, נעבעך, אַרום ווי די פאַרוואַגלטע, נישט צו געפינען פאַר זיך אַ מקום מנוחה (ממ"ס).
 דער מקום פורעניות (מאָקעם, ומעקאָם) פּוראַניעס) - פייניקונגס-אַרט.
 ● איצט איז עס גאַר אַ מקום פורעניות פאַר אַ יידישן מענטשן. (נ. מייזל).
 דער מקום מקלט (מאָקעם מיק-לעט) - אַזיל, רעטונגס-אַרט; אויפ-האַלטונגס-אַרט.
 ● אַ מקום מקלט פאַר פיל יידן איז געווען דער וואַרשעווער ווינג-קאָאָפּעראַטיוו (ר. גערבער).
 דער מקום קדוש (מאָקעם קאָ-דעש) - טעמפל, בית-מדרש, שול.
 ● פלעגט די משפחה זיצן אין מקום קדוש, צוהערן זיך, ווי דער כאָר זינגט (פרץ).
 דער מקונן - מקוננים (מעקוי-נען - מעקוינענים) - באַוויינער, באַקלאַגער, קלאַגער; עליגע-שרייבער.
 ● אַ מקונן, וואָס האָט גאַנצע יאָרן גע-קלאַגט אויפן חורבן-ירושלים.
 דער מקור - מקורים, מקורות (מאָקער - מעקורים ומעקירעס) - אורשפרונג, אורקוואַל, קוואַל.
 ● דעם מענטשנס פאַרשטאַנד איז דאָך דער מקור פון אַלע געדאַנקען (ממ"ס).
 ער פאַרלירט דעם מקור פון זיין פרנסה (נ. מייזל).
 דער מקורב - מקורבים (מעקו-)

דאָס מקצת מן המקצת (מיקצעס מיין האַמיקצעס) - אַ קליין ביסעלע, אַ ביסל פון אַ ביסל.

● דאָס מקצת מן המקצת, וואָס ער זעט, איז דער שכל נישט משיג (פּרץ).

מ"ק (מיקאק) - פאַרקירצונג פון די ווערטער: „מקהילה קדושה“ (מי-קעהילע קעדושישע) - פון דער היילי-קער קהילה, פון דער שטאָט.

מקרב (מעקארעוו) זיין - דערנען-טערן, צוציען, פּראָטעזשירן.

● זינט ער איז אַ יתום געבליבן, האָט אים זלאָטע נאָך מער מקרב געווען (ש"ע).

דער מקרה (מיקרע) - צופאַל.

● עס איז גאָר קיין נס נישט געווען, נאָר אַ מקרה (פּרץ).

(זיך) מקריב (מאַקריוו) זיין - (זיך) אָפּפערן, אָפּגעבן דאָס לעבן.

● זי האָט זיך בלויו מקריב געווען פאַר אירע עלטערן (אָפּטאַטאָשן).

די מקשה לילד (מאַקשאַ לילעד) - שווערע געווינערין, די וואָס גייט שווער צו קינד.

● דערביי איז יעדע פון זיי געווען אַ מקשה לילד, געווען יעדעס מאָל מער דאָרטן ווי דאָ (פּרץ).

דער מקשן - מקשנים (מאַקשן - מאַקשאַנים) - פּרעגער, פּראַגעס-שטעלער, דער וואָס האָט ליב צו פּרעגן, צו שטעלן קלאַץ-קשיות.

● איך בין געווען אַ מקשן, איך האָב נאָר געפּרעגט קשיות (י. קאַטיק).

דער מר (מאַר) - האַר, הער.

דער מרא - דאָטרא (מאַרע-דעאַסרע)

מקיים פסק (מעקאיעם פּסאַק) זיין - אויספירן אָן אורטייל; באַשטראָפּן, אויספירן די שטראַף.

● האָט מיר דער טאַטע מקיים פסק געווען לויט מיין פאַרדינסט (ש"ע).

דער מקלט (מיקלעט) - אַזיל-אַרט, רעטונגס-אַרט; אויפהאַלטונגס-אַרט.

● די ליטעראַטור איז פאַר מיר אַ מקלט, אַרעטונגס-הויז (פּרץ).

מקמץ (מעקאַמעץ) זיין - איינקאַרן.

● ער איז מקמץ אין צדקה, קאַרגט זיך און די קינדערלעך דעם ביסן אין מויל אַריין (פּרץ).

מקנא (מעקאַנע) זיין - האָבן קנאה, נישט פאַרגיבען.

● דער איז מיר גראָט מקנא, און דער פאַרגינט מיר נישט (ש"ע).

דער מקפיד - מקפידים (מאַק-פיד - מאַקפּידים) - שטרענגער אָפּ-היטער, פּעדאַנט; דער, וואָס לייגט אַכט אויף גענויקייט.

● אַ גלופסקער ייד איז נישט אַזאַ מקפיד אויף שיינע קליידער (ממ"ס).

מקפיד (מאַקפּיד) זיין - שטרענג אָפּ-היטן, אַכט לייגן אויף גענויקייט.

● דער שרייבער איז מער מקפיד אויף זיין שפּראַך, ווי דער וואָס רעדט (ממ"ס).

מקצר (מעקאַצער) זיין - פאַרקירצן.

● איך האָב אַ ביסל מקצר געווען די פּרטים פון דער מעשה (ממ"ס).

מקצרים (מעקאַצער יאַמים) זיין - פאַרקירצן די יאָרן, פאַרקירצן דאָס לעבן.

● ער זאָל אים נישט מקצר ימים זיין (ש"ע).

וואָס האָט געראַטעוועט די פּערסישע
 ייִדן פֿון המנען; נאָמען פֿון אַ
 מאָנאַפּיל.
 די מרה-שחורה (מאַרע-שכּוירע) -
 מעלאַנכאָליע, טרויער-שטימונג, או-
 מעט, פאַרזאָרגטקייט.
 אױף אַלץ ליגט אַ טרויער, אַ מרה-
 שחורה (פּרץ).
 מרה-שחורה דיק (מאַרע-שכּוירע-
 דיק) - מעלאַנכאָליש; פאַרזאָרגט;
 פאַרטרויערט, אומעטיק.
 לאָזט ער זיך מרה-שחורהדיק צוריק
 אין וואַסער אַריין (פּרץ).
 מרוצה (מערוצע) זיין-באַשטיין, איין-
 שטימען, איינשטימיק זיין.
 זי איז מרוצה געוואָרן צו בלייבן
 דאָ (ש"ע).
 דער מרוצה לבריות (מערוצע
 לאַבירעט) - העפּלעכער, צוגעלאָזע-
 נער צו מענטשן.
 ער איז אַ מרוצה לבריות, פאַר יעדן
 האָט ער אַ גוט וואָרט.
 דער מרור (מאַרער) - ביטערע קריי-
 טעכצער (ווי כריין און אַנדערע),
 וואָס מען נוצט פּסח צום סדר (ביי
 רעליגיעזע יידן); ביטערניש.
 זייט מיך נישט מכבד מיט מרור;
 זייט דעם בין איך געבוירן (פּרץ).
 מרחיק (מאַרכיק) זיין - דערווייטערן.
 ער האָט זיך מרחיק געווען פֿון זיינע
 חברים (ש. צייטראָן).
 זיך מרחם (מעראַכעם) זיין - זיך דער-
 באַרעמען.
 זאָל זיין ליבער נאָמען זיך מרחם
 זיין אויף איר מאַן (פּרץ).
 דער מרחץ - מרחצאות (מער-

- רעליגיעזער פּירער פֿון שטאָט,
 שטאָטישער רב.
 זאָג: איך, לוי יצחק, דער מרא-דאתרא,
 רוף (פּרץ).
 די מראה-מראות (מאַרע-מאַרעס)
 - אויסזען; געשטאַלט; פאַרב (פֿון
 פנים).
 די מראה נאָרט אָפּ (פּרץ). דאָס
 פנים איז געווען געל, אָן מראה
 אָפּטאַשו).
 דער מראה-פּוהן (מאַרע-קויהען) -
 אויסזען פֿון אַ פּוהן; שיינער אויסזען.
 אַ קאָפעליע האָט צוגעצומבליט, עס
 האָט געהאַט מראה פּוהן (ממ"ס).
 ער איז מראה-פּוהן - ער איז רויט
 אופֿן פנים, ער איז אָנגעטרונקען;
 ער שיינט.
 דער מראה-מקום - מראה-
 מקומות (מאַרע-מאַקעם - מאַרע-
 מעקומעס) - אַרט-אָנווייזער (אין אַ
 בוך), ציטאַטן-אָנווייזער; זוך-צעטל
 (אין אַ בוך).
 ער האָט געבראַכט ציטאַטן מיט
 מראה מקומות, אָנגעוויזן פֿון וואָנען
 ער האָט זיי גענומען.
 מרגיש (מאַרגיש) זיין - פּילן;
 שפּירן.
 איך האָב אָנגעהויבן מרגיש צו זיין,
 צו אַרום מיר גיז נישט גלאַט (אַנ-סקי).
 דער מרגל - מרגלים (מעראַגל-
 מעראַגלים) - אויסקוקער, אויסשפּי-
 רער, שפּיאָן.
 זאָל די מומע נישט זיין קיין מרגל
 (מ. בורשטיין).
 מרגלות (מאַרגאָליעס) - מ"צ -
 „פּערל" - אַ צונאָמען.
 מרדכי (מאַרדכע) - נאָמען פֿון דעם
 העלד פֿון דער פּורים-דערציילונג,

- די מעשיות זענען מרמז טיפע ענינים (ש. ציטרען).
- מרנן ורבנן ורבותי (מארא-נאן וועראבאנאן וועראבויסאי) - מיינע הערן, לערער און פירער.
- און איך, מרנן ורבנן ורבותי, האָב פאַר אייך נאָך אַ שאלה (פּרץ).
- מרעיש-עולם - (מאָריש-אויִלעם) זיין - אויפֿרודערן אַ וועלט; אי-בערקערן וועלטן.
- וערו וועט מרעיש-עולם זיין און אי-בערקערן וועלטן (ש"ע).
- די מרשעת - מרשעתן (מאָר-שאַס, מירשאַעס - מאַרשאַסן, מירשאַסן) - ביזנעס, שלעכטע פרוי.
- ער האָט צו דרייצן יאָר אַ שטיפ-מאַמע באַקומען... אַ שטיפמאַמע אַ שלאַנג, אַ מרשעת (פּרץ).
- די מרת (מאָראַס) - האַרנטע. אַ טראַ-דיציאָנעלער טיטל פאַר אַ פּרוי (פּון אַן אָנגעזענער פּאַמיליע).
- די משה - משהות (מאַסע - מאַסעסאַעס) - לאַסט.
- געפאַלן ווי אַ שווערע משה אין וואַסער (א. ביק).
- די משה כּבדה (מאַסע קעוויידע) - שווערע לאַסט.
- דאָס לערנען אין חדר איז געווען פאַר יאָסעלען אַ משה כּבדה (ש"ע).
- דער משה-ומתן (מאַסע-אומאַטן, מאַסעמאַטן) - געשעפט; פאַרהאַנד-לונג; קאַנטאַקט.
- איך האָב נישט מיט אים קיין שום משה-ומתן.
- משה בן שבת (מישאַבעס לעשאַ-)

- כּעץ - מערכאַצאַעס) - יידיש (רי-טועל) באַד.
- דער מרחק - מרחקים (מער-כּעק - מערכאַקים) - ווייטע דיס-טאַנן; ווייטקייט, ווייט אָרט, ווייט לאַנד.
- צו וואָס זיך לאָזן אין אַזאַ צייט אין די מרחקים? (נ. מייזל).
- (זיך) מרחק (מעראַכעק) זיין - (זיך) בערווייטערן.
- האָט מען זיך אָנגעהויבן מרחק צו זיין, איז געוואָרן אַ שטילע שנה (בערזיטשעווסקי). זיי האָבן אים מרחק געווען (ש. אַש).
- דער מרחשון (מאַרכעשוון) - זע: חשון.
- די מרידה - (מערדע - מערדעס) - אויפשטאַנד, רעוואָלוציע.
- איר ווילט, כּלעבן, מאַכן אַ מרידה צווישן די ווייבער (ממ"ס).
- מרים (מיריעם ומאַריעם) - נאָמען פּון אַ פּרוי.
- מרים הנביאה (מיריאַם האַנע-וויע) - מרים די זעערין, די פּראַ-פעטין (ביבל-פּערסאָנאַזש).
- מרכא-טפּחא (מערכאַ-טיפּכאַ) - אינטאַנאַציע-צייכנס אין געשטאַלט פּון אַ קאַמע און אַ פאַרקערטער קאַ-מע () ; באַצייכענונג פּון קרומע פּיסלעך.
- ער האָט פּיס ווי אַ מרכא-טפּחא (ריידאַרט, לויט א. בערנשטיין).
- מרפּז רוחני (מערקאַז רוכני) - גייסטיקער צענטער.
- מרמז (מעראַמעז) זיין - אַנדייטן, אָנווינקען.

● א וועלט איז דאך נישט משוגע (ש"ע).
 מ ש ו ג ע - מ ט ו ר ף (מעשוגע-מעטור-
 רעף) - אינגאנצן צעמישט, איך
 גאנצן אראָפּ פון זינען.
 מ ש ו ג ע י מ - ה ו י ז (מעשוגאים-הויז) -
 דול-הויז, הויז פאַר גייסטיק-קראַנקע.
 ד ע ר מ ש ו ג ע נ ע ר - מ ש ו ג ע נ ע
 (מעשוגענער - מעשוגענע) - צע-
 מישטער, נישט-קלאַרער, זער וואָס
 איז אַראָפּ פון זינען; גייסטיק-
 קראַנקער.
 ● אַרע משוגענע שלאָגן וביין יענעם
 די פּענצטער אויס (פאָלקסווערט)
 לויט א. בערנשטיין).
 ד י מ ש ו ג ע נ ע - מ ש ו ג ע נ ע (מע-
 שוגענע - מעשוגענע) צעמישטע
 נישט-קלאַרע, די וואָס איז אַראָפּ פון
 זינען; גייסטיק קראַנקע.
 דאָס מ ש ו ג ע ת - מ ש ו ג ע ת (מע-
 שוגאַס - מעשוגאַסן) - צעמישט-
 קייט, נישט-קלאַרקייט, דאָס אַראָפּ-
 גיין פון זינען; גרויסע נאַרישקייט.
 ● ער וועט אין זיין משוגעות סיי ווי
 סיי אַלץ פון זיך אַראָפּרייסן (פרץ).
 ד ע ר מ ש ו ל ה - מ ש ו ל ה י מ (מע-
 שולען - מעשולאָכים) - יידישער
 קוריער, שליח, ספּעציעל געשיקטער
 מענטש.
 דאָס מ ש ו ל ה ת - מ ש ו ל ה ת (מע-
 שולאַכעס - מעשולאַכעסן) - זע:
 משׁיחת.
 מ ש ו ל ה (מעשולעם) - נאָמען פון אַ
 מאַנצביל.
 מ ש ו מ (מעשום) - פון וועגן, צוליב.
 מ ש ו מ ד ר כ י ה ש ל ו מ (מעשום)

בעס) - פון איין שבת צום אַנ-
 דערן שבת, איין מאָל אין דער וואָך.
 ● מען פלעגט זיך פאַרזאַמלען משבת
 לשבת און ליינען יידישע געשיכטע
 (פרץ).
 ד ע ר מ ש ג י ת - מ ש ג י ת י מ (מאַש-
 גיעך - מאַשגיקים) - אויפזעצער.
 מ ש ד ך (מעשאַדעך) - זיין - רעדן אַ
 שידוך; פאַרקנסן.
 (זיך) מ ש ד ך (מעשאַדעך) זיין - ווערן
 אייגענע, ווערן מחותנים.
 ● מיר וועלן דען איינער מיטן אַנדערן
 זיך משדך זיין? (מ"ס).
 מ ש ה (מוישע) - נאָמען פון באַפרייער
 און געזעצגעבער פונעם יידישן פאָלק
 לויט דער ביבלי, גרונטלייגער פון
 דער יידישער רעליגיע; נאָמען פון
 אַ מאַנצביל.
 מ ש ה - מ ח ו י ב (מוישע-מעכויצוו) -
 משה, וואָס איז פאַרפליכטעט, גע-
 צוונגען. באַצייכענונג פון אַ מענטש,
 וואָס איז פאַרפליכטעט, וואָס איז
 געצוונגען.
 ● מיין מאַן איז אייך נישט משה-
 מחויב, ער האָט זיך נישט אונטער-
 גענומען פיי אייך פאַר קיין דער-
 צייער (ש"ע).
 מ ש ה ר ב י נ ו (מוישע ראַביינו) -
 אונזער לערער משה. זע: משה.
 מ ש ה ו (מאַשעהו) - וואָס-עס-איז,
 קליין ביסל; עפעס, קליינער טייל.
 ● און פאַר וואָס שרעקט ער זיך?
 פאַר דער משהו שרעקט ער זיך
 (פרץ).
 מ ש ו ג ע - מ ש ו ג ע י מ (מע-
 שוגע - מעשוגאים) - צעמישט, דול.
 מ ש ו ג ע (מעשוגע) ווערן - אַראָפּגיין
 פון זינען, צעמישט ווערן, דול ווערן.

נישט קיין משורר ביי א חזן, נאָר אַ פּאָעט, אַ דיכטער (ש"ע).

מ ש י ב ש ל ו ם (מיישוויו שאַלעם) זיין - אַפּענטפּערן אויף אַ באַגריסונג ביי אַ באַגעגעניש.

איז ער מיר משיב שלום, באַטראַכט מיך אַ ביסל און גיט באַלד אַ טרעף (שמואלזאָן).

מ ש י ג (מאַסיג) זיין - באַנעמען, פאַר-שטיין, באַגרייפן.

דאָס קאָנט איר מיך גאַרנישט פאַר-שטיין, דאָס קאָנט איר גאַרנישט משיג זיין (פרץ).

מ ש י ג ג ב ו ל (מאַסיג גוול) זיין - געמיינט: אויסדינגען אַ זאָך, אויס-כאַפּן יענעם פרנסה.

צו האָבן דין-תורה מיט יידן, וואָס האָבן אים משיג-גבול געווען (פרץ).

דער מ ש ח י ת - מ ש ח י ת י ם (מאַש-כיס - מאַשכיסים) - שעדיקער, פאַר-ניכטער.

איז אים געלונגען צו אַנטרינען פון די נעגל פון משחית (ש. אש).

דער מ ש י ח - מ ש י ח י ם (מעשיעך מעשיכים) - „געזאַלבער“; מעסיאַס;

דערלייזער פון יידישן פּאָל; באַ-פרייער, אויסלייזער פון דער וועלט, (לויט דער רעליגיעזער פאַרשטעלונג).

וואַרטן אויף עמעצן ווי אויף משיחן - דערוואַרטן עמעצן מיט גרויס אומ-געדולד.

דאָס מ ש י ח ו ת (מעשיכעס) - מעסיאַ-ניום, דערלייזונג-אידעע.

מ ש י ח י ש (מעשיכיש) - אויסלייזעריש, באַפרייעריש, מעסיאַניש.

דאַרכיי האַשאַלעם) - צוליב פרידן, פון שלום וועגן.

און משום דרכי השלום פרעגט ער: וואָס מאַכט איר? (פרץ).

מ ש ו ם מ ר א י ת ע י ן (מעשום מאַ-ריס אַין וואַיען) - בלויז פאַרן אויג, פאַר מענטשן וועגן.

ווי דערלאָזט מען אַזויגט „משום מראית עין“? וואָס פאַר אַ פנים האָט עס פאַר מענטשן? (פרץ).

דער מ ש ו מ ד - מ ש ו מ ד י ם (מעשו-מעד - מעשומאָדים) - אַפּטריניקער, געשמדטער, אַ ייד וואָס נעמט אָן אַ פרעמדן גלויבן, וואָס גייט אַוועק פון יידישקייט; חברה-מאַן; אויסוואַרף.

ד י מ ש ו מ ד ת (מ ש ו מ ד ת ט ע) - מ ש ו מ ד ת ט ע ס (מעשומעדעס [מעשומעדעסטעס]) - אַפּטריניקע, געשמדטע, יידישע פרוי וואָס האָט אַנגענומען אַ פרעמדן גלויבן; אויסוואַרפן.

מ ש ו נ ה, מ ש ו נ ה ד י ק (מעשונוע, מעשונועדיק) - מאַדנע, מערקווירדיק; גאַר אַנדערש; אויסטערליש.

ס'איז דאָך עפעס משונה ווילד (ממ"ס).

מ ש ו פ ע, מ ש ו פ ע ד י ק (מעשוופע, מעשוופעדיק) - שטייל, שיף, באַרג-אַראָפּ.

ער האָט זיך גענומען אַראָפּגליטשן פון משופעדיקן דאָך (אַפּאַטאַשו).

דער מ ש ו ר ר - מ ש ו ר ר י ם (מע-שורער - מעשאַרערים) - זינגער (ביי אַ חזן); (העברעישער) דיכטער.

דעם ניגון האָלט אונטער אַ גרויסע קאַפעליע משוררים (פרץ). אַ משורר,

אין משך (מעשעך) - אין פארלוף; אין דער צייט.
 * אין משך פון א יאר האב איך זיך מיט אים נישט געזען.
 דער משכונ - משכונות (מאשקן-מאשקאנעס) דעפאזיט, איינגעלייגטע זאך; פאנט, פארזעצטע זאך.
 * איר האט אוודאי געוואלט לייען אויף א משפון? (פרץ).
 דער משכונ עובר לסוחר (מאשקן אווער ל'אסויכער) - פאנט, דעפאזיט לויט זיין פארקויפסווערט.
 * אין מינע אויגן איז דער משכונ עובר לסוחר ווערט ק"ן (150) קערב-לעך (פרץ).
 משכונען (מאשקענען) - פארזעצן, איינלייגן א זאך.
 * ער האט זיך געבען פארמשכונט פון קאפ ביז די פיס (ש"ע).
 דער משכיל - משכילים (מאס-קיל - מאסקיליס) - געבילדעטער, אויפגעקלערטער, אנהענגער פון דער השכלה (ז"ד).
 משכמו ומעלה (מעשיכמוי ווא-מיילא) - פון אקסל אן און העכער; א זייער הויכער.
 * א הויכער, הויכער ייד, טאקע משכמו ומעלה (פרץ).
 דער משכנ (מישקן) - הייליק געצעלט וואס די יידן האבן געבויט אין מדבר, לויט דער ביבל.
 משכנען (מאשקענען) - פארזעצן.
 א משכנתא (מאשקאנטע) מאכן - אפשמיסן.
 * האבן זיי אים אוועקגעלייגט אויפן טיש און אים געמאכט א משכנתא, אפגעשמיסן (י. י. זינגער).
 דער משל - משלים (מאשל - מע-

שאלים) - ביישפיל; אלעגאריע; פאבולע.
 * דער משל קלעפט זיך ווי אן ארבעס צו דער וואנט (ש"ע).
 משלח (מעשלאיינד) זיין - ארויס-שיקן, ארויסטרייבן.
 * מען האט אים משלח געווען פון קאמעניץ (י. קאטיק).
 דאס משלחת - משלחתן (מיש-לאנעס - מישלאכעסן) - אןשיקע-ניש, צוטשעפעניש, אומגליק, שלאק.
 * ווי ערגעץ אן אןשיקעניש, א משלחת, א שלאק - איז דאס ביי מיר (ש"ע).
 משלי (מישלי) - ביבל-בוך, וואס אנטהאלט משלים און אפאריזמען (צו-געשריבן שלמה המלך).
 משלים (מאשלים) זיין - דערגאנצן; איינגיין; שלום מאכן (מיט דער לאגע, מיט די באדינגונגען אדג"ל).
 * דאס איבעריקע האט מיר משלים געווען מיין זכרון (ש. ציטראן).
 משלנו (מישעלאנו) - פון אונדזערע (מענטשן), אן אונדזעריקער. א משלנוצער - אן אונדזעריקער.
 (זיך) משמה (מעסאמייעך) זיין - (זיך) פריילעך מאכן, (זיך) וויילן.
 * א מארשאליק איז משמה דעם עולם מיט גראמען (פרץ).
 משמעות (מאשמאעס) - ווייזט אויס, עס זעט אויס, געדרונגען.
 * משמעות, ער פארשטייט, וואס מען מיינט (ש"ע).
 דער משמר - משמרים (מישמער-מישמארים) - וואכנאכט, דאס אויפ-זיין ביי נאכט און לערנען.
 * געלערנט גאנצע טעג און אויך אפט גאנצע נעכט, „משמרים“ (ראווינציק).

● אונטן אין קעלער און אויבן איבערן דאך (ווינען) אַרעמע לייט און משועבדי-קהל (פּרץ).

זיך מ ש ע ר (מעשייער) זיין - זיך אָנ-שטויסן; זיך פּאַרשטעלן, באַקומען אַ פּאַרשטעלונג.

● מען איז זיך משער, אַז עס דאַרף זיין נישט שלעכט (ש"ע).

דער מ ש פ ט - מ ש פ ט ים (מישפעט - מישפּאַטים) - אורטייל; געזעץ; פּראָצעס.

● איר ציטערט פאַר זיין שווערן משפט (ממ"ס). מען האָט קעגן זיי קיין משפטים נישט פאַרפירט (נ. מיזיל).

מ ש פ ט ים ב ל י ד ע ום (מישפּאַ-טים באַר יעדאָום) - די געזעצן זע-נען נישט באַווסט, נישט באַקאנט.

● ווי ווייט דער מהלך דאַרף זיין, ווייס איך נישט, משפטים בל ידעום (פּרץ).

מ ש פ טן (מישפעטן) - אורטיילן; זיך משפטן - זיך פּראָצעסירן.

● זאָל דער לייענער משפטן פאַר זיך (א. א. ראַבאַק).

מ ש פ יע (מאַשפיע) זיין - באַווינקן, באַזיינפלוסן.

● מיט דיין גוטסקייט האָסטו משפיע געווען אויף אַלע (ש. אַש).

די מ ש ק ה - מ ש ק א ו ת (מאַשקע - מאַשקאַעס) - (אַלקאָהאָליש) גוטראַנק.

● איך טראַכט פון אַ ביסל משקה, פון אַ גוט ביסל וויין (ש"ע).

דאָס מ ש ק ו ל ת (מישקוילעס) - וואָג-צינגל; וואָג-שאַל; וואַקלדיקע פּאַ-זיציע.

● עס שטייט אויף אַ משקולת, אָט-אָט פאַלט עס אים.

מ ש נ א ת ה מן (מעסינעס האַמאָן) - פון פיינטשאפט צו המנוען; פון פיינטשאפט צו דער זאך. קעגנזאץ: מאהבת מרדכי.

● זיין שמחה איז אָבער געווען נישט אזוי מאהבת מרדכי ווי משנאת המן (צ. קאַצענעלסאָן).

די-מ ש נ ה (מישנע) - זאַמלונג פון יידישע רעליגיעזע געזעצן, פאַר-פאַסט פון די תנאים, צונויפגעשטעלט און געשלאַסן דורך ר' יהודה הנשיא אין II יאָרהונדערט פ"ף.

מ ש נ ה מ קוּם, מ ש נ ה מ ז ל (מע-שאַנע מאַקעם, מעשאַנע מאַזל) - געביטן דאָס אָרט, געביטן דאָס מזל.

● האָבן די איבעריקע וואַראַנקער בעלי-בתים אויך גענומען שמועסן פון „משנה מקום - משנה מזל" און פון איבערפעקלען זיך אין אַנדערע גרע-סערע שטעט (ש"ע).

מ ש נ ה ש ם (מעשאַנע שעם) זיין - ענדערן, פאַרבייטן דעם נאָמען.

● ער האָט זיך משנה שם געווען, גע-ווינט אויף אַ פרעמדן פּאַס (ש. ציטראָן).

מ ש נ יו ת (מישנאיעס) - זע: משנה-משנים - קדמוניות (מישנאים) - קאַדמוינעס) - פון אַמאַליקע יאָרן, פון גאָר אַלטע צייטן.

● דאָס איז שוין געווען אַזאַ טראַדיציע משנים קדמוניות (י. קאָטיק).

מ ש ו ע ב ד (מעשוּבעד) זיין - זיין אונ-טערטעניק, זיין פאַרקנעכטעט; דינען.

מ ש ו ע ב ד י ק ה ר (מעשוּבאָדיי קאַ-האַל) - די וואָס דינען ביי קהל; קהלה באַאַמטע.

זיך מתודה (מיסוואדע) זיין - זיך
 אָנערקענען צו זינד; אויסרעכענען
 די אָפגעטווענע זינד.
 ● ער האָט זיך אויסגערעדט זיין
 האַרץ, מתודה געווען זיך (ד. פינסקי).
 זיך מתופח, מתופח (מיסווא-
 קיעך) זיין - דיסקוטירן, דיספוטירן,
 דעבאַטירן.
 ● האָט מען געטראָפן ביי אַלע טישן
 יידן, וואָס האָבן זיך מתופח געווען
 (י. קאָטיק).
 מתוך המעשה (מיטאָך האַמייסע) -
 פון דער דערציילונג, אין פאַרלויף
 פון דער דערציילונג.
 ● מתוך המעשה וועט איר געוואָר
 ווערן (פּרץ).
 מתוך שחוק (מיטאָך סכויק) - פון
 געלעכטער; לאַכנדיק.
 ● געוועגט זיך מיט אייך דער פאַר-
 פאַסער מתוך שחוק, לאַכנדיק (ש"ע).
 מתוך שמחה (מיטאָך סימכע) - פון
 פרייד, מיט פרייד.
 ● ער האָט געדינט דעם רבוננו של עולם
 מתוך שמחה (פּרץ).
 דער מתון (מאָסון) - באַדאַכטער,
 געלאַסענער.
 ● בטבע אַ מענטש אַ שטילער, אַ מתון
 (פּרץ).
 מתושלח (מעסושעלעך) - ביבל-
 פערטאָנאָש, וואָס האָט, לויט דער
 לעגענדע, געלעבט זייער לאַנג.
 ● ער האָט מתושלח יאָרן (פּאָלקס-
 ווערטל).
 זיך מתחבר (מיסכאַבער) זיין - זיך
 באַהעפטן, זיך פאַרבינדן; זיך חברן,
 זיך צונויפחברן.
 ● ער האָט זיך מתחבר געווען מיט אַ
 חברה גנבים (פּרץ).

דער משקל (מישקל) - ריטם (אין אַ
 געדיכט); שטאַנדוואָרט; מוסטער-וואָרט.
 דער משרת - משרתים (מעשאַ-
 רעס - מעשאַרסים) - באַדינער.
 ● ויז וויל וועקן דעם משרת, הייסן
 מאַכן וואַרעמס אַ גלעזל (פּרץ).
 משת ימי בראשית (מישיי-
 שעס יעמיי בעריישיס) - „פון די
 זעקס טעג פון דער וועלט-באַשאַפונג“,
 פון זינט די וועלט שטייט.
 ● עס זעט אויס, גלייך דער באַרג איז
 באַשאַפן געוואָרן משת ימי בראשית
 (פּרץ).
 זיך משתדל (מישטאַדל) זיין - זיך
 באַמיינן.
 ● ער האָט אים צוגעזאָגט זיך משתדל
 זיין, ער זאָל באַקומען אַ סטיפענדיע.
 זיך משתטח (מישטאַטייעך) זיין -
 זיך אויסשפּרייטן, אויסציען (אויף
 דער ערד). זיך וואַרפן צו דער ערד,
 זיך פאַרנייגן (פאַר אַ קבר).
 ● צו קבר-אבות קומט מען, משתטח איז
 מען זיך (פּרץ).
 דער מת - מתים (מעס - מייטים) -
 טויטער, געשטאַרבענער.
 ● מען שלאַפט ווי די מתים (אַפּאַטאַשו).
 דער מת טהור (מעס טאַהער) -
 ריינער מת.
 דער מת-מצוה (מעס-מיצווע) (מעס-
 מיצווע) - אַ געשטאַרבענער, וואָס
 האָט נישט קיין פריינט, וועלכע זאָלן
 זיך פאַרנעמען מיט זיין קבורה.
 זיך מתדבק (מיסדאַבעק) זיין - זיך
 באַהעפטן (מיט גאָט).
 ● ער פלעגט זיך אַרויסגנבען אין די
 פּעלדער זיך מתדבק צו זיין (ש. אַש).

● זיך מתחייב (מיסכאיעו) זיין - זיך פארפליכטן.
 ● דער פארלאג האט זיך מתחייב געווען צו באצאלן.
 מתחייב בנפשו (מיסכאיעו בע-נאפשו) זיין - פארזינדיקן דאס לעבן; באצאלן מיט לעבן (פאר א זינד).
 ● ער איז טאקע מתחייב בנפשו (פרץ).
 זיך מתחיתן (מיסכאטן) זיין - ווערן א מחותן, ווערן אן אייגענער, א נאענטער.
 מתיר מדבר (מיסיי-מידבער) - די געשטארבענע אין דער מדבר; יידן וואס זענען, לויט דער ביבל, אויס-געשטארבן אין דער מדבר; אפגע-שטאנענע מענטשן.
 ● אויך די מת-מדבר אין פלוינע וואכן אויף (מ. בורשטין).
 זיך מתיאש (מיסיאעש) זיין - זיך אפזאגן, רעזיגנירן.
 ● ער קאן זיך פון אים נישט מתיאש זיין (פרץ).
 די מת יבא - מת יבא (מע-סיוטע - מעסיווטעס) - תלמודישער לערן-אנשטאלט פאר דערוואקסענע בחורים.
 זיך מתחד (מיסיאכעד) זיין - זיך אפזונדערן.
 ● ווען ער וואלט האבן דעם פוח זיך מתחד צו זיין מיט זיין נשמה און מיט זיך זעלבסט (ד. פרישמאן).
 דאס מתנות (מעסינעס) - באזאכטקייט, געלאסנקייט.
 זיך מתיעץ (מיסיאעץ) זיין - זיך באראטן, האלטן אן עצה.
 דאס מתיקות (מעסיקעס) - זיסקייט.

● איך האב געמיינט, איך צעגיי פון מתיקות (פרץ).
 מתיקות דיק (מעסיקעסדיק) - זיס.
 ● זיי האבן די פינגער געלעקט פון זיינע מתיקותדיקע רייד (ש. אש).
 מתיר (מאטיר) זיין - דערלויבן (אין רעליגיעזן זין).
 ● קינדער מעגן זיך דערכאפן דאס הארץ פארן דאוונען, דער טאטע איז דיר מתיר (י. זינגער).
 (זיך) מתיר נדר (מאטיר ניידער) זיין - (זיך) באפרייען פון א נדר, פון א פייערלעכן צוואג; נאכגיביקער ווערן.
 ● געמוזט זיך מתיר נדר זיין און נאך איבערבעטן דעם לוינקעטניק (פרץ)
 זיך מתכוון, מתכוון (מיסכאון) זיין - האבן די כוונה, צופירן דעם געדאנק צו... צילן.
 דער מתמיד - מתמידים (מאס-מיד - מאסמידים) - פליסיקער (אין לערנען), דער, וואס לערנט מיט איי-פער (מיט התמדה).
 מתמר ועולה (מעסאמער וועאוילע) - שטייגט גלייך ארויף אין דער הויך (ווי א פאלמע).
 ● אלץ געשווינדער קומט די תפילה ארויף, אלץ מער איז זי מתמר ועולה (פרץ).
 דער מתן - פסתר (מאטן-בעסיסער) - פארבארגענע, שטילע גאב. צדקה וואס מען גיט פארבארגענערהייט, אין דער שטיל; נאמען פון א פילאנטראפ-פישער אינסטיטוציע ביי יידן.
 ● בויגט זיך איינער איין און שטעקט

האנט-גאָנ, כאַפּאַר, אונטערקויף-געלט, שוחד-געלט; אַ קלאַפּ (אַ פּאַטש).
 ● ער האָט דאָס גרינג איינגעפֿאַרדנט, מסתמא פֿאַר אַ מתנת-יָד (זשיטל־אָוו-סקי). [וערן מעסט אים אויס פֿון הינטן אַ מתנת-יָד, נישט וויי צו טאָן, צום שפּאַס (פּרץ).]
 זיך מ ת ע ס ק (מיסאַסעק) זיין - זיך באַשעפּטיקן, זיך פֿאַרנעמען.
 ● עטלעכע וואָכן האָט זיך יצהק מתע-סק געווען מיט די טעכנישע צוגריי-טונגען (צ. קאַצענעלטאָן).
 זיך מ ת ע ס ק ב מ צו ו ת (מיסאַסעק בעמיצויעס) זיין - זיך פֿאַרנעמען מיט מצווה-זאָכן, מיט פּילאַנטראָפּיע.
 ● דערצו פֿלעגט ער גלֶאָט זיין אַ מת-עסק במצוות (פּרץ).
 דער מ ת ע ס ק ב צ ר כ י צ י ב ו ר (מיסאַסעק בעצאַרכיי ציבער) - דער, וואָס פֿאַרנעמט זיך מיט געזעלשאַפּט-לעכע זאַכן.
 ● ווערט מען אַ מתעסק בצרכי ציבור, גיט מען אַדקאָה... (פּרץ).
 דער מ ת פ ל ר - מ ת פ ל ר י ם (מיס-פּאַלער - מיספּאַלערליים) - דאָווענער.
 מ ת פ ל ר (מיספּאַלער) זיין - דאָווענער, בעטן (צו גאָט).
 ● עפנט זיך מיין האַרץ און איז מתפלל שטיף (רויזנבלאַט).
 מ ת ק ן (מעטאַקן) זיין - אויסבעסערן, פֿאַרריכטן; אויפּטאָן גוטס.
 ● איך זאָל אויף דער עלטער עפעס מתקן זיין אויף דער וועלט (ש"צ).
 זיך מ ת ק נ א (מיסקאַנע) זיין - פּילן קנאה, האָבן אייפּער, באַגערן צו זיין אַדער צו האָבן אַזוי ווי יענער.

אים אַריין אין האַנט אַ מתן-בסתר (ממ"ס).
 מ ת ן - תו ר ה (מאַטן-טוירע) - דאָס געבן (די יידן) די תורה אויפן באַרג סיני, לויט דער ביבֿל. קומען נאָך מתן-תורה - קומען צו שפּעט, נאָך אַלעמען.
 ● ער איז געקומען שוין נאָך מתן-תורה (פּאַלקסווערטל).
 דער מ ת נ ג ד - מ ת נ ג ד י ם (מיס-נאַגעד - מיסנאַגדיים) - קעגנער (פֿון חסידות).
 ● אַ מתנגד האָט קיינמאָל קיין ספקות נישט; אויסגעטרעטענע וועגן (פּרץ).
 דאָס מ ת נ ג ד ו ת (מיסנאַגעס) - קעגנערשאַפט (צו חסידות).
 מ ת נ ג ד י ש (מיסנאַגדיש) - לויט דעם שטייגער פֿון מתנגדים.
 ● און קאַמיעניץ איז פֿאַרפֿליבן אַ פֿאַרברענטע מתנגדישע שטאָט (י. קאָטיק)
 די מ ת נ ה - מ ת נ ו ת (מאַטאַנע - מאַטאַנעס) - גאָב, געשאַנק, פרעזענט.
 ● אַ גוט וואָרט איז אַמאָל בעסער פֿון אַ מתנה (פּאַלקסווערטל).
 זיך מ ת נ צ ר (מיסנאַצל) זיין - זיך פֿאַרענטפּערן.
 די מ ת נ ת ב ש ר - ו ד ם (מאַטנאַס באַסער-וועדאָט) - גאָב פֿון אַ מענטשן, נדבה, שטיצע.
 ● שמואל וועט הילדע אויסשטעלן אַ האַנט נאָך אַ מתנת בשר-וודם (פּרץ)
 די מ ת נ ת - ח י נ ם ו ח נ ן (מאַטנאַס-כינעם) - אומזיסטע גאָב, נדבה.
 ● נישט פֿאַרשעמען מיט מתנת - חינם (פּרץ).
 די מ ת נ ת - י ד (מאַטנאַס - יאָד) -

מ ת ר ע ם (מיסרייעם) זיין - האָבן
 פרעטענויעט, טענות; זיך באַקלאָגן.
 ● ער האָט שטאַרק מתרעם געווען
 אויף דער שטאַט (ממ"ס).
 מ ת ת (מאַטעט) - נאַמען פון אַ מאַנצביל.
 מ ת ת י ה ו (מאַטיסיאַהו) - נאַמען פון
 פּאָטער פון די חשמונאים, וואָס האָבן
 אַרגאַניזירט דעם אויפשטאַנד פון יידן
 קעגן די סיריער (II יאָרהונדערט פ"ק);
 נאַמען פון אַ מאַנצביל.

● איך האָב זיך מתקנא געווען אין דער
 דינסט, וואָס זי קאָן דערציילן אזוי
 פיל מעשה'לעך (י. קאָטיק).
 מ ת ר ה (מאַסרע) זיין - וואָרענען,
 פאַרזאָגן.
 ● דערמאַנט ער זיי, איז זיי מתרה איין
 מאָל, צוויי מאָל (פּרץ).
 זיך מ ת ר ח ק (מיסראַמעק) זיין - זיך
 דערווילטערן.
 ● נאָר ער אַליין איז זיך מתרחק (פּרץ).

וויכאדנעצאר) - נאָמען פון קעניג פון בבל, פאַר וועמענס הערשאַפט עס איז חרוב געוואָרן דער ערשטער בית המקדש און יידן זענען פאַר-טריבן געוואָרן פון ארץ-ישראל קיין בבל (VI יאָרהונדערט פ"ק).

דער נבול-פה (ניבל-פע) - זע: ניבול-פה.

דער נבזה - נבזהס (ניוועזעניוועס) - פאַרדאַרבנער, נידער-טריעכטיקער, געמיינער מענטש.

דער נביא - נביאים (נאָווי-נעוויאים) - פּראָפּעט, זעער; פּאָ-רויסזאַגער.

די נביאה - נביאות (נעווייע-נעווייעס) - פּראָפּעטין, זעערין; פּאָ-רויסזאַגערין.

די נביאה טע - נביאה טעס (נעווייעטע - נעווייעטעס) - זע: נביאה.

דאָס נביאות (נעווייעס) - זע: נבואה.

נביאים (נעוויאים) - מ"צ - פּראָפּעטן. טייל פון תנ"ך, וואָס אַנטהאַלט די שאַפונגען פון די פּראָפּעטן (זעער).

נביאים אחרונים (נעוויאים אַכ-רוינים) - מ"צ - די שפּעטערדיקע נביאים (ישעיה, ירמיהו, יחזקאל, תרי עשר). נביאים ראשונים (נעוויאים רישונים) - מ"צ - ערשטע נביאים (יהושע, שופטים, שמואל, מלכים).

דער נאה דורש (נאָע דוירעש) - שיין-רעדנער, דער וואָס רעדט שיין.

דער נאה מקים (נאָע מעקאיעם) - שיין-פאַרוויקלעכער.

● מען איז נישט נאָר אַ נאה דורש, נאָר אויך אַ נאה מקים, מען פאַרוויקלעכט גוט מעשים, וואָס מען פרע-דיקט (ג. מייזל).

דער נאמן - נאמנים (נעמאָן - נעמאָנים) - באַגלויבטער אויפזעצער (אויף פּשר פלייש, ביי מצות-באַקן אדג"ל ביי רעליגיעזע יידן).

דאָס נאמנות (נעמאָנעס) - באַ-גלויבטקייט. אויף נאמנות - אויף באַגלויבטקייט; אויפן וואָרט. ● איר דאַרפט אים גלויבן אויף נאמנות (ש"ע). עס איז אַ געלעכטער אויף נאמנות (ממ"ס).

נבהל ומשתומם (ניוול אומיש-טוימעם) - זע: נבהל ונשתומם.

נבהל ונשתומם (ניוול ווע-נישטוימעם) - דערשראָקן און פאַר-וונדערט; דערשטיינט.

● איך ווער נבהל ונשתומם, און שטיי מיט אויפגעריסענע מויל און אויערן (פּרץ).

די נבואה - נבואות (נעווייע - נעווייעס) - זעונג; פּאָרויסזאַגונג; וויזיע.

נבוכדנאצר, נבוכדנצר (נע-

נגידיש (נעגדיש) - רייך; פאר-
מעגלעך.

די נגידיתטע - נגידיתטעס
(נעגדיסטע - נעגדיסטעס) - רייכע
פרוי.

די נגינה (נעגינע) - געזאנג, מוזיק.
● יידן האבן ליב מוזיק און פארשטייען
נגינה (ש"ע).

זי נגישה - נגישות (נעגישע -
נעגישעס) - אונטערדריקונג, פאר-
פאלגונג.

דער נגלה (ניגלע) - אנטפלעקטער;
באוויסטער, קעגנזאץ: דער נסתר.
● פון א נסתר, וואס איז פארווארפן
געזען אין א יידיש שטעטל, ווערט
פרץ א נגלה (נ. מייזל).

דער נגלה (ניגלע) - דאס אפענע
קלארע לערנען באצייכענונג פון
תנ"ך און תלמוד, וואס באהאנדלען
פראגן פון טאג-טעגלעכן לעבן פון
מענטשן אויף דער וועלט. קעגנזאץ:
נסתר (אין קבלה).

● די תורה געדענק איך נישט, קיין
מופלג אין נגלה בין איך נישט (פרץ).

די נגע-צרות (נעגא-צעראאס) -
קרעץ-קראנקייט; פלאג.

● דאס דייטשע פאלק איז אָנגעשטעקט
מיט דער נגע-צרות, מיט דער
קראַנקייט פון בעסטיאלישער מאַרד-
לוסט (ש. אש).

די נדבה - נדבות (נעדאווע -
נעדאוועס) - שפענדונג, געשאַנק,
גאב פאר אַרעמעלייט; פילאַנטראָפישע
שטיצע.

● נדבות טייטש מען אַלע טאָג (ש"ע).
דער נדבן - נדבנים (נאדווען -

נביאיש (נעוויאיש) - זעעריש, פראַ-
פעטיש, וויזיאַנעריש.

די נבלה - נבלות (נעוויילע -
נעוויילעס) - טויטער קערפער פון אַ
בהמה אָדער חיה. באַצייכענונג פון
אַ העסלעכן, געמיינעם מענטש.

● בעסער אָפּזשינדן די פעל פון אַ
נבלה, אַבי נישט אָנצוקומען צו קיין
מענטשן (שפריכווארט).

די נבלה (נעוואַלע) - שענדלעכקייט,
נידערטרעכטיקייט, געמיינהייט.

● ער האָט אָפּגעטון אַ שרעקלעכע
נבלה.

דער נגב (נעגעווע) - טרוקן (וויסט)
אַרט, באַצייכענונג פון דעם זאַמדיקן
שטח אין דרום-זייט פון ארץ-ישראל.

דער נגון - נגונים (ניגן - ניגו-
נים) - זע: ניגון.

דער נגזל - נגזלים (ניגזל - ניג-
זאָלים) - באַרובטער; געליטענער.
● ער גייט גלאַט אַרום ווי אַ נגזל, אַ
געקוילעטער האָץ (ש"ע).

נגזר (ניגזער) געוואָרן - אַרויסגע-
טראָגן געוואָרן אַ האַרבער אורטייל;
פון הימל) אָנגעצייכנט געוואָרן,
באַשערט.

● אויב עס איז אויף מיר נגזר גע-
וואָרן פון הימל, איך זאָל אַזוי פרי
אָוועקגיין פון דער וועלט (פרץ).

דער נגיד - נגידים (נאָגיד -
נעגידים) - רייכער מענטש; פאַר-
מעגלעכער.

● וויפֿל אַזאַ נגיד האָט געקאָנט פאַר-
מאָגן, איז שווער צו זאָגן (ש"ע).

די נגידה - נגידית) - נגידות
(נעגידע ונעגידיס) - נעגידעס) -
רייכע פרוי; פאַרמעגלעכע.

נאדוואַנים) שפענדער, נדבות-געבער; פילאָנטראָפּ.

נ ד ח ה (נידכע) - אָפגעלייגט (אויף שפעטער); איבערגעטראָגן אויף אַן אַנדערן טערמין.

פאַרוואַס איז עפעס ביי אייך אַ נדחה, ווי קומט איר זיך אַזוי פאַרשפעטיקן (ממ"ס)?

דער נדן - נדנס, נדנים (נאָדן, געדאַן - נאָדנס, נעדאַנים) - חתונה-אויסשטייער (אין געלט און אין זאַכן). וואָס די עלטערן גיבן זייערע קינדער (חתן-פּלה).

דער נדר - נדרים (ניידער - נע-דאַרים) - (רעליגיעזע) זעלבסט-פאַר-פליכטיקונג; פייערלעכער צוואַנג.

טוט (ער) אַ נדר, אַז איבער שבת וועט ער קיינעם קיין וואָרט נישט זאָגן (פּרין).

נ ה נ ה (נעהענע) זיין - געגיסן; האָבן אַ בוך.

פון צדקה דאַרף מען נישט נהנה זיין (פּרין).

דער נהנה מיגניע פּפּו (נעהענע מעינגניע קאַפּוי) - דער, וואָס לעבט פון זיין איגענער מי.

ער האָט זיטאַרק געהאַלטן פון אַ נהנה מיגניע פּפּו (פּרין).

נ ה ר א נ ה ר א ו פ ש ט י ה (נאַהאַראַ נאַהאַראַ אופאַשטיי) - יעטוויידער טייך האָט זיין גאַנג; יעדעס אָרט האָט זיך זיינע מנהגים.

איז שוין געווען ענג: נהרא ונהרא ופשטיה (פּרין).

נוגע (נויגניע) - באַטרעפט, באַרירט; עס איז אים שטאַרק נוגע, אַז די זאַך זאָל אויסגעפירט ווערן.

דער נוגע - נוגעס - (נויגניע - נויגניעס) - פאַראינטערעסירטער.

ער קאָן נישט זיין אַפּיעקטיוו אין דער פּראָנע, ווייל ער איז אַ נוגע.

דער נוגע בדבר (נויגניע פּאַדאַ-וואַר) - פאַראינטערעסירטער אין דער זאַך.

כ'זאָג עס נישט ווי אַ נוגע בדבר (מ. בורשטיין).

זיך נוהג (נויעג) זיין - זיך פירן.

איך בין זיך נוהג ווי אונדזערע זיידעס (ממ"ס).

נוהג פּיבוד (נויהעג קאָוועד) זיין - אָפּגעבן פּבּוד, ערן, אַכטן.

אין דער היים איז יעדער נוהג פּבּוד אַן עלטערן מענטש (אָפּאַטאַשו).

נוח (נויעך) - זע: נח.

נוטה (נויטע) זיין-נויגן, גענויגט זיין.

ער איז נישט געווען נוטה צו חסידות (י. קאָטיק).

דער נוטה-למות (נויטע-לאָמוס) - אַטשטאַרבנדיקער, דער וואָס האַלט ביים שטאַרבן.

נוטה-למות (נויטע-לאָמוס) זיין-האַלטן ביים שטאַרבן; זייער אָפּגעשוואַכט ווערן.

דאָס מויל האָט זיך איר אויסגע-קרימט, נוטה-למות איז זי געוואָרן (פּרין).

דער נולד - נולדים (נוילעד - נוילאַדים) - ניי-געבוירן קינד; גע-בוירענער.

יעדעס שטריימל (יעדער רב) האָט זיך זיינע נולדים... זיינע בריתן (פּרין).

נולד (נוילעד) ווערן - געבוירן ווערן; אַנטשטיין.

עס איז ביי מיר נולד געוואָרן אַ געדאַנק (ש"ע).

דער נוגע - נוגעס - (נויגניע - נויגניעס) - פאַראינטערעסירטער.

ער קאָן נישט זיין אַפּיעקטיוו אין דער פּראָנע, ווייל ער איז אַ נוגע.

דער נוגע בדבר (נויגניע פּאַדאַ-וואַר) - פאַראינטערעסירטער אין דער זאַך.

כ'זאָג עס נישט ווי אַ נוגע בדבר (מ. בורשטיין).

זיך נוהג (נויעג) זיין - זיך פירן.

איך בין זיך נוהג ווי אונדזערע זיידעס (ממ"ס).

נוהג פּיבוד (נויהעג קאָוועד) זיין - אָפּגעבן פּבּוד, ערן, אַכטן.

אין דער היים איז יעדער נוהג פּבּוד אַן עלטערן מענטש (אָפּאַטאַשו).

נוח (נויעך) - זע: נח.

נוטה (נויטע) זיין-נויגן, גענויגט זיין.

ער איז נישט געווען נוטה צו חסידות (י. קאָטיק).

דער נוטה-למות (נויטע-לאָמוס) - אַטשטאַרבנדיקער, דער וואָס האַלט ביים שטאַרבן.

נוטה-למות (נויטע-לאָמוס) זיין-האַלטן ביים שטאַרבן; זייער אָפּגעשוואַכט ווערן.

דאָס מויל האָט זיך איר אויסגע-קרימט, נוטה-למות איז זי געוואָרן (פּרין).

דער נולד - נולדים (נוילעד - נוילאַדים) - ניי-געבוירן קינד; גע-בוירענער.

יעדעס שטריימל (יעדער רב) האָט זיך זיינע נולדים... זיינע בריתן (פּרין).

נולד (נוילעד) ווערן - געבוירן ווערן; אַנטשטיין.

עס איז ביי מיר נולד געוואָרן אַ געדאַנק (ש"ע).

קיילים) — „וואָפֿן-טרעגער“, אַדיוטאַנט.
 ער איז אַרומגערינגלט מיט נושאי-
 פֿליים (נ. מייזל).
 נושאי המיטה (נויסי-האַמיטע) —
 די מיטה-טרעגער. די וואָס טראָגן
 דאָס בעטל מיטן פֿאַרשטאַרבנעם
 אויפן בית-עולם.
 נושאים (נויסיים) — זע: נושאי המיטה.
 וועט די חברה קדישא נישט באַליי-
 דיקן די נושאים (פּרץ).
 נושאים-מאַן-נושאים-לייט
 (נויסיים-מאַן — נויסיים-לייט) —
 מיטגליד פֿון זער חברה, וואָס פֿאַר-
 נעמט זיך מיטן אַוועקטראָגן גע-
 שטאַרבנע אויפן בית-עולם.
 די נזיפה — נזיפות (נעזיפע —
 נעזיפעס) — זידל, פֿאַרווורף.
 ער האָט געכאַפט פֿון זיין שטיפ-
 מאַמע אַ שטאַרקע נזיפה.
 דער נזיר — נזירים (נאַזיר —
 נעזירים) — נאַזירער; אָפּגעשייד-
 טער (פֿון ערדישן לעבן), אַסקעט; אַ
 מענטש, וואָס זאָגט זיך אָפּ פֿון וועלט-
 לעכע פֿאַרגעניגונג; הייליקער. אַ
 נזיר ביי יידן האָט נישט געטרונקען
 קיין וויין און נישט געשוירן די
 האָר.
 דאָס נזירות (נעזירעס) — אַסקעטיזם.
 נח (נויעך) — ביבלי-פערסאָנאַזש; נאַ-
 מען פֿון אַ מאַנצביל.
 דער נחבאל הפֿליים (נעכבאַ על
 האַקיילים) — דער, וואָס פֿאַרשטופּט
 זיך אין אַ ווינקל; זייער באַשיידע-
 נער; שעמעוויקער מענטש.
 ער פלעגט אַנטלויפן פֿון פיבוידים,
 ער איז געווען אַ נחבאל אל הפֿליים-
 פֿליים (נויסע-קיילים — נויסיי-

די נוך (נוך) — דאָס פערצנטע אית (נ)
 פונעם אלף-בית.
 דער נוסח — נוסחאות (נוסעך —
 נוסכאַעס) — סטיל; שטייגער; זע-
 טאָד; טראַדיציאָנעלע מעלאָדיע;
 טעקסטירונג.
 און דוקא אויפן יידישן שטייגער מיט
 אונדזער פראַסטן יידישן נוסח (ש"ע).
 נוקם (נויקעם) זיין — נעמען נקמה,
 אָפּצאלן יענעם מיט שלעכטס (פֿאַר
 שלעכטס).
 ער האָט זיך אין אונדז נוקם געווען,
 זיך געפֿאַדן אין אונדזער בלוט
 (ש"ע).
 דער נוקם ונוטר (נויקעם ווענוי-
 טער) — נקמה-נעמער, נקמה-דורשטי-
 קער; דער, וואָס היט לאַנג די
 נקמה אין האַרצן.
 דער פעיער פיניע איז אפנים געווען
 אַ נוקם ונוטר (ש"ע).
 נוקם ונוטר (נויקעם ווענויטער)
 זיין — נקמה-נעמען, פֿאַרפֿאַנגן.
 פֿאַר דער קלענסטער זאָך האָט ער
 גערודפֿט, זיין נוקם ונוטר געווען
 (אַפּטאַשוו).
 נוקם ונוטר פנחש (נויקעם ווע-
 נויטער קענאַכעש) — נקמה-זיכטיק
 ווי אַ שלאַנג.
 דער בריסקער רב איז געווען אַ
 מתנגד און בטבע אַ נוקם ונוטר פנחש
 (פּרץ).
 נושא-הן (נויסע-כייזן) זיין — גע-
 פעלן ווערן, אויסנעמען (ביי מענטשן).
 ער האָט נושא-הן געווען אין זייערע
 אויגן (ש"ט).
 דער נושא-פֿליים — נושאי-
 פֿליים (נויסע-קיילים — נויסיי-

גייסטיקער גענוס, גייסטיקער פאך-געניגן.

נחתידיק (נאכעסדיק) - מיט פארגע-ניגן, פריידיק; גליקלעך.

● האָט דער פאָטער נחתידיק געמורמלט (ז. וויינפער).

די נטיה - נטיות (בעטיע - בע-טיעס) - נייגונג.

● ער האָט שוין דאָן געהאָט אַ נטיה צו שווימען קעגן שטראָם.

דער ניבול-פה (ניוול-פע) מיאוסע-רייד דער ניגון - ניגונים (ניגן - ניגונים) - מעלאָדיע.

● אַ בריוול - ווי מען לייענט עס, אַ ניגון - ווי מען זינגט אים (פרץ).

ניזוק (ניזעק) ווערן - געשעדיקט ווערן.

● קיינער איז נישט ניזוק געוואָרן (פרץ).

דער נימוס (נימוס) - טאקט, טאק-טישע אויפפירונג; העפּלעכקייט.

● פונדעסטוועגן האָט ער געדאַרפט אָפהיטן פשוטן נימוס (ה. וואָסער).

דער נצחון - נצחונות (ני-צאָכן - ניצכויעס) - זיג; דאָס אויספירן.

נכנס יין יצא סוד (ניכנאָס יאַין יאַצאָ סאָד) - איז אַריין דער וויין, איז אַרויס דער סוד.

נכנס יין יצא שטות (ניכ-נאָס יאַין יאַצאָ שטוט) - איז אַריין דער וויין, איז אַרויס די נאַרישקייט.

● נכנס יין יצא שטות - האָט גענו-מען אַן איבעריקן טראָפּן, רעדט ער פון וועג. (פרץ).

ניחא (ניכע) - אָנגענעם; רעכט.

● אַז אייך איז ליב, איז מיר ניחא (ש"ע).

נחום (נאָכעם) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

נחזור לענינינו (נאָכזער לעאינ-יאַנינו) - ראָמיר זיך צוריקקערן צו אונדזער זאָך.

די נחלה - נחלות (נאָלע - נאָלעאָס) - אייגענע ווירטשאַפט; (אייגענע) שטוב, (אייגן) שטיקל ערד.

● יעדער מענטש אין קארטשעו מוז זיין אייגענע נחלה האָבן - זיין שטוב (ש. אַש). האָב איך מיר מיין האַלבע שטוב, אַ שטיקל נחלה (ש"ע).

נחמה - נחמות (נעכאָמע - נעכאָ-מעס) - טרייטט.

● איידער מען דערלעבט די נחמה, גייט אַרויס די נשמה (פאָלקסווערטל).

נחמה (נעכאָמע) - נאָמען פון אַ פרוי.

נחמיה (נעכעמיע) - ביבל-פערסאָ-נאָזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.

נחמן (נאָכמען) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

דער נחש - נחשים (נאָכעש - נעכאָשים) - שלאַנג; די שלאַנג, וואָס האָט אָנגערעדט חוהן צו זינד, (לויט דער ביבל); יצר-הרע.

● איינער וויינט אויפן נחש (פרץ).

דער נחש הקדמוני (נאָכעש האַ-קאָדמויני) - אורשלאַנג, זע: נחש.

דער נחת (נאָכעס) - פאָרגעניגן, פרייד; גליק.

● לאָז דער זיידע האָבן נחת פון זיין אייניקל (ש"ע). ער האָט שוין אָפּ-געלעבט אין נחת די יאָרן (פרץ).

דער נחת-רוח (נאָכעס-רועך) -

- וערן האָט געפילט, ווי די נכפה עסט אים (אָפּאַטאַשו).
- נפּר ים דברי אמת (ניקאָרים דיוויי עמעס) - מען דערקענט די אמתע רייד.
- נפּרים דברי אמת: ר' לוי יצחק לייקנט נישט (פרץ).
- נכש'ל (ניכשל) ווערן - געשטרויכלט ווערן.
- ר' זישעלע וויל נישט, אַ ייד זאָל נכשל ווערן דורך דעם, וואָס ער פארגעסט (פרץ).
- נמאס (נימעס) ווערן - דערעסן, איי בערדריטיק, פאַרמיאוסט ווערן.
- קרעפלעך עסן קאָן אויך נמאס ווערן (ש"ע).
- נמאס ומיאוס (נימעס אומיעס) ווערן - שטאַרק פאַרהאַטט ווערן.
- זינט ער איז אַוועקגעשטאַרבן, איז מיר נמאס ומיאוס געוואָרן דאָס לעבן (ש"ע).
- נמרוד (נימרוד) - ביבל. פערסאָנאַזש; לויט דער לעגענדע פאַרגינדער פון בבל, גרויסער יעגער. פון נמרודס צייטן - פון אַלטע צייטן.
- שטייט פון נמרודס אַלטע צייטן אַ גרויסער... טורעם (אַנסקי).
- דער נמשל (נימשל) - די סענטענץ, מאָראַל פון אַ משל; די זאָך, וואָס ווערט פאַרגליכן.
- דער נמשל שווימט אַליין אַרויס (פרץ). דער משל איז נישט גלייך צום נמשל (ש"ע).
- דער נס - נסים (נעס - ניסים) - ווונדער, איבערנאַטירלעכע דערשיי-נונג.
- אויף נסים טאָר מען זיך נישט פאַר-לאָזן (שפּריכוואָרט).

- נמאס (נימעס) ווערן - זע: נמאס ווערן.
- נמאס ומיאוס (נימעס או-מיעס) ווערן - זע: נמאס ומיאוס ווערן.
- דער ניון (ניסאָיען) - זע: נסיון.
- ניסן (ניסן) - דער זיבעטער חודש לויט דעם יידישן לוח (מערץ-אַפּריל); נאָמען פון אַ מאַנצביל.
- ניוול (ניצל) ווערן - געראַטעוועט ווערן.
- מיר זענען ניצול געוואָרן פון אַ גרויסן אומגליק (ש"ע).
- דער ניצול (ניצען) - פונק (אין איבערגעטראַגענעם זין).
- מיר האָבן נישט אין זיך אַ פונק פיעטעט, אַ ניצול פון פאָלקס-גע-טריישאַפט (מ. גאָר).
- ניצחון - ניצחונות (ניצאָכן-ניצכוי-נעס) - זיג; דאָס אויספירן.
- דער ניקוד (ניקוד) - פונקטואַציע (אין העברעיִש).
- אַפּאַלשער ניקוד (פונקטואַציע) האָט אים געקאָנט אויפּרעגן (בריינין).
- נישקשה (נישקאַשע) - נישט שלעכט.
- איך האָב נישקשה ברייטע פלייצעס (א. שטיינבאַרג).
- נישקשהדיק (נישקאַשעדיק) - זע: נישקשה.
- דער נכד - נכדים (ניכבד - ניכבאָדים) - אָנגעזעטנער, געאַכטע-טער, חשובער מענטש.
- דער נכנע - נכנעים (ניכנע - ניכנאָאים) - אונטערטעניקער, אונ-טערגעוואָרפענער.
- די נכפה (ניכפע) - קרענק; גרימ-צאָרן, כעס.

דער נסתר - נסתרים (ניסטער - ניסטארים - פארבארגענער.
 * ער איז פארט געבליבן א נסתר פארן פאלק (נ. מייזל).
 נע-וונד (נא-וונאד) זיין - וואגלען, ארומוואנדערן.
 * ווערן נע-ונד, לאזן זיך אין דער וועלט אריין (פּרץ).
 דער נע-וונדיק - נע-וונדיג - נא-וונאד-קעס (נא-וונאדניק - נא-וונאד-ניקעס) - וואגלעך, וואנדערער.
 די נע-וונדיצע - נע-וונד-ניצעס (נא-וונאדניצע - נא-וונע-נאדניצעס) - וואגלעך, וואנדערערין.
 * די נשמה, די נע-וונדיצע, האט שוין ארויסגעצויגן א פארבלוטקטע שפיל-קע (פּרץ).
 די נעילה (נילע) - שלום; שלום-תפילה (פון יום כפור).
 די נעימות דיקייט (נעימעסדי-קייט) - אָנגענומעלעכקייט, ליבלעכ-קייט, זיסקייט.
 * אויף זיין פנים איז געווען אויסגע-גאָסן אַ נעימותדיקייט, וואָס פאָנגט דאָס האַרץ (ש. ציטראָן).
 נעלים (נעלעם) ווערן - פארשוונדן, פארפאלן ווערן.
 * דער נעמיראווער פלעגט סליחות-ציט יעדן פרימאָרגן נעלם ווערן, פארשוונדן (פּרץ).
 נעמי (נאָמע, נוימע) - ביגל פערסאָ-נאָזש; נאָמען פון אַ פרוי.
 נענש (נענעש) ווערן - גאָשטראָפּט ווערן.
 דער נפטר - נפטרים (ניפטער - נפטארים) - געשטאָרבענער.
 נפטר (ניפטער) ווערן - אַוועקקומען,

דער נסתך נס (נעס בעטאָך נעס) - אַ ווונדער אין אַ ווונדער.
 * אַ נסתך נס, וואָס יידישע קינדער זענען אַזוי אויסגעהאַלטן (פּרץ).
 דער נסמן השמים (נעס מין הא-שאַמאָים) - אַ ווונדער פון הימל, גרויסער נס.
 * אַז איך בין נישט געבליבן אויפן אָרט, איז טאַקע אַ נס מן השמים (פּרץ).
 נסי-נסים (ניסי-ניסים) - מ"צ - ווונדער איבער ווונדער, גרויסע נסים.
 * דורך נסי-נסים זיך אַרויסגעראַטעוועט (נ. מייזל).
 דער נסיון - נסיונות (ניסאָיען - ניטוינעס) - פּרוּוו, אויספּרוּווונג.
 * אודאי איז נישט איטלעכער גענוג שטאַרק בייצושטיין דעם נסיון (מ"ס).
 נסים ונפלאות (ניסים וועניפ-לאָעס) - ווונדער און אויסטערליש-קייטן, גרויסע ווונדער, ווונדער אי-בער ווונדער.
 * ער האָט געהאַט צו דערציילן נסים ונפלאות (ש"ע).
 די נסיעה - נסיעות (נעסיע - נעסיעס) - רייזע.
 * דעמלטיקע צייטן איז אַ נסיעה קיין לייפציק געווען מער, ווי היינט אַ נסיעה קיין אַמעריקע (פּרץ).
 דער נסך (נעסעך) - נישט פשרער וויין (ביי רעליגיעזע יידן).
 נסתלק (ניסטאַלעק) ווערן - אַוועק-קומען (פון דער וועלט), שטאַרבן (וועגן אַ רעליגיעזער גרויסער פער-זענלעכקייט גערעדט).
 * פונקט אין דער צייט, ווען דער אַלטער איז נסתלק געוואָרן (מ"ס).

שטארבן (וועגן א פרומען ייד גע-
רעדט).

● מילא א ייד איז נפטר געווארן -
אייביק לעבן קאן מען נישט (פרץ).

נפל אות (ניפלעט) - מ"צ - וונ-
דער; אויסטערלישקייטן.

● פלעגט מען שטענדיק מיר דערציילן
פון גן-עדן נאָר נפלאות (אן סקי).

דאָס נפלע (נייפעלע) - טויט קינד,
וואָס איז געבוירן געוואָרן פאַר דער
ציײַט. באַצײכענונג פון אַ קערפערלעך
שוואַך אַנטוויקלט קינד.

די נפקא מינה (נאָפּקע מינע) -
אונטערשייד.

● וואָס איז דאָ פאַר אַ נפּקא מינה, צי
אַ ליטוואַק, צי אַ וואַרשעווער, מיר
זענען אַלע יידן (ממ"ס).

דער, דאָס נפש - נפשות (נעפעש -
נעפאָשעס) - פאַרשוין, פּערזאָן; נשמה.

● איז אָבער דער ייד אַ גראָבער נפש
געווען (פרץ).

נפש אחת (נעפעש אַכאַס) - איין
נשמה, איין וועגן.

● געשלאַטן ברודערשאַפט, גאָר נפש
אחת (ש"ע).

נפתי (נאָפּטאַלע) - ביזל-פּערסאָ-
נאָזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.

נצול (ניצל) ווערן - געראַטעוועט ווערן,
זע: ניצל ווערן.

דער נצה ישראל (נעצאַך ייִס-
ראָעל) - אייביקייט פון ייִדישן
פאָלק; דאָס אייביקע ייִדישע פאָלק.

● ער גייט זיין אייביקן וועג פון איי-
ביקן זיין, דעם וועג פון נצה ישראל
(ש. אַש).

נצה ישראל לא יסקר (נעצאַך

ייִסראָעל לוי יעשאַקער) - די איי-
ביקייט פון ייִדישן פאָלק וועט נישט
פאַרליינקט ווערן; דאָס ייִדישע פאָלק
וועט לעבן אייביק.

● נצה ישראל לא יסקר! - דאָס
ייִדישע פאָלק וועט נישט אויפהערן
צו לעבן (ג. מייזל).

דער נצחון - נצחונות (ניצאַכן -
ניצכוניעס) - זיג; דאָס אויספירן.

דאָס נצחיות (ניצכיעס) - אייביקייט.

דער נצרך - נצרכים (ניצרעך -
ניצראַכים) - באַדערפטיקער, נויט-
באַדערפטיקער; אָרעמאַן.

● זיין שטוב איז געווען אָפּן פאַר יעדן
נויטבאַדערפטיקן, פאַר יעדן נצרך
(ש. ציטראָן).

נצרת (נאַצערעס) - נאָמען פון דער
שטאָט אין ארץ-ישראל, וווּ עס האָט
געלעפט יעזוס קריסטוס.

די נקבה - נקבות (נעקיווע -
נעקיוועס) - פרוי, ווייב, מיידל;
ווייבלעך געשלעכט.

● ער וואַרפט אַרויף דעם גאַנצן עול
אויף אַ שוואַכער נקבה (מ. בורשטין).

דצר נקוד (ניקעד) - פונקטואַציע
(אין העברעיש).

די נקודה - נקודות (נעקודע -
נעקודעס) - פינטל; פונקט; שריפט-
צייכן, וואָס באַצײכנט אין העברעיש
אַ וואַקאַל; פונקטואַציע-צײַכן.

● צו איין צײַל שטרעבן אַלע, צו איין
נקודה (ג. פּרילוצקי). העברעישע
ביכלעך פאַר קינדער ווערן געדרוקט
מיט נקודות.

נקודים וברודים (נעקודים או-
ווערודים) - געשפּרענקלט און גע-
פלעקט; פּילפאַרביק.

נשים (נאָשים) - מ"צ - פרויען, וויי-
 בער. זע: אשה.
 • סקאַציל קומט! נשים! זעצט איין
 (פּרץ).
 נשים וטף (נאָשים וועטאָף) - פרויען
 און קליינע קינדער.
 • דאָס זענען געווען מערסטנטיילס
 נשים וטף, פרויען און קינדער (בער-
 דיטשעווסקי).
 נשים צדקניות (נאָשים צידקאָ-
 ניסט) - מ"צ - פרומע ווייבער, ער-
 לעכע פרויען.
 די נשמה - נשמות (נעשאַמע -
 נעשאַמעס) - זעל, גייסט.
 די נשמה יתירה - נשמות
 יתירות (נעשאַמע יעסירע - נע-
 שאַמעס יעסירעס) - דערהויבענע
 זעל, דערהויבענע נשמה.
 • די נשמה יתירה - די אידעע - מוּו
 זיין דער תוך פון זיין לעבן (פּרץ).
 נשמה יתירה די ק (נעשאַמע-יעסיי-
 רעדיק) - גייסטיק דערהויבן.
 • מיר, נשמה יתירהדיקע יידן, וועלן
 איבער אירע חורבות גיין (פּרץ).
 דער נשרף - נשרפים (ניסרעף
 ניסראָפּים) - אָפּגעברענטער (נאָך
 אַ שרפה).
 נשתומם (נישטוימעם) ווערן - דער-
 שטוינט, פאַרווונדערט ווערן.
 נשתנה (נישמאַנע) ווערן - פאַרענ-
 דערט, פאַראַנדערשט ווערן.
 • און דאָס קול איז נשתנה געוואָרן
 (פּרץ).
 נתבקש (ניסבאַקעש) ווערן - פאַר-
 בעטן ווערן, אַרויסגערופן ווערן (אין
 הימל אַרײַן).

נקי (נאָקי) זיין - ריין זיין.
 • האָט ער זיך אַרומגעקוקט, צו ער
 איז נקי, ריין פון געלט (ש"ע).
 דער נקי-כפּימניק - נקי-
 כפּימניקעס (נעקי-כאַפּאַימניק -
 נעקי-כאַפּאַימניקעס) - מענטש מיט
 ריינע הענט (וואָס נעמט נישט קיין
 כאַבאַר); ערלעכער.
 • אַ נקי-כפּימניק, וואָס נעמט נישט
 (ש"ע).
 די נקמה - נקמות נעקאַמע -
 נעקאַמעס) - אָפּצאַלונג (פאַר שלעכטס),
 דאָס אָפּצאַלן (מיט שלעכטס פאַר
 שלעכטס).
 • נקמה איז נישט קיין יידישע זאַך
 (פּרץ).
 נקמה (נעקאַמע) נעמען - אָפּצאַלן
 יענעם (מיט שלעכטס פאַר שלעכטס).
 דער נר-תמיד (נער-טאַמיד) - דאָס
 אייביקע ליכט; הייליק פייער.
 • ברענט זיך אַ לעמפּעלע, אַ נר-תמידל,
 שטענדיק ברענט עס זיך (ש. אַש).
 דער נרדף - נרדפים (נירדעף -
 נירדאָפּים) - פאַרפאַלגטער, געיאָגטער.
 דער נשאר (נישער) - איבערגעבלי-
 בענער; איבערבלייבעכץ; קליינער
 טייל.
 • אַ קליין געוואַקסענער ייד, אַ נשאר
 פון די אַלטע בעלזער (פּרץ). זי האָט
 בלויז פאַרכאַפט אַ ברעג פון אָט דעם
 בליק, אַ קליינעם נשאר (בערגלאָסאָן).
 נשיא - נשיאים (נאָסי - נעסי-
 אים) - פּירשט; עלטסטער פון אַ
 שבט; טיטל פון פאַרויזער פון די
 סנהדרין אין דער צייט פון בית-שני;
 עקסילאַרץ; פּרעזידענט.

וויסט אים, ווער ער איז און וואָס ער איז (ש"ע).

נתעלה (ניסאלע) ווערן - דערהויבן ווערן.

אלע זאָלן נתעלה ווערן צו דער העכסטער מדרגה (פרץ).

נתעשר (ניסאָשער) ווערן - רייך ווערן, זיך באַרייכערן.

ער האָט געמאַכט עפעס אַ דערפיני-דונג, געהאַפט נתעשר צו ווערן פון אים (זשיטלאָווסקי).

נתפעל (ניספּאָעל) ווערן - איבער-ראַשט ווערן; אַנטציקט ווערן.

דער עולם איז געווען נתפעל, ממש געלעקט די פינגער (ש"ע).

באַנטשע איז נתבקש געוואָרן (פרץ).

נתגדל (ניסגאָדל) ווערן - גרויס, דערהויבן ווערן; אויסוואַקסן; אויפ-געהאָדעוועט, דערצויגן ווערן.

ערשט זענען זיי אויסגעוואַקסן און נתגדל געוואָרן (ש"ע). מיין גאַנץ לעבן... בין איך נתגדל געוואָרן אין טונעיאַדעווקע (ממ"ס).

נתגלה (ניסגאַלע) ווערן - אַנטפלעקט ווערן, זיך אַנטפלעקן.

נתגלה איז ער ערשט געוואָרן מיט מיט דער צייט און צופעליק (פרץ).

נתן (נאָסן) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

נתנען (נאַטענען) - געבן (איראַניש).

קיין מעות נישט נתנען, איידער מען

די סביבה - סבות (סיפע - סיפעס) - זע: סיבה.
 די סביבה - סביבות (סוויוע - סוויועס) - דער אָרום, אומגעבונג; קרייז (פון מענטשן).
 א שטעטל, וואָס ליגט אין דער סביבה פון מאַזעפּעווקע (ש"ע). מיין סביבה, אַלץ אָרום מיר, איז געווען אַלט-מאָדיש (בריינין).
 דער סבלן - סבלנים (סאָולדען - סאָולדאָניס) - געדולדיקער; מענטש מיט אויסדויער.
 דאָס סבלנות (סאָולדאָנעס) - גע- דולד; אויסדויער.
 האָבן מיר פּוּחות געזאַמלט און גאַ- נוצט אויף סבלנות, אויף אויס- האַלטן (פּרין).
 די סברה וסברא - סברות (סוואָרע - סוואָרעס) - מיינונג, אָנ- נעמונג. בויך-סברה - אומפאָגרינדעטע מיינונג, אויסגעקלערטע זאָך.
 עס איז אַ סברה, אַז ער איז דאָרט קיינמאָל גישט געווען (ש"ע).
 דער סגור (סעגל) - שריפט-צייכן (") אין העברעיש, וואָס באַצייכנט דעם וואָקאַל "ע".
 די סגולה - סגולות (סגולע - סגולעס) - מיטל, ווּנדער-מיטל.
 צוקער איז אַ סגולה צום הונגער, פאַרשלאָגט דעם אַפעטיט (ש"ע).
 סגופים (סיגופים) - זע: סיגופים.

דער סגי-נהור (סאָגי-נאָער, סאָגע- נאָער) - בלינדער ווערטלעך: דער, וואָס איז פּול מיט ליכט. זע: בלשון סגי-נהור.
 סגי-נהורדיק (סאָגינאָערדיק, סאָ- גענאָערדיק) - בלינד.
 אַ ביסל איז ער סגי-נהורדיק אויף איין אויג (ש"ע).
 די סגי-נהורטע - סגי-נהור- טעס (סאָגענאָערטע - סאָגענאָער- טעס) - בלינדע.
 זי וויל נישט האָבן צו טון מיט אַ סגי-נהורטע, דאָס הייסט, מיט אַ בלינד- דער (ש"ע).
 סדום (סדאָם) - נאָמען פון אַ שטאָט, וואָס ווערט דערמאָנט אין חומש ווי אַן אָרט, ווע עס האָבן געוווינט פאַר- דאָרבענע, שלעכטע מענטשן. באַ- צייכענונג פון אַ שלעכטער שטאָט.
 לאַזט מיר פאָטש אַנוואַרעמען זיך, ס'איז דאָך ביי אייך אַ סדום, אַפּנים (ש"ע).
 דאָס סדום-בעטל (סדאָם בעטל) - פייניקונגס-בעטל, פּראָקווסטעס- בעטל. באַצייכענונג פון אַ פאַרע- געאָטן סכעמאָט, אין וועלכן מען וויל אַלצדינג אַריינפּרעסן.
 אין אַ סדום-בעטל דיך איינפאַקן (ש אַט).
 סדום וצמורה (סדאָם וואַמוראַ) - נעמען פון צוויי שטעט, וועלכע זע-

נען, לויטן חומש, גשווען פויל מיט
 שלעכטע מענטשן און זערפאר צע-
 שטערט געוואָרן דורך פען און
 שוועבל.

דער סדום - משפט (סדאָם-מישפעט) -
 סדום-אורטייל; אומגעזעכטער אור-
 טייל, וואָס באַפרייט דעם שולדיקן
 און באַשטראַפט דעם אומשולדיקן.

דער סדור - סדורים (סידער -
 סיווריה) - זע: סידור.

סדנא דארעא חד הוא (סאָדנאָ
 דעאַרָאָ כאָד הוּ) - „דער פונדאָמענט
 פון דער ערד איז (אומפטום) דער
 אייגענער“; אומפטום די אייגענע
 וועלט.

סדאָט זיך: סדנא דארעא חד הוא -
 אומפטום די אייגענע וועלט (פּרין).

דער סדר - סדרים (סיידער -
 סעדאַרים) - אַרדענונג; ריי; טראַ-
 דיאַנאַלע אָנונט-סעודה אין די
 ערשטע צוויי נעכט פון פסח (ביי
 רעליגיעזע יידן). אַפריכטן דעם סדר -
 צערעמאָניעל דורכפירן די טראַדי-
 ציאָנאַלע אָנונט-סעודה אין די ערשטע
 צוויי נעכט פון פסח (ביי רעליגיעזע
 יידן).

זיי בויען הייזער מיט אַ פּלאַן, מיט
 אַ סדר (ממ"ס). געגרייט איז דער
 סדר מיט מצות און כריין (מ. א. סו"ל).

דער סדר-היום (סיידער-האַיאָם) -
 טאָג אַרדענונג.

מען האָט מיך אויסגעזערט און מען
 איז אַריבער צום סדר-היום (ושיט-
 לָאוּסְקוּ).

דער סדר-העולם (סיידער-האַאוי-
 לעם) - וועלט-אַרדענונג; גאַנג,
 שטייגער פון דער וועלט.

אַזוי איז דער סדר-העולם פון איי-
 ביקע צייטן (ממ"ס).

די סדרה וסדר או (סעדרע) - קא-
 פיטל; טייל פון חומש (וואָס מען
 לייצנט אין איין שבת).

ט'גייט ביי זיי אַ סדרה דאָק-
 כוויים, פּראָפעטאָרן (ש"ע).

סדרן (טיידערן, סאַדערן) - ברענגען
 אין אַרדענונג, איינפירן אַ סדר.

גאַנצע מאָנאַלאָגן האָבן זיך אויסגע-
 טרט אין מיין קאָפּ (נאַמבערג).

ס"ה (סאַך-האַקל) - זע: סך-הכל.

סובל (סיוול) - זיין - דולדן, פאַר-
 טראַגן.

האָט מען אים נישט ליב, מען קאָן
 אים נישט טובל זיין (ש"ע).

דער סוג (סוג) - סאַרט, אַרט, קאַטע-
 גאָריע.

די פּראָגע געהער צו גאָר אַן אַנדער
 סוג פון פּראָבלעמען.

די סוגיא (סוגיה) - סוגיות -
 (סוגיע - סוגיעס) - (תלמודישע) אָפּ-
 האַנדלונג. אַ שווערע סוגיא - שווע-
 רע פּראָגע; שווער פּראָבלעם; שווע-
 רע שטעל אין תלמוד.

אָפּטמאַל פלעגן מיר אַרומרעדן אַ
 האַרבע סוגיא (נ. מייזל).

דער טוד - סודות (סאָד - טוי-
 דעם) - געזיימניש, סעקרעט, פאַר-
 טרוילעכטס.

ט'איז אַ סוד פאַר גאַנץ בראַד
 (פּאַלקסווערטל).

סודות התורה (סוידעס-האַטורע) -
 מ"צ - פאַרבאָרגענישן פון דער תורה.

מיט די אייגענע אותיות שרייבט
 מען סודות התורה (פּרין).

● פערדלעך, סוסים איינס און איינס (ש"צ).

דער סוף (סאף) - שלום, ענדע.

● און דער סוף איז גוט, איז אלץ גוט (פאלקסווערטל).

סוף גנב תליה (סאף גאנצוו לייטליע) - אויפן גנב ווארט די תליה.

סוף - פל - סוף (סאף - קאל - סאף) - שליסלעך, צום סאמע שלום.

דער סופר - סופרים (סויפער - סאפרים) - שרייבער, שריפטשטע- לער; רעליגיעזער שרייבער (פון מזווח, ספרים, תפילין).

דער סופר מהיר (סויפער מאהיר) - פלינקער, געניטער שרייבער.

● קיין סופר מהיר אין העברעיש בין איך קיינמאל נישט געווען (זשיטלאווסקי).

(זיך) סותר (סויסער) זיין - זיין אין ווידערשפרוך, אין קעגנזאץ צו..., אין ווידערזאגנד; (זיך) קעגנזייטיק אויטשליסן.

● איך גענין אין אים זאכן, וואָס זע- נען סותר איינס דאָס אַנדערע (ממ"ס).

די סורה - סורות. (סכירע - סכירעס) - האַנדל'ס - קעגנשטאַנד, האַנדל'ס-אַביעקט, זאָן מיט וואָס מען האַנדל'ט; שטאָף.

● גוטע סחורה לויבט זיך אליין (פאלקס- ווערטל).

די סטרא-אחרא (סיטרע אַכורע) - „די אַנדערע זייט“; טיילויל, בייזע קראַטט, אומריינער פּוּח; שטן.

● די סטרא-אחרא וויל מיך אַפּרייסן פון דער אמונה (בריינין).

סטרא-אחרא-דיק (סיטרע-אַכורע-דיק) - טיילוילאָגיש.

סודות דיק (סוידעטדיק) - פאַרטוי- לעך, שטילפּרהייט, געהיימישפּול.

● ער האָט דערבוי געמאַכט אַזאָ סודותדיקע מינע (ז. וויינפער).

זיך סודען (סוידען) - זיך שושקען, שעפּטשען; רעדן שטיל, פאַרטוילעך. ● זי שושקעט זיך מיט איר און סודעט זיך אַגאַנצן טאָג (ש"צ).

דער סוחר - סוחרים (סויכער - סאָכרים) - הענדלער.

● איטלעכער סוחר לויבט זיין סחורה (פאלקסווערטל).

דאָס סוחרות (סאָכרעס) - זע: סוחרעריי.

די דאָס סוחרעריי (סאָכרעריי) - האַנדל, דאָס האַנדלען.

די סוטה - סוטות (סויטע - סוי- טעס) - פאַרדעכטיקע פּרוי אין נישט- געטריישאַפט צום מאָן.

די סופה - סופות (סוקע - סו- קעס) - ביידל, געצעלט (וואָס רע- לייגעזע יידן שטעלן אויף אויף די אַכט טעג פונעם יום-טוב סופות).

סופות (סוקעס) - מ"צ - נאָמען פונעם יום טוב, וואָס הייבט זיך אָן דעם 15טן תשרי.

די סוכנות (סאָכנוט) - אַגענטור, אַגענץ. באַצייכענונג פון דער יידי- שער אַגענץ אין ארץ ישראל.

זיך סומך (סוימען) זיין - זיך פאַר- לאָזן, זיך שטיצען, זיך אָנשפּאַרן.

● ער איז אַן אויטאָריטעט, מען קאָן זיך אויף אים סומך זיין.

דער טוט - סוסים (טוט - סוטיים) - פּאַרגרעסערונגס - אויסדרוק, אויך איינאָגיש פּאַנצוט.

* מיט דער הילף פון סטרא-אחראדי-
 קע מיסטישע כוחות (ש. אש).
 די סיבה - סיבות (סיבע-סיבעס) -
 אורזאך; מאָטיוו, טעם; שטערונג,
 צופאַל.
 * נישט פּרעגט מיך די סיבה, פאַרוואָס
 איך זע אויס אזוי בלאַס (ראַסקין).
 עס האָט זיך געטראָפּן אַ סיבה (ש"ע).
 סיבותים (סיגופים) - מ'צ-זעלבסט-
 פייניקונגען.
 דער סיזור - סידורים (סידער -
 סידורים) - יידיש תפילה-בוך; זאַמ-
 לונג פון תפילות צום דאווענען (אין
 דער וואָכן און שבת).
 דער סיום (סיעם) - שלום, אָפּשלוס,
 פאַרענדיקונג; שלום-פייערונג (באַזונ-
 דער ביים פאַרענדיקן פון לערנען).
 * אונדזער שול האָט געפייצט דעם
 סיום פון לערן יאָר.
 דער סיוון, סיון (סיוון) - דער
 גיינטער חודש לויטן יידישן לוח (מאָ-
 יוני).
 דער סיכסוך - סיכסוכים סיכ-
 סעך - סיכסוכים) - זע: סכסוך.
 דער סילוק (סילעק) - אָפּצאל, דע-
 קונג, באַצייכענונג פון אַן איינגע-
 לייגטן גוף.
 * אַ חשבון - אַ האַלבער סילוק (ש"ע).
 סילוקן (סילעקן) - אָפּצאלן, דעקן
 אַ הוב; איינלייגן דעם גוף.
 * דעם גוף וועט דער טאַטע דיינער
 סילוקן (ממ"ס).
 דער סימן - סימנים (סימען -
 סימאָנים) - צייכן; שפור; באַווייז.
 * דאָס איז דאָך געוויס אַ גוטער סימן
 (ממ"ס). דו גייסט ביז, אַ סימן -
 גייסט אומגעזעכט (פּרץ).

דער סימן טוב (סימען טאָוו) -
 גוטער סימן, גוטער צייכן.
 * צו לאַנגע יאָר! אַ סימן טוב (ש"ע).
 דער סימן מובק - סימנים
 'מובקים (סימען מוּוהעק -
 סימאָנים מוּוהאָקים) - קלאָרער
 סימן; דייטלעכער צייכן.
 סיני (סינאי) - גאָמען פון באַרג
 (אויפן האַלב-אינדזל סיני), אויף וועלכען
 די יידן האָבן, לויט דעם חומש, באַ-
 קומען די תורה; גאָמען פון אַ מאַנצ-
 ביל.
 סינידיק (סינידיק) - וואָס שטאַמט
 פון באַרג סיני; טראַדיציאָנעל.
 * עך וויל זיך דערמאָנען אַ חונישע
 זאָך, אַ סינידיקס (פּרץ).
 דער סיפור - סיפורים (סיפער-
 סיפורים) - דערציילונג.
 * איך האָב דעמאָלט געשריבן מיין
 ערשטן סיפור (דינעזאָן).
 דער סיפור-המשה (סיפור-
 האַמייסע) - (אינהאַלט פון דער)
 דערציילונג געשיכטע.
 * אַ סיפור-המעשה, וואָס איז געדרוקט
 ערגעץ אין אַ בלאַט (ש"ע).
 דער סיפור-נפלא - סיפורי-
 נפלאות (סיפער-נפילע - סיפוריי-
 נפלאָעס) - ווונדערבאַרע, ווונדער-
 לעכע דערציילונגען.
 סיפורי-מעשיות (סיפוריי-מיי-
 סעס) - (פּאָנטאָסטישע) געשיכטן,
 דערציילונגען.
 דער סיר-הבשר (סיר-האַבאָסער) -
 טאָפּ מיט פלייש.
 די סירכא - טירכות (סירכע -
 סירכעס) - צונויפּוואַקסונג פון די

לונגען, אָנוויקס אויף דער לונג ביי אַ בהמה. באַצייכענונג פון אַ פעלער. * דאָס געשמאַקסטע שטיקל פלייש איז פון אַזאַ בהמה, אויף וועלכער ס'איז געווען אַ סירכא (ש"ע).

א סך (סאך) - פיל; גרעסערע צאָל. סך-הפל (סאך-האקל, ס(א)כאקל) - איינזעם, צוזאַמען, צוט און אַרום. * מיר זענען געווען סך-הכל צוויי פאַרשוין (ש"ע).

דער סך-הכל - סך-הפלען - (סאך-האקל - סאך-האקלען) - סומע, רעזומע, אונטערשטע שורה; פילאַנס. * געשלאָסן דאָס בוך, דער סך-הכל געמאַכט (יחזאש).

דער סכום - סכומים (סכום - סכומים) - סומע, צאָל.

דער סכום הפולל (סכום האקול לעל) - אַלגעמיינע סומע; אַלגעמיינע צאָל.

דער סכך (סכאך) - דאך-באַדעקונג פון געוועקסן-שטענגלעך (וואַסער-גראַז, טראַס, יאָדלע-צווייגלעך, פאַפּשיען שטענגלעך אדג"ל) אויף דער סוכה.

* האָט די סוכה שוין אַ דאך - פרישן, גרינעם יאָדלע-סכך (יאָנאס).

די ספּוה - ספּוה (סאַקאַנע וסע-קאַנע) - סאַקאַנע - געפאַר, לענגסט-געפאַר; ס'איז ספּוה-ס'איז שרעקלעך. * זי איז געשטאַנען אין אַ ספּוה דערי-הרגעט צו ווערן (ש"ע).

ספּוה דיק (סאַקאַנעדיק, סעקאַנע-דיק) - געפערלעך; שרעקלעך. * זי שאַקלט ספּוהדיק מיטן קאָפּ און פאַרברעכט מיט די הענט (מ. בורשטיין).

ספּוה נפּשוה (סאַקאַנעס (סעקאַנע נעס) געפאַשעט) - לעפּנס געפערלעך, גאָר געפערלעך, גאָר שרעקלעך. * אַ שטורעם ווינט, עס ווערט ספּוה-נפּשוה (פּרץ). עס ציט מיך אַהין ספּוה-נפּשוה (ש"ע).

ספּוה דיק (סאַקאַנעסדיק, סעקאַנעס-דיק) - געפערלעך; שרעקלעך. * ער זאָל קאַנען ביישטיין אַקעגן דער ספּוהדיקער קאַנקורענץ (ש"ע).

דער סכסוך - סכסוכים (סיכ-סכך - סיכסוכים) - שטרייט; קאַנפליקט.

* די סכסוכים קאַנט איר איצט אויס-גלייכן (י קאַטיק).

סלוקן (סילעקן) - זע: סילוקן.

די סליחה - סליחות (סליכע - סליכעס) - פאַרגעבונג, (זאַמלונג פון) תפילות, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן אין די לעצטע טעג מונעם חודש אבול און צווישן ראש-השנה און יום-הכפור.

* אָפּט רייטט זיך אַרויס אַ געשריי פון סליחות (פּרץ).

סליחה ומחילה (סליכע אומע-געבונג) - אַנטשולדיקונג און פאַר-געבונג.

* איך בעט ביי דיר סליחה ומחילה אויף דעם (פּרץ).

סליחה נען (סליכענען) - באַצייכע-נונג פון דענונצירן, פון מסרן עמעצן.

סליחות (סליכעס) - מ"צ - זע: סליחה.

סלקא דעתך? (סאַלקא דייטאַך) - ווי קומט עס דיר גאָר אויפן גע-דאַנק? ווי פאַלט עס דיר גאָר איין? * טלאק דעתך? ווער זאָגט: גיין? (פּרץ).

לונגען, אָנוויקס אויף דער לונג ביי אַ בהמה. באַצייכענונג פון אַ פעלער. * דאָס געשמאַקסטע שטיקל פלייש איז פון אַזאַ בהמה, אויף וועלכער ס'איז געווען אַ סירכא (ש"ע).

א סך (סאך) - פיל; גרעסערע צאָל. סך-הפל (סאך-האקל, ס(א)כאקל) - איינזעם, צוזאַמען, צוט און אַרום. * מיר זענען געווען סך-הכל צוויי פאַרשוין (ש"ע).

דער סך-הכל - סך-הפלען - (סאך-האקל - סאך-האקלען) - סומע, רעזומע, אונטערשטע שורה; פילאַנס. * געשלאָסן דאָס בוך, דער סך-הכל געמאַכט (יחזאש).

דער סכום - סכומים (סכום - סכומים) - סומע, צאָל.

דער סכום הפולל (סכום האקול לעל) - אַלגעמיינע סומע; אַלגעמיינע צאָל.

דער סכך (סכאך) - דאך-באַדעקונג פון געוועקסן-שטענגלעך (וואַסער-גראַז, טראַס, יאָדלע-צווייגלעך, פאַפּשיען שטענגלעך אדג"ל) אויף דער סוכה.

* האָט די סוכה שוין אַ דאך - פרישן, גרינעם יאָדלע-סכך (יאָנאס).

די ספּוה - ספּוה (סאַקאַנע וסע-קאַנע) - סאַקאַנע - געפאַר, לענגסט-געפאַר; ס'איז ספּוה-ס'איז שרעקלעך. * זי איז געשטאַנען אין אַ ספּוה דערי-הרגעט צו ווערן (ש"ע).

ספּוה דיק (סאַקאַנעדיק, סעקאַנע-דיק) - געפערלעך; שרעקלעך. * זי שאַקלט ספּוהדיק מיטן קאָפּ און פאַרברעכט מיט די הענט (מ. בורשטיין).

דער סם סם (סאם) - גיפט.

דער ס"ם (סאם) - פאָרקירצונג פונעם וואָרט סמאל (ו"ד).

דער סם-המות (סאם-האמאָוועס) - געפערלעך גיפט, טויש-גיפט; ביטער-קייט, ביטערניש.

קרימט אים איבער דער בעל-הבית מיט סם-המות (ש"ע).

סמאל (סאמאָעל) - נאָמען פון דעם עלטסטן פון די טיילוואַנים (אין דער מיטטישער ליטעראַטור).

דער סמבטיון (סאמפאָטיען) - לע-גענדארער טייך, וואָס טיילט אָפּ דאָס לאַנד פון די פאַרלירענע צען יידישע שבטים (די „רויטע יידלעך“)

און וואָס וואַרפט אַ גאַנצע וואָך אַרויס שטיינער, און נאָר שבת גלייבט ער שטיל. באַצייכענונג פון אַן אומרויק קינד.

ער רוט נישט ווי דער סמבטיון (פאָלקסווערטל).

די סמיכה (סמיכע) - אַטעסטאַציע, דיפּלאָמירונג (אויף רב).

אייערנע קעפּ, וואָס האַלטן שוין ביי באַקומען סמיכה (ו. שניאור).

דאָס סמיכות (סמיכעס) אַטעסטאַציע, דיפּלאָמירונג (אויף רב); צוזאַמענהאַנג. דאָס סמיכות הפרשה (סמיכעס-האַפּאַרשע) - זע: סמיכות-הפרשיות.

דאָס סמיכות-הפרשיות (סמי-כעס-האַפּאַרשעס) - קאָפיטלעך-צוזאַ-מענהאַנג, אָנגעהערקייט, צוזאַמענ-האַנג, שייכות.

אַ סמיכות הפרשיות! וואָס געהער זיך עס אָן מיט געאַגראַפיע? (ש"ע).

אויפן סמך (סמאָך) - אויפן גרונט, אויפן יסוד; זיך שטיצנדיק אויף...

די טעקסטן האָט ער צונויפגעשטעלט אויפן סמך פון די פאַרשידענע וואָ-ריאַנטן (ג. מייזל).

די סמך (סאמאָך) - דאָס פּופצנטע אות (ס) פונעם אַלף-בית.

סמך-מם (סאמאָך-מעם) - די ערשטע צוויי אותיות פון סמאל (ו"ד). באַ-צייכענונג פונעם עלטסטן פון די טיילוואַנים.

ער קאָן אַרויסרופן נישט-גוטע, אַפילו דעם סמך-מם (אַנ סקי).

דער סמן - סמנים (סימאָן - סי-מאָנים) - זע: סימן.

(זיך) סמען (סאמאָן) - (זיך) פאַרגיפטן.

דער סנדק (סאַנדעק) - דער, וואָס האַלט דאָס קינד אויפן ברית ביים יידישן (ביי רעליגיעזע יידן).

דאָס סנדקאות (סאַנדעקאַעס) - די פּונקציע פון אַ סנדק, דאָס האַלטן דאָס קינד ביים ברית (ביי רעליגיעזע יידן).

דער סנה (סנע) - ברענענדיקער דאָרן (אין וועלכן האָט דער זיך גאַוויזן, לויטן חומש, צו משהן).

דער סנה האָט געברענט און איז נישט פאַרברענט געוואָרן.

די דער סנהדרין (סאַנעדרין) - העכסטע יידישע געריכט-און פאַר-וואַלטונג-אינסטאַנץ אין דער צייט פון בית-שני; רבנים פאַרזאַמלונג, צונויפ-גערופן אין פּראָנקרייך דורך גאָ-פאָלעאָנען דעם 1 אין יאָר 1807.

די סנהדרין גדולה (סאַנעדרין גדוילע) - גרויסער) סנהדרין, באַשטאַ-נען פון 71 מיטגלידער.

די סנהדרין קטנה (סאַנעדרין קטאַנע) - קליינער) סנהדרין, באַשטאַ-נען פון 23 מיטגלידער.

דער ספור-ה-מ-ע-ש-ה (סיפור-ה-א-מייסע) -- זע: סיפור-ה-מ-ע-ש-ה.

דאָס ספיקות (ספייקעט) -- צווייפל.

I די ספירה (ספירע) -- „צייִלונג“. באַצייכענונג פון די זיבן וואָכן פון צווייטן טאָג פסח ביז שבועות; טרויער-צייט.

⊗ עס איז ספירה צייט, דער ייד איז איצט פאַרטרויערט (ש. אַש).

II די ספירה -- ספירות (ספירע-ספירעס) -- „צאָל“ -- איינע פון די צען געטליכע אייגנשאַפטן און ש-פצרישע פוחות, לויט דער יידישער מיסטשער פאַרשטעלונג; הימלישע ספערע.

⊗ אַס קלאָגן אַלע צען ספירות (אַ-טקי).

דער ספק -- ספיקות, (סאָפּעק -- ספייקעט) -- צווייפל.

⊗ אַז ער איז געבוירן געוואָרן צו זיין אַ שרייבער -- אין דעם איז קיין ספק נישט געווען (ש"ע).

דאָס ספיקות (ספייקעט) -- צווייפל.

דער ספר-ספרים (סייפער-ספאָרים) -- בוך; יידיש רעליגיעז בוך; תורה.

דער ספר הזכרונות (סייפער-האָזכרונעט) -- געדאַנק-בוך; באַגאַנק.

⊗ ער פאַרשרייבט אין ספר הזכרונות, וואָס עס איז געשען (ש. ציטראָן).

דער ספר החיים (סייפער האַכאָים) -- בוך פון ליבן.

⊗ נישט געלונגען איז דעם שונא אַפ-צומעקן אונזער נאָמען פון ספר-ה-חיים.

דער ספר החתום (סייפער האַכאָ-סום) -- טאַישלאַסן בוך, נישט-פאַר-שטענדלעכע שריפט, „בויוו מיט זיבן זיגלען“.

דער סניגור (סאַניגער) -- פאַרטיי-דיקער; גוטער מאַן, וואָס פאַרטיי-דיקט דעם מענטש פאַרן הימלישן געריכט, לויט דער רעליגיעז-מיסטי-שער פאַרשטעלונג.

⊗ שיט דער סניגור פון שני-ווייטן זעקל אויף דער וואָג-שאַל פון דער רעכטער זייט (פּרין).

סעדיה (סאָדיע) -- נאָמען פון אַ מאַנצביל.

סעדיה (ה) גאון (סאָדיע (ה)גאַנן) -- נאָמען פונעם יידישן רעליגיעזן דע-קער און שרייבער אין עגיפטן און בבלי (892-942).

די סעודה -- סעודות (סודע -- סודעס) -- פייערלעכער מאָלצייט.

⊗ האָבן מיר אַ סעודה, עסט מען און מען טרינקט (פּאַלקסליד).

די סעודה גדולה (סודע גדוילע) -- גרויסער מאָלצייט.

די סעודת-ה-ראה -- סעודות-ה-בראה (סודאַס-האַוואָע -- סו-דעס-האַוואָע) -- טרויער-מאָלצייט, מאָלצייט פאַרן אבלי נאָך דער קבורה.

די סעודת-מ-אווה -- סעודות-מ-אווה (סודאַס-מיצווע -- סודעס-מיצווע) -- מצווה-מאָלצייט, פריידי-קער מאָלצייט (אויף אַ התונה, ברית אדג"ל).

⊗ עס וועלן דעריבער זייביק זיין חתונות און גטן, בריתן און לירות, סעודות-מצווה און סעודות-הבראה (פּרין).

דער סעף -- סעיפים (סאָיף -- סעיפים) -- פאַרדאַגראַף.

דער ספור -- ספורים (סיפער -- סיפורים) -- זע: סיפור.

דער בריוו איז פאר מיר געווען א ספר-החתום, א רעטעניש (ש"ע).

די ספר-תורה - ספר-תורה וספר-תורות, ספר-תורה (טייפער טוירע-טייפער-טוירעס, טיפריי-טוירע) רייניקייט, די תורה געשריבן אויף פארמעט, תורה-בוך.

ספרד (ספארד) - שפאניע (אויך פארטוגאל).

דער ספרד (ספארד) - זע: ספרדי.

דער ספרדי - ספרדים (ספאר-די - ספארדים) ייד, וואָס שטאַמט פון שפאניע אָדער פּאָרטוגאַל.

ספרדיש (ספארדיש) אויפן שטייגער פון די ספרדים; שפאניאַליש.

ספרים הקדושים (ספאָרים הא-קדושים)-הייליקע ביכער, הייליקע ספרים.

זין איז געווען אַ גרויסע בקיאה אין די ספרים הקדושים אויף עברי-טייטש (פּרץ).

ספרים חזונים (ספאָרים כיצוי-נים) - אַפּאָקריפּן און פּסעוודעפיגראַפּן, ביכער וואָס זענען נישט אַריינגענו-מען געוואָרן אין תנ"ך. באַצייכענונג פון נישט-רעליגיעזע ביכער, פון וועלטלעכער ליטעראַטור.

עס האָט אים געצויגן אַו בילדונג, צו לייענען ספרים חזונים (י. קאַטיק).

דער סרחן - סרחנים (סאַרכן-סאַרבאָנים) - זינדיקער; שטינקער.

סרחנען (סאַרבענען) - זינדיקער; שטינקער.

דער סריט - סריטים (סאַריט-סאַריטים) - געשלעכטלעך אָדער מאַנצביל, קאַסטרירטער.

די סרכא - סרכות (סירכע - סירכעס) - זע: סירכא.

דער סרסור - סרסורים; סרסור סרסורים (סאַרסער-סאַרסורים) - מעקלער.

מאַכט מען אים פאַר אַ סרסור, נאַרט ער אָפּ ביינע צודדים (פּרץ).

דאָס סתימת הגולף (סטימאַס האַגולעל) - דאָס פאַרשיטן דעם גרוב, דאָס צודעקן דעם קבר.

נאָך סתימת הגולף, דער יתום זאָגט קדיש (פּרץ).

די סתירה - סתירות (סטירע - סטירעס) - ווידערשפרוך, ווידער-אַנאַנד, קעגנזאָץ.

דער אַרטיקל איז נישט ריין פון סתירות, ווידעראַנאַנדן (נ. מייזל).

סתם (סטאַם) - אַזוי-זיך, וואָס עס איז פּראַכט פשוט; אומבאַשטימט.

איך רעד פון סתם אַ קיין מיט אַן איוון (ש"ע).

סתרית - תורה (סיסריי טוירע) פאַר-באַרגנקייטן, טיפענישן פון דער תורה.

זיינע ווערק זענען סתרי-תורה, מען פאַרשטייט זיי נישט (נ. מייזל).

דער בריוו איז פאר מיר געווען א ספר-החתום, א רעטעניש (ש"ע).

די ספר-תורה - ספר-תורה וספר-תורות, ספר-תורה (טייפער טוירע-טייפער-טוירעס, טיפריי-טוירע) רייניקייט, די תורה געשריבן אויף פארמעט, תורה-בוך.

ספרד (ספארד) - שפאניע (אויך פארטוגאל).

דער ספרד (ספארד) - זע: ספרדי.

דער ספרדי - ספרדים (ספאר-די - ספארדים) ייד, וואָס שטאַמט פון שפאניע אָדער פּאָרטוגאַל.

ספרדיש (ספארדיש) אויפן שטייגער פון די ספרדים; שפאניאַליש.

ספרים הקדושים (ספאָרים הא-קדושים)-הייליקע ביכער, הייליקע ספרים.

זין איז געווען אַ גרויסע בקיאה אין די ספרים הקדושים אויף עברי-טייטש (פּרץ).

ספרים חזונים (ספאָרים כיצוי-נים) - אַפּאָקריפּן און פּסעוודעפיגראַפּן, ביכער וואָס זענען נישט אַריינגענו-מען געוואָרן אין תנ"ך. באַצייכענונג פון נישט-רעליגיעזע ביכער, פון וועלטלעכער ליטעראַטור.

עס האָט אים געצויגן אַו בילדונג, צו לייענען ספרים חזונים (י. קאַטיק).

דער סרחן - סרחנים (סאַרכן-סאַרבאָנים) - זינדיקער; שטינקער.

● דאָס איז גישט געווען קיין טאָנאָן.
 דאָס איז געווען אַ מין עבודת-הבורא,
 אַ גאָטעס-דינסט (ש"ע).
 דאָס עבודת-פרך (אָווידעס פּע-
 ריך) -- אויסמאַטרוניקע, שווערע אַר-
 בעט.
 ● עבודה פּרך האָט ער געאַרבעט...
 האָלץ פלעגט ער האַקן, וואַסער
 טראָגן... (פּרץ).
 די עבירה - עבירות (אָווירע
 - אָווירעס; נעווירע - נעווירעס)
 - זינד; פאַרברעכן, חטא.
 ● אַ קאַלטער פּרימאַרגן, אָן עבירה אַ
 הונט אַרויסצולאָזן אויף דער גאַט (ש"ע).
 עבירות שבין אדם לחברו
 (אָווירעס שעפיין אָדאַם לאַמאָווירוי)
 - פאַרזינדיקונג פון מענטש צו מענטש,
 זינד קעגן מענטשן.
 עבירות שבין אדם למקום
 (אָווירעס שעפיין אָדאַם לאַמאָקום)
 - „זינד פון מענטש אַקעגן גאָט“;
 זינד קעגן גאָט.
 ● אמת, רצי, יום-כפור איז גאָר מכפר
 אויף עבירות שבין אדם למקום, און
 עבירות שבין אדם לחברו - נישט!
 (פּרץ).
 דער עבר (אָווער) - פאַרגאַנגענהייט,
 פּריערדיקע צייט. קעגנזאָץ: עתיד.
 ● לאָזט זיך אויף נייע וועגן, וויל זיך
 אַפּטרייטלעך פונעם לאַסט
 (נ. מיזיל).

דער עבד - פּנעני (עוועד-קנייני
 - וקנאַני) - פּנענישער קנעכט, שקלאַף,
 פאַרקויפטער מענטש.
 ● איך בין קיינמאָל קיין עבד-פּנעני
 נישט צו דעם, וואָס איך האָב גע-
 זאָגט, געשריבן און אפילו געדרוקט
 (פּרץ).
 עבדים היו - (אָוואָדים האָינו) -
 „קנעכט זענען מיר געווען“ - אָן
 ענטפער אויף די פיר קשיות פון
 דער הגדה אויף פסח (ו"ד).
 ● איך האָב מיך דערמאַנט: „עבדים
 היינו“ (פּרץ).
 די עבודה (אָווידע) - קולט; גאָטעס-
 דינסט; הייליקע אַרבעט.
 ● דאָס איז גישט געווען גלאַט אָזוי
 געשפילט, גערימפלט, דאָס איז גע-
 ווען אַ מין עבודה, אַ גאָטעס דינסט
 (ש"ע).
 די עבודה-בוזיה - עבודות
 בזויות (אָווידע בזויע - אָווידעס
 בזויעס) - עקלידיקע, מיאוסע אַרבעט.
 די עבודה זרה - עבודה-
 זרהס, עבודה-זרות (אָוויר-
 דע-זאָרע - אָווידע-זאָרעס) - געזען-
 דינעריי, דינסט צו פּרעמדע געטער.
 ● ער האָט אויסגעדינט אַלע עבודה-
 זרהס אין דער וועלט (בערדיטשעווסקי).
 דאָס עבודת-הבורא (אָווידעס-
 האַפּירע) - גאָטעס דינסט; דאָס דא-
 ווענען; הייליקע אַרבעט.

דער עגל (אייגל) - קאלב; אפגאט אין געשטאלט פון א גילדענעם קאלב, וואָס יידן האָבן געמאַכט אין דער מדבר.

● אַרום דעם גאַלדענעם עגל גלייך מיט אַלע געטאַנצט? (פרץ).

דער עגל הזהב (אייגל האַזאַהאַוו) - גאַלדן קאַלב; אַפגאַט פון גאַלד.

די עגלה - עגלות (אַגאַלע - אַגאַלעט) - וואָגן. באַצייכענונג פון דעם וואָגן, מיט וועלכן מען פירט איבער אַ געשטאַרבענעם אויפן בית-עולם.

די עגלה ערופה (עגלע אַרופע) - אַ קאַלב, וואָס איז געוואָרן געטויט אַנשטאַט אַ מענטשן (אויב מען האָט אין פעלד געפונען אַ דערהרגעטן מענטש און נישט געכאַפט דעם מער-דער). ער האָט אַ קוף ווי אַן עגלה ערופה-ער האָט אַ קוף, וואָס גרילצט אין די אויערן, אַ דומפיק קוף.

דאָט עגמת-נפש (אַגמאַט-נעפעש) - קרענקונג, האַרצקלעמעניש, האַרצ-ווייטיק, ערגערונג, צער. ● איך האָב איר אוודאי עגמת-נפש פאַרשאַפט (נאַמבערג).

דער עד - עדים (אייד - איידים) - עדות-זאָגער, דער וואָס גיט צייגן-שאַפט, וואָס באַשטעטיקט פאַרן גע-ריכט פאַקטן. זע: עדות.

● מען האָט אויסגעהערט דעם לעצטן עד (פרץ).

עד-בלידי (אד-בעלי דאי) - איבער-גענוג; אַן אויפהער.

עד-גמירא (אד געמירע) - ביז צום ענדיקן, ביז צום סוף.

עברדיק (אָווערדיק) - פריערדיק, פאַרגאַנגען.

● מיין זידע האָט דערציילט פון עבר-דיקע דורות (יהואש).

עברו בטל (אָווער אובאַטל) געוואָרן - אויסגעוועפט געוואָרן, אַפגעלעבט, אַפגעפאַרן. זע: עובר בטל ווערן. ● די כוחות זענען אים אויסגעאַנגען... עבר ובטל איז ער געוואָרן (פרץ).

עבר זמן (אָווער זמאַן) - אָוועק די צייט, פאַריבער, פאַרביי, צו שפעט. ● זיי מיצן זיך אויפצוטאָן אזוינע זאַכן, וואָס ט'איז שוין לענג עבר זמן (ממ"ס).

עבר זמנו - בטל קרבנו (אָוואַר זמאַני-באַטייל קאַרבאַני) - „פאַריבער די צייט - פאַרפאַלן זיין קרבן“, אַדורך די צייט - שוין פאַר-פאַלן.

די עברה - עברות (אָוויירע - אָוויירעט; נעוויירע - נעוויירעס) - זע: עבירה.

עברי (איורע) - העברעישער טעקסט (אין סידור); דאָס דאָוונען; דאָס עלע-מענטאַרע לייצען (אין העברעיש).

● ער איז אַ ביטל געכאַפט אויף דער עברי (ש"ע).

עברי-טייטש (איורע-טייטש) - אַלטע באַצייכענונג פון יידיש; פאַרטייטש-טער העברעישער טעקסט (אויף יידיש). ● ער זאָגט שוין עברי-טייטש ווי אַ וואַסער (פרץ).

דער עגול (אייגל) - זע: עיגול.

די עגונה - עגונות (אַגונע - אַגונעס) - פרוי, וועמענס מאַן איז פאַרפאַלן געוואָרן; פאַרלאָזטע.

● ער וועט לאָזן זי נאָך אַן עגונה (א. שטיינבאַרג).

● און אזוי גייט שוין דער שחרית עד גמירא (פרץ).
 ● עד היום (אד-האיעם) - ביז היינט, ביזן היינטיקן טאָג.
 ● דאָס ווייס איך נאָך נישט עד-היום (פרץ).
 ● עד היום הזה (אד-האיעם האַזע) - ביזן היינטיקן טאָג.
 ● זיי צייכענען זיך אויס מיט זייער שוין-שרייבן עד היום הזה (ש"ע).
 ● עד חצי המלכות (אד-כאָצי האַ-מאַלכות) - ביז אַ העלפט פון דעם קעניגרייך; זייער אַ סך.
 ● און ווילסט עפעס טון פון מיינעט-וועגן? - עד חצי המלכות (פרץ).
 ● עד חרמה (אד-כאַרמע) - ביז צו פאַרניכטונג.
 ● מיר וועלן שלאָגן די „פלשתיים“ עד חרמה, מאַכן פון זיי אַ תל (ש"ע).
 ● עד יום פטירתו (אד-יאָם פטי-ראָסוי) - ביזן טאָג פון זיין שטאַרבן.
 ● ליבשאַפט אין די אויגן האָט ער געהאַט עד יום פטירתו (פרץ).
 ● עד יעבור זעם (אד-יאַאווייר זאַאַם) - ביז עס וועט דורך דער צאָרן, ביז עס וועט דורך דאָס בייזן.
 ● ער וועט וואַרטן עד יעבור זעם (מ. בורשטין).
 ● עד-כאן (אד-קאַן) - ביז דאַנען, ביז אַהער; ביז איצט.
 ● עד-כאן! אַפּגעשטעלט זיך און וויי-טער גייט ער נישט (ש'אַש).
 ● עד-כאן אומרים בשבת הגדול (אד-קאַן אומרים בעשאַ-בעס האַגאַדל) - „ביז דאַנען זאָגט מען אום שבת הגדול“ - געמיינט:

● ביז דאַנען, ווייטער וועט עס אזוי נישט גיין.
 ● עד-כפר לחם (אד-קיקאַר לעכעם) - ביז אַ לאָבן ברויט, ביז טרוקן ברויט.
 ● עד-כפר לחם זענען זיי געקומען (פרץ).
 ● עד לב השמים (אד-לעוו האַשאַ-מאַים) - ביזן הימל אַרויף, ביזן זי-בעטן הימל.
 ● די געשרייען האָבן דערגרייכט עד לב השמים - ביזן זיבעטן הימל אַריין (ש"ע).
 ● עד לחשבון (אד-לעכעשבון) - ביזן אַפּרעכענען.
 ● צי קאַן מען כאָפּן אַ פּאַר קערבלעך עד לחשבון (ש"ע).
 ● עד לשמים (אד-לאַשאַמאַים) - ביזן הימל.
 ● זי פלעגט אים אויפהויבן עד לשמים (ש' איטראָן).
 ● עד מפי עד (אייד מעפי אייד) - געהערט איינער פון צווייטן.
 ● עד מפי עד, ווי אזוי עס איז גע-ווען, דערצייל איך נישט (פרץ).
 ● עד מתי? (אד-מאַסאַי?) - ביז ווען? ווי לאַנג נאָך?
 ● בין איך גרייט איינצוטונקען די פע-דער אין גאַל און שרייען: גזלנים, עד מתי? (פרץ).
 ● עד סוף כל הדורות (אד-סאָף קאַל האַדורעס) - ביז אייביק, ביזן סוף פון אַלע דורות.
 ● אזוי וועט עס בלייבן עד סוף כל הדורות (י. י. טרונק).
 ● דער עד-ראגה (אייד-ריע) - דער (עדות), וואָס האָט מיט זיינע אייגענע אויגן געזען.

איבערטועטן אַ געזעץ; זינדיקן.
 ● נישט איין ייד האָט געפרווט עובר זיין אויף דעם פאַרבאָט (מ. באַלאַבאָן).
 דער עובר - בטל (אויוער-באָטל) - זע: עובר-בטלניק.
 עובר - בטל (אויוער-באָטל) זיין - אויסגעוועפט זיין; אָפגעפאַרן, צעבראַכן ווערן.
 ● אַן אַלטער מאַן - איז שוין עובר-בטל (ש"ע).
 דער עובר-בטלניק - עובר-בטלניקעס (אויוער-באָטלניק - אויוער-באָטלניקעס) - ליידיקגייט; אויסגעוועפטער, אָפגעפאַרענער מענטש.
 ● אַ מנין עובר-בטלניקעס זענען געוועסן אַרום טיש (אַפאַטאַש).
 עובר לסוחר (אויוער לאַסוי-כער) - גאַנגפאַר, וואָס האָט אַ קורס. צאָלן מיט אַ לייטווישער וואַלוטע, וואָס איז עובר לסוחר (ג. מייזל).
 עובר קריאת-שמע (אויוער קרישמע) זיין - איבערטועטן, פאַר-שפעטיקן די צייט פון זאָגן די תפילה „שמע“ (פון לייצענען „קריאת-שמע“) אין דער פרי ביים דאווענען (ביי רעליגיעזע יידן). באַצייכענונג פון אויפשטיין שפעט.
 ● זיצט, איר האָט היינט אַ ביסל עובר קריאת-שמע געווען (ש"ע).
 עובר שבעה זיין - ברעכן די שבועה, נישט האַלטן דעם פייערלעכן צוזאָג.
 עוג מלך הבשן (אַג מעלעך האַבאַשן) - עוג, דער קעניג פון בשן - פיבלישער פערסאָנאַזש. באַ-צייכענונג פון זייער אַ הויכן מענטש, פון אַ ריז.

די עדה (איידע) - געמיינדע, קהילה, גרופע.
 ● די עדה פון טולטשין איז געווען זיין קינד, זיין לעבן (ש. אש).
 דער עדות - עדות (איידעס) - איי-דעס) - דער וואָס זאָגט צייגנשאַפט; דער וואָס גיט איבער, וואָס ער האָט געזען אָדער געהערט, דער וואָס באַ-שטעטיקט פאַקטן (פאַרן געריכט); דער, וואָס איז אָנוועזנדיק געווען ביי אַ געוויסער געשעעניש. יאָר-עדות - פאַלשער עדות.
 ● זיי זענען געציילטע עדות פון יענער טראַגישער עפאַכע (מ. טורקאָוו).
 עדות (איידעס) זאָגן - זאָגן צייגנ-שאַפט, באַשטעטיקן פאַקטן (פאַרן געריכט); דערציילן, וואָס מען האָט אַליין געזען, אָדער געהערט.
 ● מען זאָגט עדות אזוי און אזוי, אז קיינער נישט, נאָר זי (פרץ).
 די עדות טע - עדות טעס (איי-דעסטע - איידעסטעס) - ווייבלעכע פאַרם פון עדות (ו"ד).
 ע"ה (אַלאָוו אַלעאַ) האַשאַלעם) - זע: עליו (עליה) השלום.
 דער עובד מאהבה (אויועד מיי-אַהאָוע) - דער, וואָס דינט (צו גאָט) פון ליבשאַפט וועגן.
 ● פון היינט אָן וועט ער זיין אַן עובד מאהבה (פרץ).
 די עובדא (עובדה) - עובדות (אווודע - אוודעס) - טועכץ; אַר-בעט; אויפגאַבע.
 ● איר עובדה איז געווען אַכטונג צו געבן אויף די קינדער (ש"ע).
 עובר (אויוער) זיין - איבערשרייטן,

עוֹלָה (אויִלע) זיין—איינוואַנדערן (קיין ארץ-ישראל).
 עוֹלָה-יָפָה (אויִלע-יאָפּע) זיין געראַטן, זיך איינגעבן.
 עוֹלָה זיווג איז עוֹלָה-יָפָה געווען, האָבן זיך איינער דעם אַנדערן גוט גע-פאַסט (ממ"ט).
 עוֹלָה לַגְדוּלָה (אויִלע לַיגְדוּלָה) זיין—דערהויבן ווערן, הויך שטייגן.
 עוֹלָה נָצַר איז ווידער עוֹלָה לַגְדוּלָה געוואָרן (ממ"ט).
 עוֹלָה לַתּוֹרָה (אויִלע לַאֲטוּירָה) זיין—אויפגערוטן ווערן צום ליי-גען פון דער תּוֹרָה ביים דאווענען.
 עוֹלָה רַגֵל (אויִלע רעגל) זיין—פילגערן, גיין צו-פוס (צו אַ הייליק אַרט).
 עוֹלָה גענומען די פיס אויף די פלייצעס און האָב עוֹלָה-רגל געווען, צו-פוס הייסט עס, קיין כייסין (ש"ע).
 די עוֹלָה תּמִימָה (אויִלע טמימה) — גאַנצער, פולער אָפּפער.
 עוֹלָה איז פאַרברענט געוואָרן, אויפ-געגאַנגען ווי אַן עוֹלָה תּמִימָה אין פּלֶאָמען אויפן רוימישן שיטער (א. ויק).
 1 דער עוֹלָם (אויִלעם)—פּובליקום; בא-פעלקערונג; פאַרזאַמלטע מענטשן.
 עוֹלָם קאַפּליער עוֹלָם האָט אויפגע-שטעלט מויל און אויערן (ראַוויצקי).
 2 דער עוֹלָם—עוֹלָמוֹת (אויִלעם—אויִלעמעס)—וועלט.
 עפעט ביסטו העט-העט, גאַרנישט אויף דעם עוֹלָם (ממ"ט).
 דער עוֹלָם האמת (אויִלעם האַ-עמעס)—די וועלט פון אמת, "יענע וועלט" (נאָכן טויט).

הויך ווי עוג מלך הבשן, כמעט אונ-טערגעשפאַרט מיטן קאַפּ דעם בוי-דעם (ש"ע).
 עוד ידם נטויה (אָד יאָדאָם נע-טויא) — "זייער האַנט איז נאָך אויס-געשטרעקט"; זיי פאַרמעסטן זיך נאָך אויף גרויסע אויפטוען.
 און עוד ידם נטויה, מען פאַרמעסט זיך ערשט אויף ווייטערדיקע אויפ-טוען (נ. מייזל).
 דער עודף (אויִדעף) — איבערבליי-בעכץ; דאָס מערערע; רעשט.
 דאָס קאַמפּענסירט מיט אַן עודף דעם אַנווער (ש. ציטראָן).
 די עוֹלָה — עוֹלָוֹת (אָוילע — אָוילעס) — אומרעכט.
 יעדער איינער האָט געפילט אַט דעם אומרעכט, אַט די שרייענדיקע עוֹלָה (נ. מייזל).
 עוֹזֵר (אויִזער)—נאָמען פון אַ מאַגאָפּיל.
 דער עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל (אויִכער ייט-ראַעל) — זינדיקער; יידן-פאַררעטער; רשע (ו"ד).
 דער עוֹלָ (אָל) — יאָך; שווערע פליכט.
 געפטרט אַן עוֹל פון קאַפּ (ש"ע).
 דער עוֹל-פּרנסה (אָל-פאַרנאָסע) — יאָך פון פרנסה (פון פאַרזינען אויף לעבן).
 געהאַרעוועט אינאיינעם און גע-טראָגן אינאיינעם דעם עוֹל-פּרנסה (בערדיטשעווסקי).
 די עוֹלָה — עוֹלָוֹת (אָוילע — אָוילעס) — זע: עוֹלָה.
 דער עוֹלָה — עוֹלָיִם (אויִלע — אויִלים) — איינוואַנדערער (קיין ארץ-ישראל).

שווייגן נישט באַלוינט, דאָרט איז דער עולם השקר (פרץ).

דער עולם התוהו (אילעם האַ-טויהו) — כאַאָטישע וועלט, כאַאָס.

ער דרייט זיך אַרום, ווי אויפן עולם התוהו (מ. בורשטין).

עולם-ומלואו (אילעם-אומלויע) — „די וועלט און אַלץ, וואָס פילט זי אָן“, אַ וועלט מיט וועלטעלעך.

דערפאַר האַלט זי פון מיין מאַמען אַן עולם ומלואו (ש"ע).

עולם כמנהגו נוהג (אילעם קעמינהאָגוי נויהעג) — די וועלט פירט זיך אויף איר שטייגער, די וועלט גייט מיט איר וועג.

עולם כמנהגו נוהג, אַ וועלט גייט נישט אונטער (מ. בורשטין).

עולמות-העליונים (אילעם-העליונים) — אייבערשטע (הימלישע) וועלטן.

הערט זיך אין די עולמות-העליונים אַ קלאַנג פון שמחה (פרץ).

עומד בדבורו (אוימעל בעדיבורי) — דער וואָס האַלט זיין וואָרט.

עומד בדבורי (אוימעל בעדיבורי) — איך האַלט מיין וואָרט.

איך וויל זיין אַן עומד בדיבורי (פרץ).

עומד על דעתו (אוימעל אַל דאָטוי) — דער, וואָס האַלט זיך ביי זיין מיינונג.

אַ תלמיד חכם דאַרף זיין אַן עומד על דעתו, דאַרף קיינעם פאַר זיך נישט שטעלן (א. ביק).

דער עונג (אוינעג) — גענוס, פאַרגע-ניגן.

ער איז שוין לאַנג אויפן עולם האמת (מ. בורשטין).

די עולם הבא (אילעם האַבע) — קומנדיקע וועלט, „יענע וועלט“ (נאָכן טויט).

עולם הבא וועט איר זיך קויפן (ש"ע).

דער עולם הדמיון (אילעם האַדמי-יען) — די וועלט פון פאַנטאַזיע, פאַנטאַסטישע וועלט.

זיין פאַנטאַזיע כאַפט אים אויף אירע פליגלען און פאַרטראַגט אים ווייט-ווייט אין עולם הדמיון (ש"ע).

די עולם-הזה (אילעם-האָזע) — די וועלט (ביים לעבן), דאָס געניסן (האַפן פאַרגעניגן) אויף דער וועלט.

ווילט זיך אַמאָל מיר אויך עולם-הזה אַ ביסעלע (י. יפה).

דער עולם-הזניק — עולם-הזהניקעס (אילעם-האָזעניקעס) — אויטע-האָזעניקעס) — דער, וואָס ווכט בלויז פאַרגעניגנס אין זיין לעבן; פאַרברענגער.

די עולם-הזניצע — עולם-הזהניצעס (אילעם-האָזעניצעס) — ווייבלעכע פאַרם פון עולם-הזהניק.

דער עולם-הזמרה (אילעם-האַ-זימרה) — וועלט פון געזאַנג.

די נשמה פלייט ערגעץ אַרום, הויך, הויך! אין עולם-הזמרה (פרץ).

דער עולם הפוך (אילעם-האָפּעך) — פאַרקערטע וועלט.

דער עולם השקר (אילעם האַשע-קער) — וועלט פון ליגן, פאַלשע וועלט, דעליגיאַנזע באַצייכענונג פון דער וועלט ביים לעבן.

אויף יענער וועלט האַט מען דיין

דער עונג-רוחני (אוינעג-רוכני) - גייסטיקער גענוס.
 ● זיי זאלן אין דעם פילן אן עונג-רוחני (ש"ע).
 דער עונג שבת (אוינעג-שאבעס) - שבתדיקער גענוס, שבת-פארגעניגן; שבת-פייערונג; נאָמען פונעם קאָנספּיראַטיוון „צענטראַלן היסטאָרישן אַר-כיוו" אין וואַרשעווער געטאָ, געשאַפן געוואָרן אין סוף 1940.
 דער עונש (אוינעש) - שטראַף.
 ● פאַר וועלכע חטאים האָב אין דאָס פאַרדינט אַזאַ שווערן עונש (אַנסקי).
 זיך עוסק (אויסעק) זיין - זיך פאַר-נעמען, זיך באַשעפטיקן.
 ער האָט נישט געוואָלט עוסק זיין אין קיין שום געשעפטן (י. י. טרונק).
 דאָס עוף - עופות (אַף - אוי-פעס) - פויגל; געפליגל (באַזונדער אַ האָן, אַ הונ).
 ● אַ מנחם עופות: הינער, אַלטע קוואַ-קעט און יונגע הינדלעך לויפן (ש"ע).
 עופות טהורים (אויפעס טעהוירם) - מ"צ - ריינע (כשרע) עופות (אין רעליגיעזן זין).
 עופות טמאים (אויפעס טמייאים) - מ"צ - אומריינע (נישט-כשרע) עופות (אין רעליגיעזן זין).
 דאָס עופעלע - עופעלעך (אוי-פעלע - אויפעלעך) - קליין פיי-געלע. הינדעלע; קליין קינד.
 ● און די קוואַטשקע היט די עופעלעך, זי היט (א. שטיינבאַרג).
 עוקר (אויקער) זיין - אָפּציען, אַנט-לויפן; אַרויסרייסן.
 ● ער האָט באַצייטנס עוקר געווען פון שטאַט (מ. בורשטין).

עוקר מדינה (אויקער מעדינע) זיין - אָפּציען, אַנטלויפן פון לאַנד.
 ● נאָך דעם זעלבן טאָג האָט ער עוקר מדינה געווען, אַריבער די גרענעץ.
 עוקר מן השורש (אויקער מין האַשוירעש) זיין - אויסרייסן מיטן וואַרצל, אויסוואַרצלען.
 ● די פאַנאַטיקער וועלן מיך עוקר מן השורש זיין, אויפעסן (פּרץ).
 דער עושר - עשירים (אוישער - אַשירים) - רייכער; רייכקייט.
 ● דער עושר בלאָזט זיך אָן און דער אַרעמאָן ווערט געשוואַלן (פּאָלקס-ווערטל). גאָט האָט זיי מיט עושר און כבוד באַגליקט (פּרץ).
 עזוב-תעזוב (אַזויוו-טאַאַזויוו) - „העלפן זאַלטו העלפן" (אַ ביבל-געזעץ, וואָס זאָגט, אַז מען זאָל העלפן דעם אַנדערן ביי אַ צופאַל).
 ● בין איך אייך מחויב צו העלפן: „עזוב-תעזוב" שטייט (פּרץ).
 דאָס עזות (אַזעס) - פרעכקייט, אומ-פאַרשעמקייט; הוצפה.
 דער עזות-מתוצף-פנים (אַזעס מעכוצעף-פאַנעם) - גרויסער עזות-פנים (ז"ד).
 דער עזות-פנים - עזות-פניםער (אַזעס-פאַנעם - אַזעס-פּענימער) - פרעכער; אומפאַרשעמ-טער; הוצפהדיקער.
 ● אַ שטיקל עזות-פנים איז ער, ער וועט נישט פאַרשוויגן קיינעם (ש"ע).
 די עזות-פנימטע - עזות-פנימטעס (אַזעס-פאַנימטע - אַזעס-פאַנימטעס) - פרעכע; אומפאַרשעמטע; וצפהדיקע

דער דרייצן חדשים (דורכן צוגאָב פון חודש אָדר ב', ז"ד).
 דער עיפּוב - עיפּובים (איקעוו - איקווים) - אָפּהאַלט; שטערונג, מניעה.
 ● איבער געלט וועט קיין עיפּוב נישט זיין (מ"מס).
 דער עיפּוי - עיפּויים (אילע - אילואים) - ווונדערקינד; מענטש מיט געניאלע פעיקייטן (צום לערנען).
 ● אַ ווונדערקינד איז ער געווען, אַ שאַפּער עילוי (ד. פרישמאַן).
 די עיין (איען) - דאָס זעכצנטע אות (ע) פונעם אלף-בית.
 די עיין - עינים (אין - איינאָים) - אויג (פאַרגרעסערונגס-אויסדרוק).
 ● מיט די עינים זאָלסטו מיר נישט גלאַצן ווי אַ קאַטער (ש"ע).
 עיין-בעיין (אין-בעאין) - אויג אין אויג, אויג אויף אויג.
 ● האָט ער זי געוואָלט זען עיין-בעיין (פּרץ).
 די עיין-הרע (אין-האַרע, אַנעהאַרע, נעהאַרע) - ביזן אויג, אַ „גוט-אויג“.
 ● קיין עיין-הרע נישט, קיין ביזן אויג זאָל אים נישט שאַדטן (ש"ע).
 עיין-הרע (אין-האַרע) אָפּשפּרעכן - אָפּשפּרעכן אַ „גוט-אויג“; מיט קאָ-באַליסטישע שפּרוכן באַפּרייען אַ מענטשן פון אַ שלאַפּקייט, וואָס איז געקומען דורך עמענס אַ ביזן אויג, לויט דער אַבערגלויבישער פּאַרשטע-לונג.
 ● זי שפּרעכט גוט אָפּ אַן עיין-הרע (ש"ע).
 די עיין-הרעניצע - עיין-הרעניצעס (אין-האַרעניצע -

דער עזר-פנגדו (אייזער-קענעג-דוי) - קעגנזייטיקער העלפּער. באַציי-כענונג פון אַ ווייב (די ביבל באַ-צייכנט חוהן ווי אַן „עזר פנגדו“ פאַר אדמען).
 ● זי איז געווען אַן אמתער עזר פנגדו (פּרץ).
 עזרא (עזרע) - ביבל-פּערסאָנאַזש, נאָמען פון אַ ביבל-בוך; נאָמען פון אַ מאַנציפל.
 עזרא הסופר (עזרע האָסופּער) - עזרא דער שרייבער. - באַרימטע היסטאָרישע פּערזענלעכקייט, וואָס האָט צוזאַמען מיט נחמיהן באַנייט דאָס יידישע לעבן אין ארץ-ישׂראל נאָכן גלות בבבל (V יאָרהונדערט פ"ק).
 עזראל (אזרעל) - נאָמען פון אַ מאַנציפל.
 די עזרת-נשים (עזראַס-נאָשים) - ווייבער-שול, אָפּטייל פאַר פּרויען אין שול (צום דאווען).
 ● טריינע-מירל הינטערן פאַרהאַנגל אין עזרת-נשים ציטערט פאַר עיין-הרע (פּרץ).
 די עזרה - עטרות (אַטאַרע - אַטאַרעס) - באַצירונג (באַפּוצונג) אויפן אויבערשטן ראַנד פון טלית.
 ● גאָלדענע עטרות און אייזערנע מוחות (פּרץ).
 דער עיבור (איבער) - צוגאָב פונעם דרייצנטן חודש (אָדר ב'), לויטן יידישן לוח.
 ● אַ שאַד וואָס דער עיבור קומט אויס אַלע מאָל ווינטער (א. רייזען).
 דאָס עיבור-יאָר (איבער-יאָר) - דאָס יאָר, וואָס האָט, לויטן יידישן

מייסע) - דער קע-ן פון דער דערצי-
 לונג.
 ○ איך מאך עס בקיצור און גיי ארי-
 בער גלייך צום עיקר המעשה (ש"ע).
 דער עיקר-העיקרים (איקער-
 האיקאקרים) - דאָס סאָמע וויכטיקסטע,
 די סאָמע הויפטזאך.
 ○ אויפקלערן פאר זיך דעם גאנצן
 גאנג, דעם עיקר-העיקרים (ג. מייזעל).
 דער עיקר-שכחתי (איקער שא-
 כאכטי) - דעם עיקר (דאָס סאָמע
 וויכטיקסטע) האָב איך פאַרנעם;
 פאַרמולע פון אַ נאָכשריפט אין אַ
 בריוו; פאַסט-סקריפטום.
 די עיר המלוכה (איר האַמלוכע)
 - הויפט שטאָט, רעזידענץ; קרוינשטאָט;
 ○ קלינגט מיט איר די המלוכה
 (פרץ).
 עיר ואם בישראל (איר וועאיים
 בעיטראַעל) - אַן עכט יידישע שטאָט;
 וויכטיקער יידישער קילטור צענטער.
 ○ דאָס שטעטל קארטשעוו, אַן עיר ואם
 בישראל (ש. אש).
 די עיר-מקלט - עיר-מק-
 לט (איר-מיקלעט - אַרע מיקלעט) -
 אַזיל-שטאָט; רעטונגס אַרט.
 ○ זיין שטוב איז געווען אַן עיר-מקלאַ
 פאַר אימיגראַנטן (א. קאָטיק).
 דער עירוב (אירעוו) - פאַרצוימונג
 (מיט דראָט אָדער שוור), וואָס רעלי-
 גיעזע יידן מאַכן איבער אַ הויף אָדער
 שטאָט, אַז זיי זאָלן מעגן טראָגן זאָכן
 אום שבת (לויט דעם רעליגיעזן
 געזעץ).
 דער עירוב תבשילין (אירעוו
 טאווישילין) - דאָס געקעכטס, וואָס

איין האַרעניצעט) - נישט פאַרגינערין;
 פרוי, וואָס גיט אַן עין-הרע (גוט-
 אויג), לויט דער אַבערגלויבישער
 פאַרשטעלונג.
 דער עין-הרעניק-עין-הרע-
 ניקעס (איין-האַרעניק - איין-האַ-
 רעניקעס) - נישט פאַרגינער.
 עין-יעקב (איין-יאַנקעוו) - „קוואַל
 פון יעקב“ - פאַפולערער רעליגיעזער
 ספר (פון דעם 16-טן יאָרהונדערט),
 וואָס אַנטהאַלט תלמודישע אגרות.
 עין תחת עין (אין טאָכאָס אין)
 - „אויג פאַר אויג“ (טאָליאַניש געזעץ).
 עינויים (אינואים) - מ"צ - פייניקונגען
 ○ די עינויים, וואָס מען שטייט אויס,
 נעבען, אין געטאָ (צ. קאַצענעלטאָן).
 עינויים קשים (אינואים קאָשים)
 - מ"צ - שווערע פייניקונגען.
 דער עיפוש (איפעש) - דומפיקיט,
 שימל, שלעכטער גערוך. באַצייכענונג
 פון אַ שלעכט קינד, פון אַ שלעכטן
 מענטשן (אויטוורף).
 עיפושדיק (איפעשדיק) - דומפיק
 שימלדיק, מיט אַ שלעכטן גערוך.
 ○ כתריעווקע איז אַן אַרט פון בלאַ-
 טע, פון געזיכטער פאַרעפושטער
 רופט (ש"ע).
 דער עיקר-עיקרים (איקער -
 איקארים, איקרים) - הויפט-זאך, דאָס
 וויכטיקסטע; פרינציפ.
 ○ געלט איז בלאָטע, דער עיקר איז
 אַן ערלעכער מאַן (ש"ע).
 דער עיקר-שט (דעריקערשט) -
 הייפטזעכלעך.
 דער עיקר-המעשה (איקער האַ-

דיך דערטרונקען; מען צאלט דיר אָפּ לויט דיין פאַרדינסט.

● על דאטפת אטפוך - אַז איין צד האָט אַ לאַנגע צונג, מוז דער צווייטער אַרויסשטרעקן אַ לענגערע (פּרץ).

ע ל ד ע ת ע צ מ ו (אַל דאַס אַצ-מוי) - לויטן אייגענעם פאַרשטאַנד (איינזען); אויף אייגענער האַנט.

● על דעת עצמו איז ער אַראָפּגעשאָסן אויף דער ערד (פּרץ).

ע ל ה ש ם ו ע ל מ ש י ח ו (אַל האַשעם וועאַל מעשיכו) - אויף גאַט און זיין געזאַלפטן; אויף אַלע גרעס-טע מענטשן.

● ער רערט על שם ועל משיחו (פּרץ).

ע ל ה ת ו ר ה ו ע ל ה ע ב ו ד ה (אַל האַטויראַ וועאַל האַאווידאַ) - אויף תורה און אויף גאַטעס-דינסט; אויף לערנען און אויף הייליקער אַרבעט. ● ער זיצט אין שול על התורה ועל העבודה (ש"ע).

ע ל - ח ט א (אַל-כעט) - „אויף (וועגן) דער זינד“ אַ תּפִּילָה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן ביים דאווענען אין געוויסע טעג פון יאָר (באַזונדערס יום כּפּוּר) און שלאָגן זיך דערביי אין האַרצן. ווי אַ צייכן פון חרטה. זיך שלאָגן (אין האַרצן) על חטא (איבערגע-טראַגן) - באַדויערן, האָבן חרטה.

ע ל ח ט א ש ח ט א ת י כּ נ ג ד (אַל כייט שעכטאַטסי קענעגעד) - אויף דער זינד, וואָס איך בין באַגאַנגען קעגן...

● מוז אין מיר קלאָפּן אין האַרצן אַריין על חטא שחטאתי כנגד האַ-געאָגראַפיע (פּרץ).

רעליגיעזע יידן קאָכן ערב יום-טוב און לאָזן עס איבער אויף נאָך שבת (וואָס קומט האַרט נאָך יום-טוב), אַז זיי זאָלן מעגן קאָכן אום יום-טוב שפּיץ אויף שבת (וואָס קומט האַרט נאָך יום-טוב).

ד ע ר ו ב - ת ה ו מ י ן (אירעוו-טכומין) - רעליגיעזע פּראָצעדור פון אַנידערלייגן עסנוואַרג ביים טוף פון תחום פון ווינאַרט, אום צו מעגן גיין שבת און יום-טוב אויסערן תחום (ביי 2000 אייץ).

ד ע ר ע כ ב ר ו ש - ע כ ב ר ו ש י ם (אַכבעראַש - אַכבערוישים) - שאַדן-מאַכער, מזיק; גנב. (דער אָפּשטאַם פון דעם וואָרט עכברוש איז נאָך נישט אויפגעקלאָרט געוואָרן).

● עכברושים, וואָס פאַרעט איר זיך מיטן פּערד? (ש"ע).

ע ל א ח ת פ מ ה ו כ מ ה (אַל אַכאַט קאַמאַ וועכאַמאַ) - געוויס און געוויס, אוודאי און אוודאי.

ע ל א פ ו ו ע ל ח מ ת ו (אַל אַפּוי וועאַל כאַמאַטוי) - דערווידער (קעגן) זיין ווילן, געצוונגענערהייט; ס'איז אים איבערדריטיק.

ע ל א פ י ו ע ל ח מ ת י (אַל אַפּי וועאַל כאַמאַטי) - דערווידער (קעגן) מיין ווילן; ס'איז מיר איבערדריטיק.

● ביי מיר איז דאָס געזעגענען זיך ער היים על אפי ועל חמתי (ש"ע).

ע ל א פ ם ו ע ל ח מ ת ם (אַל אַפּאַם וועאַל כאַמאַטאַם) - דערווידער (קעגן) זייער ווילן; געצוונגענערהייט.

ע ל ד א ט פ ת א ט פ ו ך (אַל דע-אַטייפט אַטפון) - דערפאַר וואָס דו האָסט יענעם דערטרונקען, האָט מען

על השבון (אל כעשבון) - אויף דער רעכענונג, אויף דער קאנטע.
 ● דאס גאנצע געלט, וואָס געפינט זיך ביי זיי על השבון פון צוקונפטיקע שטייערן (ד"ר רינגעלבלום).
 על השבון (אל כעשבוינוי) - אויף זיין רעכענונג, אויף זיין קאנטע.
 ● געלאָזט מאַכן על השבון שפאָגל-נייע זידענע קאפאָטעס (י. י. טרונק).
 על-פל-פנים (אל-קאל-פאָנעם) - אויף יעדן פאל, יעדנפאלס; וויי-ניקסטנס.
 ● זי איז, על-פל-פנים, געווען באַגייס-טערט מיט די נייע אידייען (א. קאָטיק).
 על-פל-צרה שלא תבוא (אל קאל צאָראַ שעלוי סאָווי) - אויף יעדן אומגליק, וואָס זאָל נישט קומען; אין אַ נויט-פאל.
 על-כן (אלקין) - דעריבער.
 ● על-כן, ברידערלעך, שטארקט די הערצער (א. שטיינבאָרג).
 על פסא הרבנות (אל קיסי האַ-ראַבאָנוס) - אויף דער רבנישער שטול, אויפן אַמט פון אַ רב.
 ● וערן איז געזעסן אַ יאָר צוואַנציק על פסא הרבנות (פּרץ).
 על פסא מלכותו (אל קיסי מאַלכוסוי) - אויף זיין קעניגלעכער שטול, אויפן טראָן.
 ● האָט ער זיך געזעצט אויף זיין פסא מלכותו ווי אַן אמתער מלך (ש"ע).
 על מנת להחזיר (אל מענאָס לעהאַכזיר) - מיטן באַדינג צוריק-צוגעבן.
 על מנת לקבל פרס (אל מענאָס

לעקאָפּיל פּראָס) - מיטן באַדינג צו באַקומען באַצאָלונג (באַליונוג).
 על-פי (אל-פי) - לויט, דורך.
 ● על-פי צופאל ווערט ער דאָס גע-וואָר (א. שטיינבאָרג).
 על-פי גורל (אל-פי גורל) - לויטן שיקאַל; לויטן גורל; לויטן אַרויסגעצויגענעם צעטל.
 ● צום מיליטער שטעלט מען זיך צו דער צייט, און מען גייט על-פי גורל (פּרץ).
 על-פי דין (אל-פי-דין) - לויטן געזעץ; לויט דער רעליגיעזער פאָר-שריפט.
 על-פי דיניהם (אל-פי דיניהעם) - לויט זייערע (נישט-יידישע) געזעצן.
 ● על-פי דיניהם... מוז מען אָפטיילן די דענער מיט פייער-מויערן (פּרץ).
 על-פי זיין ועל-פי יושר (אל-פי דין וועאל-פי יושער) - לויטן געזעץ און לויט גערעכטיקייט (מענטשלעכקייט).
 ● זיי וועלן זיך צעטיילן על-פי דין ועל-פי יושר (פּרץ).
 על-פי דרך הטבע (אל-פי דערעך האַטעווע) - אויפן נאַטירלעכן וועג.
 על-פי הדחק (אל-פי האַדכאַק) - אין אַ נויטיקן פאל, אין אַ נויט; אין ערגסטן פאל.
 ● על-פי הדחק קאָן מען אויטקומען אָן געזעגענישן אויך (אַנ-סקי).
 על-פי הכרח (אל-פי העכרעך) - געצווינגענערהייט, מיט (דורך) אַ מוז, דורך צוואַנג.
 על-פי חכמת ה... (אל-פי כאַכ-מאַס האַ...) - לויט דער וויסנשאַפט פון...

● ע-פּי חכמת-הדאָקטאָריע קומט אפילו אויס, אָז יעדער מענטש מוז האָבן אַ מאָגן (ש"ע).

ע-פּי חקירה (אַל-פּי כקירע) - לויט חקירה, מיט פּיִרָאָסאָפּיע.

● ע-פּי חקירה אים באַוויזן, אָז מען דאַרף זיין קלוג, געדולדיק (א. שטיינבאַרג).

ע-פּי טעות (אַל-פּי טאַעס) - לויט אַ טעות, דורך אַ פאַרזען.

● צו וועלן אַנטון על-פּי טעות אַ קאַ-פּאַטע פון אַ קליין יינגל (י. י. טרונק).

ע-פּי יושר (אַל-פּי יוישער) - לויט יושר, לויט גערעכטיקייט, לויט מענטשלעכקייט.

ע-פּי מקרה (אַל-פּי מיקרע) - דורך אַ צופאַל, צופעליק.

● אַט אַזוי דערהויבן ווערט מען על-פּי מקרה (א. שטיינבאַרג).

ע-פּי נס (אַל-פּי נעס) - דורך אַ ווונדער.

● פון טויט איז ער ניצול געוואָרן על-פּי נס (י. י. טרונק).

ע-פּי סברא (אַל-פּי סוואַרע) - לויטן מיין; לויטן פאַרשטיין; לויטן אַנשטויסן זיך.

● גאַליציע וואָלט על-פּי סברא געדאַרפט זיין פאַר מיר דאָס פּאַסיקסטע לאַנד (זשיטלאָווסקי).

ע-פּי רוב (אַל-פּי ראָו) - מערסטנ-טייל, אַממערסטן, צום אָפּטסטן.

● אין די אורלויב-צייטן איז פּרץ על-פּי רוב אַרויסגעפאַרן קיין אויסלאַנד (נ. מייזל).

ע-פּי רמוז (אַל-פּי רעמעז) - לויט אַ ווונק, דורך אַן אַנדייט.

● ביסלעכווייז איז מיר דערקלערט גע-

וואָרן. על-פּי רמוז, דאָס הייסט אויפן ווונק מיט אַן אַנצוהערעניש (ממ"ס).

ע-פּי שכל (אַל-פּי סייכל) - לויטן פאַרשטאַנד, לויטן געדאַנק; לאַגיש.

● מען זאָל זיי געבן צו פאַרשטיין על-פּי שכל (ש"ע).

ע-פּרשת דרכים (אַל פאַראַשאַס דראַכים) - אויפן שייד-וועג (ווי די וועגן קרייצן זיך).

● דער דור פון זיין צייט איז געשטאַ גען על פּרשת דרכים (ר. בער דיטשעווסקי).

ע-פּר צד היותר טוב (אַל פאַר צאַד האַ-יויסער, טאַו) - אויפן בעסטן אופן.

● זיי האָבן באַוויזן אויסצונען די לאַגע על צד היותר טוב (ש"ע).

ע-פּר קידוש השם (אַל קידעש האַ-שעם) - צו הייליקן גאָטס נאַמען, אָפּגעבנדיק דאָס לעבן פאַר יידישקייט.

● ער איז אומגעקומען על קידוש השם ווי אַ גרויסער נאַציאָנאַלער העלד (מ. טורקאָו).

ע-פּר רגל אחת (אַל רעגל אַכאַס) - אויף איין פוס, גיכערהייט, גאָר גיך.

● ומירו כאַפּן אָפּ דאָס גאַנצע ווערק על רגל אחת, אין איין אַטעם (ש"ע).

ע-פּר תנאי (אַל-טנאַי) - אויף (אונ-טער) אַ באַדינג.

דער עלוי - עלויים (אילע - אילואים) - זע: עליו.

ע-פּר (אַלעל) זיין - זיין פעיק (צו פאַרארזאַכן), זיין מסוגל.

● דאָס איז עלול צו דערוועקן דאָס געוויסן פון דער וועלט. (ש. אַש).

ע-פּרות השחר (אַל אָס האַשאַכאַר) - זונאויפגאַנג, פרימאַרגן.

ע-פּי חכמת-הדאָקטאָריע קומט אפילו אויס, אָז יעדער מענטש מוז האָבן אַ מאָגן (ש"ע).

ע-פּי חקירה (אַל-פּי כקירע) - לויט חקירה, מיט פּיִרָאָסאָפּיע.

● ע-פּי חקירה אים באַוויזן, אָז מען דאַרף זיין קלוג, געדולדיק (א. שטיינבאַרג).

ע-פּי טעות (אַל-פּי טאַעס) - לויט אַ טעות, דורך אַ פאַרזען.

● צו וועלן אַנטון על-פּי טעות אַ קאַ-פּאַטע פון אַ קליין יינגל (י. י. טרונק).

ע-פּי יושר (אַל-פּי יוישער) - לויט יושר, לויט גערעכטיקייט, לויט מענטשלעכקייט.

ע-פּי מקרה (אַל-פּי מיקרע) - דורך אַ צופאַל, צופעליק.

● אַט אַזוי דערהויבן ווערט מען על-פּי מקרה (א. שטיינבאַרג).

ע-פּי נס (אַל-פּי נעס) - דורך אַ ווונדער.

● פון טויט איז ער ניצול געוואָרן על-פּי נס (י. י. טרונק).

ע-פּי סברא (אַל-פּי סוואַרע) - לויטן מיין; לויטן פאַרשטיין; לויטן אַנשטויסן זיך.

● גאַליציע וואָלט על-פּי סברא געדאַרפט זיין פאַר מיר דאָס פּאַסיקסטע לאַנד (זשיטלאָווסקי).

ע-פּי רוב (אַל-פּי ראָו) - מערסטנ-טייל, אַממערסטן, צום אָפּטסטן.

● אין די אורלויב-צייטן איז פּרץ על-פּי רוב אַרויסגעפאַרן קיין אויסלאַנד (נ. מייזל).

ע-פּי רמוז (אַל-פּי רעמעז) - לויט אַ ווונק, דורך אַן אַנדייט.

● ביסלעכווייז איז מיר דערקלערט גע-

פרידן צו אייך. פאַרמולדע פון אַן
ענטפער אויף אַ באַגריטונג (אויף
„שלום עליכם“) ביי אַ באַגעגעניש.

דאָס עליילת-דם (אליילאָס אַלי-
לעס) דאָס) - בלוט-בלבול וועגן „רי-
טועלן מאָרד“. באַצייכענונג פון דער
פאַלשער באַשולדיקונג, אָו יידן נוצן
קויסטלעך בלוט צו באַקן מצות.

דאָס עליילת-שוא (אליילאָס שאָו) -
פאַלשע באַשולדיקונג, אומזיסטער
בלבול.

ווען, וואָס? דאָס איז דאָך אַן עליילת
שוא (י. קאָטיק).

עליינו (אליינו) - „אויף אונדו“ -
דאָס ערשטע וואָרט פון אַ תפילה,
וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן צום סוף
פון דאַווענען.

בעסער אָנצוקומען צו „עלינו“ איי-
דער צום בעסטן מענטש (שפּריכוואָרט
לויט א. גערנשטיין).

דער עם-הארץ - עם (עמי) -
הארצים (אַמאַרעץ - אַמערע-
צים) - אַנאַלפאַבעט; פאַרגרעבטער;
גראַבער יונג; נישט-געבילדעטער.

ער איז נישט קיין עם-הארץ אין די
קליינע אותיות (ש"ע). ער איז אַ
פּראָסטער נפש, אַ גרויסער עם-הארץ
(ש"ע).

דער עם-הארץ דאורייתא (אַמאַ-
רעץ דעאורייעסע) - אויסגעשפּראַכע-
נער עם-הארץ; זייער פאַרגרעבטער.

עם-הארץ שבעמי-הארצים
(אַמאַרעץ שעבעאַמעראַצים) - גאָר
גרויסער עם-הארץ.

דאָס עם-הארצות (אַמעראַצעס) -
אַנאַלפאַבעטיג, פאַרגרעבטקייט.

דער, דאָס עם הספר (אַם האַסייפער)

יעדן פאַרטאָג אויסגעשטאַנען און
געזאָגט תהילים ביו צו עלות השחר
(ש. אַש).

עלי ועל צוארי (אליילאָ וועאַל
צאַוואָרי) - ווערטלעך: אויף מיר
און אויף מיין האַלדז; אויף מיין
אחוריות (פאַראַנטוואָרטלעכקייט).

עלי ועל צוארי - עם וועט זיי,
חלילה, גאַרנישט שאַדטן (ש"ע).

1. די עלייה (אלייע) - שטייגערונג,
העכערונג פון פרייז.

2. די עלייה - עליות (אלייע -
אלייעס) - דאָס אַרױפּשטייגן, דאָס
אויפּרופּן עמעצן פון די דאַווענערס
צום פאַרלייענען פאַר אים אַ קאָ-
פּיטל פון דער תורה; דאָס פאַרגע-
לייענטע קאַפיטל פון דער תורה
(ביים דאַווענען). עמעצן געבן אַן
עלייה - עמעצן געבן אַ זידל.

ער האָט זיך געקלייבן צו געבן זיי
דאָרט די אמתע עלייה פאַר די אייג-
געהאַנדלטע פערד (ב. שלעווין).

3. די עלייה - עליות (אלייאַ -
אלייאַט) - איינוואַנדערונג (קיין ארץ-
ישראל).

עלייה שלום (אלייעאַ האַשאַלעם) -
פרידן (רו) צו איר. אַ צושפּרוך, וואָס
ווערט באַנוצט, ווען מען רעדט וועגן
אַ פאַרשטאַרבענער פרוי.

עלייה שלום (אלייאָו האַשאַלעם) -
פרידן (רו) צו אים. אַ צושפּרוך, וואָס
מען באַנוצט, ווען מען רעדט וועגן
אַ פאַרשטאַרבענעם מאַנצביל.

דער טאַטע, עליו השלום, האָט אי-
בערגעלאָזט אַ שיינעם נאָמען (ש"ע).

עליכם שלום (אלייעכעם שאַלעם) -

געלערנט יענעם באַוויסטן עמוד (א).
רייזען).

דער עמוד-ה אש (אַמוד-האַן-אייש) -
פייער-זייל.

דער גלויבן אין גערעכטיקייט איז
געווען דער עמוד-אש, וואָס האָט
באַלויבטן דעם וועג פון יידן אין
יעדער עפאַכע.

דער עמוד-ה ברזל (אַמוד-האַן-
באַרזל) - אייזערנער סלופ (זייל).

דאָס איז געווען אַ מענטש אָן עמוד-
ברזל (פּרץ).

דער עמוד-ה ענן (אַמוד-הע-
אַנאַן) - וואָלקן-זייל.

עמוס (אַמעס) - נאַמען פון אַ יידישן
פּראָפּעט (אין 6-טן יאָרהונדערט פ"ק).

עמוק (אַמעק) - טיף.

די סוגיה איז געווען עמוק, עמוק -
אַ טיפּער ענין (פּרץ).

עמך (אַמאָך) - פּאַלקס-מענטש, (פּאַלקס-
ייד. עמך-יידן - פּאַלקס-יידן.

עמר, שער און אייזן (ש"ע).

עמלק - עמלקים (אַמאַלעק -
אַמאַלייקים) - נאַמען פון אַ פּאַלק
(בעדואינער שבט), וואָס האָט גע-
קעמפט קעגן די יידן אין די צייטן
פון משה רבינו. באַצייכענונג פון
יידן פיינט.

עמנאל (אימאַנועל) - נאַמען פון
אַ מאַנאַביל.

דער עמק (איימעק) - טאָל. באַציי-
כענונג פון דעם עמק יזרעאל אין
ישראל.

אי וואָלט עס נישט געקאָנט זיין
שיין אויף די פעלדער פון עמק?
(ב. שלעווין).

פּאַלק פון בוך. אַלטע באַצייכענונג
פונעם יידישן פּאַלק.

דאָס עם הספר טראַגט אין האַרצן
דעם אַנדענק פון זיינע גרויסע
מענטשן (נ. פּרייזצקי).

דער, דאָס עם חכם ונבוך (אַם
כאַכאַם ווענאַווין) - קלוג און פּאַר-
שטענדיק פּאַלק; געבילדעט פּאַלק.
יידן וועלן ווערן אָן עם חכם ונבוך
(ממ"ס).

עם ישראל הי (אַם ייטראַעל
כאַי) - דאָס יידישע פּאַלק לעבט;
זאָל לעבן דאָס יידישע פּאַלק.

מען טאַנצט מיט פייער און ברען,
מען שרייט אויס: עם ישראל חי!
(נ. מייזל).

עם כל הנערים (אים קאָל האַ-
נעאַרים) - מיט אַלע יינגלעך צוזאַ-
מען; מיט אַלע יינגערע צוגלייך.

ער פירט זיי אַרויס מחנותוייז -
עם כל הנערים (א. א. ראַבאַק).

עם קודש (אַם קוידעש) - הייליק
פּאַלק.

דאָס עם קשה-עורף (אַם קשיי-
אוירעף) - האַרטנעקיק (עקשנותדיק)
פּאַלק.

דער עם-רב (אַם-ראָוו) - גרויסע
באַפּעלקערונג; מאַסע, גרויסע מענוגע,
אַ סך מענטשן.

1. דער עמוד (אַמעד) - שטענדער
(אין בית המדרש פאַרן חזן).

עס ציט אים ווי אַ חזן צום עמוד
יפּאַלקטווערטל).

2. דער עמוד - עמודים (אַמעד-
אַמודים) - בוך-זייט (פון דער גמרא),
קאָלומע (פון בוך).

אין יענעם טאַג האָבן מיר גראַד

- אפילו ביים לעצטן עני שבעניימו מוז זיין פסח גלייך כשר, ריין און זוי-פער (ש"ע).
- דאָס עניוּת (אַניוועס) - באַשיידן-קייט.
- צו פיל עניוּת איז אַ האַלבער שטאַלץ (שפריכוואָרט לויט א. בערב-שטיין).
- עניוּת דיק (אַניוועסדיק) - באַ-שיידן, פשוט.
- דאָס עניוּת (אַניעס) - אַרעמקייט.
- דער ענין - ענינים (איניען - איניאַנים) - אַנגעלעגנהייט; זאָך (אין אַבסטראַקטן זין).
- איר זענט פאַרטון אין די ענינים (פינינבערג).
- דער עסק - עסקים (אייסק - אַסאַקים) - געשעפט; אַנגעלעגנהייט.
- נאָר ווי טרעט מען צו צום עסק (ש"ע). איך האָב צו אייך אַ נויטיקן עסק (ש"ע).
- דער עסקן - עסקנים (אסקן - אַסקאַנים) - טוער, געזעלשאַפטלעכ-כער טוער.
- זיך עסקן (אייסקן) - זיך באַשעפ-טיקן, זיך פאַרנעמען.
- אַלץ מיטן קאַנצערט געווען פאַר-עסקט (ש"ע).
- דער עפוש (איפעש) - זע: עיפוש.
- עפר וואַפּר (אַפער וואַאיימער) מאַכן - מאַכן צו שטויב און צו אַש.
- עפראַדאַרעאַ (אַפּרע דעאַרע) מאַכן - מאַכן צו שטויב פון דער ערד.
- דעם ספּאָדיק זאָל מען אַראַפּרייסן

- דער עמק-הבכה (איימעק-האַבאַ-כע) - יאַמער-טאָל, גיהנום.
- אַרויסגענומען פון עמק-הבכה, פון דעם יאַמער-טאָל, פון דעם גיהנום (ש. אַש).
- דער ענו - ענוים; ענוו - ענווים (אַנעוו-אַנאָוים, אַניוים) - באַ-שיידענער.
- אַ גלופסקער ייד איז בטבע אַן ענו, ער יאָגט זיך נישט נאָך פּבּוד (ממ"ס).
- ענויים (אינואים) - זע: עניוים.
- דער עני - עניים (אַני - אַני-אים) - אַרעמאַן.
- דער עני פּתח (אַני באַפעסאַך) - אַרעמאַן ביי דער טיר; בעטלער.
- האָט ער מיר צוגעוואָרפן, ווי צו אַן עני פּתח (זשיטלאָווסקי).
- דער עני הגון (אַני האָגן) - „בע-סערער“ אַרעמאַן, אַנגעזעענער מענטש, וואָס איז פאַראַרעמט גע-וואָרן.
- עס איז אַן עני הגון, ער איז געקוי-מען עפעס בעטן (פרץ).
- דער עני וּאביון (אַני וועעוויען) - גרויסער אַרעמאַן, בעטלער.
- געווען, נעבען, אַן עני וּאביון אין זיבן פּאָלעס (ממ"ס).
- דער עני מדוכא (אַני מעדוקע) - אונטערדריקטער; געדריקטער אַרע-מאַן.
- איך עני מדוכא, וואָס שטומט דאָ ווי אַ פיש, וואָס מען טרעט דאָ ווי אַ וואָרעם (פרץ).
- דער עני שבעניים (אַני שעבעאַ-ניאים) - אַרעמסטער פון די אַרעמע, גרויסער אַרעמאַן.

● און דאָ קום איך שוין צו דער עצם-זאך (מ. בורשטין).
 דאָס עצם-מהות (עצם-מאָהוט) — דאָס סאָמע וועזנטלעכע.
 די עצם-משה (עצם-מייסע) — עצם-דערציילונג; הויפט-זאך; עצם-טאָט.
 ● איצט זעט די עצם-מעשה אויס צו זיין נישט נוצלעך.
 דער עצם-ענין (עצם-איניען) — עצם-זאך, הויפט-זאך, דאָס סאָמע וועזנטלעכע.
 ● נאָך אָט דער פאַרענטפערונג קאָן איך צוטראַעטן צום עצם-ענין (נ. מייזל).
 עצמות (אַצאָמעס) — מ"צ — ביינער; זאָפט (מאָרך) פון די ביינער.
 ● צי נישט די עצמות! דערצייל, ווער איז דאָס געווען (ז. ווינפער).
 עצמות היבשות (אַצאָמעס האַיע-וויישעס) — מ"צ — פאַרטריקנטע ביינער. באַצייכענונג פון אָלטע, צעבראָכענע מענטשן.
 ● אויך די עצמות היבשות הייבן אָן אַרױפצוציען אויף זיך הויט און פֿלייש (מ. בורשטין).
 עצותי (אַצאָסי) — מיין ראָט (עצה).
 ● ברידערלעך, עצתי, שטאַרקט די הער-צער (א. שטיינבאַרג).
 די עקדה (אַקידע) — אָפּפער, געבונ-דענער אָפּפער.
 ● מיר אַלע זענען צו דער עקדה גע-בראַכט געוואָרן (ש. אַש).
 עקיבא (אַקיווע) — נאָמען פון דעם גרויסן יידישן געלערנטן (תנא ר' עקיבא), וואָס האָט גענומען אָן אַק-טיוון אָנטייל אינעם אויפשטאַנד פון

פון קאָפּ, עפרא דארעא זאָל מען פון אים מאַכן (פרץ).
 דער עץ-הדעת (אייץ-האַדאַט) — דער בוים פון וויסן (לויט דער ביבל האָט גאָט פאַרבאָטן אדמען צו עסן די פרוכטן פון עץ הדעת, אדם האָט אָבער געגעסן און באַקומען פאַר-שטאַנד). באַצייכענונג פון חכמה און וויסן.
 ● פאַרוזכן פון דעם עפֿל פון פאַר-ווערטן עץ-הדעת (אַנסקי).
 דער עץ-חיים — עץ-חיים (אייץ-כאָים — אייץ-כאָימס) — „בוים פון לעבן“; הילצערן הענטל פון אַ ספר-תורה.
 ● מאַכט מען דאָך אָבער פון איין שטיק האָלץ אַ לאָפּאַטע און אַן עץ-חיים (פרץ).
 דאָס עצבות (אַצוועס) — טרויערקייט, אומזעט.
 ● וערן איז אַריינגעפאַרן אין אַן או-מעט, אין עצבות (פרץ).
 די עצה — עצות (אייצע — איי-צעס) — ראָט; אויסוועג.
 ● מיט וועמען האָלט מען אַן עצה (ש"ע). ער האָט קיין אַנדער עצה נישט (פרץ).
 די עצה טובה — עצות טובות (אייצע טויווע — אייצעס טויוועס) — גוטער ראָט, גוטע עצה.
 דאָס עצירות (אַצירעס) — פאַר-האַלטונג, פאַרשטאַפּונג, האַרטער מאָגן.
 דער עצם (עצעם) — קערן, דאָס וועזנטלעכע.
 די עצם-זאך (עצעם-זאך) — הויפט-זאך.

זיך עקשונען (אקשענען) - זיין איינגעשפארט; זיין הארטנעקיק; נישט נאכגעבן.

● ער האָט זיך נאָך אַלץ געעקשנט, געווען איינגעשפארט.

ערב (ערעוו) - הארט פאר... טאג פאר... ערב-יום טוב - טאג פאר יום-טוב; ערב-שבת - פרייטיק.

דער ערב - ערב-יום (אָרעוו - אַרײַ וויים) - גאַראַנטירער, דער גאַראַנט, פאַראַנטוואָרטלעכער; פאַרזיכערער; זשיראַנט.

ערב (אָרעוו) זיין - גאַראַנטירן, זיין פאַראַנטוואָרטלעך; פאַרזיכערן; זשי-רירן.

● ווער איז דאָס מחויב ערב צו זיין פאַר יענעם (ש"ע). איך בין אייך ערב, אַז קיין פּויגל וועט נישט וויסן (ש"ע).

דער ערב קבלן (אָרעוו-קאַבלען) - פאַראַנטוואָרטלעכער פאַרן אָפּמאַך, גאַראַנטירער, פאַרזיכערער; הויפט-זשיראַנט.

● איך האָב דאָך זי אַרײַנגעפירט, איך בין זאָך דער ערב-קבלן געווען. (פּרץ).

דער ערב-רב (איירעוו-ראוו) - גע-מיש; מענטשן-געמיש. באַצײכענונג פון פינצערע מאַסן.

● דאָס איז קיין וועלט נישט! אַן ערב-רב איז עס, אַ דול-הויז (פּרץ).

דאָס עוֹבוֹת (אַרײַוועס, אַרוועס) - גאַראַנטירער, פאַראַנטוואָרטלעכקייט; באַוואַרעניש; פאַרזיכערונג; דאָס זשירירן.

● מיין וועקסעלע איז דאָס בעסטע ערבות (מ"ט).

בר-כוכבא קעגן די רוימער; נאָמען פון אַ מאַנאַפּיל.

דער עקר - עקרים (איקער - אי-קאָרים) - זע: עיקר.

דער עקר - עקרים (אָקער - אָקאָרים) - קינדערלעך; אומפרוכט-באַרער.

● איך שטאַרב, ווייל איך בין אַן עקר (פּרץ).

די עקרה - עקרות (אָקאַרע - אָקאַרעס) - קינדערלעך; אומפרוכט-באַרער.

● ווילסט נישט בלייבן קיין עקרה - קינדער, קינדער ווילסטו האָבן (אַנ-סקי).

די עקרת-הבית (אָקערעס-האַ-באָיס) - הויזפרוי; בעל-הביתטע.

● איז די-באָבע ראַצע געווען די הויפט-פערזאָן אין די מסחרים און די עקרת-הבית (י. טרונק).

דער עקשן - עקשנים (אָקשן - אָקשאָנים) איינגעשפארטער; הארט-נעקיקער.

● קיין איינגעשפארטער, קיין עקשן בין איך קיינמאָל נישט געווען (מ. בורשטיין).

דאָס עקשנות (אָקשאָנעס) - איינגעשפארטקייט; הארטנעקיקייט. ● דו ברענגסט מיט דיין עקשנות מיך פון געדולד אַרויס (געבירטיג).

עקשנות דיק (אָקשאָנעסדיק) - איינגעשפארט, הארטנעקיק.

עקשנות דיקייט (אָקשאָנעסדי-קייט) - זע: עקשנות.

די עקשנטע - עקשנטעס (אָק-שנטע - אָקשנטעס) - איינגעשפארט; הארטנעקיקע.

ע ש ר מ כ ו ת (עסער מאַקעס) - צען פּלאַגן, וואָס ווערן אויסגערעכנט אין דער הגדה אויף פסח). דאָס בעסטע פון די עשר מכות - דאָס בעסטע פון ערגסטן, דאָס רעלאַטיוו בעסטע.

ע ש ר ה ה ר ו ג י מ ל כ ו ת (אַסאַראַ האַרוגיי מאַלכוס) - „די צען דער-מאָרדעטע דורך דער (רוימישער) רעגירונג“. די צען תּלמודישע גע-לערנטע, וואָס זענען אומגעברענגט געוואָרן דורך דער רוימישער רעג-יונג אין II יאָרהונדערט פּ״ק.

ע ש ר ה ר א ש ו נ י מ (אַסאַראַ רי-שונים) - די ערשטע צען; ערשטע פאַרגייער.

● ע ר א י ז ג צ ו ו ע ז אַ סאַציאַליסט. אײ-נער פון די עשרה ראשונים (מ. פרומקין).

דאָס ע ש ר ו ת (אַשרעס) - רייכקייט.

● ו א י מ ׀ ה אָט ז יך אַז ש ד ע ר ק אָפ פ אַ ר - דרייט פון אַזאַ עשרות (ש״ע).

ע ש ר י מ ו א ר ב ע ה (עסרים וועאַר-באַאַ; עסרימוואַרבע) - פיר און צוואַנ-ציק. באַצייכענונג פון די 24 ביכער פון דער ביבּל.

ע ש ר ת ה ד ב ר ו ת (אַסערעס האַ-דיברעס) - די צען (ביבלישע) געבאַטן.

ע ש ר ת ה ש ב ט י מ (אַסערעס האַ-שוואַטים) - די צען יידישע שבטים, וואָס האָבן געבילדעט די מלוכה ישראל און זענען דורך די אַסיריער אין יאָר 720 פּ״ק פאַרטריבן געוואָרן און אָפּגעריסן געוואָרן פון יידישן פּאַלק.

● ו ו ז ע נ ע ז אַ ה י נ ג ע ק מ ע ז די עשרת השבטים? (ש״ע)

די ע ר ב ט ע - ע ר ב ט ע ס (אַרעוו-טע - אַרעווטעס) - גאַראַנטירערין; פאַראַנטוואַרטלעכע; זשיראַנטיין.

ד ע ר ע ר ב נ י ק - ע ר ב נ י ק ע ס (אַרעוויק - אַרעוויקעס) - אויפ-געצווונגענער גאַראַנט; מענטש, וואָס איז גענומען געוואָרן אַלס ערבות אין געפאַנגענשאַפט.

● ד ע ר ו ו י ל ז ע נ ע ז פ ו נ ב י י ד ע צ ד ד י מ ג ע נ ו מ ע ז ג ע ו ו אָ ר נ ע ר ו ב נ י ק ע ס ב י ז אויפן אַנדערן טאַג (מ. באַלאַבאַן).

די ע ר ו ג ה - ע ר ו ג ו ת (אַרוגע - אַרוגעס) - זאַגאַן, בייט (אין פעלד אָדער גאַרטן).

● אויף אַ קליינער ערוגה אַקערט ער און זייט קאָרן (אַנ-סקי).

ד ע ר ע ר ך (ערעך) - פאַרגלייך.

● אַלס אַ פּערווענלעכקייט איז ער נישט דער ערך גרעסער (ד. פרישמאַן).

אַן ע ר ך (ערעך) - אומגעפער, ביי.

ד ע ר ע ר ך - ע ר ל י מ (אַרל וּע ר ל - אַריילים) - נישט-ייד (נישט קיין פאַסיקער אויסדרוק).

● מ ע ז ד אַ ר ך מ י ט ע ר ל ש פּ אָ ג נ ב ל אַ ט (ש״ע).

די ע ר ל ט ע - ע ר ל ט ע ס (אַרעלטע - אַרעלטעס; ערלטע - ערלטעס) - נישט-יידישע פרוי (נישט קיין פאַסי-קער אויסדרוק).

די ע ר ל י ת (אַריליטעס) - זע: ערלטע. ד ע ר ע ש ו (אייסעוו) - נאַמען פון יעקבס ברודער, לויטן חומש. באַציי-כענונג פון אַ נישט-יידן.

דאָס ע ש י ר ו ת (אַשירעס) - רייכקייט.

● ע ש י ר ו ת ק אָן נ אָך אַ ר אָ פ פ י ר ו נ פ ו נ ר ע כ ט ו ו ע ז (פּרץ).

דער עת רצון (אייס-ראָצן) — צייט
פון באויליקונג, פאָסקע צייט.

דער עתיד (אָסיד) — צוקונפט. די
קומענדיקע צייט. קעגנזאָץ: עבר
(אָווער).

עתיד לטול את הדין (אָסיד
ליטויל עס האַדין) — וועט (אין דער
צוקונפט) באַקומען די שטראַף.

⊙ די וואָס דרוקן אַזוינע ספרים זע-
נען עתיד לטול את הדין (י. ב. ל. צע-
ווינזאָן).

עשרת ימי תשובה (אָסערעס
יעמיי טשוווע) — די צען טעג פון
תשובה טון (פון ראש-השנה ביז יום-
כפור) ביי רעליגיעזע יידן.

ע-ת-צרה (אייס-צאַרע) — אַ צייט פון
אומגליק, פון אַ נויט; זייער שווערע
צייט.

⊙ אין אַן עת-צרה הייבט ער אָן האַפן
אויף נסים (ממ"ס).

ע-ת-צרה ליעקב (אייס-צאַרע לע-
יאַנקעוו) — שלעכטע צייט פאַר יידן.

⊙ ס'איז נישט מער ווי אַן עת-צרה
ליעקב (מ. בורשטין).

די פא פא (פיי) - דאָס זיבעצנטע אות
 (פ) פונעם אלף-בית.
 די פאה - פאות (פייע - פייעס) -
 שליפן-לאַקן, די עקן האָר (צווישן די
 שליפן און אויערן), וואָס רעליגיעזע
 יידן פלעגן נישט אָפּשערן ביוון
 וואַרצל. עס ליגט מיר נישט אין דער
 לינקער פאה - כ'האָב עס נישט אין
 זינען.
 די פגימה - פגימות (פעגימע -
 פעגימעס) - שטשערב, קריץ; פלעק;
 שאַנד.
 גאַלע פגימות! קריצן, שפיצן גאַר אַ
 גאַנצע שורה (א. שטיינבאַרג). קיין
 פגימה זאָל זיך נישט געפינען אויף
 אייערע גשמות (ש. אַש).
 די פגירה (פעגירע) - דאָס שטאַרבן
 פון אַ בהמה אָדער חיה.
 אַזו פלוצלונג געוואָרן אַ פגירה אויף
 פערד, פאָלן ווי די פליגן (פרץ).
 די פגירה - פגירות (פעגירע -
 פעגירעס) - שוואַכע, קראַנקע בהמה.
 עס שלעפט זיך אַ פערדל אַ פגירה
 (ממ"ס).
 דער פגם (פעגאָם) - פלעק, שאַנד;
 פעלער, חסרון (ז"ד).
 דער פגע - פגעים (פעגע - פע-
 גאָים) - אומגליק, שלאַק, אַנשי-
 קעניש.
 ער האָט געמוזט טראָגן אַלע פגעים -
 דער פגיון (פידיען) - פגיון -
 דער פגע רע - פגעים רעים
 (פעגע ראָ - פעגאָים ראָים) - נישט-
 גוטער, טייוול, צוטשעפעניש, שלאַק,
 אַנשיקעניש.
 באַשיצן זיי פאַר אַלע אַנשיקענישן
 און פגעים רעים (ממ"ס).
 דער פגר - פגרים (פייגער - פע-
 גאָרים) - טויטער קערפער (פאַראַכ-
 טונגס-אויסדרוק).
 טויזנטער דייטשע פגרים זענען גע-
 פאלן אַרום די הייזער פון געטאָ
 (ש. אַש).
 פגרון (פייגערן) - שטאַרבן (פון אַ
 בהמה אָדער חיה גערעדט). זיך
 מאַכן געפגרט - זיך מאַכן נישט-
 וויסנדיק, נישט פאַרשטייענדיק.
 געפגרט אַ בער אין וואַלד (פאַלקס-
 ווערטל).
 דער פדיון (פידיען) - לייזעכץ.
 האָט מען זיך צוגעכאַפט צום קעס-
 טעלע, וווּ דער פדיון איז געלעגן
 (מ. בורשטיין).
 דער פדיון - פדיונות (פיד-
 יען - פידיונעס) - אויסלייז-געלט;
 געשאַנק פאַר אַ חסידישן רבין.
 צעטיילט די מתנות און פדיונות,
 וואָס מענטשן האָבן אים געגעבן
 (אַפּאַטאַשו).
 דער פדיון-הבן (פידיען-האַבען) -

די פא פא (פיי) - דאָס זיבעצנטע אות
 (פ) פונעם אלף-בית.
 די פאה - פאות (פייע - פייעס) -
 שליפן-לאַקן, די עקן האָר (צווישן די
 שליפן און אויערן), וואָס רעליגיעזע
 יידן פלעגן נישט אָפּשערן ביוון
 וואַרצל. עס ליגט מיר נישט אין דער
 לינקער פאה - כ'האָב עס נישט אין
 זינען.
 די פגימה - פגימות (פעגימע -
 פעגימעס) - שטשערב, קריץ; פלעק;
 שאַנד.
 גאַלע פגימות! קריצן, שפיצן גאַר אַ
 גאַנצע שורה (א. שטיינבאַרג). קיין
 פגימה זאָל זיך נישט געפינען אויף
 אייערע גשמות (ש. אַש).
 די פגירה (פעגירע) - דאָס שטאַרבן
 פון אַ בהמה אָדער חיה.
 אַזו פלוצלונג געוואָרן אַ פגירה אויף
 פערד, פאָלן ווי די פליגן (פרץ).
 די פגירה - פגירות (פעגירע -
 פעגירעס) - שוואַכע, קראַנקע בהמה.
 עס שלעפט זיך אַ פערדל אַ פגירה
 (ממ"ס).
 דער פגם (פעגאָם) - פלעק, שאַנד;
 פעלער, חסרון (ז"ד).
 דער פגע - פגעים (פעגע - פע-
 גאָים) - אומגליק, שלאַק, אַנשי-
 קעניש.
 ער האָט געמוזט טראָגן אַלע פגעים -
 דער פגיון (פידיען) - פגיון -
 דער פגע רע - פגעים רעים
 (פעגע ראָ - פעגאָים ראָים) - נישט-
 גוטער, טייוול, צוטשעפעניש, שלאַק,
 אַנשיקעניש.
 באַשיצן זיי פאַר אַלע אַנשיקענישן
 און פגעים רעים (ממ"ס).
 דער פגר - פגרים (פייגער - פע-
 גאָרים) - טויטער קערפער (פאַראַכ-
 טונגס-אויסדרוק).
 טויזנטער דייטשע פגרים זענען גע-
 פאלן אַרום די הייזער פון געטאָ
 (ש. אַש).
 פגרון (פייגערן) - שטאַרבן (פון אַ
 בהמה אָדער חיה גערעדט). זיך
 מאַכן געפגרט - זיך מאַכן נישט-
 וויסנדיק, נישט פאַרשטייענדיק.
 געפגרט אַ בער אין וואַלד (פאַלקס-
 ווערטל).
 דער פדיון (פידיען) - לייזעכץ.
 האָט מען זיך צוגעכאַפט צום קעס-
 טעלע, וווּ דער פדיון איז געלעגן
 (מ. בורשטיין).
 דער פדיון - פדיונות (פיד-
 יען - פידיונעס) - אויסלייז-געלט;
 געשאַנק פאַר אַ חסידישן רבין.
 צעטיילט די מתנות און פדיונות,
 וואָס מענטשן האָבן אים געגעבן
 (אַפּאַטאַשו).
 דער פדיון-הבן (פידיען-האַבען) -

- „פה נטמן“ — אָט דאָ לײַגט באַ-
גראָפֿן אַ פּינטל פֿון לעבנס-הילומות
(ראַסקין).
- פּוּגַע בַּכּוּד (פּוּיגײַע בעקאָוועד)
זײַן — אָנרירן יענעמס כּוּד, עמעצן
באַלײדיקן.
- האָט קײן פּאַריבל נישט, רב טביה,
אפשר האָב איך אייך פּוגע בכּוּד
געווען (ש"ע).
- דער פּוּסַק — פּוּסַקִים (פּוּסַעק —
פּאַסקים) — דעציאָר, דעצידירנדי-
קער; (רבנישע) אויטאָריטעט, וואָס
אַנטשיידט אין (רעליגיעזע) פּראָגן;
דער, וואָס זאָגט דאָס לעצטע וואָרט.
● אין מיין צײַט און אין מיין שטאַט
פּין איך דער איינציקער פּוּסַק
(ש. אַש).
- דער פּוּסַק אַחרוֹן (פּוּסַעק אַכ-
רען) — דער לעצטער, ענדגילטיקער
פּוּסַק.
- זײַן וואָרט ווערט געהערט, ער איז
בײַ אונדז דער פּוּסַק אַחרוֹן.
- פּוּסַקִים (פּאַסקים) — מ"צ — ספרים,
ווי ס'ווערן געלעזט רעליגיעזע פּראָגן.
- דער פּוּעַל — פּוּעַלִים (פּוּעַל —
פּוּיאַלים) — ארבעטער, געזעלן.
- בײַ יעדן וואַרשטאַט שטייט אַ פּוּעַל
(פּרץ).
- פּוּעַל (פּוּעַל) זײַן — זע: פּוּעַלן.
- דער פּוּעַל-יוּצאַ (פּוּעַל-יוּצע) —
רעזולטאַט.
- זײַנע ווערק זענען אַ פּוּעַל-יוּצאַ פֿון
שטענדיקע אינעווייניקסטע געראַנג-
לענישן (ג. מײזל).
- פּוּעַל-יוּצאַ (פּוּעַל-יוּצע) זײַן —
דערגרייכן; באַווירקן; באַקומען אַ
רעזולטאַט.

- „אויסלייונג פון אַ זון“ — רעליגיעזע
פּיערונג בײַ יידן אויפן דרייסקטן
טאָג פֿון אַן ערשטגעבוירענעם יינגל
(בכור).
- דער פּדיוֹן-הנפֿש (פּידען-האַנע-
פּעש) — נשמה-אויסלייונג, נשמה-
באַפּרייונג.
- איך וועל דאָס לעצטע העמד פּאַרזעצן
און אַוועקגעבן אויף פּדיוֹן-הנפֿש
(אַנסקי).
- דער פּדיוֹן-שבוּיים (פּידען-
שעוויים) — דאָס אויסלייון (אויס-
קויפֿן) געפּאַנגענע (יידן).
- ער האָט מקים געווען די מצווה פֿון
פּדיוֹן-שבוּיים און אויסגעלייזט יידן
פֿון די טערקן (ש. אַש).
- פּה (פּיי) — זע: פּא.
- פּה-אחד (פּע-עכאַד) — „מיט איין
מויל“, איינשטימיק.
- אַלע זאָגן פּה-אחד, אַז עס איז אַזוי
(פּרץ).
- פּה-אל-פּה (פּע-על-פּע) — פֿון מויל
צו מויל, פּערזענלעך; אויף פּיר
אויגן.
- ער מוז מיט אים רעדן פּה-אל-פּה
(פּרץ).
- פּה-לין (פּוּי-לין) — דאָ נעכטיק אי-
בער, דאָ בלייב וווינען. לױט דער
לעגענדע שטאַמט דער נאָמען „פּוּילן“
פֿון די ווערטער „פּה-לין“.
- דער ראש-הגּוּלָה האָט געזאָגט: „פּה
לין“ און פֿון דעמאָלט אָן הייסט
דאָס לאַנד „פּוּילן“ (פּרץ).
- „פּה נטמן“ (פּוּי נטמאַן) — דאָ
איז באַהאַלטן, דאָ איז באַגראָפֿן, דאָ
לײַגט. אַן אָנגענומענע אויפשריפט
אויף יידישע מצבות.

- וואָס איך האָב דערמיט געוואָלט פועל יוצא זיין, ווייס איך נישט (פרץ).
- פועל-צדק - פועל-י-צדק (פוי-על-צעדעק - פויאַיי-צעדעק) - גע-רעכטער אַרבעטער. נאָמען פון אַ בעל מלאכישער חברה ביי די ערשטע פרווון פון שאַפן צעכן ביי די יידישע האַנטווערקער.
- חברה „פועל-צדק“ זענען אַוועק צום רב און האָבן דאָרט געמאַכט אַ גע-וואַלד (ש"ע).
- פועל-י-ציון (פויאַלע-ציען, פויאַלע-ציען) - „ציון-אַרבעטער.“ נאָמען פון אַ לינקער פראַלעטאַריש-ציוניס-טישער פאַרטיי.
- פועלן (פויאַלן) - אויסוויקן; דער-גרייכן.
- איצט פועלט איר ביי מיר אַלץ (ש"ע).
- דער פורים (פורים) - נאָמען פונעם יום טוב, וואָס פאַלט אויס דעם 14 טן אדר צום אַנדענק, וואָס די פער-סישע יידן זענען געראַטעוועט גע-וואָרן פון המגן דורך אסתרון און מרדכיין.
- דאָס פורים-שפיל (פורים-שפיל) - קליינע דראַמאַטישע אויפפירונג אויף אַ ביבלישער טעמע, וואָס פלעגט געשפילט ווערן פורים, ווי: מכירת-יוסף, אחשוורש אדג"ל. עס איז אַ פורים שפיל - עס איז אַ קאָמעדיע, אַ שפאַס.
- דער פורים-קטן (פורים-קאָטן) - „קליינער פורים“ - דער טאָג פון 14 אדר א' אין אַן עיבור-יאָר.
- דאָס פורעניות - פורעניותן
- (פוראַניעס - פוראַניעסן) - אומגליק, פלאַג, שלאַק.
- דאָ האָט זיך אָנגעהויבן אַ גאַנצע ריי פון אַלערליי צרות, שלאַק, פורעניות (ש"ע).
- פורץ (פוירעץ) זיין - צעברעכן (דעם צוים).
- דייע יידן וועלן פורץ זיין דעם גדר (אַנ-סקי).
- דער פורץ-גדר (פוירעץ-געדער) - צוימען-ברעכער.
- ער איז געווען אַ פורץ-גדר, אַ צוים-מען-ברעכער, אַ נאָואַטאַר, אַ פונטאַר (נ. מייזל).
- פורש בשמו (פוירעש בישמוי) זיין - אַנרופן זיין נאָמען.
- איך וויל נישט פורש בשמו זיין - עס פאַסט נישט (ש"ע).
- דער פושע-ישראל - פושע-י-ישראל (פאַשע-י-ישראל - פאַשיי-ישראל) - זינדיקער ייד; זינדיקער קעגן דער יידישער רעליגיע.
- מען נעמט זיך צו דעם פושע-ישראל (ממ"ס).
- די פותיקי, פותיקא (פויטיקע) - גרויסע סומע געלט. זע: אפותיקי.
- דעם דאָזיקן פאַרשוינ מעג איך מיין פותיקא געטרויען (ש"ע).
- דער פותר (פויסער) - באַשייד, דער-קלערונג, אויסטייטש. ער ווייסט נישט פון קיין פותר און פון קיין חלום - ער ווייסט נישט פון וואָס צו זאָגן.
- פותר (פויסער) זיין - באַשיידן, דער-קלערן; אויסטייטשן (אַ חלום, אַ רע-טעניש).
- מיר האָבן פותר געווען אייער חלום צום גוטן (אַנ-סקי).

- וואָס איך האָב דערמיט געוואָלט פועל יוצא זיין, ווייס איך נישט (פרץ).
- פועל-צדק - פועל-י-צדק (פוי-על-צעדעק - פויאַיי-צעדעק) - גע-רעכטער אַרבעטער. נאָמען פון אַ בעל מלאכישער חברה ביי די ערשטע פרווון פון שאַפן צעכן ביי די יידישע האַנטווערקער.
- חברה „פועל-צדק“ זענען אַוועק צום רב און האָבן דאָרט געמאַכט אַ גע-וואַלד (ש"ע).
- פועל-י-ציון (פויאַלע-ציען, פויאַלע-ציען) - „ציון-אַרבעטער.“ נאָמען פון אַ לינקער פראַלעטאַריש-ציוניס-טישער פאַרטיי.
- פועלן (פויאַלן) - אויסוויקן; דער-גרייכן.
- איצט פועלט איר ביי מיר אַלץ (ש"ע).
- דער פורים (פורים) - נאָמען פונעם יום טוב, וואָס פאַלט אויס דעם 14 טן אדר צום אַנדענק, וואָס די פער-סישע יידן זענען געראַטעוועט גע-וואָרן פון המגן דורך אסתרון און מרדכיין.
- דאָס פורים-שפיל (פורים-שפיל) - קליינע דראַמאַטישע אויפפירונג אויף אַ ביבלישער טעמע, וואָס פלעגט געשפילט ווערן פורים, ווי: מכירת-יוסף, אחשוורש אדג"ל. עס איז אַ פורים שפיל - עס איז אַ קאָמעדיע, אַ שפאַס.
- דער פורים-קטן (פורים-קאָטן) - „קליינער פורים“ - דער טאָג פון 14 אדר א' אין אַן עיבור-יאָר.
- דאָס פורעניות - פורעניותן

פּוֹתֵר חֵלוֹם (פּוֹיסֶעַר כּאָלֶעם) זײַן-
 אויסטייטשן אַ חֵלוֹם.
 ● איר זײַט געקומען, איך זאָל אײך
 פּוֹתֵר חֵלוֹם זײַן (ד. פּינסקי).
 דער פּוֹתֵר חֵלוֹמוֹת (פּוֹיסֶעַר כּאָ-
 לױמעס) - אויסטייטשער פּוֹן חֵלוֹמוֹת.
 דער פּוֹזֵמוֹן - פּוֹזֵמוֹנוֹת (פּוֹזֵמֶען -
 פּוֹזֵמוֹנעס) - רעזיגנעז געדיכט; לײַד,
 אָלט לײַד; אויסגעטראַכטע זאָך.
 ● הָאָט דער רבי געזאָגט פּוֹן סִלְיֵחוֹת
 דעם ערשטן פּוֹזֵמוֹן (פּרץ). זאָלסט
 נישט דערציילן קײן פּוֹזֵמוֹנוֹת, נעכ-
 טיקע טעג (ש"ע).
 דער פּוֹרֵן - פּוֹרֵנִים (פּאָרן -
 פּאָראַנִים) - ברייטהאַרציקער; צע-
 טרענצלער; פּאַרשווענדער.
 דאָס פּוֹרֵנוֹת (פּאַרזאַנעס) - ברייט-
 האַרציקייט; צעטרענצלעריי; פּאַר-
 שווענדעריי.
 ● ער הָאָט מיטגעבראַכט מיט זיך די
 עכט-רוסישע ברייטקייט, איידעלע
 פּוֹרֵנוֹת.
 די פּוֹרֵנֶטע - פּוֹרֵנֶטעס (פּאַ-
 זרנטע - פּאַזרנטעס) - ברייט-
 האַרציקע; צעטרענצלערין, פּאַר-
 שווענדערין.
 דער פּוֹחַד - פּוֹחַדִים (פּאַכעד -
 פּעכאַדִים) - פּוֹרַכט, שרעק, מורא.
 ● ס'איז שטאַק-חושך, ס'וויינט דער
 ווינט - פּאַלט אַ פּוֹחַד (א. שטיינבאַרג).
 דער פּוֹחַדן - פּוֹחַדִים (פּאַכדן -
 פּאַכדאַנִים) - שרעקעוודיקער.
 ● ער איז אַ פּוֹחַדן, שרעקט זיך פּאַר
 זײַן אייגענעם שאַטן.
 דאָס פּוֹחַדוֹת (פּאַכדאַנעס) - שרע-
 קעוודיקייט.
 די פּוֹחַדֶנֶטע - פּוֹחַדֶנֶטעס

(פּאַכדנטע - פּאַכדנטעס) - שרע-
 קעוודיקע.
 פּוֹחַדֶנֶטע (פּאַכדאַניש) - שרעקעוודיק.
 פּוֹחוֹת מִשׁוּה פּרוֹטֵה (פּאַכעס
 מישאַ) ווע פּרוֹטע) - ווייניקער פּונעם
 ווערט פּוֹן אַ גראַשן; קײן גראַשן
 נישט (ווערט); קלענסטע ווערטקייט.
 ● ער הָאָט געהאַט בירושה דאָס שטיקל
 פּלּאַץ און קײן פּוֹחוֹת מִשׁוּה פּרוֹטֵה
 געלט (פּרץ).
 דאָס פּוֹחֵתוֹת וּפּוֹחֵתוֹת-הַפּוֹד
 (פּוֹכֵסעס-האַקאַוועד) - פּאַרמינערונג
 פּוֹן כּוֹד, דערנידערונג, באַליידיקונג.
 ● איך זאָב דערפּילט אַ שטיקל פּוֹחֵ-
 תוֹת-הַכּוֹד (ממ"ס).
 אויף פּוֹחַת (פּכאַס) - אויף בראַכוואַרג
 (פּוֹן מעטאַלן).
 ● אויף פּוֹחַת ווערט ק"ן (150) קערבֿלעך
 (פּרץ).
 דער פּוֹטוֹם (פּיטעם) - זע: פּיטם.
 פּוֹטוֹר (פּאַטער) - באַפּרייט, געענדיקט,
 גענוג.
 ● פּוֹטוֹר, אַראַפּ פּוֹן מאַרק. (מ. בורשטין).
 פּוֹטוֹר (פּאַטער) ווערן - באַפּרייט
 ווערן, זיך אָפּטשעפּן.
 ● עפעט אײַן דאָך פּוֹן אים נישט פּוֹטוֹר
 צו ווערן. (ממ"ס).
 פּוֹטוֹר בּלֵא כּלוֹם (פּאַטער בעלוי
 קלוֹם) - אָפּקומען מיט גאַרנישט;
 באַפּרייט פּוֹן אַלץ.
 ● פּוֹטוֹר בּלֵא כּלוֹם - דאָס גייט נישט,
 ס'איז אַן אַרעם שטעטל (ש"ע).
 פּוֹטוֹר בּלֵי כּלוֹם אִי אַפּשֵׁר
 (פּאַטער בעלי קלוֹם אי עפשער) -
 אָפּקומען מיט גאַרנישט אִיז אומ-
 מעגלעך; מען טאָר נישט פּאַרשווייגן.

● מען מוז אויף דעם רעאגירן, פטור בלי פלום אי אפשר (ש. ציטראָן).

די פ ט י ר ה (פטירע) - דאָס אויסגיין, דאָס שטאַרבן (געוויינטלעך וועגן אַ באַרימטער רעליגיעזער פּערזענלעכ-קייט גערעדט).

פ ט ר ן (פּאַטערן) - פּאַרלירן; איבער-פירן (קאַליע מאַכן); אַוועקהרגענען; פטור ווערן, זיך באַפרייען.

● איך האָב באַשלאָסן נישט צו פטרן קיין צייט (זשיטלאָוסקי). זי האָט געפטרט דאָס קליידל. מען פטרט אַרויס דעם פּסח פון שטוב (ממ"ס).

דאָס פ ט ר נ י ש (פּאַטערניש) - דאָס באַפרייען זיך, דאָס פטור ווערן.

דער פ י ד י ו ן - פ י ד י ו ן ת (פּידיען - פּידינעס) - זע: פּדיון.

דער פ י ו ט (פּייצט, פּיעט) - (ליטורגישע) דיכטונג.

דער פ י ז מ ו ן - פ י ז מ ו ן ת (פּיזמען - פּיזמוינעס) - זע: פּזמון.

דער פ י ט ם, פ י ט ו ם (פּייטעם) - עק (שפּיץ) פון אתרוג.

דער פ י ט ן - פ י ט נ י ם (פּייטן - פּייטאַנים) - ליטורגישער דיכטער, מיטלאַלטערלעכער פּאַעט פון רעלי-גיעזער דיכטונג (פון פּיוט).

דער פ י ל פּו ן (פּילפּל) - זע: פּלפּור.

פ י ל פּו ן ל ע ן (פּילפּלען) - זע: פּלפּולען.

דער פ י ק דו ן - פּו י ן ק דו ן ת (פּיקאַדן - פּיקדוינעס) - דעפּאַזיט, איינלאַג; אַ זאַך אָדער געלט, וואָס ווערט איבערגעלאָזן צום אָפּהיטן.

● עשירות, וואָס קומט אָן שווייס און אומגעריכט, איז נאָר אַ פּיקדון (פּרץ).

דער פ י ק ו ן - נ פ ש (פּיקוען-נעפעש) - דאָס ראַטעווען דאָס לעבן, דאָס ראַטעווען אַ מענטשן.

● וס'איזו פּיקוה-נפש - ראַטעווען אַ שטאַט מיט מענטשן (ש"צ).

דער פ י ק ה - פּו י ן ק ח י ם (פּיקיען ופּיקען) - פּיקכים) - קלוגער.

● ער איז געווען אַ ייד אַ חכם, אַ פּיקה (נ. מייזל).

דער פ י ר ו ן ה ל ב ב ו ת (פּיירעד האַלואָוועס) - „צעשיידונג פון הער-צער“, צעריסנקייט, צעטיילונג.

● צוליב דעם האָט זיך דאָן אַנגעהויבן אַ מין אומצוטרוי, אומצופּרידנקייט און פּירוד הלבבות (נ. מייזל).

דער פ י ר ו ש - פ י ר ו ש י ם (פּיי-רעש - פּערושים) - קאַמענטאַר, דערקלערונג.

● ווער בעט אייך, איר זאָלט מאַכן אַ פּירוש אויף מיינע ווערטער (ש"צ).

דער פ י ר ו ש ה מ י ל ו ת (פּיירעש האַמילעס) - ווערטער-פאַרטייטשונג, ווערטער-דערקלערונג.

● איך קאָן עברי און פאַרשטיי פּירוש המילות (ש"צ).

דער פ י ר סו ם (פּירסעם) - דאָס צאָ-קומען אַ נאַמען, דאָס ווערן באַקאַנט; פּאַפּולאַריטעט.

● דאָס האָט אים נאָך צונגעגען פּיר-סום (א. ביק).

פ י תו ם און ר ע מ ס ס (פּיסעם און ראַמסעס) - צוויי פעסטונג-שטעט, וואָס יידן האָבן געבויט אין מצרים (לויט דער ביבל). ער בויט פּיתום און רעמסס - ער מאַכט פּאַנטאַס-טישע פּלענער.

פ י ת ר ו ן - פ י ת ר ו נ י ם (פּיסרען - פּיסרוינים) - זע: פּתרון.

● מען מוז אויף דעם רעאגירן, פטור בלי פלום אי אפשר (ש. ציטראָן).

די פ ט י ר ה (פטירע) - דאָס אויסגיין, דאָס שטאַרבן (געוויינטלעך וועגן אַ באַרימטער רעליגיעזער פּערזענלעכ-קייט גערעדט).

פ ט ר ן (פּאַטערן) - פּאַרלירן; איבער-פירן (קאַליע מאַכן); אַוועקהרגענען; פטור ווערן, זיך באַפרייען.

● איך האָב באַשלאָסן נישט צו פטרן קיין צייט (זשיטלאָוסקי). זי האָט געפטרט דאָס קליידל. מען פטרט אַרויס דעם פּסח פון שטוב (ממ"ס).

דאָס פ ט ר נ י ש (פּאַטערניש) - דאָס באַפרייען זיך, דאָס פטור ווערן.

דער פ י ד י ו ן - פ י ד י ו ן ת (פּידיען - פּידינעס) - זע: פּדיון.

דער פ י ו ט (פּייצט, פּיעט) - (ליטורגישע) דיכטונג.

דער פ י ז מ ו ן - פ י ז מ ו ן ת (פּיזמען - פּיזמוינעס) - זע: פּזמון.

דער פ י ט ם, פ י ט ו ם (פּייטעם) - עק (שפּיץ) פון אתרוג.

דער פ י ט ן - פ י ט נ י ם (פּייטן - פּייטאַנים) - ליטורגישער דיכטער, מיטלאַלטערלעכער פּאַעט פון רעלי-גיעזער דיכטונג (פון פּיוט).

דער פ י ל פּו ן (פּילפּל) - זע: פּלפּור.

פ י ל פּו ן ל ע ן (פּילפּלען) - זע: פּלפּולען.

דער פ י ק דו ן - פּו י ן ק דו ן ת (פּיקאַדן - פּיקדוינעס) - דעפּאַזיט, איינלאַג; אַ זאַך אָדער געלט, וואָס ווערט איבערגעלאָזן צום אָפּהיטן.

● עשירות, וואָס קומט אָן שווייס און אומגעריכט, איז נאָר אַ פּיקדון (פּרץ).

פּלֵיאָה (פּליאה) — ווּנדער, אומפּאַר-
שטענדלעכעס.

● נאַר איינס איז מיר אַ פּליאה, ער
איז שוין נישט מער אַזאַ מתמיד
(בערזישעווסקי).

פּלֵיאָה זיק (פּליעדיק) — ווּנדער-
לעך, אומפּאַרשטענדלעך.

● אין פּלוג זענען אייערע ווערטער
זייער פּליאהדיק און לייגן זיך נישט
אויפן שכל (ממ"ס).

דער פּליט — פּליטיים (פּאָליט-
פּלייטיים) — אַנטרונענער, אַנטלעפּענער,
פּליכטלינג.

פּליטה (פּלייטע) מאַכן — אַנטלויפן,
אַנטרונען ווערן; אַנזעצן, באַנקראַטירן.
● ער האָט זיך איבערגעשראַקן און גע-
מאַכט פּליטה (אַפּאַטאַשו).

פּלישתיים (פּלישטיים) — זע: פּלשתיים.

דער פּלמ"ח (פּאַלמאַך) — פּאַר-
קירצונג פּון: פּלוגות (ה)מחץ
(פּלוגאַט והאַמאַכאַץ) — שטורם גרופן;
נאַמען פּון דער פּאַרמאַציע פּון אַפּ-
פּערוויליקע קעמפּער ביי דער הגנה
אין ארץ ישראל, געשאַפן אין יאָר 1941.

דער פּפּול (פּילפּל) — סכּאַלאַסטיק,
סאַפּיסטיק; שאַרפּויניקע דיספּוטאַציע;
מעטאָד פּון תּלמודיש-רבּנישער דיאַ-
לעקטיק.

● איך בין געווען אַ קעגנער פּון פּפּול,
פּון דרשות, וואָס פּירן צונויף אַ
וואַנט מיט אַ וואַנט (בריינין).

פּפּולען (פּילפּלען) — סכּאַלאַסטיש
דיסקוטירן.

● יונגע לערנער פּלעגן זיך פּפּולען
אין לערנען (א. ביק).

דער פּלשתיים — פּלשתיים (פּלישטי

דער פּלא — פּלאים, פּלאות
(פּילע [פּעלע] — פּלאים, פּלאַעס) —
ווּנדער, אויסטערלישקייט.

● איר טאַנצן איז געווען אַ פּלא (בער-
דיטשעווסקי).

פּלאדיק (פּעלעדיק) — ווּנדערבאַר.
● דער שניי האָט פּלאדיק געשיינט
און געסקריפעט אונטער די פּיס
(ממ"ס).

פּלאים-פּלאים (פּילע-פּלאים) —
ווּנדער איבער ווּנדער.

● פּלאי-פּלאים, גאַרנישט צו פּאַרשטיין
(ש"ע).

די פּלוגתא — פּלוגות (פּלוגטע-
פּלוגטעס) — שטרייט (אין גייטיקן
זין), מיינונגס-פּאַרשידנהייט, וויכוח.
● עס איז נישט קיין פּלוגתא צווישן
פּאַרשידנאַרטיקע שרייבער (נ. מייזל).

פּלונז (פּלויני) — אומבאַקאַנטער
מענטש, אַ געוויסער מענטש.

פּלונז-אַלמוני (פּלויני-אַלמויני) —
N.N.; אַ געוויסער מענטש.

פּלונז בן פּלונז (פּלויני בען
פּלויני) — אַזוינער און אַזוינער, אַ
געוויסער מענטש (וועמענס נאַמען
עס ווערט נישט דערמאַנט).

פּלונזית (פּלויניס) — זע: פּלונזיתע

פּלונזיתע — פּלונזיתעס
(פּלויניסטע — פּלויניסטעס) — פּרוי,
וואָס ווערט נישט דערמאַנט מיטן
נאַמען; ווייב.

● וואָס איז אַזוינס פּלונזיתע? — גאַר-
נישט, פּלונזיתע איז פּלונזיתע, אַ
יידענע אָן אַ נאַמען (ש"ע). ער פּאַרט
אַהיים צו דער פּלונזיתע (פּרץ).

פּלטיאל (פּאַלטיעל) — נאַמען פּון אַ
מאַנצביל.

דער פסק-דין (פסאק-דין) — געריכט-
 לעכער אורטייל.
 פסקענען (פאסקענען) — אַרויסטראַגן
 אַן אורטייל; אורטיילן, אַנטשיידן.
 די פעולה (פולע) — ווירקונג; אויפטון.
 ● נוואָס זשע איז די פעולה, וואָס
 קומט אַרויס? (ממ"ס). זיי האָבן גע-
 האַט ביי אים אַ גוטע פעולה אין
 לערנען (י. קאַטיק).
 דער פקדון — פקדונות (פיקאָדן
 — פיקדוניצעס) — זע: פיקדון.
 דער פקוח-נפש (פיקוען-נעפעש)
 זע: פיקוח-נפש.
 דער פקה — פקהים (פיקיען —
 פיקכט) — זע: פיקח.
 דאָס פקהות (פיקכעס) — קלוגשאַפט.
 ● דאָס פנים שטראַלט פון פקהות און
 ווילקייט (מ. בורשטין).
 דער פרא — פראים (פערע —
 פראַים) — ווילדער, נישט-דערצויגענער.
 ● איר זענט דאָך עפעס דאָ ווילדע
 מענטשן, פראים (ש"ע).
 דער פרא-אדם — פרא-אדם —
 (פערע-אַדעם — פערע-אַדעמס) —
 ווילדער, נישט-דערצויגענער מענטש.
 ● נו, גייט רעדט מיט אַ פרא-אדם
 (ש"ע). אַזוי טוען פרא-אדם, נישט
 קיין מענטשן (ש"ע).
 דער פרדס — פרדסים (פאָרדעס —
 פאָרדייסים) — פרוכט-גאַרטן; מאַ-
 ראַנצן-גאַרטן. באַצייכענונג פון גן-עדן.
 ● ער וועט פון דעם „פרדס“ קיין גאַנ-
 צער נישט אַרויס (אַפאַטאַשו).
 די פרה-אדומה (פאָרע-אַדומע) —
 רויטע קו (וועלכע מען פלעגט פאַר-
 צייטנט פאַרברענען און מיט איר אַש
 רייניקן די אומריינע (טמאים)).

אין די קראַניקעס, אין קהלישן פּנסק
 הייסט עס (ממ"ס).
 פסול (פאָסל) — נישט-באַנוצבאַר; פאַר-
 באַטן (ריטועל); דיסקוואַליפּיצירט.
 ● מיינסט, אַז דיר געפעלט נישט, איז
 דער ניגון פסול (א. שטיינבאַרג).
 דער פסול (פסול) — פלעק; חרפה;
 אומווירדיקייט.
 ● ביי יידן איז אַ משומד אַ פסול אין
 דער משפחה.
 פסולת (פסילעס) — אַפפאַל.
 ● זעסט דאָך: פסולת, אַפפאַל, בראַכ-
 וואַרג (א. שטיינבאַרג).
 דער פסוק — פסוקים (פאָטעק —
 פסוקים) — ביבל-זאַץ, ביבל-פערז;
 שפּרוך; זאַץ.
 ● אַקעגן אַ פסוק העלפט נישט קיין
 זאַך (ממ"ס). דאָס מיינט טאַקע זער
 פסוק (ריידאַרט).
 פסח (פייסעך) — נאָמען פון דעם פרי-
 לינג יום-טוב, וואָס ווערט געפייערט
 אַכט טעג (אַנהויבנדיק פונעם 15-טן
 ניסן) צום אַנדענק פון יציאת-מצרים
 (ז"ד); נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 דאָס פסלות (פאָסלעס) — אומטויג-
 לעכקייט, דיסקוואַליפּיקאַציע.
 ● דלות מאַכט פסלות (פרץ).
 פסלען, פסלענען (פאָסלען, פאָס-
 לענען) — דערקלערן פאַר ריטועל
 פאַרבאַטן; דיסקוואַליפּיצירן.
 דער פסק — פסקים, פסקן
 (פסאק — פסאָקים, פסאָקן) — אורטייל;
 שטראַף; זידל.
 ● דער פרעזידענט ליינעט פאַרן יידישן
 מיידל אַ פסק פון פאַפיר (פרץ).
 דער גרעסטער בעל-הבית קאַן ביי
 אים כאַפן אַ פסק (ש"ע).

פ ר ח ה נ ש מ ת ו (פּאַרכאַ נישמאַסוי) געוואָרן - „אַרויסגעפּלויגן די נשמה“, אַרויס די נשמה (פאַר שרעק); דער- ציטערט געוואָרן.

● וערו האָט אויף אים געגעבן אַ קוק, איז אים פּרחה נשמתו געוואָרן (ש"ע).

דער פּר ט - פּר ט י מ (פּראַט - פּראַ- טים) - איינצעלנער, יחיד; איינצל- הייט; הינזיכט.

● דאָס איז אַן אומגליק אי פאַרן פּר ט, אי פאַרן פּלל (ממ"ס). איך וועל זיך נישט אַריינלאָזן אין פּרטים (א. א. ראַבאַק). אין דעם פּר ט בין איך מיט דיר נישט מסכים.

דאָס פּר ט ו ת (פּראַטעס) - איינצל- הייט.

● איך וועל שפעטער דערציילן מיט מער פּר טות (י. י. טרונק).

די פּר י - פּיר ו ת (פּירע - פּיי- רעס) - פּרוכט, אויבס.

● אַנגעפאַקט פּירות, פּרוכט פון אַלע סאָרטן (ביאָליק).

דער פּר י ז - פּר י צ י מ (פּאַרעץ - פּריצים) - רייכער ערד-באַזיצער; אַריסטאָקראַט; האַר.

● מאַרצעפאַנעס עסן גרויסע, גרויסע פּריצים (מאָלאַדאָוסקאָ ק).

די פּר י צ ה - פּר י צ ו ת (פּריצע - פּריצעס) - ווייבלעכע פאַרם פון פּריץ.

● זייערע ווייבער און טעכטער פּוּצן זיך אויס ווי פּריצות אין זייד און אין סאַמעט (ש"ע).

די פּר י צ ט - פּר י צ ט ע ס (פּריצטע - פּריצטעס) - זע: פּריצה.

דער פּר נ ס - פּר נ ס י מ (פּאַרנעס - פּאַרנאַסים) - קהילה-ראַטמאַן, גע- מיינדע-ראַטמאַן, קהילה-פּאַרשטייער.

דער פּר ו ד - ה ל ב ב ו ת (פּירערד- האַלואַוועס) - זע: פּירוד-הלבבות. פּר ו ז ד ו ר (פּרויזדער) - פּאָדער-הויז, פּאַרצימער.

● די וועלט איז אַ פּרוזדור, נאָר אַ קורצער דורכגאַנג און נישט מער (א. שטיינבאַרג).

די פּר ו ט ה - פּר ו ט ו ת (פּרוטע - פּרוטעס) - גראַשן, קלענסטע מטבע.

דאָס פּר ו כ ת - פּר ו כ ת ן (פּאַרוי- כעס - פּאַרויכעסן) - פּאַרהאַנג (אויפן ארון קודש).

● איבערגעצויגן איז היינט געווען דער ארון מיט דעם נייעם יום-טובדיקן פּרוכת (ש. אַש).

1. פּר ו ש - פּר ו ש י מ (פּאַרעש - פּרושים) - אַפּגעזונדערטער. באַציי- כענונג פון אַמאָליקן רעליגיעזן לער- נער, וואָס האָט פּאַרלאָזט זיין משפּחה (זיין פּרוי) און איז אַוועק אין דער ישיבה לערנען.

● אין קאַמעניץ זענען געווען די בעסטע פּרושים, די גרעסטע לערנער (י. קאַטיק).

2. פּר ו ש י מ (פּרושים) - אָנהענגער פון אַ גייסטיק-רעליגיעזער ריכטונג ביי יידן אין דער צייט פון בית שני, וואָס האָבן קאַמענטירט די תּורה לויט די באַדערפענישן פון דער צייט.

די פּרושים זענען געווען די פּאַר- גייער פון די תּלמוד-לערער (זע תּורה שבעל-פה), קעגנער פון די צדוקים.

פּר ו ת - ה ב ש ן (פּאַרעס-האַבאַשן) - קי פון לאַנד בשׁן; זייער פעטע קי.

● איך זאָל ליב האָבן די גראַבע, די פּרות-הבשן, וואָס זייער איינציקער אידעאַל איז פרעסן? (ש"ע).

דער פּרָק - פּרָקִים (פּיירעק - פּראָקִים) - קאַפּיטל. באַצייכענונג פון פּרָקִי אבות (ו"ד).
 דער פּרָק מ ש נ יוֹת (פּיירעק מישנאַ-יעס) - קאַפּיטל משניות (ו"ד).
 פּרָקִי-אבות (פּירקִי-אַוועס) - מ"צ - שפּרוכֿן פון אונדזערע פּאַטערס, זאַמלונג פון שפּרוכֿן פון חכמים און תנאים; טייל פון משנה.
 דִּי פּרָשָׁה - פּרָשׂוֹת (פּאַרשע - פּאַרשעס) - קאַפּיטל; קאַפּיטל פון חומש.
 פּשׁוּט (פּאַשעט) - פּראָסט; אַיינפּאַך; געוויינטלעך.
 דִּי מעשה איז פשוט, דִּי מעשה איז פּראָסט (פּרץ מאַרקיש).
 פּשׁוּט כּמִשְׁמַעוּ (פּאַשעט קע-מאַשמאַע) - גלאַט אַזוי, פּראָסט ווי עס דאַכט זיך; גאַר געוויינטלעך.
 דו מיינסט, טאַטע, מען האָט מיך פשוט כּמִשְׁמַעוּ אָפּגעלאָזט? (ממ"ס).
 דער פּשׁוּט (פּשאַט) - טייטש; איינ-פאַכע קלאַרע אויסטייטשונג לויטן מיין פונעם וואָרט (אין קעגנזאָך צו דרש); מיין.
 אַלע ווייבער פאַרשטייען גוט דעם פּשׁוּט פון דער דאָזיקער שטומער פּרשה (ש"ע).
 דאָס פּשׁוּת (פּאַשעטעס) - איינפאַכ-קייט; באַשיידנקייט.
 גערעדט אין פּשׁוּת אַרײַן, אָן גאוון (פּרץ).
 דאָס פּשׁוּט - פּשׁוּטלעך (פּשעטל - פּשעטלעך) - תּלמודישע סכּלאַסטישע אָפּהאַנדלונג, שאַרפּזינקע, קאַזויס-טישע פּאַטראַכטונג.
 דער פּשׁוּטן - פּשׁוּטִים (פּאַשטן -

דו וועסט זיין אַ פּרנס ביי יידן (ש. אַש).
 דער פּרנס-חודש - פּרנסִי-חודש (פּאַרנעס-כּוידעש - פּאַר-נעסִי-כּוידעש) - קהילה-פּאַרויזער אויף אַ חודש (אַמאָל).
 דער פּרנס-חודש איז געווען דער גאַנצער בעל-הבית אין שטאָט י. קאַטיק).
 דִּי פּרנסה - פּרנסוֹת (פּאַרנאַסע - פּאַרנאַסעס) - אויסהאַלטונג, פּאַר-דינסט צום לעבן.
 אויסגעלאָזט זיך די פּרנסות, נישטאַ מער פון וואָנען צו ציען (ממ"ס).
 דִּי פּרנסה בשׁפּע (פּאַרנאַסע בע-שעפע) - פולע פּרנסה, פּרנסה אי-בערן מויל.
 דער פּרסום (פּירסעם) - זע: פּירסום.
 פּרעה (פּאַרע) - עגיפטישער קעניג, פּאַראַן; גיביל-פּערסאָנאַזש.
 פּרעה מלך מצרים (פּאַרע מיי-לעך מיצראַים) - פּרעה דער קעניג פון עגיפטן.
 פּרץ (פּערצן) - נאַמען אָדער פּאַ-מיליע-נאַמען פון אַ מאַנצביל; פּאַ-מיליע-נאַמען פונעם גרויסן דיכ-טער און מייסטער פון דער יידישער פּראָזע, איינעם פון די דריי קלאַסי-קער פון דער יידישער ליטעראַטור (1852-1915).
 דער פּרצוף - פּרצופים (פּאַר-צעף - פּאַרצופים) - פנים, געזיכט; אויסזען.
 דער פּרצוף-פנים (פּאַרצעף-פּאַ-נעם) - געזיכט; אויסזען.
 אַ שטעטל מיט אַ פּרצוף-פנים, ווי אַלע שטעטלעך (פּרץ).

פת עכו"ם (פאס אָקום) - נישט
כשר ברויט (ביי רעליגיעזע יידן).

דער פתח (פאסעך, פאטעך) - שריפט-
צייכן (—) אין העברעיש, וואָס באַ-
צייכנט דעם וואָקאל „א“.

● פתח שין שאַ (פאָלקסווערטל).

דער פתחון-פה (פיסכען-פע) -
אויסרייד; טענה; געלעגנהייט (צו
עפעס).

● נישט געבן דעם יצר-הרע קיין
פתחון-פה (אָפּאַטאַשו).

פתחיה (פסאכיע) - נאָמען פון אַ
מאָנצביל.

פתרון-פתרונים (פיסרען-פיסרוי-
נים) - באַשייד, אויסטייטשונג, לעזונג.

פאָשטאַנים) - אויסטייטשער; דער,
וואָס טייטשט אויס קלאָר.

פשיטע - געוויס. זע:
אפשיטא.

דער פשר (פעשער) - אויסגלייך, קאָמ-
פראָמיס. זע: פשרה; אויסטייטשונג.

די פשרה - פשרות (פשאַרע -
פשאַרעס) - אויסגלייך; קאָמפראָמיס.

● איך מאַך אַ פשרה; לאָז זיין אַ ביסל
ביי אים אויפן וואָגן און אַ ביסל ביי
מיר (ממ"ס).

דער פשרן - פשרנים (פאַשרן -
פאַשראַנים - קאָמפראָמיסן-מאַכער,
דער וואָס גייט איין אויף פשרות
דאָס (די) פת (פאַס) - ברויט.

דער צבור - צבורים (ציבער - ציבורים) - זע: ציבור.
 צבי (צווי) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 אין ייִזיש: הערש, הירש.
 צביה (ציוויע) - נאָמען פון אַ פרוי.
 דאָס צביות (צוויעס) - צוויי-פנימדיקייט, צווייזייטיקייט, פאַלש-קייט.
 צביות דיק (צווייעסדיק) - צוויי-פנימדיק, צווייזייטיק.
 דער צו - צדדים (צאד - צדאָ-דים) - זייט. איינער פון צוויי פער-זאָן אָדער איינע פון צוויי גרופן (פאַרן געריכט אדג"ש).
 ● מען מוז אויסהערן ביידע צדדים (פאַלקטווערטל).
 דער צד שפגד ושפגדו (צאד שעקענעגעד (שעקענעגדוין) - זיין) קעגנעזישע זייט.
 ● אַיטלעכער צד האָט אַ צד שפגדו (פאַלקטווערטל).
 צדוק (צאָדעק) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 צדוקים (צדוקים) - מ'צ - אָנהענג-גער פון אַ פאַליטיש-רעליגיעזער פאַרטיי גיי יידן (אין דער צייט פון בית שני), וועלכע האָט אַרומגענומען דעם פירנדיקן אַריסטאָקראַטישן שיכט, וואָס האָט זיך שטרענג געהאַלטן ביי דער תורה שבכתב און נישט אָנער-

די צאינה-וראינה (צענע-רענע) - גייט און זעט, טיטל פונעם טייטש-חומש (פרויען-חומש); פרייע איבער-זעצונג פון חומש און מגילות מיט אנדות און משלים, פאַרפאַסט פון רב יעקב פון יאַנאָוו (טוף XVI אָנהייב XVII יאָרהונדערט).
 צאן-קדשים (צאָן-קאָדאַשים) - מ'צ - הייליקע שעפעלעך. באַציי-כענונג פון יידן, פון יידישע קינדער.
 ● יידעלעך, צאן-קדשים, שטופן זיך, יאָגן זיך (מ"מ"ס).
 צבא ההגנה לישראל (צוואַ האַהאַגאַנאַ לעייסראַעל) - פאַרטיידי-קונגס-אַרמיי אין ישראל.
 צבא ישראל (צוואַ ייסראַעל) - אַר-מיי פון ישראל.
 דער צבעק - צובעקעס (צווי-אַק - צוואַקעס) - צוויי-פנימדיקער, צווייזייטיקער, פאַלשער מענטש.
 ● פאַר צובעקעס זאָלסטו זיך מער היטן, ווי פאַר שלעכטע מענטשן (פאַלקטווערטל).
 צובעדיק (צוועדיק) - צוויי-פנימ-דיק, צווייזייטיק.
 די צבועטשקע - צבועטשקעס (צוואַטשקע - צוואַטשקעס) - ווייב-לעכע פאַרם פון צבועק.
 צבועטשן (צוואַטשען) - צוויי-פנימדיק זיין, צווייזייטיק, פאַלש זיין.

קענט די תורה שבעל-פה, קעגנער פון די פרושים (ז"ד).
 די צדיק (צאדיק) - דאָס אַכצנטע אות (צ) פונעם אַלף-בית.
 דער צדיק - צדיקים (צאדיק - צאדיקים) - גערעכטער, פרומער; חסידישער רבי.
 אַ צדיק אין פעלץ - פאַרשטעלטער (פאַלשער) צדיק, צבועק.
 צדיקי הדור (צאדיקיי האַדאַר) - מ"צ - די גערעכטע פון דער גע- נעראַציע; די גרעסטע ווונדער-טוער פון דער צייט.
 די צדיקית טע - צדיקית טעס (צאדיקעסטע - צאדיקעסטעס) - פרומע יידענע, ערלעכע פרוי. זע: צדקה.
 ● זעט נאָר די צדיקית טע, די פרומע יידענע (מ. בורשטין).
 די צדקה (צדאָקע) - ווערטלעך: „גע- רעכטיקייט“; הילף פאַר אַרעמע; נדבה. געבן צדקה - געבן געלט פאַר אַרעמעלייט. צדקה-פושקע - פושקע, מיט וועלכער מען קלויבט געלט פאַר אַרעמעלייט.
 צדקה ת ציל ממות (צדאָקע טאַ- ציל מימאָוועס) - צדקה ראַטעוועט פון טויט (רוף ביי לויות).
 דאָס צדקות (צידקעס) - פרומקייט. ● זיין צדקות האָט געקלונגען אין דער גאַנצער געגנט אַרום (ש. אַש).
 די צדקנית - צדקניות (צידקאַ- ניס - צידקאַניעס) - ערלעכע פרוי, פרומע יידענע.
 ● זי איז דאָך אַ מלאך, אַ צדקנית (אַפאַטאַשו).
 די צדקת - צדקת טעס (צאדיי-

קעס - צאדיקעסטעס) - פרומע, ערלעכע פרוי (יידענע).
 ● אַ יידענע אַ צדקת, קאַרגט אויף זיך און גיט צדקה (פרץ).
 צהלה - ושמחה (צאָהאַלע וועסאַ- מייכאַ) - (איז) לוסטיק און פריי- לעך; יובלט און פרייט זיך.
 ● דאָס שטעטל יאַמפעלי - צהלה ושמחה - קלינגט און פרייט זיך (ש"ע).
 די צואה - צואות (צויע - צויעס) - אומריינקייט, עקסקרעמענטן; אומ- ווערטיקע זאַך.
 די צואה - צואות; צוואה - צוואות (צוואָע - צוואָעס) - טעסטאַמענט, אַנזאַג פאַרן שטאַרבן. ● אויף מיין עשירות לָאָז איך קיין צוואה נישט איבער (פרץ).
 צו-לה כעיס (צו-לָאָכעס, צו-לָאָ- כעס) - צום פאַרדרוס; צום צאַרן; קעגן.
 ● קיינמאָל נישט פאַרשווינדט דער ייד צו-לה כעיס טאַקע זיי (אַשעראָוויטש).
 די צורה - צורות (צורע - צו- רעס) - פנים; געזיכט; דאָס אויס- זען; געשטאַלט; פאַרם.
 ● האָט ער אַפילו פאַרלוירן די צורה זיינע אויך (ב. שלעווין). ער האָט נישט געקאַנט קיין צורה פון קיין אות (י. י. זינגער).
 דער צורר-היהודים (צוירער- האַיעהודים) - יידן-פיינט; אַנטיסעמיט.
 ● רעד נישט מיט מיר פון אָט דעם המן, דעם צורר-היהודים! (ש"ע).
 דער צורר-ישראל (צוירער-יפּראָ- על) - פיינט פון יידישן פּאָלק, יידן- פיינט, אַנטיסעמיט.

● ויינגלעךן שטייען אין ציצה-כנפותלעך
און האַרכן אויס, וואָס דער רבי
דערציילט (ש. אַש).
די צירעה (ציירע) - שריפט-צייכן
(..) אין העברעיִש, וואָס באַצייכט
דעם וואַקאַל „איי“.
דער צירוף - צירופים (ציירעף-
ציירופים) - צונויפשטעל (פאַרבינ-
דונג) פון געוויסע אותיות, ווערטער
אָדער נעמען פון מלאכים (ביי די
קאַפּאַליסטן).
● מען קאָן זיך אומגען אַרויסכאַפּן
מיט אַ שם, מיט אַ צירוף און עס
וועט געשען אַן אומגליק (אַנסקי).
צראַל, צראַל (צאַלעל) - נאָמען פון
אַ מאַנצפילד; זע: בצלאל.
דער צלים - צלמים (ציירעם -
צלאַמים) - געשטאַלט; בילד; קרייץ;
קרוציפיקס.
● צוריקגעבן אים דעם צלים פון אַ
מענטש (בערדיטשעווסקי). און באַלד
איז דער גלח אַרויס מיט דעם צלים
(רויזענבלאַט).
דער צלים אלהים [אלוקים]
(צעלעם עלוהים ועלויקים) - אַפ-
בילד פון גאָט; פרום, געטלעך אויס-
זען.
● אַ יידיש פנים - דער צלים אלוקים
פליט אים איבער דער נאָז (פּרץ).
זיך צלמען (ציירעמען) - זיך באַ-
קרייציקן; זיך שווערן (אויפן קריסט-
לעכן שטייגער).
● ער האָט זיך געשווירן נאָך אַמאָל
און נאָך אַמאָל זיך איבערגעצלמט
(ש"ע).
צמח (צעמען) - נאָמען פון אַ מאַנצפילד.
צמח ומדיק (צימצעמדיק) - קאַרג.

● דער צורר-ישראל שטייט אויף, אונדז
צו פאַרטליקן (מ. בורשטין).
די צורת-אות (צוראַס-אַס) - דאָס
אויסזען (די געשטאַלט). פון אַן אות.
● ביז 13 יאָר האָט ער נישט געקאָנט
קיין צורת-אות (ש. אַש).
די צורת מטבע (צוראַס מאַטבייע) -
דאָס אויסזען פון אַ מטבע, דאָס
אויסזען פון געלט.
● וערן איז טאַקע געווען אַ גאַלדע-
נער יונגעראַן און האָט נישט גע-
ווסט קיין צורת מטבע (ש"ע).
דער ציבור - ציבורים (צי-
בער - ציבורים) - געמיינדע, גע-
זעלשאַפט, באַפעלקערונג, גרופּע.
די צידה לדרך (ציידע לאַדערעך) -
רייזע-פּראָוויאַנט, עסן אויפן וועג.
● ער רירט זיך נישט אין וועג אַן
צידה לדרך (ש. אַש).
ציון (ציען) - נאָמען פונעם באַרג
און פון דער פּעסטונג אין ירושלים
(וואָס דוד המלך האָט איינגענומען
ביי די יבוסים); אַמאָליקע באַציי-
כענונג פון הר הבית און פון ירו-
שלים; באַצייכענונג פון ארץ-ישראל.
דאָס ציונות (ציוניעס) - ציוניזם.
דער ציוני - ציונים (ציוני -
ציוניזם) - ציוניסט.
די ציצה - ציצות (ציצע - צי-
צעס) - פּרענדול; וואַלענע פּעדעם,
וואָס ווערן אַריינגעקניפט אין טלית-
קטן און אין טלית.
● האָבן זיי זיך געשווירן און איבער-
געשלאָסן מיט אַ ציצה (ש"ע).
דאָס ציצה-כנפות (ציצע-קאַנ-
פּעס) - לייבצודעקל. זע: אַרבע
כנפות.

● צמזומדיק לשון, טרעפלעכע זאגעכצן (ש. שטערן).
 די צנועה - צנועות (צנוע - צנועס) - באשיידענע, ציכטיקע, אָרענטלעכע; שעמעוודיקע.
 דאָס צניעות (צניעס) - באַשיידן-קייט, שעמעוודיקייט.
 צניעותדיק (צניעסדיק) - באַשיידן; שעמעוודיק; ציכטיק; אָרענטלעך.
 ● זי האָט צניעותדיק אַראָפּגעלאָזט די ברעמען (מ. בורשטין).
 דער צער (צאר, צאָר) - ווייטיק; ליידן; האַרץ קלעמעניש; קרענקונג.
 ● די לייפן קרימען זיך - און אויפן פנים איז אויסגעגאָסן אַ צער (ממ"ס).
 דער צער בעלי חיים (צאר באַלע-כאים) - רחמנות אויף אַ לעבעדיק באַשעפעניש.
 ● אַ בלייכער, אַ פֿאַרמוטשעטער, אַ קראַנקער - אַ צער בעלי חיים (מ. נאָדיר).
 דער צער גדול בנים (צאר גידל באַנים) - די ווייטיקן, די שוועריקייטן פון דערצייען קינדער.
 ● שווער דער צער גדול בנים, ערגער איז נאָך אָן אים (א. שטיינבאַרג).
 דער צער ישראל (צאר ייסראָעל) - יידישער פיין, ליידן פונעם יידישן פֿאָלק.
 ● זיין האַרץ האָט שטענדיק געווייטיקט פון צער ישראל.
 דער צפון (צאָפן) - די זייט פון דער וועלט, וואָס געפינט זיך אויף ליינס פון דעם, וואָס שטייט מיטן פנים געווענדט צו מזרח; קעגן-זייט פון דרום.

● ערגעץ ווייט אין צפון פֿאַלט געדיכט אַ שניי (גיסער).
 צפורה (ציפּורע) - נאָמען פון אַ פרוי.
 דער צרעין (צאַר-אַין) - נישט-פֿאַרגינער.
 ● לעקט אויך אָפּ אַ בייך, איך בין קיין צרעין נישט! (פרץ).
 די צרה - צרות (צאַרע - צאַרעס) - אומגליק; ליידן.
 צרה שלא תבוא (צאַרע שעלוי סאָווי) - וואָסאַראַ צרה עס זאָל נאָר נישט קומען.
 ● ביי יעדן אומגליק, ביי יעדער צרה שלא תבוא פֿאַרענטפערט ער דעם רבּונו של עולם (ש"ע).
 דער צרוף - צרופים (צייִרעף - צייִרופים) - זע: צירוף.
 צרות הפֿלל (צאַרעס האַקלאָל) - אַלגעמיינע צרות, צרות פון דער אַלגעמיינהייט, פונעם פֿלל.
 ● שווער אויפן האַרצן, סיי פון אייגענע צרות, סיי פון צרות הפֿלל (ש. ציטראָן).
 צרות ישראל (צאַרעס ייסראָעל) - יידישע צרות, ליידן פונעם יידישן פֿאָלק.
 ● ער וועט נישט אויפהערן צו זיפצן און צו קרעכצן אויף צרות ישראל (ש"ע).
 צרות-צורות (צאַרעס-צערורעס) - גרויסע, שווערע ליידן; אומגליקן.
 ● האָט ער טאַקע געליטן צרות-צורות: וווּ געטאַגט, נישט גענעכטיקט (פרץ).
 דער צריף - צריפים (צ(ע)ריף - צ(ע)ריפים) - באַראַק (אין היינטיקן ארץ-ישראל).

צ

אלגעמיין אומגליק; אומגליק, וואָס
טרעפט אַ סך מענטשן.

● צרת-רבים האָט געמאַכט אַלע גלייך
(ממ"ס).

צרת רבים חצי נחמה (צאַראַס
ראַבים כאַצי נעכאַמע) - אַן אַלגע-
מיינע צרה איז אַ האַלבע טרייסט.

צרכי-צבור (צאַרכיי - ציבער) -
מ"צ - באַדערפענישן פון דער גע-
זעלשאַפט; אַלגעמיינע אינטערעסן.

● עס האַלט ביי צרכי-צבור, מען דאַרף
ראַטעווען אַ שטאַט (ש"ע).

צרת-רבים - צרות-רבים
(צאַראַס-ראַבים - צאַרעס-ראַבים) -

- טיק, יידישע מיסטיק; רעליגיעז-מיסטישע לערע, וואָס איז אויפגע-קומען ביי יידן אין שפעטן מיטלעל-טער. הויפטווערק: דער זוהר (ו"ד). מיט קבלה... קאָן איך מאַכן אַזוי, אַז מיר ביידע זאָלן זיך אויפהויבן ביז דער כמאַרע (ש"ע).
- 2. די קבלה (קאַבאַלע) - דאָס אי-בערנעמען (פון עלטערן, זיידעס); דאָס איבערגענומענע; טראַדיציע. איך האָב דאָס אַ קבלה... איז נאָר דאָ אַ פאַסטעך, וועלן זיין שוין הינט (א. שטייבאַרג).
- 3. די קבלה - קבלות (קאַבאַלע-קאַבאַלעס) - דאָס באַקומען; קווי-טונג, באשטעטיקונג פון דערהאַלטן (געלט אָדער זאַכן). ווי קאָן ער מיר שיקן אַ קבלה איי-דער ער האָט באַקומען די שטעק-שיך (ש"ע).
- קבלות דעתי (קיבלו דאָאטי) - נעמט אָן מיין מיינונג. אַזוי מיין איך, נאָר קבלו דעתי זאָג איך נישט (פּרץ).
- דער קבלת-פנים (קאַבאַלעס-פאַנים) - פייערלעכע אויפנאַמע (פון געסט); פייערלעכע באַגעגעניש; פייערלעכע אויפנאַמע פונעם חתן פאַר דער חופּה (ביי רעליגיעזע יידן).
- דער קבלת-שבת (קאַבאַלעס-שא-)

- דער קב-הישר (קאָוו-האַיאַשער) - „גלייכע מאָס“, „גערעכטיקייטס-מייסטל“. - טיטל פון אַ פּאָפּולערן רעליגיעזן מוסר-ספר (מאַראַל-בוך) אין יידיש.
- דער קבוץ - קבוצים (קיבעץ - קיבוצים) - זע: קיבוץ.
- די קבוצה - קבוצות (קוויצע - קוויצעס; קוויצא - קוויצאַט) - לאַנדווירטשאַפטלעכער קאַלעקטיוו אין ארץ-ישראל.
- די קבורה (קוורע) - דאָס באַער-דיקן (באַגראַבן) אַ פאַרשטאַרבענעם. קאַלט ווערט אים, אַז ער דערמאַנט זיך פון אַזאַ קבורה (פּרץ).
- די קבורת-חמור (קווראַס-כאַמאַר) - אייזל-קבורה, באַליידיקנדיקע באַער-דיקונג (דאָס באַגראַבן אַ זינדיקן ייד האַרט ביים פּלויט פון בית-עולם) ביי רעליגיעזע יידן.
- דער קברות-ייד (קוורעס-ייד - באַגרעבער, טויטן-גרעבער).
- די קבורת-ישראל (קווראַס-ייסראַעל) - דאָס באַגראַבן (אַ יידן) אויפן יידישן בית-עולם; יידישער קבר. טוט מען אים זיין רעכט... ברענגט אים צו קבורת ישראל (פּרץ).
- דער קבורת-מאָן (קוורעס-מאַן) - באַגרעבער, קברן (ו"ד).
- 1. די קבלה (קאַבאַלע) - קאַבאַליס-

בעס) - דאָס אויפנעמען פרייטיקצו-
 נאכטס דעם שבת מיט אַ באַזונדערער
 תפילה (ביי רעליגיעזע יידן).

דער קבצן - קבצנים (קאָפּצן -
 קאָפּצאָנים) - אַרעמאָן בעטלער.
 אַרומגעגאַנגען איז ער אַ צייט מיט
 די קבצנים (פרץ).

דאָס קבצנות (קאָפּצאַנעס) - אַרעמ-
 קייט, בעטלעריי.

קבצניש (קאָפּצאַניש) - אַרעם, בעט-
 לעריש.

דער קבר - קברים (קייוער -
 קוואַרים) - גרוב (פאַר אַ טויטן).

דער גרעסטער טייל קברים איז שוין
 פאַרוואַקסן מיט גראַז (ש"ע).

דער קבר-אבות (קייוער-אָוועס) -
 עלטערן-קבר; קברים פון טאַטע-
 מאַמע.

ווייבער זענען געגאַנגען אויף קבר-
 אבות, געמאַסטן פעלד און פאַרגאַטן
 טייכן טרערן (מ"ס).

דער קבר ישראל (קייוער-ייסראַעל-
 יידישער קבר; קבר אויפן יידישן
 בית-עולם.

איבער הונדערט און צוואַנציק יאָר
 וועלן מיינע ביינער קומען צו קבר
 ישראל (ש"ע).

קברות-בלעטער (קוואַרעס-בלע-
 טער) - מ"צ - בלעטער, וואָס וואַקסן
 אויפן בית-הקברות. באַצייכענונג פון
 אַלטקייט, פון פאַרפּוילטקייט, פון טויט.

דאָס שמעקט שוין מיט קברות-
 בלעטלעך (פאַלקסווערטל). אוי, סע
 באַווייזן זיך שוין די קברות-בלעט-
 לעך, די גרויע האָר.

קברים (קוואַרים) רייסן - וויינען
 אויפן קבר; בעטן די טויטע, אַז זיי

זאָלן זיך מיען (ביי רעליגיעזע יידן).
 דער קברן - קברנים (קאָברען -
 קאָבראָנים) - באַגרעבער, באַערדי-
 קער, קברות-ייד, טויטן-גרעבער.
 ס'איז דריי טעג נאָך באַנטשעס טויט,
 פּרעגט דעם קברן בחרם, ווי ער האָט
 אים געלייגט (פרץ).

דער קדוש (קידעש) - זע: קידוש.
 דער קדוש - קדושים (קאָדעש -
 קעדושים) - הייליקער; געהייליק-
 טער, מאַרטירער; דער, וואָס איז
 געפאַלן פאַר יידישקייט, פאַרן יידישן
 פאַלק.

דאָס בלוט פון קדושים פליסט אין
 דינע אַדערן, אַ טאָכטער פון מאַר-
 טירער ביסטו (איינהאַרן).

דער קדוש וטהור - קדושים
 וטהורים (קאָדעש וועטאַהער -
 קעדושים אוטעהוירים) - הייליקער
 און ריינער, גרויסער הייליקער.
 ודער קדוש וטהור, וואָס איז אויס-
 געגאַנגען אויף קידוש-השם (ש. אַש).

דער קדוש-השם (קידעש-האַשעם) -
 זע: קידוש-השם.

דער קדוש-לבנה (קידעש-לעוואָ-
 נע) - זע: קידוש-לבנה.

די קדושה (קע)דושע) - הייליקייט;
 אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן
 (מיטן חזן צוואַמען) אין שמונה-עשרה.
 אַריינטראַגן אַ נייע קדושה אין די
 אַלטע ווערטער (בריינין). אין וואָס
 פאַר אַ שול מען דאַונט, אַזא קדושה:
 שפּרינגט מען (פאַלקסווערטל).

קדושין (קידושין) - זע: קידושין.
 די קדושת-שבת (קע)דושאַס-שאַ-
 בעס) - הייליקייט פון שבת.

- מען ווינט אין דאָרף, ווייט פון אַ יידישער קהילה (פרץ).
- דער קהל (קאָהאַל, קאַל) - יידישע געמיינדע; יידישע געזעלשאַפט.
- אַז גאַנץ קהל זאָגט „יא“, וועסטו זאָגן „ניין“ (מ. בורשטין).
- קהל יש (קאַליש) - געזעלשאַפטלעך, פון דער יידישער געמיינדע.
- מיט קהלישע זאָכן זיך פאַרנעמען (ש"צ).
- זיך קהלן (קאָהאַלן, קאַלן) - זיך פאַרנעמען מיט קהלישער אַרבעט (מיט שטאַטישע זאָכן); ליאַרמען, טומלען.
- זיי קוהלן זיך, שרייען, ליאַרמען און פויקן איבער דער גאַנצער וועלט (ש"צ).
- דער קהלער (קאָהאַלער, קאַלער) - איראַניש: דער, וואָס פאַרנעמט זיך שטאַרק מיט קהלישער אַרבעט.
- קהלת (קויהעלעס) - זע: קוהלת.
- קובר (קויווער) זיין (ווערן) - באַגראָבן (ווערן).
- זיין זענען קובר געוואָרן אין ברו-דער-קבר (ר. גערבער).
- קודם (קוידעם) - צווערשט, פריער, פאַר דעם.
- האָט דער פּאָטער קודם זיך אַוועק-געלאָזט אין טשערניגאָווער גובערניע (ש"צ).
- קודם-כל (קוידעם-קאַל) - פריער פון אַלץ, פאַר אַלעמען.
- קודם-כל באַדאַרף איך מיך פאַר אייך פאַרשטעלן, ווער איך בין (ש"צ).
- קודש (קוידעש) - הייליק; אמת.
- אַלץ וואָס ער דערציילט איז קודש (ש. אש).

- דאָס קדחת (קאָדאַכעס) - פיבער-קראַנקהייט.
- די פאַשיסטן טרייסלען זיך, עס וואַרפט זיי דאָס קדחת (קופערשמיד).
- 1. דער קדיש (קאדיש, קאָדעש) - אַ תפילה נאָך געשטאַרבענע, וואָס רע-ליגיעזע יידן זאָגן נאָכן טויט פון טאַטע-מאַמע. קדיש זאָגן - זאָגן די תפילה (קדיש) נאָך געשטאַרבענע (ביי רעליגיעזע יידן). אָפּזאָגן נאָך עפעס אַ קדיש - געזעגענען זיך מיט עפעס אויף שטענדיק.
- 2. דער קדיש - קדישים (קאדיש-קאדישיים) - זון.
- קום, מיין קדיש, אַהער (פּאַלקסליד).
- דער קדמון - קדמונים (קאָד-מען - קאָדמונים) - אַמאָליקער; אַלטער; פאַרצייטיקער (געלערנטער).
- בכלל האָבן אונדזערע קדמונים גע-האַלטן, אַז גוטס איז פאַראַן אויף דער וועלט מער ווי שלעכטס (ה. צייטלין).
- פון קדמונים (קאָדמונים) - פון אַמאָליקע צייטן.
- אַזוי איז שוין ביי אונדז איינגעפירט פון קדמונים (ש"צ).
- קדיש-קדישים (קאָדשיי-קאָדאַ-שים) - מ"צ - גרעסטע הייליקייטן; דאָס סאַמע הייליקסטע אָרט (אַמאָל אין בית-המקדש); דאָס אַלער-הייליקסטע.
- וער האָטן אַנטפּלעקט פאַר מיר זיין האַרץ, די קדשי-קדשים פון זיין נשמה (ש"צ).
- די קהילה - קהילות (קעהילע-קעהילעס) - יידישע געמיינדע-פאַר-וואַלטונג; יידישע געמיינדע.

● **קודש-קדשים** (קוידעש קאָדאַשים) – זייער הייליק, דאָס סאַמע הייליקסטע; ריינער אמת.

● **ס'איז אַלצדינג געווען אמת, קודש-קדשים (ש"ע).**

קולות (קויהעלעס) – ביבלי-בוך, וואָס אַנטהאַלט אַפאַריזמען, שפרוכן, פי-לאָזאַפישע געדאַנקען; איינע פון די פינף מגילות (ו"ד). באַצייכענונג פון שלמה המלך, וועלכער אין לויט דער טראַדיציע דער מחבר פון דעם בוך.

דער קול – קולות (קולער) (קאַל – קוילעס וקוילער) – שטים. אויפן קול – הויך (מיט אַ הויכער שטים).

● **פלעגסט אַמאָל הערן דעם זון אין שול... גאָר אַנדערע קולות, אַן אַנ-דער געפיל (פרץ).**

קול-התורה (קאַל-האַטורע) – שטים פון לערנען.

● **דער קול-התורה האָט גענומען קלינגען פון אינעווייניק (פ. הירשבין).**

קול-מבשר (קאַל-מעוואַסער) – „אַנ-זאָגער“ – נאָמען פון דער ערשטער ייד. צייטשריפט (ביילאָגע צו המליץ) אין סוף פונעם XIX יאָרהונדערט.

דער קול-נגינה (קאַל-נעגינע) – שטים צו זינגען.

● **אַ קול-נגינה האָב איך אויך, אַן אמתן סאָפראַן (ש"ע).**

דער קול-קורא (קאַל-קורע) – אויפרוף.

די קולא (קולע) – פאַרלייכטערונג. מאַטיוו אויף צו פאַרלייכטערן (מיל-דער מאַכן) אַ געווען. קעגנזאָץ; חומרא.

קולות (קוילעס) – מ"צ – שטימעט; געוואַרדן געשרייען.

● **עס הערן זיך קולות, געשרייען (ממ"ס).**

קולות (קוילעס) מאַכן – שרייען, גע-וואַרדעווען.

● **ווען איר איז קאַלט, מאַכט זי קולות אונטערן הימל (ו. ליבין).**

קולות וברקים (קוילעס אוווראַ-קים) – מ"צ – דונערן און בליצן.

● **זיין וואָרט איז נישט געקומען פון קולות וברקים – פון דונערן און בליצן (ג. מייזל).**

קול-קולות (קוילע-קוילעס) – גרויסע געוואַרדן, גרויסע געשרייען.

דער קונדס – קונדסים (קונדעס-קונדייטים) – פריילעך יינגל, שטי-פער; מזיק; שאַלטיק.

● **מיט די קונדסים איז ער אַליין אויך געווען אַ קונדס (ש"ע).**

די קונדסעריי (קונדעסעריי) – שטיפעריי; יינגלישער (קינדערשער) שפּאַס.

● **ער קוקט איצט אויף דאָס דאָזיקע ביכערע ווי אויף אַ קונדסעריי (ש"ע).**

דער קונה – קונים (קוינע – קוי-נים) – קויפער; קונד, קליענט.

דער קונה-הפל (קוינע-האַפל) – אַלצדינג-קויפער, דער, וואָס קויפט אַלץ.

● **ער איז געווען אַ קונה-הפל, אויף אַלץ אין דער וועלט איז ער געווען אַ קונה (ש"ע).**

זיך קונה עולם (קוינע אוילעס) זיין – זיך דערווערפן אייביקייט.

● **מען קאָן מיט איין דערצילונג זיך קונה עולם זיין טאַקע אין די איי-ביקע אייביקייטן (ש. שטערן).**

קודש-קדשים (קוידעש קאָדאַשים) – זייער הייליק, דאָס סאַמע הייליקסטע; ריינער אמת.

● ס'איז אַלצדינג געווען אמת, קודש-קדשים (ש"ע).

קולות (קויהעלעס) – ביבלי-בוך, וואָס אַנטהאַלט אַפאַריזמען, שפרוכן, פי-לאָזאַפישע געדאַנקען; איינע פון די פינף מגילות (ו"ד). באַצייכענונג פון שלמה המלך, וועלכער אין לויט דער טראַדיציע דער מחבר פון דעם בוך.

דער קול – קולות (קולער) (קאַל – קוילעס וקוילער) – שטים. אויפן קול – הויך (מיט אַ הויכער שטים).

● פלעגסט אַמאָל הערן דעם זון אין שול... גאָר אַנדערע קולות, אַן אַנ-דער געפיל (פרץ).

קול-התורה (קאַל-האַטורע) – שטים פון לערנען.

● דער קול-התורה האָט גענומען קלינגען פון אינעווייניק (פ. הירשבין).

קול-מבשר (קאַל-מעוואַסער) – „אַנ-זאָגער“ – נאָמען פון דער ערשטער ייד. צייטשריפט (ביילאָגע צו המליץ) אין סוף פונעם XIX יאָרהונדערט.

דער קול-נגינה (קאַל-נעגינע) – שטים צו זינגען.

● אַ קול-נגינה האָב איך אויך, אַן אמתן סאָפראַן (ש"ע).

דער קול-קורא (קאַל-קורע) – אויפרוף.

די קולא (קולע) – פאַרלייכטערונג. מאַטיוו אויף צו פאַרלייכטערן (מיל-דער מאַכן) אַ געווען. קעגנזאָץ; חומרא.

קולות (קוילעס) – מ"צ – שטימעט; געוואַרדן געשרייען.

צערריסן ווי אַ פּיש; צערריסן אויף שטיקלעך.
 ● דו ביסט ווערט, מען זאָל דיך קורע כּדג זיין (פּרץ).
 דער קטיגור (קאטיגער) - באַשול-דיקער; שלעכטער מלאך (וואָס באַ-שולדיקט), לויט דער רעליגיעז-מיס-טישער פּאַרשטעלונג.
 ● קעגן באַנטשען וועט אטיילן דער קטיגור קיין וואָרט אין מויל נישט געפינען (פּרץ).
 קטלי-קני (קאטלי-קאני) - מ"צ - האָץ-העקער.
 ● ער איז נישט אַבי-ווער, איז נישט קיין קטלי-קני (ש"צ).
 דער קטלן - קטלנים (קאטלען - קאטלאַנים) - „ווייבער-קוילער“. אַ מאַן, וואָס האָט באַגראָבן דריי וויי-בער.
 די קטלנית - קטלניות (קאט-לאַנים - קאטלאַניעס) - מענער-קוי-לערין; פרוי וואָס האָט באַגראָבן דריי מענער.
 דער קטן - קטנים (קאטן - קאט-נים) - קליינער מענטש.
 קטני-אמונה (קאטני-עמונע) - מ"צ - קליינגלויביקע; וואַקלדיקע.
 ● דאָס קומט, אַז מען איז פון די קטני-אמונה, פון ווינציק צוטרוי און גלויבן (ש. שטערן).
 דער קטרוג (קיטרעג) - באַשולדי-קונג.
 ● עס מוז זיין אַ שטאַרקער קטרוג וועגן אַ גרויסן חטא (פּרץ).
 1. דער קיבוץ-קיבוצים (קיבעץ-קיבוצים) - באַפעלקערונג.
 2. דער קיבוץ - קיבוצים (קי-

זיך קונה שם (קוינע-שעם) זיין - זיך דערווערפן אַ נאָמען, באַרימט ווערן.
 ● ער האָט מיט זיין ליד זיך קונה שם געווען, באַקומען אַ נאָמען.
 די קונה טע - קונה טעס (קוי-נעטע - קוינעטעס) - קויפערין, קונ-דין, קליענטיין.
 דער קונטרס - קונטרסים (קונטרעס - קונטרייסים) - בראַשור, העפּטל.
 ● פון ביידע זייטן זענען געלעגן קוי-פעס ביכער מיט קונטרסים (ממ"ס).
 די קוף (קוף) - דאָס ניינצנטע אות (ק) פונעם אלף בית.
 קופה של שרצים (קופע שעל שראַצים) - „פושקע מיט ווערים“; אַ סך געמיינהייטן; גידערטרעכטי-קייטן.
 ● אַן אויפגעקומענער עושר מיט אַ קופה של שרצים אויף די פלייצעס (פּרץ).
 דער קוצו של יוד (קויצע שעל יוד) - דאָס שטריכעלע פון אות יוד. באַצייכענונג פון אַ קלענסטער קליי-ניקייט, פון אַ האָר.
 ● פון איינמאָל געשעענעם וועט ער קיין קוצו של יוד נישט ענדערן (פּרץ).
 קוראים נכפדים (קוירים גיכ-באָדים) - מ"צ - געערטע אָנגע-זענענע לייזנער.
 קורח (קוירעך) - בינל-פּערסאָנאַזש. באַצייכענונג פון אַ רייכן (און פון אַ קאַרגן).
 ● ער זאָל וועלן, וואָלט ער געווען רייך ווי קורח (ש"צ).
 קורע כּדג (קוירייא קעדאג) זיין -

דער קיום-האומה (קיעמ-האומה-מע) - עקזיסטענץ, באשטאנד פונעם פאָלק.

● עס האָט זיך פאַר אים אַנטפלעקט אַ גרויסער טוד, דער טוד פון קיום-האומה (מ. בורשטין).

א קימא-לין (קיימא-לין, קיימעלין) - אַ באַטרעף; אַ פעסטגעשטעלטע זאך.

● האָט איר שוין אַ קימא-לין פון צוויי טויזנט בייכלעך (ש"ע). מיר האָבן אַ קימא-לין, אַז יידן זענען מענטשן מיט קעפּ (ממ"ט).

קיין (קאין) - ביבלישער פערסאָנאַזש (וואָס האָט דערהרגעט זיין ברודער-הבלי). באַצייכענונג פון אַ מערדער. קין-צייכן - מערדער-צייכן.

● זאָל עס זיין אַ קין-צייכן פאַר דער דייטשער באַציע (נ. מייזל).

די קינאה (קינע) - זע: קנאה.

די קינאה-שינאה (קינע-סינע) - זע: קנאה שנאה.

די קינאה-קינות (קינע - קינעס) - קלאַג-ליד; עלעגיע.

קינות (קינעס) - מ"צ - קלאַג-לידער; עלעגיע. באַצייכענונג פון דעם קלאַג-ליד "איכה", וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן אום תשעה באב.

● יידן וויינען ביי די קינות אום תשעה באב (ממ"ס).

דער קיסר - קיסרים (קייסער - קייסאַרים) - אימפעראַטאָר, הערשער איבער אַן אימפעריע.

די קיסרינע - קיסרינעס (קיי-סערינע - קייסערינעס) - אימפעראַ-טאָרין; פרוי פונעם קיסר.

די קיצבה (קיצווע) - זע: קצבה.

בוץ - קיבוצים) - לאַנדווירטשאַפט-לעכע קאָמונע אין ארץ-ישראל.

דער קידוש (קידעש) - נאָמען פון אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן איבער וויין אָדער איבער חלות פריי-טיק-צונאַכטס און אין די אַוונטן פון יום-טוב. קידוש-גלעזל - אַ גלעזל צו וויין אויף קידוש.

קידוש (קידעש) מאַכן - זאָגן די תפילה איבער וויין אָדער חלות פריי-טיק-צונאַכטס און אין די אַוונטן פון יום-טוב (ביי רעליגיעזע יידן).

דער קידוש-השם (קידעש-האַשעם) - דאָס פאַרהייליקן גאָטס נאָמען, דאָס אָפגעבן דאָס לעבן פאַר יידישקייט, פאַרן יידישן פאָלק.

● עס איז אַ צייט פון גרויסן קידוש-השם, פון שטאַרבן פאַרן קאַלעקטיוו (ש. אַש).

דער קידוש-לבנה (קידעש-לעוואַ-נע) - תפילה פון דער לבנה-באַ-ניינג (ביי רעליגיעזע יידן).

קידוש-לבנה-אותיות (קידעש-לעוואַנע-אויסעס) - גאָר גרויסע אותיות (מיט וועלכע עס פלעגט אַמאָל געדרוקט ווערן די תפילה פון קידוש-לבנה).

קידושין (קידושין) געבן - דורכפירן די רעליגיעזע צערעמאָניע אונטער דער חופה. קידושין-פינגערל - דאָס פינגערל, וואָס דער חתן טוט אָן אויפן פינגער פון דער פֿרוי אונטער דער חופה (ביי רעליגיעזע יידן).

דער קיום (קיעם) - עקזיסטענץ; באַשטאַנד.

● וואָלט דאָך די וועלט קיין קיום נישט געהאַט (ש"ע).

אירע עלטערן (י. קאטיק). דער פא-
 שיזם איז א קלדה פאר דער מענטש-
 הייט.
 ק ל ר ה ן (קלאָלען) - שעלטן.
 • זי זאל נאר נישט אזוי קללהן, וואָלט
 זי געווען גאר אַ ווילע יידענע
 (פּרין).
 ק ל ר ו ת נ מ ר צ ו ת (קלאָלעס נים-
 ראַצעס) - מ"צ - שטאַרקע קללות.
 • ער האָט זיי ביידן געשאַלטן מיט
 קללות נמרצות (ש"ע).
 ק ל מ ן (קאלמען) - נאָמען פון אַ
 מאַנצביל.
 ד י ק ל פ י - ק ל פ י ו ת (קאַלפּע -
 קאַלפּעס) - וואָל-אורנע; וואָלן (אַמאָל
 פון אַ גבאי, פרנס אדג"ל).
 • מיר האָבן זיך אונדער קלפי, די
 קוויטלעך לייגט מען אַריין אין אַ
 קאַפּל (ש. אַש).
 דאָס קמחא-דפסחא (קימכע-דע-
 פאַסכע) - פסחדיק מעל.
 • דורך אַ פענצטערל האָט מען אויס-
 געטיילט קמחא-דפסחא (פּרין).
 ד י ק מ י ע - ק מ י ע ו ת (קאָמייע -
 קאָמייעס) - אַמולעט; פאַרהיט-
 מיטל (באַזונדערס אַ שטיקל פאַרמעט
 אָדער פאַפיר מיט סודותדיקע ווער-
 טער און צייכענונגען) פון אַן אומ-
 גליק, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער
 פאַרשטעלונג.
 • ד י ק מ י ע, וואָס איז גוט אַפצושפרעכן
 אַן עין-הרע, לאָז איך איבער מיין
 זון (ש. אַש).
 דער קמץ (קאָמעץ) - שריפט-צייכן
 (ד), וואָס באַצייכנט דעם וואָקאַל "א".
 • מיטן שפיציקן קמץ-בערדעלע (ש"ע).
 דער קמץן - קמץנים (קאָמען -
 קאָמפּאַנים) - קאַרגער.

דער קיצור (קיצער) - פאַרקירצונג.
 דער קיקיון דיונה (קיקאָיון
 דעיוינע) - יונהס ריציין-ביימל, וועלכעס
 איז, לויט דער ביבל, אויפן אַנדערן
 טאָג, וואָס איז אויסגעוואַקסן, באַלד
 פאַרוואַנעט געוואָרן. באַצייכענונג
 פון אַ זאך, וואָס האָט אָן זייער
 קורץ.
 • קליינע דערפינדונען, קיקיון דיונהס,
 וואָס פלעגן זיך האַלטן נאָר אַ קליי-
 נע צייט (ושיטלאָווסקי).
 דער קל - קליים (קאַל - קאַלים) -
 לייכטזיניקער, נידעריקער מענטש.
 • ער האָט אים געהאַלטן פאַר אַ קל
 (א. ביק).
 דער קלומר (קאַל-וועכוימער) -
 פון גרינג צו שווער. (תלמודישער)
 מעטאָד פון דערקלערן אַ שווערע
 (האַרב) זאך אויפן גרונט פון אַ
 גרינגער זאך; לאָגישער אויספיר;
 קאָנקלודיע a minori ad maius
 • שווייגן איז גוט פאַר חכמים און אַ
 קל-זחומר פאַר טפשים (פאַלקסווערטל).
 דער קלשבקלים (קאַל-שעבעקאַ-
 לים) - דער גרינגסטער פון די
 גרינגע; דער סאַמע לייכטזיניקער.
 קלונמוס (קליונעמעס) - נאָמען
 פון אַ מאַנצביל.
 ד י ק ל י פ ה - ק ל י פ ו ת (קליפּע -
 קליפּעס) - נישט-גוטע; ווייבלעכער
 דעמאָן; ביינע קראַפט; טייוול.
 • ד י ק ל י פ ה האָט צוגענומען ביי זיי
 דעם שכל מיט דער יידישקייט אינ-
 אַיינעם (מ"ס).
 ד י ק ל ה - ק ל ר ו ת (קלאָלע -
 קלאָלעס) - שעלטונג; אומגליק.
 • ער זאל נישט קריגן קיין קלדה פון

- א קמצן... אין מויל אריין האָט ער זיך נישט פאַרגינען (פּרץ).
- דאָס ק מ צ נ ו ת (קאַמפּאַנעס) - קאַרגשאַפט.
- עס איז גאַרנישט אויסצודערציילן פון זיין קמצנות (פּרץ).
- ק"ן (קאַן) - הונדערט פּופּציק (לויט דעם באַטרעף פון די אותיות: ק=100, נ=50).
- אין מיינע אויגן איז דער משכּוֹן... ווערט ק"ן קערבלעך (פּרץ).
- ק נ א (קאַנע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל (פאַרקירצונג פון אַלקנא).
- די ק נ א ה (קינע) - צאָרן ; נישט-פאַרגינעריי ; אייפּערזוכט.
- קנאה פאַרקירצט די יאָרן (פאַלקס-ווערטל).
- די ק נ א ה - ש נ א ה (קינע-סינע) - שטאַרקע פיינטשאַפט.
- אַזוי האַלט אָן די קנאה-שנאה, די אייביקע קריגערייען (מ. בורשטיין).
- דאָס ק נ א ו ת (קאַנאָעס) - פּאַנאַטיום ; זעלאָטיוזם.
- דאָס קנאות האָט זיך אין אים גלייך אויפגעוועקט (א. ביק).
- דער ק נ א י - ק נ א ים (קאַנאַי - קאַנאַים) - פּאַנאַטיקער ; זעלאָט.
- מיר וויסן פון פרומאַקעס, פון קנאים, וואָס האָבן אין זאַמאַשטש געלעבט (נ. מייזיל).
- ק נ א ים (קאַנאַים) - מ"צ - זעלאָטן. באַצייכענונג פון דער זעלאָטישער פאַטריאַטישער גרופּע ביי יידן, וועלכע כּע האָט געקעמפט מיט די רוימער אין דער צייט פון בית-שני.
- די ק נ א ת - ס ו פּ ר ים (קינאַס-סאַפּ-רים) - קנאה צווישן שרייבער (גע-
- לערנטע); שרייבער-קאַנקורענץ; שריי-בער-פאַרמעסט.
- ס'האָט זיך שוין אַרויסגעוויזן די קנאת-טופּרים צווישן אַדעס און וואָר-שע (גאַרין).
- ק נ א ת ס ו פּ ר ים ת ר בּה ז ח כּמּה (קינאַס סאַפרים טאַרבע כאַכמע) - קאַנקורענץ (פאַרמעסט) צווישן שריי-בער (געלערנטע) באַרייכערט דאָס וויסן.
- די ק נ י ה - ק נ יו ת (קניע - קני-עס) - איינקויף.
- מיט דער קניה פון די אַקסן איז ער געווען צופרידן (י. קאַטיק).
- דער ק נ ין - ק נ י נ ים (קיניען - קיניאַנים) - דעראַבערונג ; אייגנ-טום (אין איבערגעטראַגענעם זין) ; זאָך.
- דער ק נ ין ה ק ה ל (קיניען האַקאָהאַל וואַקאַל) - אייגנטום פון דער גע-מיינשאַפט ; קהל-זאָך.
- די שויל איז אַ קהל-זאָך, אַ קנין-קהל (פּרץ).
- דער ק נ ס (קנאַס) - געלט-שטראַף.
- איר וועט מוחל זיין צאָלן קנס (ממ"ס).
- דאָס ק נ ס - מ אָ ל (קנאַס-מאַל) - פיי-ערלעכער מאַלצייט ביים פאַרקנסן ; דאָס תּנאים-שרייבן. פאַרקנסן - ווערן זחתי-כלה, תּנאים שרייבן.
- די ק ע ר ה - ק ע ר ו ת (קירע - קיי-רעס ; קאַצער - קאַרעסן - שיסל, טעלער, באַצייכענונג פון דעם סדר-טעלער (טעלער, אויף וועלכן ס'ליגן די זאַכן, וואָס זענען נויטיק פּסח ביים סדר).
- די מאַמע, אַריינקונדיק אין דער

- א קמצן... אין מויל אריין האָט ער זיך נישט פאַרגינען (פּרץ).
- דאָס ק מ צ נ ו ת (קאַמפּאַנעס) - קאַרגשאַפט.
- עס איז גאַרנישט אויסצודערציילן פון זיין קמצנות (פּרץ).
- ק"ן (קאַן) - הונדערט פּופּציק (לויט דעם באַטרעף פון די אותיות: ק=100, נ=50).
- אין מיינע אויגן איז דער משכּוֹן... ווערט ק"ן קערבלעך (פּרץ).
- ק נ א (קאַנע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל (פאַרקירצונג פון אַלקנא).
- די ק נ א ה (קינע) - צאָרן ; נישט-פאַרגינעריי ; אייפּערזוכט.
- קנאה פאַרקירצט די יאָרן (פאַלקס-ווערטל).
- די ק נ א ה - ש נ א ה (קינע-סינע) - שטאַרקע פיינטשאַפט.
- אַזוי האַלט אָן די קנאה-שנאה, די אייביקע קריגערייען (מ. בורשטיין).
- דאָס ק נ א ו ת (קאַנאָעס) - פּאַנאַטיום ; זעלאָטיוזם.
- דאָס קנאות האָט זיך אין אים גלייך אויפגעוועקט (א. ביק).
- דער ק נ א י - ק נ א ים (קאַנאַי - קאַנאַים) - פּאַנאַטיקער ; זעלאָט.
- מיר וויסן פון פרומאַקעס, פון קנאים, וואָס האָבן אין זאַמאַשטש געלעבט (נ. מייזיל).
- ק נ א ים (קאַנאַים) - מ"צ - זעלאָטן. באַצייכענונג פון דער זעלאָטישער פאַטריאַטישער גרופּע ביי יידן, וועלכע כּע האָט געקעמפט מיט די רוימער אין דער צייט פון בית-שני.
- די ק נ א ת - ס ו פּ ר ים (קינאַס-סאַפּ-רים) - קנאה צווישן שרייבער (גע-

דער קצין - קצנים (קאָצן-קע-
צינים) - עלטסטער, אָנפירער.
● מען ווערט גיכער אַ קצין, איידער
אַ בעל-הבית (פאָלקסווערטל).
דאָס קרבות (קרייוועס) - פריינטשאַפט.
דער קרבן - קרבנות (קאָרבן -
קאָרבאַנעס) - אָפּפער.
● בנימין איז געפאָלן אַ קרבן (ממ"ס).
דער קרבן-מנחה (קאָרבן-מינכע) -
זע: קרבן-מנחה-סידור.
● זי באַגיסט דעם קרבן-מנחה מיט
הייסע טרערן (ש"ע).
דער קרבן-מנחה-סידור -
קרבן-מנחה-סידורים
(קאָרבן-מינכע-סידער - קאָרבן-מינכע-
סידורים) - ווייבערישער-סידור (וואָס
אַנטהאַלט תפילות און פאָרשידענע
תחינות).
קרוב (קאָרעו) - נאָענט, ביי, אומגע-
פער, אַרום.
אין אונדזער שול לערנען זיך קרוב
דריי הונדערט קינדער.
דער קרוב - קרובים (קאָרעו) -
קריוויים) - פריינט; אייגענער; משפחה-
קינד.
● מען האָט אָנגעהויבן פון די נאָענטע
קרובים ביז די ווייטסטע פערד-פוס-
פאָדקאווע (ממ"ס).
קרוב לאמת (קאָרעו לעעמעס) -
נאָענט צו דער ווירקלעכקייט.
● עס קאָן זיין, אַז דאָס איז ער; קרוב
לאמת (פּרץ).
דער קרוב למלכות - קרובי
למלכות (קאָרעו לעמאַלכעס -
קריוויי לעמאַלכעס) - נאָענט צו די
רעגירונגס-אינסטאַנצן; באַליבט ביי די
רעגירנדיקע קרייזן.

הגדה, האָט געמאַכט די קערה (ספעק-
טאָר).
דער קפדן - קפדנים (קאָפּדן -
קאָפּדאַנים) - צאָרנדיקער; היצי-
קער; אויפגוטער; פעדאַנט; שטרענ-
גער; פאַנאַטיקער.
קפדניש (קאָפּדאַניש) - צאָרנדיק;
היציק; פעדאַנטיש; שטרענג; פאַ-
נאַטיש.
● דאָס קפדניש בלוט האָט אויפגע-
קאַכט (א. ביק).
דאָס קפיצת-הדרך (קפיצעס-האַ-
דערען) - וועג-שפרונג, „זיבן-מיילן-
דיקע טריט“, דאָס איבערנאַטירלעכע
גיכע איבערטראַגן זיך אויף מייַלן
ווייט.
● ער פלעגט ביי נאַכט דורך זיבן-
מייַלנדיקע טריט, דורך קפיצת-הדרך
גיין קיין ווין (ש. אש).
קפריסין (קאָפּריסן) - ציפערן.
דער קץ (קעץ) - סוף, ענדע; דאָס
קומען פון משיח און סוף פון גלות
(ביי רעליגיעזע יידן).
● די נאַכט איז אָן אַ קץ (ש. אש).
משיח קומט נישט, ווער ווייסט דעם
קץ (א. שטיינבאַרג).
דער קצב - קצבים (קאָצעו) -
קאָצאוויים) - (יידישער) פליישער,
קוילער.
● אַ הונט קאָן קיין קצב נישט זיין
(פאָלקסווערטל).
די קצבה (קיצווע) - פילאַנטראָפישע
אונטערשטיצונג; שטיצע, נדבה.
דאָס קצבות (קאָצאוועס) - פליישע-
ריי, באַשעפטיקונג פונעם קצב.
די קצבטע - קצבטעס (קאָ-
צעוועס - קאָצעוועס) - ווייבלע-
כע פאָרם פון קצב.

קרנים (קארנאם) - מ"צ - הערנער
 (פארגרעטערונגס-אויסדרוק).
 * ווען דער אָקס גייט נישט אין שטאַל
 אַריין, פירט מען אים ביי די קרנים
 אַריין (פאָלקסווערטל).
 די קרקע - קרקעות (קאַרקע -
 קאַרקאַעס) - (שטיקל) ערד (באַזונדערס
 אויף אַ קבר).
 * מען גראָבט די קרקע.
 די קרקע-בתולה (קאַרקע-בסולע)
 - אומבאַקערט ערד; אומבאַאַרבעט
 פעלד.
 * דער דאָזיקער געפיט איז נאָך ביי
 אונדז אַ קרקע-בתולה, אַן אומבאַאַר-
 בעט פעלד (ש. ציטראָן).
 קשה (קאַשע) - שווער (צו פאַרשטיין),
 אומפאַרשטענדלעך.
 * איז אָבער קשה: פון וואָנען האָט ער
 זיך גענומען אַהער (ש"ע).
 קשהדיק (קאַשעדיק) - שווערלעך
 (צו פאַרשטיין).
 דער קשה-עורף - קשי-עורף
 (קשי-אירעף-קשי-אירעף) - האַרט-
 בעקיקער; עקשנותדיקער.
 * דו מוזט זיין אַ קשה-עורף (ש. אַש).
 דער קשי-עורף (קשי-עורף) - האַרט-
 בעקיקייט, עקשנות.
 * ס'האָט זיך אויפגעוועקט די אַלטע
 אויסגעהאַלטנע קייט, דער אַלטער קשי-
 עורף (ש. אַש).
 די קשיה-קשיות (קאַשע-קאַשעס)
 - פראַגע (וואָס פאַרלאַנגט אַן אויפ-
 קלערונג); האַרבע זאָך (צום פאַרשטיין).
 * איר זאָלט מיר נישט שמעלן קיין
 קשיות: ווי אזוי, און וואָס, און ווען
 (ש"ע).
 דער קשר (קעשער)-בונד, פאַרבינדונג.
 * דאָס איז דער נייער קשר, וואָס וועט
 צונויפבינדן אונדזער פאָלק (הירשביין).

* ער איז אַ קרוב למלכות, ער איז
 נאָענט צו די תקיפים אין די מיניט-
 טעריומס (ש. דובנאָו).
 קרוב למקה (קאַרעווע לעמיקעך) -
 „נאָענט צום פרייז“; נאָענט צום סוף.
 ער איז שוין קרוב למקה - ער האַלט
 ביים שטאַרבן.
 די קרובה - קרובות (קריווע -
 קרויוועס) - אייגענע, נאָענטע, פריינט.
 די קרובה שאַפט (קריוועשאַפט) -
 פריינטשאַפט, משפחהשאַפט.
 די קרובטע-קרובטעס (קאַרעוועטע
 - קאַרעוועטע) - זע: קרובה.
 קרוע-בלוא (קרוע-בלוע) - אָפגעריסן-
 אָפגעשליסן; אָפגעריסן-אָפגעפליקט.
 * זיי גייען אַרום קרוע-בלוא, האַלב
 נאָקטע.
 די קריאת התורה (קריעס האַטוי-
 רע) - דאָס ליינענען די תורה אין בית-
 המדרש ביים דאוונען.
 די קריאת-שמע (קרישמע) תפילה,
 וואָס הייבט זיך אָן פון די ווערטער:
 „שמע ישראל“ (שמאַ יסראַעל) -
 „הער זשע, ייד!“
 קריעה (קריע) רייסן - איינרייסן דעם
 לאַץ פון מלבוש צום צייכן פון טרוי-
 ער נאָך אַ געשטאַרבנעם נאָענטן
 קרוב (ביי רעליגיעזע יידן).
 דאָס קריעת ים-סוף (קריאַס יאַם-
 סוף) - דאָס שאַלטן דעם רויטן ים
 (לויט דער ביבלי) באַצייכענונג פון
 אַ זייער שווערער טאַט.
 * איידער מען פאַרדינט אַ דרייער, איז
 קריעת ים סוף (פּרץ).
 דער קרן (קערן) - איינקויף-פרייז;
 גרונט-קאָפיטאַל; הויפט-זאָך.
 * וואַלוו, כמעט אונטערן קרן (ש"ע).
 אַבי דער קין איז גוט (מ. בורשטיין).

* דער ראש בית-דין האָט שוין גע-
 וואָלט פסקענען (י. קאָטיק).
 דער ראש הגולה (ראָש האַגולע)
 — דער עלטסטער פון דער דיאַספּאָרע;
 טיטל פון דעם עלטסטן (פּאַרשטייער)
 פון יידן איז בבלי נאָכן חורבן פון
 בית שני.
 דער ראש הדינים (ראָש האַדאָיאָ-
 נים) זע: ראש בית-דין.
 * איר זאָלט באַוויליקן זיין דער ראש-
 הדינים און אָנפירן די דין-תורה
 (אַנסקי).
 דער ראש המדברים (ראָש האַמע-
 דאַברים) — הויפט-רעדנער.
 * ער איז געווען דער ראש המדברים
 פונעם קרייז (א. קאָטיק).
 דער ראש הקהל — ראש השני-קהל
 (ראָש האַקאָהאַל והאַקאָל) — ראָשיי-
 האַקאָהאַל והאַקאָל) — פּאַרויזער פון
 דער קהילה.
 * אונדזערע ראשי-קהל, זאָלן לעבן,
 האָבן פּאַרוואַרגט די נשרפים (ממ"ס).
 דער ראש השנה (ראָש האַשאַנע)
 — ייִדישער ניי-יאָר, נאָמען פון דעם
 פייערלעכן רעליגיעזן יום-טוב, וואָס
 פּאַלט אויס דעם ערשטן און צווייטן
 טאָג תשרי, די ערשטע צוויי טעג פון
 די ימים נוראים (ז"ד).
 דער ראש וראשון (ראָש ווערישן)
 — „דער הויפט און דער ערשטער“,

ר' (רעב) — זע: רב (רעב).
 ראובן (רווין) — ביבל-פּערסאָנאַזש; נאָ-
 מען פון אַ מאַנצביל. פּאַרקלענערונגס-
 פּאַרם: ראובעלע.
 ראוי (ראַיע) — ווירדיק; ווערט; פּאַסיק;
 אַנטשפּרעכנדיק.
 * זי האָט זיך גאַרנישט געהאַלטן ראוי
 דערצו (י. י. טרונק). דער דור איז
 נאָך נישט ראוי אויפצונעמען געוויסע
 אידעען (נ. מייזל).
 די ראיה (ריע) — דאָס זען, הוש פון
 זען, פעיקייט פון זען.
 * ס'איז ביי מיר שטאַרק געשלאָגן די
 ראיה (ש"ע).
 די ראיה — ראיות (ראַיע-ראַיעס)
 — באַווייז; מאַטיוו.
 * דערצו האָט די היסטאָריע ראיות
 גאָר אַ סך (קאַפּלאַן).
 די ראיה לדבר (ראַיע לעדאָוואַר)
 — אַ באַווייז צו דער זאָך.
 * מיר געפינען דאָ אַ ראיה לדבר
 (א.א. ראַבאַק).
 ראיות ברורות (ראַיעס ברוקעס)
 — מ"צ — קלאַרע באַווייזן.
 * ער האָט באַוויזן מיט ראיות ברורות
 (ש"ע).
 דער ראש בית-דין (ראָש בעזודין)
 — אייבערשטער ריכטער; פּאַרויזער
 פון ייִדישן רעליגיעזן געריכט.

ראשית דבר (ריישיס דאווער) - פריער פאר אַלץ.

ראשית דבר, פריער פאר אַלץ, קום איך דיר איצט צו באַשרייבן (אנ-סקי).

ראשית חכמה (ריישעס כאַכמע) - דאָס ערשטע פון וויסן, דאָס סאַמע ערשטע. (ערשטע ווערטער פון אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן באַלד אין דער פרי).

ביי אים איז ראשית חכמה - געשעפט, אַלצדינג געשעפט (ש"ע).

רב רב - רבנים (ראָו-ראַבאָנים) - רעליגיעזער פירער פון אַ קהילה.

אז דער מאַן איז אַ רב, איז דאָס ווייב אַ רביצין (ממ"ס).

רב (רעב) - אַ מיטל, וואָס מען פלעגט ביי יידן צוגעבן צום נאָמען; הער.

איך בין מיר אַ בעקערל, רופט מען מיך רב לעמל (בראָדערזאָן).

דער רב - הכולל (ראָו-האַקוילעל) - אויבערשטער רב; העכסטער רעלי-גיעזער פאַרשטייער.

רב הראשי (ראָו האַראַשי) - זע: רב הכולל.

די רבותא (רעוואַסע) - חידוש, אויפ-טו; דער מער.

דאָס איז דאָך נישט קיין רבותא, וואָס זשע וואָלט מען מיך דאָ גע-לאָזט הערן? (ממ"ס).

רבותי (ראַבויסיי) - מיינע הערן, מיינע האַרן.

רבות! ער האָט געשוויגן, וועל איך אויך שווייגן (פרץ).

רבותים (ראַבויסיים) הערן, האַרן. ווייסט איר וואָס, רבותים, מיר וועלן פאַרן שפאַצירן (פרץ).

דער סאַמע ערשטער; דער אָנגעזע-ענסטער.

דער פעטער הערץ איז דער ראש וראשון ביי אונדז אין שטעטל. (ש"ע).

דער ראש-הודש (ראַש-כוידעש) - דער ערשטער טאָג (אָדער ביינע ערשטע טעג) פון חודש.

דער ראשי-שיבה (ראַש-יעשויוע) - פאַרוואַלטער פון אַ ישיבה (פון אַ רעליגיעזן לערן - אַנשטאַלט פאַר בחורים).

ראשו ורובו (רוישי ווערובוי) - מיט זיין לייב און לעבן, מיט זיין גאַנצן וועזן.

שפעטער אָבער איז שלום עליכם געווען אין גאַנצן, ראשו ורובו פאַר-טאָן אין זיך (נ. מייזל).

ראשי ורובי (רוישי ווערובוי) - מיט מיינ לייב און לעבן, מיט מיינ גאַנצן וועזן.

איך בין געווען אַריינגעטאָן ראשי ורובי אין דער יידישער געשיכטע (זשיטלאָווסקי).

ראשי-פרקים (ראַשיי-פראַקים) - הויפט - פונקטן; ערשטע קאָפיטלעך; פאַרלויפיקער אָפּמאַך צווישן חתן-כלה פאַר די תנאים.

מיר האָבן אָנגעוואָרפן בלויז די ראַ-שי-פרקים, די הויפט-טעזיסן (גאָרדין).

ראשי-תבות (ראַשיי-טייוועס) - ערשטע אותיות פון ווערטער; איני-ציאָן; אַברעוואַציע; ווערטער-פאַר-קירצונג (אַ שטייגער: ס"ה=סך-הכל. ש"ע=שלום עליכם).

ראשית (ריישעס) - ערשטנס; צוערשט. ראשית האָבן זיי דערציילט, אַז זיי פאַרן אויס די גאַנצע וועלט (ש"ע).

דער רבי-רביס, רביים (רעבע-
 רעבעס, ראבייאים) - גוטער ייד, צדיק
 (גייסטיקער לערער און פירער) פון
 חסידים; מלמד, לערער; טיטל פון א
 רב (ראו), פון א חסידישן צדיק, פון
 א מלמד.
 ● רבי, מיר זענען געקומען צו אייך,
 איר זאָלט אונדזער רבי זיין (ש. אש).
 און דער רבי מיט די קינדערלעך
 לערנט אלף-בית (וואַרשאַווסקי). די
 וועלט איז גאָר אַ ווילער רבי (פּרץ).
 רבי-געלט (רעבע-געלט) - לערן-
 געלט, חדר-געלט; אַנלערנעכץ;
 שטראַף.
 ● זיין פריערדיקער שותף האָט אים
 געקאָסט גענוג רבי-געלט (ש"ע).
 רביאי (רעבייאיש) - (אויפן שטיי-
 גער) פון אַ רבין, פון אַ חסידישן
 צדיק.
 ● אלע קינדער האָבן געוווינט אין
 דעם גוויסן רביאישן הויף (י. י.
 זינגער).
 דער רביים (ראביים) - מערהייט; מער-
 צאָל. זע: לשון רביים.
 ● עס איז ביטער און שלעכט, ווען
 דער רביים איז אומגעווענט (שפּריכ-
 וואָרט).
 רבינו (ראביינו) - אונדזער רבי,
 אונדזער לערער.
 די רביצין (רעבעצין) - די פרוי
 פון אַ גוטן ייד (פון אַ צדיק), פון אַ
 רב, פון אַ מלמד. באַצייכענונג פון
 אַ פרומער פרוי.
 דאָס רבנות (ראַבאָנעס) - אַמט פון
 אַ רב (ראו).
 ● זאָלט ליב האָבן אַרבעט און פּיינט
 האָבן רבנות (שפּריכוואָרט).
 רבניש (ראַבאָניש) - לויטן שטייגער
 פון אַ רב (ראו).
 דער רבנן-קדיש (ראַבאָנען-קאַ-
 דעש) - קדיש, וואָס רעליגיעזע יידן
 זאָגן נאָכן לערנען פון תלמוד און
 נאָך אַ דרשה. אַפּוואָגן נאָך עפעס
 אַ רבנן-קדיש - זיך מיט עפעס אַפּ-
 געזעגענען אויף אייביק.
 ● זיי האָבן אַ ידיעה אין דעם, ווי אַ
 טערק אין אַ רבנן-קדיש (ש"ע). מעג
 מען שוין נאָך אונדזער געלט זאָגן
 רבנן-קדיש (י. קאָטיק).
 רבקה (ריווקע) - ביבל-פּערסאָנאַזש
 (איינע פון די ביבלישע מוטערס);
 נאָמען פון אַ פרוי.
 דער רגזן - רגזנים (ראַגזן -
 ראַגזאָנים) - היציקער; צאָרנדיקער;
 בייזער.
 דאָס רגזנות (ראַגזאָנעס) - היצי-
 קייט, צאָרן, בייזקייט.
 ● הויבסטו אָן מיט רגזנות, וועסטו עב-
 דיקן מיט נאַרישקייט (פאָלקסווערטל).
 דער רגזנען (דערראַגזנען-דער-
 צערענען, אַריינברענגען און פּעס.
 דער רגיל - רגילים (ראַגל -
 רעגילים) - געניטער; דערפאַרענער.
 דאָס רגילות (רעגילעס) - געווינ-
 הייט.
 ● אַ רגילות איז די צווייטע טבע
 (א. שטיינבאַרן).
 די רגל - רגלים (רעגל - ראַג-
 לאַים) - פוס (פאָרגרעסערונגס-אויס-
 דרוק).
 ● (ער האָט) אויפגעהויבן די רגלים
 און געמאַכט ויברח (ש"ע).
 די רגע - רגעס (רעגע - רעגעס) -

דער רבי-רביס, רביים (רעבע-
 רעבעס, ראבייאים) - גוטער ייד, צדיק
 (גייסטיקער לערער און פירער) פון
 חסידים; מלמד, לערער; טיטל פון א
 רב (ראו), פון א חסידישן צדיק, פון
 א מלמד.
 ● רבי, מיר זענען געקומען צו אייך,
 איר זאָלט אונדזער רבי זיין (ש. אש).
 און דער רבי מיט די קינדערלעך
 לערנט אלף-בית (וואַרשאַווסקי). די
 וועלט איז גאָר אַ ווילער רבי (פּרץ).
 רבי-געלט (רעבע-געלט) - לערן-
 געלט, חדר-געלט; אַנלערנעכץ;
 שטראַף.
 ● זיין פריערדיקער שותף האָט אים
 געקאָסט גענוג רבי-געלט (ש"ע).
 רביאי (רעבייאיש) - (אויפן שטיי-
 גער) פון אַ רבין, פון אַ חסידישן
 צדיק.
 ● אלע קינדער האָבן געוווינט אין
 דעם גוויסן רביאישן הויף (י. י.
 זינגער).
 דער רביים (ראביים) - מערהייט; מער-
 צאָל. זע: לשון רביים.
 ● עס איז ביטער און שלעכט, ווען
 דער רביים איז אומגעווענט (שפּריכ-
 וואָרט).
 רבינו (ראביינו) - אונדזער רבי,
 אונדזער לערער.
 די רביצין (רעבעצין) - די פרוי
 פון אַ גוטן ייד (פון אַ צדיק), פון אַ
 רב, פון אַ מלמד. באַצייכענונג פון
 אַ פרומער פרוי.
 דאָס רבנות (ראַבאָנעס) - אַמט פון
 אַ רב (ראו).
 ● זאָלט ליב האָבן אַרבעט און פּיינט
 האָבן רבנות (שפּריכוואָרט).

גאָדלוי וועראָוו אַשרוי) – זיין גרויס-קייט און רייכטייט; זיין גרויסע שטאַלצקייט און זיין גרויסע רייכ-קייט.

● שרייבט ער אַרויס דעם טאַטן רוב גדלו ורוב עשרו, ווי אַזוי ער פאַרט אַרויס מיט דריי פאַר פּערד (ש"ע).

דער רוב דעות (ראָוו דייעס) – די מערהייט מיינונגען; די מערהייט שטימען.

דער רוב מנין (ראָוו מיניען) – די גרעסטע צאָל.

דער רוב מנין ובנין (ראָוו מיניען אובניען) – דער גרעסטער און וואָגיקסטער טייל; די גאַר גרויסע מערהייט.

● אין דריי שטעט ווינט דער רוב מנין ובנין פון דעם היגן יידישן ישוב. (ב. מייזיר).

דער רוגז (רויגעז) – בייזקייט, צאַרן, פּעס.

● זאָגט דער לערער שוין מיט רוגז (וויינפער).

די רוגזא, רוגזה (רוגוז) – צאַרן, גרימצאַרן, פּעס, צערייצטקייט.

● ער איז פון רוגזה געוואָרן אַ פאַר-פּלאַמטער (אַפּאַטאַשו).

דער רודף-שלומניק (רוידעף-שאַלעמניק) – פּרידן-ליבנדיקער; שלום-שטרעבנדיקער; פאַרמיטלער, אויס-גלייכער (צווישן צוויי, וואָס קריגן זיך).

● ווערן אַ רודף-שלומניק זאָלט איר זיך קיינמאָל נישט פּרוּווין (ש"ע).

רודפן (רוידעפן) – פאַרפּאַלגן.

● ער האָט נישט קיין רעכט אַזוי מיך צו וודפן (י. קאָטיק).

אויגנבליק; מינוט; סעקונדע; אַ וויילע.

● אוי, וואָרט כאַטש אַ רגע צו (ש"ע).

די רגע פּמימרא (רעגע קעמעמ-רע) – קליינע וויילע, קורצע מינוט.

● ער הערט נישט אויף צו זאָגן אַפילו אויף אַ רגע פּמימרא (ש"ע).

די רדיפה – רדיפות (רעדיפע-רעדיפעס) – פאַרפּאַלגונג.

● איך לעב איבער רדיפות און אומ-גערעכטע אָנפּאַלן אויף מיר (ש"ע).

דער רואה ואינו נראה (רויע וועאינע נירע) – דער, וואָס זעט יענעם און ווערט אַליין נישט געזען (אין ווונדער-מעשיות).

● אַ רואה ואינו נראה געווען, האָט געשלייכט זיך ווי אַ שאַטן (ש אַש).

דער רואה-חשבון (רויע-כעשבן) – רעכענער, בוכהאַלטער; רעוויזאָר; רעווידענט.

● מען קלויבט צוויי רואה-חשבונס, אַכט אויפמאַנער פון וואָכן-געלט (פרץ).

דער רוב (ראָוו) – מערהייט.

דאָס רוב (דאָס ראָוו, ס'ראָוו) – מערסטנס, מיינסטנס.

● דאָס רוב האָבן יידן געווינט אין די שטעט (י. קאָטיק).

דער רוב בנין (ראָוו בניען) – די גרויסע מערהייט, דער היפט-באַ-שטאַנד.

דער רוב בנין ורוב קנין (ראָוו בניען וועראָוו קיניען) – די גאַר גרויסע מערהייט.

● זיי זענען דאָך אומעטום דער רוב בנין ורוב קנין (אַפּאַטאַשו).

רוב גדלו ורוב עשרו (ראָוו

רוחניות דיק (רוכניעסדיק) - גייס-טיק; איבערערדיש.

● ער הייבט זיך ווידער אויף אין די איבערערדישע, רוחניותדיקע וועלטן (זשיטלאָווסקי).

דער רופא - רופאים (רויפע - רויסים) - פעלדשער; דאָקטער.

● פרעגט נישט דעם רופא, נאָר פרעגט דעם חולה (שפּריכוואַרט).

די רופאטע - רופאטעס (רוי-פעטע - רויפעטעס) - פעלדשערין.

● די רופאטעס האָבן געקאָנט שטעלן באַנקעס (י. קאָטיק).

דער רוצח - רוצחים (רעצייעך - ראַצחים) - מערדער; בייער מענטש.

● אַז דער רוצח שלאָגט טייבעלעך, טוט מיר וויי דאָס האַרץ (פרץ).

די רוצחטע - רוצחטעס (רע-צייעכטע - רעצייעכטעס) - מערדע-רין; בייער פרוי.

דער רושם (רוישעם) - איינדרוק.

● האָט דאָך זיין אָנקומען אַ גרויסן רושם געמאַכט (פרץ).

רות (רוס, רוט) - נאָמען פון אַ פרוי; ביבל-פּערסאָנאַזש; טיטל פון איינער פון די פינף מגילות (ו"ד).

דאָס רחבות (ראַכוועס) - ברייטקייט; פרייער פּלאַץ; ברייטהאַרציקייט; באַ-קוועמלעכקייט; צופרידנקייט.

● ענדיקט זיך דער וואַלד, ווייטער אַ רחבות (פרץ). אַ נייע זיסקייט, אַ נייע רחבות האָט אונטערגעכאַפט (ש"ע).

רחבות דיק (ראַכוועסדיק) - ברייט, פריי; אָנגענעם; צופרידניק.

● אין מיטן הויף האָט געגרינט אַ רח-בותדיקער קאַשטאַן (י. קאָטיק). ער

דער רווח - רווחים (רעוועך - רעוואַכים) - פאַרינסט; פּראָפיט.

● אָנשטאַט אַ ביסעלע רווח געבליבן ביים נעבעך (פּאָלקסווערטל).

די רווחה (רעוואַכע) - ווילטאַג; גליק.

רווחים (רעוואַכים) - מ"צ - צינזן.

דער רווח - רווחות (רועך - רוי-כעס) - גייסט; בייער גייסט; דע-מאָן, טייוול.

● דער רווח וועט אונדז ביידע נישט נעמען (ממ"ס).

אין רווח (רועך) - אין גייסט.

● דאָס לאַנד ווערט געבויט לויטן רווח פון דער נייער צייט (מ. בורשטין).

דער רווח החיים (רועך האַכאים) - לעבנס-גייסט; לעבנס-נערוו.

● ער פלעגט אין יעדער אַרץ אַריינ-ברענגען אַ רווח החיים, האַרץ, געפיל (צ. קאַצענעלסאָן).

דער רווח הקודש (רועך האַקווי-דעש) - גייסטיקע דערהויבונג; היי-ליקער גייסט; נבואה.

● אַביסאיו אים נאָר געקומען דער רווח הקודש, האָט ער אַרויסגעוואָרפן איין נאָוועלע נאָך דער אַנדערער (ש"ע).

דער רווח-נבואה (רועך-נעווע) - ווייזע, זעונגס-גייסט.

דער רווח שטות (רועך-שטוט) - נא-רישער גייסט; נארישקייט; נארישער געדאַנק.

דאָס רוחניות (רוכניעס) - דאָס גייסטיקע; גייסטיקייט; איבערער-דישקייט.

● זי פאַרברענגט אין דער וועלט פון רוחניות, אין דער וועלט פון ביכער און דיסקוסיעס.

רעמהארציקע, די זין פון באַרעמ-
הארציקע. באַצייכענונג פון יידן.
● יידן זענען מענטשן מיט קעפ און
דערצו רחמנים בני רחמנים (ממ"ס).
דער ריח"ש (רעכאַש) - פאַרקירצונג
פון: רב, חזן, שמש (ראָוו, כאָזן, שאַ-
מעס) - באַצייכענונג פון דעם אָפּ-
צאָל, וואָס יידן פלעגן געבן די פּלִי-
קודש פאַרן דורכפירן געוויסע רעליג-
יעזע צערעמאָניעס.
● קיין רח"ש נעמט ער נישט (פרץ).
דער ריב-לשונות (ריו-לעשוניעס) -
שפראַכן-קאָמף, שפראַכן-שטרייט.
● מען האָט געמאַכט אַ סוף צו די
שפראַכן-אַמפּערייען, צום ריב-לשונות.
דער ריבונו של עולם (ריבוינע
געל אוילעם) - האָר פון דער וועלט,
גאָט.
● ריבונו של עולם, וועמען ווילסטו
דאָ אויספרוון (פרץ).
דאָס ריבית (ריביס) - פּראָצענט, וואָ-
כעריי.
● ער האָט אָפּגעשאַפט דאָס נעמען
ריבית (א. ביק).
דער ריביתניק - ריביתניקעס -
(ריביסניק - ריביסניקעס) - פּראָ-
צענטניק, וואָכערניק.
דער ריווח - ריווחים (רעוועך -
רעוואַכים) - זע: רווח.
דער ריח - ריחות (רייעך - ריי-
כעס) - גערוך; דופט.
● די ריחות טראָגן זיך פון יענער זייט
פעלדער (ש. אַש).
דער ריח ניהוח (רייעך ניקויעך) -
שמעקנדיקער גערוך.
● אוי באַרן! בעראַמעטן! קיילעכיקע,
פעטע הענגען אַראָפּ און שיקן אַרויס
פון זיך אַ ריח ניהוח (ש"ע).

האָט זיך רחבותדיק אַ גלעט געטון
דאָס בערדל (ז. וויינפער).
דאָס רחבת-הנפש (ראַכוועס-האַ-
נעפעש) - טיפע באַפרידיקונג; אי-
נערלעכע צופרידנקייט.
● יענער וועט מיטפילן דעם גליק מיט
דעם רחבת-הנפש (ש"ע).
רחל (ראַכל) - ביבל-פּערסאָנאַזש;
(איינע פון די ביבלישע מוטערט);
נאָמען פון אַ פרוי.
רחמיאל (ראַכמיעל) - נאָמען פון
אַ מאַנציפל (פאַרקירצונג פון ירחמיאל).
רחמים (ראַכמים) - דערבאַרעמקייט;
באַרעמהאַרציקייט; רחמנות.
● געבעטן זיך רחמים, ווי אַ קראַנקער
בעט אויף זיין לעבן (פרץ).
רחמא-לצלן (ראַכמאַנע-ליצלאַן) -
זאָל גאָט אָפהיטן.
● און דאָס מויל, רחמא-לצלן, האָט
זיך איר אויסגעקרימט (פרץ).
דאָס רחמנות (ראַכמאַנעס) - באַרעמ-
האַרציקייט; דערבאַרעמקייט; מיט-
לייד.
● אַ שראַנג האָט אויך רחמנות אויף
די קליינע שלענגעלעך (ש"ע). אַן
אמתע קרענק רופט אַרויס רחמנות,
אַן איינגערעדטע - ביטול (פרץ).
דאָס רחמנות-פנים - רחמנות-
פנימער (ראַכמאַנעס-פאַנעם) -
ראַכמאַנעס-פענעמער) - נעבעכדיק
אויסזען; פנים, מינע, וואָס דער-
וועקט מיטלייד.
● געמאַכט רחמנות-פנימער, געלאַזט
טוערן (אַפּאַטאַשו).
רחמנותדיק (ראַכמאַנעסדיק) - באַ-
רעמהאַרציק; מיטליידנדיק.
רחמנים בני רחמים (ראַכמאַ-
נים בניי ראַכמאַנים) - מ"צ - באַ-

ניקעס (רעכילעסניק - רעכילעס-
 ניקעס) - באַרעדער, פּלאַטקע-מאַ-
 כער, דער וואָס טרייבט רכילות.
 ● אַ שטאָט פון גאַלע רכילותניקעס מיט
 לאַנגע צינגער (ש"ע).
 די רכילותניצע - רכילות-
 ניצעס (רעכילעסניצע - רעכילעס-
 ניצעס) - באַרעדערין, פּלאַטקע-מאַ-
 כערין.
 ● די רכילותניצע, די גאַנצע וועלט
 איז ביי איר אין מויל (ש"ע).
 דאָס רמאות (ראַמאַעס) - אָפּנאַרעריי,
 שווינדל.
 דער רמאי - רמאים (ראַמאַי -
 ראַמאַים) - אָפּנאַרער, שווינדלער.
 ● ווילסט נאָך זיין אויף דער עלטער
 אַ רמאי אויך (ממ"ס).
 דער רמב"ם (ראַמבאַם) - איניציאַלן
 פון: רבינו משה בן מימון (ראַ-
 ביינו מוישע בען מיימען) - נאָמען
 פון דעם גרויסן יידישן רעליגיעזן
 געלערנטן און דענקער (1135-1204).
 דער רמז - רמזים (רעמעז - רע-
 מאַזים) - אַנדייט; ווונק.
 ● אין דעם אַרטיקל איז קיין רמז
 נישטאָ אויף דעם לאַנג-יאַריקן קריג
 (ג. מייזל).
 רמ"ח (רעמאַך) = 248 (ר=200, מ=40
 ח=8).
 רמ"ח אברים (רעמאַך אייוורים) -
 248 גלידער (פון וועלכע עס באַ-
 שטייט דער מענטשלעכער קערפער,
 לויט דער תּלמודישער אויפפאַנג).
 ● אַ בלינדער איז קראַנק אויף די אויגן,
 אַ שטימער - אויפן מויל און אַ נאַר
 אויף אַלע רמ"ח אברים (פּאַלקס-
 ווערטל).

דער ריח תורה (ריינעך טוירע) -
 דופט פון תורה. עס האָט אַ ריח-
 תורה - שמעקט מיט תורה.
 ● דער ניגון ווערט שוין ווייטער אָן
 אַנדערער: ער האָט שוין אַ ריח-
 תורה (פּרץ).
 ריסוק - אברים (ריסעק - אייו-
 רים) - אַרויסרייסונג (צעברעכונג)
 פון גלידער. באַצייכענונג פון צע-
 ברעכן אַ זאָך אויף פיצלעך.
 ● זיך נישט אויפן בעט, עס קאָן נאָך
 כאַפן ריסוק-אברים.
 דער ריקוד (ריקעד) - טאַנץ.
 דאָס ריקודל (ריקעדל) - טענצל.
 ● מען האָט געכאַפט אַ ריקודל מיטן
 בעל-היובל (ש"ע).
 דיריש (רייש) - דאָס צוואַנציקסטע
 אות (ר) פונם אַלף-בית.
 דער ריש-גלות (רייש-גאַלוסע) -
 זע: ראש הגולה.
 דער רן-לב (ראַן-לעוו) - ווייכהאַר-
 ציקער, סענטימענטאַלער.
 דאָס רכילות - רכילותן (רע-
 כילעס - רעכילעסן) - באַרעדעריי,
 פאַרשוואַרצונג; פּלאַטקע; לשון-הרע.
 ● טאַג און נאַכט זענען דאָס געווען
 אינטריגעס מיט שושקערייען, מיט
 רכילותן (ש"ע).
 רכילות (רעכילעס) טרייבן - באַ-
 רעדן (עמעצן), פאַרנעמען זיך מיט
 לשון-הרע, פּלאַטקען.
 ● דערוויל טרייבט מען געשמאַק רכי-
 לות (ש"ע).
 רכילות (רעכילעסן) - באַרעדן,
 טרייבן רכילות, פּלאַטקען.
 ● גערכילותט אויף וואָס די וועלט
 שטייט (אַפּאַטאַשו).
 דער רכילותניק - רכילות-

אויסגעפרוויט הייל-מיטל, אויסגע-
פרוויטע רפואה.
● אויף דעם זענען טרוקענע באַנקעס
אַ רפואה בדוקה (פרץ).

די רפואה שלימה (רעפוע שלי-
מע) -- פולשטענדיקע היילונג.
● ער מוז אים געבן אַ רפואה שלימה
פאר באַשע גיטל זיין ווייב (פרץ).

דער רצון (ראַצן) - ווילן.
● [זין טוט שטענדיק דעם רצון פון
איר מאַן (פרץ).

די רצועה - רצועות (רעצוע -
רעצועס) - צעדערנער רימען (פון
די תפילין).

● דער מחיהדיקער יוכטן-ריח פון די
פרישע, נאָר וואָס אויסגעמאַכטע
רצועות (ש"ע).

די רציה - רציות (רעציעכע -
רעציעכעס) - מאָרד, געוואַלדטאַט;
בייזקייט, צערייצטיקייט. ס'איז אַ רציה
- ס'איז אַ פאַרברעכן.
● די רציות צווישן מענטש און מענטש
וועלן פאַרשווינדן (זשיטל'אָוסקי). ער
איז פול מיט רציה, אַז מיר האָבן
פאַרטאַל'עוועט אַזאַ שאַנס.
רק (ראַק) - נאָר, בלוין.
● אַלץ איז ער, נאָר ער, רק ער, בלוין
ער (נ. מייזל).

רק טוב (ראַק טאָו) - נאָר גוט;
בלוין גוטס.
● אין אַ וועלט פון רק טוב (פרץ).

דער רשות (רעשוס) - הערשאַפט,
מאַכט; רעכט, קאָמפּעטענץ; פולמאַכט,
דער'ויבעניש.
● אַלע זענען דאָך ביי אים אין רשות
(מ"ס). ער האָט ביי קיינעם קיין
רשות נישט גענומען (פרץ).

ר ס ו ק - א ב ר י ם (ריסעק אייוו-
רים) - זע: ריסוק-אברים.
דאָס רע-מול (רע-מאָול) - שלעכט
מול.
● נעמט ער ביי יענעם איבער יענעם
רע-מול (פרץ).

די רעה - רעות (ראַע-ראַעס) - דאָס
שלעכטס, דאָס ביי. קעגנזאָץ: טובה.
● דערפון קאָן אַרויסקומען אַ רעה פאַר
אַלע יידן (י. קאָטיק).

דער רעיון - רעיונות (ראַיען -
ראַיענעס) - געדאַנק; מחשבה.
● פאַרשטיי נאָר גוט דעם רעיון (א.
שטיינבאַרג). פלי נישט אין דמיונות,
וועסטו האָבן קלאַרע רעיונות (ש"ע).

דער רעש (ראַש, ראַעש) - גערודער,
גערויש, טומל, ליאַרעם, טאַראַראַם.
● אין שטעטל איז געוואָרן אַ רעש,
אַ גערודער (ש"ע).

רעשן (ראַשן, ראַעשן) - רודערן,
רוישן, טומלען, ליאַרמען, מאַכן אַ טאַ-
ראַראַם.
● ס'איז שטיל, עס רעשט דאָ נישט ווי
אין שטאָט (ראַוויצקי).

זיך רעשן (ראַשן, ראַעשן) - זיך
טומלען, זיך רודערן.
רעשעדיק (ראַשעדיק, ראַעשעדיק) -
טומלדיק, רוישנדיק, ליאַרעמדיק.

רפאל (רעפּאַל) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.
די רפואה - רפואות (רעפוע -
רעפועס) - הייל-מיטל, מעדיקאַמענט,
מעדיצין; היילונג, אויסהיילונג.
● מען האָט מיך אָנגעהייבן שטאַפן מיט
רפואות: פילן, פאַרשאַקעס און קריי-
טער (ש"ע).

די רפואה בדוקה (רעפוע בדוקע) -

דער רשע-רשעים (ראשע-רע-שאים) - שלעכטער, ביזווייליקער מענטש; זינדיקער. באצייכענונג פון א יידן-פיינט.

● געוועלטיקט האט דער רשע דורך שווינדל, מאַרד און רויב (פיינבערג). דער רשע גמור-רשעים גמורים (ראשע גאמער-רשאים גע-מורים) אויסגעשפראכענער רשע, פול-שטענדיק פאַרדאַרבענער מענטש. ● זיי זענען געווען רשעים גמורים, זיי האָבן געראַבעוועט און געגולט (י. ב. לעווינואָן).

דער רשע-מרושע (ראשע-מרושע) - גאַר ביזער, פאַרדאַרבענער מענטש. ● דער רשע-מרושע האָט געוואָלט אויפ-ווייזן, אַז יידן דינען נישט (ש"צ).

דאָס רשעות (רישעס) - שלעכטס-קייט; ביזקייט; ביזווייליקייט. באציי-כענונג פון יידן-פיינטשאַפט. ● ער איז אויף מיר אָנגעפאַלן מיט רשעות, מיט ווילדקייט (ש"צ).

די רשעטע-רשעטעס (ראשעי-טע-ראשיטעס, ראשעטע-ראשעטעס) - שלעכטע, ביזע פרוי.

דער רשות היחיד (רעשוס האַיאַ-כיד) - פריוואַטער באַזיץ (אייגן הויז, אייגענער פּלאַץ אדג"ש).

● אין בעטקע-געסל האָט זיך יעדער געהאַט זיין רשות היחיד (מ. בורשטין).

דער רשות הרבים (רעשוס האַ-ראַבים) (רעשוס האַראַבים) - שטאַטי-שער באַזיץ (פּלאַץ, קלוב, גאַס אדג"ש). ● איון איז עס ר' יחזקאל גאַמבינערס שטוב, נאָר דאָך אַ שטאַט-שטוב, אַ רשות הרבים (ש. אַש).

רש"י (ראשע-איניציאַלן פון: ר' שלמה יצחקי (רעב שלוימע ייצכאָקי) - נאָ-מען פונעם גרויסן תלמודישן גע-לערנטן און קאַמענטאַטאָר (1040 - 1105). באצייכענונג פון זיין פירוש אויף תנ"ך און תלמוד.

די רשימה-רשימות (רעשימע-רעשימעס) - אויסווייז, רעגיסטער, ליסטע; פאַרצייכעניש, נאָטיץ.

● מיר האָבן צונויפגעשטעלט אַ רשימה פון אַלע ביכער פון אונדזער ביבליאָ-טעק, איך זאָל אייך געבן אַ ביסל רשימות צו מיין ביאָגראַפיע (ש"צ).

● איך דערמאָן זיך אָן שלמה המלכס
שאלה: ווער ווייסט, צי שטייגט דער
גייסט פון מענטש אַרויף (פרץ), טשוד-
נאָוו איז אַ שטעטל מיט ווייניק טעפל-
לעפל-שאלות (פרץ).

די שאלות - הריאה (שיילעס-האַ-
רייע) - אַ שאַה וועגן דער לונג (פון
אַ געשחטענער בהמה (ביי רעליגיעזע
יידן).

שאני הכא (שאַינע האַכע) - דאָ איז
עפעס אַנדערש.

● שאני הכא! דאָ איז עפעס אַנדערש,
דאָ גיט יעדער אַ שמייכל (פרץ).

שאר ארצות (שאַר אַראַצעס) -
אַנדעווע פאַרשידענע לענדער.

● מען וועט אים פאַרטרייבן אין שאר
ארצות אַריין (פרץ).

שאר ירקות (שאַר - יעראַקעס) -
פאַרשידענע גרינס, פאַרשידענע קריי-
טעכצער. באַצייכענונג פון קלייני-
קייטן.

● דאָס ביסל שאר-ירקות פאַרקויפט מען
(ש"ע).

די שארית (שעאיריס, שירעס) -
איבערבלייבעניש.

● אָן אַ נאָמען, אָן אַ שארית (אַנ-סקי).

די שארית - פליטה (שעאיריס
[שירעס] - הפליטה) - דאָס געראַטעווע-
טע איבערבלייבעניש; דאָס ביסל גע-
ראַטעוועטע.

שאר (שאַויל, שויל) - נאָמען פון דעם
ערשטן יידישן קעניג; נאָמען פון
אַ מאַנצביל.

די שארית - תהיה (שאַל-טאַכטיע) -
אונטערערד; אונטער-ערדישע וועלט,
אונטערוועלט פון די טויטע (לויט דעם
גלויבן פון די פאַרצייטיקע פעלקער).
קבר; גיהנום.

● פאַלט זי גאַר אַראָפּ אין שארית-תה-
תיה (פרץ).

שארין כוחם אלא בפיהם (שעאין
קויכאַם עלאַ בעפיהעם) - זייער כוח
(קראַפט) איז נישט מער ווי אין זייע-
רע מיילער; זייער קראַפט איז נאָר
אין רעדן.

● שטילע, אויסגעווייקטע, פאַרמאַטער-
טע רבנים, שאין כוחם אלא בפיהם
(פרץ).

שארין מכירין (שעאין מאַקירין) -
וואָס מען קען (אים) נישט.

● ער זאָל זיך אריבערציען אין אַן אַנ-
דערע שטאַט, שאין מכירין (אַפאַטאַשו).

דער שאינו יודע לשאר (שעאיי-
נוי יעדייע לישויל) - דער, וואָס ווייסט
נישט וואָס צו פרעגן (אינער פון די
פיר זין, וואָס ווערן דערמאָנט אין
דער הגדה אויף פסח); גרויסער נאַר.

די שארה - שאלות (שיילע - שיי-
לעס) - פראַגע; רעליגיעזע כשרות-
פראַגע.

● די שארית-הפליטה פון פוילישן יידן-
 טום ווירקט און שאפט.
 די שבעה-שבות (שווע-שווי-
 עס)-דאס שווערן; פייערלעכער צוואַג.
 ● אַ שבועה געגעבן: ווידמען דאָס לעבן
 דער מענטשלעכער נויט (אַנ-סקי)
 די שבעה דאורייתא (שווע
 דעאורייעס) - האַרבע שבועה (לויט
 דער תורה)
 ● איך וועל אייך גיין שווערן אַ שבועה
 דאורייתא אין טלית און קיטל (ש"ע)
 שבועות (שוועוועס) - נאָמען פונעם
 יום-טוב (וואָס פאַלט אויס דעם זעק-
 סטן און זיבעטן סיון צום אַנדענק
 פון באַקומען די תורה ביים באַרג
 סיני, לויט דער ביבלי); יום טוב פון
 ערשטן שניט און פון אַראָפּנעמען די
 ערשטע פרוכטן (אין ארץ-ישראל).
 דער שבת-שבתים (שוואַך - שוואַך-
 כים)-לויב; לויבעזאָנג; קאָמפּלימענט.
 ● מען מוז די טונעיאַדעווקער דעם שבת
 נאָכזאָגן, אַז זיי זענען צופרידן מיט
 וואָס גאָט גיט (ממ"ס).
 שבתים בעל-שם-טוב (שיווכי באַל
 שעם-טאָו)-"לויב פון בעל-שם-טוב".
 טיטל פון אַ פּאָפּולערן חסידישן ספר.
 ● דאָס וואָס איך וועל אייך דערציילן
 איז אין שבתים בעל-שם-טוב גישטאַ
 (פרץ).
 דער שבת (שוואַט) - דער פינפטער
 חודש (יאַנאַר-פעברואַר) לויטן יידישן
 לוח.
 דער שבת-שבתים (שייוועט-שוואַך-
 טים)-שטאַם.
 שבתות (שעביקסאָו)-פונעם געשרי-
 בענעם, געשריבענער) קעגנזאָן; שבעל-פה
 שבע (שעווע)-נאָמען פון אַ פרוי.

שבע ברכות (שעווע בראַכעס) -
 מ"צ-"זיבן ברכות". באַצייכענונג פון
 די זיבן פייערלעכע טעג נאָך דער
 חתונה, ווען מען זאָגט אויף די מאָל-
 צייטן די זיבן ברכות (ביי רעליגיעזע
 יידן).
 שבע חכמות (שעווע כאַכמעס) -
 זיבן הויפט-וויסנשאַפטן (לויט דער
 אַלטער צעטיילונג).
 ● ער איז געווען אַ גאון, געקאָנט אַלע
 שבע חכמות (י. קאָטיק).
 די שבעה (שיווע)-זיבן (טרויער-טעג)
 באַצייכענונג פון די זיבן טרויער-טעג
 נאָך אַ פאַרשטאַרבענעם נאָענטן קרוב.
 שבעה (שיווע) זיצן - טרויערן (זיצן
 זיבן טעג אין טרויער) נאָך אַ פאַר-
 שטאַרבענעם נאָענטן קרוב.
 ● שטיל זיך אַראָפּגעלאָזט אויף דער
 ערד, אויסגעטאָן די שטיוול און זיך
 אוועקגעזעצט שבעה (ש"ע).
 שבעה טובי העיר (שיווע טוויי
 האָאר) - זיבן אָנגעזענסטע (חשוב-
 סטע) מענטשן פון שטאָט.
 ● געבראַכט די איבעריקע שבעה טובי
 העיר, די פיינסטע בעלי-בתים פון
 שטאָט (ש"ע).
 שבעה מדורי גיהנום (שיווע מע-
 דורי גענעם) - זיבן אָפטיילונגען
 (אָדער שטאָקן) פון גיהנום.
 ● איידער מען טרעט צו צו אַ גביר,
 מוז מען דורכגיין פריער אַלע שבעה
 מדורי גיהנום (ש"ע).
 דער שבעה עשר בתמוז (שי-
 וואָסער בעטאַמען) - זיבעצנטער טאָג
 פון תמוז. רעליגיעזער תענית צוליבן
 איינברעכן די מויער פון ירושלים
 דורך נבוכדנאצר אין יאָר 586 פ"ק
 און דורך טיטוסן אין יאָר 70 נ"ק.

* זיצט מען אזוי שבת-אחים, מען שמועסט און מען שמועסט (נ. מייזל).
 דער שבת בראשית (שאבעס בע-ריישיס) - דער ערשטער שבת נאך סוכות.
 דער שבת הגדול (שאבעס הא-גאדל) - דער „גרויסער שבת“ (פאר פסח).
 דער שבת חזון (שאבעס כאזאן) - דער שבת פאר תשעה באב.
 דער שבת-מברכים (שאבעס-מע-ווארכים) - שבת, ווען מען בענטשט ראש-חודש.
 * עס איז נישט אַוועק קיין שבת-מברכים, ס'זאל נישט קומען צו פארן אַ בויד מיט מאַדנע פאַרשוינען (ש"ע).
 דער שבת נחמו (שאבעס נאכמו) - דער שבת תשעה באב.
 דער שבת צו-נאכטס (שאַבֿייסע-נאכטס) - נאכט נאך שבת.
 דער שבת קודש (שאבעס קוידעש) - הייליקער שבת, דערהויבענער טאָג.
 שבת-קודשדיק (שאבעס-קוידעש-דיק) - הייליק, דערהויבן, פייערלעך.
 * עס האָט זיך אָבער געוונגען האַ-פערדיק און שבת-קודשדיק (זשיטלאָוו-סקי).
 דער שבת שובה (שאבעס שווע) - דער שבת פאר יום כפור.
 דער שבת שירה (שאבעס שירע) - דער שבת, ווען מען ליינט די שירה (וואָס יידן האָבן געוונגען, ווען זיי זענען אַריבערגעגאַנגען דעם ים-סוף (לויט דער ביבל).
 דער שבת שובה (שאבעס טשו-ווע) - זע: שבת שובה.
 שבת דיק (שאבעסדיק) - פייערלעך

שבעל-פה (שעבאלפע) - דער מינד-לעכער, די מינדלעכע. קעגנזאץ: שבכתב.
 * בערדיטשעווסקי שבעל-פה איז געווען פיל גרעסער פון בערדיטשעווסקין שבכתב. (נ. מייזל)
 שבעת ימי המשה (שיוואס יעמיי האַמישטע) - זיבן מאַלצייט-טעג (נאך דער חתונה). זע: שבע ברכות.
 * צו די מאַלצייטן פון שבעת ימי המשה האָט קיינער פון זיי נישט געטאָרט פעלן (י. קאָטיק).
 די שברי-כלי (שיוורע-קילע) - צעבראָכענע כלי, צעבראָכענע זאָך; צעבראָכענער (קראַנקער) מענטש.
 * ער איז פון אייביק אָן געווען אַ שברי-כלי, אַ צעבראָכענער מענטש (א. קאָטיק).
 די שברי-לב (שיוורע-לעוו) - האַרץ-קלעמעניש, האַרץ-ווייטיק.
 * זי איז פון שברי-לב אויסן זינען גע-קומען (א. מ. דיק)
 שברי-לוחות (שיוורע-לוחעס) - מ"א - צעבראָכענע לוחות, ברעקלעך פון די ביבלישע טאָולען, וואָס משה האָט צעבראָכן (לויט דער ביבל).
 די שברת-לב (שיוורעס-האַלעוו) - האַרץ-קלעמעניש, האַרץ-ווייטיק.
 * מען הערט אַ קרעכץ פון שברת-הלב (פּרץ).
 דער שבת - שבתים (שאבעס - שאַבאַסים) - זיבעטער טאָג פון דער וואָך; אַפּרו-טאָג. מאַכן שבת פאר זיך - זיך אַפּוונדערן.
 דאָס שבת-אחים (שעוועס-אַכים) - דאָס אינטימע ברידערלעכע צוזאַמען-לעבן, דאָס זיצן צוזאַמען ווי ברידער; פאַרברידערונג.

● דער אַרענדאַר פון יענער קרעטשמע
שדכנט זיך צו דער יתומה (פרץ).

ש ה ח י נ ו (שעכעיאָנו) - וואָס האָט
אונדז געלעזט דערלעבן; וואָס מיר
האַבן דערלעבט. - אַ ברכה, וואָס
רעליגיעזע יידן מאַכן איבער אַ ניי
גליקלעך געשעעניש, אויפן שוועל
פון אַ יום-טוב, איבער פריש אויפ-
געקומענע פירות.

● די באַרן ווינקען צו אונדז, בעטן
זיך: מאַכט אויף אונדז אַ „שהחינו“
(ש"צ).

מיט ש ה י פ ה י (שיע-פיע) אָפּו-
מען. אָפּפטרן - אָפּקומען מיט וואָס
ס'איז, אָפּפטרן מיט אַ קלייניקייט;
אָפּפטרן מיט אַן אויסרייד.

● קומט ער ווידער אָפּ מיט ש ה י פ ה י,
מיט אַ גלאַז טיי, מיט אַ סוכאַרקל
(ז. שניאור).

ש ה י ו ת (שיעס) מאַכן - זיך פאַרוואַ-
מען, אָפּשלעפּן.

● ער האָט נישט געמאַכט קיין לאַנגע
שהיות און האָט זיך אויפגעזעצט
אויפן שליטן (ש"צ).

ש ה כ ל (שאַקל, שעהאַקל) - אַ ברכה
איבער געטראַנקען און איבער גע-
וויסע מאַכלים.

ש ה כ ל (שאַקל, שעהאַקל) מאַכן -
מאַכן אַ ברכה איבער געטראַנקען
און געוויסע מאַכלים. באַצייכענונג
פון מאַכן אַ כּוּסָה (געבן אַ טרונק
בראָנפן).

ש ו א ו ש ק ר (שאָו וועשעקער) -
פאַרש און ליגן; איין גרויסער ליגן.

● ש ו א ו ש ק ר! ס'איז אַ בלבול (א.
שטיינבאַרג).

(אויפן שטייגער פון שבת); אויף
שבת (פון שבת).

● די מאַמע אָנגעטון אין שבתדיקן פאַ-
ריק און אין אַ נייער ווייסער שירץ
(נאָמבערג).

ש ב ת י (שאַפּסע) - נאָמען פון אַ
מאַנצביל.

ש ב ת י - צ ב י (שאַפּסע-צווי) - נאָמען
פון פאַלשן משיח (אין XVII יאָר-
הונדערט נ"ק).

ד ע ר ש ב ת י - צ ב י נ י ק - ש ב ת י -
צ ב י נ י ק ע ס (שאַפּסע-צוויניק -
שאַפּסע-צוויניקעס) - אָנהענגער פון
פאַלשן משיח שבת-צבי.

ד ע ר ש ג ע ו ן (שיגאַען) זע: שיגעון.

ד ע ר ש ד - ש ד י ם (שעד - שיידיים) -
טייול, „נישט-גוטער“, בייזער גייסט,
לויט דער אַבערגלויבישער פאַרשטע-
לונג. באַצייכענונג פון אַ ווילד קינד.

● ס'איז געקומען צו רייטן אַ שד אויף
אַ בעזעם (פ. הירשביין).

ד ע ר ש ד ן - ש ד ן כ י ם (שידען -
שידוכים) - זע: שידוך.

ד ע ר ש ד כ ן - ש ד כ נ י ם (שאַדכן -
שאַדכאַנים) - פאַרמיטלער, דער וואָס
פירט אויס שידוכים.

● געווען איז ער אַ שדכן, נאָר קיין
שידוך האָט ער נאָך צייט ער לעבט
נישט אויסגעפירט (נאָמבערג).

דאָס שדכנות (שאַדכאַנעס) - פאַר-
מיטלעריי (צווישן חתן-כלה, צווישן
מחותנים), פונקציע פון אַ שדכן, באַ-
לוינונג פאַר אויספירן אַ שידוך.

ש ד כ נ ע ן (שאַדכענען) - פאַרמיטלען,
רעדן אַ שידוך, צוקלויבן אַ חתן אָדער
אַ כלה.

זיך ש ד כ נ ע ן (שאַדכענען) - פאַר-
שלאַגן זיך אַלס חתן אָדער כלה.

● אַ ניגן לעבט און אַ ניגן שטאַרבט, און מען פאַרגעסט אַ ניגון ווי מען פאַרגעסט אַ שוכן-עפר (פרץ).
 דער שולחן (שולחן) - טיש; טיש, אויף וועלכן מען לייענט די תורה.
 דער שולחן-ערוך (שולחן-ארעך) - „געגרייטער טיש“; קאָדעקס; יידישער ריטואַל-קאָדעקס. - זאַמלונג פון רע-ליגיעזע געזעצן צונויפגעשטעלט פון יוסף קאַראַ, געדרוקט אין יאָר 1565
 ● אַז מען זיצט ביים עסן, באַדאַרף מען אָפּהיטן דעם גאַנצן שולחן ערוך פון עטיקעט (ש"ע).
 שולט (שולעט) זיין - הערשן, באַ-הערשן, האָבן מאַכט איבער עמעצן.
 ● עס זאָל אים חלילה קיין עין הרע נושט שולט זיין (ש"ע).
 שולמית (שולאַמיס) - נאַמען פון אַ פרוי (פיגור פון שיר-השירים).
 שום (שום) - קיין; וועלכן ס'איז.
 ● איך האָב געאַרבעט אָן אַ שום אָפּ-האַלט.
 דער שומר - שומרים (שוימער - שאַמרים) - היטער; וועכטער.
 ● יידן שומרים האָבן זיך ביי נאַכט אין די גאַסן אַרומגעדרייט מיט גראַ-בע שטעקנס (ש. אַש).
 דער שומר-הסף - שומר-הסף - (שוימער-האַסאָף - שאַמריי-האַסאָף) - „שוועל-היטער“; טיר-וועכטער; שטוב-היטער.
 ● איך זאָל זיין דער שומר-הסף, איך זאָל זעם מאַטעריאַל באַהאַלטן (א. אייזנבאַך).
 שומר ומציל (שוימער אומאַציל) זיין - אָפּהיטן און באַשיצן (וועגן גאַט גערעדט).
 ● זאָל גאַט שומר ומציל זיין, אַלע

זיך שואל עצה (שויצל אייצע) זיין - זיך באַראַטן, האַלטן (פרעגן) אַן עצה.
 ● ווילסטו זיך שואל עצה זיין - טאָהער מיך אויס (אַפּאַטאַשו).
 שוה-שוה, שוה-שוה, שוה-שוה (שאַווע-בעשאַווע) זיין - זיין פאַר-גלייכט; נישט קריגן זיך; זיין אין פריינדלעכע באַציונגען.
 ● שווער און שוויגער זענען נישט שוה-שוה מיטן איידעם (ש"ע).
 די שוה-כסף; שוה-כסף (שאַ-ווע-קעסעף) - ווערט-זאָך; זאָך, וואָס מען קען לייכט פאַרבייטן אויף געלט.
 ● אַ מין שוה-כסף, וואָס מען קאָן צו יעדער צייט מאַכן פון דעם געלט (ש"ע).
 דער שוחד (שויכעד) - איבערקויף-געלט, כאַבאַר, קאַרופּציע. שוחד-נעמער - כאַבאַרניק.
 דער שוחט - שוחטים (שוי-כעט - שאַכטים) - דער, וואָס קוי-לעט בהמות און עופות לויטן יידישן דין.
 ● דאָרט לויפט אַ שוחט, בלייך ווי די וואַנט, אַ נישט-דערקוילעטער האָן אין דער האַנט (פרץ).
 די שוחט-קע - שוחט-קעס (שוי-כעטקע - שויכעטקעס) - פרוי פון אַ שוחט.
 דער שוטה - שוטים (שויטע - שויטים) - נאַר.
 ● אפילו אין הימל אַליין האָט מען אויך פיינט אַ שוטה (י. י. זינגער).
 דער שוכן-עפר (שויכן-אַפער) - טויטער; דער, וואָס רוט שוין אין דער ערד.

● אַן אָקס האָט אַ לאַנגע צונג און קאָן קיין שופר נישט בלאָזן (ש"ע).

דער שופר של משיח (שויפער שעל מעשיעך) - בלאָזהאַרן, וואָס זאָגט אָן דאָס אַנקומען פונעם אויס-לייזער, אָנזאָג פון דערלייזונג, אָנזאָג פון באַפרייונג.

דער שור הבר (שאָר האַבאַר) - אויעראָקס; לעגענדאַרער גרויסער אָקס, וואָס איז צוגעגרייט אויף שפיין פאַר צדיקים אין גן-עדן, לויט דער רעלי-גיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג.

● טרייסט ער זיך מיט אַ האַפענונג אויף אַ שטיק שור-הבר אויף יענער וועלט (ממ"ס).

די שורה - שורות (שורע-שורעס) - ריי, צייל; פערז.

● זיי זענען בריות אויף צו לייצען צווישן די שורות (ש"ע) צוויי שורות ווייסע ציין בליצן אים אַרויס פון מויל (פרץ).

דער שורוק (שורוק) - העברעיש שריפטצייכן (:), וואָס באַצייכנט דעם וואַקאַל "ו".

(אין דער היינטיקער העברעישער גראַמאַטיק באַצייכנט שורוק דעם וואַקאַל-צייכן ו און קבוץ-דעם וואַקאַל-צייכן :).

דער שורש - שורשים (שורעש - שוראָשים) - וואַרצל; אורשפרונג.

● יעדע זאָך ציט זיך צו איר שורש (פרץ).

דער שושן-פורים (שושן-פורים) - דער אַנדערער טאַג פורים, וואָס איז געפייערט געוואָרן, לויט דער מגילה, אין דער פערסישער הויפט-שטאָט שושן.

"שושנת יעקב" (שווישאַנאַס יאַנ-

ציין קאָן מען זיך אויסברעכן (ש"ע).

דער שומר חינום (שוימער כינעם) - אומזיסטער היטער.

דער שומר ישראל (שוימער ייס-ראַעל) - "היטער פון יידן"; גאָט.

דער שומר שכר (שוימער סאַכער) - באַצאָלטער היטער.

שומרונים (שאַמרוינים) - נאָמען פון פאַלק, וואָס האָט זיך באַזעצט אין די שטעט פון שומרון אין ארץ-ישראל אין דער צייט פון גלות-אשור (VIII יאָרהונדערט פ"ק). אַ גאָר קליינע איבערבלייבעניש פון די שומרונים לעבט היינט אין שכם אין ארץ-ישראל.

שונמית (שונאַמית) - נאָמען פון אַ פרוי.

דער שופט - שופטים (שויפעט - שאַפטים) - ריכטער; פאַלקס-פירער אין דער צייט פון נאָך יהושעס טויט ביז צום קעניג שאול (אַן ערך 1200 ביז 1030 פ"ק).

שופך דמים (שויפעך דאַמים) זיין-פאַריגן בלוט; פאַרצאָפן דאָס בלוט; טיף באַליידיקן.

● צוליב געלט זענען זיי שופך דמים, זענען מבוזה אַ מאַמע מיט קינדער (א. ביק).

דער שופר - שופרות (שויפער - שויפרעס) - בלאָזהאַרן (צו בלאָזן תקיעות ראש השנה און מוצאי יום-כפור ביים דאווענען).

● עס האָט זיך געלאָזט הערן דער ערשטער בלאָז פונעם שופר (ש"ע).

שופר (שויפער) בלאָזן-בלאָזן תקיעות ראש השנה און מוצאי יום-כפור (ביי רעליגיעזע יידן).

דער שטות - שטותים (שטוט - שטוטס) - נאַרישקייט.

די שטותעריי - שטותערייען (שטוטעריי - שטוטערייען) - גרויסע נאַרישקייט.

● עט, שטותעריי, נאַרישקייטן כ' לעבן (ש"ע).

דער שטח - שטחים (שעטעך - שטאַכים) - שטרעקע לאַנד; פלאַך; אָפּשניט.

● ווייט ליגט אויסגעשפרייט דער שטח, ווייט אָן אַן עק (ש. אש). אויפן שטח פון קולטור-ארבעט האָבן מיר אַ סך אויפגעטון.

די שטיא - שטיות (שאַטיע - שאַטיעס) - נאַרישע.

● איך בין אַ שטיא, אַ נאַרישע אינ-דיטשקע (ש"ע).

דער שטר - שטרות (שטאַר - שטאַר-רעס) - דאָקומענט; וועקסל; פאַר-קויף-קאָנטראַקט.

דער שטר-חוב (שטאַר-כיוו) - וועקסל, חוב-דאָקומענט.

● שרייבט ער אַ שטר-חוב אויף טויזנט און איין טאָלער (פרץ).

דער שטר-מכירה (שטאַר-מעכירע) - פאַרקויף-דאָקומענט, קאָנטראַקט.

ש"י עולמות (שיי-אוילאַמעט) - דריי הונדערט צען (ש = 300, י = 10) וועלטן (אויפן הימל), וואָס זענען אַנ-געגרייט פאַר די צדיקים, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג.

דער שיבוש (שיבעש) - קלייניקייט; נישטיקע סומע.

● אַבי צו דערהאַלטן דאָס לעבן מיט אַ שיבוש (ש"ע). פאַרקויפט די היי-זער פאר אַ שיבוש (ש"ע).

קעוו) - „יעקבס ליליע“; „יעקבס רויז“ - רעליגיעז פורים-ליד.

דער שותף - שותפים (שוטעף - שוטפים) - מיטבאַזיצער; מיטבאַטייליקטער.

● האָבן די קרעטשמע צוויי שותפים געהאַלטן (פרץ).

דאָס שותפות (שוטפעס) - מיטבאַ-זיך; מיטבאַטייליקונג; געמיינזאַמקייט, געמיינשאַפטלעכקייט.

שותפות דיק (שותפעסדיק) - גע-מיינזאַם, געמיינשאַפטלעך.

די שותפטע - שותפטעס (שו-טעפטע - שוטעפטעס) - מיטבאַזיצערין; מיטבאַטייליקטע.

שחטן (שעכטן) - קוילען (בהמות, עופות) לויט דער יידישער רעליגיעז-זער פראַצעדור; מאַרדן.

די שחיטה - שחיטות (שכיטע - שכיטעס) - דאָס קוילען (בהמות, עופות) לויט דער יידישער רעליגיעז-זער פראַצעדור; מאַרדן.

די שחיטת-חוץ (שכיטעס - כוץ) - דאָס קוילען (בהמות, עופות) אוי-סער דער שטאָט (אין אַן אַנדערער שטאָט); דאָס אַריינברענגען פלייש פון אַ בהמה, וואָס איז געשחטן געוואָרן אין דער פרעמד.

● ווען נישט שחיטת-חוץ וואָלט ער (דער שוחט) גאָר געלויכטן (פרץ).

שחרית (שאַכריס) - מאַרגן-תפילה, דאָס ערשטע דאווענען אין דער פרי-שבת, יום-טוב און ראש-חודש).

● עס איז נאָך שחרית און דער עולם איז זיך שוין לאַנג צעלאָפן צו זיינע וואַכעדיקע עסקים (ד. פינסקי).

איז ביי אַ שיכור אויף דער צונג
(שפריכוואָרט).
שיכורן, שיכורן (שיקערן) - זיך
באַזויפן, זיך אַנטרונקען מיט אַלקאָ-
האָלישע געטראַנקען; זיך באַרוישן.
דאָס שיכות (שייכעס) - זע: שייכות.
דאָס שיפרות (שיקרעס) באַזויפנקייט;
באַרוישטקייט.
שיכורן (שיקערן) זע: שיכורן.
די שין (שין) - דאָס איין און צוואַנ-
ציקסטע אות (ש) פונעם אַלפֿה-בית.
דער שינוי - שינויים (שינע -
שינויים) - ענדערונג, איבעראַנדער-
שונג.
● מיין בריוו אָפצודרוקן אָן אַ שום
שינוי (פּרין).
דער שינוי מעשה - בראשית
(שינע מייטע-בעריישט) - גרונטיקע
ענדערונג.
● זיינע דעבאַטן אויפן פּאָן פון די
קאַמפן, פון די גער אַנגלענישן, פון
שינוי מעשה-בראשית (נ. מייזל).
שינוי-שם (שינע-שעם) - ענדערונג
פונעם נאָמען.
● דער שינוי-שם האָט באַצייכנט אַ
העכערן עטאַפּ אין דער אַנטוויקלונג
פונעם סעמינאַר (ד"ר ר. מאַהלער).
דער שיעור (שיר) - מאָס; עק;
תלמודישע לעקציע.
● ווונדער אָן אַ שיעור (מאַני לייב).
די וועלט איז גרויס אָן אַ שיעור
(פּרין). דער טאַטע וועט דיך פאַר-
הערן דעם שיעור (נאָמבערג).
דער שיפוע - שיפועים (שיפוע -
שיפואים) - שטיילקייט, שיפיקייט,
דער באַרג-אַראָפּ.

דער שיגעון (שיגאַען) - מאַניע; מאַד-
נער קאַפּריז; משוגעת; איינרעדעניש.
● אַט איז ער גוט, פלוצלונג קומט אים
דער שיגעון און ווערט אַנגעצונדן
(ממ"ס). די גימנאַזיע איז געוואָרן
ביי יידן אַ מין אידעע-פיקס, אַ מין
שיגעון (א. קאַטיק).
דער שידוך - שידוכים (שידעך -
שידוכים) - פאַרבינדונג פון חתן-
כלה.
אַ שידוך (שידעך) טאָן - ווערן
מחוטנים; ווערן חתן-כלה.
● געפּעלט אייך נישט, וועט איר מיט
מיר קיין שידוך נישט טאָן (ש"ע).
שיחיה (שעייכע) - ער זאָל לעבן.
די שיטה - שיטות (שיטע - שי-
טעס) - סיסטעם; מעטאָדע; ריכטונג.
● עס האָבן זיך איינגעשטעלט צוויי
שטראָמען אין דער יידישער ליטעראַ-
טור, צוויי שיטות (נ. מייזל).
שייך (שאיעך, שייך) - באַלאַנגט,
געזער, באַציט זיך.
● שייך צו זאָגן (ז. וויינפער).
דאָס שייכות - שייכותן (שיי-
כעס - שייכעסן) - צוואַמעהאַנג,
באַציונג, פאַרהעלטעניש.
● וואָס פאַר אַ שייכות קאָן האָבן אַ
מלמד מיטן יריד? (ש"ע).
די שירה - שירות (שאַיאַרע -
שאַאַרעס) - גרופּע, קאַמפּאַניע.
● גייען איצט אַזעלכע שירות יידן (נ.
מייזל).
דער שיכור - שיכורים (שי-
כער - שיקורים) - אַנגעטרונקענער,
באַזויפענער; באַרוישטער.
● וואָס ביי אַ ניכטערן אויף דער לונג

באַכעס) - מ"צ - געזאַנגען און לויב-
לידער, לויבגעזאַנגען.

● קאַנסטרוקטיווע קריטיק, וואָס קאָן
מער צונויף קומען ווי די שירים
ותשבחות פון די געשווירענע הורא-
שרייער (א. א. ראַבאָק).

דער שנין שיש (שישי) - זעקסטע עליה
ביים פאַרלייענען די תורה ביים
דאווענען (ביי רעליגיעזע יידן). באַ-
צייכענונג פון אַ פעטן ביסן.

שנין שיש (שישים) - זעכציק.

● ערשטנס האָב איך איבערגעשפּאַנט
ששים (ש"צ).

שנין שיש ריבוא (שישים ריבוי) -
„זעכציק מאָל צען טויזנט“, זעקס
מאָל הונדערט טויזנט.

● ששים ריבוא פרייע שקלאָפן, וועל-
כע טראָגן מער (נישט) קיין קייטן
(יהואש).

שכולה (שעקולאַ) - וואָס זי איז
אין גאַנצן.

● עפנט זיך פאַר זיי אַ וועלט, אַ וועלט
שפּולה ווונדער.

שכולה (שעקולאַ) - וואָס ער איז
אין גאַנצן.

דער שכיב-מרע (שכיו-מערע) -
טויט-קראַנקער; אָפּשטאַרבנדיקער
מענטש.

● וואָרנט איך יוחנן מלמד: היט איך
פאַר אַ קללה, בפרט פון אַ שכיב-מרע
(פּרץ).

שכיה (שכיעך) - אָפט, געוויינלעך.
איז שכיה - טרעפט זיך אָפט.

● די אַנזעצן זענען דאָרט זייער שכיה
(ש"ע). אין אַ לשון-קודש וואָרט איז
שכיה אַ גרייז (פּרץ).

ער האָט נישט געקלעמערט אויף בערג-
שיפועים (נ. מייזל).

דער שיר - שירים (שיר - שי-
רים) - געדיכט, ליד (הויפטזעכלעך
אין העברעיִש).

● ביאָליקס שירים זענען איבערגעזעצט
געוואָרן אויף יידיש.

דער שיר הוללות - שיר
המוללות (שיר-האַמיללעס -

שיר-האַמיללעס) - ערשטע ווערטער
פון געוויסע קאָפיטלעך תהילים. באַ-
צייכענונג פון דער אויפשריפט, וואָס

רעליגיעזע יידן פלעגן אויפהענגען
אויף אַלע פיר ווענט פון צימער פון
אַ קימפעטאָרין (ווי אַ סגולה צו פאַר-
היטן פון שלעכטע גייסטער); באַציי-
כענונג פון אַן אומווערטיקן דאָקו-
מענט.

● ס'איז נישט קיין שיפסקאַרטע, ס'איז
נאָר אַ שיר המעלות. (ש"ע).

שיר השירים (שיר-האַשירים) -
„ליד פון אַלע לידער“, געזאַנג אי-
בער אַלע געזאַנגען; זאַמלונג פון
אַלט-העברעיִשער ליבע-דיכטונג,
ערשטע פון די פינף מגילות אין
תנ"ך, ווערט צוגעשריבן שלמה המלך.
באַצייכענונג פון אַ לויב-געזאַנג, פון
הויכער דיכטונג.

● וועמען לויבן? וועמען זינגען שיר
השירים? (א. שטיינבאַרג).

די שירה (שירע) - געזאַנג, דיכטונג.
שירים (שיראים) - מ"צ - איבער-
פלייבעכץ, רעשטלעך (באַזונדערס
פון אַ מאַלצייט ביי אַ חסידישן רבין).

● גרייט צו כאָפן שירים ביי אים פון
טיש (דובנאַוו).

שירים ותשבחות (שירים וועסיש-
ותשבחות)

דעם שליד אויף דער לינקער האנט
(ש"צ)
 דער של ראש (שעל-ראש) - „פון
 דעם קאפ" - תפילין, וואָס רעליגיעז-
 זע יידן טראָגן אויפן קאָפּ ביים דאָ-
 ווענען אין דער וואָכן.
 דער גרויסער של-ראש האָט זיך אַלע
 מינוט אַראָפּגערוקט צווישן די אויגן.
 (ש"צ)
 שלא פּדרך הטבע (שעלוי קעדע-
 רעך האַטעווע) - קעגן די נאַטורגע-
 זעצן, איבערנאַטירלעך.
 עפעס משונה-ווילד, גאָר שלא פּדרך
 הטבע (ממ"ס).
 שלא לביש (שעלוי לעוואַיעש) - אַבי
 נישט צו פאַרשעמען.
 אויך „שלא לביש", נאָר גאָר אויף אַן
 אַנדער נוסח (פרץ).
 שלא מן הישוב (שעלוי מין האַ-
 יישעווע) - נישט פון דעם לאַנד; נישט
 פון דער באַפעלקערונג.
 אַ מענטש שלא מן הישוב, געקומען
 פון דער פּרעמד.
 שלווה (שאַלווע) - רויקייט, רו, צו-
 פרידנטייט.
 שלוח מנות (שלאַכמאַנעס, שאַלכע-
 מאַנעס) - זע: שלח-מנות.
 שלום (שאַלעם) - נאָמען פון אַ מאַנצ-
 ביל.
 דער שלום (שאַלעם) - פּרידן, רו.
 אויף שלום שטייט די וועלט (שפּריכ-
 וואָרט) שלום געבן, נעמען - זיך באַ-
 גריסן מיט עמעצן, געבן די האַנט.
 שלום (שאַלעם) ווערן - זיך איבער-
 בעטן.
 שלום (שאַלעם) מאַכן - פאַרגלייכן,
 אויסגלייכן אַ מחלוקת (קריגעריי).
 שלום (שאַלעם) שליסן - שליסן פּרידן.

די שכנה (שכינע) - געטלעכע מאַ-
 יעסטעט; געטלעכע הייליקייט.
 ער האָט געזען די שכנה אין איר
 גלאַנץ (פרץ). די שכנה פשוט האָט
 דאָך דענסטמאָל גערוט אויף אים-
 לעכער זאָך (ממ"ס).
 דער שכן - שכנים (שאַכן - שכי-
 נים) - נאָענטער איינוווינער; דער
 וואָס וווינט אַדער געפינט זיך נאָ-
 ענט; לאַקאָטאָר.
 אַ גוטער שכן איז אַ סך בעסער ווי
 אַ ווייטער קרוב (ש. אש).
 שכנא (שאַכנע) - נאָמען פון אַ
 מאַנצביל.
 די שכנה - שכנות - (שכינע -
 שכינעס) - נאָענטע איינוווינערין,
 די וואָס וווינט (אָדער געפינט זיך)
 נאָענט פון אַנדערע; לאַקאָטאָרין.
 איםלעכע שכנה האָט זיך איר ווי-
 קעלע (ש"צ).
 דאָס שכנות (שכינעס) - דאָס וווינען
 נאָענט; נאָענטקייט; דאָס וווינען
 ביי יענעם (געדונגענע וווינונג).
 בעסער איין ווינקעלע אַן אייגנס,
 איידער שלעפּן זיך אין שכנות (ש"צ).
 שכנותדיק (שכינעסדיק) - נאָ-
 ענט, דערנעבן.
 ער איז געקומען פון אַ שכנותדיק
 שטעטל.
 שכנטע - שכנטעס (שאַכנטע -
 שאַכנטעס) - זע: שכנה.
 שכניש (שכיניש) - זע: שכנותדיק.
 דער שליד (שעל-יאַד) - „פון דער
 האַנט". תפילין וואָס רעליגיעזע
 יידן טראָגן אויף דער לינקער האַנט
 ביים דאווענען אין דער וואָכן.
 ער האָט אים איינגעקערעמפּעוועט

דער שלום-בית (שאַלעם-באַיס) -- דאָס פּרילעכע משפּחה לעבן, דאָס האַר-מאַנישע צוזאַמענלעבן.
 ● דער שלום-בית איז אַ ביטל זינגן-דיק, מען קריגט זיך (פּרץ).
 שלום ושלווה (שאַלעם וועשאַל-ווע) -- פּרידן און רו, שטייל און רויק.
 ● פון דעמלט אָן איז ביי די רויטע יידלעך שלום ושלווה, שאַ-שטייל (ש"ע)
 דער שלום-זכר (שאַלעם-זאָכער) -- רעליגיעזע פּייערונג אין ערשטן פּריי-טיקצונאַכטס נאָך דער געבורט פון אַ יינגל.
 ● אויפן שלום זכר אַרבעט אָנגעגרייט, וועט מען עסן, טרינקן, זינגען פאַר פּרייד (גאַלין)
 שלום - לאַהובי-בריוו (שאַלעם-לאַהווי-בריוו) -- פּריינטשאַפט-בריוו.
 ● שרייבן נאָך שלום-לאַהובי-בריוו בין איך אויך נישט אימשטאַנד (פּרץ).
 שלום - עריכס (שאַלעם אַליי-כעם) -- פּרידן צו אייך -- באַגריסונגס-פאַרמולע ביי אַ באַגעגעניש (ביי באַ-געגענען זיך מיט אַ ייד און ביים געבן אים די האַנט); פּסעוודאַנים פון דעם יידישן קלאַסיקער און גרויסן הומאַריסט שלום ראַבינאָוויטש (1859-1916).
 ● שלום עליכם! פון וואַנען קומט דאָס אַ ייד? (ש"ע).
 שלום יאָר (שלומיעל) -- נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 שלום-סעודות (שאַלעשודעס) -- דריטע פּייערלעכע מאַלצייט שבת פאַרנאַכט (ביי רעליגיעזע יידן).
 ● מיר זענען געוועסן אַזוי ווי די חסידים ביים רבין צו שלום-סעודות (דובנאָוו).

שלושים (שלושים) -- דרייסיק, באַ-ציינענונג פון דרייסיק טרויער-טעג נאָך אַ פאַרשטאַרבענעם נאָענטן קרוב.
 ● אַזא דענקמאָל שטעל איך דאָ צו די שלשים פון מיין אומפאַרגעסלעכן פּריינט (מ. טורקאָוו).
 שלח-לך (שלאַך-לעכאַ) -- שיק אַרויס.
 ● „לך-לך" איז בעסער פון „שלח-לך" (בעסער איך גיי אַליין, איידער מען הייטט מיר גיין -- פאַלקסווערטל).
 שלום-מנות (שואַלאַכמאַנעס, שאַלעכעמאַנעס) -- מתנות (זיס געבעקס אדג"ל), וואָס יידן שיקן פורים איינער דעם אַנדערן.
 ● ער האָט שלח-מנות איינגעקויפט: צוויי צוקערלעך מיט בערד (ראָזעט).
 שלי-שלך, שלך-שלי (שעלי-שע-לאַך, שעלאַך שעלי) -- מיינס איז דיינס, דיינס איז מיינס.
 ● דעמאָלט וועלן מענטשן זיין גליקלעך, ווען מען וועט מאַכן אַ מישמאַש: שלי-שלך, שלך-שלי (ש"ע).
 דער שליח-שלוחים (שעליעך -- שלוחים) -- קוריער. מענטש, וואָס ווערט געשיקט; דעלעגירטער.
 דער שליח מיוחד, שלוחים מיוחדים (שעליעך מעיוכעד -- שלוחים מעיוכאָדים) ספעציעלער שליח, ספעציעלער דעלעגאַט
 ● קומט טאַקע אַריין אַ שליח מיוחד פון פּריץ, מען רופט אים אונטער-שלאַגן אַ פעלץ (פּרץ).
 דער שליח-ציבור -- שליח-ציבור (שליעך-ציבער -- שלוחי-ציבער) -- גע-מיינדע-פאַרשטייער, דעלעגירטער (גע-שיקטער) פון דער קהילה; חזן.

צע, איז די קאץ אַ בריה (פּאָלקס-ווערטל).
 דער שלישי (שאַליש) - דער דרי-טער אַרביטער, וואָס אַנטשיידט סכסוכים צווישן צוויי צדדים; פאַר-טרוינגסט מאַן אין אַן אַרביטראַזש.
 ● האָבן זיי אים אויסגעוויילט פאַר אַ שלישי אינעם ערן-געריכט (י. קאָטיק).
 דאָס שלישות (שלישעס) - פונק-ציע פון אַ שלישי; איינלאַג-דאָקומענט, איינגעלייגטע זאָך ביי אַ שלישי.
 ● וועסט מיר געבן דיינס אַ שלישות אויף פינף הונדערט קערבלעך (פרץ).
 אַ שלישי (שאַלי) - אַ סך, אַ גרויסע סומע, אַ הויפּן.
 ● זיין קראַנקהייט האָט אָפּגעקאָסט אַ שלל מיט געלט (י. קאָטיק).
 שרמה (שליממע) - ביבל-פּערסאָנאַזש; נאָמען פון אַ מאַנצביל.
 שרמה מלך (שליממע האַמעלעך) - דער קעניג שלמה.
 דאָס שלמות (שליממעס) - זע: שלימות.
 שרש-סעודות (שאַלעשודעס) - זע: שלוש-סעודות.
 דער שלשול (שילשול) - לויזער מאַגן, אָפּן לייב, דיאַרייע.
 די שלשלת (שאַלשעלעס) - „קייט“ באַצייכענונג פון געוויסע טענער ביים לייצענען די תורה, ביים זינגען.
 ● ער האָט זיך צעלאָזט דער סאַלאַווי מיט אַ שלשלת, מיט אַ דריי (ש"ע).
 די שלשלת היוחסין (שאַלשע-לעס האַיאַכסין) - יחוס-קייט; יחוס-בריוו.
 ● ער איז געווען די קרוין פון דער משפּחה, די ערשטע רינג פון אונדזער שלשלת היוחסין (י. טרונק).

● יואל שטייט צווישן זיי, איז זייער שליח-ציבור (ש. אַש). שטייט אַ שליח-ציבור ביים עמוד און רייסט איין וועלטן (פרץ).
 דאָס שליחות-שליחותן (שליכעס - שליכעסן) - שיקעכץ, גאַנג; מי-סיע; דעלעגאַציע.
 ● זי גייט אין אַ נויטיק שליחות (פרץ). ער האָט זיין שליחות דערפילט.
 שליט "א" (שעליטע) - פאַרקירצונג פון: „שיחיה לאַרץ ימים טובים, אמן“ (שעייכיע לעאויצעך יאָמים טויוים, אָמין) - לעאָז ער האָבן לענגע גוטע יאָרן, אמן.
 די שליטה (שליטע) - הערשאַפט, מאַכט.
 ● ער איז אַ קאַרגער, ער האָט קיין שליטה נישט אויף זיין אייגן געלט (ש. אַש).
 דאָס שלימות (שליממעס) - פול-שטענדיקייט, פולקאָמענהייט.
 ● ער האָט געטאָן זיין אַרבעט מיט שלימות (ש. אַש).
 דער שלימזל - שלימזלס (שלי-מאָל - שלימאָלס) - אומגליק; נישט-געראַטענער; נישט-טויגלעכער.
 ● דער שלימזל פאַרלויפט דעם וועג (ריידאַרט). דאָ בין איך אַ שלימזל, קאָן אַ קאָץ אַ וויידל נישט צובינדן (ש"ע).
 דער שלימזלניק - שלימזלניקעס (שלימעזאָלניק - שלימעזאָלניקעס) - נישט-געראַטענער, נישט-טויגלעכער.
 די שלימזלניצע - שלימזלניצע (שלימעזאָלניצע - שלימעזאָלניצע) - נישט-טויגלעכע.
 ● אַז די בעל-הבית טע איז אַ שלימזלני-

די שמא, שמ'ע - שמות (שיימע - שיימעס) - זע: שמות (שיימעס).
 שמאי (שאמאי, שאמע) - נאמען פון א מאנצביל.
 דער ש מד (שמאד) - אפטריניקייט, דאס בייטן דעם יידישן גלויבן.
 דאס ש מד - שטיק (שמאד-שטיק) - נידערטרעכטיקע האנדלונג; דורכגע-טריבן שפיצל. ער גיט זיך נאך דעם שמד-שטיק - ער גיט נאך דעם יצר-הרע (ז"ד).
 ש מ ד י ש (שמאדיש) - דורכגעטריבן.
 האט סעם שמדיש געענטפערט (אפא-טאשור).
 ש מ ד ן (שמאדן) - אריבערפירן יידן אויף אן אנדערן גלויבן.
 זיך ש מ ד ן (שמאדן) - אפטריניקן, בייטן דעם יידישן גלויבן.
 ש מ ו א ל (שמועל, שמול) - נאמען פון א מאנצביל.
 ש מ ו א ל ה נ ב י א (שמועל האנאווי) - שמואל דער זעער (ביבל-פערסאנאזש).
 די ש מ ו נ ה ע ש ר ה (שועמענערע) - "אכצן" - א תפילה, וואס אנטהאלט אכצן ברכות, וואס רעליגיעזע יידן זאגן שטייענדיקערהייט ביים דאווע-נען.
 צוריק גייט מען נאך ביי שמונה-עשרה (פאלסווערטל).
 די ש מ ו ע ה - ש מ ו ע ו ת (שמוע - שמועס) - הערונג, ידיעה, קלאנג, ווערטיע.
 דאס זענען שקרים, פאלשע שמועות (פרץ).
 דער ש מ ו ע ס - ש מ ו ע ס ן (שמוס - שמוסן; שמועס - שמועסן) - רע-דעכץ געשפרעך.

ש ם (שעם) - ביבל-פערסאנאזש, אור-פאטער פון די סעמיטן, לויט דער טראדיציע.
 דער ש ם - ש מ ו ת (שעם-שיימעס) - נאמען. באצייכענונג פון נאמען פון גאט, פון מלאכים (ביי די יידישע מיסטיקער).
 מיט א ש ם מאכט ער אן א שריפה און פארלעשט זי גלייך מיט א צווייטן ש ם (אנסקי).
 א ש ם (שעם) האבן באקומען - בא-קומען א נאמען, בארימט ווערן.
 ער האט געהאט א ש ם פאר א גוט יינגל (ש"ע).
 דער ש ם - ד ב ר (שעם-דאווער) - פלל-נאמען, באוויסטע זאך (פערזאן).
 אין שטאט איז "באשעפעניש" געווען א ש-דבר, אלע האבן דאס געקאנט (ש"ע).
 דער ש ם - ה ו ו י ה (שעם-האוואיע) - גאטס נאמען "יהוה", וואס רעליגיעזע יידן רעדן נישט ארויס).
 איך רוף אן איין אות נאכן צווייטן, אויסערן שם-הווייה (פרץ).
 דער ש ם - ה מ פ ו ר ש (שעם-האמפוי-רעש) - עכטער נאמען פון גאט (יהוה).
 דער ש ם - ט ו ב (שעם-טאו) - גוטער נאמען.
 בעסער א שם-טוב, איידער אן אבן-טוב (פאלקסווערטל).
 דער ש ם - ר ע (שעם-רא) - שלעכטער נאמען.
 א ש ם - ר ע (שעם-רא) לאזן - מאכן יענעם א שלעכטן נאמען, עמעצן באשמוצן.
 ער לאזט אויף אים א שם-רע, און ער האט פיינט דעם כלל-ישראל (מ"ס).

● נויטיק אן אייגענע שמירה, ווייל מען איז געבליבן אן א מאכט (ו). וויינפער. נישטא קיין מזווה ביי דער טיר, קיין שמירהלע אין פענצ-טער (פרץ).
 דער שמן זית (שעמען-זאיס) - איילבירטן-בוימל.
 שמע ישראל (שועמא ייס-ראצל) - "הער זשע, ייד". ערשטע ווערטער פון א תפילה, וואס רע-ליגיעזע יידן זאגן ביים דאווענען (באקענטעניש פון דער איינציקייט פון גאט); אן אויסגעשריי (ביי פרו-מע יידן), ווען עס טרעפט אן אומ-גליק. אין איין שמע ישראל - אין א גאר קורצער צייט.
 ● מען קלעטערט ארויף אין איין שמע ישראל אויפן העכסטן בוים (ש"ע).
 שמע קולנו (שועמא, קויליי-נו) - "פארנעם אונדזער רוף", א תפילה פון דער שמונה-עשרה. איינ-פאלן א שמע קולנו אין קאפ - איינ-פאלן א משוגעת (אן אידעע-פיקס).
 שמעון (שימען) - ביבל-פערסאנאזש; נאמען פון א מאנצביל.
 שמעיה (שמאי) - נאמען פון א שמען (שעמען) - האבן א נאמען, זיין בארימט (באווסט).
 ● עס האט געשעמט אין דער וועלט (ש"ע).
 שמץ (שעמעץ) - עטוואס, שפור, צייכן.
 ● נישטא אויף מיר קיין שמץ פון קיין שמץ, קיין שפרענקעלע (א. שטיינבארג).
 שמריה, שמריהו (שמאריע) - נאמען פון א מאנצביל.

שמועסן (שמוסן, שמועסן) - רעדן, טענהן.
 ● וויבער זיצן אויף די שוועלן און שמועסן (ש. אש).
 די שמורה (שמורע) - "אפגעזיטע מצה"-מצות, וואס פרומע יידן באקן פון אפגעזיטענעם, טרוקענעם ווייץ.
 שמות (שמאס, שעמאס) - "נעמען" - טיטל פונעם צווייטן חומש-בוך.
 שמות (שיימעס) - מ"צ - אריינגע-פאלענע בלעטער פון רעליגיעזע ספרים. איינצאץ, זע: שמא (שיימע).
 ● די שמות, די צעפאלענע, אפגערי-סענע בלעטער פון ספרים וואלגען זיך אויף דער ערד (בריינין).
 די שמיטה (שמיטע) - רוי-יאָר, שבת-יאָר - דאָס זיבעטע יאָר, ווען (לויט דער ביבל) די פעלדער האָבן גע-דארפט בלייבן פארלאזט, נישט בא-ארבעט און די חובות - געשענקט, מאַראַטאָריום-יאָר. איין מאָל אין אַ שמיטה - איין מאָל אין אַ סך יאָרן, זייער זעלטן.
 ● נאָר ווען טרעפט זיך דאָס? איין מאָל אין אַ שמיטה (ש"ע).
 דער שמיני-עצרת (שמיני-אצערעס, שמינאצערעס) - אַכטער טאָג סוכות.
 דאָס שמינית שבשמינית (שמי-ניס שעבעשמינים) - אַכטל פון אַן אַכטל; זייער אַ קליינער ברוכטייל.
 ● דאָס אַלץ איז נאָר אַ שמינית שבשמינית (ש"ע).
 די שמיצה (שמיצ) - דאָס הערן, דער חוש (די פעיקייט) פון הערן.
 די שמירה - שמירות (שמירע) - שמירעס) - וואָך; פאַרהיטונג; אַמו-לעט ("פאַרהיט-מיטל").

די שעה - שעה - שעה (שאָ - שאָען) -
 זעכציק מינוט, $1/24$ טייל פון אַ מעת-
 לעת.
 ● קוק איך אויפן זייגער, צייל איך
 יעדע שעה (גאַלין).
 די שעה - מוצלחת (שאָ מוצלח-
 כאַס) - גליקלעכע (מוזדיקע) שעה.
 ● זאָל דאָס זיין צו מזל! אין אַ שעה
 מוצלחת (א. שטיינבאַרג).
 דער שטנו (שאַטנעז) - שטאַף,
 געמישט פון וואָל און פלאַקס, וואָס
 איז רעליגיעז פאַרבאַטן. באַצייכע-
 נונג פון אַן אומטויגלעכער זאָך.
 שעה (שאַיע) - נאַמען פון אַ מאַנצביל
 (פאַרקירצונג פון ישעיה).
 דאָס שער-בלאַט (שאַר-בלאַט) -
 טיטל-בלאַט.
 דער שער-דמעות - שער-
 דמעות (שאַאַר-דמאַעס) - שאַאַריי-
 דמאַעס) - טויער פון טרערן, טויער
 פון געוויין.
 ● זיין תפילה דאַרף דאָך אויפהויבן און
 פירן אין שער-דמעות אַריין (פרץ).
 דער שער האשפה - שער-
 האשפה (שאַאַר-האַאַשפע - שאַאַ-
 ריי-האַאַשפע) - טויער פון מיסט.
 ● וואָלגערט זיך דאָ, לא-עליכם, אין
 שער-האשפה (פרץ).
 דער שער-רחמים - שער-
 רחמים (שאַאַר ראַכמים - שאַ-
 אַריי-ראַכמים) - „טויער פון דער-
 באַרעמקייט“, טויער פון הימל. באַ-
 צייכענונג פון אַ תפיסה (בלשון סג-
 נהור גערעדט).
 ● עס וועלן זיך עפענען די טויערן
 פון הימל, די שער-רחמים וועלן זיך
 עפענען ברייט (פרץ). אַ צווייטער

דער שמש - שמשים (שאַמעס -
 שאַמאַסים) - באַדינער (אין בית-
 המדרש, שול, ביים רבין אא"וו).
 ● קיין שמש וועט נישט קלאַפן אין
 שול אַריין (פרץ מאַרקיש).
 שמשון (שימשן) - ביבל-פערסאָנאַזש;
 נאַמען פון אַ מאַנצביל.
 שמשון הגיבור (שימשן האַגי-
 בער) - שמשון דער העלד. איינער
 פון די העלדישע שופטים אין דער
 ביבלישער תקופה.
 ● נאָר פאַלן - ווי שמשון הגיבור (פרוג).
 די שמשטע - שמשטעס (שאַ-
 מעסטע - שאַמעסטעס) - פרוי פון
 אַ שמש.
 די שנה - שנים (שאַנע - שאַנים) -
 יאָר (באַנצט אין איראַנישן זין).
 ● אַזא שנה אויף אים (ריידאַרט).
 דער שני - שנויים (שינע -
 שינויים) - זע: שינוי.
 דער שני למך (שייני לעמילעך) -
 וויצע-קעניג.
 ● דאָס פייגעלע גאַלדפאַרביק גע-
 קליידט - ממש אַ שני למך (לאַג-
 דינסקי).
 דער שני שבשלישי (שייני שע-
 בעשלישי) - משפחה-אַנקערעכץ, אַ
 שטיקל קרוב, ווייטער פריינט.
 ● נישט אַ ווייטער קרוב, נישט קיין
 שני שבשלישי (ש"ע).
 שני אור (שניער, שנייור) - נאַמען
 פון אַ מאַנצביל (פון לאַטיין senior).
 שנית (שייניס, שיינעס) - צווייטנס.
 די ש"ס - ש"סן (שאַס - שאַסן) -
 פאַרקירצונג פון: ששה סדרים (שישאַ
 סעדאַרים) - זעקס אָפטיילונגען פון
 דער משנה (ז"ד). באַצייכענונג פון
 תלמוד, פון אַ תלמוד-עקזעמפלאַר.

זיצט אין שער-רחמים שוין דאָס דריטע יאָר (אָפּאַטשן).
 ש ע ר י - ת פ י ל ה (שאַררי-טפּילע - מ"צ - ,טויערן פון געבעט", טויערן אין הימל צום אויפנעמען די תפּי-לות (לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פּאַרשטעלונג).
 ● זענען די שער-תפילה אַזוי שפעט נאָך פאַרמאַכט ? (פּרץ).
 דער ש ע ת - ה ד ח ק (שאַס-האַדכאַק) - נויט-צייט, שווערע צייט.
 ● אין אַ שעת-הדחק האָס ער זיך גע-ווענדט נאָך הילף.
 דער ש ע ת ה פו ש ר (שאַס-האַקוי-שער) - ריכטיקע צייט, פּאַסיקער מאַמענט.
 ● ער האָט אויסגענוצט דעם שעת-הנושר, די פּאַסיקע צייט (מ. בור-שתי).
 דער ש ע ת - ר צו ן (שאַס-ראַצן) - גוסע (וויליקע) מינוט, גינסטיקע צייט.
 ● אין אַ שעת-רצון איז מען צו אים צוגעשטאַנען (פּרץ).
 " ש פו ן ח מ ת ך " (שפּאָך כאַמאַס-כאַ) - גיס אויס דיין גרימצאָרן" - ערשטע ווערטער פון אַ תפילה פון דער הגדה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן פסח ביים סדר. אויסגיסן אויף עמעצן דעם "שפּוך חמתך" - אויס-גיסן אויף עמעצן דעם גאַנצן צאָרן.
 דאָס ש פ י כ ת - ד מ י ם (שפּיכעס-דאָמים) - בלוט-פאַרגיסונג; שווערע באַליידיקונג; האַרץ-ווייטיק.
 ● דו קענסט דאָך נישט זען קיין שפּיכת-דמים (ש. אַש). אַזא חרפה! ס'איז דאָך שפּיכת-דמים.

ש פ פ (שאַפּל) - נידעריק; קליין; דער-שלאַגן.
 ● איך פּיל זיך שפּל, ווי אַ וואָרעם קליין (גאַלין).
 זיך ש פ פ (שאַפּל) מאַכן - זיך דער-נידעריקן.
 ● פאַר קיינעם נישט רעדן, נישט שפּל זיך מאַכן (י. י. זינגער).
 דאָס ש פ פו ת (שיפּלעס) - דערשלאַגן-קייט, געפּאַלנקייט, נידעריקייט.
 די ש פ ע (שעפע) - איבערפּלוס; אַ סך.
 ● ווו אַ גראַז, אַ זאַנג אַ דאַרע - שיק זיי שפע פון דער כמאַרע (י. פיכ-מאַן).
 ש פ ר ה (שיפרע) - נאָמען פון אַ פרוי.
 די ש ק י ע ה (שקיע) - אונטערגאַנג; זונאונטערגאַנג; זונזעצונג.
 די ש ק י ע ת - ה ח מ ה (שקיעס-האַכאַ-מע) - זונזעצונג, זונאונטערגאַנג.
 ● ער האָט צו טון מיט שקיעת-החמה, ווייסט ווען די זון זעצט זיך (ש"ע).
 דער ש ק פ - ש ק ל י ם (שעקל - שקאַלים) - אַלטע יידישע מטבע, טאַלער. באַצייכענונג פון דעם יאָר-אַפּצאַל פאַר דער ציוניסטישער אָר-גאַניזאַציע.
 דאָס ש ק ל א - ו ט ר י א (שאַקלע-ווע-טאַריע) - פאַרהאַנדלונג, אונטער-האַנדלונג.
 ● נאָך אַ לאַנגן שקלא-וטריא זענען מיר געקומען צו אַ הסכּם.
 דער ש ק ץ (שקאַץ) - שייגען, זע: שקצים.
 ש ק צ י ם (שקאַצים) - מ"צ - איינ-צאַל: שייגען) - נישט-יידישע יינג-לעך (נישט-פּאַסיקער אויסדרוק); באַ-

זיצט אין שער-רחמים שוין דאָס דריטע יאָר (אָפּאַטשן).
 ש ע ר י - ת פ י ל ה (שאַררי-טפּילע - מ"צ - ,טויערן פון געבעט", טויערן אין הימל צום אויפנעמען די תפּי-לות (לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פּאַרשטעלונג).
 ● זענען די שער-תפילה אַזוי שפעט נאָך פאַרמאַכט ? (פּרץ).
 דער ש ע ת - ה ד ח ק (שאַס-האַדכאַק) - נויט-צייט, שווערע צייט.
 ● אין אַ שעת-הדחק האָס ער זיך גע-ווענדט נאָך הילף.
 דער ש ע ת ה פו ש ר (שאַס-האַקוי-שער) - ריכטיקע צייט, פּאַסיקער מאַמענט.
 ● ער האָט אויסגענוצט דעם שעת-הנושר, די פּאַסיקע צייט (מ. בור-שתי).
 דער ש ע ת - ר צו ן (שאַס-ראַצן) - גוסע (וויליקע) מינוט, גינסטיקע צייט.
 ● אין אַ שעת-רצון איז מען צו אים צוגעשטאַנען (פּרץ).
 " ש פו ן ח מ ת ך " (שפּאָך כאַמאַס-כאַ) - גיס אויס דיין גרימצאָרן" - ערשטע ווערטער פון אַ תפילה פון דער הגדה, וואָס רעליגיעזע יידן זאָגן פסח ביים סדר. אויסגיסן אויף עמעצן דעם "שפּוך חמתך" - אויס-גיסן אויף עמעצן דעם גאַנצן צאָרן.
 דאָס ש פ י כ ת - ד מ י ם (שפּיכעס-דאָמים) - בלוט-פאַרגיסונג; שווערע באַליידיקונג; האַרץ-ווייטיק.
 ● דו קענסט דאָך נישט זען קיין שפּיכת-דמים (ש. אַש). אַזא חרפה! ס'איז דאָך שפּיכת-דמים.

● ער לאָזט זיך פונעם שטעטל אַרויס איינגעבויגן, וואָקלדיק ווי אַן אמתער שרוי בצער (פרץ).

ש ר פ "ט (שאַרפֿאַט) - פינף הונדערט ניין און אַכציק (ש=300, ר=200, פ=80, ט=9). באַצייכענונג פון אַ גרויסער סומע.

● קיין שרפֿ"ט איז עס נישט ווערט (פרץ).

ש ר פ "ט א ל פ ים (שאַרפֿאַט אַלאַ-פּים) - גאָר אַ סך טויזנטער; גע-וואָלדיקע סומע.

דער ש ר ין - ש ר צ ים (שערעץ - שראַצים) - רעפּטייל (קריכנדיק באַ-שעפעניש); מיאוסקייט, עקלדיקייט, אומריינקייט.

● שראַצים האָבן מורא פאַר דער זון (א. ביק). איך האַלט אין די הענט נישט קיין מעסערל, נאָר עפעס אַ מיאוסקייט, אַ מיין שרץ (ש"ע).

דער ש ש י (שישי) - זע: שישי.

ש ש ים (שישים) - זע: שישים.

ש ש ים ר ב ו א (שישים ריבוא) - זע: שישים ריבוא.

פון ש ש ת י מ י ב ר א ש י ת (שיי-שעט יעמי בעריישים) - פון זינט די וועלט שטייט.

● זיי לעבן נאָך פון ששת ימי בראשית אָן (ממ"ס).

דער ש ת ד ל ין - ש ת ד ל נ ים (שטאַד-לען - שטאַדלענים) - אינטערוועניענט; פאַרמיטלער; גוט-זאָגער; דעפּוטאַט; דער, וואָס באַמיט זיך פאַר עמעצן.

● צי האָט מען אונדז אויסגעקליבן פאַר שותדלנים, דעפּוטאַטן. (ש"ע).

דאָס ש ת ד ל נ ו ת (שטאַדלענעס) -

צייכענונג פון שטיפערס; פרעכע מענטשן.

● שקצים אין די גרויסע היטלעך פליען באַרג אַראָפּ אויף שדילעך (מאַני לייב).

דער ש ק ר - ש ק ר ים (שעקער, שיי-קער - שקארים) - ליגן.

● ער האַקט דאָרט שקרים אויפן פוד (ש"ע).

דער ש ק ר - ב ל ב ו ל - ש ק ר - ב ל - ב ו ל ים (שעקער-בילבל - שעקער-בילבולים) - גאָר אַ פאַלשע באַשול-דיקונג, אין גאַנצן אויסגעטראַכטע זאָך.

ש ק ר ג מ ו ר (שעקער-גאָמער) - אַ גרויסער ליגן.

● אין אמתן איז דאָס געווען אַ שקר גמור (ש. ציטראָן).

ש ק ר - ו כ ז ב - ש ק ר ים - ו כ ז ב ים (שעקער-וועכאָזעו - שקארים-אוכ-זאָוים) - ליגן און פאַלשקייט; גרויסער ליגן.

● אַ ליגן! ס'איז שקר-וכזב! ער איז נישט קיין אויסוורף (ש"ע).

דער ש ק רן - ש ק ר נ ים (שאַקרען-שאַקראַנים) - ליגנער.

● זיי זענען גרויסע ליגנער, שקרנים גרויסע (פרץ).

1. ש ר ג א (שראָגע) - "ליכט", נאָמען פון אַ מאַנצביל. יידיש: פייוול.

2. האָבן ש ר ג א (שראָגע) - האָבן אַ גאַרנישט, נישט האָבן קיין שום ממשותדיקס.

● ער סטראַשעט און סך-הכל האָט ער שרגא (ב. י. ראָזען).

דער ש ר ו י ב צ ע ר (שאַרע בעצא-אַר) - דער, וואָס איז אין טרויער; פאַר-זאָרגטער מענטש.

ש

● שתיקה! שווייגן איז אַ קלוגע זאָך
(ד. פינסקי). שאַ, שתיקה, עולם!
זייט שטיף, מענטשן. שאַט!
שתיקה פהודאה (שטיקע קע-
הוידאָע) - שווייגן הייסט צושטימען.
● ער רעכנט: שתיקה פהודאה און
שטייט שוין אין מיטן שטוב (פרץ).
שתיקה פהודאה דמיא
(שטיקע קעהוידאָע דאַמיע) - שווייגן
איז גלייך ווי צושטימען.
● שתיקה פהודאה דמיא, און שווייגן
וואָלט געהייסן פשוט אויף זיך אַליין
מקים פסק זיין (א. א. ראַבאָק).

אינטערווענץ; פאַרמיטלונג; דאָס
גוט-זאָגן; באַמינונג.
● דאָס שתדלנות פון פּריוואַטע פּער-
זאָנען האָט נישט געהאַט קיין דער-
פּאָלג (דובנאָוו).
שתיחה (שעטיכע) - זי זאָל לעבן.
● ער זאָל אַריינגיין צו זיין ווייב
שתיחה (ש. אַש).
דער שתי-וערב (שעסי-וואַאיי-
רעוו) - קרייץ.
● איז געווען אויסגעשניטן אין דער
פאַרם פון אַ שתי-וערב (ש. אַש).
שתיקה (שטיקע) - דאָס שווייגן,
שטיף! רואיק!

ש

ישראל (סוינע-ישראל - סאַניי-
ישראל) - יידן-פיינט, אַנטיסעמיט.
● אַזאָ סוף אויף אַלע שונאי-ישראל
(ש"ע).
דער שונא-ציון - שונאי-
ציון (סוינע-ציען - סאַניי-ציען) -
„פיינט פון ציון“, יידן-פיינט.
● אַ ווינטער האָט מען איבערגעלעבט -
אויף שונאי-ציון געזאָגט (פרץ).
די שונאטע - שונאטעס (סוי-
נעטע - סוינעטעס) - פיינט (ווייב-
לעכע פאַרם פון שונא).
דער שטן (סאָטן) - טיילויל, פאַרפי-
רער; שלעכטער מלאך, וואָס פאַר-
פירט דעם מענטשן (לויט דער רע-
ליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג).
● דער שטן מיט זיינע טויזנט אויגן
קוקט פון איין עק ביז דעם צווייטן
(פרץ).

שאו ידיכם (סעו יעדליכעם) -
„הייבט אויף אייערע הענט“; ערשטע
ווערטער פון אַ תפילה, וואָס רעלי-
גיעזע יידן זאָגן ביים זיך וואַשן
צום עסן.
● געוואַשן זיך און אָפּגעזאָגט שאו
ידיכם, זעצן מיר זיך אויס אַרום
טיש (ש"ע)
דער שונא - שונאים (סוינע-סאָ-
נים) - פיינט.
● דער ערגסטער שונא וועט נישט טאָן
דאָס, וואָס אַ מענטש קאָן טאָן זיך
אַליין (ש"ע).
דער שונא-בצע (סוינע-בצע) -
דער, וואָס האָט פיינט צו נעמען
איבערקויף-געלט (שוחד-געלט).
● אַ שונא-בצע איז ער געווען גאָר אַן
אויסטערלישער (פרץ).
דער שונא-ישראל - שונאי-

● זיי האָבן געהאַט שכר-הליכה, מען האָט זיי אָנגעשטאַפּט די קעשענעס מיט ניס (בערדיטשעווסקי).

ש כ ר - ט ר ו ה (סכאַר - טירכע) - באַלוינונג פֿאַר דער מי.

● פֿאַר זיין מי האָט זי אים שכר-טרחה צוגעזאָגט (י. קאָטיק).

ד ע ר ש כ ר - ל י מ ו ד (סכאַר-לימעד) - לערנגעלט, שולגעלט.

● שכר-לימוד פֿאַר זיין קינד צאָלט ער גלייך מיט אַלע (ש"ע).

ד י ש מ ח ה - ש מ ח ת (סימכע - סימכעס) - פרייד; פייערונג (אין דער משפּחה).

● ווער קאָן זיין שמחה פילן, ווער קאָן זיין פרייד פאַרשטיין (מ. ראָזענ-פעלד). זאָל זיין שמחות ביי יידן (ריידאַרט).

ש מ ח ה (סימכע) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

ש מ ח ת - יו ם - טו ן (סימכעס-יאָנ-טעוו) - יום-טובדיקע פרייד, יום-טובדיקע פייערונג.

ש מ ח ת - תו ר ה (סימכעס-טוירע) - דער פריילעכער יום-טוב פון פאַר-ענדיקן דאָט לייענען פון דער תורה (אַ טאַג נאָך סוכות).

ד י ש נ א ה (טינע) - פיינטשאַפט.

● ווער עס זייט שנאה, דער שניידט אומגליק (פאָלקסווערטל).

ד י ש נ א ת - ח י נ ם (סינעס-כינעם) - אומזיסטיקע פיינטשאַפט.

ד י ש נ א ת - צ י ו ן (סינעס-ציען) - „פיינטשאַפט צו ציון“, יידן-פיינט-שאַפט, אַנטיסעמיטיזם.

ד ע ר ש ע י ר - ל ע ז א ז ל (סאָיר-לאַ-זאָל) - אומשולדיק אָפּפער, דער וואָס ליידיט פֿאַר פרעמדע זינד.

ד ע ר ש ט ן ה מ ק ט ר ג (סאָטן האַמע-קאַטרעג) - דער שטן דער באַשול-דיקער, דער בייזער שטן.

● מיטט זיך אַריין דער שטן המקטרג און מאַכט קאָליע אין גאַנצן (ש"ע).

ד י ש י ח ה - ש י ח ת (סיכע - סי-כעס; * סיכאַ - סיכאַט) - שמועס.

ד י ש י ח ת - חו ל י ן (סיכעס-כולין) - וואַכעדיקע רייד, וואַכעדיקער שמו-עס; פלוידעריי.

● שטייען ביידע גאַנץ באַזונדער און זיי שמועסן שיחת-חולין (אַנ-סקי).

ד י ש י ח ת - נ ש י ם (סיכעס-נאָשים) - וויבערישע רייד, וויבערישער שמועס.

● זיי פאַרברענגען די צייט מיט שיחת-נשים (פּרין).

ד י ש י ן (סין) - דאָס איין און צוואַנ-ציקסטע אות פונעם אַלף-בית.

ד י ש י נ א ה (סינע) - זע: שנאה.

דאָס ש כ י ר ו ת (סכירעס) - לוי, באַ-לוינונג, געהאַרט.

● אָנגעבאַטן פופצן הונדערט טאַלער אַ יאָר שכירות (אַפּאַטאַשו).

ד ע ר ש כ ל (סייכל) - אַאַרשטאַנד.

● איטלעכער נאָר האָט שכל פֿאַר זיך (פאָלקסווערטל).

ד ע ר ש כ ל - ה י ש ר (סייכל-האַיאָשער) - געזונטער, קלאָרער פארשטאַנד.

● דער שכל-הישר האָט אפילו געזאָגט פאַרקערט (ש"ע).

ד ע ר ש כ ר (סכאַר) - באַלוינונג, באַ-צאָלונג.

● פֿאַר שווייגן קומט אַמאָל מער שכר, ווי פֿאַר רעדן (פאָלקסווערטל).

ש כ ר ה ל י כ ה (סכאַר האַלי-כע) - באַצאָלונג פֿאַרן גאַנג, באַ-לוינונג פֿאַרן וועג.

XIX יאָרהונדערט) - פאַרפאַסערין פון תחינות פאַר ווייבער; לעגענדאַ-רע געשטאַלט, וואָס העלפט פרויען און קינדער.

קיין שריד ופליט (סאַריד אופאַ-ליט) - קיין איבערבלייבעניש; קיין רעשט און סימן.

● דאָס געהיליך צעיאַגט, קיין שריד ופליט געבליבן (פּרץ).

דער שרף - שרפים (סאַרעף - סראַפּים) - פייערדיקער מלאַך.

די שרן פּה - שרן פּות (סריפעס-סריפעס) - בראַנד, פייער.

שרפּהן, שרפּען (סאַרפּען) - ברענען.

● די פיש זענען צוגעברענט, פאַרשרפּעט (ממ"ס).

דער שררה - שררות (סאַרע - סראַרעס) - האַר, גרויסער פּרין; הויכגעשטעלטע, פּערזענלעכקייט.

● זיצן זאָלסטו אין דער קאַרעטע ווי אַ שררה (ש"ע).

די שררה טע - שררה טעס - סראַרעטע - סראַרעטעס) - האַריני-טע, גרויסע פּריצטע; פּירשטיין.

ששון ושמה (סאַסן וועסימכע) - יובל און פּרייד, גרויסע פּרייד.

● אין שטוב איז ווידער געוואָרן ששון ושמה, גוט אויפן האַרצן (ש"ע).

● כדי אָפּציווענדן די אויפּמערקזאַמ-קייט פון די מַפְלוֹת, געפּינט מען דעם שעיר-לעזאָל דעם ייד (ג. מייזל).

דער שר - שרים (סאַר - סאַרים) - האַר, עלטסטער, פּירשט; מיניסטער; מלאַך.

דער שר-המלכות - שרי-המלכות (סאַר-האַמאַלכעס - סאַרי-האַמאַלכעס) - הויכער קעניגלע-כער באַאַמטער; מיניסטער.

● קומט אַמאָל צו פּאַרן איינער פון די שרי המלכות (פּרץ).

דער שר-המשקים (סאַר-האַמאַש-קיה) - עלטסטער איבער די גע-טראַנקען (אין קעניגלעכן הויף), גע-טראַנק-מייסטער.

דער שר-התורה (סאַר-האַטוירע) - „פּירשט פון דער תּוֹרָה“, גרויסער געלערנטער.

דער שר של גיהנום (סאַר שעל גענעם) - עלטסטער (מלאַך) פון גיהנום.

שרה (סאַרע) - ביבל-פּערסאָנאַזש (אי-גע פון די ביבלישע מוטערס); נאַ-מען פון אַ פּרוי.

שרה בת טובים (סאַרע באַס טויוים) - פּסעוודאַנים פון שרה בת מרדכי פון סאַטאַנאָוו (אַנהויב

זער תהיילימ (טילעם) - פסאלמען, רעליגיעזע דיכטונגען, וואָס ווערן צו-געשריבן דוד המלך.

● תהילים לאָן זאָגן אַלטע יידן (ש"ע). זער תוהו-ובוהו (טויהו-וואוויהו) - כאָאָס.

● אַ תוהו-ובוהו פון ביכער, אויסגעמישט און צעוואָרפן (פּרץ).

דער תוך - תוכות (טאָך - טוי-כעס) - גרונט; אינהאַלט.

● די שפּראַך איז נאָר די פּאַרם, דער תוך מוז זיין די אידעע (פּרץ). זי איז אין תוך אַ ווילע (מ. בורשטין).

תוך-פּדי-דיבור (טאָך - קעדיי-דיבער) - גלייך אויפן אָרט.

● און תוך-פּדי-דיבור פּאַלן אויף זיי פון סטעליע אַראָפּ ווייסע, שניי-ווייטע קישן (פּרץ).

דער תוך-פּל-תוכות (טאָך-קאַל-האַטויכעס) - דער סאַמע טי-פער אינהאַלט.

● דער תוך-פּל-תוכות איז דאָס לעפּן (נאַמבערג).

תוכו רצוף אהבה (טויכו ראַ-צוף אַהאווע) - זיין אינהאַלט איז פול מיט ליבשאַפט.

● אַ ניגון ברענט, טאַקע תוכו רצוף אהבה, אויסגעווייקט איז ער מיט ליבשאַפט (פּרץ).

די תוכה (טויכעכע) - שווערע קללה (פאַרשעלעטונג); שווערע שטראַף.

די תאה - תאות; תאוה - תאות (טייווע - טייוועס) - גלוסטעניש, לוסט; באַגער; ליידן-שאַפט; שטאַרקע זינלעכקייט, גיריקייט. ● געלט איז נישט מער ווי אַ יצר-הרע, אַ תאוה אַזעלכע (ש"ע).

די תבה (טייווע) - זע: תיבה.

די תבואה - תבואות (טווע - טוועס) - קערנער-געוויקסן, פון וועלכע מען באַקומט מעל אויף ברויט, ווי: קאָרן, ווייץ, גערשטן, האַבער אדג"פ.

● אויף שוואַרצער ערד וואַקסט די בעסטע תבואה (בערנשטיין).

די תביעה - תביעות (טויע - טויעס) - מאַנונג, פּאָדערונג.

● דער שופט האָט פּולשטענדיק אָנער-קענט מיין תביעה (א. קאַטיק).

תגיין (טאַגין) - מ"צ - קריינדלעך אויף די אותיות, שריפט-באַפּוצונג (אין אַ ספר-תורה).

● איבערצוגעבן מיט אַלע תגין איט-לעכעס קלייניקייט (בערגלעסאָן).

דער תוהו-ובוהו (טויהו וואוויהו) - זע: תוהו-ובוהו.

דער תהום - תהומען (טעהאָם-טעהאַמען) - אַפּגרונט.

● ער האָט זיך נישט אַראָפּגעלאָזט אין קיין אַפּגרונטן, און תהומען (נ. מיי-זי).

- באַל-פע) - מינדלעכע לערע (תלמוד).
- די תורת-היים (טוירעס-כאים) - תורה פון לעבן, לעבעדיקע לערע.
- נישט דאָס איז תורת-היים! תורה דארף לעבן (פרץ).
- די תורת-משה (טוירעס-מוישע) - די לערע פון משהן (חומש). באַציי-כענונג פון אַ זאָך, וואָס קאָן נישט ווערן אָפגעפרעגט.
- תורת משה ווייסט נישט פון קיין שטראָף אַלס נקמה (פרץ).
- תורת משה אמת (טוירעס-מוישע עמעס) - „די לערע פון משהן איז אמת“, דער ריינער אמת.
- די וויבער מיינען, אַז עס איז תורת משה אמת (ש"ע).
- דער תושב-תושבים (טוישעוו-טוישוים) - שטענדיקער איינוווינער, איינגעזעסענער; היימישער.
- האָט מען טאַקע געטראָפן די שטענ-דיקע תושבים, וועלכע האָבן דאָרט געטאַגט און גענעכטיקט (נ. מיניל).
- די תחבולה - תחבולות (טאַכ-בולע - טאַכבולעס) - מיטל; עצה; צוטראַכטונג, פאָרטל.
- עס העלפן נישט קיין שום תחבולות - די וויינטרויבן וואַקסן צו הויך (ממ"ס).
- דער תחום - תחומים (טכום) - טכומים) - געביט.
- דער יידישער תחום איז ווי אַ קוואַל, וואָס ווערט נישט אויסגעשעפט (ממ"ס).
- דער תחום-המושב (טכום-האָמוי-שעוו) - וויינגעביט. באַצייכענונג פון דעם באַגרענעצטן וויין-געביט פאַר יידן אין צאָרישן רוסלאַנד.
- דאָס יידישע לעבן אין דעם תחום-

- די תוכחה האָט זיך אויסגעגאַסן אויף זיי.
- תוספות (טויספעס) - מ"צ - "צו-גאַבן", זאַמלונג פון קאַמענטאַרן און דערקלערונגען, וואָס רעליגיעזע גע-לערנטע (בעלי-תוספות) האָבן צוגע-געבן צו דער גמרא (אין XII—XIII יאָרהונדערט ג"ק).
- תופס (טויפעס) זיין - באַנעמען, באַגרייפן, פאַרשטיין.
- איידער איך האָב תופס געווען אַ זאָך, איז אָנגעקומען שווערעך (ש"ע).
- די תורה - תורות - (טוירע - טוירעס) - לערע, דאָס לערנען; חומש; הייליקע ספרים.
- לויף, מיין קינד, און לערן תורה (פאָלקסליד).
- תורה וגדולה במקום אחד (טוירע) אגדולע בעמאַקעם עכאָד) - וויסן און גרויסקייט געפאָרט צוזאַ-מען.
- ער איז געווען אַ ייד אַ צאַצקע, תורה וגדולה במקום אחד (ש"ע).
- די תורה כולה (טוירע קולע) - די גאַנצע תורה, די גאַנצע וויסנשאַפט.
- לערן זיי אויס תורה כולה אויף איין פוס (ממ"ס).
- די תורה מן השמים (טוירע מין האַשאַמאַים) - די תורה פון הימל (פון גאָט).
- איך האָב געפילט, אַז עס איז אַפּי-קורסות, אַז ער לייקנט אין תורה מן השמים (בריינין).
- די תורה שבכתב (טוירע שע-ביקסאָוו) - געשריבענע לערע (חומש).
- די תורה שבעל פה (טוירע שע-

תחלואים רעים (טאכלואים ראים) - מ"צ - שלעכטע קראנק-הייטן.

● מען ווייבט אן פאכן מיט די נשמות-עס קומען תחלואים רעים (פרץ).

דער תזנון (טאכנען) - „געבעט“ - א תפילה, וואס רעליגיעזע יידן זאגן ביים דאווענען בלויז אין וואכעדיקע טעג.

● וואלטן די אפיקורסים אנגעוויבן באדיי דאווענען, צו זאגן תחנון, אבי משיח זאל נישט קומען (פרץ).

תחנונים (טאכנונים) - מ"צ - גרויס געבעט; דערבארעמונג.

● איך וויל פאלן צו די פיס, וויינען פאר אים און בעטן אים תחנונים (ממ"ס).

דער תחת (טאכעס) - געזעס.

תחונים (טאכטוינים) - גאטקעס (גאטיעס), אונטערהויזן; הויזן.

תיכף (טייקעף) - גלייך, באַלד; שוין.

תיכף ומיד (טייקעף אומיאד) - גלייך, די מינוט; אן אפהאלט.

● זאָלסט מיר תיכף ומיד אַהער רופן אונדזער שכן (פרץ).

תימן (טיימאָן) - יעמען, אַ לאַנד אין דרום-אַראַביע.

דער תימן - תמימים (טיימאָני - טיימאָנים) - יעמענישער, ייד פון לאַנד תימן.

דער תינוק - תינוקות (טינעק - טינוקעס) - זויגקינד; קליין קינד.

● איז אין הויף אַ תינוק געווען - אַ יינגעלע אַזוינס (פרץ).

תינוקות של בית רבן (טינוי-קעט שעל ביים ראַבאָן) - שול-קינדער.

המושב, אין דעם יידישן שטעטל, איז געווען אַרעם און בלאַס (בריינין).

דער תחום-שבת (טכום-שאַבעס) -

שבת-געביט, שבת-גרענעץ; שטרעקע פון 2000 איילן, וואָס עס איז דער-לויבט, לויט דער יידישער רעליגיע, צו גיין אויסער דער שטאָט אום שבת.

● באַלד דערמאָנט ער זיך, אַז עס מוז שוין זיין אַ תחום-שבת, שטעלט ער זיך אָפּ (פרץ).

תחילת (טכילעס) - אָנהייב, אין אָנ-הייב; צוערשט.

● געווען איז דאָס תחילת ווינטער (ש"ע). תחילת איז דאָס געגאַנגען גאַנץ גוט (ממ"ס).

די תחינה - תחינות (טכינע - טכינעס) - געבעט (צו גאָט); וויי-בעריש געבעט-בוך, זאַמלונג פון תפילות (אין עברי-טייטש), פאַר ווייבער פאַרפאַסט פון שרה בת-טובים (ו"ד).

די תחית-המתים (טכיעס-האַמיי-סים) - ווידערגעבורט, אויפלעבונג; דאָס ווידעראויפלעבן פון טויטע, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאַר-שטעלונג.

● טאַלנע מוז אויפלעבן, טאַלנע מוז אויפשטיין תחית-המתים (ש. אַש).

תחית-העם (טכיעס-האַאַם) - אויפלעבונג פונעם פאָלק, פאַלקס-רע-נעסאַנס.

● ער האָט געגלויבט אין תחית-העם, אין דער אויפלעבונג פון דער יידי-שער קולטור.

דער תחפוני (טאכקעמויני) - גאָ-מען פון אַרעליגיעזן לערנאַנשטאַלט פאַר רבנים און לערער.

לעס - טאכלייסיים) - ציל; צוועק;
 לעבנס-פארזארגונג; לעבנס-צוועק.
 און וואָס איז דער תכלית פון יאָגן
 (א. רייזען). מען דאַרף זען פאַר
 אים אַ תכלית, מאַכן דאָס קינד פאַר
 אַ מענטשן (ש"ע).
 תכלית - ש נ א ה (טאַכלעס-סינע) -
 מיט אויסגעשפראַכענער (פאַרביטע-
 נער) פיינטשאַפט.
 זיי האָבן תכלית-שנאה פיינט געהאַט
 אַזאַ מענטש (ממ"ס).
 דאָס תכלית (טכילעס) - בלויע וואָל,
 הימל-פאַרב; בלויע פאַרב.
 דאָס זילבערנע טייכל זעט אויס ווי
 אַ זילבערנע עטרה צו אַ תלית פון
 צלויען תכלית (ש"ע).
 תכלית - צ י צ יות (טכילעס-ציעעס) -
 מ"צ - בלויע ציציות (וואָס עס
 פלעגן טראָגן די ראַדזינער חסידים).
 תכסיסי - מ ר ח מה (טאַכסיסי-
 מילכאַמע) - מ"צ - קריג-קונסט,
 מלחמה-טאַקטיק.
 מיר זענען ווילדע גיבורים און קע-
 נען תכסיסי-מלחמה (ממ"ס).
 תכריכים - טאַכריכים) - מ"צ -
 מתים-קליידער (ווייסע ליינונטענע
 קליידער פאַר געשטאַרבענע).
 אַ סך האָבן זיך געהאַט אַנגעגרייט
 תכריכים ביים לעבן (י. קאַטיק).
 דער תכשיט - תכשיטים -
 (טאַכשיט - טאַכשיטים) - צירונג;
 ווויל קינד (אין איראַנישן זין).
 קום נאָר אַהער, תכשיט מיינער
 (ש"ע).
 אַ תל (טעל) ווערן - צו גרונט גיין,
 צונישט ווערן, צעשטערט ווערן.

● מען נעמט תינוקות של בית רבן פון
 חדר אַרויס, נישטאָ קיין רבי-געלט
 צו צאָלן (פרץ).
 תיקו (טייקו, טייקע) - בלייבט דער-
 ביי, בלייבט עס אָן אָן ענטפער;
 בלייבט אַ קשיא.
 ● עפעס אַ האַרבע קשיא, אָן אייביקער
 תיקו (פרץ). באַמערקונג: לויט ווי
 אַנדערע מיינען איז „תיקו“ אַ פאַר-
 קירצונג פון: תשבי יתרץ קושיות
 ואבעיות (משבי יעטאָרעץ קושיעס
 וועאַבאיעס) - אליהו וועט פאַרענט-
 פערן די פראַגן.
 דער תיקון - תיקונים (טיקן -
 טיקונים) - אויפריכטונג, אויסבעסע-
 רונג; דערהויבונג; זאַמלונג פון גע-
 וויסע יום-טוב-תפילות.
 ● דעריבער דאַרף יעדע זאָך תיקון...
 יעדע זאָך מוז אויסגעלייזט ווערן
 פון דער פאַרגליווערטקייט (פרץ).
 דער תיקון-טעות (טיקן-טאַעס) -
 גרייזן-אויסבעסערונג.
 דער תיקון-שבועות (טיקן-
 שוועס) - זאַמלונג פון אויסצוגן פון
 תנ"ך און תלמוד, וואָס רעליגיעזע
 יידן זאָגן שבועות ביי נאַכט.
 דער תירוף - תירוצים (טערעץ -
 טוערוצים) - פאַרענטפערונג, אויס-
 רייד.
 ● אויף אַלצדינג קאָן מען געפינען אַ
 תירוץ (ש"ע).
 דער תירוף מספיק (טערעץ
 מאַספיק) - באַפרידיקנדיקע פאַר-
 ענטפערונג.
 ● זיין ענטפער זאָל זיין אַ תירוץ-מס-
 פיק אויף דער פראַגע (ש"ע).
 דער תכלית - תכליתים (טאַכ-

דער תלמוד בבלי (טאלמוד באַווי)
 (לי) - באַביליאַנישער אויטאָריטאַטיווער
 קאָדעקס (פאַר די רעליגיעזע יידן), וואָס
 אַנטהאַלט די לערע פון די אמוראים
 אין בבלי, צוויפּגעשטעלט דורך ר'
 אשי און רבינא אַרום 500 ג"ק.
 דער תלמוד ירושלמי (טאלמוד
 ירושלאַמי) - תלמוד, וואָס אַנטהאַלט
 הויפטזעכלעך די לערע פון די תנאים
 און אמוראים אין ארץ-ישראל, צו-
 נויפּגעשטעלט דורך ר' יוחנן.
 די תלמוד-תורה (טאלמוד-טוי-
 רע) - רעליגיעזע שול פאַר יינגלעך,
 אויסגעהאַלטן דורך דער קהילה.
 דער תלמיד - תלמידים (טאַל-
 מיד - טאַלמידים) - שילער.
 ווי דער רבי, אַזוי דער תלמיד
 (פאַרקטווערטל).
 דער תלמיד-הכם - תלמידי-
 חכמים (טאַלמיד-כאַכעם - טאַל-
 מידי-כאַכאָמים) - געלערנטער (אין
 יידישן וויסן).
 דער תלמיד מובהק - תלמידי-
 מובהקים (טאַלמיד מוועק -
 טאַלמידים מוואָקים) - אויסגע-
 צייכנטער שילער, באַוווּסטער תלמיד.
 אַ תלמיד מובהק, ער האָט ביי אים
 געלערנט אַ שיינע פאַר יאָר (פרק).
 די תלמידה - תלמידות (טאַל-
 מידע - טאַלמידעס) - שילערין.
 דער תם (טאַם) - נאַווער; נישט-
 איבערגעשפיצטער; נאַר.
 אַיך האָב מיך געמאַכט אַ תם, גע-
 קוקט אין דער זייט קלאַמפּערשט
 (ממ"ס).
 תם ונשלם (טאַם ווענישלאַם) - פאַר-

רײנירט ווערן, פאַרוואַנדלט ווערן
 אין אַ הויפּן שטיינער און ערד.
 דאָס גאַנצע פאַרמעגן איז פאַר-
 שווינדן. פון אַלץ איז געוואָרן אַ תל
 (י. קאַטיק).
 אַ תל (טעל) מאַכן - פאַרניכטן; צע-
 שטערן; קאַליע מאַכן; רײנירן.
 מאַכסט מיר אַ תל פון די קליידער
 (י. זינגער).
 תל-אביב (טעל-אויב) - „פּרילינגס-
 באַרג“, נאָמען פון דער גרויסער
 יידישער שטאָט אין ישראל.
 אַ תל-עולם (טעל-אילעם) מאַכן -
 פּולשטענדיק פאַרניכטן (צעשטערן);
 רײנירן; איבערפירן; קאַליע מאַכן.
 איר צעוואַרפט מיין שטוב, מאַכט
 פון מיר אַ תל-עולם (ש"ע). מען
 פירט איבער קינדער, מען מאַכט פון
 זיי אַ תל-עולם (ש"ע).
 די תליה - תליות (טליע - טלי-
 עס) - הענקער-קלאָץ, סלופ צו
 הענגען פאַרברעכער.
 אַז מען דאַרף דעם גנב, נעמט מען
 אים פון דער תליה (ש"ע).
 דער תלין - תלינים (טאַליען -
 טאַליאַנים) - הענקער.
 דער תלין קניפט די פעטליע פאַר
 זיין אייגענעם האַלדז (י. אַקרוטני).
 דער תלמוד (טאַלמוד) - „לערע“,
 די מינדלעכע לערע. דאָס גרויסע רע-
 ליגיעזע געזעצגעבערישע ווערק (נאָך
 דער ביבל), וואָס באַשטייט פון דער
 משנה (געשריבן אין העברעיִש) און
 דער גמרא (געשריבן אין העברעיִש
 און אַראַמיש), געשאַפן פון די תנאים
 און אמוראים, געשלאָסן אין V יאָר-
 הונדערט ג"ק.

ת מ ע ו א ט ע (טאמעוואַטע) - נאַריש, נישט-פאַרשטייענדיק.

● ער מאַכט זיך תמעוואַטע, גלייך וווּ ער פאַרשטייט נישט (ש"ע).

דער ת מ צ י ת (טאַמציס) - קערן, קווינטעסענץ; אינהאַלט.

● איטלעכער האָט געגעבן דעם תמצית, דעם עסענץ פון דער פּאָעזיע (בעל-מחשבות).

ת מ ר (טאַמער) - ביבל-פערסאָנאַזש; נאָמען פון אַ פרוי.

ת מ ר ה (טאַמאַרע) - נאָמען פון אַ פרוי.

דער ת נ א - ת נ א י מ (טאַנע - טאַ-נאָים) - „רערער“. באַצייכענונג פון די יידישע רעליגיעזע געלערנטע, וואָס האָבן געשאַפן די משנה (II-b) יאָרהונדערט נ"ק).

דער ת נ א י - ת נ א י מ (טנאי - טנאים) - באַדינג.

● געמט אַראָפּ אַ מאַס, נאָר מיט אַ תנאי, עס זאָל זיין פאַרטיק אויף פסח (ש"ע).

ת נ א י מ (טנאים) - מ"צ - שריפט-לעכער אָפּמאַך צווישן התן-כלה (פיי רעליגיעזע יידן) קנס-מאָל, פיייערונג ביים פאַרקנסן.

די ת נ ו ע ה - ת נ ו ע ו ת (טנוע - טנועס) - באַוועגונג, זשעסס; הע-ברעישער וואַקאַל.

● ער האָט רעציטירט מיט מימיק, מיט די פּאַסיקע תנועות און שטים-מאָדולאַציע.

ת נ ח ו מ (טאַנכעם) - נאָמען פון אַ מאַנצביל.

ת נ י א ד מ ס י ע ל ר (טאַניע דימ-סאיע לאַך) - דער אויטאָר פון דער בריתא (צוגאַב - משנה) האָט די זעל-

ענדיקט און אָפּגעשלאָסן, פולשטענדיק פאַרענדיקט.

● תם ונשלם די היסטאָריע און פטור (א. שטיינבאַרג).

דער ת מ ו ז (טאַמעז) - דער צענטער חודש אין יאָר (יוני - יולי), לויטן יידישן לוח. תמוז-צייט - די היסטע זומער-צייט.

ס'איז ביי אים תמוז אין קאָפּ - ער איז צעמישט, פון זינען אַראָפּ.

דאָס ת מ ו נ ת - א ו ת (טמונעס-אָס) - אויסזען (צורה). פון אַן אות; גע-שריפט.

● אַ גראַבער יונג, ער קאָן נישט קיין תמונת-אות (י. קאָטיק). ביז אויפן היינטיקן טאַג נישטאַ פון זיי קיין תמונת-אות (מ"ס).

ת מ ו ת נ פ ש י ע מ פ ל ש ת י מ (טאַמוס נאַפשי אים פלישטים) - זאָל איך אומקומען אין איינעם מיט די פּלשתיים. די לעצטע ווערטער פון שמשון הגיבור; לאַזונג פון קאַמף מיטן שונא ביזן לעצטן אָטעם.

● דער גייסט פון „תמות נפשי עם פלשתיים“ האָט ווונדער געשאַפן (ש. אַש).

ת מ י ד (טאַמיד) - שטענדיק; אייביק. ● ער איז אַוועק אויף תמיד, אויף איי-ביק (ש"ע).

דאָס ת מ י מ ו ת (טמימעס) - נאַווי-טעט, פשוטיקייט, אויפריכטיקייט.

● דאָס באַווייזט נאָר דיין תמימות מיט דיין פּראַסטקייט (ש"ע).

ת מ י מ ו ת ד י ק (טמימעסדיק) - נאַווי, פשוט; אויפריכטיק.

● אַלץ איז דאָ פשוט און תמימותדיק ווי אַ קינדערשע טרער (מ. בורשטין).

ביקע מיינונג; שטיצנדיקע אויטאָ-
ריטעט.
 ● זי איז געקומען אלס תניא דמסיע
און פארזיכערט, אז אַזאָ פראַיעקט
איז פאַראַן (פּרָץ).
 תנ"ך (טענאַך, טאַנאַך) - פאַרקירצונג פּון:
תורה, נביאים, כתובים (טוירע, נע-
וויאים, קסוויים) - ביבל, די ביב-
לישע ביכער.
 תנצ"ב"ה - פאַרקירצונג פּון:
תהי נשמתו (נשמתה) צורה בצורו
החיים (טעזי נישמאַטוי (נישמאַטאַ)
צערוראָ ביצראָר האַכאים) - זאַל
זיין (איר) נשמה ווערן פאַרפונדן אין
בונד פון לעבן. אָנגענומענע נאָכ-
שריפט אויף יידישע מצבות.
 ● דורכגעפאַרן פאַרביי אַ גרויסן בית-
עולם מיט אַזויפיל מצבות מיט אַפ-
געריבענע אותיות תנצ"ב"ה (ש"ע).
 דער תענוג - תענוגים (טייניג-
טייניגים) - פאַרגעניגן, גענוס.
 ● דער טאַטע האָט געקוואַלן, געקליבן
תענוג (ש"ע).
 דער תענית - תעניתים (טאַ-
נעס - טאַניסיים) - פאַסט-טאַג,
דאָס פאַסטן.
 ● ער פאַסט תעניתים אַלע מאָנטיק
און דאַנערשטיק (ש"ע).
 דער תענית-ציבור (טאַנעס-
ציבער) - אַלגעמיינער פאַסט-טאַג,
אַ תענית פאַר דער גאַנצער קהילה.
 ● זיי האָבן געלאָזן אויסרופן, אז מאָרגן
איז אַ תענית-ציבור (א. ביק).
 דער תענית-תשובה (טאַנעס-
מענוש) - פאַסט-טאַג ווי אַן אַפקו-
ת פּוס (טאַפעס) - אַרעסטירט, איינ-
געזעצט.

● זיצט ער תפוס אין שעברעשין. (פּרָץ).
 תפוצות - האַרץ (טפּוצעס - האַאָ-
רעץ) - אַלע ערטער פון דער
וועלט.
 תפוצות-ישראל (טפּוצעס-ייסראָאָ-
על) - ערטער, וווּ יידן זענען צע-
שפּרייט; יידישע קהילות אין דער
וועלט.
 ● איז מען זיך נוהג אין תפוצות-ישראל
צו פאַרברענגען די צייט מיט טע-
לעגראַמעס און ווונטש-קאַרטן לייע-
נען (פּרָץ).
 די תפילה - תפילות (טפּילע -
טפּילעס) - געבעט צו גאָט, דאָס
דאווענען (ביי רעליגיעזע יידן).
 ● זי שעפטשעט די תפילה מיט האַרץ
און געפיל (י. אַדלער).
 די תפילה בציבור (טפּילע בעצי-
בער) - דאָס געמיינשאַפטלעכע דאַ-
ווענען, דאָס דאווענען מיט אַ מנין
(ביי רעליגיעזע יידן).
 ● אין דערפער פאַרזייט, אין וועלדער
צעשפּרייט, אַן תורה, אַן תפילה
בציבור (פּרָץ).
 תפילין (טפּילין) - מ"צ - פילאַק-
טעריעס, וועלכע אַנטהאַלטן שטיק-
לעך פאַרמעט מיט אויסזוגן פון דער
ביבל, וואָס רעליגיעזע יידן (מאַנצבילדן
פון 13 יאָר אָן) טראָגן אויפן קאָפּ און
אויף דער לינקער האַנט אין דער
וואַכן ביים דאווענען אין דער פּרי-
1. די תפילה (טפּיסע) - פעיקייט
פון פאַרשטיין, פון באַנעמען אין
לערנען.
 ● היינט דאָס קעפל זיינס, די תפילה
מיין איך, איז אַזעלכעס, וואָס מען
באַדאַרף עס זוכן (ש"ע).

די תקיעה גדולה (טקיע געדי-
לע) — לאנגער שופר-בלאז.

● לייג איך צענויף א האנט ווי א
שופר און בלאז מיר א תקיעה גדולה
(ש"ע).

דאָס תקיעת-כף (טקיעס-קאף) —
פייערלעכער צוזאג דורך געבן די
האנט (פאָרם פון שווערן, פון פאָר-
פעסטיקן צווישן זיך אָן אָפּמאָך לויטן
יידישן רעליגיעזן שטייגער).

● קיין תקיעת-כף וועל איך אייך נישט
געבן, נאָר אזוי אַ האנט (פרץ).

דער תקיף — תקיפים (טאָקעף —
טאָקפים) — מאַכטהאַבער, מעכטי-
קער; שטאַרקער; גיריקער נאָך הער-
שאַפט.

● ער קאָן גאָרנישט אויסקומען מיט די
תקיפים (א. ביק).

דאָס תקיפות (טקיפעס) — מאַכט-
האַבעריי, מעכטיקייט; שטאַרקייט;
כוח; גיריקייט נאָך הערשאַפט; גע-
וואַלד-הערשאַפט.

● פאָדער פון אים מיט תקיפות, מיט
כוח מאָן (אנכי).

די תקנה — תקנות (טאָקאַנע —
טאָקאַנעס) — ניי געזעץ; כלל (קלאַל);
פונקט (פון אַ רעגולאַמין אדג"ל),
פאַראַרדענונג. תקנות — זאַמלונג פון
כללים; סטאַטוט; רעגולאַמין.

● ער זאָל אָנשרייבן די תקנות פון
דער חברה (ראַווינצקי).

1. תרבות (טאַרבעס, *טאַרבוט) —
קולטור, בילדונג; נאָמען פון אַ הע-
ברעישער שול-אַרגאַניזאַציע.

2. תרבות (טאַרבעס) — גוטע אויפ-
פירונג, דרך-אָרץ.

2. די תפיסה — תפיסות (טפיסע-
טפיסעס) — אַרעסט, טורמע; קרי-
מינאַל, געפאַנגעניש.
● ער וועט צערייסן אונדזער קייט,
אונדז פון תפיסה אַרויספירן.

תפל (טאַפל) — זע: טפל.
די תפלה-תפלות (טפילע-טפילעס)
— זע: תפילה.

די תפלה-תפלות (טיפלע —
טיפלעס) — קלויסטער (נישט-פאַסי-
קער אויסדרוק).

די תקומה (טקומע) — אויפריכטונג;
שאַנדהאַפטיקייט.

● האָט דער רוסישער טראָן קיין שום
תקומה נישט געקאָנט האָבן (ד.
פינסקי).

דער תקון — תקונים (טיקן —
טיקונים) — זע: תיקן.

דער תקון-טעות (טיקן-טאַעס) —
זע: תיקן-טעות.

די תקופה — תקופות (טקופע —
טקופעס) — פעריאָד, צייט-אַפּשניט;
עפאַכע.

● מיט „מאָנישן“ הייבט זיך ביי פרצן
אָן אַ נייע תקופה אין זיין שאַפן (נ.
מייזל).

די תקופת-תמוז (טקופעס-טאַמעז) —
תמוז-צייט, הייסע זומער-צייט.

● די זון בראַט, תקופת-תמוז איז דאָס
געווען (בערדיטשעווסקי).

די תקיעה — תקיעות (טקיע —
טקיעס) — בלאָז (פון אַ שופר); גע-
וויסער טאָן ביים שופר-בלאָזן. תקי-
עות — דאָס שופר-בלאָזן ראש-השנה
און מוצאי-יום-כפור (ביי רעליגיעזע
יידן).

(ת=400, ר=200, י=10, ג=3)
 געבאָטן, וואָס זענען, לויטן תלמוד,
 פארפליכטנדיק פאר יידן.
 ת ר ע ו מ ו ת (טארומעס) - מ"צ -
 פרעטענויעס; טענות.
 * ער איז פול מיט תרעומות צו זיך
 און צו מענטשן (נ. מייזיל).
 די, דאָס ת ש ב ו ר ת (טישבורעס) -
 ברוכצאל.
 * ער פלעגט מאַכן ריכטיק די קאָמפלי-
 צירסטע תשבורת-רעכענונגען (בריינין).
 דאָס ת ש ו א ו ת - חן (טשוועס-כיינ) -
 דאָנקבאַרקיט, צופרידנקייט.
 * מיר וועלן אייך מיט תשואות-חן די
 ביכער צוריקגעבן.
 1. די ת ש ו ב ה - ת ש ו ב ו ת (טשו-
 ווע - טשווועס) - ענטפער.
 * איר הערט אַ תשובה? (פרץ).
 2. די ת ש ו ב ה (טשוווע) - אָפקומע-
 ניש פאַר זינד, חרטה אויף די זינד;
 שטראַף ווי אַן אָפקומעניש פאַר
 זינד; דאָס אויסבעטערן דעם פעלער;
 דאָס זיך אומקערן פון שלעכטן וועג.
 תשובה טון - בעטן ביי גאָט פאַר-
 געבונג אויף די זינד; גוט מאַכן, זיך
 אומקערן פון שלעכטן וועג; אָפקומען.
 די ת ש ו ק ה (טשווקע) - גלוסטונג,
 באַגער; שטרעבונג.
 * איך האָב דערצו קיין איבעריקע
 תשוקה נישט געהאַט (אַנ-סקי).
 ת ש ל י כ (טאָשליך, טעשלעך) - וואָרף
 אַוועק. אַ תפילה, וואָס רעליגיעזע
 יידן זאָגן ראש-השנה ביי אַ פליסנדיק
 וואַסער ווי אַ סימבאָל פון רייניקונג
 פון זינד (גלייך ווי די זינד זענען
 אַוועק מיטן וואַסער-שטראַם).

אויף תרבות רעה (טארבעס ראַע) -
 אויפן שלעכטן (זינדיקן) וועג, צו
 שלעכטס; צו זינד.
 דער ת ר ג ו מ (טאָרגעם) - איבערזע-
 צונג. באַצייכענונג פון דער אַראַמי-
 שער איבערזעצונג פון דער ביבלי.
 דער ת ר ג ו מ ה ש ב ע י מ (טאָרגעם
 האַשוויים) - סעפטואַגינטא, גריכישע
 ביבלי-איבערזעצונג, וואָס איז געמאַכט
 געוואָרן, לויט דער יידישער טראַ-
 דיציע, דורך זיבעציק יידישע גע-
 לערנטע פאַר דער ביבליאַטעק אין
 אַלעקסאַנדריע (II יאָרהונדערט פ"ק).
 דאָס ת ר ג ו מ - ל ש ו ן (טאָרגעם-לאַשן) -
 אַראַמיש. באַצייכענונג פון אַן אומ-
 פאַרשטענדלעכער שפראַך (אָדער אַרט
 רעדן), מאַדנע (פאַרשטעלטע) רייד.
 * עפעס רעדן זיי מיר תרגום-לאַשן!
 פאַרשטעלט, גאַרנישט ווי גע-
 וויינטלעך (ש"ע).
 די ת ר ו פ ה - ת ר ו פ ו ת (טרופע -
 טרופעס) - מיטל; הייל-מיטל, רפואה;
 * וועלן די אַלע תרופות העלפן ווי אַ
 טויטן באַנקעס (אַנ-סקי).
 דער ת ר ו ן - ת ר ו צ י מ (טערעץ -
 ט(ער)וצים) * זע: תירוף.
 ת ר ח (טערעך) - ביבלי-פערסאָנאַזש
 (נאָמען פון אברהםס פאָטער). פון
 תרחס צייטן - פון גאָר אַלטע צייטן.
 אַלטער תרח - זידל-וואָרט פאַר אַ
 בייזן אַלטן מענטשן.
 * דאָרט אין קעלער איז פאַראַן אַ בע-
 קעה-אויון פון תרחס צייטן (ש. אַש).
 ת ר י ג מ צ ו ו ת (טאַריאַג וטעריאַג)
 מיצוועס) - זעקס הונדערט דרייצן

ת

יאָר לױטן ייִדישן לוח.

ת ש ר ק - ל ש ו ן (טאַשאַק-לאַשן) -
 דאָס רעדן (אָדער לייענען) פאַרקערט
 (אויף צוריק פון לעצטן אות צום
 ערשטן) ווי די אותיות תשרק זענען
 אויסגעשטעלט אין אַ פאַרקערטר ריי.
 ● היינט ווייסן נישט די שטאַטישע
 קינדער פון תשרק-לשון, דאָס הייסט,
 פון רעדן פאַרקערט (ש"ע).

ת ש ע ה - ב א ב (טישעבאָוו) - ניינטער
 טאָג אין חודש אָב, טרויער-טאָג נאָך
 דער צעשטערונג פון ירושלים אין
 יאָר 586 פ"ק און 70 נ"ק. באַציי-
 כענונג פון טרויער.

● זייער טרויעריק איז געווען, תשעה-
 באב איז געווען אין שטוב (ש"ע).

ת ש ר י (טישרע) - נאָמען פונעם ערשטן
 חודש (סעפטעמבער-אָקטאָבער) פונעם

צוואב

דער אבי-יתומים (אוי-יעסוימים) -- פאָטער פון יתומים, פאַרזאָרגער פון פאַרלָאָזטע, עלנטע קינדער. ער איז אַן אבי-יתומים, ער וועט אונדז נישט פאַרלאָזן (ש"ע).

דער אב-הדרך (אָוואַק-האַדערעך) -- שטיב פון וועג.

איך האָב דעם אב-הדרך פון זיך אַראָפּגעשטיבט (פ. הירשביין).

אַדעם רוצה בקב שלו (אַדעם רוצע בעקאָוו שעלוי) -- אַ מענטש וויל זיין אייגן מייסטל (טעפל).

ער עסט, וואָס די רביצין באַקט... אַדעם רוצה בקב שלו (פרץ).

דער אַדמור (אַדמור) -- פאַרקירצונג פון: אַדוננו, מורנו ורבנו (אַדוינינו מוריינו וועראַביינו) -- אונדזער האַר, אונדזער לערער און אונדזער פירער; מיטל פון אַ גוטן ייד, פון אַ חסידישן צדיק.

דאָס אהבת-ישראל (אַהאַוואַט וואַועס) ייטראַעל) -- ליבשאַפט צו יידן, ליבע צום יידישן פּאָלק.

דאָס אהבת ישראל איז ביי אים גע-ווען אין לשער (פרץ).

דער אוויר, אויר (אָויר) -- לופט, וועטער; שלעכטע לופט.

קומט אַמאָל די צייט, דער אויר ווערט ריין (פרץ).

אוי-רא דאָרעא מהכים (אָווי-רע דעאַרע מאַכקים) -- די לופט פונעם לאַנד מאַכט קלוג.

די אומה ולשון (אומע וועלאַשן) -- "פּאָלק און שפּראַך"; נאַציע.

קיין שום אומה ולשון פאַרמאָגט נישט אַזוי פיל טוביעקטן מיט געלע האַר (ש"ע).

דער אונט (אוינעס) צוואַנג, מוז; דאָס נויטן.

אַן אַ שום אונס, נאָר טאַקע מיט אַן אייגענעם גוטן ווילן (פרץ).

דאָס אור-הים-הויז (אָרכים-הויז) -- הויז מיט נאַכטלעגער פאַר אַרעמע לייט.

אורים-ותומים (אורים-וועטומים וועסומים) "ליכט און אמת". באַציי-כענונג פון דעם ברוסטשילדל, וואָס עס האָט געטראָגן דער כהן גדול און וואָס האָט אים געדינט ווי אַן אַראַקל; נאַמען פון אַ רבניש ווערק און באַציי-לענונג פון זיין מחבר יונתן אייבעשיץ (1764-1690).

די האַנטביכער זענען דאָך אייגנט-לעך די אורים-ותומים פון דעם ביל-דונג-דאַרשטיקן מענטשן (א. א. ראַבאָק). און דער "אורים-ותומים" האָט געזאָגט: -- אמת שיינע מתנות (פרץ).

דער אַח-ל-צרה (אַך-לעצאַרע) -- אַ ברודער, אַ שותף צום אומגליק.

דער אבי-יתומים (אוי-יעסוימים) -- פאָטער פון יתומים, פאַרזאָרגער פון פאַרלָאָזטע, עלנטע קינדער. ער איז אַן אבי-יתומים, ער וועט אונדז נישט פאַרלאָזן (ש"ע).

דער אב-הדרך (אָוואַק-האַדערעך) -- שטיב פון וועג.

איך האָב דעם אב-הדרך פון זיך אַראָפּגעשטיבט (פ. הירשביין).

אַדעם רוצה בקב שלו (אַדעם רוצע בעקאָוו שעלוי) -- אַ מענטש וויל זיין אייגן מייסטל (טעפל).

ער עסט, וואָס די רביצין באַקט... אַדעם רוצה בקב שלו (פרץ).

דער אַדמור (אַדמור) -- פאַרקירצונג פון: אַדוננו, מורנו ורבנו (אַדוינינו מוריינו וועראַביינו) -- אונדזער האַר, אונדזער לערער און אונדזער פירער; מיטל פון אַ גוטן ייד, פון אַ חסידישן צדיק.

דאָס אהבת-ישראל (אַהאַוואַט וואַועס) ייטראַעל) -- ליבשאַפט צו יידן, ליבע צום יידישן פּאָלק.

דאָס אהבת ישראל איז ביי אים גע-ווען אין לשער (פרץ).

דער אוויר, אויר (אָויר) -- לופט, וועטער; שלעכטע לופט.

קומט אַמאָל די צייט, דער אויר ווערט ריין (פרץ).

אלא-מאי (על-ע-מאי, על-א-מאי) -
 נאָר וואָס (דען).
 ● דער אַרענדאַר זייט איר נישט, אלא-
 מאי איר האָט אַן איינרעדעניש
 (פּרץ).
 אַם אַיִן קמח אין תורה (אים
 איין קעמאָך איין טוירע) - אויב
 מען האָט נישט קיין מעל (נישטאָ
 וואָס צו עסן), קאָן מען זיך נישט
 פאַרנעמען מיט לערנען; וווּ עס
 פעלט ברויט, דאָרט פעלט קולטור.
 דער אמת גמור (עמעס גאַמער) -
 פולשטענדיקער אמת, ריינע וואָרהייט.
 אַני הקטן (אַני האַקאַטן) - מיין
 ווייניקייט.
 ● און אויך אַני הקטן בין דאָרט געווען.
 אַנשי-בית (אַנשי-באַיס) - מ"צ -
 שטוב-מענטשן.
 ● אויף די אַנשי-בית אַ פּחד אַנגע-
 פאַלן.
 אַנשי-חיל (אַנשי-כאַיל) - מ"צ -
 העלדישע, טיכטיקע מענטשן, מוטיקע
 לייט.
 אַסור באַכילה (אַסער באַכילע) -
 (ריטועל) פאַרבאָטן צו עסן.
 אַסור בהנאה (אַסער באַנאַע) -
 (ריטועל) פאַרבאָטן צו האָבן דערפון
 אַ גענוס, אַ נוץ.
 ● אַסור באַכילה, אַסור בהנאה - מען
 צעברעכט די פּלים (פּרץ).
 אַצבע אלוהים (עצבאָ עלוהים
 ועלוקים) - אַ פינגער (אַ צייכן) פון
 גאָט.
 ● אַצבע אלוהים! גאָטס השגחה איז
 עס (פּרץ).
 אַרבע רוחות העולם (אַרבע
 רוכעס האַאוילרעם) - פיר עקן (זייטן)
 פון דער וועלט.

● האָבן מיר אין דעם פרט מער ווי
 איין אַח לצרה ביי די כינעזער, ביי
 די גריכן (א. א. ראָבאַק).
 אַח-ד-ה-עם (אַכאָד-האַאַם) - „איינער
 פונעם פאַלק" - פּסעוודאָנים פונעם
 העברעישן שרייבער און דענקער
 אָשר גינזבערג (1856-1927).
 דער אַחור (אַכער) - הינטן, געזעס.
 דער איחוד (איכוד) - פאַרייניקונג;
 נאָמען פון אַ בירגערלעכער ציו-
 ניסטישער אָרגאַניזאַציע.
 אַיוב-בשורה (אינו-בסורע) [פּסו-
 רעו] - שלעכטער אָנוואָג, טרויעריק
 נייט; שלעכטע ידיעה. זע: איוב.
 ● ס'האָט זיך פאַנאָדערגעטראָגן אַ
 שרעקלעכע איוב-בשורה איבערן געטאָ
 (אַנ-סקי).
 אַין יוצא ואין בא (איין יויצע
 וועאיין באַ) - „קיינער גייט נישט
 אַרויס און קיינער קומט נישט אַריין".
 נישטאָ קיין שום באַוועגונג.
 ● אַן אָפּגעלעבט שטעטל: אין יוצא
 ואין באַ (פּרץ).
 אַין לשער ואין לספר (איין
 לעשאַיער וועאיין לעסאַפער) -
 ס'איז זיך גאַרנישט פאַרצושטעלן און
 נישט איבערצודערציילן.
 ● דאָ איז פאַראַן סאַליעס אין לשער
 ואין לספר (פּרץ).
 אַיש ישר (אַיש יאַשער) - אַרענט-
 לעכער, ערלעכער, אויפריכטיקער
 מענטש.
 ● ער איז געווען אַן ערלעכער, אַן איש
 ישר (בערדיטשעווסקי).
 אַיש מכובד (אַיש מעכובעד) -
 אַנגעזעצער, חשובער מענטש.
 ● ער איז אַן איש מכובד אין דער
 גאַנצער שטאָט (פּרץ).

באדקענען) — אונטערזוכן; באצייכענענג
 פון גנבענען (זע דעם ציטאט אין
 הויפטטעקסט).
 ב ה י ס ח - ה ד ע ת (בעהעסעך - האדא-
 אס) — אומגעריכט, אומדערווארטעט.
 אָווינע זאָכן קומען ב ה י ס ח - ה ד ע ת,
 אומגעריכט (פּרץ).
 ב ה ן צ ד ק י (בעהען צידקי) — אויף
 מיין ערנוואָרט.
 געוואָרפן האָט זי זיך אינגאַנצן איינ-
 מאַל, אפשר צוויי מאַל — מער, ב ה ן
 צדקי, נישט (פּרץ).
 ב ה ס כ ם כּוּל ם (בעהעסקעם קולאָם) —
 מיט דער זושטימונג פון אַלע.
 עס איז געפליבן בהסכּם כּוּל ם, מיר
 זאָלן זיך נעמען צו דער אַרבעט.
 דער בּוּר ך בּוּר ה י ם (בוירייעך
 באַרכיט) — אַנטלויפנדיקער, אַנטלאָ-
 פענער; פליכטלינג.
 ער האָט געמוזט ווערן אַ בּוּר ך,
 פשוט הייסט עס, נעמען און אַנטלויפן
 (ש"ע).
 דער בּוּז י - בּוּז י י ם (באָזע -
 בעזויים) — עקלדיקער, געמיינער.
 נידערטרעכטיקער; אומפאַרשעמטער.
 אָבער אַ בּוּז י מוז ער זיין (פּרץ).
 ב ח בּוּר ת א (בעכאוורוסע) — געמיינ-
 זאָם, אין איינעם; קאָלעקטיוו.
 אַ מ י ן שׁוּת פּוּת, בהברותא הייסט עס;
 וואָס גאָט גיט, אַבּי אין איינעם (ש"ע).
 ב ח ז ק ת - ס פּ נ ה (בעכעזקאָס סאַקאָ-
 נע) — אין אַ געפאַר.
 ד י אַטע חרבה איז שטענדיק גע-
 ווען בחזקת-ספּנה (פּרץ).
 ב ח ז ר ה (בעכאָזרע) — (אויף) צוריק.
 דאָס ביכל, וועלכעס אַיך פלעג אים
 אָפּטראָגן בחזרה (ש. ציטראָן).
 ב י ד ר ח נ ה ו מ ל א ה (בעיאָד רע-
 כאָווע אומלייע) — מיט אַ ברייטער
 און פולער האַנט.

נישט פאַרשפּרייטן דאָס ביסל געלט
 אויף ארבע רוחות העולם (פּרץ).
 דאָס א ר י כּוּת (אריכעס) — אויספיר-
 לעכקייט; צעצויגנקייט.
 דערפון שטאַמט דאָס אריכות, די
 צעצויגנקייט.
 ב א ו תּו מ ע מ ד (בעאויסע מיימעד
 ומאַמעד) — אין דער זעלביקער לאַגע;
 אין דער אייגענער פּאָזיציע. אין דער
 אָנווענהייט פון די זעלביקע מענ-
 טשן, אין זעלביקן צוגויפּשטעל.
 געווען באותו מעמד זענען מיר זאָל-
 בעדריט (פּרץ).
 ב א ל כ ס ו ן (באַלאַכסן) — נישט-
 גלייך, קרום; שיף; באַרג-אַראָפּ.
 עפּעס גייט עס היינט אַלץ באַלכסון
 (ממ"ס).
 ב א מּוּנ ה ש ל י (בעעמונע שעלי) —
 אויף מיין באַגלויבטקייט, אויף מיין
 וואָרט.
 ב א מּוּנ ה ש ל י - איר לעבט אין טעות
 ב ג ד י ם ם (בעגאָדים - מ"צ - קליידער;
 מתים-קליידער, תכריכים ז"ד).
 ב ג י ל ו י ; ב ג י ל ו י (בעגילע; בעגאָ-
 לע) — אין דער עפנטלעכקייט, עפנט-
 לעך.
 ער איז אַרויס מיט זיין השכלה
 בגילוי (ש. ציטראָן).
 ב דּוּח ק ג דּוּל (בעדויכעק גאָדל) —
 אין גרויסער נויט, אין אַרעמקייט; מיט
 גרויסער שוועריקייט.
 פּאַרדינט ער, כאָטש בדוחק גדול,
 זיין ברויט (פּרץ).
 ב די די הוּוּה עוּב ד ה (בעדידי
 האָווע אוודע) — מיט מיר איז דאָס
 געשען.
 ב די די הוּוּה עוּב ד ה, מיט מיר אַליין
 האָט דאָס פּאַסירט (ש"ע).
 ב ד ק ע ן, ב ד ק ע נ ע ן ם (באדקען,

● פלעגט איר געבן ביד רחבה ומלאה אויף הויז-פירונג (פרץ).
 דער בית-יעקב (בייס-יאנקעוו) — „יעקבס הויז“, נאָמען פון אַן אַרטאָ-דאָקסישער שול-אַרגאַניזאַציע פאַר מיידלעך.
 בפתב (ביקסאוו) — שריפטלעך.
 ● זיי נעמען זיך נישט מער די מי בכתב אַריינצופרענגען זייער מיינונג (ג. מייזל).
 בלא (בעלוי) — אָן.
 בלאחרטה (בעלוי כאַראַטע) — אָן חרטה, אָן צוריקגאַנג; אָן געדריי.
 ● בעני, בלאחרטה, בלא דריי, אַ גאַנג זאָל זיין אַ גאַנג (ש"ע).
 בלשון יחיד (בעלאָשן יאַכיד) — אין איינצאל.
 בלשון רבים (בעלאָשן ראַבים) — אין מערצאל.
 ● וואָס מאַכט איר? בלשון רבים הייסט עס (פרץ).
 בלתי (בילטי) — אויסער, אַחוץ; ניי-ערט. בלתי-נאָר — בלויז נאָר.
 ● איך האָב נישט אַרויסגעזען גאַרנישט, בלתי איין זאָך האָב איך אַרויסגעזען (ש"ע).
 במהרה בימינו (בימיירע בעיאָ-מיינו) — אין גיכן, נאָך אין אונד-זערע טעג.
 ● איר זאָלט זיך אַרויסקריגן פון דער דאָזיקער בלאַטע במהרה בימנו (ש"ב).
 במחילה גמורה (בימחילע גע-מורע) — מיט פולשטענדיקער פאַר-געבונג.
 ● ער זאָל מוחל זיין במחילה גמורה (אַנסקי).
 דער בן-טובים (בען-טויוויים) — מענטש פון אַ גוטער משפחה, זון פון גוטע עלטערן.

● ער איז אַן ערלעכער ייד, אַ בן-טובים (י. קאָטיק).
 דער בעל-עסקן (באַלאַסקן) — בעלן, אַמאָטאָר אויף עפעס, פאַר-אינטערעסירטער.
 ● מען זוכט אַ בעל-עסקן אויף גבאות מיט ליכט אין אַלע גאַסן (פרץ).
 דער בעל-קריאה (באַל-קריע) — זע: בעל-קורא.
 דער בעל-תביעה — בעלי-תביעות (באַל-טויע — באַלע-טויעס) — פאַדערער, מאָנער; דער וואָס מאָנט געריכטלעך.
 ● דער בעל-תביעה וועט אַרויסזאָגן זיינע תביעות (אַנסקי).
 בפה אחד (בעפע עכאַד) — איין-שטימיק.
 ● מיר זאָלן איצט בפה-אחד, אַלע ווי איינער, פאַרלאַנגען וואָס אונדז קומט.
 בפומבי (בעפומבי) — אין דער עפנט-לעכקייט, עפנטלעך.
 ● באַלד אויפן אָרט, בפומבי (פרץ).
 בקביעות (ביקויעס) — שטענדיק, סטאַביל, אָן איבעררייס.
 ● ער האָט פריער געאַרבעט בקביעות (ש. ציטראָן).
 דער בר-עונשין (באַר-אַנשין) — באַשטאָפּבאַרער (פיליאַריקער).
 ● די קינדער זענען נאָך קיין בר-עונשין נישט (פרץ).
 בראש-גלוי (בעראַש-גאַלע) — עפנטלעך.
 ● נעמט מיך און משפט מיך בראש-גלוי (ש"ע).
 ברבים (בעראַבים) — אין דער עפנט-לעכקייט, עפנטלעך.
 ● געסטראַשעט אַרויסצוגיין ברבים מיט זיין אַנטפלעקונג (ש. ציטראָן).
 ברוח, ברווח (בערעוועך) —

● ער האָט זיך אויסגעכאַט אויף אַ פֿור פאַר דריי גדולים (צערדי-טשעווסקי).

דער גורם - גורמים (גויהעם - גאַרמים) - אורזאך, מאַטיוו.

● דער טעראָר פֿון די דייטשן אין איי-נער פֿון די גורמים, וואָס האָלט דעם עולם אין די ציין (ד"ר רינגעלבלום).

דער גיוס (גיעס, גיוס) - מאַבילי-זירונג.

דער גלגול-מחילות (גילגל-מעכילעס) - אונטערערדישע קאַלע-רונג (וואָס די יידישע טויטע וועלן דורכמאַכן פֿון אנדערע לענדער קיין ארץ-ישראל, לויט דער רעליגיעז-מיסטישער פאַרשטעלונג).

● די מתים פֿון דאַנען וועלן זיך אַהין קייקלען גלגול-מחילות, לעבעזיק צו ווערן (אַנסקי).

די גרוגרת דרבי צדוק (גרוי-גערעס דעראַפי צאָדעק) - פאַר-טריקנטע פייג (פייג, וואָס האָט אויס-געסמאַקטשעט דער אַסקעט רבי צדוק). פאַצייכענונג פֿון אַן אויסגע-דאַרטן, מאַגערן מענטש.

● אַ קליינס, אַ נידעריקס, אַ טרוקנס ווי אַ גרוגרת דרבי צדוק, ווי אַ פייג, הייסט עס (ש"ע).

דער דבר-שקר (וואַר-שעקער) - ליגן.

● אויב ער זאָגט אַ דבר-שקר, זאָל זיך אים שטעלן דאָס מויל אויף אַ זייט (ש"ע).

דברים בגו (דוואַרים בעגיוו) - פאַראַן אַ מיינ אין דעם, עפעס איז אין דעם פאַראַן.

● שטויסט ער זיך אָן, ס'איז דברים בגו (פרץ).

די דוגמא - דוגמאות (דוגמע -

איבערגענוג, מער ווי עס איז נויטיק. ● ער האָט געהאַט פֿרנסה ברווח (א. ביק).

ברחל בתך הקטנה (בעראַכל ביטכאַ האַקטאַנע) אויסרעדן - אויס-רעדן קלאָר די באַדינגונגען, צונויפ-רעדן זיך גענוי וועגן אַלעמען. (דער אויסדרוק שטאַמט דערפֿון, וואָס יעקב האָט, לויט דער ביבל, קלאָר אויסגעדעט מיט לבנען צו אַרבעטן זיבן יאָר פאַר זיין יינגערער טאָכ-טער רחל).

ברי השאפט (בעריעשאַפט) - גע-ראַטנקייט.

בשיכות (בעשייכעס, בעשאַיכעס) - אין צוואַמענהאַנג.

בשם אומרו (בעשעם אַמרוי) - אין נאָמען פֿון דעם, וואָס האָט גע-זאָגט.

● איך וועל אייך זאָגן אַ גלייכווערטל און בשם אומרו דעם פאַרטשעווער רבס (פרץ).

בת-ישראל (פאַס-ייסראַעל) - יידי-שע טאַכטער.

● נישט פאַר קיין שום בת ישראל גע-דאַכט (פרץ).

בתמיה (ביטמיע) - מיט פאַרווונ-דערונג.

● ער שטעלט אָן אַ פנים מיט אַ בתמיה (פרץ).

דער גביר שבגבירים (געוויר-שעבעגווירים) - רייכסטער פֿון די רייכע, גרויסער גביר.

דער גברן - גברנים (גאָורען - גאָווראַנים) - געזונטער, שטאַקער מענטש.

דער גדול - גדולים (גאָדל - געזוילים) - גרויסער, שטאַלצער; באַצייכענונג פֿון אַ גראַשן.

● דוגמאָעס (דוגמעס) - ביישפיל, מוס-טער.
 ● לאָמיר נעמען פון דאָרטן אַזעלכע דוגמאות (א. א. ראָבאָק).
 דוחק (דויכעק) זיין דעם קין (קעץ) - צואיילן די אויסלייזונג, צואיילן דאָס קומען פון משיחן.
 ● דאָס איז דער פרייז פון די, וואָס זענען דוחק דעם קין (א. ביק).
 דוכנען (דוכנען) - בענטשן (מיט דער ברכה פון די כהנים) יום-טוב ביים דאווענען (ביי רעליגיעזע יידן).
 דער דיין אלמנות (דאָיען אַל-מאָנעס) - ריכטער, באַשיצער פון אלמנות; גאָט.
 דער דין שלא בפניו (דאָן שעלוי בעפאָנגאָו) - דער, וואָס אורטיילט אונטער די אויגן.
 ● איך בין ביז אַהער געווען אַ דין שלא בפניו (פרץ).
 דער דרך-הושלום - דרכי-הושלום - (דערעך-האָשאַלעם - דאָרכי-האָשאַלעם) - רוי, פרידלעכ-קייט.
 ● שטיל און רויק אַרום און אַרום, נאָר גאַרנישט, גלאַט אַזוי פון דרך-שלום וועגן (ש"ע).
 די הברה - הברות (האָוואָרע - האָוואָרעס) - אויסשפראַך.
 ● עס איז אָנגענומען געוואָרן די ליט-ווישע אָרטאָגראַפיע און טיילווייז אויך די ליטווישע הברה (א. א. ראָ-באָק). אין אַ שיינעם העברעיִש מיט דער קלינגדיקער ספרדישער הברה (נ. מייזל).
 די הגהה (האָגאָע) - קאָרעקטע, גרייזן אויסצושטעלונג.

● איך האָב אַ שטיק יוגנט פאַרבראַכט אויף הגהה אין רעדאַקציע (ש. ציטראָן).
 דער הדיוט (העדיעט) - פראַסטאַק, גראַבער יונג.
 הדיוט קופץ בראש (העד-יעט קופעץ בעראַש) - דער גראַ-בער יונג שפּרינגט אַרויס דער ערש-טער.
 דער הורג-נפשות (הוירעג-נעפאָ-שעס) - מערדער; בייזער מענטש.
 ● ער איז געווען אַ בייזער ייד, ממש אַ הורג-נפשות.
 הזהר והשמר! (היזאָהער וועהי-שאַמער) - אָפּגעהייט און באַשירעמט זאָלסטו זיין! היט זיך אויס!
 ● הזהר והשמר - טאָמער וועט זיך דערוועגן עמעצער צוצורירן זיך (ש"ע).
 הזרעים בדמעה, ברנה יקצורו (האָזורים בעדימאָ, בע-רינאָ יקצורו) - די, וואָס זייען מיט טרערן, וועלן שניידן מיט געזאָנג.
 ● עס איז פאַרווירקלעכט דאָ די לאַ-זונג: הזרעים בדמעה, ברנה יקצורו - די, וואָס זייען מיט טרערן, שניידן מיט געזאָנג (נ. מייזל).
 היטב (הייטעו) - גוט.
 ● זע איך שוין, אַז עס איז נישט היטב, אַז מען טאָר נישט שווייגן (פרץ).
 היכית מצא? (הייכע-טימצע) - ווי געשיקט זיך עס? ווי איז עס מעגלעך?
 ● וועט איר דאָך פרעגן: היכית-מצא, ווי געשיקט זיך עס? (פרץ).
 די היתר-עסקא (העטער-איסקע, העטעריסקע) - רעליגיעז האַנדל'ס געשריפטס, וואָס דערלויבט צו נע-מען פראַצענט פון אַ הלואה (דורך

ו א נ י ב ת ו כ ם (וואַצני בעסויכאָם) —
און איך צווישן זיי.

ו ג ר ז א ב ע ם כ ב ש (וועגאַר זע-

איינו אים קעוועט) — עס וועט וויי-

נען צוזאַמען אַ וואָלף מיט אַ שאַף.

● עס איז שוין נישט ווייט די צייט

פון דער אידיילע „וגר זאב עם כבש“

דאָס צוזאַמענלעבן פון אַ וואָלף מיט

אַ שעפעלע (נ. מיזייל).

ו י א כ ל ו (וואַינכלו) — „און זיי האָבן

אויפגעגעסן“ און עס איז פאַרשווונדן,

און עס איז פאַרפאַלן.

ו כ ך ה י ה א ו מ ר (וועכאַך וועקאַך)

האַיאָ אוימער) — און אַזוי האָט ער

געזאָגט.

ו כ ך ה י ה מ ו נ ה (וועכאַך וועקאַך)

האַיאָ מינע) — און אַזוי האָט ער

געציילט.

● פון „וכך היה אומר“ ביז „וכך היה

מונה“ פאַלט מען זיבן מאָל כורעים

(ש"ע).

ו ל ם א י נ פ ק א מ י נ ה ? (אולמאי

נאַפקע מינע) — און וואָס איז דער

אונטערשייד?

● ולמאי נפקא מינה? אָפי ער העלפט

(פרץ).

ז ו כ ה ב ג ו ר ך (זויכע בעגוירל)

זיין — האָבן דאָס גליק, באַשערט

זיין; אַרויסציען דאָס געווינס.

● איך ווייס נישט, ווער עס וועט זוכה

זיין בגורל צו באַארבעטן די מאַטער-

יאַלן (ד"ר רינגעלבלום).

ד ע ר ח ו ט ם (כויטעם) — נאָז (פאַרגרע-

סערונגס-אויסדרוק).

ד ע ר ח ו ל ך — חוּלָקִים (כוילעק-

כאַלקים) — קעגנער, מתנגד (ז"ד).

● אויב דער בריסקער רב מיט די

דער היתר-עסקא ווערט דער געלט-
אויסלייזער אַ פיקטיווער שותף צום
געשעפט).

ה נ י - מ י ל י (האַנע-מילע) — ווען איז
דאָס גערעדט געוואָרן.

ה פ ה ש א ס ר , ה פ ה ש ה ת י ר

(האַפע שעאַסער, האַפע שעהיטער) —

דאָס מויל וואָס האָט פארווערט, דאָס

מויל האָט דערלויבט.

● שרייבן מוז מען! הפה שאסר, הפה

שהיתר (פרץ).

ד ע ר ה פ ס ד מ ר ו ב ה (העפסעד מע-

רובע) — גרויסער געלט-שאַךן.

● ביי אַ הפסד מרובה האָט ער אפילו

אויף אַ קדמון גישט געקוקט (פרץ).

ה ר ג ל נ ע ש ה ט ב ע (הערגל נאַסע

טעווע) — געווינהייט ווערט אַ צוויי-

טע) נאַטור.

● מען איז שוין צוגעווינט צו דער

שטאַט, איז טאַקע הרגל נעשה טבע

(פרץ).

ד ע ר ה ר ה ו ר - ע ב י ר ה - ה ר ה ו ר י -

ע ב י ר ה (הירער-אויירע — הירוהיי-

אויירע) — זינדיקער געדאַנק.

● און אַז אַ ייד האָט הרהורי-עבירה

ביים דאווענען (פרץ).

ד י ה ר פ ב ה (האַרקאווע) — פלאַנצן-

קרייצונג.

● וויינט דער גוטער בוים: זיינע

צווייגעלעך זענען אים אַ שאַד! דעם

סוד פון הרפכה ווייסט ער נישט

(פרץ).

ד י ה ש ת נ ה (האַשטאַנע) — אורין.

דאָס ה ת ר ו מ מות (היסרוימעמעס) —

דערהויבונג.

● דער קאַפ איז פאַרוואָרפן אַרויף, די

אויגן צו, אויפן פנים זעט מען

התפעלות מיט התרוממות (ש"ע).

1028), וואָס האָט אַרױסגעגעבן נײַע תקנות (געזעצן), צוגעפאַסט צום לעבן פון די אײראָפּעיִשע יידן.

דער טבור-הארץ (טאָבור-האַץ-רעץ) - ערד-נאַפֿל, צענטער; סאַמע מיט פון דער וועלט.
• אין טבור-הארץ, פונקט אין דער אמתער מיט פון דער וועלט (פרץ).
אַ טיפּה - מן הים (טיפּע מן האַ-יאם) - אַ טראָפּן פון ים.
• אַ טיפּה מן הים קעגן דעם, וואָס שפּעטער איז געווען (פרץ).

יהיה מישיהה (jije mi shejije) - זאָל זײַן ווער עס איז.
• וועלן עס פאַר אײך אַנדערע טון: יהיה מישיהה (פרץ).

דער יין נסך (יאיען נעסעך) - רײטועל פאַרבאַטענער וויין (ביי רע-ליגיעזע יידן).

• ערגער ווי יין נסך - זאָגט ער שטרענג (פרץ).

יפו (יאפע) - אַלטע האַפּן-שטאָט (ביים מיטל־לענדישן ים) אין ישראל.

יצא מדעתו (יאצע מידאַטו) גע-וואָרן - אַראָפּ פון זײַנען.

• דער מענטש איז יצא מדעתו גע-וואָרן, אין מרה-שחורה אַרײַנגעפאַלן (פרץ).

דער יקרן - יקרנים (יאקרען) - יאַקראַנים) - דער וואָס נעמט טײַ-ערע פּרײַזן.

• ער איז געווען אַ יקרן, גענומען צו-טײַער (ש"ע).

דער יריד - ירידן, ירידים (יעריד - יערידן, יערידים; יאריד - יארידן, יארידים) - גרויסער מאַרק

רעשט מחותנים זענען חולקים, מוז ר' יחיאל אויך זײַן אַ חולק. (פרץ).

דער חושים, חושם. (כושעם) - צעהושטער, צעמישטער, נאַר, אײדאַט.

• ער איז פאַר שרעק געוואָרן אין גאַנצן חושם. איר זעט דען נישט, אַז ער איז אַ חושם (ש"ע).

ח'פה (כאַיפּע, כײפּע) - נאַמען פון אַ האַפּן-שטאָט (ביים מיטל־לענדישן ים) אין ישראל.

דאָס חיצוניות □ (כיצויניעס) - אױ-סערלעכקײט; וועלטלעכקײט.

• אַלע האַפּן געהערט דאָס חיצוניות, אײך אײנער האַב געוויסט דעם תּמ-צײַת פון דער זאָך (פרץ).

ד'חליצה (כאַליצע, כליצע) - רע-ליגיעזע צערעמאָניע, וואָס באַפּרײט דעם ברודער פון אַ פאַרשטאַרבּענעם (וואָס האָט נישט אײבערגעלאָזט קײן קינד) פון דער פּליכט חתונה צו האַפּן מיט דער שוועגערין.

דער חלק-פּחלק (כײלעק-קעכײ-לעק) - גלײך אויף גלײך.

• אַז זײ וועלן געפּינען דעם אוצר, וועלן זײ זײך מיט אים צעטיילן אויף דער האַלב, חלק-פּחלק (ש"ע).

ד'חרוזה - חרוזות (כאַרוצע - כאַרוצעס) - קלוגע, פעיקע.

• איז זי אַ גאַנץ קלוגע, אַ חרוזה, אַ מאַנצבילשער קאַפּ אויף איר (ש"ע).

דער חרם דרבנו גרשום (כײ-רעם דעראַבײנו גערשן) - דער שטרענגער פאַרבאַט (געמײנט באַזונ-דערס דעם פאַרבאַט צו האַפּן מער ווי אײן ווייב) פונעם רעליגיעזן גע-לערנטן גרשום מאור הגולה (גערשן מעאַר האַגולע) - גרשום, דאָס פּליכט פון דער דיאַספּאָרע" (960-

כ ח ר ס ה נ ש ב ר (קעכערעס האַניש-
בער) - ווי אַ צעבראַכן שערבל.
● צעבראַכן פּחרס הנשבר (פּרץ).

כ פּ ה מ ר ב ה ה ר י ז ה מ ש ו ב ה
(קאַל האַמאַרבע האַריי זע מעשוּבען)-
וואָס מער, אַלץ בעסער.

כ פּ ה ק ו ד מ ז כ ה (קאַל האַקוידעם
זאַכע) - ווער עס קומט פּריער, דער
געווינט; ווער עס קומט פּריער,
ווערט פּריער באַדינט.

כ פּ ה מ ת ה (קאַל כאַמאַסאַ) - איר
גאַנצער צאַרן.

כ פּ ה ח מ ת ו (קאַל כאַמאַטוי) - זיין
גאַנצער צאַרן.

● ער לָאָזט אויס אויף זיי פּל חמתו,
זיין גאַנץ ביטער האַרץ (ש"ע).

כ פּ ה י ש ר א ל ח ב ר י מ (קאַל ייס-
ראַעל כאַוויירי) - אַלע יידן זענען
פּריינד. נאָמען און לָאָזונג פון דעם
„אַלגעמיינעם יידישן פּאַרבאַנד" אין
פּאַריז. (Alliance Israelite Uni-
wersalle.)

כ פּ ה י ש ר א ל ע ר ב י מ ז ה ב ז ה
(קאַל ייסראַעל אַרייזינג זע באַזע) -
אַלע יידן זענען פּאַראַנטוואַרטלעכע
איינער פאַרן אַנדערן.

כ פּ ה ע ו ר ב ל מ י נ ה ו (קאַל אוירעוו
לעמינייהו) - יעדע קראַ צו איר מיין.

● כ פּ ה ע ו ר ב ל מ י נ ה ו - איטלעכער צו
זיין צעך (ש"ע).

כ פּ ה ת פ ו צ ו ת י ש ר א ל (קאַל טפּו-
צעס ייסראַעל) - אַלע ערטער, וווּ
יידן זענען צעשפּרייט, אַלע יידישע
קהילות.

● מ צ ו נ וועט קומען פון פּל תפוצות
ישראל (פּרץ).

כ פּ ה ק צ י נ (קאַלו קאַל האַ-
קיצין) - שוין אַלץ פּאַרפּאַלן, שוין
גאַר שלעכט; מער נישטאַ קיין
האַפּנונג.

(איין מאַל אַדער עטלעכע מאַל אין
יאָר). באַצייכענונג פון אַ גרויסן טומל,
פון אַ גערודער.

ד ע ר י ת ו ש - י ת ו ש י מ - ש ט ע כ -
פּליג. קאַמאַר. באַצייכענונג פון אַ
געדאַנק, וואָס בויערט אין מוח.

● ד ע ר י ת ו ש, וואָס קראַצט אין מוח
איז גאַר אַ פּייערדיקער רבי (פּרץ).

כ א ו ר (קאַיאָר) - זון-אויפגאַנג, באַגי-
נען; פּרימאַרגן; פּאַרטאַגן: (געשריבן
מערסטנס „קאַיאָר“, ווייל דער העב-
רעישער אָפּשטאַם איז נישט גאַנץ
זיכער).

כ א ח ד ה ר ק י מ (קעאַכאַד האַרייקים) -
ווי איינער פון די פּראַסטאַקעס (גראַ-
בע יונגען).

● ט א ק ע כאחד הרקים זידלט... (פּרץ).

פ ו ז ר י מ (קוררים) - מ"צ - כאַזאַרן.

ד ע ר פ ו ח ה ד י ב ו ר (קויעך האַדי-
בער) - רעדנער-טאַלאַנט.

● ע ס איז זעלטן צו באַגעגענען אַ
מענטשן מיט אַזאַ פּוח הדיבור, מיט
אַזאַ מויל (ש"ע).

ד ע ר פ ו ח ה מ ו ש ך (קויעך האַמוי-
שעך) - צוזוונגס-קראַפט.

● אין זיין דערציילן איז געלעגן אַ
טאַלאַנט, אַ פּוח-המושך, וואָס האַט
צוגעצויגן (ש"ע).

כ ו ל ו מ ו ק ש ה (קולע מוקשע) - אין
גאַנצן (איז ער) געהאַרטעוועט, גע-
שטאַלט; האַרב און שווער.

● אַ מענטש דאַרף צו זיין פּולו מוקשה-
שטאַל און אייזן, כאַטש מויערן
דורכצוברעכן (פּרץ).

כ ו ל ו ש ק ר (קולע שעקער) - אין
גאַנצן ליגן.

● אַלץ וואָס ער זאָגט, איז פּולו שקר,
איין וואָרט גישט אמת.

געווען ראוי אים אויפצונעמען (א).
 גארדין).
 לאו (לאוו) - נישט; רעליגיעזער פאר-
 באַט.
 טאַקע פדאי געווען עובר צו זיין
 אויף אַ לאו (ש"ע).
 לאהדים (לעאַכאָדים) - איינצל-
 (פאַר)קויף, דעטייל-פאַר)קויף.
 דערהאדימניק - לאהדימ
 ניקעס (לעאַכאָדימניק - לאַכאָדימ
 ניקעס) - דעטאַליסט, איינצל-פאַר)
 קויפער.
 די לאהדימניצע - לאהדימ-
 ניצעס (לעאַכאָדימניצע - לאַכאָ-
 דימניצעס) - דעטאַליסטין, איינצל-
 (פאַר)קויפערין.
 דאָס זענען די קונהטעס, די לאהדימ-
 ניצעס (ש"ע).
 להד"מ, להד"ם - פאַרקירצונג פון:
 לא היו דברים מעולם (לוי האָיו
 דוואָרים מעאוילעם) - עס איז
 קיינמאָל נישט געווען, עס האָט זיך
 נישט אָנגעהויבן; נישט געשטויגן, נישט
 געפֿלויגן.
 להד"ם - עס האָט זיך גאַרנישט
 אָנגעהויבן (פּרץ).
 לידי גמר (לידי גמאַר) - צו אַ
 שלום, צו אַ אָפּשלוס, צו פאַרוויק-
 לעכונג.
 די נסיעה איז נישט געקומען לידי-
 גמר (פּרץ).
 די לינה (לינע) - דאָס איבערנעכ-
 טיקן (ביי אַ קראַנקן).
 פון היינט אָן זאָל „לינת-הצדק“ (ז"ד)
 קיין לינה נישט שיקן (פּרץ).
 לצמיתות (ליצמיטעס) - אויף איי-
 ביק, אויף שטענדיק.

זי האָט געזען, אַז עס האָלט שלעכט,
 אַז פֿלו פֿל הקצין (פּרץ).
 פלייקר (קליי-יאָקער) - טייערע
 פֿלי; גרויסער מענטש.
 פליכתיבה (קליי-קסיווע) - שרייב-
 געצייג.
 די פֿליכתיבה פון אקדמות וואָלט
 דערצו נישט געקלעקט (פּרץ).
 דאָס פֿלסיות (קלעליעס) - דאָס
 אַלגעמיינע.
 געזאָגט האָט ער עס אין פֿלסיות,
 אַזוי אין דער וועלט אַריין (פּרץ).
 כמותוב (קעמוי שעקאַסווי) -
 ווי עס שטייט געשריבן.
 זיי זאָלן זיך נעמען צו דער עבודה
 - כמו שכתוב - אַקאַרד-אַרבעט מיט
 נאָרמעס (סטאַווינסקי).
 כצאן בלירועה (קאַצוין בעלע)
 רוע) - ווי שעפּסן אָן אַ פּאַסטער.
 איך בין געפֿליבן כצאן בלירועה
 (פּרץ).
 פקריעת ים-סוף (קעקריעס יאם-
 סוף) - זייער שווער, שווער ווי
 דאָס שפּאַלטן דעם רויטן ים (לויט
 דער ביבלישער דערציילונג).
 די זאָך איז מיר אָנגעקומען גאַר
 שווער, ממש פּקריעת ים-סוף.
 כשלה ברך (קשאַל-בערעך) - וואַקל-
 האַק (שוואַך) אויף די פיס.
 ער איז בטבע אַ פֿשלה-ברך, נאָך אַ
 יאָר וואָלט ער אָן פיס געפֿליבן (פּרץ).
 לא הוכשר דרא (לוי הוכשער
 דאַרע) - די גענעראַציע איז נישט
 דערזאָקטן זעראַן, דער דור איז
 נישט ווערט דערצו.
 לא הוכשר דרא, דער דור איז נישט

דער מדובר (מעדובער) - אַפּרעדעכץ, אָפּמאַך.
 ביי איך איז געווען אזא מדובר (ש. ציטראָן).
 דער מדמיס - מדפיסים (מאַד-פיס - מאַדפיסיס) - דרוקער.
 מה ענין שמיטה אצל ה' סיני (מאַ איניען שמיטע איינעל האַר סינאַ) - וואָס פאַר אַ צוזאַמענהאַנג האָט איינס מיטן אַנדערן? ווי קומט איינס אום אַנדערן?
 וואָס וואָס דאָס פאַר אַ שייכות? מה ענין שמיטה אצל ה' סיני (ש. ציטראָן).
 מודה על האמת (מודע אַל האַ-עמעס) זיין - אָנערקענען די וואַר-הייט.
 איך בין אַפילו מודה על האמת, אַ איך בין די פעסטע שרייבער נישט מקנא (פּרץ).
 דער מורשה - מורשים (מורשע-מורשים) - באַפולמעכטיקטער, פאַר-שטייער.
 זאָלן זיי אויך דורכזען דעם צעטל פון די מורשים (פּרץ).
 דער מושל בכיפה - מושלים בכיפה (מוישל בעכיפע - מויש-לים בעכיפע) - געוועלטיקער איבער אַלע.
 יעדער פון זיי וויל זיין אַ מושל בכיפה (ש. ציטראָן).
 דער מחזף-פנים (מעכוצעף-פאַנעם) - גאַר פּרעכער; זייער פאַר-שייטער.
 מחמד (מאַכמעד) - „ליבלינג“, „גע-ליבטער“. נאָמען פונעם באַגרינדער פון דער מוחלמענישער רעליגיע (איסלאַם) אין VII יאָרהונדערט ג"ק.
 דער מחמד אַנער - מחמד אַנער

מיינע ווערק זאָלן לצמיתות נישט פאַרקויפט ווערן (ש"ע).
 מאַבד עצמו לדעת (מעאַבעד אַצמוי לאַדאַעס) זיין-באַיין זעלבסט-מאַרד, זיך נעמען דאָס לעבן.
 איך זאָל מיך קענען מאַבד עצמו לדעת זיין און אַליין זען, וואָס עס וועט בלייבן, אז עס וועט אַוועק-פאַלן דער קאַפּ (פּרץ).
 מאי כולי האי (מאַי קולע האי) - וואָס באַדייט עס אין גאַנצן, וואָס איז עס אַוועלכעס.
 דאָכט זיך: מאי כולי האי? אַ יידישע זאָך (פּרץ).
 מאין יבוא עזרי? (מעאַין יאַ-ווי עזרי) - פון וואַנען וועט קו-מען מיין הילף?
 מען פרעגט זיך: מאין יבוא עזרי? (ד"ר רינגעלבלום).
 מאנס (מעאַנעס) זיין - צווינגען, גוים; פאַרגעוואַלדיקן.
 זיי האָבן אים געכאַפט, גענויט, פשוט מאנס געווען (פּרץ).
 מבער (מעוואַער) זיין - אויסראַמען, פאַרניכטן; פאַרברענען.
 מבער חמץ (מעוואַער כאַמעץ) זיין - פאַרברענען דעם חמץ; אויס-ראַמען פאַרבאָטענע זאַכן.
 דער מגיה - מגייהם (מאַגיאַ - מאַגיהים) - דורכקוקער, קאַרעקטאָר.
 מגיה (מאַגיאַ) זיין - דורכקוקן, אויס-פעסערן די גרייזן; קאַרעקטע מאַכן.
 איך האָב אַליין מגיה געווען מיינע ביכלעך (ש. ציטראָן).
 מגמה (מעאַמעם) זיין - שטאַמלען, זיך פאַרהיקן.
 איז ער מגמה מיטן לשון (פּרץ).

● (מאכמעדאנער - מאכמעדאנער) -
 אָנהענגער פון איסלאם.
 דער מחמיר שבמחמירים (מאכ-
 מיר שעבעמאכמירים) - דער הארב-
 סטער פון די הארבע, דער סאמע
 שטרענגער.
 ● איז דער צענוואָר אַ מחמיר שבמח-
 מירים, ער טשעפעט זיך צו ווערטער
 (נ. מייזיל).
 אַ מחק (מעכאָק) מאַכן - צוינישט
 מאַכן, צעטרענצאלען.
 ● ער האָט געמאַכט אַ מחק פון דעם
 געלט - צעטרענצאלט (פּרץ).
 מטה-מטה (מאַטע-מאַטע) - נידע-
 ריקער און נידעריקער, אַראָפּ און
 אַראָפּ.
 דער מטיף - מטיפים (מאַטיף -
 מאַטיפים) - פּרעדיקער, וועדער,
 בעל-דרשן.
 ● האָט דער מטיף געטראַכט און צו-
 געטראַכט אַ דרשה אויף וונטיק (פּרץ).
 מכשיל (מאַכשיל) זיין - שטרויכלען,
 מאַכן זינדיקן.
 (זיך) מכשיר (מאַכשיר) זיין - (זיך)
 צוגרייטן.
 ממה נפשך □ (מעמאַנעפּשעך, מע-
 מאַנעשעך) - אויף יעדן פאַל, ווי
 אזוי עס זאָל נישט זיין.
 מליץ (מאַמליץ) זיין - גוט זאָגן,
 פאַרטיידיקן, פאַרעכטיקן.
 מפיו הקדוש (מפיוו האַקאָדעש) -
 פון זיין הייליק מויל.
 ● דאָס האָב איך מפיו חקדוש געהערט
 (פּרץ).
 די מציצה (מעציצע) - דאָס אויסזיגן
 (דאָס בלוט פון אַ ווונד).
 משופרי דשופרי (מעשופריי
 דעשופריי) - פון די סאַמע בעסטע,
 פון די סאַמע שענסטע.

● אויב ער האָט עפעס רעכטס, טאַקע
 משופרי דשופרי (ש. ציטראָן).
 משנה (מעשאַנע) זיין - ענדערן, אי-
 בעראַנדערשן.
 משתין (מאַשטין) זיין - לאָזן אורין.
 די מתנת אלוהים (מאַטנאַס עלוי-
 הים) - געשאַנק פון גאָט; טאַלאַנט.
 ● דאָס איז אַ מתנת אלוהים, מיט וועל-
 כער עס זענען באַשאַנקען גאָר אויס-
 דערוויילטע (ש. ציטראָן).
 דער נואף - נואפים (נויעף -
 נויאַפים) - אויסגעלאַסענער (אין
 עראַטישן זין).
 נוסעי-הצלב (נויסי-האַצלאַוו) -
 קרייצפאַרער, אַנטיילנעמער אין די
 קרייץ-צוגן (XI-XII יאָרהונדערט).
 ● שרעקליכע יידישע רדיפות, וועלכע
 האָבן דערמאַנט אין די טעג פון
 נוסעי-הצלב (ש. ציטראָן).
 דער נחות-דרגא (נע) כוסדאָרגע) -
 מענטש פון דער נידעריקסטער מדרגה,
 (פון דעם נידעריקסטן שטאַפל), גאָר
 פּראָסטער.
 ● קינד און קייט, פון רב ביזן
 קלענסטן נחות-דרגה (פּרץ).
 דער נחית-דרגא (נע) כוסדאָרגע) -
 זע: נחות-דרגא.
 דער נכתב - נכתבים (ניכטעוו -
 ניכטאַווים) - פאַרשריבענער, צוגע-
 שריבענער; רעגיסטרירטער.
 ● אין גיכן איז אַפּראַמאַויטש געוואָרן
 אַ בערדיטשעווער נכתב (ש. ציטראָן).
 נתגלגל (ניסגאַלגל) ווערן - אַרויפ-
 קומען, זיך באַווייזן; פאַרוואַגלט ווערן.
 ● זאָל נתגלגל ווערן דער גרויסער זכות
 (ש"ע).
 נתפרסם (ניספּאַרסעם) ווערן - באַ-

קאנט ווערן, באוויסט ווערן, בארימט ווערן.

● די זאך וואָלט נתפרסם געוואָרן אויף דער וועלט (ש. ציטראָן).

ע-פּי דיני דמלכותא (אַל-פי דיני דעמאלכוסע) - לויטן געזעץ פון דער רעגירונג.

● ע-פּי דיני דמלכותא מוז מען לערן נען רוסיש אין די חדרים (פּרץ).

ע-פּי מעשה שהיה (אַל-פי מיי-סע שעהאַיאָ) - לויט דעם וואָס עס איז געשען.

● מיר איז באַקאנט פון דער פּראַקטיק ע-פּי מעשה שהיה (ש. ציטראָן).

דער צלמניק - צלמניקעס (ציי-לעמניק - ציי-לעמניקעס) - פרומאָק; פרומער קריסט.

די צלמניצע - צלמניצעס (ציי-לעמניצע - ציי-לעמניצעס) - פּר-מאַטשקע; פרומע קריסטין.

● זי איז מיט צמאַל געוואָרן אַ גרויסע און פרומע צלמניצע (בערגלסאָן).

די קריירה (קרייע) - קעלט.

קרישים (קראַשים) - מ"צ - ברעטער. באַצייכענונג פון די ברעטער, מיט וועלכע מען לייגט אויס דעם קבר.

די תיבה (טייווע) - קאַסטן. באַציי-כענונג פון דער שיק (פון דעם קאַסטן). וואָס נח האָט געבויט פאַרן קומען פונעם מבול אויף דער וועלט, לויט דער ביבלישער דער-ציי-לונג.

רשימה

פון די וויכטיקסטע העברע'ישע ווערטער לויט דער אויסשפראך

עדות	איידעס	עובד א	אָוּדע
אבר (איבר)	איווער	אוהב ישראל	אויגעוויסראָעל
איכות	אייכעס	אוהל, אהל	אויגעל
אלמלא רחמים	אייל מאַלע ראַכמים	עובר	איווער זיין
אימה	איימע	עובר-בטל	איווער-באַטל
אימת-מות	איימעס-מאָוועס	עוזר	איווער
אין בריה	איינברירע	עולם	אויצעם
עין-הרע	איינהאַרע (נעהאַרע)	עולם-הבא	אויצעם-האַבע
אין-סוף	איינסאָף	עולם-הזה	אויצעם-האַזע
עסק	אייסעק	אומר ועשה	אוימער וועאויסע
עצה	אייצע	עונג-שבת	אוינעג-שאַבעס
עירוב	אירעווי	אותות ומופתים	אויסעס אומאַפּסיים
אשלהבה	איישלאָווע	עוסק	אויסעק (זיין)
אשת איש	איישעט-איש	אופן	אויפן
אשת חיל	איישעט-כאַיל	אוצר	אויצער
עילוי (עלוי)	אילע	עוקר	אויקער (זיין)
אם פן	אימקיין	אורה	אוירעך
עינויים	אינוים	עושר	אוישער
ענין	איניען	אומברחמנותדיק	אומבעראַכמאַנעסדיק
איסר	איסער (נאָמען)	אומחן	אומכיין
איסור	איסער (פאַרבאָט)	אומה	אומע
אסרו-חג	איסרעכאַג	אומות העולם	אומעס האָאויצעם
עיפוש	איפעש	אומנות	אומנעס
עיקר	איקער	ונתנה-תוקף	אונסאַנע-טויקעף
איר	איר (חודש)	אוריאל	אוריעל
אשה	אישע	עיבור-יאָר	איבער-יאָר
		עברי	איוורע
		עגל	אייגל
		עדה	איידע
אבא	אַבע		
אגדתא	אַגאַדעטע		

אגודע
 אגודעס-ייִסראָעל
 אגונע
 אגמעס-נעפעש
 אגנעו
 אגעוו-אורכע
 אדאָמע
 אדהאָיעם
 אדערצאָגע
 אוואַדע
 אוואַיע
 אוובעז(דן)
 אווידע
 אווידע-זאָרע
 אווגדער
 אווידע
 אווילעס
 אווירע, נעווירע
 אויר
 אווראָם
 אוזאָרע
 אוזעספאָנעם
 אזקארע
 אזריעל
 אכאָד-האָאָם
 אכאָשווירעש
 אכבעראָש
 אכדעס
 אכוך
 אכזאָריעס
 אכזער
 אכינע-גניי-ייִסראָעל
 אכילע
 אכלען
 אכסאָניע
 אכער-האָמיסע
 אכראַיעס
 אכרוין (אכרען)
 אכריי קיכלעס האַקל אַהרי ככלות הכל

אגודע
 אגודה
 אגודת-ישראל
 אגונה
 אגמת-נפש
 אגנה
 אגנה-אורחא
 אדמה
 אד-היום
 אדרבא
 אודאי
 אעוויע
 אג-בית-דין
 אבודע
 אבודה-זרה
 אביגדור
 אבידה
 אכלות
 אבירה
 אוויר (אויִר)
 אברהם
 אזהרה (הזהרה)
 אזות-פנים
 אזרה, הזכרה
 אזריאל
 אחד-העם
 אחשורוש
 אכפרוש
 אהדות
 אחוך
 אכזריות
 אכזר
 אכינע-גניי-ייִסראָעל
 אכילע
 אכלען
 אכסאָניע
 אכער-האָמיסע
 אכראַיעס
 אכרוין (אכרען)
 אכריי קיכלעס האַקל אַהרי ככלות הכל

עולף אָלף (יאָך) אָלעוון-האַשטאַלעם
 עליון-השמים אָמין אָמירן
 אמון אָמעד אָנצו
 עמוד אָס אָסיד
 עמוד (ענו) אָסער אָסון
 אות אָן אָרל (ערל)
 עתיד אָרן אָרן-קויעש
 אסור אָרע-מיקלעט אָרעו וויין
 עוף אָרצע אָשער
 ערל אָשער
 ארון אָדאָנאָנעס
 ארון-קודש אָדאָן אָדקען(נען)
 ערל-מקלט אָדקען(נען) אָדלעס
 ערב אָדלעס
 ארצה אָדלען
 אשר אָדלען (סובסטאַנטיוו)
 אָדלען (ווערב)
 אָל-אָוירעניק
 אָל-אייצע
 אָלע-אָנעס
 אָל-גייווע
 אָל-דארשן
 אָל-דאָווער
 אָל-דייע
 אָל-דין
 אָל-טיווע
 אָל-ייוול
 אָל-יויעץ
 אָל-כאי
 אָל-כויוו
 אָל-מויפעס
 אָל-מעלאָכע
 אָלן
 אָל-סימכע
 אָל-עוון-האַשטאַלעם
 אָמירן
 אָמעד
 אָנצו
 אָס
 אָסיד
 אָסער
 אָן
 אָרל (ערל)
 אָרן
 אָרן-קויעש
 אָרע-מיקלעט
 אָרעו וויין
 אָרצע
 אָשער
 אָדאָנאָנעס
 אָדאָן
 אָדקען(נען)
 אָדקען(נען)
 אָדלעס
 אָדלען
 אָדלען (סובסטאַנטיוו)
 אָדלען (ווערב)
 אָל-אָוירעניק
 אָל-אייצע
 אָלע-אָנעס
 אָל-גייווע
 אָל-דארשן
 אָל-דאָווער
 אָל-דייע
 אָל-דין
 אָל-טיווע
 אָל-ייוול
 אָל-יויעץ
 אָל-כאי
 אָל-כויוו
 אָל-מויפעס
 אָל-מעלאָכע
 אָלן
 אָל-סימכע

אפיטרופסות אָפּיטרוֹפּוֹס
 אפיטרופוס אָפּיטרוֹפּוֹס
 אפיקורסות אָפּיקוֹרוֹסוֹת
 אפיקורס אָפּיקוֹרוֹס
 אפשיטא אָפּשׂיטאַ
 אפילו אָפּילוֹ
 אפיקומן אָפּיקוֹמוֹן
 אקרה אָקראַה
 אקדמות אָקדמוֹת
 אקיצור אָקיצוֹר
 אפלו (עפלו) אָפּלוֹ
 אקשנות אָקשנוֹת
 אקשן אָקשן
 ארבע מיתות אָרבע מִיתוֹת
 בית-דין בֵּית-דִּין
 ארבע פירות אָרבע פִּירוֹת
 העולם הָעוֹלָם
 ארבע-כנפות אָרבע-כּנפוֹת
 ארבע כוסות אָרבע כּוֹסוֹת
 ארורה אָרוּרָה
 ערבות עֵרבוּת
 אריכות אֲרִיכוּת
 אריכות-ימים אֲרִיכוּת-יָמִים
 אריה אֲרִיָּה
 אהרון אהרן אַהֲרֹן
 עשירות עֲשִׁירוֹת
 אשמדאי אֲשֵׁמַדַּאי
 אשר-יצר (ל) אֲשֶׁר-יָצַר (ל)
 אשפה אֲשֵׁפָּה
 אשכנזים אֲשַׁכְּנַזִּים
 אשכנזיש אֲשַׁכְּנַזִּישׁ
 אשכנז אֲשַׁכְּנַז
 אשרי אֲשֶׁרִי
 אדון אֲדוֹן
 אדם הראשון אָדָם הָרִאשׁוֹן
 אדר אֲדָר
 אב אָב
 אכל אָכַל
 אבות אֲבוֹת
 אבר אֲבָר

אפיטרופסעס אָפּיטרוֹפּוֹסעס
 אפיטרופעס אָפּיטרוֹפּוֹעס
 אפיקארסעס אָפּיקאַרוֹסעס
 אפיקויעס אָפּיקוֹיַעס
 אפשיטע אָפּשׂיטע
 אפילע אָפּילע
 אפיקומען אָפּיקוֹמוֹען
 אקארע אָקאַרע
 אקדאמעס אָקדאַמעס
 אקיצער אָקיצער
 אקלאל אָקלאַל
 אקשאנעס אָקשאַנעס
 אקשן אָקשן
 ארבע מיסעס אָרבע מיסעס
 בעז(ד)ן בֵּעז(ד)ן
 ארבע פינעס אָרבע פִּינעס
 האאילעם האַאִילעם
 ארבעקאנפעס אָרבעקאַנפּעס
 ארבע קיסעס אָרבע קיסעס
 ארוע אָרוּע
 ארייוועס (ארוועס) אָרייוועס (אַרוועס)
 אריכעס אֲרִיכעס
 אריכעס-יאמים אֲרִיכעס-יָאַמִים
 אריע אֲרִיע
 ארן אָרן
 אשירעס אֲשִׁירעס
 אשמדאי אֲשֵׁמַדַּאי
 אשר-יאצער(ל) אֲשֶׁר-יָאַצַּער(ל)
 אשפע אֲשֵׁפָּה
 אשקענאזים אֲשַׁקְּנאַזִּים
 אשקענאזיש אֲשַׁקְּנאַזִּישׁ
 אשקענעז אֲשַׁקְּנַעז
 אשרי אֲשֶׁרִי
 אדון אֲדוֹן
 אדם הראשון אָדָם הָרִאשׁוֹן
 אדער אֲדָער
 און אָון
 אורל אָורל
 אועס אָוועס
 אוער אָווער

בושה	בושע
בגדי-מלכות	ביגדע-מאליכעס
בגניבה	ביגניווע
בזיון	ביזאָיען
ביטחון (בטחון)	ביטאָכן
בטוח	ביטוען (בעטוען)
ביטול	ביטל
בתנאי	ביטנאי (ביטנאי)
בין-השמות	ביין-האַשמאַשעס
בינו-לבנו	ביינע-לעביינע
בית	בייס (ב)
בעת	בייס (בעייס)
בית-עולם	בייס-אוילעם
בית-עלמין	בייס-אַלמען
בית-המקדש	בייס-האַמיקדעש
בית-המדרש	בייס-האַמעדרעש
בית-הקברות	בייס-האַקוואַרעס
בית-הכסא	בייס-האַקיסע
ביכדי	ביכדי
ביכר	ביכראַל
ביבול	ביבל
בלעם	בילעם
במזמנים	בימזעמאַני
בימה	בימע
במקום	בימקום
בנימין	ביניאַמין
בנין	ביניען
ביכולת	ביעכילעס
ביחידות	ביעכידעס
בירושה	ביערושע
בפרט	ביפראַט
ביקור-חולים	ביקער-כויליים
בשכנות	בישכנינעס
בשלימות	בישליימעס
בכור	ביכאָר
בכורה	ביכוירע
בלא-גוזמא	בלוי-גוזמע
בלי-נדר	בלי-ניידער
בלי-ספק	בלי-סאַפיק (סאַפעק)
בשמים	ביסאַמיום

בעל-הבית	בעלע-הבית	באַלעבאַס
בעל-עגלה	בעלע-עגלה	באַלעגאַלע
בעל-פה	בעלע-פה	באַלפע
בעל-שם	בעלע-שם	באַלשעם
בת-יהודה	בתי-יהודה	באַסיעכידע
בת-מלכה	בתי-מלכה	באַסמאַלקע
בת-קול	בתי-קול	באַסקאַל
בת-שבע	בתי-שבע	באַסשעווע
בקשה	בקשה	באַקאַשע
בפל-מפל-פל	בפל-מפל-פל	באַקע-מיקע-קאַל
בר-דעת	בר-דעת	באַרדאַסט
בר-ריכות	בר-ריכות	באַ(אַ)ריכעס
בר-מצוה	בר-מצוה	באַרמיצווע
בר-מינן	בר-מינן	באַרמענען
בר-סמכא	בר-סמכא	באַרסאַמכע
בר-פוכבא	בר-פוכבא	באַריקאַכע
באשר	באשר	באַשער
באשר-בכנ	באשר-בכנ	באַשער-בעכען
בוגרת (בגרות)	בוגרת (בגרות)	באַגרעס
בבל	בבל	באַביל
בבא-מעהה	בבא-מעהה	באַוועמיסע
		(האַבע-מייסע)
בטל	בטל	באַטל
בהור	בהור	באַכער
בלק	בלק	באַלעק
בשר-ודם	בשר-ודם	באַסער-וועדאַם
בקי	בקי	באַקע (באַקי)
ברוך-הבא	ברוך-הבא	באַרוך-האַבאַ
ברוך-הבא	ברוך-הבא	באַריכאַבע
ברוך	ברוך	באַרעך
ברוך-השם	ברוך-השם	באַרעך-האַשעם
בוררות	בוררות	באַרערעס
בידה	בידה	ביידע
בוגד	בוגד	בוידע (זיין)
בודק	בודק	בוידעק (זיין)
בולט	בולט	בוילעם
בורא	בורא	בוירע
בורא-עולם	בורא-עולם	בוירע-אוילעם
בורר	בורר	בוירער

בנאמנות	בענעמאָנעס	בתולה	בטולע
בן-ציון	בענציגן	בשורה	בסורע
בסוד	בעסאָד	באין-אופן	בעאיינ-אופן
בסוד-סודות	בעסאָד-סידעס	בעת	בעאייס (בייס)
בתוכם	בעסויכאָם	בעיקר	בעאיקער
בית-עולם	בעסוילעם	בגד	בעגעד (ווערן)
בית-מדרש	בעסמערעש	בדלות	בעדאָלעס (זיין)
בסך-הכל	בעסעכאָקל	בדעה	בעדייע
באמת	בעעמעס	בדיליג-דל	בעדילעדאָל (ווערן)
בערך	בעערעך	בדרך-כלל	בעדערעך קלאָל
בפירוש	בעפירעש	בהדרגה	בעהאָדראָגע
בפרהסיא	בעפרעסיע	בהלה	בעהאָלע
בצלאל	בעצאלעל	בהמה	בעהיימע
בציבור	בעציבער	בהספם	בעהעסקעם
בכוונה	בעקאָונע	בית-דין	בעו(ד)ן
בכבוד	בעקאָועד	בזול	בעזאָל
בכבוד גדול	בעקאָועד גאָדל	בזיל-הזול	בעזיל-האָזאָל
בקרב	בעקאָרעו	בזילי-זול	בעזילע-זאָל
בכוח	בעקויעך	בזה הלשון	בעזע-האָלשאַן
בכיוון	בעקיוון	בטוח	בעטוען (זיין)
בקיצור	בעקיצער	בתמימות	בעטמימעס
בראש	בעראַש	בטבע	בעטעווע
בריה	בעריע	בהצי-הינם	בעכאַצע-כינעם
בשעתו	בעשאַטוי	בחוש	בעכוש
בשעת	בעשאַט	בכך	בעכייך (בעכען)
בשעת-משה	בעשאַס-מייסע	בחרם	בעכירעם
בשלום	בעשאַלעם	בחינם	בעכינעם
בשותפות	בעשוטפעס	בלא-גוזמא	בעלוי-גוזמע
בשום-אופן	בעשום-אופן	בלי-נדר	בעלי-נידער
בשתיקה	בעשטיקע	בלי-ספק	בעלי-סאָפיק (סאָפעק)
ברכיה	בראַכיע	במילא	בעמילע
ברכה	בראַכע	במשך	בעמעשעך
ברכה לבטלה	בראַכע לעוואַטאָלע	בן	בען
ברואים	ברואים	בן-עיר	בען-איר
ברוגז	ברויגעז	בן-בית	בען-באָיס
ברירה	ברירע	בן-תורה	בען-טוירע
ברית	בריט	בן-יחיד	בען-יאָכיד
בריאה	ברייע	בנוגע	בענוגייע
		בנעימות	בענימעס
		בנמצא	בענימצע

גזירה	גזירה
גיבור	גיבור
גאווה	גאווה (גאווה)
גלגול	גלגול (גלגול)
גימטריא	גימטריע
גילגול	גילגול (ג)
גמילות-חסד	גמילות-חסד
גניבה	גניבונע
גסיסה	גסיסע (געסיסע)
גאולה	גאולע
גדולה	געדולע (גדולע)
גבורה	געבורע (גבורע)
גביר	געביר (געביר)
גט	געט
גטן	געטן (זיך)
גמטריא	געמאטריע
גמרא	עמארא
גיהנום (גיהנום)	גענועם (גענועם)
גר	ער
גרשון	ערשן
גרושה	רושע
דברן	דאברען
דוקא	דאוקע
דיין (דיין)	דאיען
דהקות	דאקעס
דלת (דלת)	דאלעד (ד)
דלת (דלת) אמות	דאלעד אמעס
דלות	דאלעס
דלפן	דאלפן
דם-שונא	דאם-סוינע
דת	דאס
דרדקי-מלמד	דארדעקע-מעלא-
	מעד
דרשענען	דארשענען
דוב	דאוו
דוד (דוד)	דאוויד
דבר-אחר	דאועראכער
דן	דאן
דניאל	דאניעל

גבאות	גאבאטעס
גבאי	גאבע
גדלן	גאדלען
גדלות	גאדלעס
גבריאל	גאבוריעל
גברן	גאבורען
גזלנות	גאזלאנעס
גזלן	גאזלען
גזלנען	גאזלענען
גלה	גאלעך
גם-אתם	גאם-אטעם
גנבנען	גאנובענען
גן-עדן	גאנידען
גנב	גאנעוו
גשמיות	גאשמיעס
גוג-ומגוג	גאג-טעגאג
גדול	גאדל
גלות	גאלעס
גאון	גאען
גרוש	גארעש
גדליה	גדאליע
גדולה	גדולע (געדולע)
גבורה	געבורע (געבורע)
גביר	געביר (געביר)
גוזמא	געזמע
גובר	געווער זיין
גוזר זיין	געזער זיין
גולם	געילעם
גומל	געימל (געענטשן)
גוסס	געיסעס
גוססן	געיסעסן
גואל	געוילע
גורל	געורל
גורם זיין	געירעם זיין
גושן	געישן
גאולה	געולע (געולע)
גוף	געוף
גופא	געופע
גזר	געזאר
גזילה	געזילע

התקוה	האטיקווע
הי תכין	האיטאכין
הכנה	האכנאנע
הכנסה	האכנאסע
הכנסת אורחים	האכנאסעס-ארכים
הכנעה	האכנאע
הלבשה	האלבאשע
חלואה	האלוואע
חלואי	האלעוואי (האלווי)
המון	האמוין
המצאה	האמצאע
הנאה	האנאע
הנהגה	האנהאגע
הנחה	האנאכע
השגה	האסאגע
הוספה	האסאפע (הויסאפע)
התחלה	האסטאלע
התמדה	האסטאדע
השכלה	האסקאלע
הסכמה	האסקאמע
התראה	האטראע
הפסקה	האפטאקע
הצלה	האצלאכע
הקדמה	האקדאמע
הפחשה	האקכאשע
הפס	האקל
הפל-בפל	האקל-באקל
הרגענען	הארגענען
הריגה	האריגע
השומר הצעיר	האשאמער האצאיר
השערה	האשאער
השגחה	האשגאכע
השם-יתברך	האשעם-ייסבארעך
השפעה	האשפאע
הדס	האדעס
העזה	האזע
המן	האמען
המן הרשע	האמען האראשע
הוה (הוה)	הויווע
הולך	הוילעך

דאָ	דור
דאָר-האָפּלאַגע	דור-הפלה
דאָרעם	דרום
דוואַרים בעטיילים	דברים בטלים
דווירע	דבורה
דוויקעס	דביקות
דויכעק	דוחק
דוירעס (זיין)	דורס
דוכענען	דוכנען
דיבעק	דיבוק
דיבער	דיבור
דייע	דעה
דייגע (דאָיגע)	דאגה
דייגען (דאָיגען)	דאגהן
דימיטן	דמיון
דין	דין
דין-וועכעשפּן	דין-והשפון
דין-טוירע	דין-תורה
דינע	דינה
דיקדעק	דקדוק
דירע	דירה
דעהיינע	דהיינו
דערעך	דרך
דערעך-אָגעוו	דרך-אגב
דערעך-ערעך	דרך-ארץ
דראַשע	דרשה
דריסעס-האַרעגל	דריסת הרגל
דאָגאָם	הגם
האָגאָנאַ	הגנה
האָגאָדע	הגדה
האָדאָסע	הדסה
האָדרעס-פּאַנעם	הדרת-פנים
האוואַיע	העויה
האוודאַלע	הבדלה
האווטאַכע	הבטחה
האוואַרע	הברה
האָזקאַרע	הזכרה
האָזקאַרעס-	הזכרת-נשמות
נעשאַמעס	

וויטער	וויטור (ויתור)
ווישעט	וושט
וויזאָסע (וויזאָסע)	וויזתא
וויקועך	וויפוח
וואַיען (ז)	זין
זאָל	ז"ל
זאָלמען	זלמן
זאָכעס	זכיות
זאָכער	זכר
זאָל	זול
זאָקן	זקן
זאָרעך	זרח
זוגאָסי	זוגתי
זוועלן	זבולון
זויהאַר	זוהר
זויבע (זיין)	זוכה
זוילעל-וועסווע	זולל-וסובא
זיוועג	זיווג
זייוו (זעוו)	זאב
זייכער	זכר
זיכרוינאָ ליוואַכע	זכרונה לברכה
זיכרוינע ליוואַכע	זכרונו לברכה
זיכרוינעס	זכרונות
זילזולים	זלזולים
זיקאַרן	זפרון (זיפרון)
זכאָייע	זכריה
זכוס	זכות
זכוס-אָוועס	זכות-אבות
זכוסע יאָגן	זכותו יגן
זכיע	זכיה
זמאַן	זמן
זמירעס	זמירות
זעוו (זיין)	זאב
זעמער	זמר
זערעש	זרש
זקיינע	זקנה
זרובאַוול	זרובבול
זריע	זריעה

הוספה	הוספה
הוצאה	הוצאה
הורג	הורג
הושענא-רבא	הושענא-רבא
הא	הא
היפך	היפך
הלכות	הלכות
הילוך	הילוך
הלל	הלל
הסתדרות	הסתדרות
התחייבות	התחייבות
התלהבות	התלהבות
התפעלות	התפעלות
הצטרפות	הצטרפות
השתדלות	השתדלות
הבל	הבל
הבל-הבלים	הבל-הבלים
היזק (הזק)	היזק (הזק)
היתר (התר)	היתר (התר)
היות	היות
הכשר	הכשר
המשך	המשך
הן	הן
הסב-פעט	הסב-פעט
הספד	הספד
הסכּם	הסכּם
הפקרות	הפקרות
הפקר	הפקר
הקדש	הקדש
הרגל	הרגל
הרף-עין	הרף-עין
וועד	וועד
וותרנות	וותרנות
וותרן	וותרן
ויברה	ויברה
ויצעקו	ויצעקו
וושתי (ושת)	וושתי (ושת)
וואו (וואו)	וואו (וואו)
ווידי	ווידי

הויסאָפּע	הויסאָפּע
הויצאָע	הויצאָע
הוירעג	הוירעג
הוישאַנע-ראַבע	הוישאַנע-ראַבע
היי (ה)	היי (ה)
הייפעך	הייפעך
הילכעס	הילכעס
הילעך	הילעך
הילעל	הילעל
היסטאָדרוט	היסטאָדרוט
היסטאָוועס	היסטאָוועס
היסטאָוועס	היסטאָוועס
היספּיילעס	היספּיילעס
היצטאָרכעס	היצטאָרכעס
הישטאָרלעס	הישטאָרלעס
העוול	העוול
העוול-האָוואָלים	העוול-האָוואָלים
העזעק	העזעק
העטער	העטער
העיויס	העיויס
העכשער	העכשער
העמשעך	העמשעך
הען	הען
העסעפעט	העסעפעט
העספּעד	העספּעד
העסקעם	העסקעם
העפקיירעס	העפקיירעס
העפקער	העפקער
העקדעש	העקדעש
הערגל	הערגל
הערעף-אָיען	הערעף-אָיען
וואָאָד	וואָאָד
וואַטראָנעס	וואַטראָנעס
וואַטרען	וואַטרען
וואַווערעך	וואַווערעך
וואַיצאָקו	וואַיצאָקו
וואַשטע	וואַשטע
וואָוו (ו)	וואָוו (ו)
ווידיע	ווידיע

טפל	טאָפל
תבואה	טווע
טבילה	טוילע
תביעה	טויע
טביעת-עין	טויעס-אין
תהו-ובוהו	טויהע-וואָווויע (טויהו-וואָווויהו)
טוביה	טויויע
טובלען	טויוולען
טובה	טויווע
תוכחה	טויכעכע
טועה	טויע (זיך — זיין)
טועם	טויעם (זיין)
תופס	טויפעס (זיין)
תורה	טוירע
תורת-משה	טוירעס-מוישע
תושב	טוישעוו
תומאה	טומע
טיטוס	טיטעס
תיבה	טייווע
טבת	טייוועס
תיכף	טייקעף
תאוה	טייווע (טאָיווע)
תענוג	טייניג (טאָיניג)
טענה	טיינע (טאָינע)
טענה-ומענה	טיינע-ומיינע
טענהן	טיינען (טאָינען)
תהילים	טילים (טילעם)
טינופת	טינופעס
טינוף	טינעף
טיפש	טיפעש
טיפשה	טיפשע
טיפשות	טיפשעס
טיקן	טיקן
טיקן-טעות	טיקן-טאָעס
ט(י)רהא	טירכע (טערכע)
תשבורת	טישבוירעס
תשעה-באב	טישעבאָוו
תשרי	טישרע
תחום	טכום

טהרה	טאהאַרע
תחבולה	טאַכבולע
תחתונים	טאַכטוינים
תכלית	טאַכלעס
תכלית-שנאה	טאַכלעס-סינע
תכסיסי-מלחמה	טאַכסיסי-מילכאָמע
תכריכים	טאַכריכים
תכשיט	טאַכשיט
טל-ומטר	טאַל-אומאַטער
תלין	טאַליען
תלמוד	טאַלמוד
תלמוד-תורה	טאַלמוד-טוירע
תלמיד	טאַלמיד
תלמיד-חכם	טאַלמיד-כאַכעם
תלמידה	טאַלמידע
טלית	טאַלעס
טלית-קטן	טאַלעס-קאָטן
תם	טאַם (נאָיוו)
טעם	טאַם (געשמאַק)
תמוז	טאַמעז
תמצית	טאַמציעס
תנ"ך	טאַנאָך (טענאָך)
תנהום	טאַנעם
תנא	טאַנע
תקנה	טאַקאָנע
תקיף	טאַקעף
תקיפות	טאַקיפעס (טקיפעס)
תרבות	טאַרבעס (טאַרבוט)
תרגום	טאַרגעם
תרגום-לשון	טאַרגעם-לשאַן
תרעומות	טאַרומעס
טרפות	טאַרפעס
תוך	טאַך
תחת	טאַכעס
תוך-כדי-דיבור	טאַך-קעזיי-דיבער
תמיד	טאַמיד
טמא	טאַמע
תמר	טאַמער (נאָמען)
תענית	טאַנעס
טעות	טאַעס

י א כ ס ן	יאכסן
י ם	יאם
י ע ק ב	יאנקעוו
י ק ר ו ת	יאקרעס
י ר ד ן	יאָרדן
י ר י ד	יאָריד (יעריד)
י ר ש ע נ ע ן	יאָרשענען
י י ש ר - כ ו ח	יאָשער-קוינך (שעקוינך)
י ג ן ן ו א נ ת ה	יאָגן-וואַאָנאָכע
י ד ו ע	יאָדוע
י ו ן ן	יאָוון
י ח י ד	יאָחיד
י ן ם ה ד י ן	יאָם-האַדין
י ן ם - ו ל י ל ה	יאָם-וועלילע
י ן ם - כ פ ו ר	יאָם-קיפער
י מ י ם נ ו ר א י ם	יאָמים-נעראָים
י ן ם - ט ו ב	יאָנטעוו
י ת ן ם	יאָסעם
י ן ס ף	יאָסעף (י)
י ו ד	יוד (יעהודע)
י ה ו ד ה	יודע (יעהודע)
י ה ו ד י ת	יודעס
י ו ד ע ס פ ר	יודיעע (יודע)
	טייפער
י ן ב ך	יויוול
י ן כ ב ד	יויכעוועד
י ן ח ג ן	יויכענען
י ן נ ה	יוינע
י ן נ ת ן	יוינעסן
י ן ס ף	יויסעף (יאָסעף)
י ן א ך	יויעל
י ן צ א	יויעע (וויין)
י ן צ א ו נ כ ן ס	יויעע-וועניכנעס
י ן צ ר ו ת	יויערעס
י ן ר ד	יויערד
י ן ר ש	יויערעש
י ן ר ש ט ע	יויערעשטע
י ן ש ר	יויערער
י ז כ ו ר	יזקער

ת כ ל ת	טכילעס
ת ח י ל ת	טכילעס
ת ח י נ ה	טכינע
ת ח י ת - ה מ ת י ם	טכיעס-האַמייסיים
ת ל י ה	טליע
ת מ ו נ ת - א ו ת	טמונעס-אַס
ט מ א י ם	טמייאים
ת מ י מ ו ת	טמימעס
ת נ א י	טנאי
ת נ א י ם	טנאים
ת נ ו ע ה	טנוע
ת ה ן ם	טעהאַם
ט ב ע	טעווע
ת ל	טעל
ת ל - א ב י ב	טעל-אַביב
ת ל - ע ו ל ם	טעל-אוילאָם
ת נ ך	טענאָך
ט י ת	טעס (ט)
ט פ ח	טעפעך
ט (י) ר ח ה , ט (י) ר ח א	טערב (טירכע)
ת ר ח	טערעך
ת י ר ו ן	טערען
ת ש ל י ן	טעשלעך (טאַשלעך)
ת פ י ל י ן	טפילען
ת פ י ל ה	טפילע
ת פ י ס ה	טפיסע
ת ק ו מ ה	טקומע
ת ק ו פ ה	טקופע
ת ק י ע ה	טקיע
ת ק י ע ת - כ ף	טקיעס-קאַף
ת ק י פ ו ת	טקיפעס (טאַקיפעס)
ת ר ו פ ה	טרופע
ת ר י ף (ט ר י פ ה)	טרייף (טרייפע)
ת ש ו ב ה	טשווע
י ב ש ה	אַבאַשע
י ד	אַד
י ד - א ח ת	אַד-אַכעס
י ד ע ן	אַדן
י ב נ ה	אַוונע

יש	יעש
ישעיה	יעשאיע
ישוע	יעשווע (נאמען)
ישועה	יעשווע (הילף)
ישיבה	יעשיווע
חד-גדיא	חד-גאדיע
חיה (חווה)	כאווע
חבר	כאווער
חברטאָרין	כאווערטאָרין
חברטע	כאווערטע
חברן	כאווערן (זיך)
חברשאפט	כאווערשאפט
חזנות	כאוונעס
חזקה	כאוונקע
חזן	כאון
חזנטע	כאוונטע
חזיר	כאווער
חזרן	כאווערן
חי	כאי (כיי)
חי-וקים	כאי-וועקאָיאָם
חיונה	כאיונע
חיל (חילל)	כאיל (כילל)
חיה	כאיע
חיה רעה	כאיע ראַע
חייב	כאיעווען
חיים	כאיעם (כאים)
חיות	כאיעס
חכמה	כאָכאַמע (כאָכיימע)
חכמתע	כאָכיימעסטע
חלאים	כאָלאָיאָם
חלאת (חולאת)	כאָלאָס
חלשות	כאָלאָשעס
חלוקה	כאָלאָקע
חלה	כאָלע
חול-המועד	כאָלעמויעד
חלף	כאָלעף
חלשן	כאָלעשן
חמור	כאָמור (כאָמצר)

יאוש	ייעש (jejesh, jiesh)
יצר-הרע	ייצער-האַרע (jejcer-hore)
יצר-טוב	ייצער-טאָו
יהוס	ייכעס
ישראל	ייסראָעל
יתרו	ייסרע
יצחק	ייצכאַק
ירגון	יירגאָון
ירמיה	יירמיע (יערמיע)
יראה	יירע
יראת-הפבוד	יירעס-האַקאָוועד
ישוב	יישעווען
ישוב-הדעת	יישעווען-האַדאָאָס
ישובן	יישעווען (זיך)
ידיד	יעדיד
ידידיה	יעדידיע
ידיעה	יעדיע
יהודה	יעהודע (יודע)
יחיאף	יעכיעף
יחזקאל	יעכעזקעל
יילה	יעללעלע
ילד	יעלעד
ימח-שמו (שמה)	יעמאַך-שעמוי (שעמאַ)
יניקה	יעניקע
יסוד	יעסאָד
יתומה	יעסויעמע
יסורים	יעסוריעם
יפהפיה (יפיפיה)	יעפּיפּיע
יציאת-נשמה	יעציעת-נעשאַמע
יקר-המצאות	יעקאַר-האַמציעעס
יקותיאל	יעקוסיעל (קסיל)
ירושלים	יערושאַלאָיאָם
ירושע	יערושע
יריד	יעריד
ירידה	יערידע
ירא-שמים	יעריי-שאַמאָיאָם
ירמיה	יערמיע

חוב	כויו	חמשה-עשר-	כאמישאסער-
חוזק	כוזק	בשבת	בישוואט
חוזקן	כוזקן	חנוכה	כאנוקע
חוזר	כוזער (זיין)	חניפה	כאניפע (כניפע)
חוטא-בעגל	כוטעבייגל (זיין)	חנה	כאנע
חולה	כילע	חנפערנען	כאנפענען
חולהוואטע	כילעוואטע	חס-והליטה	כאסוועכאליע
חולה-נופל	כילע-נופל	חס-ושלום	כאסוועשאלעם
חולם	כילעם (ו)	חתמנען	כאסמענען
חונף	כוינעף	חתונה	כאסענע
חוקר ודורש	כויקער וועזוירעש (זיין)	חקרן	כאקרען
חושד	כוישעד (זיין)	חקר (ע)נען	כאקרענען
חושן	כוישען	חרטה	כארעטע
חוכא-טלולא	כוכע-טלולע	חרסת	כארויסעס (כרויסעס)
חומש	כומעש	חריף	כאריף
חופה	כופע	חרפה	כאריפעס (כריפעס)
חופץ	כוץ	חגא	כארפע
חופץ-לארץ	כוץ-לאָאַרעץ	חכמה	כאגע
חוצפה	כוצפע	חכמהן	כאכמע
חורבן	כורבן	חכם	כאכמען (זין)
חורבה	כורווע	חכם בליטה	כאכעם
חוש	כוש	חליטה	כאכעם באַליילע
חיבוט הקבר	כיבעט האַקייוער	חליטה-והס	כאליילע-וועכאס
חיבור	כיבער	חלום	כאלעם
הידוש	כידעש	חלומען	כאלעמען
הידושן	כידעשן (זין)	חלוץ	כאלעץ
חדר	כיידער	חמץ	כאמעץ
חלב	כיילעווע	חנא	כאנע
חלק	כיילעק	חסיד	כאסיד
חן	כיין	חתן	כאסן
חנדלען	כיינדלען (זין)	חסר	כאסער
חנעוודיק	כיינעוודיק	חסר-דעה	כאסערדייע
חפץ	כייפעץ	חורבן (חורבן)	(כסאָרדייע)
חרם	כיירעם	חורבה	כארבן (כורבן)
חשק	כיישעק	חרוב	כאָרווע (כורווע)
חי	כיי (כאי)	חשוב	כאָרעווע
חילוקי-דעות	כילוקע-דייעס	חטה-שדרה	כאָשעווע
חילול-השם	כילעל-האַשעם	חודש	כוט-האַשערע
חילוק	כילעק		כוידעש

לומדים	לִמְדִים
להוט	לְהֹט (לְהַעֲט)
לשון	לְשׁוֹן
לשון-הרע	לְשׁוֹן-הָרַע
לשון-קודש	לְשׁוֹן-קֹדֶשׁ
לא-עליכם	לֹא-עֲלֵיכֶם
לא-עלינו	לֹא-עֲלֵינוּ
לא-די	לֹא-דִי (לֹא-דָאִי)
לווה	לוֹוֵעַ
לא-יוצא (לא יצא)	לֹא-יוֹצֵא (לֹא יֵצֵא)
לוחות	לוֹחֹת
לורב	לוֹרֵב
לוח	לוֹחֵץ
לגנאי	לְיַגְנֹאִי
לויתן	לוֹיֹטָן
לוי	לוֹיִי
לאה	לוֹיֵעַ
לילית	לוֹלִיִּים
לימוד	לוֹמֵד
ליסוי-חמה	לוֹסֵי-חֶמֶד
ליקוי-לבנה	לוֹקֵי-לְבָנָה
לשמה	לוֹשְׂמָה
לאיבוד	לוֹאִיבֵד
לעת-עתה	לוֹעַת-עֵתָה
לגבי	לוֹגְבֵי
לגמרי	לוֹגְמָרִי
ל"ג-בעומר	לוֹ"ג-בְּעוֹמֵר
להבא	לוֹהַבֵּא
להבדיל	לוֹהַבְדִּיל
להכעיס	לוֹהַכְעִיס
להיפך	לוֹהַיִפְךָ
לוויה	לוֹוִיָּעַ
לב	לוֹב
לבבות	לוֹבְבוֹת
לבנה	לוֹבְנָה
לטובה	לוֹטוֹבָה
לטובת	לוֹטוֹבָת
לכתהילה	לוֹכְתֵהִילָה
לחיים	לוֹחַיִים

חיסרון (חסרון)	חִסְרוֹן
חיסור	חִסּוֹר
חיוב	חִיּוּב
חיות	חַיּוּת
חיריק	חִירִיק
חניפה	חֲנִיפָה
חסר-דעה	חֲסֵר-דַּעַה
חסידיש	חֲסִידִישׁ
חסידות	חֲסִידוּת
חתימה	חֲתִימָה
חברה	חֲבֵרָה
חברה-קדישא	חֲבֵרָה-קַדִּישָׁא
חטא	חֲטָא
חית	חֵית
חסד	חֶסֶד
חקירה	חֻקִירָה
חורבן	חֻרְבָן
חורבה	חֻרְבָה
חריפות	חֲרִיפוּת
חשבון	חֲשׁוֹן
חשון (חשוון)	חֲשׁוֹן (חֲשׁוֹוֹן)
חצות	חֲצוּת
חצופה	חֲצוּפָה
חקירה	חֻקִירָה
חרוסת (כארויסעס)	חֲרוּסַת (כְּאַרוֹיסֶעס)
חריפות	חֲרִיפוּת
חשד	חֲשָׁד
חשיבות	חֲשִׁיבוּת
ל"ג-בעומר	לוֹ"ג-בְּעוֹמֵר
לאוו-דווקא	לוֹאוּ-דוּוּקָא
לעזאזל	לוֹעַזְאוֹל
ליהודים	לוֹיְהוּדִים
לחלוטין	לוֹחֲלוֹטִין
למדן	לוֹמַדָן
למד	לוֹמֵד
למד-וואוניק	לוֹמֵד-וואוֹנִיק
(למד-ווניק)	(לוֹמֵד-וּוֹנִיק)
לקחנען	לוֹקַחנֵעַן
לבן-הארמי	לוֹבָן-הָאַרְמִי
כיסאָן	כִּסְאוֹן
כיסר	כִּסְר
כיעוו	כִּיעוּו
כיעס (כאיעס)	כִּיעֶס (כְּאַיעֶס)
כיריק (.)	כִּירִיק (.)
כניפע	כִּנִּיעַפֶּע
כסאָר-דייע	כִּסְאוֹר-דִיעֵע
כסידיש	כִּסִּידִישׁ
כסידעס	כִּסִּידֶעס
כסימע	כִּסִּימעַ
כעוורע	כִּעוּוֶרֶע
כעוורע-קאדישע	כִּעוּוֶרֶע-קַאדִישֶׁע
כעט	כִּעֶט
כעס (ח)	כִּעֶס (ח)
כעסעד	כִּעֶסֶד
כעקירע (כקירע)	כִּעֶקִירֶע (כְּקִירֶע)
כערבן (כורבן)	כִּעֶרְבָן (כּוֹרְבָן)
כערווע (כורווע)	כִּעֶרוּעַ (כּוֹרוּעַ)
כעריפעס (כריפעס)	כִּעֶרִיעֶס (כְּרִיעֶס)
כעשבן	כִּעֶשְׁבָן
כעשוון	כִּעֶשׁוּוֹן
כעצאָס	כִּעֶצְאוֹס
כעצופע	כִּעֶצוּפֶע
כקירע	כֻקִירֶע
כרויסעס (כארויסעס)	כְּרוֹיסֶעס (כְּאַרוֹיסֶעס)
כריפעס	כְּרִיעֶס
כשאָד	כְּשָׁאָד
כשיוועס	כְּשִׁיעוּעֶס
ל'אגבוימער	לוֹאָגְבוֹימֶער
לאוודאוקע	לוֹאוּדִאוּקֶע
לאזאָל	לוֹאַזְאוֹל
לאוידים	לוֹאוֹידִים
לאכלוטן	לוֹאַכְלוֹטָן
לאמדן	לוֹאַמַדָן
לאמעד (ל)	לוֹאַמעַד (ל)
לאמעד-וואווניק	לוֹאַמעַד-וואוֹנִיק
לאקענען	לוֹאַקֶענֵעַן
לאוון-האָאראמי	לוֹאוּוֹן-הָאַאַרְמִי

מאזקיר נעשאַמעס
מא-טאַוו
מאַטאַנע
מאַטבייע
מאַטיסיאַהו
מאַטיר (זיין)
מאַטיר ניידער (זיין)
מאַטמען
מאַטן-טוירע
מאַטנעס-כינעם
מאַטנעס-יאַד
מאַטעס
מאַטריעך (זיין)
מאַיאַפעס
מאַיאַפעסניק
מאַים-אַכרוינים
מאַזיק (זיין)
מאַכזער
מאַכטייע
מאַכטאַנעשאַפט
מאַכטענעסטע
מאַכליקעס
מאַכלע
מאַכמיר
מאַכמד
מאַכמעס
מאַכניס-אוירעך
מאַכנע
מאַכרים (זיין)
מאַכשאַווע
מאַכשיפע
מאַכשיר
מאַלען (זיין)
מאַלאַכיי-כאַבאַלע
מאַלביש (זיין)
מאַלבעש
מאַלווע
מאַלכעס
מאַלעגירע (זיין)
מאַלעגירען

לכל-הדות
לכל-הפחות
לחם
למאי
למזל
למען-השם
למשל
למך
לעת-עתה
לסוף
לית-ברירה
לית-דיין
לית-דין
לערך
לפחות
לפנים
לפני-ערך
לץ
לצנות
לצן
לפבוד
לרוב
לרעה
לשם
מבול
מגיד
מגפה
מגע-ומשא
מעדני-הלך
מה-דאך
מדרגה
מדרין
מהלך
מהות
מבטיח
מזיק
מזיקן
מזל
מזל-טוב

לעכאַל-האַדייעס
לעכאַל-האַפאַכעס
לעכעם
לעמאי (לעמיי)
לעמאָל
לעמאַן-האַשעם
לעמאַשל
לעמעך
לעסאַטע
לעסאַף
לעס-ברירע
לעס-דאַיען
לעס-דין
לעערעך
לעפאַכעס
לעפאַנעם
לעפי-ערעך
לעץ
לעצאַנעס
לעצן
לעקאַוועד
לעראָוו
לעראַע
לעשעם
מאַבל
מאַגיד
מאַגייפע
מאַגעמאַסע
מאַדאַנע-האַמעלעך
מאַדאַך
מאַדרייגע
מאַדריך (זיין)
מאַהאַלעך
מאַהוס (מאַהוס)
מאַוטיעך (זיין)
מאַזיק
מאַזיקן
מאַזל
מאַזלטאַוו

מאקי (פארטיי) מק"י
מאקע מכה
מאקעס-מעדינע מכת-מדינה
מאקעס-רעצעך מכות-רצה
מאקפיד (זיין) מקפיד
מאקרוו (זיין) מקריב
מא-ראש מה-רעש
מארגאליעס מרגליות
מאריש אוילעם מרעיש-עולם
(זיין)
מארע מראה
מארשאעס (מירשאס) ממשעת
מאשגייעך משגית
מאשווע (זיין) משווה
מאשטין (זיין) משתין
מאשכיס משחית
מאשליים (זיין) משלים
מאשמאעס משמעות
מאשפיע (זיין) משפיע
מאשקאנטע (מאכן) משפנתא
מאשקן משכון
מאשקע משקה
מאגן-דאויד מגן-דוד
מאָהוס מהות
מאָלע מלא
מאָלע-כיין מלא-חן
מאָלע-רעציכע מלא-רצחה
מאָנע-יאָפע מנה-יפה
מאָנע(פ)שעך ממה-נפשך
מאָסער מסור (מוסר, מסר)
מאָעס מעות
מאָעס-כיטין מצות-חיטין
מאָצע-שאָבעס מוצאי-שבת
מאָקעם מקום
מאָקעם מענוכע מקום-מנוחה
מאָקער מקור
מאָרדכע מרדכי
מאָרע-דעאָסרע מרא-דאָתרא
מאָרער מרור
מאָרעשכורע מרה-שחורה

מאלעך מאלעך
מאלעך-האָמאָוועס מאלעך-המות
מאלקיעל מלפיל
מאלקע מלכה
מאמאשעס ממשות
מאמוירעס ממזרת
מאמוער ממזר
מאמטאקים ממתקים
מאמעש ממש
מאן (עסן) מן
מאניג מנהיג
מא-נישטאנע מה-נשתנה
מאָנעלראָשן מענה-לשון
מאָסיג (זיין) משיג
מאָסמיד מתמיד
מאָסע (לאָסט) משא
מאָסעמאָטן משא-ומתן
מאָסערן מסרן
מאָספיד (זיין) מספיד
מאָסקאָנע מסקנה (מסקנא)
מאָסקיל משכיל
מאָסקים (זיין) מסכים
מאָטרע (זיין) מתרה
מאָפּאָי מפא"י
מאָפּאָם מפ"ם
מאָפּאָלע מפלה
מאָפּיל (זיין) מפיל
מאָפּיליים (מאָא-פּיליים) מפפילים
מאָפּלען מפילן
מאָפּטיר מפטיר
מאָפּטיק (זיין) מפטיק
מאָפּקיר (זיין) מפקיר
מאָציווע מצבה
מאָציל (זיין) מציל
מאָצילעך (זיין) מצליח
מאָצע מצה
מאָצעווי מצב
מאָקאָבי מכבי
מאָקדים (זיך-זיין) מקדים

מושלעם	מושלעם
מיבאָיס לעבאָיס	מבית לבית
מידבער	מדבר
מידע	מידה
מידעס-האַדין	מידת-הדין
מידעס-האַראַכמים	מידת-הרחמים
מיזבייען	מזבח
מיזמער	מזמור
מיזראָכי	מזרחי
מיזרעך	מזרח
מיטע	מיטה
מייאוי פּאָנעם (זיין)	מעיו פנים
מייוון	מבין
מייונטע	מבינטע
מייטיוו (זיין)	מטיב
מייכן (זיין - זיין)	מכין
מייכע-טייסע	מהיכא-תייתי
מייכעש	מיחוש
מיילע	מילא
מיילעך	מלך
מיימעסן	ממיתן
מייע	מאה
מייער	מאיר
מייכל (מאַינל)	מאכל
מיילע (מאַילע)	מעלה
מיימין (מאַימין)	מאמין
מיימעד (מאַימעד)	מעמד
מיימער (מאַימער)	מאמר
מיינע (מאַינע)-לאַשן	מענה-לשון
מייסים (מאַיסים)	מעשים
מייסים-טויווים	מעשים-טובים
מייסע (מאַיסע)	מעשה
מייסע-ניסים	מעשה-נסים
מייסע-סאָטן	מעשה-שטן
מייסע-סדאָם	מעשה-סדום
מייסע-שעהאַיע	מעשה-שהיה
מייסער (מאַיסער)	מעשר
מיייע (מאַייע)	מעה
מיייעוו (וייט)	מערב
מיייעוו (זאָווענען)	מעריב

מאָש	מאָש
מוטער	מותר
מוידיע (זיין)	מודיע
מוידע (זיין)	מודה
מוידע אומיסוואַרע	מודה ומתודה
(זיין-זיין)	
מויהעל (מויעל)	מוהל
מויכל (זיין)	מוחל
מויכער ספּאָרים	מוכר ספרים
מוילעך	מולד
מויסיף (זיין)	מוסיף
מויסער מוידאַע	מוטר מודעה
(זיין)	
מויסער-נעפעש	מוטר נפש
(זיין)	
מויעך	מוה
מויפעס	מופת
מויצע	המוציא
מורייענע	מורנו
מוריע (שרעק)	מורא
מוריע-מערייענע	מורה-מורנו
מוריעד (זיין)	מורד
מוישל	מושל
מוישע	משה (מושה)
מוישע ראַביינו	משה רבנו
מוישעוו	מושב
מוישעוו-זקנינים	מושב-זקנים
מוכין-אומזומען	מוכן-ומזמן
מום	מום
מומכע	מומחה
מוסער	מוסר
מוסער-האַסקל	מוסר-השפל
(העסקל)	
מוסער-סייפער	מוסר-ספר
מוסערן	מוסרן
מופלעג	מופלג
מופקער	מופקר
מוצלעך	מוצלח
מוקצע	מוקצה
מושווע (ווערן)	מושוה (יושוה)

מפלומרשט	מיקלוימערשט
מקרה	מיקרע
אם ירצה השם	מירטשעם (מערצע-שעם)
מרים	מיריעם
אם ירצה השם	מירצעשעם
משתדל	מישטאדל (זיך-זיין)
משלחת	מישלאכעס
משרי	מישריי
משניות	מישנאיעס
משנה	מישנע
משפחה	מישפאכע
משפט	מישפעט
משקולת	מישקוילעס
מעבר לים	מעאייורער לעיאם
מגדל	מעגאדל (זיין)
מגזם	מעגאזעם (זיין)
מגיר	מעגאיער (זיך-זיין)
מגלה	מעגאלע (זיין)
מגולגל	מעגולגל (ווערן)
מגושם	מעגושעם
מגילה	מעגילע
מדקדק	מעדאקדעק (זיין)
מדינה	מעדינע
מדרש	מעדרעש
מהאי טעמא	מעהאי טיימע
מהלך	מעהאלעך
מהנה	מעהאנע (זיין)
מהומה	מעהומע
מהות	מעהווס (מאָהוס)
מעוברת	מעובערעס
מבזה	מעוואזע (זיין)
מבטל	מעוואטל (זיין)
מביש	מעוואיעש (זיין)
מבער	מעוואיער (זיין)
מבקר חולה	מעוואקער כוילע (זיין)
מבויש	מעווייעש (ווערן)
מבולבל	מעוולבל (ווערן)
מבינות	מעווינעס

מאריך	מאירעך (מאירעך זיין)
מאריך ימים	מאירעך יאָמים (זיין)
מימות	מי-יאָמעס
מיחיה	מי-ייכיע
מיודע	מי-יעדייע
מישברך	מי-שעביירעך
מיכאל	מיכאעל
מחיה	מיכיע (מעכיע)
מכשול	מיכשל
מלחמה	מילכאמע
ממילא	מימיילע
מין	מין
מין זכר	מין זאָכער
מין נקבה	מין נעקיייווע
מנהג	מינהגע
מנין	מיניען
מנחה	מינכע
מן-הסתם	מינעסטאָם
מיאוס	מיס (מיעס)
מתודה	מיסוואדע (זיך-זיין)
מסתם	מיסטאָם
מסתמא	מיסטאָמע
מתיאש	מיסיאַעש (זיך-זיין)
מתחתן	מיסכאָטן (זיך-זיין)
מסחר	מיסכער
מתנגד	מיסנאָגעד
מתקנא	מיסקאָנע (זיך-זיין)
מיתה	מיסע
מיתה-משונה	מיסע מעשווע
מתפלל	מיספאלעל (זיין)
מיעוט	מיעט
מצד	מיצאד
מצווה	מיצווע
מצרים	מיצראַים
מקדמונים	מיקאדמוינים
מכיל-המינים	מיקאָל-האמינים
מכיל-שכך	מיקאָלשקן
מקווה	מיקווע
מכוח	מיקויעך

מלמד	מעלאמד	מזלזל	מצאזל (זיין)
מלאכה	מעלאכע	מזכה	מצאקע (זיין)
מלוכה	מעלוכע	מזוזה	מצוזע
מלאפום	מעלופום	מזומן	מצוזמען
מליץ יושר	מעליץ יושער	מזונות	מצוזניעס
מליצה	מעליצע	מטהר	מעטאהער (זיין)
מליך	מעליך	מטלטיים	מעטאלטעליים
מם	מעם (מ)	מטמא	מעטאמע (זיין)
ממונה	מעמונע	מטופל	מעטופל
ממילא	מעמילע	מטורף	מעטורעף
ממשלה	מעמשהלע	מטושטש	מעטושטעש (ווערן)
מנדב	מענאדעוו (זיין)	מיאש	מעיאעש (זיך-זיין)
מנדר	מענאדער (זיין)	מישב (מישב)	מעיאעוו (זיך - מישב)
מנחם	מענאכעם		זיין)
מנצח	מענאציעך (זיין)	מיוחס	מעיוכעס
מנשה	מענאשע	מיושב	מעיושעוו
מנוחה	מענוכע	מיגיע כפיו	מעיעגיע (מיגיע)-
מיניה-וביה	מעניי-ביי		קאפאוו
מנוול (מנובל)	מענוויל	מחבל	מעכאבל
מנורה	מענוירע	מכבד	מעכאבעד (זיין)
מניעה	מעניע	מחבר	מעכאבער
מת	מעס	מחדש	מעכאדעש (זיין)
מסדר קידושין	מעסאדער קידושין (זיין)	מחיה	מעכאיע (זיך-זיין)
		מחיה מתים	מעכאיע מיינים (זיין)
משמה	מעסאמיעך (זיין)		מעכאיע נעפאשעס
מתקן	מעסאקן (זיין)	מחיה נפשות	מעכאיעוו (זיין)
מסוגל	מעסוגל	מחיב (מחיב)	מעכאלעל (זיין)
מסורה	מעסוירע	מחלל	מעכאפער (זיין)
מסופק	מעסופעק	מכפר	מעכאשעף
מסופך	מעסוקן	מכשף	מעכוטאנעשעאפט
מתושלח	מעטושעלעך	מחות נעש אפט	מעכוטן
מתיקות	מעסיקעס	מחותן	מעכוטענעסטע
מסירה	מעסירע	מחותנת טע	מעכויעוו (זיין)
מסירת-נפש	מעסירעס-נעפעש	מחויב	מעכוך
מעט-לעת	מעסלעט	מחוק	מעכוצעף
מפרנס	מעפארנעט (זיין)	מחוצף	מעכילע
מפרסם	מעפארסעם (זיין)	מחילה	מעכיע (מיכיע)
מפונק	מעפונעק	מחיה	מעכיצע
מפורסם	מעפורסעם (ווערן)	מחיצה	מעכל
מצער	מעצער (זיין)	מיכאל (מיכל)	

משומד	מעשומעד
משומדת (טע)	מעשומעדעס (טע)
משונהדיק	מעשונעדדיק
משופפדיק	מעשופפדיק
משיחות	מעשיכעס
משיח	מעשיעך
משך	מעשעך
נדבן	נאדוון
נדן	נאדן
נע-ונד	נאווענאד (זיין)
נחלה	נאכלע
נחמן	נאכמען
נחת	נאכעס
נחת-רוח	נאכעס-רועך
נפתלי	נאפטאלע
נפקא-מינה	נאפקע-מינע
נגיד	נאגיד
נביא	נאווי
נזיר	נאזיר
נחום	נאכעם
נעמי	נאמע (נוימע)
נשיא	נאסי
נתן	נאסן
נשים	נאשים
נוגע	נויגייע (זיין)
נוהג	נויהעג (זיך-זיין)
נוטה	נויטע (זיין)
נעמי	נוימע (נאמע)
נושאים	נויסיים
נושא-הן	נויסע-כיין (זיין)
נח (נוח)	נויעך
נואף	נויעף
נוקם	נויקעם (זיך-זיין)
נוקם ונוטר	נויקעם ווענויטער
נון	נון (ג)
נוסח	נויסעך
ניבול-פה	ניבל-פע
נגזר	ניגזער
נגלה	ניגלע

מצרף	מעצארעף (זיין)
מצורע	מעצוריאַס
מצורע	מעצוריע
מציאה	מעציע
מציצה	מעציע
מקבל	מעקאבל (זיין)
מקבל פנים	מעקאבל פאַנעם (זיין)
מקבר	מעקאבער (זיין)
מקדש	מעקאדעש (זיין)
מקיים	מעקאיעם (זיין)
מקיים פסק	מעקאיעם פּסאַק (זיין)
מקנא	מעקאנע (זיין)
מקצר	מעקאצער (זיין)
מקצר ימים	מעקאצער יאָמים (זיין)
מקרב	מעקארעו (זיין)
מקובל	מעקובל
מקוים	מעקויעם (ווערן)
מקח	מעקעך
מרגלים	מעראַגלים
מרחם	מעראַכעם (זיין)
מרחק	מעראַעק (זיין)
מרוצה	מערוצע (ווערן)
מרידה	מערידע
מרחץ	מערכעץ
מרחק	מערכעק
אם ירצה השם	מערצעשעם
מרפז	מערקאז
משדך	מעשאַדעך (זיך-זיין)
משלה	מעשאַלייעך (זיין)
משר	מעשאַער (זיך-זיין)
משרת	מעשארעס
משוגעת	מעשוגאַס
משוגע	מעשוגע
משולח	מעשולעך
משולם	מעשולעם
משורר	מעשוירער

עבירה	נעווירע	ניגון	ניגן
נביאה	נעוויע	נדחה	נידכע
נביאות	נעוויעס	נבזה	ניווע
נזיפה	נעויעפ	נבהל-ונשתומם	ניוול-ווענישטוימעם
נטיה	נעטיע	ניבול-פה	ניוול-פע
נחמה	נעכאמע	נדר	ניידער
נחמיה	נעכעמיע	ניחא	ניכע
נעלם	נעלעם (ווערן)	נכפה	ניכפע (נעכפע)
נאמנות	נעמאנעס	נכשל	ניכשל (ווערן)
נאמן	נעמען (נעמאן)	נעילה	נילע
נעוש	נענעש (ווערן)	נמאס	נימעס (ווערן)
נעס	נעס	נמשל	נימשל
נעסיעה	נעסיע	ניסיון (ניסיון)	ניסאיען
נפש	נעפעש	נסתר	ניסטער
נקמה	נעקאמע	נסים ונפלאות	ניסים וועניפלאעס
נקודה	נעקודע	ניסן	ניסן
נקבה (נקיבה)	נעקיווע	ניסי-ניסים	ניסע-ניסים
נר-תמיד	נער-טאמיד	נפתעל	ניספאעל (ווערן)
נשמה	נעשאמע	נשרף	ניסרעף
נשמה יתירה	נעשאמע יעסירע	נפטר	ניפטער (ווערן)
		ניצחון (ניצחון)	ניצאכן
		ניצול (ניצול)	ניצל (ווערן)
		ניצוק	ניצען
		ניצרך	ניצרעך
		ניקוד	ניקעד
		נירדף	נירדעף
		נישתומם	נישטוימעם (ווערן)
		נישקשה	נישקאשע
		ניגידית טע	נעגידיסטע
		ניגנה	נעגינע
		ניגע-צרעת	נעגע-צאראאס
		נדן	נעדאן
		נדבה	נעדאווע
		עין-הרע	נעהארע
		נהנה	נעהענע (זיין)
		נבלה	נעוואלע
		נבואה	נעווע
		נביאים	נעוויאים
		נביאיש	נעוויאיש
		נבלה (נבילה)	נעוויילע
סגי-נהור	סאגינאער		
סעדיה	סאדיע		
סבלנות	סאולאנעס		
סבלן	סאולען		
סך	סאך		
סך-הפל	סאכאקל (סעכאקל)		
סם	סאם		
סם-המות	סאם-האמאועס		
סמבטיון	סאמבאטיען		
סמך	סאמעך (ס)		
סמען	סאמען		
סנדק	סאנדיק (סאנדעק)		
סנדקאות	סאנדעקאעס		
סניגור	סאניגער		
סנהדרין	סאנעדרין		
ספנה	סאקאנע		
ספנת נפשות	סאקאנעס-נעפאשעס		
סרסור (טרסר)	סארסער		
סוד	סאד		

שנאה	סינע
שנאת-חינם	סינעס-כינעם
סתרי-תורה	סיסרע-טוירע
סיום	טיעם
סיפור	טיפער
סיפור המעשה	טיפער האַמייסע
סירכא	סירכע
סכך	סכאך
שכר	סכאר
סחורה	סכוירע
סכום	סכום
שכירות	סכירעס
סליחה	סליכע
סליחות	סליכעס
סמיכה	סמיכע
סמיכות	סמיכעס
סמיכות-הפרשיות	סמיכעס-האַפאַרשעס
סנה	סנע
סגול	סעגל (".)
סדרה	סעדרע
ספנה	סעקאַנע (סאַקאַנע)
ספנות-גפשות	סעקאַנעס-נעפאַשעס
ספרדים	ספאַרדים
ספרדיש	ספאַרדיש
טפירה	ספירע
שררה	סראַרע
שריפה	סרייפע
אדום	אַדעם (ערוים)
אבינות	עווינינעס
אביון	עווינען
אבן-טוב	עוון-טאַוו
אבן-נגף	עוון-נעגנעף
אבן-עזרא	עוונעזרע
עבד פנעני	עוועד קנייני (איבן-עזרע)
עזרת-נשים	עוראַס-נאַשים (קנאַיני)
עזרא	עזרע
אלול	עלול

שטן	סאַטן
סוף	סאַף
ספק	סאַפיק (סאַפעק)
סוף-כל-סוף	סאַפּקאַלסאַף
שרה	סאַרע
סגולה	סגולע
סדום	סדאַם
סדום-משפט	סדאַם-מישפעט
סעודה	סודע
סברה (סברא)	סוואַרע
סביבה	סווינע
סודען	סוידען (זיך)
סודותדיק	סוידעסדיק
סובל	סויוול (זיין)
סוחר	סויער
סומך	סוימעך (זיך-זיין)
שונא	סוינע
סותר	סויער (זיך-זיין)
סופר	סויפער
סוס	סוס
סופה	סוקע
סופות	סוקעס
סתם	סטאַם
סתירה	סטירע
סיבה	סיבע
סידור	סידער
סיוון (סיון)	סיוון
סטרא-אחרא	סיטרע-אַכרע
סדר	סיידער
סדר עולם	סיידער-אוילעם
סדר-היום	סיידער-היאָם
שכל	סייכל
שכל-הישר	סייכל-האַישער
ספר	סייפער
ספר-תורה	סייפער-טוירע
סכסוך	סיכסעך
סילוק	סילעק
סילוקן	סילעקן
סימן	סימען
סימן מובהק	סימען-מוווקע
סיני	סיני (סינאַי)

פֵּטוּר	פֵּאָטער
פֵּלִיט	פֵּאָלִיעַט
פְּנִים	פֵּאַנעם
פְּנִים חֲדָשׁוֹת	פֵּאַנעם כּאָדאַשעס
פֶּסוּל	פֵּאָסל
פֶּסוּק	פֵּאַסעק
פְּרוּכָה	פֵּאַרוֹיכעס
פְּרֵה-אֲדוּמָה	פֵּאַרע-אַדומע
פְּרִיץ	פֵּאַרִיץ
פְּרוּשׁ	פֵּאַרעש
פְּשוּט	פֵּאַשעט
פּוֹשֵׁעַ-יִשְׂרָאֵל	פֵּאַשע-יִסְרָאֵל
פֶּגֶם	פֶּגאַם (פּעגאַם)
פְּגִימָה	פֶּגִימַע (פּעגִימַע)
פְּגִירָה	פֶּגִירַע
פּוֹגַע בַּכּוֹבֵד	פּוֹיגִיעַ בעקאָועד (זיין)
אַפּוֹתִיקִי	פּוֹיטִיקַע
פּוֹסֵק	פּוֹיסעק
פּוֹסֵק אַחֲרוֹן	פּוֹיסעק-אַכרען
פּוֹתֵר הַלּוֹם	פּוֹיסער כּאָלעט (זיין)
פּוֹעַל-יוֹצֵא	פּוֹיעַל-יוֹיעַע
פּוֹעֵלֵן	פּוֹיעַלֵן
פּוֹעֲלֵי-צִיּוֹן	פּוֹיעַלע-צִיעַן
פּוֹשֵׁעַ-יִשְׂרָאֵל	פּוֹישַׁע-יִסְרָאֵל
פְּעוּלָה	פּוּלַע
פּוֹרְעֻנִיּוֹת	פּוֹראַניעס
פּוֹרִים	פּוֹרִים
פְּטִירָה	פֶּטִירַע
פְּדִיּוֹן	פֶּידִיעַן
פְּדִיּוֹן-הַבֵּן	פֶּידִיעַן-האַבען
פְּזֻמוֹן	פֶּיזמען
פִּיטוּם (פִּיטֵם)	פִּיטעם
פֶּא	פֶּיי (פּ)
פֶּגֶר	פֶּייגער
פֶּלֶא	פֶּילע (פּעלע)
פֶּסֶח	פֶּיסעך
פֶּאָה	פֶּיעַ
פֶּרִי	פֶּירַע

אַלִּיָּהוּ הַנְּבִיא	עֲלִיָּהוּ הַאַנְאָוִי
אַלִּימֶלֶךְ	עֲלִימַעֲלַעךְ
אַלִּיָּה	עֲלִיעַ
אַלִּיעֶזֶר	עֲלִיעֶזֶר
אַלִּישַׁע	עֲלִישַׁע
אַלְחָנָן	עֲלִכאַנאַן
אַלְפָּה	עֲלַעף
אַלְקָנָה	עֲלִקאַנַע
אַמוֹנָה	עֲמוֹנַע
אַמֶּת	עֲמַעס
אַסְתָּר	עֲסַטער
אַסְתָּר-תְּעֵנִית	עֲסַטער-טאַנעס
אַתְרוֹג	עֲסַרעג
אַפְרִים	עֲפֶרַיִם
אַפְשָׁר	עֲפֶשַׁעַר
עֲצֵם	עֲצַעם
עֲרַב	עֲרַעוּ
עֲרַב-רַב	עֲרַעוּ-רַאָו
עֲרֶךְ	עֲרַעךְ
אַרְץ-יִשְׂרָאֵל	עֲרַעץ-יִסְרָאֵל
פּוֹרְנוֹת	פּוֹרְנֵס
פּוֹרֵן	פּוֹרען
פַּתַּח	פּוֹטעךְ ()
פֶּטְרֵן	פֶּאַטערן
פַּחְדוֹת	פֶּאַכְדאַנעס
פַּחְדָּן	פֶּאַכְדָּן
פַּחַד	פֶּאַכַּעַד
פַּלְמַ"ח	פֶּאַלמאַךְ
פַּסְלַעַן	פֶּאַסלַעַן
פַּתַּח	פֶּאַסעךְ ()
פַּסְקַענַען	פֶּאַסַקענען
פַּרְדַּס	פֶּאַרדעס
פַּרְגַּסָה	פֶּאַרנאַסַע
פַּרְנַס	פֶּאַרנעס
פַּרְעָה	פֶּאַרַע
פַּרְצוּף	פֶּאַרצַעף
פַּרְשָׁה	פֶּאַרשַׁע
פַּשְׁטוֹת	פֶּאַשַׁטעס

פשיטא	פשיטע	פרק	פיירעק
פשטל	פשעטל	פירוש	פיירעש
	צאָר	פירוש-המילות	פיירעש-האַמילעט
צער	צאַר באַלע-כאַים	פלאי-פלאים	פילע-פלאים
צער בעלי-חיים	צאָר	פלפול	פילפול
צד	צאָד	פלפולען	פילפלען
צדקת	צאָדיקעס	פנחס	פינכעס
צדיק	צאָדיק	פנקס	פינקעס
צוואה	צאָוואַע	פתרון	פיסרען
צלאל (בצלאל)	צאָלעל	פיקדון	פיקאַדן
צער	צאַר	פיקוח-נפש	פיקוען-נעפעש
צער בעלי-חיים	צאַר באַלע-כאַים	פירסום	פירסעם
צדוק	צאָדעק	פחת	פכאס
צהלה ושמחה	צאַהאַלע-וועסאַ-מייכאַ	פחיתות-הכבוד	פכיסעס-האַקאָוועד
	צאַפן	פלוניתטע	פלוניסטע
צפון	צאַפן	פליטה	פלייטע
צרה	צאַרע	פליאה	פליע
צרות-צרורות	צאַרעס-צערורעס	פלישתים	פלישטיים
צרות-רבים	צאַרעס-ראַבנים	פני	פניי
צדקה	צאָקע	פנינה	פנינע
צדוקים	צאָוקים	פניה	פניע
צבא ההגנה	צווא האהאגאנאַ	פסק	פסאַק
לישראל	לעייסראַעל	פסק-דין	פסאַק-דין
צבועק	צוויאַק	פסולת	פסולעס
צבועטשקע	צוויאַטשקע	פגם	פעגאַם
צבי	צווי	פגימה	פעגימע
צביעות	צויעס	פגירה	פעגירע
צביעות דיק	צויעסדיק	פגע-רע	פעגע-ראַ
צואה	צויע	פלא	פעלע
צו-להכעיס	צולאַכעס (צולאַ-כעס)	פה-אחד	פע-עכאַד
	צורע	פרא-אדם	פערע-אַדעם
צורה	צורע	פרץ	פערעץ
צורת-אות	צורעס-אַס	פרט	פראַט
צורת-מטבע	צורעס-מאַטבייע	פראים	פראַים
צורר	צורער	פרוטה	פרוטע
צורר-היהודים	צורער-האַיעהודים	פריצטע	פריצטע
צורר ישראל	צורער-ייסראַעל	פריצה	פריצע
ציבור	ציבער	פריציש	פריציש
צדקנית	צידקאַניס	פשט	פשאַט
צביה	צווייע	פשרה	פשאַרע

קמצן	קאמפן
כעס	קאס
כתב-א-ר-ב-ה	קאסווע-ראבע
כתריאל	קאסריעל
כפרה	קאפארע
כפרות	קאפארעס (שלאגן)
קפדן	קאפדן
כף-ה-קלע	קאפאקאל
קצבות	קאצאוועס
קצב	קאצעוו
כרפס	קארפאס
קרקע	קארקע
קשיא	קאשע
כשרן	קאשערן
קדוש	קאדעש
קהל	קאהאל (קאל)
קהלן	קאהאלן וקאלן (ויך)
כהנה-וכהנה	קאהיינע-וועכאג-היינע
כבוד	קאוועד
כזב	קאזעוו (קיזעוו)
כזב-ושקר	קאזעוו-וועשעקער
קטן	קאטן
קהל	קאל (קאהאל)
קול	קאל (שטימע)
כל-בו	קאלבוי
כל-בוניק	קאלבויניק
כל-הטעמים	קאל-האטיימים
כל-המינים	קאל-האמינים
כל-ולך	קאל-וועלך
כל-זמן	קאל-זמאן
כל-טוב	קאל-טוון
כל-ימיו	קאל-יאמאוו
כל-גדרי	קאל-גידרע
כל-ערליי	קאל-ערליי
קול-קורא	קאל-קוירע
קמץ	קאמעץ (ט)
כוס	קאס
קרבן	קארבן
קרוב	קארעוו

ציוניזם	ציוניזם (ציוניזם)
ציוניסט	ציוניסט (ציוניסט)
ציידע לאדערעך	צידה לדרך
ציילעם	צלם
ציירע (.)	צירה
ציען (ציון)	ציון
ציפירע	ציפורה
ציעע	ציצה
ציעע-קאנפעס	ציצה-כנפות
צנוע	צנועה
צניעס	צניעות
צניעסדיק	צניעותדיק
צעמעך	צמה
צענע-רענע	צאינה-וראינה
קאאס (קאס)	כעס
קאבאלע	קבלה
קאבאלע-ס-פאנעם	קבלת-פנים
קאבצאנעס	קבצנות
קאבצן (קאפצן)	קבצן
קאברען	קברן
קאדאכעס	קדחת
קאדמיינים	קדמונים
קאדעש (קאדיש)	קדיש
קאהאוואיע	כהוויה (כהויה)
קאוואנע	כוונה
קאוואכל	כביכול
קאזוון	כזבן
קאטיגער	קטיגור
קאטלאניס	קטלנית
קאין-צייכן	קין-צייכן
קאך-האווע	כך-הווה
קאל-וואכוימער	קל-והומר
קאלכען	קלמן
קאלע	כלה
קאלפע	קלפי
קאמע	כמה
קאמע-וועכאמע	כמה-וכמה
קאמעס	כמות
קאמצאנעס	קמצנות

קטני-אמונה	קטאנע-עמונע	קרוב למלכות	קארעו לעמאלכעס
כיבוד	קיבעד	קרוב למקה	קארעו לעמעקעך
כיבוד-אב	קיבעד-אוו	קרובטע	קארעוטע
כיבוד-אם	קיבעד-איים	פרת	קארעס
קיבוץ	קיבעץ	קשה	קאשע
סידושין	קידושן	קדושה	קדושע
קידוש	קידעש	כבד-פה	קוואד-פע
קידוש-השם	קידעש-האשעם	קברים	קווארים (רייטן)
קידוש-לבנה	קידעש-לעוואַנע	קברות-בלעטער	קווארעס-בלעטער
קידוש-לבנה	קידעש-לעוואַנע-	קבוצה	קווצע
אותיות	אויטיעס	קבורה	קוורע
כיוון (כיון)	קיוון	קבורת-ייד	קוורעס-ייד
כזב	קיצעו (קאָזעו)	קבורת-ישראל	קוורעס-ייסראַעל
כזב-ושקר	קיצעו-וועשעקער	קבורת-חמור	קוורעס-כאמור
קטרונג	קיטרעג	קודם	קידעם
קבר	קיווער	קודם-פל	קידעם קאָל
קבר-אבות	קיווער-אָוועס	קודש	קידעש
קבר-ישראל	קיווער-ייסראַעל	קודש-קדשים	קידעש-קאָדאָשים
פלי	קיילע	קוהלת (קהלת)	קויהעלעס
פלב	קיילעוו	פוהן (פהן)	קויהען
פלב-שבפלבים	קיילעוו-שעבע-	פוהן-גדול	קויהען-גאָדל
	קלאָוים	קולות	קוילעס (מאָכן)
פן יאבדו	קיין ייוודו	קולות-וברקים	קוילעס-אוווראָקים
פן ירבו	קיין יירבו	פומר	קוימער
קיסר	קייסער	קונה	קוינע
קיסרינע	קייסערניע	קונה-עולם	קוינע-אילעם (זיין)
פפף	קיפפ	קונה-הפל	קוינע-האָקל
פפלען	קיפפלען	קונה-שם	קוינע-שעם זיין
קימא-לן	קימעלאַן (קאָמע-לאַן)	קונה-טע	קוינע-טע
		כותל-מערבי	קויסל-מאָראָווי
פעסן	קייסן (קאָיסן)	כוסה	קויסע (מאָכן)
פעסן	קייסן (זיך)	כוח	קויעך
קערה	קייצע (קאָרע)	כוח-הדיבור	קויעך-האָדיבער
פמעט	קימאָט	כופר	קויפער
פינים (פנים)	קינים	כופר-בעיקר	קויפער-בעיקער
קנין	קיניען	קוצו-שליד	קויצע-שעל יוד
קינה	קינע (קלאָג-ליד)	פורעים	קוירים (פאָלן)
קנאה	קינע	קורה	קוירעך
קנאה-שנאה	קינע-סינע	קונדס	קונדעס
קינות	קינעס (זאָגן)	קינטרס	קונטרעס
קנאת-סופרים	קינעס סאָפּרים	קוף	קוף (ק)

כהרף-עין	קעהערעף-אין
כזית	קעזאָיס
כידוע	קעיאָדוע
כיד המלך	קעיאָד האַמעלעך
כחול הים	קעכאָל האַיאָם
כלב	קעלעוו
כלב שבכלבים	קעלעוו שעבע-
	קלאָוים
קולכל	קעלכל
כנהוג	קענאָהעג
כסדר	קעסידער
כפי	קעפי
קץ	קעץ
כשורה	קעשורע
קרן	קערן
קפיצת-הדרך	קפיצעס-האַדערעך
כפירה	קעפירע
כרך	קערך
קרובה	קריווע
קרוב השאפט	קריוועשאַפט
קרוע-בלוא	קרוע-בלוע
קריעה	קריע (רייסן)
קריעת-ים-סוף	קריעס-יאָם-סוף
קריאת-שמע	קרישמע
	קראַש
רעש	ראַבאָנען-קאַדיש
רבנן-קדיש	ראַבאָנעס
רבנות	ראַבוויסי
רבתי	ראַגאָנעס
רגזנות	ראַגזן
רגזן	ראַגלאַים
רגלים	ראַיע
ראיה	ראַיען
רעיון	ראַכוועס
רחבות	ראַכמאַנע-ליצלען
רחמנא-לצלן	ראַכמאַנעס
רחמנות	ראַכמים
רחמים	ראַכמיעל
רחמיאל	ראַמאי
רמאי	

כסלו	קיסלעוו
כסא-הכבוד	קיסע-האַקאָוועד
קיום	קיעם
קיום-האומה	קיעם-האַאומע
קצבה	קיצווע
קיצור	קיצער
כישוף	קישעף
כף	קלאַל
כף-ישראל	קלאַל-ייסראַעל
כלפי	קלאַפע
כלפי-חוץ	קלאַפע-כוץ
כלפי-פנים	קלאַפע-פנים
קלה	קלאַע
כלומרשט	קלוימערשט
קלונמוס	קלוינעמעס
כלי-בית	קליי-באָיס
כלי-זין	קליי-זאָין
כלי-משחית	קליי-מאַשכיס
כלי-קודש	קליי-קוידעש
קליפה	קליפע
כלי-זמר	קלעזמער
קנס	קנאַס
כנופיה	קנופיע
קניה	קניע
כנסת	קנעסעס
כנסת-ישראל	קנעסעס-ייסראַעל
כתב	קסאָוו
כתב-יד	קסאָוו-יאָד
כתבים	קסאָוים
כתובה	קסובע
כתובים	קסווים
כתיבה וחתומה	קסיווע וואַכסימע
טובה	טויווע
כעפרא-דארעא	קעאַפּרע-דעאַרע
כדומה	קעדוימע
כדומה-למשל	קעדוימע-לעמעאַשל
קדושה	קעדושע
כדי	קעדי
כדאי	קעדי (קעדאי)
כדבעי	קעדעבאַע
קהילה	קעהילע

ריח	רייעך
ריח-ניחוח	רייעך-ניכויעך
ריש	רייש (ר)
ראשית	ריישעס (ריישיס)
ראשית-דבר	ריישעס-דאָווער
ראשית-חכמה	ריישעס-כאַכמע
ראיה	ריע
ריקודף	ריקעדף
רשעות	רישעס
רב, ר'	רעב
רבי	רעבע
רביצין	רעבעצין
רגילות	רעגילעס
רגע	רעגע
רגע-פמימרא	רעגע-קעמעמרע
רדיפה	רעדפיע
רבותא	רעוואסע
רווח, ריווח	רעוועך
רח"ש	רעכאַש
רכילות	רעכילעס
רכילותניק	רעכילעסניק
רמ"ח אברים	רעמאַך אייוורים
רמו	רעמעז
רפאל	רעפאָעל
רפואה	רעפוע
רפואה שלימה	רעפוע שלימע
רצועה	רעצוע
רוצח	רעצייעך
רציחה	רעציע
רשות	רעשוס
רשות היחיד	רעשוס-האַיאַכיד
רשות הרבים	רעשוס-האַראַצבים
רשימה	רעשימע
שבת-צונאַכט(ס)	שאַבטיסענאַכט(ס)
שבת	שאַבסע (שאַפסע)
שבת-יצבי	שאַבסע-צווי
שבת-יצביניק	שאַבסע-צוויניק
שבת	שאַבסע
שבת הגדול	שאַבסע-האַגאָדל

רמאות	ראַמאָעס
רק	ראַק
רעש	ראַש
רעשן	ראַשן
רש"י	ראַשע (ראַשי)
רב	ראָו
רוב	ראָו (מעררהייט)
רוב בנין (מנין)	ראָו בנייען (מינייען)
רוב דעות	ראָו דייעס
רחל	ראַכל
ראוי	ראַע (ווערט)
רעה	ראַע (שלעכטס)
רצון	ראַצן
ראש	ראַש
ראש-המדברים	ראַש-האַמעדאַברים
ראש-הקהל	ראַש-האַקאַ(האַ)ל
ראש-השנה	ראַש-האַשאַנע
ראש-וראשון	ראַשווערישן
ראש-חודש	ראַשחודעש
רשע	ראַשע
ראש-תיבות	ראַשע-טייוועס
רשע-מרושע	ראַשע-מערושע
ראשי-פרקים	ראַשע-פראַקים
ראש-השנה	ראַשעשאַנע
רוגזה	רוגזע
ראובן	רווון
רוגז	רויגעז
רודף-שלומניק	רוידעף-שאַלעמניק
רודפן	רוידעפן
רופא	רויפע
רופאטע	רויפעטע
רושם	רוישעם
רוח	רוך (רועך)
רוחניות	רוכניעס
רוח	רועך
רוח הקודש	רועך-האַקוידעש
רוח-נבואה	רועך-נעווע
רוח-שטות	רועך-שטוס
רבנו של עולם	ריבוינע שעל
	אוילעם
רבקה	רויוקע

שאר-ירקות	שאַר-יעראָקעס	שבת-צונאַכט(ס)	שאַבעסצונאַכט(ס)
שופטים	שאַפּטים	שדכות	שאַדכאַנעס
שבט	שוואַט	שדכן	שאַדכן
שבה	שוואַך	שדכנען	שאַדכענען
שבועה	שווע	שעטנו	שאַטנעז
שבועה דאורייתא	שווע דעאורייתע	שעיה (ישעיהו)	שאַיע
שבעות	שוועס (שעוועס)	שכנא'	שאַכנע
שותף	שוטעף	שחרית	שאַכריס
שופטע	שוטעפטע	שלה (שלוה) -	שאַלכעמאַנעס
שותפות	שוטפעס	מנות	(שלאַכמאַנעס)
שטה	שוטע	שלוש-סעודות	שאַלעשידעס
שוכן-צפר	שויכן-אַפער	שמאי	שאַמע
שוחד	שויכעד	שמש	שאַמעס
שוהט	שויכעט	שמשטע	שאַמעסטע
שוהטקע	שויכעטקע	הושענא-רבה	שאַנעראַבע
שואל	שויג (שאַעל)	ש"ס	שאַס (גמרא)
שולט	שויגעט (זיין)	שעת-הדחק	שאַס-האַדכאַק
שומר	שוימער	שעת-הפּושר	שאַס-האַקוישער
שומר-ומציל	שוימער-אומאַציל	שעת-רצון	שאַס-ראַצן
	(זיין)	שבתי	שאַפּסע (שאַפּסע)
שומר חנם	שוימער כינעם	שהכל	שאַקל (מאַכן)
שומר שכר	שוימער סאַכער	שקלא-וטריא	שאַקלע-וועטאַריע
שואל-עצה	שויגעל-אייצע (זיין)	שקרן	שאַקרען
שופט	שויפעט	שער-בלאט	שאַר-בלאַט
שופר	שויפער	שעה	שאַ
שופר של	שויפער של	שעה מוצלחת	שאַ מוצלאַכאַס
משיח	מעשיעך	שוא-ושקר	שאַו-וועשעקער
שורש	שירעש	שוה-בשוה	שאַווע-בעשאַווע
שולמית	שולאַמיס	שוה-כסף	שאַווע-קעסעף
שולחן	שולכן	שכן	שאַכן
שולחן-ערוך	שולכן-אַרעך	שכנטע	שאַכנטע
שום	שום	שליש	שאַליש
שונאמיס	שונאַמיס	שלום	שאַלעם
שורוק	שורוק	שלום-עליכם	שאַלעם-אַלייכעם
שורה	שורע	שלום-בית	שאַלעם-באַיס
שושן-פורים	שושן-פורים	שלום-זכר	שאַלעם-זאַכער
שתדלנות	שטאַדלאַנעס	שומרונים	שאַמרונים
שתדלן	שטאַדלען	שנה	שאַנע
שטר-חוב	שטאַר-כווין	שאל	שאַעל (שויג)
שטר-מכירה	שטאַר-מעכירע	שפל	שאַפּל
שטות	שטוטס	שור-הבר	שאַר-האַבאַר

שמונה-עשרה	שמן-זית	שעמען-זאָיס	שבע ברכות	שעווע בראַכעס
שמץ	שתי-וערב	שעמענערע	שבע חכמות	שעווע כאַכמעס
שפּע	שקל	שעסקי-וואָאירעוו	שטח	שעטען
שקל	שקל	שעפע	שחטן	שעכטן
שקל	שקל	שעקיעך	שהחינו	שעכעיאָנו
שקל-בלבול	שקל-וכזב	שעקל	שליט"א	שעליטע
שרץ	שרץ	שעקער	שליחות	שעליכעס
שפּונ-חמתך	שפּונ-חמתך	שעקער-בילבל	שליח	שעליעך
שפיכות-דמים	שפיכות-דמים	שעקער-וועכאַזעוו	שם	שעם
שקצים	שקצים	שערעץ	שם-דבר	שעם-דאָווער
שקיע	שקיע	שפּוין כאַמאַטכאַ	שם-המפורש	שעם-האַמפּוירעש
שקיעת-החמה	שקיעת-החמה	שפיכעס-דאָמים	שם-טוב	שעם-טאָוו
		שקאָצים	שם-רע	שעם-ראַ
		שקיע	שמע-ישראל	שעמאַ-ייסראַעל
		שקיע	שמע-קולנו	שעמאַ קויליינו
		שקיעס-האַכאַמע	שמען	שעמען
				(האָבן אַ נאָמען)

באַמערקונג : צוליבן פעלן פון פתח צוויי יודן (2) איז אין דער רשימה ביי אַ טייל ווערטער אין דער טראַנסקריפציע צוגעגעבן אויך „צי“.

חִיקוֹן טוֹת

זייטל 6	שפאלט	II	שורה	4	לייען שטאָט „אָ עיבור-יאָר“: אָן עיבור-יאָר
9	“	I	“	9	שטעל צו צום סוף דאָס וואָרט: קסערקסעס.
10	“	I	“	1	לייען שטאָט „פרייקייט“: פרייקייט.
10	“	I	“	10	“ „אָן“: אָן.
16	“	I	“	12	“ „באַדייטנדיקע“: באַדייטנדיקסטע.
20	“	II	“	29	“ „דער בגד“: דאָס בגד
22	“	II	“	8	“ „אין בלוט“: אין דיין בלוט
25	“	I	“	23	“ „זול-הוול“: בזול-הוול
30	“	II	“	35	“ „בעסולעם“: בעסולעם.
31	“	II	“	14	“ „בכבודו ובעצמו“: בכבודו ובעצמו
86	“	I	“	20	“ „וועה ראיע“: וועהאָ ראיע
108	“	I	“	25	“ „טחרה“ טהרה.
144	“	II	“	19	“ „מגא-ומשא“: מגע-ומשא
144	“	II	“	25	“ „מגא-ומשא“: מגע-ומשא.
225	“	II	“	13	“ „פ"ק“: נ"ק.
286	“	II	“	2-3	“ „באַפילאַנישער אויטאָריטאַטי-ווער קאָדעקס“: באַפילאַנישער תלמוד, אויטאָריטאַטיווער קאָדעקס.
286	“	II	“	11	“ „שטעל צו צום סוף: אָרום 360 נ"ק.
292	“	I	“	15	“ „לייען שטאָט „אַדמור“: אַדמור.
300	“	I	“	4	“ „פעלט די טראַנסקריפציע: (ייטעש-ייטושים).
300	“	II	“	22-21	“ „לייען שטאָט „Uniwersalle“: „Universelle.
301	“	II	“	7	“ „לייען שטאָט „לעאכאָדים“: לעאכאָדים.
309	“	I	“	6	“ „דאָס וואָרט „ווערן“ אַריבערטראַגן צו שורה 7 נאָך דעם וואָרט „זיין“.
311	“	I	“	1	“ „לייען שטאָט „דאָ“: דאָר.
314	“	II	“	32	“ „צום וואָרט „יועל“ שטעל צו: יויל.
316	“	I	“	3	“ „לייען שטאָט „חנוכה“: חנוכה.
316	“	II	“	26	“ „הידוש“: חידוש.

